

Maestrii

Mireasa hoțomană

„O versiune provocatoare a războiului dintre sexe;
amuzantă, plină de inventivitate și suspans... o performanță de virtuozi.”

— PUBLISHERS WEEKLY

MARGARET
ATWOOD

MIREASA HOȚOMANĂ

MARGARET ATWOOD (n. 1939) este cea mai cunoscută scriitoare canadiană, autoare a peste 35 de volume de proză, poezie și eseuri critice, traduse în zeci de limbi. A scris romane (*Alias Grace, Povestea Cameristei, Ochi-de-pisică, Oryx și Crake, Asasinul orb, Femeia comestibilă* etc.), volume de proză scurtă (*Dancing Girls and Other Stories* etc.) și de poezii (*The Circle Game, Interlunar, Morning in the Burned House, Eating Fire: Selected Poetry* etc.), precum și literatură pentru copii. Printre numeroasele premii care i-au fost acordate se numără Booker Prize, The Governor General's Award, Giller Prize, Premio Letterario Internazionale Mondello, Toronto Book Award, *Sunday Times* Award for Literary Excellence, Premio Príncipe de Asturias de las Letras. Este membră a Societății Regale din Canada, i s-a conferit Ordinul Norvegian al Meritului Literar și titlul de Cavaler al Ordinului Artelor și Literelor al Franței. În prezent locuiește la Toronto.

De aceeași autoare:

Femeia comestibilă

Asasinul orb

Oryx și Crake

Penelopiada

Ochi-de-pisică

Povestirea Cameristei

Femeia-oracol

Alias Grace

Margaret Atwood

MIREASA HOȚOMANĂ

Traducere din limba engleză de
GABRIELA NEDELEA

GRUPUL EDITORIAL CORINT

Redactor: MIRELLA ACSENTE
Tehnoredactor: MIHAELA CIUFU

Margaret Atwood, *The Robber Bride*
Copyright © 1993 by O.W. Toad Ltd.
All rights reserved.

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Editurii LEDA, imprint al GRUPULUI EDITORIAL CORINT

ISBN 978-973-102-576-6

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ATWOOD, MARGARET

Mireasa hoțomană / Margaret Atwood;
trad.: Gabriela Nedelea. - București: Leda, 2013
ISBN 978-973-102-576-6

I. Nedelea, Gabriela (trad.)

821.111(71)-31=135.1

*Lui Graeme și Jess,
lui Ruth, Phoebe, Rosie și Annei.
Precum și prietenilor absenți.*

„Un șarpe cu clopoței care nu mușcă nu te învață nimic.”

— JESSAMYN WEST

„Numai ce e pe de-a-ntregul pierdut se cere numit fără încetare: există un obicei de-a invoca lucrul pierdut, până când el se întoarce.”

— GÜNTER GRASS

„Iluzia este cea dintâi dintre plăceri.”

— OSCAR WILDE

CUVÂNT DE ÎNCEPUT

1

Fără doar și poate, povestea Zenei s-ar cuveni să înceapă cu ea însăși. Trebuie să se fi petrecut cândva demult, într-un loc depărtat, își zice Tony; undeva într-un spațiu cețos și extrem de confuz. O stampă europeană, colorată manual în ocru, scăldată într-o lumină solară prăfoasă, reprezentând o puzderie de tufe — un desiș de frunze cu o încrengătură de rădăcini seculare, îndărătul cărora, ascuns privirilor, în lăstăriș, se petrece ceva mărunț, dar înspăimântător, sugerat doar printr-un carâmb de cizmă sau printr-o mână atârând fără vlagă.

Cel puțin aceasta este impresia care persistă în mintea ei. Numai că atâtea lucruri fuseseră șterse, învăluite și voit încurcate, încât Tony nu mai e sigură care dintre povestirile Zenei despre ea însăși s-a petrecut aievea. Acum i-ar fi greu s-o mai întrebe și, chiar dacă ar putea, Zenia tot nu i-ar răspunde. Sau ar minți-o. Ar minți-o senin, cu glas tremurat; gătit de o jale înăbușită, ori șovăielnic, ca și cum s-ar spovedi; ori ar minți-o cu o mânie rece, sfidătoare, iar Tony ar crede-o. Așa cum se mai întâmplase, de altfel.

Apucă de un căpătâi, de un firicel, și povestea se deapănă de la sine. Așa își începe Tony una dintre cele mai întortocheate

prelegeri — cea asupra dinamicii masacrelor spontane. Metafora vizează țesutul sau tricotatul și foarfeca de croitorie. Îi place să se folosească de ea: îi place expresia ușor uluită de pe chipurile celor care-o ascultă. Ceea ce-i dă gata e împletirea imaginii domestice cu aceea a distrugerii sângeroase în masă, care i-ar fi mers la inimă Zeniei, dacă te gândești la înclinația ei pentru astfel de aiureli și de contradicții violente. Nu numai că le savura, dar le și plăsmuia. *De ce o făcea, e greu de spus.*

Tony nu înțelege cum de se simte obligată să afle. După atâta vreme, cui îi mai pasă de ce? Nenorocirea e nenorocire; pentru cei implicați nu se mai poate face nimic, morții sunt morți, molozul rămâne moloz. Nu are niciun rost să mai zăbovești asupra cauzelor. Zenia a fost o piață-reă, trebuie să fie lăsată în plata Domnului. La ce bun să-i mai descoperi resorturile?

Pe lângă toate acestea, Zenia e o încâlceală, un nod; dacă Tony ar fi în stare să dea de un căpătâi de care să tragă, multe ar ieși la lumină pentru toți cei implicați, inclusiv pentru ea. Sau, cel puțin, așa speră Tony, care, ca toți istoricii, are încredere în puterea binefăcătoare a explicațiilor.

Problema e de unde să pornești, pentru că nimic nu începe cu începutul și nimic nu se termină cu sfârșitul; totul necesită o prefață, un post-scriptum, o consemnare a evenimentelor simultane. Istoria e un edificiu în construcție, le spune ea studenților. Poți plasa intrarea oriunde, alegerea, oricum ar arăta, fiind arbitrară. Totuși, există momente definitive, momente pe care le folosim ca puncte de referință, pentru că ele ne frâng simțul continuității și schimbă sensul timpului. Dacă zăbovim asupra lor, putem spune că

după ele lucrurile n-au mai rămas aceleași. Sunt cele care ne oferă atât începutul, cât și sfârșitul. Nașterea și moartea, de exemplu, sau căsătoria. Și războaiele.

În ciuda gulerelor ei tivite cu dantelă, pe Tony tocmai războaiele o interesează. Îi plac concluziile clare.

La fel ca Zeniei, sau cel puțin așa credea Tony cândva. Acum nu mai e atât de sigură.

Fie, atunci, o alegere arbitrară, un moment decisiv: 23 octombrie 1990. O zi senină, însorită, neobișnuit de caldă pentru perioada aceasta a anului. Marți. Blocul sovietic se năruie, vechile hărți dispar, triburile răsăritene se pun din nou în mișcare, încălcând hotarele fragile. În Golf e zarvă, piața imobiliară se duce de râpă, iar în stratul de ozon s-a căscat o gaură mare. Soarele trece în constelația Scorpio-nului, Tony își ia masa de prânz la Toxique cu cele două prietene ale sale, Roz și Charis, peste Lacul Ontario adie o briză molatică, iar Zenia se întoarce printre cei vii.

Tony

Ca totdeauna, Tony se scoală la şase şi jumătate. West mai doarme încă, mârâind uşor. Probabil că strigă în vis; acolo sunetele sunt totdeauna mai puternice. Tony îi contemplă chipul adormit, linia colţuroasă a bărbiei, relaxată până la blândeţe, pleoapele ce-i acoperă delicat ochii de un albastriu nepământesc, de pustnic. E fericită că-l ştie în viaţă; femeile trăiesc mai mult ca bărbaţii. Ei au inima ceva mai slabă, uneori cad pe neaşteptate şi, deşi ea şi West nu sunt bătrâni — s-ar putea spune că dimpotrivă —, multe femei de vârsta ei s-au trezit dimineaţa şi şi-au găsit soţii morţi lângă ele. Pentru ea, gândul acesta nu are nimic morbid.

De fapt, are mai multe motive pentru care e fericită. E fericită pur şi simplu că West există pe faţa pământului şi în casa asta şi că, în fiecare seară, se culcă alături de ea, şi nu în altă parte. Cu toate cele întâmplate şi în ciuda poveştii cu Zenia, a rămas aici. Pare, într-adevăr, un miracol; şi sunt zile când miracolul o copleşeşte.

Încetişor, ca să nu-l trezească, îşi caută pe bâjbâite ochelarii pe noptieră, apoi se strecoară jos din pat. Îşi trage pe

ea capotul de Viyella și șosetele de bumbac, iar peste ele pe cele de purtare, din lână cenușie, apoi își pune papucii. Picioarele îi sunt reci tot timpul — semn de hipotensiune. Papucii au formă de raton și i-au fost dăruți de Roz cu ani în urmă, din motive bine întemeiate. Sunt identici cu cei pe care Roz îi cumpărase pentru gemenele sale pe vremea când aveau opt ani; până și mărimea e aceeași. Acum rato-
nii au început să semene cu niște șobolani; unuia îi lipsește un ochi, dar Tony nu se îndură niciodată să arunce lucrurile.

Își lasă picioarele astfel încălțate s-o ducă tiptil de-a lungul holului, în camera ei de lucru. Îi place să-și petreacă acolo primul ceas al dimineții, simte că asta o face să-și adune gândurile. Încăperea dă spre est, așa că prinde răsăritul soarelui atunci când e senin. Ca astăzi.

Draperiile din camera ei de lucru sunt noi, verzi, imprimate cu palmieri și cu fructe exotice, iar fotoliul e acoperit cu pernițe asortate. Roz a ajutat-o să aleagă materialul și-a convins-o să scoată banii. Dacă ar fi fost după ea, n-ar fi dat niciodată atât. *Ascultă ce-ți spun, iubito — zisese Roz — e un chilipir. În orice caz, este exact ce-i lipsea camerei în care stai să gândești. E vorba de ambianța ta mentală. Descoto-rosește-te de albastrul ăla marinăresc vechi și mohorât! Atâta lucru meriți și tu.* Sunt zile când Tony se simte copleșită de lianele alea în formă de pâlnie, de fructele portocalii de mango, sau de ce-or mai fi ele, numai că pe ea o intimidează decorațiunile interioare și îi e greu să reziste în fața priceperii lui Roz.

Îi sunt mai apropiate celelalte lucruri din birou. Cărțile și hârtiile, aranjate într-un teanc pe covor; pe perete, o gravură reprezentând bătălia de la Trafalgar și încă una cu

Laura Secord, îmbrăcată într-un alb ireal, mânându-și vaca mititică de-a lungul liniilor americane, ca să-i avertizeze pe britanici în timpul războiului de la 1812. În dulăpiorul verde zac îngrămadite vrafuri de memorii de război cu colțurile îndoite, colecții de scrisori și volume decolorate de reportaje făcute în prima linie a frontului de ziaristi de mult uitați, precum și câteva exemplare din cele două cărți publicate de Tony, *Cinci ambuscade* și *Patru cauze pierdute. Meticulos documentată, o interpretare nouă, proaspătă* — scriu revistele citate pe volumele elegante. *Vizează senzaționalul, se pierde în digresiuni, sufocată de detalii obsesive* — scriu cele necitate. De pe ultima copertă, se zgâiește Tony, cu niște ochi de bufniță și nas de spiriduș, mai tânără ca acum, ușor încruntată, încercând să pară importantă.

Pe lângă birou, mai are o planșetă de arhitect cu un taburet rotitor care o face să pară dintr-odată mai înaltă. Se așază pe el când corectează lucrările trimestriale ale studenților; îi place să stea cocoțată pe taburet și să-și legene picioarele scurte în fața lucrărilor la care privește de departe, în timp ce le corectează, de parcă ar picta. Asta pentru că miopiei pe care a avut-o dintotdeauna i se adaugă și o hipermetropie. Curând, soarta îi va fi pecetluită de o pereche de ochelari bifocali.

Notează lucrările cu stânga, folosindu-se de creioanele de diferite culori pe care le ține între degetele de la mâna dreaptă, ca pe niște pensule; roșu pentru comentarii proaste, albastru pentru cele bune, portocaliu pentru greșeli de ortografie și mov pentru semnele de întrebare. Uneori își schimbă mâinile. După ce termină câte o lucrare, o aruncă și aceasta cade pe dușumea, foșnind cu un oftat de mulțumire. Ca să-și alunge plictiseala, citește din când

în când câteva fraze de la coadă la cap: *evititepmoc roliigolonhet ațniitș etse iuluiobzăr ațniitș*. Cât era de adevărat! Ea însăși o spusese de atâtea ori.

Astăzi corectează repede, e bine sincronizată. Mâna stângă știe exact ce face dreapta. Emisferele ei lucrează la superlativ, nu există decât o ușoară penumbră, o alunecare abia simțită.

Tony corectează lucrări până la opt fără un sfert. Lumina soarelui inundă încăperea aurită de frunzișul galben de afară; pe deasupra trece un avion, de-a lungul străzii vine mașina de gunoi, huruind ca un tanc. Tony o aude, pornește iute, coboară scările în papuci până la bucătărie, scoate sacul de plastic din cutia de gunoi, îl răsuțește și-l înnoadă la gură, aleargă cu el la intrare, dă fuga pe treptele pridvorului, ridicându-și poalele capotului. Nu trebuie să iuțească pasul decât pe o porțiune foarte scurtă ca să prindă camionul. Bărbații rânjesc la ea: nu e prima dată când o văd în capot. West e cel care trebuie să ducă gunoiul, dar uită mereu.

Se întoarce în bucătărie ca să facă ceaiul; pune ibricul pe foc, măsoară cu grijă cantitatea de frunze și cronometrează timpul de opărire cu ajutorul ceasului de mână cu cifre uriașe. A învățat să facă ceaiul de la mama ei — unul dintre puținele lucruri utile care i-au rămas de la ea. Tony știe să facă ceai de la nouă ani. Își amintește cum se cocoța în picioare pe taburetul din bucătărie, cum măsura, turna și ducea ceștile la etaj, clătinându-se ușor, până la patul în care mama ei stătea întinsă sub un cearșaf — o moviliță rotunjită, albă ca zăpada. *O, ce bine! Pune-l aici!* Mai târziu, găsea ceașca rece, neatinsă.

Sterge-o, mamă! — zice ea în gând, *ămam, o-egretȘ.* O alungă pentru a nu știu câta oară.

West bea mereu ceaiul pe care i-l face Tony. Îi acceptă totdeauna ofrandele. Când urcă la etaj cu ceașca, îl găsește în picioare, la fereastra din spate care dă înspre curtea pustie și devastată de toamnă. (Amândoi spun că vor sădi plante acolo, ceva mai târziu, curând. Niciunul n-o face însă.) E deja îmbrăcat în jeanși și într-un tricou pe care scrie *Solzi & Cozi* și e desenată o broască țestoasă. Vreo organizație care se ocupă cu salvarea amfibienilor și a reptilelor, fără prea mulți membri însă, își zice Tony. Mai sunt atâtea alte lucruri, în zilele noastre, care au nevoie să fie salvate.

— Ți-am adus ceaiul, spune ea.

West se apleacă să o sărute, frângându-și trupul deșirat, ca o cămilă care se așază.

— Iartă-mă pentru gunoi, zice el.

— Nu-i nimic. N-a fost greu. Un ou sau două?

O dată, în timpul cursei ei matinale cu gunoiul, își agățase capotul și plonjase pe scările din față. Noroc că aterizase chiar pe sacul care a și plesnit, de altfel. Nu i-a spus nimic lui West despre asta. E mereu grijulie cu el. Știe cât e de fragil, cât de ușor își pierde cumpătul.

3

În timp ce fierbe ouăle, Tony se gândește la Zenia. Să fie o presimțire? Nicidecum. Zenia îi vine în minte mai des acum decât când era în viață. Moartă nu prea mai reprezintă o amenințare și n-are de ce s-o mai alunge, să-i dea brânci în cotlonul năpădit de păianjeni în care își gonește Tony umbrele.

Cu toate acestea, până și numele Zeniei trezește în ea vechiul simțământ de umilință, de ofensă și de durere confuză. Sau cel puțin un ecou al acestuia. Cert este că, în anumite momente — dimineața devreme sau în toiul nopții — îi e tare greu să creadă că Zenia s-a prăpădit cu adevărat. Fără să vrea, în ciuda acelei părțicele raționale din ea, Tony așteaptă încă s-o vadă strecurându-se pe vreo ușă rămasă descuiată, cățărându-se pe vreo fereastră uitată deschisă. Se îndoiește că s-ar fi evaporat așa, pur și simplu, fără să lase nimic în urmă. Prea marcase totul în jurul ei; vitalitatea aceea nefastă trebuie să se fi aciuat pe undeva.

Tony strecoară două feliuțe de pâine în prăjitor, apoi scotocește prin bufet după niște gem. Zenia e *moartă*, nu încape nicio îndoială. Dusă pentru totdeauna! S-a ales prafu' de ea!

De câte ori se gândește la asta, Tony trage aer adânc în plămâni, apoi expiră prelung, ușurată.

Funeraliile Zeniei au avut loc cu cinci ani, nu, cu patru ani și jumătate în urmă. Era în martie, Tony își amintește perfect; o zi mohorâtă, ploioasă; mai târziu, a început lapovița. Atunci a fost surprinsă că venise atât de puțină lume. Mai ales bărbați cu gulerele ridicate. Evitau să stea în primul rând și se tot dădeau în spatele celuiilalt, de parcă se fereau să fie văzuți.

Mitch, soțul fugar al lui Roz, nu se afla printre ei, a observat Tony cu interes, dar și cu o ușoară dezamăgire, deși îi părea bine pentru prietena ei. O simțea pe Roz întinzându-și gâtul, scrutând toate chipurile; fără îndoială că se așteptase să fie și el acolo. La ce bun? Dacă ar fi venit, ar fi avut loc o scenă de toată frumusețea.

Se uita și Charis, ceva mai discret, numai că Tony n-avea de unde să știe dacă vreunul din bărbații aceia era Billy, pentru că nu-l cunoscuse. Apăruse și apoi se făcuse nevăzut, într-o perioadă în care ele două nu se întâlniseră deloc. Drept e, Charis îi arătase o fotografie, cam neclară însă, unde Billy purta barbă și nu i se vedea creștetul capului. Și-apoi, chipurile bărbaților se transformă mai mult decât ale femeilor odată cu trecerea timpului. Sau și le pot schimba după dorință: ba își lasă barbă, mustață, ba și le rad.

Tony nu cunoștea pe nimeni de acolo, bineînțeles, în afară de cele două prietene ale sale, care, așa cum spusese Roz, n-ar fi pierdut pentru nimic în lume o asemenea ocazie. Țineau cu tot dinadinsul să se asigure de ieșirea din scenă a Zeniei, să știe că era definitiv „inoperantă”, după cum se exprimase Tony însăși. Charis folosisese cuvântul *liniștită*. Roz zisese *kaput*.

Ceremonia a fost prost organizată. Părea încropită în grabă și s-a petrecut în incinta capelei funerare — o încăpere greoaie, zugrăvită în roșu-închis, care ar fi umplut-o de dispreț pe Zenia. Erau și câteva buchete de flori, crizanteme albe. Tony nu-și închipuia cine ar fi putut să le trimită. Ea una nu făcuse un astfel de gest.

Un bărbat într-un costum albastru, care s-a prezentat ca fiind avocatul Zeniei — același, de altfel, care o sunase pe Tony să-i spună de funeralii —, a făcut o scurtă evocare a calităților defunctei, unde curajul stătea pe primul loc, deși Tony nu considera moartea Zeniei deosebit de curajoasă: sărise în aer într-un atac terorist din Liban, sau cam așa ceva, care nu o vizase pe ea. Pur și simplu se întâmplase să fie pe-acolo. O spectatoare nevinovată, a zis avocatul. Tony

avea îndoieli asupra ambilor termeni: *nevinovată* nu era nicidecum adjectivul preferat al Zeniei atunci când se referea la ea însăși, iar statutul ei caracteristic nu era, în niciun caz, acela de spectator. Dar avocatul n-a menționat ce căutase ea acolo, pe o stradă din Beirut al cărei nume nici măcar nu fusese pomenit. În schimb, a spus că lumea își va aduce, multă vreme, aminte de ea. „Afurisitul ăsta are dreptate”, i-a șoptit Roz. „Iar când a vorbit de marele ei *curaj*, s-a referit la *țâțele* ei mari.” Tony a găsit remarca lipsită de gust, având în vedere că *țâțele* Zeniei nu mai constituiau un subiect de discuție. După părerea ei, Roz sărea adeseori peste cal.

Zenia nu se mai afla acolo decât prin spirit, a spus avocatul, și prin cenușa pe care se pregăteau s-o înhumeze în cimitirul Colina Bucuriei. Chiar așa s-a exprimat, *s-o înhumeze*. Aceasta fusese dorința Zeniei, consemnată în testament: să fie înhumată la umbra unui pom.

Termenul *înhumat* nu se potrivea deloc cu ea. Și nici pomul. La drept vorbind, nici faptul că-și făcuse testamentul și că-și angajase avocat nu avea nimic comun cu ea. Dar nu puteai ști niciodată: oamenii se schimbau. De ce, de exemplu, le trecuse Zenia pe ele trei pe lista celor care urmau să fie anunțați în cazul că murea? Remușcare? Sau o modalitate de-a le râde în nas pentru ultima oară? Tony nu vedea totuși sensul celei de-a doua ipoteze.

Avocatul nu le-a fost de niciun folos; tot ce avea era o listă cu nume — sau, cel puțin, așa pretindea. Oricum, Tony nu se așteptase să i-o dezvăluie pe Zenia. Mai degrabă, dimpotrivă. „Păi, n-ai fost prietena ei?” a întrebat el pe un ton acuzator. „Ba da”, i-a răspuns Tony. „Dar cu multă vreme în urmă.” „Zenia avea o memorie excelentă”, a adăugat avocatul și a oftat. Tony mai auzise astfel de oftături.

* * *

Roz a fost cea care a insistat să meargă la cimitir după ceremonie. Le-a luat cu automobilul ei cel mare. „Vreau să văd unde-o pun, ca să-mi plimb cățeeii pe-acolo”, a zis ea. „Am să-i dreserez să se ușureze pe pomul ăla.” „*Pomul* n-are nicio vină”, a ripostat Charis indignată. „Ești haină!” Roz a izbucnit în râs. „Așa-i, iubito! O fac de dragul *tău!*” „Roz, dar tu n-ai câini”, a remarcat Tony. „Mă-ntreb ce pom o fi.” „Am să-mi iau niște câini, special pentru asta”, a spus Roz. „E dud”, a spus Charis. „L-am văzut în antreu, avea etichetă.” „Nu văd cum o să crească aici”, a remarcat Tony. „E prea frig.” „O să crească”, a spus Charis, „am văzut eu că avea muguri.” „Sper să degere”, a zis Roz, „zău că da! Asta nici măcar un pom nu merită!”

Cenușa Zeniei se afla într-o cutie de tablă închisă ermetic, care semăna cu o mină terestră mică. Tony era obișnuită cu aceste recipiente și la vederea lor se simțea deprimată. Nu aveau grandoarea sicriilor. Îi creau impresia că oamenii fuseseră condensați acolo, înăuntru, așa, ca laptele.

Se așteptase ca rămășițele — „cenușămintele”, după expresia avocatului — să fie împrăștiate cumva, dar n-au deschis cutia, iar cenușa n-a fost spulberată. (Mai apoi, după ceremonie și după ce terminase de preparat ouăle în dimineața aceea de octombrie, Tony s-a trezit întrebându-se ce-ar fi putut fi, în fond, în cutia de tablă. Nisip, probabil, sau altceva dezgustător, ca de pildă un rahat de câine sau niște prezervative folosite. Era un gest care n-ar fi fost străin de acea Zenia pe care o cunoscuse Tony la început.)

Stăteau acolo, sub burnița rece și mărunță, uitându-se cum era îngropată cutia de tablă și cum se planta dudul deasupra. Pământul a fost apoi bătătorit. Nu s-au rostit

cuvinte de despărțire. Burnița a început să geruiască și bărbații îmbrăcați în paltoane au șovăit o clipă, apoi au pornit-o spre automobilele lor din parcare. „Am o senzație ciudată c-a lipsit ceva”, a spus Tony pe când se depărtau. „Păi, nu s-a cântat nimic”, a remarcat Charis. „Ce să lipsească?” a întrebat Roz. „Poate o țepușă înfiptă în inima ei!” „Cred că Tony a vrut să spună că a fost și ea o *ființă* omenească”, a zis Charis. „Da, o ființă omenească, pe naiba”, s-a repezit Roz. „Dacă și asta a fost ființă omenească, eu sunt regina Angliei!”

Însă ceea ce voia să zică Tony era ceva mai puțin binevoitor. Se gândea că, de mii de ani, când mureau oamenii — mai ales cei puternici, cei de temut —, supraviețuitorii erau supuși la tot felul de cazne. Cailor celor mai buni ai defuncților li se tăiau beregatele, sclavii și nevestele preferate erau îngropate de vii, pământul mustea de sânge. Nu era vorba de jale, ci de ostoire. Cei rămași voiau să-și dovedească buna-credință, nesinceră totuși, deoarece știau că spiritul mortului îi pizmuia pentru că mai erau încă în viață.

Poate că s-ar fi convenit să trimită niște flori, și-a zis Tony. Numai că florile n-ar fi satisfăcut-o pe Zenia. Ar fi surâs batjocoritor la vederea lor. Un bol cu sânge, de asta avea nevoie. Un bol cu sânge, cu suferință, un strop de moarte. Numai asta ar fi ținut-o, poate, în mormânt.

Tony nu i-a spus lui West de funeralii: s-ar fi putut să vină și el și asta l-ar fi dat peste cap. Sau poate că n-ar fi venit, dar apoi s-ar fi simțit vinovat; sau s-ar fi supărat că nu-l luase cu ea. Totuși, el aflase de moartea Zeniei din ziare — un anunț mic, ascuns undeva pe la mijlocul paginii. *Canadiancă ucisă de o bombă teroristă*. Pe când erau tineri,

„bomba” însemna petrecere. West nu-i vorbise de asta, dar Tony găsisese pagina de ziar cu anunțul respectiv decupat. Se înțeleseseră tacit să nu amintească niciodată numele Zeniei.

Tony pune ouăle în două cupe speciale, în formă de pui, pe care le-a luat din Franța cu câțiva ani în urmă. Francezilor le place să folosească o veselă adecvată mâncărurilor: când e vorba de arta culinară, rareori fac compromisuri. Meniurile lor par coșmarul unui vegetarian: inimă de aia, creier de ailaltă. Tony prețuiește această franchețe. Are chiar și un platou pentru pește, în formă de crap.

În general, nu se dă în vânt după cumpărături, dar are o slăbiciune pentru suveniruri. A luat cupele astea pentru ouă de lângă câmpul de bătălie unde generalul roman Marius răsesse de pe fața pământului o sută de mii de teutoni; sau două sute de mii, în funcție de cel care scrisese cronică, cu un veac înainte de nașterea lui Hristos. Păcălindu-i cu un mic contingent din efectivele sale, pe care-l aruncase în fața dușmanilor ca momeală, îi ademenise către locul dinaintea ales, ca să-i măcelărească. După bătălie, trei sute de mii de teutoni au fost vânduți ca sclavi și alți nouăzeci de mii, se spune, fără dovezi însă, au fost aruncați într-un puț de pe colina Sainte Victoire, la insistențele unei profetese, probabil siriană, al cărei nume s-ar putea să fi fost Martha. Legenda povestește că purta robe liliachii. Detaliul ăsta vestimentar străbătuse veacurile cu fermitate, în ciuda necclarității celorlalte aspecte ale relatării. În orice caz, bătălia în sine avusese loc în mod sigur. Tony cercetase terenul — o câmpie întinsă, tivită pe trei laturi de munți. Un loc nefast de luptă pentru cei în defensivă. Orașul din apropiere se numește Pourrières; denumirea s-a păstrat până astăzi, după mirosul cadavrelor în putrefacție.

Tony nu-i spune (și nici nu i-a trecut vreodată prin minte s-o facă) lui West despre legătura dintre aceste fapte și cupele pentru ouă. S-ar neliniști, nu atât din cauza hoi-turilor teutone, cât dintr-a ei. Remarcase cândva, față de el, că îi înțelegea pe regii accia străvechi care porunceau să li se facă pocale de vin din craniile dușmanilor. Mare greșeală! Lui West îi plăcea să creadă că ea e blândă și bună. Și iertătoare, desigur.

Tony a măcinat boabele de cafea cu mâna ei, apoi a pregătit-o cu grijă; îi adaugă frișcă, fără să țină seama de colesterol. Mai devreme sau mai târziu, pe măsură ce or să li se îngroașe arterele, vor trebui să renunțe la frișcă. Pentru moment însă nu. West stă jos și mănâncă oul. Îl soarbe ca un copil fericit. Culorile primare, strălucitoare — cupele roșii, fața de masă galbenă, farfuriile portocalii — conferă bucătăriei un aer de teren de joacă. Părul lui grizonant pare un miracol, o schimbare inexplicabilă pe care o suferise peste noapte. Când l-a cunoscut, era blond.

— Ce ou bun, zice el.

Lucrurile mici, cum ar fi ouăle bune, îl umplu de încântare; lucrurile mici, cum ar fi ouăle neplăcute la gust, îl deprimă. E ușor să-l mulțumești, dar greu să-l protejezi.

West — repetă Tony în sinea ei. Îi rostește, din când în când, numele în gând, ca pe o incantație. Pe vremuri, el nu era West. Cândva — cu treizeci-treizeci și doi de ani în urmă — era Stewart, până când el îi mărturisise cât de mult îi displăcea să i se spună Stew; așa că îl inversase și de atunci e West. Trișase un pic, totuși; dacă ar fi respectat procedeul întocmai, ar fi fost *Wets*. Dar așa se întâmplă când iubești, reflectează Tony. Trișezi un pic.

— Ce program ai astăzi? o întreabă West.

— Mai vrei niște pâine prăjită? zice Tony.

El dă din cap și ea se ridică să supravegheze aparatul de prăjit pâine, oprindu-se în treacăt să-l sărute în creștetul capului și să tragă în nări izul acela familiar de scalp și de șampon. Părul i s-a cam rărit; curând va avea o tonsură ca de călugăr. În clipa asta e mai înaltă ca el; nu are prea des ocazia să se bucure de o astfel de imagine văzută de sus.

N-are niciun rost să-i spună lui West cu cine ia masa de prânz. Lui nu-i plac Roz și Charis. Îl neliniștesc. Simte — pe bună dreptate — că știu prea multe despre el.

— Nimic important, zice ea.

4

După micul dejun, West urcă în camera sa de lucru de la etajul doi ca să muncească, iar Tony își scoate halatul, se schimbă în jeanși și într-un pulover de bumbac, apoi mai corectează niște lucrări. De sus se aude un ritm înfundat, punctat de tot felul de sunete, cum ar fi un cor mixt de hiene în călduri, de vite lovite cu barosul în frunte și de păsări exotice chinuite.

West este muzicolog. O parte din ceea ce face e tradițional — influențe, variante, izvoare — dar s-a implicat și într-unul dintre acele proiecte interdisciplinare atât de la modă în ultima vreme. A intrat în legătură cu niște neurofiziologi de la facultatea de medicină și studiază împreună efectele muzicii asupra creierului uman — de fapt, un soi de zgomote, pentru că West vine cu niște chestii pe care numai melodioase nu le poți numi. Vor să știe ce porțiuni, mai exact ce emisferă ascultă. Au convingerea că această informație ar putea fi folositoare pentru calmarea victimelor

și a celor care își pierd o parte din creier în accidente de mașină. Le pun oamenilor o grămadă de sârme pe cap, dau drumul la muzică — sau la zgomote — și urmăresc rezultatele pe un monitor în culori.

West e tare entuziasmat de toate astea. E foarte clar, zice el, creierul e un instrument muzical pe care poți compune muzică — pe al altuia, bineînțeles — sau, mă rog, ai putea, dacă ți s-ar da mână liberă; și dacă savanții vor să interpreteze ceva ce persoana cu creierul în cauză nu dorește să asculte? West zice că nu-i vorba decât de o chestiune teoretică. Dar moare s-o înfășoare și pe ea în sârme, pentru că e stângace. Ambidextria este unul dintre obiectele lor de studiu. Vor să-i pună electrozi pe cap, după care ea să cânte la pian, pentru că acest lucru implică acțiunea simultană a ambelor mâini, antrenând însă note diferite. Până acum, Tony s-a eschivat, pretextând că a uitat să cânte — lucru oarecum adevărat —, dar nici nu-i convine ca West să-și bage nasul în ceea ce se întâmplă în creierul ei.

Termină setul de lucrări și se întoarce în dormitor, să se schimbe pentru masa de prânz. Se uită în șifonier: nu prea are de ales și, orice ar pune pe ea, Roz tot va miji ochii și-i va sugera că e cazul să meargă împreună la cumpărături. Roz zice că prea se încapățânează să poarte imprimeuri florale de tapet, deși Tony i-a explicat că e vorba doar de un camuflaj; în orice caz, în costumul ăla din piele neagră despre care Roz susținea cu ardoare că o reprezintă, semăna cu un stand de umbrele italienești negre, de avangardă.

Până la urmă, se oprește la o rochie de vâscoză, de un verde crud, cu buline mici, albe, pe care a cumpărat-o de la Eaton, raionul pentru copii. Își ia aproape mereu haine de acolo. Și de ce nu? I se potrivesc, iar taxele sunt mai mici;

și, așa cum Roz nu mai prididește să-i spună, Tony e o zgârcită, mai ales când e vorba de haine. Preferă de o mie de ori să-și strângă banii și să-i cheltuiască pe bilete de avion, ca să viziteze diverse câmpuri de bătalie. În aceste pelerinaje, colecționează tot felul de relicve — câte o floare din fiecare loc. Sau, mai degrabă, câte o buruiană, pentru că ceea ce culege ea sunt plante banale — margarete, trifoi, maci. Sentimentalismele de genul ăsta par să fie rezervate în sufletul ei numai celor pe care nu-i cunoaște. Presează florile între paginile Bibliilor lăsate de sectanți prin sertarele comodelor din hotelurile sau pensiunile ieftine pe unde trage, cu scopul să racoleze prozești. Dacă nu găsește Biblii, le presează sub scrumiere. Din astea găsește totdeauna. Apoi, când ajunge acasă, le lipește în albume, în ordine alfabetică: *Agincourt*, *Austerlitz*, *Bunker Hill*, *Carcassonne*, *Dunkerque*. Nu are preferințe; bătăliile sunt bătălii; toate presupun curaj, toate implică moarte. Nu vorbește cu colegii despre acest obicei al ei, pentru că niciunul n-ar înțelege de ce-o face. Nici ea nu e sigură. Nu e sigură ce colecționează de fapt, sau în amintirea a ce.

Își aranjează fața în baie: pudră pe nas, fără ruj de buze însă. Rujul o alarmează, la fel ca gurile acelea roșii, de plastic, pe care copiii le lipesc pe cartofi. Își trece pieptănul prin păr. Se tunde în cartierul chinezesc, pentru că acolo nu te jupoaie de bani și se pricep să-ți potrivească părul negru, scurt și drept, cu câteva şuvițe pe frunte, de fiecare dată la fel. I se spune „tunsoare pixie”. Cu ochii mari, îndărătul ochelarilor uriași, și cu gâtul ei subțire, pare un puști vagabond sau un pui de pasăre abia ieșit din ou. Pielea îi e încă frumoasă, compensează şuvițele cenușii. Arată ca o

persoană bătrână foarte întinerită, sau ca una tânără foarte îmbătrânită; dar, la urma urmei, așa a fost de la doi ani.

Își îndeasă lucrările în geanta uriașă din pânză și dă fuga pe scări, să-i facă un semn de rămas-bun lui West. *Vânturi potrivnice* — scrie pe ușa biroului său și tot așa spune și interfonul de la intrare. *Etajul doi, Vânturi potrivnice*. Așa și-ar boteza el studioul de înregistrări high tech dacă l-ar avea. West e cu căștile la urechi în clipa asta, absorbit de magnetofonul și de sintetizatorul său, dar o vede și-i răspunde printr-un semn. Ea iese pe ușa din față, iar apoi o încuie. Are totdeauna grijă de asta, ca nu cumva, în lipsa ei, să pătrundă cine știe ce drogat și să-l tulbure pe West.

Pridvorul de lemn trebuie reparat: o scândură a și putrezit. O să cheme un dulgher la primăvară, își făgăduiește. Îi va lua cel puțin încă pe atât să facă aranjamentul. Cineva i-a strecurat ceva sub ștergătoare: altă ofertă de scule. Tony se minunează cine o fi cumpărând toate uneltele astea — circulare, burghie fără fir, rașpeluri și șurubelnițe — și cu ce scop; probabil că sculele înlocuiesc armele, probabil că omul se orientează spre ele în perioadele în care nu poartă războaie. Numai că West nu e genul de mânuitor de unelte; singurul ciocan din casă e al lui Tony și, în afară de bătutul cuielor, nici chiar ea nu face decât să se uite în Pagini Aurii. De ce să-și riște viața?

Altă reclamă, în fața casei. Pajiștea e năpădită de buruieni și trebuie cosită. Gazonul ăsta o face de râs în fața vecinilor. Tony își dă seama, din când în când se simte chiar jenată; își jură c-o să pună pe cineva să-i scoată toată iarba și s-o înlocuiască repede cu niște arbuști colorați și rezistenți sau, dacă nu, cu pietriș. N-a înțeles niciodată rostul gazonului. Dacă ar fi fost după ea, ar fi preferat un șanț cu

apă, un pod mobil și, eventual, niște crocodili. Charis îi bate întruna apropouri miorlăite cum că ar fi dispusă să rearanjeze pajiștea pentru ea, să o transforme într-o explozie florală miraculoasă, dar Tony i-o retează mereu. Charis i-ar face, cu siguranță, o grădină la fel ca draperiile din camera ei de lucru — carnală, cum îi place să spună — cu plante agățătoare încărcate de flori, liane împletite, păstăi agresive —, ceea ce ar fi prea mult pentru Tony. A văzut doar ce s-a ales de peticul ăla de pământ al lui Roz, de lângă aleea din spate, după ce aceasta cedase unor insistențe asemănătoare. Și, pentru că autoarea era Charis, Roz nu mai putea să facă schimbări sub nicio formă. În consecință, grădinița cu pricina va purta veșnic amprenta prietenei lor comune.

La colțul străzii, Tony se întoarce să se uite cu admirație la casa ei, așa cum face mereu. Chiar și după douăzeci de ani i se pare un vis că e stăpâna unei astfel de case sau, mai bine zis, a unei case în general. E din cărămidă, în stilul victorian târziu, înaltă și îngustă, cu țigle verzi, solz de pește, construită pe trei niveluri. Fereastra camerei ei de lucru se află în foișorul din stânga; victorienilor le plăcea să creadă că trăiau în castele. E o casă mare, mai spațioasă decât se vede din stradă. O clădire solidă, liniștitoare, un fort, un bastion, o citadelă. Înăuntru se află West, în plin proces creator de mutilare auriculară, la adăpost de orice pericol. Când a cumpărat-o, pe vremea când împrejurimile erau cele mai păraginite și prețurile mai mici, nu spera să mai locuiască și altcineva acolo în afară de ea.

Coboară scările metroului, vâra moneda la intrare, se urcă într-un vagon și se așază pe scaunul de plastic, cu geanta de voiaj în poală, ca o asistentă medicală pe teren. Vagonul

nu e aglomerat, ařa că vederea nu-i e blocată de creștetele oamenilor înalți și poate citi reclamele. *Ițiăñnor!* — zice un baton de ciocolată. *Atuja ițetup?* — pledează Crucea Roșie. *Irecuder! Irecuder!* Dacă ar fi să spună aceste cuvinte cu voce tare, ceilalți ar crede că e vorba de altă limbă. Așa și e, o limbă arhaică, o limbă pe care ea o știe bine. Ar putea-o vorbi și în somn, uneori chiar o face. Dacă ar prinde-o fundamentalistii, ar acuza-o de satanism. Ei pun cântecele la modă de la coadă la cap, preținzând că descoperă astfel tot felul de blasfemii ascunse. Au încredințarea că, dacă atârni crucea cu susu-n jos sau dacă citești *Tatăl nostru* de-a-ndăratelea, poți chema diavolul. Tâmpenii! Ca să vină răul, nu e nevoie de astfel de invocații, de astfel de ritualuri copilărești și teatrale. Nu-i atât de complicat.

Limba străină a lui Tony nu e totuși ceva nefast. Prezintă pericol numai pentru ea. E tighelul ei, cârpitura pe unde ar putea plesni. În orice caz, nu poate renunța. O nostalgie riscantă. *Eiglatson*. (O căpetenie vikingă din Evul Mediu? Un laxativ foarte căutat?)

Coboară la stația St. George și o ia spre ieșirea care dă în Bedford Road, trece pe lângă cerșetorii cu mâna întinsă și pe lângă florăreasă, pe lângă băiatul din colț care cântă la flaut, se uită atent să n-o calce vreo mașină, deși traversează pe verde, merge mai departe, trece pe lângă stadionul universității și apoi peste rondul cu gazon al campusului principal. Cabinetul ei se află pe una dintre străduțele acelea lăturalnice murdare, de după colț, într-o clădire numită McClung Hall.

McClung Hall este un bloc solemn din cărămidă roșie, care a căpătat o culoare vinețiu-maronie din cauza intemperiilor

și a funinginii. Cândva, în studenție, a locuit acolo exact șase ani. Pe vremea aceea, clădirea era încă un internat pentru fete. Aflase că purta numele cuiva care se luptase pentru obținerea dreptului la vot al femeilor, dar pe Tony nu o prea interesa asta. Ca pe nimeni, de altfel, pe atunci.

Primele ei amintiri despre locul acesta sunt legate de imaginea unei văgăuni în care era foarte cald, dar și curent, dușumeaua scârțâia, lemnăria era uzată, dar solidă; balustrade masive, banchete grele la ferestre, uși groase și furniruite. Mirosea — ca și acum, de altfel — a cămară umedă, igrasioasă, în care zac uitați câțiva cartofi încolțiți. Pe vremea aceea, dinspre sala de mese se răspândea peste tot un miros grețos, de varză călduță, resturi de ouă prăjite și untură arsă. Acolo își ciugulea ea mâncarea, după care șterpelea câte un coltuc de pâine și câteva mere, ca să le ducă în cameră.

Prin anii șaptezeci, clădirea fusese ocupată de cei de la catedra de Religie comparată, însă, după o vreme, se revărsaseră aici, în birouri improvizate, puhoaie din tot felul de departamente importante, dar sărăcite — oameni făcuți mai degrabă să-și folosească mințile decât să pună mâna pe ferăstraiele nichelate; care nu fac mare lucru pentru industria modernă, fiind, din acest motiv, sortiți marginalizării. Filozofia și-a stabilit un cap de pod la parter, Istoria modernă a solicitat primul etaj. Deși încercaseră fără prea mare tragere de inimă să zugrăvească (asta mai demult, pentru că pereții se decoloraseră iar), clădirea rămăsese la fel de aspră și de circumspectă ca totdeauna, virtuoasă ca terciul rece de ovăz și inabordabilă.

Pe Tony nu o deranjează că e dărăpănată. Îi plăcuse aici chiar și în studenție — asta dacă făcea o comparație cu alte

locuri, cum ar fi o cameră închiriată sau un apartament anonim. Alți studenți, ceva mai blazați, îi ziceau McFungus — o poreclă transmisă din generație în generație — dar pentru Tony fusese un liman, și i-a rămas veșnic recunosătoare.

Cabinetul ei e la primul etaj, la câteva uși de camera unde stătuse în studenție, transformată, între timp, într-un fel de bufet. Încăperea e, intenționat parcă, mai mohorâtă acum, cu o masă zgâriată, din plăci aglomerate, mai multe scaune de lemn desperecheate și un afiș îngălbenit de la Amnesty, reprezentând un bărbat înfășurat în sârmă ghimpată și cu trupul străpuns de cuie îndoite. Automatul de cafea pufăie și huruie alături de un suport pentru ceștile de ceramică plăcute la vedere. Toate au inițiale, ca nu cumva să facă schimb de parodontoze. Cu a ei, Tony a făcut un oarecare efort. A scris pe ea cu oă roșie, pe negru: *Ițegnita-v Un!* Oamenii mai fac uneori schimb de cești, din neatenție sau lenevie, dar niciodată cu a ei.

Se oprește aici, în camera de cafea, unde doi dintre colegii ei, îmbrăcați în echipament de jogging, mănâncă lapte cu fursecuri. Doctorul Ackroyd, expert în agricultura secolului optsprezece, și doctorul Rose Pimlott, specialistă în probleme sociale și în istoria Canadei, ființă pe care, oricum ai lua-o, tot o pacoste rămâne. Tony se întreabă dacă între ea și Bob Ackroyd există *ceva*, cum ar zice Roz. De câteva săptămâni încoace stau cam des cu capetele apropiate. E vorba, mai degrabă, de o intrigă de palat. Toată catedra pare o curte din Renaștere: șușoteli, cârdășii, turnătorii mărunte, codoșlăcuri și ofense. Tony încearcă să stea deoparte, dar rareori reușește. Nu are aliați și din acest motiv e suspectată de toată lumea. Mai ales de Rose. Tony se simte și

acum jignită că, în urmă cu doi ani, Rose s-a legat de unul dintre cursurile ei finale, acuzând-o de eurocentrism. „Bineînțeles că e eurocentrist”, i-a răspuns ea. „Cum ai vrea să fie un curs intitulat *Strategia merovingiană de asediu*?” „Sunt de părere”, a zis Rose Pimlott, încercând să-și salveze poziția, „că ai putea să-ți predai cursul din punctul de vedere al victimelor, în loc să le marginalizezi.” „Care victime?” a întrebat Tony. „Toți au fost niște victime. Rând pe rând. De fapt, au încercat pe rând să nu ajungă victime. Țasta-i tot secretul cu războiul.”

Rose Pimlott nu știe despre război nici cât negru sub unghie. Numai că ignoranța ei e deliberată; evită subiectul, în primul rând pentru că nici nu vrea să audă de asemenea orori. „Cum poate să-ți placă așa ceva?” a întrebat-o ea pe Tony nu demult, încrețindu-și nasul, ca și cum ar fi fost vorba de muci sau de bășini, adică de ceva neînsemnat și dezgustător, ce nu se discută. „I-ai întrebat pe cercetătorii SIDA dacă le place SIDA?” a întrebat Tony. „Războiul există. N-o să dispară cu una, cu două. Problema nu e că-mi place mie. Vreau să înțeleg de ce le place altora, multora. Vreau să-i cunosc mecanismele.” Dar Rose Pimlott preferă să întoarcă nasul, preferă să-i lase pe alții să scormonească în gropile comune. Nu cumva să-și rupă vreo unghie.

Tony se gândește să-i spună lui Rose că Laura Secord, al cărei chip de pe toate cutiile vechi de ciocolată care îi poartă numele s-a dovedit, prin analize cu raze X, că de fapt este al unui bărbat îmbrăcat în rochie, chiar a fost un bărbat în rochie! Nicio femeie, i-ar spune ea lui Rose, n-ar fi dat dovadă de atâta agresivitate sau, dacă vrei, de atâta curaj. Asta ar arunca-o pe Rose în ghearele dilemei. Ar fi nevoită să susțină fie că femeile sunt la fel de bune în război ca bărbații și, din acest motiv, la fel de nepricepute uneori, fie că

sunt de la natură niște mironosițe pe care n-ai voie să le atingi nici cu o floare. Tony moare de curiozitate să vadă ce variantă ar alege. Dar astăzi nu are timp. Dă din cap în semn de salut, iar Rose și Bob se uită chiorâș la ea, lucru absolut normal pentru bisericuța din care fac parte. E obișnuită. Istoricii de sex bărbătesc sunt de părere că Tony le încalcă teritoriul și că ar trebui să le lase în pace lăncile, săgețile, praștiile, sulile, spadele, puștile și avioanele. Îi recomandă să se ocupe de istoria socială, cum ar fi cine, când și ce-a mâncat, de viața în familia feudală. Istoricii de sex femeiesc, destul de puțini, gândesc același lucru, dar din motive diferite. Sunt de părere că ar trebui să studieze nașterea, nu moartea, și în niciun caz planuri de bătălie. Și nici retrageri în derivă din fața dușmanului, orori, carnagii și măceluri. Au impresia că Tony le trădează.

În general, ea se împacă mai bine cu bărbații, dacă reușesc să treacă peste unele preliminarii penibile, adică dacă se abțin să-i zică „domniță” sau să remarce că nu se așteptau să fie atât de feminină, de fapt, atât de mititică. Cu toate că numai cei mai ramoliți se mai exprimă în felul ăsta. Totuși, dacă n-ar fi atât de plăpândă, n-ar reuși să aibă o asemenea atitudine. Altceva ar fi dacă ar avea vreun metru optzeci și-ar fi tare ca piatra, dacă ar avea șolduri. Atunci ar fi amenințătoare — o adevărată amazoană. Tocmai această nepotrivire îi dă apă la moară. *Te dărm doar cu o suflare*, par să zică privirile lor. *Încercați*, le zice în gând Tony, surâzând sfidător. *Au mai făcut-o și alții.*

Descuie ușa cabinetului, apoi o încuie în urma ei, ca să nu se știe că e acolo. Nu are consultații la ora asta, dar studenții profită. Își dau seama după miros când vine, ca niște câini polițiști; nu pierd ocazia s-o vlăguiască, să chelălăie,

să încerce s-o impresioneze, sau să-i strecoare versiunile lor de neîncredere bosumflată. *Nu sunt nici eu decât o ființă omenească*, vrea Tony să le spună. Bineînțeles însă că n-o face. Ea e o ființă omenească puternică. Mai mult sau mai puțin.

Cu vreo lună în urmă, unul din anul doi — o matahală în jachetă de piele, cu ochii injectați — i-a înfipt un briceag în tăblia biroului. „Mie-mi trebuie un 10!” i-a strigat el. Pe Tony a speriat-o, dar a și enervat-o. *Omoară-mă, și-o să treci când mi-oi vedea ceafa!* a vrut ea să-i strige-n nas. Dar dacă nu era normal? Dacă era drogat sau nebun, sau și una și alta? Sau dacă încerca să-i imite pe studenții ăia fanatici, prezentați din când în când la televizor, care își molestează profesorii. Noroc că nu era decât un briceag. „Îți apreciez franchețea”, a spus ea. „Ce-ar fi să te-asezi pe scaunul de colo, să stăm de vorbă?”

„Binecuvântate fie serviciile psihiatrice”, i-a spus ea lui Roz la telefon, după plecarea tânărului. „Ce naiba-i apucă pe toți?” „Ascultă, iubito”, i-a răspuns Roz. „Ține cont de-un lucru: știi chimicalele alea pe care le secretă femeile la menopauză? Ei, bine, bărbații le au în ei *tot timpul*.”

Așa o fi, își zice Tony. Altfel, de unde-ar fi racolați polițiștii?

Cabinetul lui Tony e spațios (mai mare decât dacă s-ar afla într-o clădire modernă), cu un birou de serie zgâriat, un afișier standard, de rumeguș, și jaluzele banale, pline de praf. Generații întregi de piuneze au sfredelit vopseaua verde pal; rămășițele de bandă adezivă strălucesc pe alocuri ca fragmentele de mică într-o peșteră. Pe birou se află procesorul ei de texte luat la mână a doua — atât de greoi și de demodat, încât nici nu-i pasă dacă îl fură cineva —, iar în

biblioteca are câteva volume indispensabile, pe care le împrumută, uneori, studenților: *Cincisprezece bătălii hotărâtoare ale lumii*, de Creasy, o vechitură necesară; Liddell Hart; bineînțeles, Churchill; *Decizii fatale*; și una din cărțile ei preferate, *Chipul bătăliei* a lui Keegan.

Pe un perete, se află o reproducere proastă a tabloului lui Benjamin West *Moartea lui Wolfe*, o pictură lugubră, după părerea ei. Wolfe, alb ca burta de cod, cu ochii dați pios peste cap, înconjurat de o puzderie de voaiori necrofili, îmbrăcați fistichiu. Tony o păstrează în birou ca să-și amintească atât ea, cât și studenții săi de deșertăciunea gloriei și a martiriului la care sunt predispuși, uneori, cei din profesia ei. Alături de el e Napoleon, trecând meditativ Alpii.

Pe peretele opus, a agățat o caricatură în peniță, intitulată *Wolfe ușurându-se*. Generalul stă întors cu spatele la privitor, arătându-și vag profilul cu bărbia moale. Are o expresie țăfnoasă, iar în balonul care îi iese din gură scrie: „Futu-le mama lor de nasturi!” Desenul ăsta a fost făcut de unul dintre studenții ei, cu doi ani în urmă, și i-a fost dăruit de întreaga grupă la sfârșitul trimestrului. De regulă, majoritatea studenților ei sunt bărbați: nu multe femei se simt atrase de cursuri ca „Greșeli tactice medievale” sau „Istoria militară ca artefact” — așa se intitulează în prezent cele două cursuri de examen ale sale.

În vreme ce desfăcea pachetul, se uitau toți țință la ea, ca să vadă cum reacționează la cuvintele *Futu-le*. Bărbații tineri au impresia că femeile de vârsta ei n-au auzit niciodată asemenea vorbe. Lucrul ăsta o emoționează. Trebuie să facă un efort conștient, ca nu cumva să li se adreseze studenților cu „băieții mei”. Dacă n-are grijă, o să se transforme într-o jivină mămoasă, veselă și ocrotitoare, sau, și mai rău,

într-o babetă excentrică și atotștiutoare. O să ajungă să le facă cu ochiul și să-i ciupească de obraz.

Desenul în sine a fost făcut în onoarea prelegerii ei despre tehnologia șlițurilor, poreclită, după câte auzise, „Năstureii delicați”, care atrage, de obicei, un auditoriu considerabil. *Cei care scriu despre război — începe ea — au tendința să se concentreze asupra regilor și a generalilor, a hotărârilor, a strategiilor lor, și desconsideră factori la fel de importanți, care pot expune — și au expus chiar soldații — pe cei din prima linie — la tot felul de riscuri. De exemplu, păduchii și puricii purtători de boală. Cizmele prost făcute. Noroiul. Microbii. Flanelele de corp. Și șlițurile. Tighele, porțiunea cu nasturi, clapa de deasupra, fermoarul — toate și-au avut rolul lor în istoria militară de-a lungul timpului, ca să nu mai vorbim de kilt, despre care, dintr-un anumit punct de vedere, ar fi multe de zis. Nu râdeți, le spune ea. Mai bine imaginați-vă că sunteți pe câmpul de bătălie și că natura își cere drepturile ei, așa cum se întâmplă adesea în situații de tensiune. Și-acum închipuiți-vă că vă străduiți să descheiați nasturii ăștia.*

Le arată o schiță a nasturilor în cauză, un set din secolul al nouăsprezecelea, pentru care, ca să-i deschei, aveai nevoie de cel puțin zece degete și de zece minute pentru fiecare.

Și-acum, imaginați-vă un pușcaș în această situație. Parcă nu mai e chiar așa nostim.

O armată mășăluiește bine sau rău, în funcție de stomac, dar și de șlițuri. Nu că fermoarul, în ciuda rapidității cu care poate fi desfăcut, ar fi fără cusur. *De ce? Păi, ia puneți-vă mintea la contribuție: fermoarele se înțepenesc. Și sunt zgomotoase! Iar bărbații și-au format prostul obicei să-și aprindă chibriturile pe ele. În întuneric! Păi, mai bine faci focul!*

Multe au fost actele criminale comise de creatorii de îmbrăcămintă militară — continuă ea — asupra celor din armată. Câți dintre soldații britanici n-au murit fără rost din cauza culorii roșii a uniformelor lor? Să nu vă închipuiți cumva că asemenea neglijențe s-au sfârșit odată cu secolul al nouăsprezecelea. Iată doar unul dintre cazurile relevante: omisiunea criminală a lui Mussolini de a furniza încălțăminte — da, da, încălțăminte! — propriilor sale trupe. La fel, după părerea ei, cel căruia i-a trecut prin minte să-i îmbrace pe soldații nord-coreeni în pantaloni de nailon ar fi trebuit să fie trimis în fața Curții Marțiale. Îi auzai frecându-și cracii de la doi kilometri. Și sacii de dormit — la fel de foșnitori și, pe deasupra, nu pot fi desfăcuți cu ușurință pe dinăuntru; pur și simplu rămân înțepeniți! În timpul raidurilor dușmane nocturne, oamenii au fost măcelăriți ca niște pisoi într-o desagă.

Crime înfăptuite de creatorii vestimentari! Tony se ambalează serios când vine vorba de ele.

Toate astea, într-o formă ceva mai potolită și cu multe note de subsol, vor fi bune pentru cel puțin un capitol al cărții pe care o scrie: *Uniformele ucigătoare: o istorie a modei militare inepte*.

Charis îi spune că nu-i face bine lui Tony să piardă atâta vreme cu ceva așa de nefast ca războiul. Zice că efectul e de-a dreptul cancerigen.

Tony își caută catalogul prin dosar, îl găsește la litera B de la „birocrăție” și trece nota fiecărei lucrări în pătrățelul special. După ce termină, vâă lucrările în plicul mare, de pânză, prins în piuneze de tăblia exterioară a ușii, de unde le pot lua studenții ceva mai târziu, așa cum le-a promis.

Apoi pornește spre capătul culoarului, intră în anticamera mică și murdară a biroului departamental, unde mai stă, uneori, câte o secretară; vrea să vadă dacă nu i-a sosit vreo scrisoare. Dar nu găsește nimic, în afară de o confirmare a reînnoirii abonamentului la *Jane's Defence Weekly* și de ultimul exemplar din *Big Guns*, pe care le vâă în geantă.

Apoi face un popas la toaleta supraîncălzită a femeilor, unde miroase a săpun lichid, a clor și a ceapă pe jumătate digerată. Ca de obicei, unul dintre cele trei closete este înfundat, iar din celelalte două lipsește hârtia igienică. Găsește însă în cel defect, așa că se servește de-acolo. Pe peretele cabinei ei preferate — cea de lângă geamul mat, pe lângă vechile mesaje (*Isterie, nu istorie* și *Isteroctomie, nu histerectomie*), au apărut altele noi: DECONSTRUCȚIA FEMINISTĂ E NAȘPA. Tony știe foarte bine că asta înseamnă că se pregătește o mișcare prin care McClung Hall să fie declarată monument istoric și să i se submineze caracterul feminist. ISTORIC, NU ISTERIC, adăugase cineva alături. Tony speră să evite prevestirile rele și belicoase care se întrevăd la orizont.

Lasă un bilețel pe biroul secretarei: *Closetul este înfundat. Mulțumesc. Antonia Fremont*. Nu mai adaugă din nou. N-are niciun rost să fie răutăcioasă. Oricum, problema nu se va rezolva cu bilețelul ei, dar simte că și-a făcut datoria.

Apoi iese în grabă din clădire, revine la metrou și-o pornește spre sud.

5

Au convenit să ia masa de prânz la Toxique, așa că Tony coboară la Osgoode și merge spre vest, pe Queen Street, trecând de Dragon Lady Comics și de Queen Mother Café,

de Clubul BamBoo, cu desenele sale atît de incitante. Putea să aştepte tramvaiul, dar în înghesuiala din vagon riscă să fie strivită şi chiar ciupită. A cusut destui nasturi şi a reparat destule cataramे pînă acum, aşa că preferă primejdiile mersului pe trotuar. Oricum, n-a întîrziat prea mult, în niciun caz aşa cum face Roz de obicei.

Merge pe partea exterioară a trotuarului, departe de zidurile clădirilor şi de siluetele jerpelite care se sprijină de ele. În aparenţă, amărăţii aştia nu vor decît nişte măruntiş, dar Tony îi vede într-o lumină mult mai sinistră. Pentru ea, sunt spioni care tatonează terenul înaintea unei invazii în masă, sau poate răniţi în retragere din faţa măcelului ce va să vie. Oricum ar fi, îi ocoleşte. Oamenii disperaţi o alarmează, doar crescuse în preajma a doi dintre ei. Lovesec şi apucă tot ce le stă la îndemînă.

Porţiunea aceasta a străzii s-a mai liniştit întrucîtva. Cu ani în urmă, era mai sălbatică, mai riscantă, însă chiriile crescuseră şi o mulţime de anticariate şi de artişti boemi dispăruseră. Dar încă are un aspect destul de colorat: delicatele est-europene, mobilă de birou vîndută cu ridicata şi berării în stil country; numai că au apărut şi gogoşerii cu lumini strălucitoare, cluburi la modă, îmbrăcăminte de la firme vestite.

Cu toate acestea, recesiunea continuă să se adîncească. Tot mai multe clădiri sunt scoase la vînzare, tot mai multe dughene au fost închise, iar în pragul celor rămase, vînzătoare, în ochii căroră se citeşte o mînie neputincioasă, încearcă zadarnic să atragă privirile trecătorilor. În vitrine, poţi citi afişe care anunţă reduceri de preţuri; anul trecut pe vremea asta, ar fi fost de neconceput aşa ceva, cu două luni înaintea Crăciunului. Rochiile strălucitoare de pe

manechinele cu chipuri placide sau fără cap nu mai sunt ceea ce erau, adică întruchiparea dorinței. În schimb, arată ca niște gunoaie în urma unei petreceri. Șervețele de hârtie mototolite, resturi lăsate de grupuri de huligani sau de armate jefuitoare. Deși nu-i văzuse nimeni și nu se putea spune cu certitudine cine erau, parcă trecuseră goții și vandalii.

Așa gândește Tony, căreia oricum nici prin minte nu i-ar fi trecut să poarte așa ceva. Rochiile astea sunt pentru femei cu picioare și trupuri prelungi, cu brațe grațioase și zvelte. „Nu ești scundă”, îi spune Roz. „Ești *minionă*. Știi ce? Pentru o talie ca asta aș face moarte de om.” „Sunt ca o scândură de sus până jos”, zice Tony. „Ne trebuie așadar un blender”, zice Roz. „Băgăm în el talia ta și coapsele mele, și împărțim la doi. Îți convine?”

Dacă ar fi fost mai tinere, discuțiile astea ar fi reflectat o profundă dezamăgire în privința trupurilor lor, dorințe profunde. Dar acum vorbeau ca să se afle în treabă. Mai mult sau mai puțin.

Iat-o și pe Roz în fața restaurantului, făcându-i semn cu mâna. Se apropie de ea, Roz se apleacă, Tony își ridică fața și amândouă sărută aerul de o parte și de alta a obrazilor, după ultima modă din Toronto, sau cel puțin din anumite cercuri. Roz parodiază ritualul, sugându-și obrazii și făcând o gură ca de pește.

— Prefăcută? *Moi?* zice ea, uitându-se cruciș.

Tony surâde și intră împreună în restaurant.

Toxique este unul dintre locurile lor preferate, destul de ieftin și gălăgios, deși cam demodat și cam îngălat. Farfuriile au chestii ciudate lipite de partea exterioară, unii dintre chelneri se machiază sau au inele în nas. Chelnerițele

poartă, mai toate, jambiere fluorescente și fuste scurte de piele. Într-o parte, se află o oglindă afumată, achiziționată din cine știe ce hotel ruinat. Pe pereți sunt lipite afișe ale unor evenimente teatrale de avangardă, depășite deja, iar pe scările tocite ce duc spre toaletă se vânzolesc sau stau de vorbă tot felul de fețe palide cu îmbrăcăminte întunecată, plină de ținte metalice de care atârnă lanțuri. Specialitățile de la Toxique sunt sandvișurile cu carne de capră și ardei copt, un fel de plăcintă de cod după o rețetă din Terra Nova și, uneori, o salată uriașă, mucilaginoasă, cu multe nuci și cu tot felul de rădăcinoase mărunțite. Mai găsești baclava, tiramisu și cafea expres, foarte tare.

Bineînțeles, fetele nu se duc niciodată acolo seara, când își fac apariția grupurile rock și valul de decibeli. Dar la prânz e bine. Le ridică moralul. Le face să se simtă mai tinere și mai îndrăznețe.

Charis a venit deja; stă la o masă de plastic roșie cu stropi aurii, cu cadrul și picioarele din aluminiu — un exemplar autentic din anii cincizeci sau, în orice caz, o copie fidelă. A și comandat o sticlă de vin alb și una cu apă de Evian. Le vede, le surâde și aerul din jurul mesei se umple de sărutările lor mimate.

Charis poartă astăzi o rochie lălâie mov, din jersey de bumbac, cu o vestă pufoasă, cenușie, iar în jurul gâtului o eșarfă portocalie cu acvamarin, imprimată cu flori de câmp. Părul ei lung și drept, blond-cenușiu, e pieptănat cu cărare pe mijloc; și-a proptit ochelarii de citit în vârful capului. Rujul piersiciu se confundă cu tenta naturală a buzelor. Pare o reclamă ușor fanată a unui șampon din extracte naturale — sănătoasă, dar cu o nuanță vetustă. Ceva

în genul Ofeliei, dacă ar fi trăit mai mult; sau al Fecioarei Maria la a doua tinerețe — cu un aer grav și rătăcit, cu o lumină interioară. Tocmai această lumină interioară îi creează necazuri.

Roz e înfășurată într-un costum pe care Tony îl recunoaște ca fiind dintr-o vitrină a uneia dintre cele mai scumpe case de modă de pe Bloor. Prietena ei face cumpărături cu generozitate și cu gust, dar adesea în fugă. Taiorul e de un albastru electric, fusta strâmtă. Și-a machiat fața cu grijă și și-a vopsit părul recent. De data asta în acaju. Gura îi e zmeurie.

Chipul nu i se potrivește cu veșmântul. Nu e relaxat și subțire, ci buclat, cu obraji rozalii de lăptăreasă, și face gropițe când zâmbește. Ochii ei inteligenți, întunecați și plini de înțelegere par să aparțină unei fețe mai subțiri, mai înguste și mai tăbăcite.

Tony se instalează pe scaun și își pune geanta uriașă dedesubt, ca să-și sprijine picioarele. Pe vremuri, regii scunzi aveau pernuțe speciale, ca să nu-și bălăbănească membrele când se așezau pe tronuri. Tony îi înțelege în această privință.

— Așadar, zice Roz după preliminarii, suntem toate la locul nostru, strălucind de fericire. Ce mai e nou? Tony, să știi că am văzut o rochie tare drăgălașă la Holt; ți s-ar potrivi de minune. Guler mandarin — știi că se poartă iar —, încheiată în față cu nasturi de alamă până jos.

Își aprinde veșnica ei țigară și Charis tușește ușor, ca de obicei. Sala asta de la Toxique nu e pentru nefumători.

— Aș arăta ca un băiat de prăvălie, zice Tony. Oricum, nu mi s-ar potrivi.

— Nu te-ai gândit niciodată să porți tocuri cui? zice Roz. Te-ai înălța cu zece centimetri.

— Fii serioasă, zice Tony. Mă interesează să mai și merg.

— Ți-ai putea face un implant de picior, rostește Roz. O alungire de membre. Și, mă rog, de ce nu? Se fac tot felul de-astea.

— După părerea mea, Tony are un corp fără cusur așa cum e, zice Charis.

— Nu mă refer la corpul ei, ci la garderoba ei, zice Roz.

— Ca de obicei, zice Tony.

Râd câteștrele, cam zgomotos. Sticla de vin s-a golit pe jumătate. Tony și-a turnat numai câteva picături, și multă apă. E prudentă cu alcoolul, sub orice formă.

O dată pe lună, iau toate trei prânzul împreună. Au ajuns dependente de acest obicei. Nu au prea multe în comun, în afară de catastrofa care le-a adunat, dacă Zenia se poate numi o catastrofă; dar cu timpul și-au cultivat un fel de loialitate reciprocă, un *esprit de corps*. Tony le-a îndrăgit pe femeile astea; a ajuns să le considere prietene apropiate, sau, mă rog, ceva de genul ăsta. Sunt vajnice, poartă urmele bătăliilor, au trecut proba focului și știu acum o mulțime de lucruri una despre alta.

Așadar, au continuat să se întâlnească în mod regulat, ca niște văduve de război, ca niște veterani îmbătrâniți sau ca nevestele celor dispăruți în misiune. Cu diferența că în cazul unor grupuri de felul acesta se strâng în jurul mesei mai mulți decât te aștepți.

Dar nu vorbesc niciodată despre Zenia. Au renunțat s-o mai facă, din clipa în care au îngropat-o. După cum zice Charis, discuțiile despre ea ar ține-o și mai mult pe fața pământului. După cum zice Tony, subiectul ăsta cade greu la stomac. Și, după cum zice Roz, de ce să-i ofere spațiu de emisie?

Orice ar face, ea e aici, la masă, își zice Tony. Noi o ținem aici, îi oferim spațiul de emisie. Nu putem să o lăsăm să plece.

Chelnerița vine să le ia comanda. Astăzi e o fată cu părul de culoarea păpădiei, cu pantaloni strâmți, imitație de leopard, și cu cizme argintii, înalte, încheiate până sus cu șireturi. Charis ia Rabbit Delite — o mâncare pentru iepuri, nu preparată din carnea lor — cu morcovi rași, brânză de vaci și salată rece de linte. Roz alege un sandvici voluminos cu brânză și pâine prăjită, Deliciul cunoscătorilor, din pâine cu chimen și verdețuri, cu castraveți murați în stil polonez, iar Tony cere Specialitatea din Orientul Mijlociu, cu felafel, șașlâc, cușcuș și hummus.

— Că veni vorba de Orientul Mijlociu, zice Roz, ce se mai întâmplă pe acolo? Chestia cu Irakul. Bănuiesc că-i specialitatea ta, Tony.

Se uită amândouă la ea.

— Ba deloc, spune Tony.

Toată treaba cu statutul de istoric, încerca ea mereu să le spună, e că, de cele mai multe ori, poți să eviți cu succes prezentul. Cu toate acestea, urmărise, bineînțeles, situația; o făcea de ani de zile.

— Ceea ce e absolut sigur e că o să se încerce o tehnologie nouă, interesantă.

— Nu fi eufemistică, zice Roz.

— Adică vrei să știi dacă se pregătește vreun război? zice Tony. Pe scurt, îți răspund că da.

— Cumplit, rostește Charis îngrozită.

— Nu-l ucideți pe sol, spune Tony. N-am nicio vină, eu doar vă spun.

— Dar cum poți să fii sigură? zice Roz. Dacă se schimbă ceva?

— Aici nu-i ca la bursă, spune Tony. Totul a fost deja hotărât. A fost hotărât din momentul când Saddam a trecut frontiera aia. La fel ca Rubiconul.

— Ce? întreabă Charis.

— Las-o baltă, drăguță, e doar o chestie istorică, spune Roz. Deci, lucrul ăsta e rău, sau...

— Pentru moment, nu, zice Tony. Dar pe termen lung... știți, foarte multe imperii s-au prăbușit pentru că s-au întins peste măsură. Asta-i valabil pentru ambele părți. În momentul de față însă, Statele Unite nu se gândesc la asta. Ideea li se pare superbă americanilor. Vor avea ocazia să-și testeze noile jucării, să mai pună de-o afacere. Nu se gândesc la chestia asta ca la un război, ci ca la o expansiune a pieței.

Charis mănâncă morcovul ras cu furculița. Pe buza superioară i-a rămas un firicel portocaliu, ca o mustăcioară fermecătoare, de pisică.

— În orice caz, *noi* n-o s-avem nicio vină, zice ea.

— Ba o s-avem, spune Tony. Ni se va cere sprijinul și nouă. Dacă lupți pentru rege, înseamnă că-l și pupi în fund. Vom fi pe metereze, noi și flota noastră veche, ruginită și șubredă. Ei bine, *asta* e o rușine!

De fapt, pe Tony o indignează următorul lucru: dacă tot îi trimiți pe bărbați la luptă, măcar dă-le un echipament ca lumea.

— Poate c-o să mai dea înapoi, zice Roz.

— Cine? întreabă Tony. Unchiul Sam?

— Unchiul Saddam, iertat fie-mi calamburul, zice Roz.

— N-are cum, spune Tony. A mers prea departe. L-ar omorî propriii acoliți. Nu că n-ar fi încercat s-o facă și până acum...

— Ce deprimant, zice Charis.

— Mie-mi spui? oftează Tony. Foamea de putere are să iasă învingătoare. Vor muri mii de oameni fără niciun rost. Vor putrezi cadavre. Vor pieri femei și copii. Se vor dezlănțui molimele. Țara va fi pustiită de foamete. Se vor strânge fonduri de întrajutorare. Oficialitățile le vor sufla banii. Totuși, nu-i chiar așa rău, rata sinuciderilor va scădea. Lucrul ăsta se întâmplă totdeauna în timpul războaielor. Și poate că femeile-soldați or să facă o spărtură în linia întâi a frontului și-or să militeze pentru feminism. Deși mă îndoiesc. Probabil că se vor ocupa, ca de obicei, de bandaje. Hai să mai comandăm o sticlă de Evian.

— Doamne, cât sânge-rece ai, Tony, rostește Roz. Și cine-o să câștige?

— Bătălia sau războiul? spune Tony. În ceea ce privește bătălia, e clar că va câștiga tehnologia, cel care are superioritate în aer. Acu' spuneți și voi, cine poate fi?

— Irakienii au nu știu ce tun gigantic, zice Roz. Am citit ceva de genul ăsta.

— Numai în parte, zice Tony, care știe destul de multe în această privință, pentru că o interesează; o interesează pe ea, pe cei de la *Jane's Defence Weekly* și pe alții, necunoscuți. Super-arma. Fără doar și poate, ar fi fost o realizare tehnologică epocală; s-ar fi terminat cu rachetele scumpe și cu flotilele de zbor cu rază medie de acțiune, costurile ar fi fost scăzute. Ghiciți cum îi ziceau! Proiectul Babilon! Numai că tipul care se ocupa de el s-a expus și a fost omorât. Un geniu militar nebun — Gerry Bull. Cel mai bun specialist în balistică din lume — că veni vorba, unul de-ai noștri. Într-un fel, i s-a atras atenția. Intrau tot felul de indivizi la el în apartament când era plecat. Aș zice că i s-a făcut mai

mult decât o aluzie. Dar el s-a încăpățânat să-și construiască arma, până când, bang — cinci gloanțe în țeastă.

— Îngrozitor, zice Charis. Mi se pare cumplit.

— Te privește, spune Tony. Gândește-te câți oameni ar fi ucis superarma asta.

— În orice caz, am auzit că stau în pământ, zice Roz. Se spune că au buncăre de beton, la adâncime. Rezistente la bombe.

— Numai pentru generali, zice Tony. Om trăi și-om vedea.

— Tony, ești așa de cinică, spune Charis, cu un suspin compătimitor.

Se încăpățânează să spere că Tony va progresa spiritual, lucru care ar consta, fără îndoială, în descoperirea vieților sale anterioare, într-o lobotomie parțială și în dezvoltarea interesului pentru grădinărit.

Tony se uită la ea, cum stă în fața desertului aceluia drăgălaș de sorbet asortat, o bilă roz, o bilă roșie, o bilă mov, de coacăze, cu lingurița pregătită, ca un puști căruia i se serbează ziua de naștere. Dintr-odată, Tony se înduioșează de-atâta inocență. Simte nevoia s-o consoleze pe Charis, dar și s-o scuture puțin.

— Ce-ai vrea să vă spun? Că ar trebui să încercăm toate trei să adoptăm o atitudine pozitivă?

— Asta s-ar putea să ajute, zice Charis solemn. Nu se știe niciodată. Dacă toată lumea ar face asta...

Uneori, lui Tony îi vine s-o ia pe Charis de mâna aia albă ca un crin și s-o conducă spre mormanele de crani, spre puțurile dosnice pline de leșuri, spre copiii înfometați, cu brațele lor ca niște bețișoare și cu burțile umflate ca baloanele, spre bisericile încuiate și-apoi incendiate, cu prizonierii

perpeliți care urlă înăuntru, spre rândurile nesfârșite de cruci. Secol după secol, cât poate de adânc în trecut. *Și-acum, spune-mi*, ar întreba-o pe Charis. *Ce vezi?*

Flori, i-ar răspunde Charis.

Zenia n-ar fi rostit niciodată așa ceva.

Tony simte răcoare. Probabil că s-a deschis ușa. Ridică privirea și se uită în oglindă.

În spatele ei stă Zenia, îi vede imaginea prin fum, aici, în încăpere. Nu e vorba de cineva care seamănă cu ea, e Zenia însăși.

Și nici nu e o halucinație. A văzut-o și chelnerița în piele de leopard. Dă din cap, se apropie și-i arată o masă în spate. Tony simte cum i se strânge inima, cum i se încleștează ca un pumn greu.

— Ce s-a întâmplat, Tony? spune Roz, apucând-o pe Charis de braț.

— Întoarce capul încet, spune Tony. Și nu țipa.

— Vai de mine! face Roz. Ea e.

— Cine? întreabă Charis.

— Zenia, răspunde Tony.

— Zenia a murit, zice Charis.

— Doamne! spune Roz. E chiar ea. Charis, nu te holba așa, o să te vadă.

— Și asta după ce ne-a pus să asistăm la ceremonia aia idioată, zice Tony.

— Păi, de fapt nu era *ea*, zice Roz. Ci doar cutia aia de tablă, nu-i așa?

— Și avocatul ăla, zice Tony.

După primul șoc, își dă seama că nu e surprinsă.

— Mda, spune Roz. Avocat, pe naiba.

— Semăna a avocat, zice Charis.

— Semăna prea mult a avocat, zice Roz. Asta e, ne-a făcut-o! N-a fost decât una din farsele ei.

Șușotesc ca niște conspiratori. De ce? se întreabă Tony. Doar nu avem nimic de ascuns. Ar trebui să o pornim spre ea și să-i cerem să ne spună... ce?... Cum putea fi atât de insensibilă să mai trăiască?

Normal ar fi să-și continue discuția, prefăcându-se că nu o văd. Dar ele și-au ațintit privirile în mijlocul mesei, unde rămășițele sorbetului lor asortat s-au topit, s-au întins în pete rozalii și zmeurii și plutesc pe farfuriile albe ca urmele unui atac de rechini. Se simt strânse cu ușa, se simt prinse în laț, se simt vinovate. Exact cum ar trebui să se simtă Zenia, de fapt.

Dar Zenia se vântură pe lângă masa lor, de parcă n-ar fi nimeni acolo. Tony simte cum pălesc toate trei în strălucirea care emană din ea. Parfumul Zeniei e de nerecunoscut: ceva dens și mohorât, sumbru și spectral. E un miros de lut ars. Se îndreaptă spre partea din spate a sălii, se așază, își aprinde o țigară și își fixează privirea pe fereastră, pe deasupra creștetelor lor.

— Tony, ce face? șoptește Roz.

Tony e singura care o vede bine pe Zenia.

— Fumează, zice Tony. Așteaptă pe cineva.

— Dar ce caută *aici*? întreabă Roz.

— Hoinărește, zice Tony. Ca și noi.

— Nu-mi vine să cred, scâncește Charis. Era o zi așa de frumoasă... până acum...

— Nu, nu asta vreau să spun, zice Roz. Ce caută în oraș? Rahat! Ce caută în țara asta? Doar și-a tăiat toate punțile. Ce i-a mai rămas?

— Nu vreau să vorbesc despre ea, zice Tony.

— Nici măcar nu vreau să mă *gândesc* la ea, declară Charis! N-am chef să-mi tulbure mintea.

Dar n-au nicio șansă să se gândească la altceva.

Zenia e la fel de frumoasă ca întotdeauna. E îmbrăcată în negru, într-o rochie strâmtă, cu decolteul atât de adânc, încât i se văd sânii. E așa cum o știe, ca o cadră, ca o fotografie dintr-o revistă de modă, făcută sub un reflector puternic, astfel încât orice pistrui și orice rid să se facă nevăzute și să-i rămână numai trăsăturile de bază: în cazul ei, gura cărnoasă roșu-ciclamen, disprețuitoare și tristă; ochii uriași și adânci, sprâncenele arcuite fin, pomeții obrajilor înalți, cu nuanțe de teracotă. Și părul ei — un nor dens — fluturat în jurul capului de o briză care o însoțește mereu, mulându-i hainele pe trup, făcându-i să tresară cârlionții întunecați de pe frunte și umplând aerul cu un foșnet ușor. Iar în mijlocul acestui freamăt nevăzut ea stă nemișcată, împietrită, de parcă ar fi sculptată. Din radiația aceasta a ei ce pare de natură cosmică se revarsă răul în valuri fără sfârșit.

Sau, cel puțin, asta vede Tony. Bineînțeles, e o exagerare; supralicitează. Dar astea sunt simțămintele pe care ți le inspiră cu precădere Zenia: emoții care întrec orice măsură.

— Hai să plecăm, spune Charis.

— Nu vă lăsați intimidat de ea, zice Tony, ca pentru sine.

— Nu e vorba de intimidare, zice Charis. Mă face să-mi fie greață. Mă face să-mi fie greață de mine însămi.

Roz spune, gânditoare:

— Da, ăsta-i efectul pe care-l creează în jur.

Celelalte două își iau poșetele și încep ritualul împărțirii notei de plată. Tony se uită încă la Zenia. E la fel de frumoasă

ca totdeauna, nu încape nicio îndoială; dar acum surprinde o mohoreală prăfoasă, ca bruma de pe bobul de strugure — o contracție ușoară a porilor, de parcă cineva i-ar fi aspirat umoarea de sub piele. Asta o liniștește pe Tony: la urma urmei, Zenia e și ea o muritoare, ca toți ceilalți.

Zenia suflă fumul și își coboară privirile. Se uită lung la Tony. Se uită lung, drept prin ea. Dar nu-i nicio îndoială că o vede. Le vede pe toate trei. Știe ce simt. Și se bucură.

Tony nu se mai uită la ea. Inima din piept îi e rece și densă, compactă, ca un bulgăre de zăpadă; în același timp, tulburată, tensionată, ca și cum s-ar aștepta la o vorbă scurtă, un ordin concis și ucigător. *Înainte! Încărcați! Foc!* Sau ceva în genul ăsta.

Dar e și obosită. Poate că nu mai are energie pentru Zenia. Poate că de data asta nu-i mai face față. De altfel, nici nu-i făcuse vreodată.

Se concentrează asupra suprafeței roșii, lustruite, a mesei, asupra scrumierei negre, cu mucerile strivite din ea. Are imprimat numele restaurantului, cu argintiu: *Toxique*.

Euqixot. Pare un cuvânt aztec.

Ce urmărește? se întreabă Tony. Ce vrea?

Ce face aici, de partea asta a oglinzii?

6

Les toate trei pe ușă, mărșăluind una după alta. Bătând în retragere. Tony își reprimă impulsul de-a pași afară cu spatele: rata nenorocirilor crește când dai bir cu fugiții.

Nu că Zenia ar avea vreun pistol. Cu toate acestea, Tony simte în spate privirea aceea ultramarin disprețuitoare,

sfredelindu-i ca un laser rochia subțire cu buline. *Jalnic*, probabil că-și zice Zenia. Cu siguranță, râde; sau zâmbeste cu colțurile gurii ei cărnoase ridicate. Niciuna dintre ele trei nu e destul de coaptă ca să fie în stare să râdă. *Ne-a ras*, murmură Tony în barbă. Se referă la armura lor, la demnitate, la păr.

În dimineața asta, Tony se simțise în siguranță, chiar foarte în siguranță. Acum însă nu se mai simte așa. Totul e pus sub semnul întrebării. Chiar și în perioadele cele mai bune, cotidianul îi apare șubred — o piele subțire, în culorile curcubeului, menținută la locul ei de tensiunea superficială. Se străduiește din răspuțeri s-o păstreze întregă — iluzia ei voită de confort și de stabilitate, cuvintele care curg de la stânga la dreapta, obișnuitele ritualuri de dragoste; dar sub toate astea stă întunericul. Amenințarea, haosul, orașele în flăcări, turnurile prăbușindu-se, tulburarea apelor adânci. Inspiră profund, ca să se liniștească, și își simte creierul năpădit de oxigen amestecat cu gaze de eșapament. Îi tremură picioarele, asfaltul se încrețește unduitor ca oglinda unei bălți, razele palide ale soarelui se împrăștie ca fumul.

Și totuși, când Roz se oferă s-o ducă cu mașina acasă sau altundeva, Tony spune că preferă să meargă pe jos. Are nevoie de un interludiu, de spațiu, are nevoie să se pregătească pentru întâlnirea cu West.

De data asta, cele trei nu mai schimbă săruturi în aer, ci se îmbrățișează. Charis tremură, deși încearcă să pară senină. Roz e impetuoasă și locvace, dar abia își reține lacrimile. O să stea în mașina ei și-o să plângă, ștergându-și ochii cu mâneca strălucitoare a jachetei, până se va simți în stare să pornească spre biroul ei penthouse. Pe de altă

parte, Charis o s-o ia alene spre docuri, aruncând priviri prin vitrine și traversând strada neatent. Pe feribot, o să se uite la pescăruși, o să-și conștientizeze singurătatea și-o să încerce să și-o scoată pe Zenia din minte. Tony are un sentiment protector față de amândouă. Ce știu ele despre opțiunile cumplite și întunecate? Niciuna nu-i va fi de mare folos în bătlălia care urmează. Oricum, ele n-au nimic de pierdut. Nimic, sau pe nimeni. Tony însă are.

Își croiește drum pe Queen, apoi o ia spre nord, pe Spadina. Își forțează picioarele să pășească, obligă soarele să strălucească. *Fie prea mult soarta și-o teme, Fie de har lipsit e, poate, Cel ce sub obroc le ține-n vreme Să le câștigi sau să le pierzi pe toate*, își repetă ea în minte. Versuri întremătoare, o preferință generală, o preferință pentru generalități. O brumă de perspectivă, de asta are nevoie acum. De o brumă de *ăvitcepsrep*. Un cuvânt de leac.

Încet-încet, inima i se calmează. E liniștitor să te afli printre străini care nu-ți cer să faci vreun efort, să dai explicații, să convingi. Îi place amestecul de pe strada asta, varietatea raselor. Chinezii au pus stăpânire aproape pe toate, deși mai sunt încă vreo câteva băcării evreiești, iar mai sus, într-o parte, se află magazinele portugheze și vest-indiene din Kensington Market. Roma în secolul al doilea, Constantinopolul în al zecelea, Viena într-al nouăsprezecelea. O încrucișare de drumuri. Cei din alte țări par că încearcă din greu să uite, cei de-aici, că se străduiesc să-și amintească. Sau poate că e invers. În orice caz, există o privire întoarsă către sine, preocupată, o căutătură piezișă. Muzică din alte sfere.

Trotuarul e înșesat de cumpărătorii de amiază; reușesc să nu se izbească unii de alții, aparent fără să se uite, de

parc-ar avea mustăți de pisică. Tony se strecoară pe lângă magazinele de verdețuri, cu fructe-stea și litchi pe tarabele din față, pe lângă măcelării cu rațe roșietice și lucitoare atârinate în vitrine, pe lângă magazine de lenjerie cu fețe de masă dantelate și cu chimonouri de mătase brodate pe spate cu dragonii aducători de noroc. Printre chinezi se simte și ea înaltă cât trebuie, deși e conștientă de felul cum ar privi-o unii dintre ei. Ca pe un drac străin, alb și păros; cu toate că prea păroasă nu e, în raport cu alții, și nici prea drăcoasă. Străină, da. Aici e străină.

Se apropie momentul să se tundă la Liliane, la două străzi după colț. Fetele de-acolo fac o adevărată tevdură în jurul ei: îi admiră sau se fac că-i admiră picioarele mici, mânuțele moi ca niște lăbuțe, fundul plat, gurița în formă de inimă, atât de demodată față de buzele bosumflate, ca înțepate de albine, de pe revistele de modă. Îi spun că e aproape chinezoaică.

Așadar, *aproape* doar. *Aproape*, așa s-a simțit mereu; aproximativ. Zenia n-a fost niciodată aproape, nici măcar în momentele ei de maximă escrocherie. Își asuma profund prefăcătoria și era totală, până și în deghizările ei superficiale.

Tony străbate Spadina Boulevard, trece de vechiul Victory Burlesque — ce victorie, a cui victorie, se întreabă ea — cu zidurile pline de afișe care fac reclamă în chinezește unor filme, de Taverna lui Grossman, și traversează College Street, unde Misiunea Scott oferă o cină creștină unei mulțimi tot mai mari de oameni, cu bani din ce în ce mai puțini. Își poate permite să meargă pe jos până acasă, astăzi nu are ore. Simte nevoia să-și adune puterile, să cântărească lucrurile, să-și planuiască o strategie. Deși ce brumă de

strategie să încropești din atât de puține date? De exemplu, ce-o făcuse pe Zenia să revină la viață? Și, de fapt, de ce s-a ostenit să sară în aer? A avut motivele ei, probabil, fără legătură cu ele trei. Sau cu ei doi, cu ea și cu West. Totuși, e de rău augur că Zenia a văzut-o la Toxique.

Poate că l-a și uitat pe West. *Pentru ea, el nu e decât o pradă ușoară*, se liniștește Tony în sinea ei. *Plevușcă! Ce rost are să-și facă griji?* Dar Zeniei îi place să vâneze. Îi place să vâneze orice. E înnebunită după asta.

Închipuiți-vi-l pe dușmanul vostru, spun experții. *Puneți-vă în locul lui. Imaginați-vă că sunteți el. Învățați să-i anticipați reacțiile.* Din păcate, însă, e al naibii de greu să anticipezi reacțiile Zeniei, ca în vechile jocuri de copii — foarfeca, hârtia, piatra. Foarfeca taie hârtia, piatra distruge foarfeca. Șmecheria e să știi ce ascunde la spate adversarul tău; un pumn, o surpriză scârboasă, o armă secretă. Sau adversara...

Soarele scapătă, iar Tony pășește pe strada ei liniștită, târșându-și picioarele printre frunzele de arțar și de castan căzute, îndreptându-se spre propria-i casă. Spre citadela ei. În lumina tot mai slabă, clădirea nu mai e masivă, solidă, incontestabilă. S-ar putea spune chiar că are un aer de provizorat, ca și cum urmează să fie vândută sau s-o pornească în bătaia vântului. Se unduiește puțin, se leagănă, parcă, la ancoră. Înainte să descuie ușa, Tony își trece palma peste zidul de cărămidă, ca să se asigure că e aievea.

West o aude intrând și strigă de sus. Tony își privește chipul în oglinda din hol, sperând să-și compună expresia ei obișnuită.

— Ia ascultă asta, zice West, după ce Tony urcă scările la etajul doi.

Ea ascultă; un alt zgomot, foarte asemănător, după cât își dă seama, cu cel de ieri. Pinguinii își curtează femelele aducându-le pietre cu picioarele lor încălțate, parcă, în cizme de cauciuc. West îi aduce zgomote.

— Minunat, spune ea.

E una dintre minciunile ei nevinovate.

West surâde, de parcă ar zice: „Știu că n-ai cum să percepi ceea ce aud eu, dar îmi place că mă aprobi.” Îi surâde și ea, cercetându-i chipul cu înfrigurare. Nu-i pierde din ochi niciun rid, nicio tresărire. Din câte își dă seama, totul e în regulă.

Niciunul dintre ei nu are chef să gătească, așa că West se duce după colț să ia niște mâncare japoneză la pachet — țipar la grătar, coadă-galbenă și sushi de somon —, apoi mănâncă lingându-și degetele, așezați desculți pe două pernițe, în fața televizorului din biroul lui, de la etajul doi.

West și-a pus televizorul la el ca să-și vizioneze casetele în care sunetele sunt redade prin culori și prin linii vălurite, dar uneori se mai uită amândoi la filme vechi sau la seriale nocturne polițiste, de două parale. De obicei, West preferă filmele, dar în seara asta e rândul ei să aleagă, așa că se opresc la unul polițist dur de tot, pe care l-au mai văzut, aseasonat cu izbucniri de violență gratuită.

Studentii ei ar chicoti dacă ar vedea-o acum. Trăiesc cu iluzia că oamenii mai în vârstă și profesorii n-au cum să fie, în niciun caz, frivoli ca ei.

Tony se uită la o femeie care își perie părul proaspăt spălat, în timp ce alta, aplecată, i-l șterge cu un prosop curat, înclinându-se pentru a prinde stropii de apă. Continuă să privească pentru a suta, a mia oară cum un bărbat se pregătește să ucidă. Oamenii de felul ăsta găsesc întotdeauna

să spună ceva potrivit înainte să arunce cuțitul, să rupă gâtul cuiva sau să apese pe trăgaci. S-ar putea să nu fie decât un fenomen specific cinematografului, o fantezie de-a scenariștilor; dar e posibil ca bărbații să spună astfel de lucruri și în situații reale, similare. De unde să știe Tony? Există, oare, un impuls irepresibil de-a avertiza, de-a se desfăta, intimidându-și dușmanul, ca să sublinieze măreția faptei? *Dieu et mon droit*.¹ *Nemo me impune lacessit*². *Dulce et decorum est pro patria mori*³. Cu mine nu te joci. Provocări, strigăte de bătaie, epitafuri. Sloganuri publicitare.

Bărbatul cu pricina rostește: „Acum o să intri în istorie.”

Tony și-a întocmit în minte o listă a acestor tele-sinonime pentru cuvântul „moarte”: *te-am fript, ai înghițit gălușca, pân' aici ți-a fost, te fac pilaf, ți-ai mâncat mălaiu*'. Ciudat cât de multe dintre aceste expresii țin de mâncare, ca și cum a-ți reduce adversarul la funcția nutritivă ar reprezenta degradarea finală. Dar „o să intri în istorie” a devenit de mult una din expresiile ei preferate. Reprezintă o ecuație exactă între trecut — oricare ar fi el, luat ca întreg — și o uitare meritată, de două parale. *Asta e istorie*, decretează tinerii, cu un dispreț irefutabil. *Acum e altceva*.

Pe chipul bărbatului care o să devină în curând istorie apare un rictus de spaimă animalică — dacă lucrurile își urmează cursul firesc —, apoi scena se schimbă cu imaginea unor nări în care se văd niște bule portocalii.

— Ce groaznic, zice West.

¹ Dumnezeu și dreptul meu, mottoul monarhiei britanice (n. tr.).

² Nimeni nu mă rănește fără a scăpa nepedepsit, mottoul regal în Scoția (n. tr.).

³ Este dulce și frumos să mori pentru patrie (Horațiu, *Ode III*, 2, 13) (n. tr.).

Tony nu-și dă seama dacă se referă la film sau la secțiunea transversală prin nas. Oprește sonorul și-l ia de mâna lui mare, strângându-i două degete pline încă de sos.

— West, rostește ea.

Oare ce-ar vrea să-i transmită? *Ce mare ești? Nu. Nu ești al meu? Nu. Te rog, rămâi?*

Pat și Patachon, zice el, uneori. *Tap și Nohcatap*, îi dă Tony replica.

— Încetează cu asta, zice West.

Când ies amândoi la plimbare, arată de parcă unul ar fi în lesă; întrebarea e care dintre ei. Un urs cu îmblânzitorul? Un pudel cu dresorul?

— Vrei o bere? o întreabă West.

— Suc de mere, răspunde Tony. Te rog.

West se ridică de pe pernuță, îndreptându-și trupul, și-o ia în jos pe scări, numai în șosete.

Tony rămâne așezată și urmărește un alt automobil care gonește vijelios, fără sonor, prin deșertul muntos, străjuit de dealuri abrupte cu creasta plată. Un ținut bun pentru ambuscade. În momentul ăsta trebuie să se hotărască dacă să-i spună sau nu lui West. Cum s-o facă? *Zenia trăiește*. Și pe urmă? Ce-o să facă West? O să iasă în fugă din casă, fără haină și fără pantofi în picioare? Tot ce-i posibil! Capetele bărbaților înalți se află la o distanță prea mare de sol, centrul lor de gravitație e prea sus. Un bobârnac ajunge să-i dea peste cap. Așa cum a zis Zenia cândva, West e o pradă ușoară.

Cuprinsă de o presimțire, se ridică și-o ia tiptil spre biroul lui West, unde e telefonul. Nu are ceva ordonat, cum ar fi o agendă, dar găsește pe dosul unei file stinghere, cu notații muzicale, chiar informația de care se teme: Z. — *Hotel A., int. 1409.*

Litera Z plutește pe filă de parcă ar fi scrijelită pe un zid, zgâriată pe un geam, sau tatuată pe un braț. Z de la Zorro, răzbunătorul mascat. Z de la Ora Zero. Z de la Zoaie.

Ca și cum Zenia ar fi trecut deja pe-aici, lăsându-și sem-nătura zeflemitoare; dar scrisul e al lui West. Ce frumos, își zice ea. A lăsat hârtia acolo, la vedere, nici măcar nu i-a dat prin minte s-o arunce la closet și să tragă apa. Ceea ce nu i se pare însă prea drăguț e că nu i-a spus și ei. E mai puțin transparent decât credea ea, mai puțin candid; mai perfid. Inamicul i-a pătruns deja în casă.

Individualul nu e politic, reflectează Tony; individua-lul ține de militar. Războiul apare când limbajul dă greș.

— *Zenia*, șoptește ea, ascultând cum sună. *Zenia, ai intrat în istorie. Ți-ai mâncat mălăiu'.*

7

Charis

Charis se trezește de cum se crapă de ziuă. Își aranjează impecabil patul, pentru că-l respectă. După ce-a trecut, de-a lungul timpului, dintr-un așternut într-altul — o saltea așezată direct pe dușumea, un pat ca un cufăr, șubred, luat la mâna a doua, cu picioare de lemn ascuțite, înșurubate, o salteluță subțire de bumbac care i-a terminat spinarea și alta din spumă poliuretanică mirosind puternic a chimicale —, în sfârșit a achiziționat un pat care să o satisfacă: tare, dar nu foarte, cu tăbliile din fier forjat, vopsit în alb. L-a cumpărat ieftin, la serviciu, de la Shanita, care voia să se descotorosească de el, cu ocazia uneia dintre schimbările ei periodice. Tot ce provine de la Shanita poartă noroc și

patul ăsta nu face excepție. E curat și proaspăt ca o bomboană de mentă.

Charis l-a acoperit cu o cuvertură frumoasă, impri-mată — frunze și corzi de viță-de-vie și struguri roz, pe un fond alb. Are un aspect victorian. Prea împopoțonat, zice fiica ei, Augusta, căreia îi plac scaunele tapisate cu piele moale, ca aceea din spatele genunchilor, măsuțele din țevi cromate și sticlă, canapelele din pânză de bumbac pestriț, cu perne gri, ivoar și *café au lait*: o opulență reținută, cum întâlnești în birourile avocaților din marile corporații. Sau cel puțin așa își imaginează Charis; de fapt, nu cunoaște niciun avocat dintr-o mare corporație. Fiica ei decupează din reviste poze cu asemenea scaune, mese și canapele intimidante, apoi le lipește într-un album cu tăieturi pe care-l lasă deschis, la vedere, ca pe un reproș adus lui Charis și neglijenței sale.

Augusta e o ființă dificilă. E greu să-i intri în voie sau, mai bine zis, lui Charis îi e greu să-i intre în voie. Asta probabil pentru că nu are tată. Nu, nu pentru că *nu are*, ci pentru că e invizibil — un personaj cu contururi punctate, pe care Charis a trebuit să-l coloreze; dar nu prea a fost în stare, așa că nu-i de mirare că trăsăturile lui au rămas cam vagi. Charis se întreabă dacă ar fi fost mai bine pentru fiica ei să aibă un tată. N-are cum să-și dea seama, pentru că nici ea n-a avut parte de asta. Poate că Augusta s-ar purta mai acceptabil cu ea dacă, în loc de unul, ar avea doi părinți, fie ei și nepotriviiți.

Poate Charis o merită. O fi fost vreo patroană de orfelinat într-o viață anterioară — un orfelinat victorian unde copiilor li se dădea fiertură de ovăz și în care se aflau un șemineu plăcut și un pat călduros, cu baldachin, acoperit de o pilotă pufoasă, pentru ea; așa cum îi place ei să fie un pat.

Își amintește că și mama ei zicea că era *difilă*; asta înainte să devină Charis, pe vremea când mai era Karen. *Ești difilă, ești difilă!* îi striga ea, dându-i peste picioare cu un pantof, cu o coadă de mătură sau cu ce-i venea la-ndemână. Dar Karen nu era difilă, era moale, mult prea moale. Fără vlagă. Părul îi era pufos, surâsul dulce, vocea exagerat de blândă. Fiind atât de moale, nu opunea nicio rezistență. Lucrurile dure se cufundau în ea, o străpungeau; cu puțin efort, treceau ca prin brânză. În felul ăsta, nu le mai vedea, nu le mai auzea și nu era nevoită nici măcar să le mai atingă.

Probabil că de-aceea părea dură. *Nu poți câștiga bătălia asta*, îi spunea unchiul ei, bătând-o ușor pe braț cu mâna lui cărnoasă. Își închipuia că ea chiar lupta. Cine știe? Poate că așa era. Până la urmă, s-a transformat în Charis, și s-a făcut nevăzută, și s-a întrupat în altă parte, unde a și rămas de atunci. După ce a devenit Charis, s-a întărit îndeajuns ca să răzbată, dar a continuat să poarte haine moi: muselină indiană diafană, fuste lungi, petrecute, șaluri înflorate, eșarfe înfășurate pe trup.

În vreme ce fiica ei optase pentru lustru: unghii lăcuite, păr negru dat cu gel, aranjat în formă de cască — fără totuși să vizeze proasta calitate, ci mai degrabă eficiența. E prea tânără pentru atâta strălucire; nu are decât nouăsprezece ani. Pare un fluture abia ieșit din crisalidă, încremenit în emailul unei broșe. Oare cum o să poată vreodată să-și *desfacă aripile*? Charis simte că i se rupe inima la vederea costumelor acelor severe, a cizmulitelor lustruite ca în armată, a listelor ei ordonate, scoase pe imprimantă.

August, așa a botezat-o Charis, pentru că în august o născuse. Brize călduțe, pudră de bebeluși, fierbințeală languroasă,

miros de fân proaspăt cosit. Ce nume diafan! Prea diafan pentru fiica ei, care își mai adăugase un *a*. Acum e *Augusta* — o rezonanță cu totul diferită. Statui de marmură, nasuri romane, buze strânse, poruncitoare. Augusta studiază afacerile, e în anul întâi la Western, cu bursă, din fericire, deoarece Charis nu și-ar fi putut niciodată permite să plătească atât; imprecizia ei în materie de bani reprezintă încă un motiv de nemulțumire pentru Augusta.

Dar, în ciuda lipsei de bani, Augusta a fost totdeauna bine hrănită. Bine și rațional; de câte ori vine pe acasă, Charis îi pregătește o masă hrănitoare, cu legume și cu proteine bine echilibrate, îi dăruiește Augustei mici cadouri — săculețe cu petale de trandafir, fursecuri cu semințe de floarea-soarelui, ca să le ia cu ea când pleacă la școală. Dar, se pare, Augusta nu e mulțumită nici de ce-i dă, nici de *cât* îi dă.

Fiica ei o pune mereu să-și îndrepte umerii, ca să nu ajungă gheboasă la bătrânețe. Îi cotrobăie prin dulapuri și prin sertare și-i aruncă toate capetele de lumânare pe care Charis le păstrează ca să facă altele noi, când o avea timp, rămășițele de săpun pe care intenționează să le topească și să le-amestece, precum și bucățelele de lână pentru decorarea pomului de Crăciun, acum pline de molii. O întreabă pe Charis când a spălat ultima oară veceul și îi poruncește să renunțe la zăpăceala din bucătărie, înțelegând prin asta buchețelele de plante medicinale îngrijite cu atâta drag de Charis, vară de vară, care atârnă, cam prăfuite, ce-i drept, dar încă folosibile, de cuie mai lungi sau mai scurte, bătute în cadrul ferestrei. Augusta se mai zbârlește și la coșul de sârmă pentru ouă și ceapă, unde Charis își aruncă mânușile și fularele, și mânușile de bucătărie luate de la Oxfam, făcute de țărăncile de la munte, undeva, departe — una, în

formă de bufniță roșie, cealaltă, de pisică bleumarin. Bucătăria ei o să fie albă, îi spune Augusta mamei sale, și foarte funcțională, cu toate ustensilele depozitate în sertare. Și-a decupat deja o poză cu o astfel de bucătărie din *Architectural Digest*.

Charis o iubește pe Augusta, dar își propune ca în clipa asta să nu se gândească la ea. E prea devreme. Mai bine să se bucure de răsăritul soarelui, abordând o atitudine mai detașată pentru un început de zi.

Se îndreaptă spre ferestruica din dormitor și dă la o parte, dintr-o smucitură, draperia din același material imprimat ca așternutul. N-a mai apucat s-o țivească, dar tot o s-o facă până la urmă. Vreo câteva piuneze care o ținutiesc în perete se împrăștie pe dușumea. Va trebui să nu uite și să nu calce pe ele cu tălpile goale. O să facă rost de o galerie, ceva, sau măcar de două cârlige de care să prindă o sârmă; asta ar fi mai ieftin. În orice caz, trebuie să spele draperia înainte să vină Augusta acasă. „Tu nu *speli* niciodată zdreanța asta?” — i-a reproșat ea ultima oară. „Parcă-i o izmană de om sărac.” Augusta are un fel de-a pune problema care o face pe Charis să se cutremure. Prea tăios, prea deștept, prea brutal: oțel, nu alta.

N-are importanță. În față i se dezvăluie priveliștea liniștitoare pe care i-o oferă fereastra. Casa ei e ultima dintr-un șir, după care urmează iarba și copacii — arțari și sălcii —, iar printre copaci se vede portul, cu soarele abia ivit din valurile peste care astăzi plutește o pâclă vapoasă. Atât de rozalie, atât de albă, atât de molcom albastru! Deasupra, o felie de lună și pescăruși care se rotesc, tăind apa, ca un zbor de suflete; iar în pâcla asta plutește orașul, turn după turn, turla de biserici, pereți de sticlă colorată — negri, argintii,

verzi, arămii — care, în clipele acestea, absorb lumina și o răsfrâng blând. De aici, de pe Insulă, orașul e tainic precum un miraj, precum coperta unei cărți științifico-fantastice. O ediție broșată. Tot așa e și la apus, când cerul devine portocaliu arzător, apoi roșu aprins la mijloc și, în sfârșit, indigo; iar puzderia de ferestre luminate transformă întunericul într-un zăbranic; mai târziu, în noapte, neonul strălucește profilat pe cer, făcându-l să pară un parc de distracții, sau altceva arzând inofensiv. Singurul moment în care Charis nu se simte atrasă de priveliștea orașului e la amiază, în lumina plină a zilei. Atunci e prea frust, prea insidios și agresiv. Te împunge, te îmbrânțește. În clipele acelea, orașul e tot numai grinzi și panouri de beton.

Charis preferă să privească orașul, nu să meargă acolo, nici chiar în amurg. De îndată ce pătrunde în oraș, nu-l mai vede; sau îl vede doar în detaliile care-l fac mai aspru, mai ciuruit — un păienjeniș de grinzi, ca o fotografie microscopică a pielii. Și totuși, e nevoită s-o pornească prin oraș în fiecare zi; e nevoită să muncească. Treburile îi merg bine la serviciu, dar nu-i decât o slujbă și, ca orice obligație, te leagă de mâini. Paranteze drepte. Așa că încearcă să-și planifice clipe de răgaz, bucurii mărunte, câte ceva deosebit în fiecare zi.

Astăzi ia masa de prânz la Toxique cu Roz și cu Tony. Într-un fel, la modul ideal, ele nu i se potrivesc ca prietene. I se pare ciudat când se gândește că le cunoaște de atâta vreme, încă de la McClung Hall. Asta e un fel de-a spune, pentru că pe-atunci nu se apropiase de nimeni cu adevărat; le știa doar din vedere. Acum însă, Roz și Tony îi sunt prietene, fără niciun dubiu. În viața asta, ele fac parte din sistemul ei de valori.

Se depărtează de fereastră și se oprește să-și scoată o piuneză din talpă. Se aștepta s-o doară mai rău. Fulgerător, îi trece prin minte imaginea unui pat de cuie pe care stă întinsă. I-ar trebui o vreme să se obișnuiască, dar ar fi un exercițiu bun.

Își dă jos cămașa de noapte albă, din bumbac, bea paharul cu apă pe care-l pune lângă pat în fiecare seară, ca să nu uite că are nevoie de o anumită cantitate de lichide, și apoi, numai în chiloți, își face exercițiile yoga. Costumul special e la spălat, dar ce contează? N-o vede nimeni. Viața de una singură are și părțile ei bune. Încăperea e răcoroasă, dar aerul rece tonifică pielea. Unul dintre avantajele slujbei este că începe abia la zece, ceea ce îi oferă o dimineață lungă, un răgaz ca să pătrundă pe îndelete în cotidian.

Trișează un pic la exerciții, pentru că nu are chef în momentul ăsta să se întindă pe dușumea. Apoi coboară și face un duș. Baia e lângă bucătărie, pentru că a fost amenajată după construirea casei. S-a procedat așa în cazul multor clădiri de pe Insulă; la început, se pare că toaleta era în curte, pentru că pe vremea aceea nu erau decât locuințe de vară. Charis și-a vopsit baia într-o tentă veselă de roz, dar asta n-a schimbat cu nimic efectul produs de podeaua înclinată. E posibil ca încăperea să se desprindă încet-încet de corpul clădirii. Asta ar putea să explice toate acele crăpături, ca și curentul pe care-l simte iarna. Ar fi cazul să cheme pe cineva să consolideze baia.

Charis se spală pe brațe, pe gât și pe picioarele brăzdate de cicatrice fine cu un gel de duș aromat de la Body Shop. Îi place să fie curată. Există o curățenie exterioară și una interioară, obișnuia să spună bunica ei, și cea de-a doua e mai bună. Dar Charis nu e tocmai imaculată pe dinăuntru,

ființa încă îi e legată de fâșiile alea din Zenia, jalnice ca niște zdrențe de muselină murdară, cu paiete. Vizualizează în minte numele *Zenia* strălucitor ca o zgârietură proaspătă sau ca niște lavă, apoi îl taie dintr-o trăsătură groasă, de creion negru. E prea de dimineață să se gândească la Zenia.

Sub duș, își freacă bine părul, apoi iese, îl șterge cu prosopul și își face cărare pe mijloc. Augusta o tot cicălește să se tundă. Și să se vopsească. Augusta nu-și dorește o mamă bătrână și terminată. *Terminată* — chiar așa se exprimă. „Mie îmi place cum sunt”, îi spune Charis; dar în sinea ei se îndoieste. Totuși, refuză să-și vopsească părul, pentru că, odată ce începi, trebuie să te ții de el, și asta înseamnă o po-vară în plus. Doar vede ce pățește Roz.

Își palpează sânii în oglinda din baie — trebuie să facă lucrul ăsta zilnic, altfel uită și nu se mai controlează deloc —, dar nu dă de nicio umflătură. Poate că ar trebui să înceapă să poarte sutien. Poate că era bine să fi purtat mereu, ca să nu se fleșcăiască așa. Nimeni nu-ți spune nimic dinainte despre bătrânețe. Ba nu, nu-i adevărat. Oamenii te avertizează, dar nu-i auzi. „Mama e pe altă lungime de undă”, le spunea Augusta adeseori prietenilor ei, înainte să-și adauge *a-ul*.

Charis își scoate pendulul de cuarț din punguța chinezească de mătase albăstrie — mătasea păstrează vibrațiile, așa zice Shanita — și-l ridică deasupra capului, uitându-se în oglindă. „O să am o zi bună?” îl întreabă ea. Dacă se în-vârtește, înseamnă că da; dacă balansează înainte și înapoi, nu. Pendulul ezită și începe să se legene, descriind un fel de elipsă. Nu se poate hotărî. *Normal*, își zice Charis. După care pendulul zvâcnește scurt și se oprește.

Charis e nedumerită; nu l-a mai văzut mișcându-se astfel. Își propune s-o întrebe pe Shanita; ea trebuie să știe. Apoi își vâra pendulul în punguță.

Ca să mai aibă un punct de vedere, ia Biblia bunicii ei, închide ochii și înfige printre pagini un ac. N-a mai făcut asta de mult, dar nu și-a pierdut îndemânarea. Simte că i se oprește mâna. Deschide ochii și citește: *Acum vedem ca-ntr-o oglindă, în chip întunecos, dar atunci vom vedea față în față*. Prima Epistolă către Corinteni și, la fel ca buletinul meteorologic cotidian, fără prea mare folos.

Pentru micul dejun, își amestecă niște fulgi de cereale cu iaurt și cu o jumătate de măr tăiat în bucățele. Când era Billy aici, mâncau, de obicei, ouă de la găinile ei de mult duse, cu șuncă. Mai exact, Billy mânca șuncă.

Charis își alungă iute această imagine din minte. Șterge-o! *Ca pe-o bandă video!* zice Shanita — imaginea lui Billy și a lucrurilor care îi plăceau. Se gândește, în schimb, la șuncă. La faptul că n-a mai mâncat șuncă de la șapte ani. La celelalte cărnuri a renunțat mai târziu. *Cartea de bucate care îți salvează viața* o sfătuiește să vizualizeze când și când cum ar arăta o bucățică de grăsime în stomacul ei. O jumătate de kilogram de unt, o jumătate de slănină, o fâșie de șuncă neprăjită, alburie, fleșcăită și amorfă ca o tenie. Charis e foarte bună la vizualizare, mai ales când e vorba de grăsimi. De câte ori ia o îmbucătură, o vede în culori vii, pe măsură ce coboară pe esofag până în stomac, unde urmează o malaxare neplăcută, apoi pătrunde în tractul digestiv, care arată ca un furtun lung de grădină, ghiorăitor, cu degețele de cauciuc pe dinăuntru, ca la sandalele de presopunctură. Mai curând sau mai târziu, mâncarea o să iasă pe la capătul celălalt. La asta duce concentrarea ei asupra alimentației sănătoase: vede tot ce are în farfurie sub forma viitorului căcat.

Șterge șunca! Își zice ea sever. Afară e soare, la asta ar trebui să se gândească. Stă în bucătărie, la masa rotundă, de stejar, pe care o are încă de când s-a născut August, îmbrăcată în chimonoul ei de bumbac cu lăstari de bambus și mă-nâncă musli, mestecând așa cum se recomandă, uitându-se pe fereastra bucătăriei. Mai demult, de-aici se vedea cotețul de găini. Îl construise Billy cu mâna lui, iar ea îl lăsase așa, ca pe un monument, cu toate că nu mai aveau găini, până când August s-a schimbat în Augusta și a pus-o să-l dărâme. L-au demolat amândouă cu răngile, apoi Charis a plâns întinsă pe cuvertura ei albă, cu viță-de-vie. De-ar ști unde s-a dus... De-ar ști unde-l duseseră... Era sigură că fusese dus cu de-a sila undeva, de către cineva. Altfel, cum să fi plecat așa, fără să-i spună, fără să-i scrie?

O trece un junghi din ceafă drept prin trahee, înainte să fie în stare să se stăpânească. *Șterge durerea!* Dar uneori, pur și simplu nu poate. Își izbește ușor fruntea de marginea mesei.

— Câteodată, orice-aș face, nu sunt în stare, zice ea cu voce tare.

Bun, spune vocea Shanitei. Las-o să treacă. Las-o să treacă peste tine. E doar un val. E doar o undă. Gândește-te la culoarea acestui val.

— Roșu, spune Charis cu glas tare.

Bun, spune Shanita zâmbind. Culoarea asta poate fi frumoasă, nu-i așa? Concentrează-te asupra ei. Concentrează-te asupra acestei culori.

— Da, zice Charis cu jumătate de gură. Dar mă doare.

Păi, sigur că te doare! Cine a zis că nu doare? Dacă te doare, înseamnă că ești încă vie! Spune-mi, acum ce culoare mai are durerea asta?

Charis inspiră, expiră și culoarea se estompează. Asta merge și cu durerile de cap. A încercat să-i explice procedeul

și lui Roz o dată, când prietena ei suferea — suferea mai rău decât Charis din cauza unei dureri mai recente. Poate, totuși, nu mai rău ca ea.

„Poți să te vindeci singură”, i-a spus Charis, cu glas încrezător, stăpânit, la fel ca Shanita. „Poți să te controlezi.”

„Chestia asta-i un *rahat!*” i-a răspuns Roz iritată. „E total inutil să-ți spui că nu mai trebuie să *iubești* pe cineva. Lucrurile nu merg așa!”

„Păi, ar trebui să încerci, dacă știi că-ți face rău”, a zis Charis.

„Asta n-are nicio legătură cu ceea ce-ți face rău”, a zis Roz.

„Mie-mi plac hamburgerii, dar nu mănânc niciodată așa ceva”, i-a replicat Charis.

„Hamburgerii nu sunt un *simțământ*”, i-a răspuns Roz.

„Ba da, sunt”, a zis Charis.

Charis se ridică să pună ceainicul pe foc. O să prepare un fel de licoare miraculoasă — un amestec special, așa cum face și la serviciu. Ca să aprindă mașina de gătit, se dă într-o parte, pentru că uneori, așa ca acum, de exemplu, nu-i place să stea cu spatele la ușa bucătăriei.

Ușa bucătăriei are un geam cam la nivelul capului. Cu o lună în urmă, Augusta a speriat-o rău când a venit pe-acasă la sfârșit de săptămână. Nu era dimineață, era seară, în amurg. Burnița mărunț, ca-n Scoția. Orașul și o parte din lac nu se mai vedeau, iar dinspre răsărit nu mijeau nicio rază de lumină. Charis se aștepta ca Augusta să vină mai târziu, sau abia a doua zi; aștepta un telefon de la ea, dar nu știa precis când o s-o sune. În ultima vreme, Augusta pleca și venea când voia.

Dar, deodată, a văzut chipul unei femei încadrat în geamul de la ușă. Un chip alb, vag conturat în mohoreala în-norată. Când s-a întors din fața mașinii de gătit, Charis a dat cu ochii de fața aceea și-au trecut-o toate sudorile. Era Augusta, dar ei i se păruse altceva. I se păruse că era Zenia. Zenia cu părul ei întunecat, pleoștit de ploaie, tremurând udă, în picioare pe scara din spate, așa cum o mai văzuse odinioară aici. Zenia, care murise de cinci ani.

Necazul, își zice Charis, e că a confundat-o pe Zenia cu propria-i fiică, cea care nu seamănă deloc cu ea. Cumplit!

Nu, cel mai rău e că, de fapt, nu prea a fost surprinsă.

8

N-a fost surprinsă, pentru că oamenii nu mor. Sau, cel puțin, așa crede Charis. Tony a întrebat-o odată ce înțelegea ea prin *a muri*, iar Charis — pe care o irită obiceiul prietenei sale de-a o încolți, ceea ce o face adeseori să se eschiveze și să nu răspundă — a fost nevoită să admită că există un proces, numit de obicei *moarte*, prin care trece toată lumea. Fără doar și poate, trupul suferă niște schimbări definitive, lucruri asupra cărora Charis preferă să nu insiste, pentru că nu s-a hotărât încă dacă e mai bine să te amesteci cu pământul sau, prin ardere, cu aerul. Fiecare dintre aceste posibilități își are farmecul său, ca idee generală, dar când zăbovește asupra lor și intră în amănunte, cum ar fi propriile degete de la mâini și de la picioare, sau gura, atunci îi mai scade entuziasmul.

Numai că moartea nu e decât o fază, încercase ea să zică. Un fel de stare de tranziție; în ultimă instanță, o inițiere. Nu se prea pricepe să-i explice lui Tony. De obicei,

amuțește, mai ales când aceasta o fixează cu ochii ei imenși, și mai mari din cauza ochelarilor, și cu luciri de gheață, și când îi vede gurița întredeschisă, cu dinții ca perlele. De parcă ar ului-o tot ce zice ea. Bănuiește însă că, de fapt, în căpșorul delicat al prietenei sale se petrece cu totul altceva, deși Tony n-a râs niciodată de ea, așa, pe față.

„Și ce înveți din asta?” a întrebat-o Tony. „Păi, înveți să fii mai bun, data viitoare. Te unești cu lumina”, i-a răspuns Charis. Tony s-a aplecat atunci cu o expresie interesată, iar ea a îngăimat mai departe: „Așa zic oamenii care trec prin experiența morții. Bineînțeles, când se întâmplă să se întoarcă la viață.” „Se întorc la viață?” a întrebat Tony, cu ochii măriți peste măsură. „Păi, când cei din jur îi apasă pe piept... le suflă aer pe gură, îi încălzesc și... și-i readuc la viață.”

„Se referă la *moartea clinică*”, a zis Roz, care îi explică adeseori lui Tony ce vrea să spună Charis. „Nu se poate să nu fi citit articolele alea. Doar au apărut atâtea în ultima vreme. Se zice că intri într-un fel de baie de *son et lumière*. Tunele, jocuri de artificii și muzică barocă. Și tata a trecut prin așa ceva, când a făcut primul infarct. I s-a arătat vechiul lui director de la bancă învăluit în lumină, ca un pom de Crăciun, și i-a spus tatei că nu poate încă să moară, pentru că mai are treabă.” „Aha!” a făcut Tony. „Mai are treabă.”

Charis voia atunci să spună că nu se referise la asta, ci la viața de dincolo de moarte. „Unii nu ajung la lumină”, a zis ea. „Se rătăcesc. În tunel. Alții nici măcar nu-și dau seama c-au murit.”

N-a mai spus însă că oamenii din această categorie puteau fi foarte periculoși, pentru că erau în stare să-ți intre în trup ca la ei acasă — intruși de care era greu să scapi. N-a

mai continuat cu toate astea, pentru că era, oricum, inutil: Tony era o împătimită a adevărilor demonstrate prin probe. „Așa e”, a rostit Roz, pe care discuția în cauză o cam irita. „Cunosc și eu vreo câteva persoane de genul ăsta. Directorul *meu* de bancă, de exemplu. Sau guvernul. Sunt morți bine mersi, dar oare își dau seama?” A izbucnit apoi în râs și a întrebat-o pe Charis ce s-o fi întâmplat cu nemțișorii ei de s-au înnegrit. „Din cauza manei”, i-a răspuns Charis.

Uite-așa vedea Roz lucrurile în privința vieții de dincolo: ca pe niște hotare perene. Acesta era singurul subiect despre care Charis știa mult mai mult decât Tony.

Iar atunci când i-a apărut Zenia la ușa din spate, în ploaie, Charis tot la asta s-a gândit. S-a gândit că Zenia se rătăcise. Că nu dădea de lumină. Poate că nici nu știa că murise. Nimic mai firesc ca vizita asta la Charis, ca să ceară ajutor. Tot după ajutor venise și prima oară aici.

Bineînțeles, apoi s-a dovedit că nu era Zenia, ci Augusta, care venise acasă la sfârșit de săptămână ușor frustrată, pentru că — bănuia Charis — asta îi stricase alte planuri, legate de vreun bărbat. Charis poate să bage mâna-n foc că are iubiți; deși nu se afișează cu nimeni, și nu i-a prezentat pe nimeni lui Charis. Mai mult ca sigur, și ei urmează cursurile de economie, întreprinzători cu caș la gură care și-ar lua tălpășița cât ai zice pește dacă ar arunca o singură privire în casa cam nepusă la punct a lui Charis. Cu siguranță, Augusta îi expediază. Probabil că le spune că mama ei e bolnavă sau că e plecată în Florida — în orice caz, ceva de genul ăsta.

Dar Augusta nu e complet pierdută; are momentele ei de ușoară vinovăție. Atunci venise acasă cu o pâine neagră,

în semn de pace, și cu niște smochine uscate. Charis a îmbrățișat-o de două ori, a copt briose cu dovlecei și i-a pus o sticlă cu apă caldă în pat, așa cum făcea când Augusta era mică, de bucurie că fiica ei nu era Zenia.

Cu toate astea, are impresia că Zenia a fost realmente aici. De parcă ar fi venit și-ar fi plecat, fără să obțină ceea ce dorea. De parcă se va întoarce.

Data viitoare când o să se materializeze, Charis o s-o aștepte. Cu siguranță, Zenia vrea să spună ceva. Sau nu. Poate chiar Charis e cea care are ceva de zis; poate că asta o ține pe Zenia pe pământ. Pentru că Zenia e aici, mișună pe undeva. Charis o știe încă de la înmormântare. Și-a dat seama de îndată ce s-a uitat la urna cu rămășițele Zeniei. Poate că în ea se afla cenușă, dar cenușa nu e totuna cu persoana. Zenia nu se afla nici în urnă, nici în lumină. Zenia era pierdută, pierdută în aer, priponită însă în lumea umbrelor, și asta numai din cauza lui Charis. Ea e cea care are nevoie de prezența ei, ea e cea care nu-i dă drumul.

Zenia o să apară, cu chipul ei alb conturându-se amenințător în dreptunghiul ferestrei, iar Charis o să deschidă ușa. *Intră*, o să zică ea, pentru că morții nu-ți pot trece pragul dacă nu-i inviți. *Intră*, o să zică ea, riscându-și propriul trup, pentru că Zenia o să fie în căutarea unui nou veșmânt de carne. *Intră*, o să-i spună ea pentru a treia și ultima oară, iar Zenia o să se strecoare pe ușă, cu ochii cavernoși și părul ca un șuvoi de fum înghețat. O să stea acolo, în bucătărie, și o să se facă întuneric, iar lui Charis o să-i fie frică.

Dar n-o să cedeze, n-o să dea înapoi de data asta. *Ce i-au făcut lui Billy?* o s-o întrebe ea. Zenia e singura care știe.

Charis urcă din nou și se îmbracă pentru serviciu, abținându-se să se uite peste umăr. Uneori, se gândește că nu-i o idee grozavă să trăiești de unul singur. În general însă se simte bine așa. Poate să facă ce vrea, poate să fie ea însăși, iar dacă i se năzare să-și spună gândurile cu glas tare, nu se holbează nimeni la ea. Și nimeni nu se plânge de ghemotoacele de praf adunate, poate doar Augusta, care pune imediat mâna pe mătură și le face să dispară.

Calcă pe altă piuneză, iar de data asta o doare mai rău, așa că-și ia pantofii în picioare. După ce se îmbracă, se-apucă să-și caute ochelarii, pentru că are nevoie de ei la lucru, când face facturile, și ca să citească meniul la Toxique.

Abia așteaptă prânzul ăsta. Se străduiește din răsuputeri să și-l dorească, deși are o strângere de inimă, un fel de intuiție... un simțământ abisal. Nu e ceva violent, ca o explozie sau ca un incendiu. E cu totul altceva. Are adeseori astfel de simțăminte, dar cum jumătate dintre ele se dovedesc nefondate, nu se mai încrede în ele. Shanita zice că asta se întâmplă din cauza Crucii lui Solomon pe care o are în palmă, dar care nu se distinge prea bine, fiind estompată de liniuțe cât firul de păr. „Ai multe cumpene”, așa se exprimă Shanita. „Piedici cosmice.”

Își găsește ochelarii sub învelitoarea pentru ceainic, în bucătărie; nu-și amintește să-i fi pus acolo. Lucrurile își au viața lor, iar cele din casa ei se mișcă peste noapte. În ultima vreme, treaba asta s-a întâmplat și mai des. Probabil că din cauza stratului de ozon, care lasă să pătrundă tot felul de energii necunoscute.

Are la dispoziție douăzeci de minute ca să ajungă la feribot. Mai mult decât suficient. Iese pe ușa din spate, pentru că

așa obișnuiește; ușa din față e bătută în cuie, căptușită pe dinăuntru cu o folie de plastic peste care e prinsă o acoperitură de lână indiană, țesută manual, cu un model șerpuit, verde cu albastru. Respectiva izolație e pentru iarnă. Vara o ia de pe ușă, cu excepția anului trecut, când n-a mai apucat. Sub folia de plastic sunt o mulțime de muște moarte, pe care le detestă.

În comparație cu alte locuri, pe Insulă aerul e extrem de curat. Cel puțin, aici mai bate câte un vânticel. Charis se oprește afară, în fața ușii din spate, trage în piept aerul ăsta mai plăcut decât în alte părți și își umple plămânii cu o răcoare uscată. În grădină mai cresc încă sfecla mangold, morcovi și gogonele; într-un colț se află o crizantemă ruginie, în plină floare. Aici pământul e gras; au mai rămas urme de găinaț, iar ea împrăștie primăvara și toamna îngrășământul din grămada de compost. Ar cam fi cazul să se apuce și-acum, înainte să dea primul îngheț.

Își iubește grădina; îi place să stea în genunchi și să-și vâre mâinile adânc în pământ, să scormonească printre rădăcini în timp ce rămele alunecă speriate printre degetele ei în toate părțile, învăluită în mirosul de noroi și ușoară descompunere, fără să se gândească la nimic. Îi place să ajute plantele să crească. Spre disperarea Augustei, nu-și pune niciodată mânuși.

Shanita zice că bunica ei mânca pământ — o mână, două în fiecare primăvară —, susținând că asta-ți face bine. (Deși Charis nu-și dă seama nici în ruptul capului la care bunică se referă; Shanita pare să aibă mai mult de două.)

Dar e posibil ca și propria bunică a lui Charis să fi mâncat pământ, pentru că, așa vajnică și șleampătă cum fusese, era genul de femeie care se pricepea la astfel de lucruri. Charis nu s-a hotărât încă să încerce, dar are de gând s-o facă.

În fața casei e vraște. Primăvara trecută a desființat gazonul și s-a străduit să obțină un efect de grădină englezească, pentru că, în viziunea ei, se potrivea cu aspectul casei ușor înclinate, cu fațada din scândură albă; dar pusese prea multe feluri de plante pe care nu le rărise și nici nu le plivise cât trebuia, așa că ieșise o varză. Gura-leului câștigase cel mai mult teren; e încă înflorită, deși unele tulpinițe mai înalte se frânseseră (ar fi trebuit să le pună mici proptele), iar acum dădeau lăstari din ele. Anul viitor, o să plaseze plantele mai înalte în fundul grădinii, și-o să aleagă mai puține culori.

Asta dac-o să mai ajungă pân-atunci. La anu', s-ar putea să nu mai aibă nici casă. Războiala între Insulă și marele oraș e în toi. Municipality vrea să dărâme toate casele astea, să niveleze pământul și să facă un parc. Multe case au pierit așa, cu ani în urmă, înainte ca oamenii să ia atitudine. Charis socotește că e vorba de invidie: pentru că ei, orașenii, nu pot să locuiască aici, nu suportă ideea ca alții să o facă. Datorită acestui lucru, prețul imobilelor se menține scăzut. Dacă n-ar fi așa, oare ea ce s-ar face?

Iar dacă n-ar mai locui nimeni pe Insulă, cine ar mai putea admira orașul din depărtare, așa cum o face Charis, copleșită de frumusețe, în fiecare dimineață, la răsăritul soarelui? Fără o astfel de viziune din afară asupra farmecului și posibilităților sale, orașul s-ar ruina, s-ar dezmembra, și-ar sfârși prin a ajunge o grămadă de moloz nefolositor. Numai credința îl ține; credința și meditația — meditația celor ca ea. Charis e convinsă de asta, dar până acum n-a fost în stare să se exprime atât de clar, de precis, în numeroasele scrisori pe care le scrie consilierilor municipali, dar din care nu se încumetase să pună la poștă decât

două. Dar chiar și faptul că le pune pe hârtie ajută. Mesajul ajunge în capul consilierilor, iar ei nici nu-și dau seama. E ceva asemănător cu undele radio.

Când ajunge la docuri, oamenii se îmbarcă deja pe feribot, câte unul, câte doi; felul în care pășesc de pe pământ pe apă are ceva de procesiune. Aici l-a văzut pentru ultima oară pe Billy; și pe Zenia, în carne și oase. Ei doi erau deja pe feribot, când Charis venise alergând din răspuțeri, gâfâind, susținându-și pântecul cu mâinile ca să nu se desprindă de ea; era periculos să alerge așa, putea să cadă și să piardă copilul; marinarii tocmai ridicau pasarella, feribotul se îndepărta cu sirena urlând, apa adâncă se învolburase într-un vârtej. N-avea cum să sară.

Billy și Zenia nu se atingeau. Cu ei mai erau doi bărbați; sau, poate, doar doi străini care stăteau întâmplător în preajma lor. Niște bărbați în paltoane. Billy a văzut-o. Nu i-a făcut cu mâna. S-a întors cu spatele. Zenia nici nu s-a mișcat. Avea o aură roșu aprins. Părul îi explodase în jurul capului. Stătea în fața soarelui, așa că n-avea chip. Era o floare a soarelui întunecată. Cerul părea o imensitate albastă. Cei doi se făceau tot mai mici, pe măsură ce se depărtau.

Charis nu-și amintește urletul care-a țâșnit atunci din ea. Și nici nu vrea să și-l amintească. Se străduiește să păstreze imaginea celor doi depărtându-se — o fărâma de timp împietrit și golit de conținut — ca o carte poștală pe care nu scrisese nimic.

Pornește spre puntea principală și așteaptă trecerea. Are o coajă de pâine în buzunarul hainei; o să le dea de mâncare pescărușilor, care au și pus ochii pe ea și se rotesc, ținând ca niște spirite înfometate.

Poate că nu pătrunzi în lumină printr-un tunel, își zice ea. Poate cu barca, așa cum credeau cei din vechime. Îți plătești călătoria, treci dincolo și bei din Apa Uitării. Iar apoi renaști.

9

Locul de muncă al lui Charis se numește Irizații. Aici se vând cristale de toate felurile, mari și mici, brute sau montate în pandantive și cercei, precum și cochilii de scoici; esențe importate din Egipt și din sudul Franței, tămâie din India, creme de corp organice, geluri de baie din California și din Anglia, pungulițe cu scoarțe de copac, cu plante și cu flori uscate, mai ales din Franța, vreo șase feluri de cărți de tarot, bijuterii afgane și thailandeze, benzi cu muzică New Age, marcată puternic de sunetul harfelor și-al flautului, CD-uri cu valuri, cu cascade și cu triluri de cufundar, cărți despre spiritualitatea pieilor-roșii, despre leacurile secrete ale aztecilor, bețișoare încrustate cu sidex și boluri japoneze lăcuite, figurine chinezești minuscule, tăiate în jad, felicitări din hârtie reciclată cu aranjamente de plante presate, pachete de orez sălbatic, ceai decofeinizat adus din opt țări, coliere din scoici, semințe uscate, pietre lustruite și mărgelile strunjite în lemn.

Charis știe locul ăsta încă din anii șaiszeci. Pe-atunci, se numea Prăvălie de obiecte zăpăcitoare și aici se vindeau pipe pentru hașiș, postere halucinante, spițuri pentru țigări cu marijuana, maiouri vopsite cu sfoara și cămăși africane. Prin anii șaptezeci, i se schimbase denumirea în Okult și comercializa cărți de demonologie, despre vechile religii matriarhale și despre Wicca, despre continentele dispărute,

Atlantida și Mu, niște obiecte din os anoste, din comuna primitivă, resturi de animale, rău mirositoare — și obținute fraudulos, după părerea lui Charis — pentru diverse inițieri. Pe vremea aceea, în vitrină era un aligator împăiat, și a fost o perioadă când găseai acolo tot felul de peruci înspăimântătoare și truse de machiaj de groază, cu sânge și cicatrice artificiale de lipit pe piele. Acesta a fost momentul cel mai prost al magazinului, deși avea o mare căutare în rândul punkerilor.

O nouă schimbare s-a petrecut prin anii optzeci, când l-a achiziționat Shanita și se numea încă Okult. S-a descotorosit iute de aligatorul împăiat, de oase și de cărțile de demonologie — de ce să-și atragă necazul? zicea ea; de asemenea, n-avea nevoie de probleme cu tipii de la protecția animalelor, sau de cine știe ce excentrici creștini care să-i vopsească vitrinele cu spray. I-a venit ideea să înceapă comerțul cu cristale și a schimbat numele magazinului în Irizații.

Pe Charis a atras-o tocmai acest nume. La început, a intrat aici ca simplu cumpărător; venea să ia ceaiuri medicinale. Mai pe urmă, însă, s-a eliberat un post de vânzător, iar ea, sătulă de completat dosare la Ministerul Resurselor Naturale — o muncă mult prea impersonală și prea stresantă, la care, în plus, nici nu se pricepea —, a făcut cerere de angajare. Shanita a acceptat-o, pentru că înfățișarea ei se potrivea cu magazinul; sau, cel puțin, așa i-a spus.

„Să nu te vâri în sufletul clienților”, a zis Shanita. „Nu le place să fie agasați. Preferă să se vânture doar pe-aici, înțelegi ce vreau să spun, nu-i așa?”

Charis a înțeles. Și ei îi place să se vânture prin magazin. Îi place mirosul de-aici, îi plac și mărfurile. Uneori, face un

fel de troc, achiziționând diverse obiecte la preț redus, în loc de salariu, spre dezgustul suprem al Augustei. *Alte gunoaie de-astea?* zice ea. Nu înțelege de ce are Charis nevoie de și mai multe boluri japoneze lăcuite și benzi cu triluri de cufundari. Charis îi răspunde că nu e vorba de o necesitate materială, ci de una spirituală. În momentul de față, a pus ochii pe o geodă superbă de ametist, din Noua Scoție. O s-o țină în dormitor, ca s-o ferească de coșmaruri.

Parcă vede reacția Augustei: *Mamă, ce-i cu bolovanul ăsta la tine-n pat?* Parcă vede interesul sceptic al lui Tony — *Chiar are efect?* — și condescendența mămoasă a lui Roz — *Iubito, dacă asta te face fericită, n-am nimic împotriva.* De când se știe, are o slăbiciune: își imaginează reacțiile celorlalți. Se pricepe grozav la asta. Poate să prevadă reacția oricui — gesturile, simțămintele, criticile, reacțiile simulate ale celor din jur — dar oamenii nu i le pot anticipa pe ale ei. Probabil că nu sunt în stare. Probabil că le lipsește talentul, dacă există așa ceva.

Charis coboară de pe feribot, o ia pe King Boulevard, apoi pe Queen, și pufnește când simte aerul încărcat din oraș, atât de diferit de cel de pe Insulă. Atmosfera e plină de chimicale, precum și de respirații — de respirațiile celorlalți. Prea mulți oameni respiră în oraș. Prea mulți oameni respiră pe planetă; n-ar fi rău, poate, dacă vreo câteva milioane ar face trecerea. Numai că acesta este un gând de-un egoism înspăimântător, așa că-l alungă imediat. Se gândește, în schimb, la dăruire, la împărtășire. Fiecare moleculă pe care o trage Charis în plămâni a trecut prin piepturile a ne-numărate mii de oameni, de nu știi câte ori. Mergând mai departe, fiecare moleculă din trupul ei a făcut parte din

trupul altcuiva, din trupurile altora, multora, dacă o iei în urmă, apoi, dacă treci de începuturile rasei umane, ajungi la dinozauri și, până la urmă, la planctonul inițial. Ca să nu mai vorbim de vegetal. Noi toți suntem o parte din altcineva, reflectează ea. Noi toți suntem o parte din *tot*.

Aceasta se numește introspecție cosmică, dacă-ți dă mâna s-o faci. Deodată, însă, lui Charis îi vine o idee mai puțin plăcută. Dacă fiecare e parte din ceilalți, înseamnă că ea e o parte din Zenia. Sau invers. Poate că de fapt ceea ce respiră ea e Zenia. Fumul care s-a ridicat din ea, adică. Nu corpul ei astral, care mai mișună încă la suprafața pământului, și nici cenușa care se odihnește cuminte în urna de sub dud.

Poate chiar asta vrea Zenia! Poate că e nemulțumită de starea ei parțială — o jumătate din energie în urnă, alta hălăduind de colo-colo. Poate că vrea să i se dea drumul. Poate Charis ar trebui să se ducă într-o noapte la cimitir, cu un hârleț și cu un desfăcător de conserve, s-o dezgroape și s-o împrăstie. S-o amestece cu Universul. Ar fi frumos din partea ei.

La zece fără zece, ajunge la Irizații, în sfârșit la timp, descuie și intră, apoi își pune un halat scurt, înflorat, cu nuanțe de mov și aquamarin — un model creat de Shanita pentru ele, ca să nu fie confundate cu clienții.

Shanita e deja acolo și-o aude strigându-i din depozitul magazinului:

— Bună, Charis! Ce mai faci?

Shanita se ocupă de toate comenzile. Are fler în privința asta; se duce la târguri, călătorește prin locuri uitate de lume și descoperă tot felul de lucruri minunate, pe care nu le găsești în niciun magazin din oraș. Pare să anticipeze dorințele cumpărătorului.

Charis o admiră mult pe Shanita. E deșteaptă și practică, pe lângă că are calități paranormale. De asemenea, e puternică și una dintre cele mai furmoase femei pe care le-a văzut vreodată Charis. Deși nu mai e tânără — trebuie să fi trecut bine de patruzeci de ani. Refuză să-și spună vârsta — singura dată când Charis a întrebat-o câți ani are, ea a râs și-a zis că vârsta și-o simte fiecare, iar în mintea ei are vreo două mii de ani —, dar i-a apărut o şuviță albă în păr. Alt lucru pentru care Charis o admiră: Shanita nu se vopsește.

Părul ei e negru, nu e nici cârlionțat, nici drept, ci unduitor, greu, lucios și seducător, ca melasa ori lava. Ca sticla topită, neagră și fierbinte. Shanita și-l încolăcește într-o parte sau alta a capului: câteodată în creștet, câteodată pe tâmplă. Alteori și-l lasă pe spate, într-o buclă groasă. Are pomeți înalți, un nas drept și fin, buze pline și ochi mari, tiviti cu negru, de-o nuanță ciudată, care se schimbă de la căprui la verde, în funcție de ceea ce poartă. Pielea îi e întinsă, fără riduri, de-o culoare ambiguă, nici neagră, nici creolă, nici galbenă. Un bej profund; numai că „bej” e un cuvânt anost. Nici castană, nici argilă arsă, nici ambră. Nu există nume pentru această culoare.

Adeseori, cei care intră în magazin o întreabă pe Shanita de unde e. „Păi, de-aici!” le răspunde ea, surâzându-le cât se poate de radios. „M-am născut chiar în orașul ăsta!” Le răspunde amabil, așa, de ochii lumii, dar e o întrebare care-o supără foarte mult.

„Cred că vor să te-ntrebe de unde se trag părinții tăi”, îi spune Charis, pentru că la asta se referă orice canadian când pune o astfel de întrebare. „Nu asta vor”, zice Shanita. „Vor să mă întrebe, de fapt, când am de gând să-mi

iau tălpășița.” Charis nu vede de ce-ar vrea cineva ca ea să-și ia tălpășița, dar Shanita îi râde-n nas. „Habar n-ai!” îi spune ea. „Tu ai trăit la adăpost de multe.”

Apoi îi povestește lui Charis despre grosolănia vatmanilor albi față de ea. „*Mișcă-te-n spate*, așa-mi zic, de parc-aș fi un gunoi!” „*Toți vatmanii sunt mitocani! Așa vorbesc cu toată lumea; și mie-mi spun Mișcă-te-n spate!*”, îi răspunde Charis, cu intenția de a o consola — deși e puțin cam necinstită cu ea; nu toți vatmanii sunt așa, iar ea rareori ia tramvaiul — dar Shanita îi aruncă o privire disprețuitoare, pentru că nu e în stare să-și dea seama de rasismul albilor; în clipa aceea, Charis se simte cumplit. Uneori, se gândește că Shanita e un explorator neînfricat, care își croiește drum prin junglă. Jungla e formată din oameni de genul lui Charis.

Așa că-și stăpânește curiozitatea și n-o întreabă pe Shanita prea multe despre ea, despre trecut și despre locul din care se trage. Shanita o provoacă însă; îi face tot felul de aluzii, își schimbă mereu povestea. Câteodată e jumătate chinezoaică, jumătate negresă, și are o bunică indiană; imită foarte bine accentul pieilor-roșii, așa că s-ar putea să fie ceva adevărat. Asta o fi bunica ei care mânca pământ, deși mai sunt și altele — una din Statele Unite, alta din Halifax, alta din Pakistan și alta din New Mexico. Mai are una și în Scoția. Poate că-i sunt bunici vitrege, sau poate că Shanita s-a mutat de colo-colo toată viața. Charis nu e capabilă să pună ordine în amalgamul ăsta: Shanita are mai multe bunici decât orice persoană cunoscută de ea. Uneori, zice că e pe jumătate indiană Ojibway, alteori maiășă, iar uneori chiar în parte tibetană. Își permite să spună că e orice, pentru că de fapt cine poate ști adevărul?

În vreme ce Charis e condamnată să rămână albă. Un iepure alb. Statutul acesta devine tot mai epuizant. Există o mulțime de unde rele legate de el, emise în trecut, care însă se propagă în prezent, ca radiațiile ucigătoare din deșeurile atomice. Sunt atâtea de ispășit! I se înmoaie picioarele numai când se gândește la asta. În viața ei viitoare, o să fie o corcitură, un amestec de hibrid viguros, la fel ca Shanita. Așa n-o s-o mai ia nimeni peste picior.

Magazinul nu se deschide până la unsprezece, așa că ajută la inventar. Shanita trece printre rafturi, numără, iar Charis scrie cifrele într-un blocnotes. Ce bine că și-a găsit ochelarii!

— Trebuie să mai scădem prețurile, spune Shanita, încruntându-se. Lucrurile nu se mai mișcă deloc. Trebuie să facem reduceri.

— Înainte de Crăciun? întreabă Charis, uluită.

— E recesiune, spune Shanita, ținându-și buzele. Asta-i situația. De obicei, în perioada asta a anului facem comenzile pentru Crăciun. Acu', uită-te și tu ce-i aici!

Charis mijește ochii; rafturile sunt supărător de pline.

— Știi ce merge bine? întreabă Shanita. Chestia asta.

Charis cunoaște produsul, pentru că a vândut multe în ultima vreme. E o cărticică, o broșurică de fapt, de rețete culinare, scrise pe hârtie cenușie reciclată, cu desene geometrice alb-negru, ca să le poți colora acasă și să contribui astfel la efortul de editare: *Improvizații: Supe și tocănițe pentru cei ce strâng cureaua*. Personal, nu se simte atrasă de cărticica asta. Strânsul curelei e un concept care-o blochează. Are ceva dur și vulgar în el, iar *strânsul* e un cuvânt dureros. E-adevărat, și ea adună resturi de lumânări și căpățâie de lână, dar fiindcă așa-i place, vrea să creeze ceva din ele, ceea ce înseamnă un act de iubire față de Terra.

— Am nevoie de mai multe chestii de-astea, rostește Shanita. Treaba e că mă gândesc să fac schimbări la magazin. Să-i schimb numele, concepția, tot.

Lui Charis îi stă inima în loc.

— Cum vrei să-i zici? o întreabă ea.

— Mă gândeam la „Calicii”, zice Shanita.

— „Calicii”? rostește Charis.

— Știi tu, ca prăvăliile cu mărfuri ieftine de pe vremuri, continuă Shanita. Cu o nuanță însă ceva mai creatoare. S-ar putea să meargă. Acu' câțiva ani te puteai baza pe cumpărăturile făcute din impuls. Știi cum a fost: nebunie! Toată lumea arunca cu bani în dreapta și-n stânga. Însă singura modalitate de-a trece cu bine printr-o recesiune e să-i faci pe oameni să cumpere chestii despre cum să nu cumpere nicio chestie. Nu știu dacă mă-nțelegi.

— Dar „Irizații” e fermecător! strigă Charis amărâtă.

— Știu, zice Shanita. A avut destul haz, cât a ținut. Dar *fermecător* te duce cu gândul la obiecte de lux. Câte dintre jucărioarele astea delicate crezi c-or să se cumpere acum? Două-trei, poate, asta numai dacă menținem prețuri scăzute. În astfel de perioade, îți reduci pierderile și cheltuielile de întreținere la sânge, iei măsurile necesare. E o barcă de salvare, știi? E barca mea de salvare, viața mea. Am muncit al naibii de mult, știu din ce parte bate vântul și nu-mi convine să mă scufund odată cu corabia.

Shanita are o atitudine defensivă. Se uită la Charis și privirea îi e calmă — ochii îi sunt verzi astăzi — iar Charis își dă seama că și ea reprezintă tot o cheltuială de întreținere. Dacă se înrăutățesc lucrurile și mai mult, Shanita o s-o taie de pe listă și-o să se ocupe singură de magazin, iar Charis o să piardă o slujbă.

* * *

Termină cu inventarierea stocului și deschid ușa de la intrare, iar dispoziția Shanitei se schimbă ca prin farmec. Acum e prietenoasă, aproape plină de solitudine. Face pentru amândouă niște ceai, Morning Miracle, și-l beau așezate la teigheaua din față. Cum clienții nu prea dau năvală, Shanita o întreabă de Augusta.

Spre neplăcerea lui Charis, Shanita e de acord cu fiica ei; e de părere că Augusta a fost deșteaptă c-a ales cursul de economie.

— Femeia trebuie să se pregătească să stea pe picioarele ei, zice ea. Sunt prea mulți bărbați leneși în jurul nostru.

E de acord până și cu albumul cu tăieturi din reviste cu mobilă, pe care Charis îl găsește atât de materialist, de meschin.

— E-o fată cu capul pe umeri, spune Shanita, turnând încă puțin ceai. Mi-aș fi dorit și eu una de vârsta ei. M-ar fi scutit de o mulțime de necazuri.

Are și ea două fete și doi băieți, maturi deja. E chiar bună; dar nu prea vorbește despre aspectul acesta al vieții sale. Charis i s-a confesat aproape total, dar Shanita rămâne în continuare o enigmă pentru ea.

— Pendulul meu a avut o mișcare ciudată în dimineața asta, spune Charis, ca să schimbe vorba.

— Ciudată? întreabă Shanita.

Pendule din acestea se găsesc în magazin, în cinci modele diferite, iar Shanita e expertă în interpretarea mișcărilor lor.

— Pur și simplu s-a oprit, zice Charis. Mi-a încremenit deasupra capului.

— Ȃsta-i un mesaj puternic, declară Shanita. E vorba de ceva brusc și neașteptat. Cine știe ce entitate dorește să-ți transmită vreun mesaj. Astăzi intrăm în Scorpion, nu-i așa? E ca și cum pendulul ți-ar face cu degetul și ți-ar spune să te ferești.

Charis se îngrijorează: dacă e ceva cu Augusta? Vreun accident... La asta se gândește întâi, așa c-o întreabă pe Shanita.

— Nu percep așa ceva, o asigură ea. Dar ia să vedem.

Scoate de sub tejghea cărțile ei de tarot preferate, de Marsilia, iar Charis le amestecă și taie.

— Turnul, zice Shanita. Ceva neașteptat. Ceva la care nu te gândeai. Preoteasa. O deschidere, afli un secret. Cavalerul de Spade — ei, asta ar putea fi interesant! Toți Cavalerii aduc mesaje. Acum, Împărăteasa. O femeie puternică. Dar nu-i vorba despre tine. Altcineva. N-aș zice nici că e Augusta. Împărăteasa nu e o fată tânără.

— Poate că ești tu, rostește Charis.

Shanita izbucnește în râs:

— Eu, puternică? Nu sunt decât o trestie fragilă. Pune încă o carte pe masă. Moartea. O schimbare. S-ar putea să fie o reînnoire. Mai taie o dată. O, Luna!

Luna, cu câinii care lătră la ea, cu mlaștina ei și cu scorpionul la pândă. Chiar atunci sună clopoțelul și în magazin intră o clientă; îi cere lui Charis două exemplare din *Improvizații*, una pentru ea, alta ca s-o dea cuiva. Charis o aprobă când femeia spune că e foarte utilă și ieftină, că ilustrațiile desenate sunt drăguțe și-i spune că da, Shanita e uluitoare, dar n-a venit din altă parte, s-a născut aici, în bătrânul și urâtul Toronto. Ia apoi banii și împachetează cărțile cu mintea aiurea.

Luna, își zice ea. O iluzie.

10

La prânz, Charis își dă jos halatul înflorat, își ia la revedere de la Shanita — marțea nu lucrează decât o jumătate de zi, așa că nu se mai întoarce după-masă — și-o ia pe stradă, încercând să respire cât mai puțin. De-o vreme, vede mereu mesageri pe bicicletă cu măști albe de hârtie la nas, ca ale asistentelor medicale. E un curent împotriva poluării, crede ea; poate că ar trebui să comande și ele vreo câteva la magazin, numai să fie colorate și cu modele drăguțe.

Cum intră la Toxique, începe să-i pocnească ceva în cap. Parcă ar fi o furtună prin apropiere sau vreo conexiune slăbită. Se simte bombardată de ioni, valuri-valuri de energie amenințătoare. Își șterge fruntea și își mișcă degetele, ca să scape de ele. Își întinde gâtul, ca să descopere sursa de bruiaj. Uneori, e vorba de cei care vin aici după droguri, pe scările dinspre toalete, dar în clipă asta nu se vede nimeni prin preajmă. Se apropie o chelneriță, iar ea îi spune că vrea să stea în colțul de lângă oglindă. Oglinzile refractă.

Toxique este ultima găselniță a lui Roz. Mereu descoperă câte ceva, mai ales restaurante. Îi place să mănânce în locuri unde nu calcă nimeni de la ea de la birou, îi place să fie înconjurată de oameni îmbrăcați cu haine pe care n-ar avea niciodată curajul să le poarte. Îi place să creadă că pătrunde astfel în mijlocul vieții adevărate, prin aceasta înțelegând în mijlocul celor mai puțin avuți ca ea. Sau, mă rog, așa i se pare, uneori, lui Charis, care a încercat adeseori s-o convingă că viața e adevărată în toate aspectele sale, dar Roz nu pare să înțeleagă; poate, totuși, vina e a ei, pentru că nu se exprimă destul de clar.

Aruncă o privire spre pantalonii strâmți, piele de leopard, ai chelneriței, strâmbă din nas — hainele astea sunt

prea „tari” pentru gustul ei —, își zice însă că n-are dreptul să judece pe nimeni, comandă o sticlă de Evian și niște vin, apoi așteaptă. Deschide lista de bucate, încearcă s-o parcurgă cu ochii mijiiți, scotocește în geantă după ochelari, nu-i găsește — i-o fi lăsat la magazin? — și până la urmă dă de ei în vârful capului. A mers pe stradă așa! Și-i pune pe nas și trece în revistă specialitățile zilei. Măcar au mereu câte ceva vegetarian, deși cine știe de unde mai vin și legumele astea. Probabil din vreo macrofermă plină de radiații și suprasaturată de chimicale.

Adevărul e că nu-i prea place la Toxique. Într-o oarecare măsură, și din cauza numelui: consideră că ți se distrug neuronii dacă stai prea mult în preajma unui astfel de nume otrăvit. Iar hainele chelnerițelor și tacâmurile speciale îi amintesc de unele lucruri care se vindeau la Okult. Se așteaptă să vadă, din clipă-n clipă, cicatrice și sânge artificial. Dar acceptă cu plăcere să mănânce din când în când aici, de dragul lui Roz.

În ceea ce-o privește pe Tony, cine poate ști ce părere are ea despre restaurantul ăsta? Charis nu-i prea poate citi gândurile; i-a fost greu s-o facă de la bun început, de când a cunoscut-o la McClung Hall. Mai mult ca sigur, Tony ar avea exact aceeași atitudine și dacă s-ar afla la unul dintre restaurantele King Eddie sau McDonald's: ar face, la fel, ochii mari, observând totul cu scepticism, ca un marțian într-o călătorie în timp. Colectând mostre. Congelându-le. Vârându-le pe toate în cutii cu etichete. Fără să lase un locșor cât de mic pentru inefabil.

Nu că nu-i place Tony. Nu, nici vorbă! Rareori se întâmplă s-o deranjeze. Poate că spune cam multe, poate că o bârâie la cap, poate că-i influențează chiar câmpul electric în mod negativ. Cu toate astea, o iubește pe Tony. E-atât de

calmă, de lucidă, atât de cu picioarele pe pământ! În momentul când Charis aude vocile alea care o îndeamnă să-și taie venele de la mâini, la Tony apelează să vină cu feribotul pe Insulă, să aibă grijă de ea, s-o calmeze și să-i spună să nu fie idioată. Tony știe totdeauna ce să facă, pe îndelete, fără să se grăbească.

În niciun caz n-ar chema-o pe Roz, pentru că ea își pierde repede cumpătul, începe să plângă, s-o compătimească și să fie de acord că situația e de nesuportat; pe lângă toate astea, întârzie și pierde feribotul. Dar, după ce se liniștește, după ce se simte din nou în siguranță, se duce la Roz ca să-i plângă pe umăr.

Roz intră împreună cu Tony, iar ea le face semn cu mâna și, ca totdeauna când Roz apare într-un restaurant, se produce un freamăt; se așază amândouă. Roz își aprinde o țigară și conversația începe pe loc. Charis nu mai e atentă și-și lasă gândurile să zboare aiurea, pentru că nu o interesează ce spun prietenele ei; se lasă doar învăluită de prezența lor. Prezența lor e, oricum, mai importantă decât ceea ce le iese pe gură. De cele mai multe ori, cuvintele sunt ca perdelele la ferestre — un ecran decorativ, menit să te ferească de indiscreția vecinilor. Dar aura nu te minte niciodată. Ea una nu mai vede aurele ca pe vremuri. Când era mică și încă i se spunea Karen, le distingează fără niciun efort; acum treaba asta i se întâmplă numai în momentele de tensiune. Dar le simte la fel cum orbii percep culorile, cu vârful degetelor.

Ceea ce îi transmite Tony astăzi este răceală. O răceală transparentă. Tony o face să se gândească la un fulg de zăpadă minuscul, livid, perfect, dar rece; o minte ca un cub de gheață străveziu și neted; sau ca un ciob de sticlă tare și

ascuțit. Nu, mai degrabă ca gheața, pentru că se poate topi. Iarăă îndoială, la serbările școlare Tony făcea pe fulgul de zăpadă, fiind unul dintre cei mai mici copii din clasă; deși nu avea rolul principal, și-l juca în credință. Și Charis era, de obicei, un copac sau o tufă. Nu era pusă niciodată să joace roluri care presupuneau mișcare, pentru că se izbea mereu de lucrurile din jur; cel puțin, așa ziceau profesorii. Nu-și dădeau seama că stângăcia ei nu era una obișnuită, că nu era vorba de o simplă coordonare defectuoasă. În realitate, treaba asta se întâmpla din cauză că nu era niciodată sigură de granița dintre trupul ei și lumea exterioară.

Oare Roz ce roluri juca? Charis îi studiază aura — atât de strălucitoare, de divers colorată, de vie — și aerul ei autoritar, dar și frustrarea mascată; o distribuie pe loc în rolul unuia dintre cei trei Magi de la Răsărit, înveșmântați în brocart și giuvaieruri, purtând daruri alese. O fi jucat, oare, Roz un astfel de rol? Copilăria ei e o încâlceală, cu tot felul de călugărițe și de rabini care poate că nu i-au permis una ca asta.

Charis însăși a renunțat de mult la creștinism. În primul rând, pentru că Biblia e plină de carne: animale sacrificate, miei, tăurași, porumbei. Cain a făcut un lucru bun aducând ofrande vegetale, Dumnezeu a greșit când le-a refuzat. În al doilea rând, prea mult sânge: oamenii din Biblie sângerează tot timpul, mâinile le sunt pline de sânge, câinii le ling rănilor sângerânde. Prea multe măcelăriri, prea multă suferință, prea multe lacrimi.

La un moment dat, era convinsă că religiile orientale sunt mai senine; o vreme a fost budistă, până când a aflat câte iaduri au și ei. Majoritatea religiilor sunt croite pe pe-deapsă.

* * *

Deodată, își dă seama că mănâncă de o bună bucată de vreme. Are în față salata de morcov ras cu brânză de vaci, o alegere înțeleaptă; nu-și amintește când a făcut comanda, dar uneori e bine să treci pe pilotul automat, să-l lași să se ocupe de toate formalitățile cotidiene. Aruncă o privire spre Roz, care mănâncă o baghetă; îi place s-o urmărească mâncând baghete, îi place cum le frânge și își vâra nasul în miezul lor — *E atât de bună, e atât de bună!* — înainte să-și înfigă dinții albi și sănătoși în coaja aurie. Pare o mică rugăciune, un gest fugar de gratitudine pe care Roz îl face totdeauna când mănâncă pâine.

— Tony, zice Charis. Să știi c-aș putea să fac minuni cu grădina ta din spate.

Tony are mult spațiu, dar, în afară de niște petice de gazon și niște copaci costelivi, nu crește nimic acolo. Ceea ce are Charis în minte e să-i pună copacii la punct, să facă un fel de pădurice cu nap indian, violete, podofilină și creasta-cocoșului — plante care cresc la umbră. Și niște ferigi. Ceva care să nu necesite îngrijire, pentru că Tony e lasă-mă să te las în privința asta. Ce frumos ar fi! Ar face, poate, și-o fântână. Dar Tony nu-i răspunde și își dă seama, după o clipă, că nu și-a spus gândul cu glas tare. Uneori nu e sigură dacă a zis sau nu câte ceva. Printre altele, Augusta se plânge și de obiceiul ăsta al ei.

Își comută lungimea de undă pe conversația prietenelor ei. Spun ceva despre război. Charis ar prefera să nu abordeze acest subiect, dar în ultima vreme numai despre asta vorbesc. Se pare că războiul plutește în aer, după o perioadă de liniște. Roz e cea care începe; îi pune lui Tony tot felul de întrebări, pentru că îi place să-i descoasă pe oameni în legătură cu subiectele la care aceștia se pricep.

Cu câteva luni în urmă, când s-au întâlnit la prânz, discuția s-a axat pe genocid; Roz s-a interesat despre holocaust, iar Tony s-a lansat în tot felul de detalii de-a lungul epocilor, a vorbit despre Genghis Han, a trecut apoi la catharii din Franța, la măcelărirea armenilor de către turci, la irlandezi și la scoțieni și la ce le-au făcut lor englezii; moarte după moarte, care mai de care mai urâtă, până când Charis a simțit că-i vine să vomite.

Tony suportă toate astea, pentru ea sunt doar vorbe, probabil, dar pentru Charis cuvintele reprezintă imagini, strigăte și vaiere, miros de carne putredă, de carne arsă, de flacăra, durere fizică; și dacă insiști asupra lor, riști ca totul să se întâmple din nou; n-are cum să-i spună toate astea lui Tony ca ea să înțeleagă. În plus, se teme ca prietenele ei să n-o considere proastă. Isterică, țicnită, dusă cu pluta. Știe că ele două au deseori impresia asta.

Așa că s-a ridicat și-a luat-o pe scările alea mohorâte și șubrede spre toaletă, unde pe perete se află o reproducere după Renoir — o femeie durdulie și rozalie care-și șterge alene trupul cu umbre albastrii și liliachii, după baie; atmosfera asta a liniștit-o. Dar când s-a întors, Tony era tot în Scoția, la muntencile care alergau hăituite cu pruncii în brațe spre dealuri, unde englezii le înjunghiau ca pe porci și le împușcau ca pe cerbi. „Scoțienii!” a zis Roz, care voia să readucă în discuție subiectul holocaustului. „Au știut să se aranjeze; gândește-te numai la bancherii ăia. Cui îi pasă de ei?” „Mie-mi pasă”, a zis Charis, la fel de surprinsă ca și prietenele ei să-și audă glasul. „Mie-mi pasă.”

Au privit-o uimite, pentru că se obișnuiseră ca ea să se gândească la altceva în timp ce vorbeau despre război. Credeau că n-o interesează subiectul. „Îți pasă?” a întrebat-o Roz, ridicând sprâncenele. „De ce, Charis?”

„Trebuie să-ți pese de ceilalți”, i-a răspuns Charis. „Sau poate pentru că am sânge scoțian în mine. Sunt pe jumătate scoțiancă, pe jumătate englezoaică. Am câte ceva din popoarele astea două care s-au măcelărit între ele.”

N-a pomenit nimic despre menoniți, pentru că nu vrea s-o supere pe Roz, deși menoniții nu sunt de fapt germani sadea. Nici nu omoară pe alții; dimpotrivă, ei sunt cei agresați.

„Iubito, iartă-mă”, a zis Roz, încurcată. „Nu știi ce am de tot uit. Sunt o proastă, dacă te consider imaculată ca pe o *crème de la WASP*.”

A bătut-o ușor pe mână.

„Oricum, în ultima vreme nu i-a mai omorât nimeni”, a adăugat Charis. „Nu pe toți odată, în orice caz. Dar bănuiesc că asta ne-a adus aici.”

„Ne-a adus *aici*?” a întrebat Tony, uitându-se în jur.

Să se fi referit Charis la Toxique, sau la ce altceva?

„Din cauza războaielor”, a precizat Charis tristă, nemulțumită că au ajuns cu discuția până aici. „Mă refer la țara asta. Tot felul de războaie. Dar trecutul e trecut. Nu sunteți de părere că ar trebui să trăim în *prezent*? Eu, cel puțin, asta încerc să fac.”

Tony i-a surâs cu căldură, atât cât era în stare.

„Are perfectă dreptate”, i-a zis ea lui Roz, de parcă ar fi rostit cine știe ce mare scofală.

Dreptate în legătură cu ce, se întreabă Charis. Cu războaiele, sau cu *prezentul*? Reacția invariabilă a lui Tony la cuvântul *prezent* ar fi să-i spună lui Charis câți copii se nasc pe minut, în *prezentul* ăsta îndrăgit de ea, și cum nașterile în exces aveau să ducă la mai multe războaie. După care ar face o paranteză și-ar începe să le povestească despre comportamentul sălbatic al șobolanilor care trăiesc în comunități supraaglomerate. Bine că nu i-a venit și astăzi ideea asta.

Până la urmă însă tot se referă la un pericol: e vorba de Saddam Hussein, de invazia în Kuwait și de ceea ce urmează să se întâmple.

— Totul a fost deja hotărât, zice Tony. La fel ca trecerea Rubiconului.

Și Charis întreabă:

— Ce?

— Las-o baltă, iubito; e o chestie istorică, zice Roz, pentru că ea măcar înțelege cât de mult îi displace lui Charis subiectul și îi oferă o porțiță de scăpare.

După aceea însă Charis își amintește ce-i cu Rubiconul. E ceva în legătură cu Iulius Cezar, au învățat la liceu. Cezar a trecut Alpii cu elefanții — încă unul dintre bărbații care au ajuns vestiți datorită omorurilor. Dacă nu le-ar mai oferi medalii, își spune Charis, dacă nu s-ar mai organiza parade în onoarea lor și nu le-ar mai ridica statui, cu siguranță că bărbații de genul ăsta s-ar potoli. N-ar mai ucide. N-o fac decât ca să atragă atenția.

Poate că Tony a fost într-o viață anterioară chiar Iulius Cezar. Poate că Iulius Cezar a fost trimis înapoi, în chip de femeie, ca să ispășească. I s-a dăruit un trup plăpând, ca să vadă cum e când n-ai forță. Poate că ăsta-i cursul firesc al lucrurilor.

Se deschide ușa și apare Zenia în pragul ei. Charis simte că se răcește din cap până-n picioare, apoi inspiră adânc. E pregătită, se pregătește de multă vreme pentru această întâlnire, dar Toxique e ultimul loc unde s-ar fi așteptat să dea piept cu ea. *Turnul*, își zice Charis. *Ceva neașteptat. Ceva la care nu te gândeai*. Nu-i de mirare că pendulul s-a oprit brusc, chiar deasupra capului ei! Dar de ce s-o fi mai

obosit Zenia să deschidă ușa, când putea, pur și simplu, să treacă prin ea?

E îmbrăcată în negru, lucru absolut firesc, pentru că asta a fost totdeauna culoarea ei. Ciudat însă, e mai grasă. Moartea a împlinit-o, ceea ce nu se întâmplă de obicei. Spiritele sunt mai slabe, înfometate, parcă, pergamentoase, dar Zenia arată foarte bine. Sâni, mai ales, îi sunt și mai mari. Ultima oară când a văzut-o Charis, era slabă ca o scândură, practic o umbră, cu pieptul aproape plat; nu avea decât două cercuri ca de carton gros, în mijlocul cărora sfârcurile îi împungeau rochia. Acum e de-a dreptul voluptuoasă.

Dar e mânioasă. O aură întunecată i se învâртеște în jurul capului, ca la soarele în eclipsă, pe negativ însă; mai degrabă o aureolă de întuneric decât una de lumină. E de un verde noroios și tulbure, cu irizații sângerii și negre, lipsite de strălucire — culorile cele mai rele, cele mai distructive — un halou al morții, o infecție vizualizată. Charis va fi nevoită să-și adune toată lumina proprie, toată lumina albă pe care s-a chinuit ani și ani s-o acumuleze. Va fi obligată la o scurtă meditație; și asta tocmai aici! Nici că se putea un loc de întâlnire mai potrivit: Toxique, murmurul de voci, fumul de țigară și aburii vinului, aerul greu de răsuflări al orașului — toate astea sunt în favoarea Zeniei. Rămâne o clipă în cadrul ușii, cercetând încăperea cu o privire disprețuitoare și vindicativă, își scoate o mănușă, iar Charis închide ochii și repetă în gând: *Gândește-te la lumină.*

— Tony, ce s-a întâmplat? rostește Roz, iar Charis deschide ochii.

Chelnerița se îndreaptă spre Zenia.

— Întoarce capul încet, zice Tony. Nu țița.

Charis privește cu interes s-o vadă pe chelneriță trecând prin Zenia; dar nu se întâmplă asta; fata se oprește. Probabil că simte ceva. O răceală.

— O, rahat, spune Roz. Ea e!

— Cine? întreabă Charis și o cuprinde o bănuială.

Rareori exclamă Roz „Rahat!”. Trebuie să fie ceva important.

— Zenia, zice Tony.

Deci, o văd și ele! Păi, de ce nu? Doar au și ele să-i spună multe. Nu doar Charis.

— Zenia a murit, zice Charis.

Mă întreb de ce s-o fi întors, reflectează ea. Pentru cine a venit. Aura Zeniei s-a risipit sau, în orice caz, n-o mai vede: Zenia pare să fie solidă, substanțială, materială, derutant de vie.

— Omul ăla semăna foarte bine cu un avocat, zice Charis.

Zenia se îndreaptă spre ele, iar ea își concentrează toate forțele pentru clipa impactului; dar Zenia trece chiar pe lângă masa lor într-o rochie de mătase grea, cu picioarele ei lungi, cu sânii ăia noi, uluitori, cu părul ei strălucitor căzându-i nebulos pe umeri, cu gura mânioasă liliachiu spre roșu, lăsând în urmă un parfum de mosc. Se preface clar că n-o vede pe Charis; aruncă asupra ei o mână de întuneric, luându-i puterile, făcând-o să dispară.

Charis începe să tremure și i se face greață. Închide ochii, străduindu-se să devină stăpână pe propriul ei trup. *Trupul meu, al meu, repetă ea. Sunt un om bun. Exist.* În noaptea cu lună din creierul ei apare o imagine: o structură înaltă, o construcție, ceva care începe să se clatine, să se desprindă din ea, și cade, răsucindu-se, în gol. Totul se năruie.

11

Se opresc toate trei în faţă la Toxique şi îşi iau rămas-bun. Charis nu prea ştie cum a ieşit. Trupul ei a condus-o singur afară, a mers fără să-şi fi dat seama; trupul ei a avut grijă de toate. Tremură şi, deşi e soare, îi e frig şi se simte mai subţire, mai uşoară şi mai poroasă. De parcă i s-ar fi scurs orice vlagă — energia şi substanţa ei au pierit, ca s-o materializeze pe Zenia. Zenia a reuşit să traverseze şi apoi să treacă râul înapoi; acum e aici, într-un trup proaspăt, a smuls o halcă din Charis şi-acum o absoarbe în ea.

Nu, nu-i așa. Zenia e vie, cu siguranță, pentru că au văzut-o şi alţi oameni. S-a așezat pe un scaun, a comandat ceva de băut, a fumat o țigară. Dar toate astea nu sunt neapărat semne de viață.

Roz o strânge în brațe și zice:

— Ai grijă de tine, iubito! O să te sun, bine?

Și pornește spre mașină. Tony i-a zâmbit și-a plecat repede pe stradă, pășind egal cu picioarele ei scurte, ca o jucărie cu cheie. O clipă, Charis rămâne acolo, în fața restaurantului, pierdută. Nu știe ce să facă. Ar putea să se întoarcă și să intre, să se ducă la Zenia și să rămână acolo, în fața ei; dar lucrurile pe care avea de gând să i le spună s-au evaporat, parcă, i-au zburat pur și simplu din cap. N-a mai rămas decât un hure continuu.

Ar putea să se întoarcă la magazin, să se întoarcă la Iri-zații, chiar dacă are liber și Shanita n-o așteaptă. I-ar spune și ei ce s-a întâmplat; Shanita e o maestră, o poate ajuta. Dar e posibil să nu fie prea înțelegătoare. *O femeie ca asta, o să zică ea. E un nimic! De ce te consumi atâta din cauza ei? Îi dai putere în felul ăsta, știi bine. Ce culoare are? Ce culoare are durerea? Șterge banda!*

Shanita n-a avut niciodată parte de o doză din Zenia. N-are cum să-și dea seama, n-are cum să înțeleagă că nu poate fi îndepărtată pur și simplu din existență. Dacă ar fi fost posibil, Charis ar fi făcut-o de mult.

Se hotărăște să plece acasă. O să-și umple cada și-o să pună niște coji de portocală, puțin ulei de trandafiri și cu-isoare în apă; o să-și strângă părul cu o agrafă, o să intre în cadă și-o să-și lase brațele să plutească în apa parfumată. Concentrându-se asupra acestui scop, coboară panta înspre lac, ca să ia feribotul; dar după ce străbate un cvartal, o co-tește la stânga, pe o alee îngustă, până la următoarea stradă, după care iar la stânga, și iat-o din nou pe Queen Boulevard.

Trupul n-o lasă să se ducă acasă chiar acum. Trupul o îndeamnă să bea o cafea; și nu orice fel de cafea, ci un espresso. Lucrul acesta e atât de neobișnuit — impulsurile pe care le primește de obicei se referă la sucuri de fructe sau la apă simplă — încât se supune.

Chiar peste drum de restaurantul Toxique e o cafenea numită Kafay Nwar, cu o firmă de neon roz fosforescent, în genul anilor patruzeci, în vitrină. Charis intră și se așază la una dintre măsuțele rotunde, cu marginile cromate, de lângă vitrină; își scoate haina, iar când apare chelnerul, îmbrăcat în jeanși, cu cămașă albă elegantă cu pliseuri și papion, comandă un Espresso Esperanto — toate specialitățile de pe listă au nume complicate: Cappuccino Cappriccio, Tarte aux Tarts, Turtița Răutăcioasă — și urmărește ușa de la Toxique. Înțelege acum că obiectivul primar al trupului ei nu e să bea un espresso, ci să o spioneze pe Zenia.

Ca să nu se observe că e pusă pe urmărit, își scoate carnetul din geanta mare; e un blocnotes drăguț, pe care l-a

luat de la magazin în schimbul unei părți din salariu. Are coperte legate manual, din carton marmorat, cu cotorul vișiniu, din velur, iar foile au o nuanță delicată de levănțică. Și-a cumpărat și un stilou gri perlat, ca să se potrivească la carnețel, și l-a umplut cu cerneală cenușiu-verzuie. Tot de la Irizații a luat stiloul și cerneala. O apucă tristețea când se gândește că magazinul e pe ducă. Sunt atâtea daruri în el!

Intenționa să-și noteze gândurile în acest carnețel, dar până acum n-a scris nimic. Nu-i vine să maculeze frumusețea paginilor, forța care emană din ele; nu vrea să le irosească fără rost. Dar acum desface capacul stiloului ei gri perlat și scrie cu litere de tipar: *Zenia trebuie să plece de unde-a venit*. A făcut, cândva, un curs de scriere în italice, așa că mesajul arată elegant, aproape ca un șir de rune. Scrie literele cu grijă și după fiecare cuvânt își ridică privirile pe deasupra ochelarilor de citit, ca să nu scape nimic din ceea ce se petrece peste drum.

La început, sunt mai mulți cei care intră decât cei care ies; pe urmă, situația se inversează. Printre cei care intră nu-l vede pe Billy; nu că s-ar aștepta, rațional, la una ca asta, dar nu se știe niciodată. Printre cei care ies n-o vede nici pe Zenia.

Sosește cafeaua, iar trupul îi dictează să pună două cuburi de zahăr, așa că procedează în consecință, după care bea iute cafeaua și simte valul de cofeină și de zaharoză pornind spre creier. Acum e concentrată, vede cu raze X, știe exact ce are de făcut. Nici Tony, nici Roz nu o pot ajuta și nici n-au de ce s-o facă pentru că poveștile lor, cele care o includ și pe Zenia, au un sfârșit. Cel puțin, ele știu ce s-a întâmplat. Charis, însă, nu. Charis n-a știut niciodată. E ca

și cum povestea ei, cea în care apar Billy și Zenia, a pornit pe o cărăruie și brusc urmele de pași au dispărut.

Până la urmă, în clipa în care Charis începe să creadă că Zenia s-a strecurat afară prin spate sau s-a evaporat, se deschide ușa și o vede. Charis își lasă ușor ochii în jos; nu vrea să-și sprijine întreaga povară a privirilor ei supraîncărcate pe Zenia, nu vrea să se risipească. Dar Zenia nici măcar nu se uită spre ea. E cu un necunoscut, un tânăr blonziu. Nu e Billy. E prea firav ca să fie el.

Dacă ar fi Billy, n-ar mai avea cum să fie tânăr. Ar fi, probabil, gras acum sau ar avea chelie. Dar în mintea ei a rămas așa cum l-a văzut atunci pentru ultima oară. Aceași vârstă, aceeași înfățișare — totul la fel. Pierderea o copleșește din nou, sub picioare i se cascade prăpastia, bine cunoscuta trapă a capcanei. Dacă ar fi singură, dacă n-ar fi aici, în Kafay Nwar, ci acasă, în bucătăria ei, și-ar lovi ușor fruntea de marginea mesei. Durerea e roșie și chinuitoare, iar ea nu e în stare s-o alunge.

Zenia nu e fericită, își spune Charis. Nu e o intuiție, e mai degrabă o vrajă, o incantație. N-are cum să fie fericită. Ar fi o mare nedreptate să i se permită să fie fericită: trebuie să existe o lege a compensației în Univers. Dar Zenia îi surâde bărbatului a cărui față rămâne ascunsă privirilor lui Charis, apoi îl ia de braț și-o pornesc pe stradă; așa, de la depărtare cel puțin, pare destul de fericită.

Milă pentru toate viețuitoarele, își reamintește Charis. Zenia e în viață, așa că trebuie să-i fie milă de ea. Ăsta ar fi sensul, deși Charis își dă seama, cântărind mai bine, că nu simte niciun pic de compasiune față de Zenia. Dimpotrivă, are în minte imaginea clară a unei scene în care ea îi face vânt de pe o stâncă sau de pe altceva înalt.

Stăpânește-ți emoțiile, își zice ea, pentru că, indiferent de felul simțămintelor, ele trebuie mai întâi conștientizate plener și-abia apoi îndepărtate. Se concentrează asupra imaginii, apropiindu-și-o; simte bătaia vântului pe obraz, percepe înălțimea, aude încrâncenarea mușchilor în trup și așteaptă țipătul. Dar Zenia nu scoate niciun sunet. Se prăbușește, pur și simplu, cu părul fluturând în văzduh, ca o cometă întunecată.

Charis înfășoară această imagine în foiță și-o smulge, cu puțin efort, din propriul său trup. *Nu vreau decât să stau de vorbă cu ea, își zice. Atât.*

Deodată, atmosfera freamătă, ca un fâlfâit de aripi uscate. Zenia a dispărut din cadrul vitrinei de la Kafay Nwar. Charis își strânge carnețelul, stiloul gri și haina, ochelarii și geanta de voiaj și se pregătește să înceapă urmărirea.

12

Roz

În vis, Roz nu contenește să deschidă uși. Nu găsește nimic pe nicăieri, iar ea se grăbește; o așteaptă limuzina aeroportului, și ea e goală; trupul ei e mare, otova, jenant, nimic nu i-l ascunde. În sfârșit, nimerește ușa care trebuie. Aici sunt destule haine, paltoane lungi, aproape bărbătești, dar nu se aprinde lumina, așa că pune mâna pe ce apucă; dar haina asta e umedă și plină de melci vii.

O trezește deșteptătorul la timp. *Sfântă Fecioară, maica lui Dumnezeu*, bâiguie Roz amețită. Nu suportă visele cu haine. Are față de ele același sentiment ca atunci când merge la cumpărături, numai că în somn nu găsește nicio-dată ceea ce caută. Dar preferă să viseze paltoane pline de

melci decât pe Mitch. Sau pe Zenia. Mai ales pe Zenia. Uneori o visează cum prinde contur într-un colț al dormitorului, recompunându-se din fragmentele propriului său trup hăcuit de explozie: o mână, un picior, un ochi. Se întreabă dacă Zenia a fost vreodată în această încăpere, în lipsa ei. În prezența lui Mitch.

Simte gustul țigărilor pe limbă. Își scoate brațul de sub pătură, bâjbâind după deșteptător, și dă jos de pe noptieră, din greșeală, ultimul roman polițist pe care și l-a cumpărat. Crime și sex, crime și sex; anul ăsta numai așa ceva găsești. Uneori, îi e dor de romanele tinereții sale, cu casele alea englezești anoste, de țară, unde victima era un ticălos bătrân și zgârcit, care își merita soarta mai mult decât un nevinovat înhățat de pe stradă, la întâmplare. Ticăloșii erau omorâți prin otrăvire sau cu un singur glonț, iar cadavrele nu sângerau. Detectivii erau întruchipați de doamne blânde, cu părul alb, care tricotau tot timpul, și de excentrici foarte inteligenți, fără necesități trupesti, care se concentrau pe tot felul de indicii mărunte, aparent nevinovate: nasturi de cămașă, capete de lumânări, firișoare de pătrunjel. Însă ceea ce-i plăcea cel mai mult era mobila: camere peste camere, pline de tot felul de lucruri neobișnuite! Lucruri despre care ea nici nu știa că existau. Cărucioare de servit ceaiul. Saloane de biliard. Candelabre. Șezlonguri. Își dorea să trăiască în astfel de case. Dar când revine asupra acestor cărți, n-o mai incită; nici măcar decorul nu-i mai poate capta atenția. *Probabil pentru că am devenit dependentă de sânge*, își zice ea. De sânge, de violență și de nebunie, ca toată lumea.

Se rostogolește cu picioarele peste marginea patului ei enorm, cu baldachin — mare greșeală; de fiecare dată când

coboară din afurisitul ăsta de pat, mai-mai să-și rupă gâtul — și își pune papucii de pluș. Papucii ei de proprietăreasă, zic gemenele, fără să-și dea seama ce ecou neplăcut are cuvântul ăsta în sufletul ei. Ele n-au văzut în viețile lor vreo proprietăreasă. Mai exact, în viața lor. Îi e încă greu să-și dea seama dacă fiecare are viața ei, sau împart amândouă una singură. Dar se simte obligată să poarte pantofi frumoși toată ziua, pantofi care să se potrivească perfect cu hainele, pantofi cu tocul înalt, așa că merită să-și pună ceva confortabil în amărâtele alea de picioare străbătute de junghiuri, măcar acasă, orice-ar zice gemenele.

Și albul ăsta din dormitor e o greșeală: draperii albe, covoare albe, așternuturi albe. Nu știe ce-a apucat-o când le-a ales. S-o fi gândit să creeze o atmosferă mai feciorelnică, să se întoarcă în timp și să-și facă dormitorul viselor ei din copilărie, de care însă nu avusese parte atunci. Asta s-a întâmplat după ce Mitch a plecat, și-a luat tălpașita, s-a ușchit, mai exact după ce și-a încheiat conturile, pentru că el a considerat întotdeauna casa asta un hotel; și pe *ea* a considerat-o tot un hotel, așa că a simțit nevoia să se desotorosească de toate lucrurile de pe vremea lui; să redevină stăpână pe sine. Deși, așa cum arată dormitorul acum, nu o reprezintă în niciun caz. Patul pare un leagăn de copil, un tort de mireasă, sau, mai rău, unul dintre altarele alea uriașe și grosolane construite de mexicanii de Ziua Morților. N-a aflat niciodată (atunci când a fost acolo cu Mitch, în luna de miere, când erau atât de fericiți) dacă se întorceau toți morții sau numai cei pe care-i invitai. Ea una cunoaște vreo doi cărora nu le prea simte lipsa. Asta-i mai trebuie acu': să-i vină morții la masă, pe neașteptate! Iar ea să stea întinsă în patul ăsta ca o tartă cu fructe. Nu, hotărât lucru,

o să facă schimbări în dormitor, o să-i adauge puțină culoare, puțină substanță. S-a săturat de alb.

Își târșâie picioarele până în baie, bea două pahare cu apă, ca să-și refacă celulele, își ia vitaminele, se spală pe dinți, se cremuiește, se lustruiește, își înviorează și își întinde pielea, apoi se încruntă la imaginea ei din oglindă. Fața a început să se colmateze, ca un heleșteu; se acumulează întruna straturi peste straturi. Din când în când, în perioadele ei mai libere, își petrece câteva zile într-un spa la nord de Toronto, unde bea sucuri de legume și face tratamente cu ultrasunete, în căutarea chipului ei de altădată, despre care e sigură că există pe undeva, pe dedesubt; se întoarce de-acolo cu tonusul ridicat, plină de virtuți și cu o foame de lup. Dar și nemulțumită de ea însăși. Fără îndoială, nu mai caută; fără îndoială, n-o mai interesează bărbății. A renunțat de mult la asta. *O fac pentru mine*, îi spune ea lui Tony.

— Băga-te-aș în mă-ta, Mitch, face ea către oglindă.

Dacă n-ar fi el, s-ar putea liniști, și-ar purta vârsta fără grijă. Dar câtă vreme el mai plutește în aer, încă încearcă să-i fie pe plac. Cuvântul-cheie e *încearcă*.

Totuși, trebuie să facă ceva cu părul. De data asta e prea roșu. Pare mereu „fanată”, un cuvânt pe care l-a admirat dintotdeauna. „*Cotoroanță fanată*”, citea ea în romanele alea polițiste englezești, chircită pe cufărul de la fereastra podului, unde se așeza cu picioarele strânse sub ea, în semi-întuneric, ca să creeze atmosferă, ca în timpul raidurilor aeriene, potrivindu-și cartea la lumina becului de afară, în pensiunea aia de pe Huron Street, cu un castan în față. *Roz! Nu te-ai culcat încă? Treci imediat în pat, nu mă enerva! Obraznico!*

Oare cum de-o auzea citind în întuneric? Mama ei, proprietăreasa, mama ei, așa-zisa martiră, stând acolo, în capătul scărilor care duceau spre mansardă, strigând-o cu vocea aia răgușită, de spălătoreasă, și Roz înspăimântată că ar mai putea auzi și ceilalți chiriași. Roz, cea care spăla veceul, Roz-Cenușăreasa, care freca podelele. *Mănânci aici*, îi spunea mama ei, *așa că pui mâna și muncești!* Asta se întâmpla înainte ca tatăl ei, eroul, să facă avere. *Cotoroanță fanată*, murmură Roz, fără să-și închipuie că va ajunge și ea la fel. Nu fusese prea ușor să crească alături de un erou și de-o martiră. Ei nu-i mai rămânea nimic de făcut.

Casa aceea e dusă acum. Nu, nu dusă: e ca la chinezi. A auzit că lor nu le plac copacii. Au credința că ramurile rețin spiritele rele, tristețea tuturor celor care au trăit vreodată acolo. Poate că a rămas și o parte din Roz, așa cum era pe vremuri, prinsă în ramurile castanului, dac-o fi mai existând. Stă captivă acolo, fluturând în vânt.

Se întreabă dacă ar fi prea greu să se vopsească în cenușiu — culoarea pe care ar avea-o oricum dacă și-ar lăsa părul natural. În felul ăsta ar impune mai mult respect, ar fi mai hotărâtă. Nu așa, o blânduță. O doamnă de fier! Ți-ai găsit!

Ultimul halat cumpărat al lui Roz atârna de ușa băii. E din velur portocaliu. Anul ăsta se poartă oranjul; anul trecut a fost la modă un galben acid pe care nu l-a putut purta, oricâtă bunăvoință ar fi avut. O făcea să pară o acadea de lămâie. Dar portocaliul dă strălucire pielii, așa și-a zis când și-a cumpărat halatul ăla afurisit. Are încredere în vocea interioară care îi spune: *Ți se potrivește! E pentru tine! Pune mâna, până nu-l ia altcineva!* Numai că micuța voce interioară

devine din ce în ce mai puțin credibilă, iar de data asta probabil că vorbise cu altcineva!

Își pune halatul peste cămașa albă de noapte din batist, brodată tot cu alb, cumpărată special ca să se asorteze cu patul; ce și-o fi închipuit, c-o să observe cineva asta? Își caută geanta, își scoate pachetul de țigări pe jumătate gol și-l bagă în buzunar. *Nu* înainte de micul dejun! Apoi o ia în jos pe scara din spate, pe vremuri folosită de servitoare, de spălătorii de veceuri ca ea, ținându-se strâns de balustradă, ca să nu alunece. Scările duc direct în bucătăria albă, austeră și strălucitoare (e timpul să schimbe și aici ceva!), unde gemenele stau pe taburete înalte la barul acoperit cu plăci de faianță, îmbrăcate în tricouri lălâi cu colanți în dungii și cu șosete sport. Asta este costumația șic pentru ele în ultima vreme. Ce plăcere era să le îmbrace când erau mici; le lua niște pălăriuțe cu danteluță, să mori, nu alta! S-au dus și papuceii pufoși cu tălpi de plastic, și cămășuțele de noapte englezești din flanel, foarte scumpe, imprimate cu șiruri de Mama Gâscă, cu bonetă și șorțuleț. S-au dus și cărțile pe care Roz li le citea pe când purtau acele cămășuțe, cu ele lipite de ea, fiecare culcușită sub câte un braț — *Alice în Țara Minunilor, Peter Pan, O mie și una de nopți*, reeditările poveștilor somptuoase de la începutul secolului, cu ilustrații de Arthur Rackham. Mă rog, nu s-au pierdut cu totul: zac undeva, prin pivniță. S-au dus și costumele roz de jogging, papuceii în formă de raton, rochițele de ocazie, din catifea, cu volănașe extravagante. Acum nu-i dau voie să le mai cumpere nimic. Dacă vine cu vreun tricou negru sau cu o pereche de chiloți, își dau imediat ochii peste cap.

Beau amândouă un amestec de iaurt, lapte degresat și afine pe care tocmai și l-au făcut în blender. Pachetul cu

afine înghețate a început să se topească, lăsând pe bar o baltă de cerneală decolorată.

— Am o rugămintă: nu mai lăsați asta aici! Puneți-l în mașina de spălat vase, nu se poate ea abține.

Cele două perechi de ochi identici se întorc spre ea — niște ochi fosforescenți, ca ai pisicilor sălbatice — și fetele îi zâmbesc identic, un zâmbet neîndurător și care-ți înmoaie inima, arătându-și dinții de faun sălbăticit, albaștri în momentul ăsta, și scuturându-și coamele rebele, blond-castanii; i se taie răsufarea, ca de fiecare dată când le vede, pentru că sunt atât de frumoase și de uriașe, încât nici acum nu s-a obișnuit cu gândul că ea le-a dat viață. Numai una să fi fost, și tot nu i-ar fi venit să creadă; darămite două!

Fetele râd.

— Uite-o și pe mamina! strigă cea din dreapta.

— Aaa, mămicuța! Hai s-o-mbrățișăm!

Sar amândouă de pe taburete, se reped la ea și-o strâng în brațe. Simte cum i se desprind picioarele de pe pământ, cum atârână neputincioasă.

— Lăsați-mă jos! țipă ea speriată.

Știu foarte bine că nu-i place chestia asta, știu că se teme să nu cadă. C-au s-o scape, iar ea o să se spargă. Uneori, nu-și dau seama; o consideră indestructibilă. Roz-Stânca. Dar apoi își aduc aminte.

— Hai s-o punem pe un scaun, zic ele.

O așază și se cațără din nou pe taburetele lor, ca niște animale de la circ care și-au făcut numărul.

— Mami, arăți ca un dovleac în ăsta, spune una dintre ele.

E Erin. Roz le-a recunoscut întotdeauna sau, cel puțin, așa susține. Nu greșește niciodată. Mitch avea dificultăți la capitolul ăsta. Dar nu le vedea mai mult de-un sfert de oră pe zi.

— Păi, asta și sunt, un dovleac, zice Roz, glumind greoi.

Grasă, portocalie, cu un surâs prietenos, goală pe dinăuntru și strălucind în întuneric.

Simte că trebuie să-și bea cafeaua, chiar acum. Deschide ușa frigiderului, vâără pachetul cu afine în congelator, caută punga cu boabele fermecate și se-apucă să scotocească într-unul dintre sertare, după râșnița electrică. Ideea ei de-a vâri totul prin sertare n-a fost prea grozavă, pentru că nu mai găsește niciun lucru. Mai ales capacele oalelor. *Stilul aerat*, așa s-a exprimat aiuritul ăla de designer. Oamenii de genul ăsta au intimidat-o întotdeauna.

— Oooo! face cealaltă geamănă, Paula.

Errie și Pollie, își zic ele, sau Er și La; iar atunci când vorbesc pentru amândouă, Erla. O trec fiorii când le aude spunând: *Erla iese în oraș în seara asta*, însemnând că vor pleca amândouă.

— Oooo! Geamănă nenorocită! I-ai rănit sentimentele mamei! Ești o afurisită! Afurisită până-n măduva oaselor!

Acum se maimuțărește ca Roz când o imită pe propria ei mamă. Simte deodată nevoia s-o aibă lângă ea; da, pe mama ei aspră, cândva disprețuită, acum moartă de mult. S-a tot străduit să fie un părinte bun, ar vrea și ea să fie copil acum. Așa, ca o schimbare. N-a prea avut acest sentiment niciodată. Se pare că e mult mai plăcut.

Gemenele râd încântate.

— Ești o cloacă egoistă, îi spune una celeilalte.

— Axilă păroasă!

— Tampon împruțit!

— Zdreanță de absorbant folosit!

Pot continua așa ore-ntregi, scornind insulte din ce în ce mai rele, râzând în hohote, până când se rostogolesc pe

duşumea cu picioarele în sus, încântate de umorul lor neruşinat. Ceea ce-o lasă cu gura căscată este că majoritatea insultelor lor au un caracter atât de... ei bine, atât de sexual. *Căţea* şi *curvă* fac parte din seria celor mai blânde; se întreabă dacă le-ar permite băieţilor să le zică aşa. Când cred că ea nu le ascultă, devin şi mai obscene, sau, mă rog, aşa i se pare ei. *Zeamă de pizdă*. Pe vremea adolescenţei ei, aşa ceva nici în gând nu se spunea. Iar ele n-au decât cinci-sprezece ani!

Numai că oamenii îşi poartă vocabularul de-a lungul vieţii, precum broaştele ţestoase carapacea, îşi spune Roz. Îi apare deodată în faţa ochilor imaginea gemenelor la optzeci de ani, cu feţele lor frumoase brăzdate, cu picioarele lor atunci fleşcăite, dar tot în colanţi viu coloraţi, cu şosete sport în labele deformate de monturi, zicându-şi una alteia *zeamă de pizdă*. Se cutremură.

Să batem în lemn, se corectează ea. Măcar să trăiască atât!

Râşniţa de cafea nu e acolo unde o pusese ieri.

— Daţi-o naibii, fetelor, zice ea. Unde mi-aţi pus râşniţa?

O fi umblat Maria cu ea. Ieri a fost zi de curăţenie.

— Daţi-o naibii, zice Paula. Of, afurisita aia de *râşniţă*. Fir-ar să fie a naibii!

— Ooo, Iisus! Ooo, Sfântă Fecioară! exclamă Erin.

Lor li se pare hilar că Roz nu e în stare să înjure cu ade-vărat. Pur şi simplu nu poate. Cuvintele există acolo, în creier, dar nu vor să iasă. *Vrei ca lumea să creadă că eşti o târâtură?*

Probabil că în ochii lor e învechită. Vetustă, străină. Şi-a petrecut prima jumătate a vieţii simţindu-se din ce în ce mai puţin o emigrantă, şi-acum îşi petrece cealaltă jumătate

recăpătându-și tot mai mult sentimentul ăsta. O refugiată din țara maturilor, intrusă în lumea tinereții.

— Unde-i fratele vostru mai mare? întreabă ea.

Devin serioase.

— Acolo unde e de obicei la ora asta, răspunde Erin cu un ușor dispreț în glas. Acumulează energie.

— Sforăie pe-nfundate, zice Paula, pe un ton care le invită, parcă, s-o dea iar pe glumă.

— E-n țara viselor, zice Erin, dusă pe gânduri.

— E-n Țara lui Larry, adaugă Paula. Salutare, omenire! Vin de pe-o planetă depărtată!

Roz ezită dacă să-l trezească sau nu pe Larry; până la urmă, se hotărăște să n-o facă. Se simte mai bine știindu-l adormit. E primul născut, primul ei fiu. Nu-i niciun noroc. A fost, pe vremuri, calul de bătaie al tuturor. De asemenea, nu e de bun augur nici că a fost botezat după Mitch. Laurence Charles Mitchell — combinație atât de grea și pompoasă pentru un copilaș atât de vulnerabil! Deși are douăzeci și doi de ani și mustață, ea tot copil îl vede.

Roz găsește râșnița de cafea în sertarul de sub cuptorul cu microunde, printre tăvile de friptură. Trebuie să stea de vorbă cu Maria. Își macină boabele, măsoară cafeaua, dă drumul espresso-ului ei italian atât de dragălaș. În timp ce așteaptă, își curăță o portocală.

— Cred că are o trampă, zice Erin. Un amor, ceva.

Paula și-a făcut un fel de dinți falși din coaja de portocală aruncată de Roz.

— *Pouf, qui sait, c'est con ça, je m'en fiche*, zice ea, ridicând studiat din umeri, sâsâind și scuipând.

Cam asta-i tot ce-au prins din contactul cu limba franceză: vorbirea neîngrijită. Roz nu înțelege mai nimic din cuvintele astea, dar nu regretă deloc.

— Cred că v-am cam răsfătat, le spune Roz.

— *Moi, răsfătată?* se miră Erin.

— Erla *nu-i* răsfătată, zice Paula, mimând nevinovăția bosumflată și scoțându-și din gură dinții din coajă de portocală. Nu-i așa, Erla?

— Sfântă Fecioară, pfiii, mami, nu! exclamă Erin.

Se uită amândouă chiorâș la ea pe sub smocurile de păr, cântărind-o cu ochi strălucitori. Comentariile lor inutile, strâmbăturile, idioțeniile lor vulgare, hohotele de râs nu sunt decât încercări de-a o scoate din ale ei, de a-i face bine. O provoacă, dar nu prea tare: știu că are un punct sensibil, peste care nu se poate trece. De exemplu, nu aduc nicio-dată vorba de Mitch. De parcă nici n-ar fi existat. Le-o fi dor de el, l-au iubit, îl detestă, îl urăsc? Roz n-are cum să știe. Nu-i spun nimic despre asta. Într-un fel, e și mai greu așa.

Ce minunate sunt! Se uită la ele cu o iubire sălbatică. *Zenia*, își zice ea, *cățea afurisită! Poate-ai avut tot ce-ai vrut, dar n-ai fost niciodată binecuvântată cu așa ceva! N-ai avut nicio fiică!* Începe să plângă cu fața în mâini, sprijinindu-și coatele de plăcile albe și reci de faianță de pe barul din bucătărie; lacrimile i se rostogolesc neputincioase pe obraji.

Gemelele se apropie de ea, făcându-se, parcă, mai mici, speriate și intimidată, bătând-o ușor și mângâind-o pe spatele portocaliu.

— Hai, mami, liniștește-te! îi spun ele.

— Poftim, mi-am băgat coatele în afuristul vostru de lapte albastru! exclamă ea.

— O, la naiba! exclamă ele. Mii de draci!

Îi zâmbesc, răsuflând ușurate.

13

Gemelele își pun ostentativ paharele înalte în mașina de spălat vase, o iau spre scări, uitând de blender; apoi și-aduc aminte, se întorc și-l pun la spălat, dar nu se sinchiesc de băltoaca de lapte albăstrui de pe masă. O șterge Roz, în timp ce ele urcă scările câte două odată și dau buzna pe hol spre camerele lor ca să se pregătească de școală. Sunt însă mai puțin gălăgioase ca de obicei, când tropăie ca niște elefanți. La etaj, pornesc în același timp două casetofoane, întrecându-se care mai de care în bătăi de tobă.

Peste vreo doi ani au să plece la universitate, în alt oraș. În casă va fi liniște atunci. Nici nu-i vine să se gândească. Poate că are să vândă hangarul ăsta. O să-și cumpere un apartament confort unu, cu ferestrele spre lac. Și-o să flirteze cu portarul.

Stă la bar și își bea, în sfârșit, cafeaua, și își ia micul dejun. Doi biscuiți. Doar suc de portocale și doi biscuiți, pentru că ține regim. Mă rog, e-un fel de-a zice. De fapt, un miniregim.

A ținut tot felul de diete: cu grapefruit, cu tărațe puse în orice mâncare, cu proteine. Se epuizase și se îngălbenise la față, încercând să scape de cele zece kilograme pe care le acumulase la sarcina cu gemenele. Acum însă, nu mai acționează atât de drastic. A aflat între timp că dietele astea fistichii îți fac rău, toate revistele au scris despre asta. Corpul e ca o fortăreață asediată, spuneau ele; stochează rezerve de hrană în celulele grase, pentru cazuri extreme, iar dacă ții regim crede că e supus înfometării, așa că depozitează și mai mult, și-ajungi o epavă. Totuși, nu strică să te mai abții pe ici, pe colo. A mânca mai puțin nu înseamnă a ține regim.

Oricum, nu se poate spune că e grasă. E doar solidă. Un trup sănătos, de țarancă, de pe vremea când femeile trăgeau la plug.

Deși poate că n-ar trebui să se abțină atât, mai ales la micul dejun. Micul dejun este cea mai importantă masă a zilei și la vârsta asta se spune că-ți subțiezi trupul în defavoarea feței. E-adevărat că-ți scad șoldurile, dar mai întâi ți se fleșcăiește gâtul. Și-arăți ca o găină golașă. N-are niciun chef să semene cu găsculițele alea ajunse la cincizeci de ani cu fața emaciată și suptă, de li se vede și cel mai mic tendon sau oscior. Deși *găsculiță* nu se potrivește pentru o femeie ajunsă la vârsta asta. Poate *matroană* ar fi mai aproape de adevăr. Asta ar fi Zenia, dacă ar mai trăi. O matroană.

Roz surâde și pune două felii de pâine integrală în prăjitor. O unge pe suflet să-i zică Zeniei în toate felurile; nu numai că o unge pe suflet, dar o și întărește. Nu mai lezează oricum pe nimeni, acum.

O fi lezat vreodată pe cineva? se întreabă Roz cu amărăciune. Poate. În niciun caz pe Zenia, care n-a dat nicio dată vreo para chioară pe ceea ce gândea sau spunea Roz despre ea, chiar dacă o blama în fața lui Mitch. Se abținuse totuși să comenteze anumite lucruri. *Nu vezi că țățele alea nu sunt naturale? Știu sigur că și le-a făcut: doar purta până nu demult 34 A la soutien. Te-ai îndrăgostit de două pungi cu gel de silicon.* Nu, asta n-ar fi avut niciun ecou asupra lui Mitch, care nici nu mai vedea pe unde călca. Iar după ce i-a trecut, nu mai avea niciun rost.

Substanța aia nu arde nici când ești incinerat; așa se spune despre sânii artificiali. Se topesc, și-atât. Restul trupului ți se transformă în cenușă, dar țățele devin un terci lipicios. Trebuie să fie răcâte de pe fundul cuptorului. Poate

că de-aia n-au împrăștiat rămășițele Zeniei la funeralii. Poate n-au avut cum. Poate că asta se afla în cutia aia de tablă: țâțe topite.

Roz își unge pâinea prăjită cu unt și cu miere și mănâncă încet, savurând, lingându-și degetele. Dacă ar trăi, Zenia ar ține sigur cură de slăbire; n-ai cum să-ți menții o talie ca a ei fără efort. Așa că ar avea acum un gât de găină golașă. Asta dacă n-ar apela la chirurgia estetică. S-ar ciopli pe ici, pe colo, ar mai face un lifting de pleoape, o mărire a buzelor. Asta nu-i ceva pentru Roz; n-ar suporta gândul că o persoană străină s-ar apleca asupra ei cu un cuțit, în timp ce ea ar zăcea lată într-un pat. A citit mult prea multe romane cu maniaci sexuali. Sub un halat alb, furat, se poate ascunde un ticălos depravat. Se mai întâmplă. Sau dacă greșesc operația și te trezești bandajată din cap până-n picioare, apoi mai stai în spital vreo șase săptămâni, mutilată ca un raton călcat de mașină, după care să apari cu înfățișarea tipică ageamiilor ăloră din filmele de groază de mâna a șaptea? Nu, mai bine să îmbătrânească în liniște. Ca vinul roșu.

Își mai prăjește o felie de pâine, pe care o unge cu gem de căpșune și rubarbă. De ce să-ți pedepsești carnea? De ce să-ți înfrânezi trupul? De ce să te expui resentimentelor sale, răzbunărilor lui obscure, durerilor de cap, chinurilor provocate de foame, ghiorăielilor de protest? Își mănâncă felia de pâine și gemul îi picură pe farfurie; apoi, după ce se uită în spate, ca să fie sigură că n-o vede nimeni — cine s-o vadă? — linge farfuria. Acum se simte mai bine. E timpul să-și fumeze binemeritata țigară. Binemeritată, de ce? Fără comentarii.

Gemelele coboară în trombă, îmbrăcate în ceea ce s-ar numi uniforme lor școlare — costumele alea căroră Roz nu le-a găsit niciodată pe deplin rostul; kilturile și cravatele

nu fac decât să le transforme pe fete în scoțieni. A observat că gemenele nu-și bagă cămășile în fustă până în ultima clipă. O sărută pe obraz zgomotos și umed și-o iau la galop pe ușa din spate; le vede căpșoarele strălucitoare pe lângă fereastra bucătăriei.

E posibil să calce în picioare bordura florală pe care Charis a insistat anul trecut s-o aranjeze acolo, o dovadă de dragoste, așa că Roz nu se poate atinge de ea, deși arată ca o cuvertură din petice mâncată de molii, iar grădinarul ei, un miniaturist japonez elegant, o consideră un afront adus standardelor lui profesionale. Dar poate că gemenele or să calce în picioare bordura până o distrug de tot; le ține pumnii! Se uită la ceas; au cam întârziat, dar nu prea mult. Seamănă cu ea, care a avut dintotdeauna un sentiment flexibil al timpului.

Roz își soarbe ultima picătură de cafea, stinge țigara și urcă, la rândul ei, scările, apoi o ia pe hol, ca să facă un duș. În drum, nu se poate abține să nu-și bage nasul în camerele gemenelor, deși știe că nu are voie să intre acolo. Camera lui Erin e o adevărată explozie de haine. Paula a lăsat iar lumina aprinsă. Fac atâta caz de protecția mediului, urlă la ea că folosește detergenți otrăvitori, o pun să cumpere numai caiete din hârtie reciclată, dar se pare că n-au învățat încă să-și stingă afurisitele alea de becuri!

Stinge lumina, dându-și seama că și-a trădat prezența (*Mamă! Cine-a intrat în camera mea? Am voie să intru la tine-n cameră, sunt mama ta, iubito. Nu-mi respecti intimitatea și nu-mi mai zice iubito, ca o găgăuță! Am tot dreptul! Cine crezi că plătește lumina?* etc. etc.), și își continuă drumul pe hol.

Camera lui Larry e în capăt, imediat după a ei. Poate că ar trebui să-l trezească. Pe de altă parte, dacă voia, i-ar fi lăsat un bilețel. Poate da, poate nu. Câteodată, el se-așteaptă să-i

citească gândurile. Și de ce nu? Mai demult, era în stare să facă și asta. Acum însă nu mai e. În cazul gemenelor, simte când ceva nu-i în regulă, deși nu știe exact ce. Dar cu Larry, nu. Pentru ea, băiatul a devenit opac. *Cum mai merge treaba?* îl întreabă ea, iar el răspunde: *Bine*. Ceea ce ar putea însemna orice. Nici măcar nu-și dă seama care ar fi treaba aia despre care el zice că merge bine.

A fost un copil tenace. În timpul tămbălăului cu Mitch, când gemenele își dădeau în petic, furând de la supermarket și chiulind de la școală, el trudea înainte. Avea grijă de Roz într-un fel special, făcându-și datoria. Ducea gunoiul, sâmbăta îi spăla mașina, ca un bărbat în toată firea. *Nu-i nevoie să faci asta*, îi spunea ea. *N-ai auzit că spălatul mașinilor te relaxează?* zicea el. *Mie-mi place, în orice caz.*

Și-a luat carnetul de conducere, și-a luat diploma de bacalaureat, și-a dat licența la universitate. I-a apărut un rid între sprâncene. A făcut tot ce-a crezut că i se cere și i-a adus acasă toate hârțoagele alea oficiale, ca o pisică fidelă care vine cu șoarecii morți în gură. Acum pare că s-a dat bătut, pentru că nu mai știe ce să mai aducă: nu mai are idei. Zice că a hotărât ce are de făcut, dar nu dă niciun semn c-ar fi așa. Iese seara, iar ea nu știe unde se duce. Dacă le-ar întreba pe gemene, ele i-ar replica să-și vadă de treaba ei. Dar pe el nici măcar nu-l întreabă. Îi e teamă s-o facă, pentru că s-ar putea să-i spună. N-a știut niciodată să mintă ca lumea. Un copil sincer, poate prea sincer. Are în el o mohoreală care o îngrijorează. Îi pare rău că a renunțat la tobele alea din pivniță la care bătea întruna, deși o călca pe nervi. Măcar atunci avea și el în ce să lovească.

Doarme dimineța până târziu. Nu-i cere bani; n-are nevoie, pentru că și-a primit partea. Și-ar putea permite să plece de-acasă, să-și ia un apartament pe undeva, dar nu

face nicio mișcare. Nu are aproape nicio inițiativă. La vârsta lui, ea abia aștepta să plece de-acasă. Asta nu înseamnă că a reușit să facă tot ce-ar fi vrut.

Poate că se droghează, reflectează Roz. Nu i se pare, dar ce știe ea? În tinerețea ei, persoanelor pe care le considerai proaste le ziceai „drogomane”. Găsise o dată o punguță de plastic cu o pudră albă, ca praful de copt, dar nu voise să afle ce era cu ea; oricum, ce-ar fi putut Roz să facă? N-ai cum să-i spui unui băiat de douăzeci și doi de ani că i-ai scotocit prin buzunare. În niciun caz la vârsta asta.

Are un ceas deșteptător. Dar îl oprește în somn, așa cum făcea și Mitch. Poate că ar trebui să intre tiptil, să arunce iute o privire și să vadă la ce oră și-a potrivit ceasul să sune. Atunci o să știe dacă l-a oprit sau nu și-o să se lămurească.

Deschide încetișor ușa camerei lui. Hainele zac înșirate pe jos, până lângă pat, ca o crisalidă din care tocmai a ieșit: cizme de cowboy lucrate de mână, șosete, jachetă din piele de căprioară, jeanși, tricou negru. O mănâncă mâinile, dar nu mai e treaba ei să le adune, și i-a spus și Mariei să n-o facă. Le-a spus tuturor: *Dacă vă puneți hainele în coșul cu rufe murdare, or să fie spălate. Dacă nu, nu.*

Încăperea are încă aspectul unei camere de băiat, nu de bărbat. Rafturile sunt pline de manuale școlare; două tablouri reprezentând corăbii din secolul al optsprezecelea, alese de Mitch; o fotografie cu prima lor barcă, *Rosalind*, cu ei trei pe punte, ea, Mitch și Larry la șase ani, înainte de nașterea gemenelor; trofeul echipei de hochei, din clasa a unsprezecea; un desen cu un pește pe care-l făcuse Larry la nouă ani și care îi plăcuse mult lui Mitch. Sau, mă rog, îl lăudase pentru el. Larry are mai mult din Mitch decât fețele, poate pentru că e primul născut și e băiat, și singurul.

Dar Mitch nu s-a simțit niciodată în largul lui alături de el, ca de altfel cu niciunul dintre copiii lui. Era mereu pe picior de plecare. Își juca doar rolul de tată: era prea patetic, prea circar, prea conștient de valoarea timpului. Făcea niște glume pe care Larry nu le înțelegea, și se uita la el cu ochi uimiți și neîncredători, și-l vedea așa cum era. Cum numai copiii știu s-o facă.

Dar lui Larry nu i-a fost ușor. I-a lipsit tot timpul ceva. Roz se simte copleșită de sentimentul neputinței și al eșecului. Larry este marele ei eșec. Dacă ar fi fost... cum?... mai frumoasă, mai deșteaptă, chiar mai sexy, mai bună, cumva; sau mai rea, mai calculată, mai fără scrupule, o luptătoare de gherilă — poate că Mitch ar mai fi încă aici. Roz se întreabă cât le va trebui copiilor ei s-o ierte, din clipa în care au să-și dea seama exact pentru câte lucruri trebuie s-o ierte.

Larry doarme în patul său de o singură persoană, cu un braț aruncat peste ochi. Părul i s-a răsfirat pe pernă — părul lui mai deschis ca al gemenelor, mai drept, ca al lui Mitch. Nu s-a mai tuns și și-a lăsat o codiță subțire, ca de șobolan, la spate; după părerea ei, arată ca naiba, dar nu i-a spus o vorbă despre asta.

Roz rămâne nemișcată, ca să-i audă răsuflarea. Așa face mereu, de când era mic: ascultă să vadă dacă mai trăiește. De copil a avut plămânii slabi, a suferit de astm. Pe gemene nu le ascultă niciodată, pentru că nu e nevoie. Ele au fost totdeauna robuste.

Băiatul inspiră adânc, suspină, iar ei îi vine inima la loc. Îl iubește cu totul altfel decât pe gemene. Ele sunt tari și vâjnoase, se refac repede după șocuri; nu că nu pot fi rănite; au și primit câteva lovituri, dar știu să-și lingă rănila și s-o ia de la capăt, fără probleme. În plus, se au una pe

alta. Dar Larry are un aer înstrăinat, ca un călător rătăcit, de parcă ar fi sechestrat între hotarele unei țării a nimănu, fără pașaport. Încercând să descifreze tăblițele indicatoare. Dornic să facă numai ce trebuie.

Buzele i se conturează perfect și dulce totodată, pe sub mustața tinerească. Gura lui o îngrijorează cel mai mult. E o gură de bărbat pe care femeile pot să-l ducă ușor la pierzanie; și nu una, ci un șir nesfârșit de femei. Dar și una singură i-ar putea face bucata; dacă e destul de haină, ajunge și una. O femeie șmecheră, meschină, l-ar putea face pe bietul Larry să se îndrăgostească; și nu oricum, ci sincer, din toată inima. O să alerge după fundul ei cu limba scoasă, ca un cățeluș drăgălaș, credincios și dresat; o să-i cadă pata pe ea și-o să stea sluj la orice gest făcut cu mâna ei plină de brățări de aur.

Peste cadavrul meu, își zice Roz; dar ce-ar putea ea să facă într-o asemenea situație? O să fie neputincioasă în fața femeii ăleia necunoscute. Știe cum stă treaba cu soacrele, știe că mamele cred că fiii lor sunt perfecți, că nicio femeie, absolut niciuna, nu e destul de bună pentru ei. A trecut și ea prin asta, știe ce distructivă poate fi o asemenea dragoste maternă și și-a jurat că n-o să fie niciodată așa.

A ținut deja piept câtorva dintre iubitele lui — celei din liceu, care avea un breton cărlionțat și niște ochișori nebnatici, de pitbul, care pretindea că știe să cânte la chitară și și-a lăsat sutienul push-up franțuzesc la el în cameră; apoi, fiica mioapă a brokerului, pe care a cunoscut-o în vacanța de vară într-o tabără, cu picioarele ei excesiv de păroase și capul mirosind a transpirație; fusese într-o călătorie de studii prin Italia și credea că asta-i dădea dreptul să privească cu dispreț mobila din livingul lui Roz; urmase durdulia aia

obraznică de la universitate, cu părul ca o perucă bărbătească, vopsit într-un negru nefiresc, rasă pe la tâmpile, care purta câte trei cercei în fiecare ureche și fuste de piele scurte până la subsuori, și se cocoța la barul din bucătărie, încrucișându-și coapsele grășane, apoi își aprindea o țigară, fără să-i ofere și lui Roz una, îi folosea ceașca de cafea drept scrumieră, și-o întreba dacă citise *Așa grăit-a Zarathustra*.

Asta a fost cea mai rea dintre toate; pe ea o surprinsese Roz uitându-se la cutiuța de ceai victoriană din lemn de trandafir, încrustat cu argint, din sufragerie; probabil că voia să șterpelească vreun obiect micuț și să cadă vina pe femeia care face curățenie, voia să fure așa, de sub nasul ei. Ea era cea căreia i se păruse potrivit s-o informeze pe Roz că mama ei îl cunoscuse pe Mitch cu câțiva ani în urmă. Iar când Roz i-a spus că nu o știa, s-a prefăcut surprinsă. (A mințit, bineînțeles. Știa foarte bine cine era femeia aia. Divorțată de două ori, o agentă imobiliară colecționară de bărbați — o curvă. Dar lucrul ăsta s-a petrecut în perioada când Mitch schimba femeile ca pe batiste, așa că idila nu durase decât o lună.)

Larry a ajuns departe cu creatura aia. *Așa grăit-a Zarathustra*, pe naiba! Un rahat cu pretenții! Roz o auzise spunându-le gemenelor (și pe vremea aia nu aveau decât treisprezece ani) că fratele lor are niște fese grozave. Auzi! Fiul ei! Fese grozave! Târătura ăia de două parale nu făcea decât să-l folosească, dar încearcă și spune-i lui una ca asta!

Acum, nu prea îi mai vede iubitele. Larry le ține departe de ea. *E fată drăguță?* îl provoacă ea. *Invit-o la cină.* Nicio speranță. Nu-i scoate vorba din gură nici cu cleștele. Totuși, ea știe când fetele alea reprezintă un pericol. Se ciocnește de ele pe stradă, agățate cu ghearele de Larry, care i le prezintă, iar

ea își dă seama de ce zace în sufletul lor după ochișorii aceia lunecoși, îmbâcsiți de fard. Cine poate spune ce diavol pândește din inima femeilor? O mamă, desigur.

A așteptat întotdeauna ca idila să se termine, mușcându-și limba și rugându-se să nu fie ceva serios. După câte spun gemenele, are alta pe cap. În *genunchi*, Roz, își zice ea. *Căiește-te de păcate! Dumnezeu mare, trimite-mi o fată drăguță și blândă, nici prea bogată, nici prea săracă, nici prea frumoasă, dar nici prea urâtă, nu prea deșteaptă — el n-are nevoie de deșteptăciune — o fată cuminte, caldă, sensibilă, generoasă, care să știe să-i aprecieze calitățile, care să fie înțelegătoare cu munca lui, oricare-o fi ea, care să nu vorbească prea mult și, mai presus de toate, să-i iubească pe copii. Și, Te rog, Doamne, fă-o să aibă un păr normal.*

Larry oftează și se mișcă în pat, iar Roz pleacă. A renunțat la planul ei cu deșteptătorul. Lasă-l să doarmă! Curând-curând, are să-l înșface viața adevărată, cu unghiile ei ascuțite, lacome și roșii.

Cu picioarele goale, rozalie și aburind, înfășurată într-un prosop mare de baie englezesc, ciclam, de cea mai bună calitate, Roz scotocește în dulapul de haine cu uși de oglinzi, care se întinde pe toată lungimea camerei. Are o mulțime de lucruri, dar niciunul nu-i e pe plac. Se hotărăște asupra unui costum pe care l-a cumpărat dintr-o dugheană italiană de pe Bloor: are o întrunire, apoi se întâlnește cu Tony și cu Charis să ia prânzul la Toxique, iar compleul ăsta nu e prea pretențios, dar nici de toată ziua. În plus, nici nu-i face umerii pătrășoși ca un sarcofag. În sfârșit, nu mai e moda cu pernițe, deși ea le smulgea oricum și înainte, din obișnuință; doar are umeri cât pentru doi! Gemenele au

recuperat câteva pernițe: au trecut de curând la stilouri, pentru că pixurile de plastic înseamnă risipă și, după părerea lor, pernițele de pânză se pot folosi foarte bine la ștersul penițelor. Oricum, numai femeile înalte și mlădioase își puteau permite să le poarte; și, deși Roz e înaltă, nu se poate spune că e și mlădioasă.

Umerii femeilor se micșorează, dar sânii le cresc. Bi-neînțeles, nu fără ajutor. Roz mai adaugă pe lista ei cu dorințe: *Te rog, Doamne, să nu aibă implant de sâni*. Zenia își devansase timpul.

14

Roz ia Mercedesul, pentru că știe că va parca pe Queen, la ora prânzului, iar Rollsul ar atrage prea mult atenția. De ce să riște să se trezească cu cauciucurile tăiate?

Oricum, îi e greu să conducă Rollsul; parcă ar fi o barcă. O ambarcațiune din cele vechi, cu puntea acoperită, din lemn de mahon și cu un motor care șoptește *Bani vechi, bani vechi*. Banii vechi șoptesc, banii noi strigă; e o lecție pe care Roz se gândea că ar trebui s-o învețe, cândva. *Mai încet, Roz*, îi atrage atenția cenzorul interior. Ton scăzut, stai retrasă, îmbrăcăminte bej: orice, numai să nu fii reperată printre horderle obraznice ale banilor noi — bani cu ochi mijiți, bani nervoși, bani de prost gust, bani sfidători. Orice, numai să evite să se expună privirii amuzate, inocente, timide și înnebunitoare a acelor care n-au fost niciodată nevoiți să strângă băierile pungii, să ocolească, uneori, legea, să sucească vreo două brațe și să scoată vreo doi ochi, ca să-și dovedească și ei că sunt cineva. Majoritatea femeilor din categoria „bani noi” sunt disperate, întotdeauna

îmbrăcate luxos, niciunde în siguranță, lucru care le neli-
niștește al naibii; iar bărbații din aceeași categorie sunt niște
ticăloși. Roz știe multe despre disperare și despre ticăloși.
Se prinde repede, e un negociator tenace. Din cei mai buni,
chiar.

Face parte din categoria banilor noi de-atâta vreme,
încât a trecut, practic, în categoria banilor vechi. În țara asta
nu-i nevoie de prea mult timp. Acum poate purta portoca-
liu, poate să țipe. Acum își poate permite asemenea lucruri;
le poate afișa ca pe niște excentricități și cui nu-i place, s-o
pupe-n fund!

Totuși, dacă ar fi fost după ea, n-ar fi cumpărat Rollsul.
Prea ostentativ. A rămas de pe vremea lui Mitch; el a con-
vins-o să-l cumpere, iar ea a vrut să-i facă plăcere; e unul
dintre puținele lucruri de-ale lui la care nu se îndură să re-
nunțe. Fusese atât de mândru de automobilul ăsta!

Stă mai mult în garaj, dar l-a scos cu ocazia funeraliilor
Zeniei, de-a dracu'. *Așa*, a gândit ea atunci. *Ai pus laba pe
multe, târfă; dar mașina asta nu mi-ai putut-o șterpeli!* Nu că
Zenia ar mai fi văzut-o, dar plăcerea era aceeași.

Lui Charis nu i-a plăcut Rollsul; s-a văzut după cum stă-
tea în el, încordată și neliniștită. Dar Tony abia de-a băgat
de seamă. *Asta e mașina ta aia mare?* — a spus ea. În mate-
rie de automobile, Tony e o dulce; știe tot ce ține de isto-
rie — arme și altele de felul ăsta —, dar nu face nicio
deosebire între un automobil sau altul. *Mașina ta aia mare,
cealaltă mașină a ta* — astea sunt categoriile cu care operează
ea. E ca în bancul ăla prost cu pescarul din Terra Nova care
numără: un pește, doi pești, alt pește și-ncă un pește... Roz
știe că n-ar trebui să râdă de asta pentru că nu e frumos,
dar nu se poate abține. Mai ales între prieteni. Dar oare cei

din Terra Nova se simt lezați că ei îi mai scade tensiunea și se mai înveselește puțin? Cine știe? Cel puțin, n-a încercat nimeni să-i ucidă în masă. Încă. Și se zice că au cea mai intensă viață sexuală dintre toți locuitorii Canadei, lucru care îi cam lipsește lui Roz, mai nou.

O ia spre sud prin Rosedale, trece de turnurile fals gotice, de fațadele care imită stilul georgian și olandez — uniformizate acum într-o autenticitate proprie, ciudată: cea conferită de bani. Le estimează valoarea dintr-o singură privire: un milion cinci sute, două milioane, trei, prețurile au mai scăzut, dar drăgălășeniile alea se mențin ferm pe poziție; și foarte bine: în fluxul ăsta de schimbări, măcar ele rămân stabile. În ce să mai ai încredere în zilele noastre? (În niciun caz în bursa de mărfuri; bine că s-a reorientat cu acțiunile la timp!) Cu toate că la început nu putea suferi casele astea dichisite și îngâmfate, de-a lungul anilor a început să le îndrăgească. Faptul că are și ea una ajută. Și se simte bine știind că cei mai mulți dintre oamenii care trăiesc în ele nu sunt cu nimic mai buni decât ar trebui să fie. Nu sunt mai buni decât ea.

Coboară pe Jarvis, cândva strada „cremei”, apoi trece prin cartierul prostituatelor, acum oarecum renovat, o ia drept spre nord pe Wellesley și își scurtează drumul prin campusul universitar, unde îi spune gardianului că intră doar ca să ia pe cineva de la bibliotecă. Acesta îi face semn să treacă — inspiră încredere, sau, mai degrabă, automobilul —, ocolește rondul și trece de McClung Hall, scena atâtor amintiri explozive. I se pare ciudat că a trăit cândva acolo, când era tânără și strălucitoare de prospețime și plină de un entuziasm canin. Labe mari de câine pe

mobile, limba scoasă, gata să lingă orice obraz. *Iubește-mă! Iubește-mă!* S-a terminat. Alte timpuri.

Întoarce în fața colegiului și-o ia drept spre Universitate. Ce proiect nereușit! O îngrămădeală sterilă de cărămidă și sticlă, apoi o alta, asemănătoare, fără trotuar, deși cei de acolo încearcă să dreagă busuiocul cu straturile alea amărâte de flori. Ce-ar face Roz aici dacă i s-ar da ei contractul? Nu poate să-și dea seama. Poate o boltă de viță-de-vie sau niște chioșcuri rotunde, ca la Paris; deși, orice-ai fi făcut acolo, ar fi ieșit ceva de genul unui parc de distracții. Oricum, în zilele noastre toate arată așa. Chiar și natura pare contrafăcută. Când Roz a văzut pentru prima oară Alpii, gândul ei a fost: *Nu lipsesc decât corurile de fete în costume tiroleze și hai să cântăm cu toții iodlere.*

Probabil că asta înțeleg oamenii prin identitate națională. Personalul angajat, în costum popular. Fundalul. Rezuzita.

Sediul companiei lui Roz se află într-o fostă fabrică de bere din secolul al nouăsprezecelea. Cărămidă roșie, ferestre mari, de fabrică, și o sculptură reprezentând un cap de leu deasupra intrării principale, ca să-i dea o notă de noblețe. Una dintre ideile geniale ale tatălui său, să o renoveze; altfel, clădirea ar fi fost dărâmată. Întreprinderea asta fusese prima lui afacere cu adevărat importantă, primul lui răsfăț în clipa când a început, în sfârșit, să se joace cu banii, în loc să-i adune doar.

Oprește mașina în parcare la întreprinderii — *Vehiculele neautorizate vor fi ridicate* — pe locul marcat cu litere aurii, *Doamna președinte* — fără modestie, deși Roz nu conținește să-și tempereze elanul de a se crede buricul pământului.

E-adevărat, oamenii o mai recunosc prin restaurante, mai ales după ce-a apărut în lista anuală publicată de *Toronto Life* cu primele cincizeci de personalități cu mare influență în urbe. Dar dacă acest gen de recunoaștere reprezintă o măsură a puterii, atunci Mickey Mouse e de un milion de ori mai puternic decât ea, iar Mickey Mouse nici măcar nu există.

Se uită în oglinda retrovizoare să nu fie mânjită de ruje pe dinți — lucrurile astea contează și ele — și pornește vioi, cel puțin așa i se pare, spre recepție. E cazul să mai schimbe decorațiunile de pe pereți; s-a plictisit de pătratele alea colorate tâmpite, care arată ca o față de masă, deși zugrăvitul a costat o grămadă de bani. Din fericire, se scăzu-seră din impozite. Artă canadiană!

— Bună, Nicki, o salută ea pe recepționeră.

E important să-și amintească numele lor. Știe toată lumea că obișnuiește să-și scrie numele recepționezelor și ale secretarelor nou angajate în palmă, cu pixul, ca o fițuică la liceu. Dacă era bărbat, ar fi dat doar scurt din cap; dar nu e, și știe foarte bine că nu e indicat să imite comportamentul masculin.

Nicki clipește spre ea și continuă să vorbească la telefon, fără să-i zâmbescă, o fufă cu chipul lipsit de orice expresie. Nicki n-o să facă prea mulți purici pe-aici!

E complicat să fii șef femeie. Femeile celelalte nu te privesc ca pe un șef. Se uită la tine și văd o femeie, adică *Doar alta ca mine, și de unde-a mai apărut și asta?* Niciunul din micile lor trucuri sexy nu are vreun efect asupra ta, și nici ale tale asupra lor; ochii albaștri și mari nu-s de niciun folos. Dacă le uiți ziua de naștere, îți împroașcă numele cu noroi, dacă

te răstești la ele, încep să plângă; nici măcar nu se obosesc să se ducă la toaletă, așa cum ar face cu un bărbat, ci hohotesc acolo, în fața ta, să le vezi bine, și te copleșesc cu poveștile lor despre cât de greu o duc, și așteaptă compasiune; încearcă, după aceea, să le mai ceri o ceașcă de cafea! *Fă-ți-o singură, cucoană!* Au să ți-o aducă, sigur, dar rece; și-au să te urască pe veci. *Ce, sunt servitoarea ta?* îi spunea Roz mamei sale, după ce crescuse destul ca s-o înfrunte. Exact ca ele.

În vreme ce, dacă ar avea un șef bărbat, aceleași femei s-ar da peste cap pentru el. I-ar cumpăra cadourile pentru ziua de naștere a soției și-a amantei, i-ar face cafeaua, i-ar aduce papucii în dinți și-ar face ore suplimentare, fără nicio problemă.

O fi Roz prea negativistă? Tot ce se poate. Dar a avut câteva experiențe neplăcute. Poate că nu a gestionat corect situația. Pe vremea aia era mai proastă. Se arăta autoritară, se comporta normal. Avea, din când în când, câte-o ieșire. *N-am spus mâine, am spus acum! Hai să ne comportăm cât de cât profesional!* Între timp a învățat că, dacă ești femeie și angajezi femei, trebuie să ți le faci prietene, să te tragi de și-returi cu ele; să te prefaci că-ți sunt egale, ceea ce e cam greu când ai de două ori vârsta lor. Sau trebuie să le dădă-cești. Să le fii ca o mamă, să ai grijă de ele. Roz are deja destui pentru care să fie mamă, și-apoi, de ea cine se mai îngrijește? Nimeni; de-asta l-a angajat pe Boyce.

Ia liftul și urcă la ultimul etaj.

— Bună, Suzy, o salută ea pe recepționera de acolo. Cum merge treaba?

— Excelent, doamnă Andrews, îi răspunde Suzy cu un zâmbet îndatoritor.

E mai veche în slujbă ca Nicki.

Boyce e la el în birou, alături de al ei. Pe ușa lui scrie cu litere aurii: *Asistentul Doamnei Președinte*. Boyce e totdeauna acolo când vine ea la lucru.

— Bună, Boyce, zice Roz.

— Bună dimineața, doamnă Andrews, îi răspunde Boyce cu gravitate, ridicându-se de la birou.

Asistentul ei se comportă studiat formal. Nu i se clin-tește niciun fir din părul lui castaniu, gulerul cămășii e impecabil, iar costumul o adevărată capodoperă.

— Hai să ne uităm un pic prin hârtii, zice Roz, iar el dă din cap.

— O cafea? o întreabă Boyce.

— Ești un înger, spune Roz, iar Boyce dispare și revine apoi cu cafeaua fierbinte și proaspătă, făcută chiar de el.

Roz îl așteaptă în picioare, ca să trăiască plăcerea pe care o simte atunci când Boyce trage scaunul pentru ea; ceea ce se și întâmplă. Se așază cât mai grațios posibil cu fusta asta — Boyce știe să trezească femeia din ea —, iar Boyce spune, ca întotdeauna:

— Nu pot să nu remarc, doamnă Andrews, că arătați foarte bine în dimineața aceasta; iar compleul în care sunteți îmbrăcată e deosebit de atrăgător.

— Boyce, ai o cravată deosebită, zice Roz. E nouă, nu-i așa?

Iar el radiază. Cu o plăcere reținută, bineînțeles. Boyce își arată rareori dinții printr-un zâmbet.

Roz îl adoră! Boyce e delicios! Moare de dragul lui, îi vine să-l ia de gât, deși n-ar îndrăzni niciodată. Probabil că nici el n-ar agreea un astfel de gest. Farmecul lui constă tocmai în această rezervă.

Boyce are douăzeci și opt de ani, e de formație avocat, de-o inteligență sclipitoare, și homosexual. I-a spus asta în față, încă de când a venit pentru interviu, la angajare. „Și mai trebuie să aflați ceva imediat, ca să evităm orice fel de speculații. Sunt gay ca un *grig*, dar n-am să vă fac de râs în public, în această privință. Mă comport însă impecabil. Dacă nu știți, *grig* înseamnă fie găină cu picioare scurte, fie pui de țipar. Eu unul prefer a doua variantă.”

„Mulțumesc”, spusese Roz, care habar n-avea ce-nseamnă *grig*; credea că e ceva în genul lui *venetic*. Și-a dat seama din primul moment că Boyce e tipul de om care știe să ia inițiative fără să fie împins de la spate. „Boyce, ești angajat.”

— Frișcă? spune acum Boyce.

Îi pune mereu aceeași întrebare, pentru că intuiește că ține regim din când în când. E-atât de curtenitor!

— Te rog, îi răspunde Roz.

Iar el îi pune puțină frișcă, apoi îi aprinde o țigară. E uluitor, își zice ea, câte trebuie să faci ca să fii tratată ca o femeie în orașul ăsta. Nu ca o femeie, ci ca o doamnă. Ca o doamnă președinte. Boyce are stil, precum și un ascuțit simț al etichetei. Știe să respecte ierarhiile, apreciază porțelanul fin, nuanțează fără greș totul. Îi place că există o scară cu mai multe trepte, pentru că el vrea s-o urce. Și urcă, dacă asta depinde de Roz, pentru că Boyce are un adevărat talent, iar ea e gata oricând să-l susțină. În schimbul loialității lui, bineînțeles.

În ceea ce privește părerea lui Boyce despre ea, n-are nici cea mai mică idee. Speră totuși să n-o privească — Doamne ferește! — ca pe o mamă. Poate că și-o închipuie ca pe un bărbat mare, cu trupul moale, în travesti. Poate că

urăște femeile, ori poate că-și dorește să fie femeie. Cui îi pasă, atâta vreme cât e eficient?

Lui Roz îi pasă, dar nu-și permite s-o arate.

Boyce închide ușa, ca să le atragă celorlalți atenția că Roz e ocupată. Își toarnă și lui o cafea, o sună pe Suzy și-i cere să nu fie deranjați cu telefoanele, și-i prezintă lui Roz primul lucru pe care ea vrea să-l verifice în fiecare dimineață, adică situația stocurilor.

— Tu ce părere ai, Boyce? îl întreabă Roz.

— Jumate de leghe, jumate de leghe, toți Cei Cinci Sute înaintau călare în Valea Morții, zice Boyce, căruia îi place să citească și să dea citate în aceeași măsură. Tennyson, adaugă el, ca s-o lămurească.

— Am înțeles, zice Roz. Așadar, e rău, nu?

— Lucrurile se destramă, centrul nu mai poate ține, zice Boyce. Yeats.

— Vindem sau așteptăm?

— Urcușul e și coborâș. Eliot, continuă Boyce. Cât puteți aștepta?

— Nu-i o problemă, spune Roz.

— Eu aș aștepta, sugerează el.

Ce s-ar face Roz fără Boyce? I-a devenit indispensabil. Uneori îl vede ca pe un fiu adoptiv; sau ca pe-o fiică adoptivă, cine știe? De câteva ori a reușit să-l momească să vină cu ea la cumpărături — are un gust impecabil la îmbrăcăminte —, deși îl suspectează că întinde nițel coarda, pentru propriu-i amuzament sardonice și secret. El a sfătuit-o, de exemplu, să-și cumpere halatul ăla de baie portocaliu. „Doamnă Andrews, e timpul să vă dați drumul” — i-a spus el atunci. „*Carpe diem*”. „Ceea ce înseamnă...?” — l-a

întrebat Roz. „Trăiește-ți clipa” — a zis Boyce. „Adună-ți trandafirii cât mai poți. Deși eu aș prefera să fiu cel cules.”

Asta a surprins-o pe Roz, pentru că Boyce nu devine niciodată atât de explicit între cei patru pereți ai biroului. El are, desigur, și o altă viață — o viață nocturnă, despre care ea nu știe nimic. O viață numai a lui, unde ei i se refuză grațios, dar ferm, accesul. „Ce program ai diseară?” — a făcut ea imprudența să-l întrebe o dată. (Ce spera? Că o să meargă cu ea la film, sau ceva de genul ăsta. De ce să nu recunoască? Se simte singură, goală pe dinăuntru, și-atunci mănâncă. Mănâncă, și bea, și fumează, umplându-și astfel golurile interioare. Atât cât poate.) „Unii dintre noi mergem să vedem un spectacol de varietăți, știți, cu parodii cântate și cu actori îmbrăcați în femei.” „Boyce” — a spus Roz — „actorii sunt chiar femei.” „Ei, știți ce vreau să zic” — i-a răspuns el.

Ce însemna „unii dintre noi”? Un grup de bărbați, probabil. Tineri homosexuali. Se teme pentru sănătatea lui Boyce. Mai exact, hai să nu ne ascundem după deget, dacă are SIDA? E destul de tânăr să nu se fi contaminat din ignoranță, să fi aflat despre acest pericol la timp. Nu i-a venit să-l întrebe, dar el i-a ghicit curiozitatea arzătoare. Primăvara trecută, când ea insistase cu întrebările în legătură cu o gripă de-a lui prelungită, i-a retezat-o: „Nu vă mai frământați atâta, doamnă Andrews. N-o să mă ofilească pe mine vremea și nici sindromul imuno-deficitar dobândit. Porcușorul ăsta știe să aibă grijă de el.” Ceea ce reprezintă doar un răspuns parțial, dar mai mult, oricum, n-o să primească.

După situația stocurilor, Roz și Boyce trec în revistă grămada de cereri de sponsorizare, frumos dactilografiate, cu antetul în relief și iscălite cu cerneală adevărată (Roz își linge degetul și le verifică întotdeauna, ca să vadă cine

trișează și cine este cu adevărat o persoană cu pretenții). În cea pe care o are în față, i se solicită să fie patron de onoare, o titulatură care o calcă pe nervi — cum vine asta, să fii patron fără să stăpânești? Oricum, s-ar fi potrivit mai bine „matroană de onoare”, deși asta ar fi fost cu totul altceva!

Cealaltă vrea s-o stoarcă de o mie de dolari ca să se ducă la nu știu ce serată dansantă, cu participanți îmbrăcați în organe, pentru colectă de fonduri. Inimi, Plămâni și Ficați; Ochi, Urechi și Rinichi — fiecare cu susținătorul lui; unii, cunoscută fiind dorința nestăpânită a celor din Toronto de-a se deghiza, vor veni și ei în costume. Roz își dorește o invitație de la Societatea Testiculelor. Balul mascat al Fuduliilor! Îi plăceau, mai demult, carnavalurile; poate că i-ar mai crește moralul dacă s-ar duce și ea costumată în scrot. Sau în chip de chist ovarian; pentru asta, ar face un efort.

Roz își are lista ei. Contribuie, în continuare, la susținerea următoarelor societăți: Femeile Bătute, Victimele Violului, Mame Fără Cămin. Oare există o limită a milei? Roz nu știe, dar undeva tot trebuie să tragi linie; totuși, susține și Societatea Bunicuțelor Abandonate. Dar nu mai participă la seratele dansante cu pretenții. Nu-i vine să se ducă singură și o deprimă să ia pe cineva așa, de formă, cu ea. S-ar găsi clienți, dar cu ce preț! Își amintește de perioada jalnică de după plecarea lui Mitch, când a devenit brusc o pradă ușoară, când toți soții ăia puși pe căpătuială apăreau precum ciupercile după ploaie, pipăind-o cu o mână pe coapse și cu ochii la contul ei din bancă. Au fost cam multe păhărele în plus de la care ar fi fost bine să se abțină, cam multe încurcături păguboase! Și cum să-și scoată amanții din dormitorul ăla alb ca laptele, fără să vadă copiii? Mersi frumos, zice ea în gând, dar nu, mersi.

— B'nai Brith? întreabă Boyce. Societatea Mariana?

— Nimic religios, Boyce, zice Roz. Cunoști regula.

Dumnezeu e și-așa destul de complicat, ca să-l mai folosești și la colectarea de fonduri.

La unsprezece, se întâlnesc în sala de ședințe cu o companie nouă — ceva mărunț, în care Roz se gândește să investească. Boyce își ia înfățișarea de om de afaceri, solemnă și plictisită, conservatoare până în pânzele albe, de-i vine să-l strângă în brațe; speră că și maică-sa e mândră de el!

Își amintește de prima ei ședință de felul acesta: crescuse cu impresia că afacerile reprezentau ceva misterios, peste puterile sale, ceva de care tatăl ei se ocupa în spatele ușilor închise. Un lucru la care numai părinții se pricepeau, iar fetele erau condamnate la o ignoranță veșnică. Dar n-a dat decât de o adunătură de bărbați într-o încăpere, care se încruntau, cântăreau situația și își răsuceau stilourile aurii, încercând să se tragă în piept unul pe altul. Ea stătea și se uita la ei, străduindu-se din răspuțeri să nu caște gura de uimire. *Ei, numai atât? Sfântă Fecioară, păi, asta pot și eu să fac!* Și chiar poate; poate mai bine decât majoritatea celor din jur. De cele mai multe ori.

Oamenii de afaceri canadieni sunt, în mare măsură, niște mămăligi; își închipuie că, dacă își țin banii sub saltea, au să facă pui. Ce s-au mai bătut cu pumnii în piept pentru comerțul liber! *Trebuie să fim agresivi!* ziceau ei; și-acum chelălăie și-si sug etichete, cerșind scutire de taxe. Sau își mută afacerile la sud de graniță. *Canadian agresiv* — ce contradicție în termeni! Îți vine să mori de râs!

În ceea ce-o privește, Roz e o jucătoare. Și nu una oarecare, ci unsă cu toate alifiile; și care riscă, în orice caz. Altfel, ce haz ar avea?

Grupul din fața ei reprezintă compania Făuritorii de Chipuri; se ocupă de cosmetice ieftine, dar de calitate superioară și care, evident, nu au fost testate pe animale. Au început cu articole mărunte, la fel ca Tupperware, apoi s-au extins și-au creat o linie specială pentru actrițe și manechine; acum însă se dezvoltă vertiginos și vor să-și lărgască piețele de desfacere și să obțină anumite francize. După părerea lui Roz, e o ocazie foarte bună. Și-a învățat lecția sau, mai bine zis, Boyce și-a învățat-o pe-a lui; iar în vreme de recesiune — hai să spunem lucrurilor pe nume —, când sunt deprimare, femeile cumpără mai multe rujuri. Un cadouaș pe care ți-l permiți, o mică recompensă ieftină care te mai înveselește un pic. Roz știe foarte bine cum e. O fi ea bogată, dar e încă în stare să se pună în locul omului sărac; iar ăsta-i un avantaj. Îi place și numele firmei: Făuritorii de Chipuri. E liniștitor, implică efort, progres, o suflcare a mânelor. Implică asumarea de riscuri.

Reprezentanții companiei sunt doi bărbați și două femei, abia trecuți de treizeci de ani, umili de ți se înmoaie inima, care au adus cu ei o mulțime de diagrame și fotografii, mostre și grafice. Bieții copii s-au dat peste cap cât au putut pentru întâlnirea asta, așa că, deși Roz s-a hotărât deja, îi lasă să-și facă numărul, în vreme ce ea stă tolănită pe scaun și plănuiește o nouă linie de producție. S-a săturat să tot miște banii de colo-colo, vrea să se apuce iar de ceva mai concret. Și s-ar putea să fie foarte incitant! O să-i pună să schimbe numele câtorva produse, să renunțe la langoare, la toxicitate și la parfumurile grele de mosc care înnebuniseră lumea cu câțiva ani în urmă. Roz are fler.

— Ce părere ai, Boyce? îl întreabă ea, după ce cvartetul a făcut temenelele de rigoare și a ieșit, iar Boyce le-a spus că o să-i sune a doua zi.

Deviza lui Roz este să nu închei o tranzacție în aceeași zi cu negocierile. Dacă-i lași să se mai tempereze un pic, mai scade prețul.

— Riscăm?

— Ochii mei, bătrânii mei ochi strălucitori, ce veseli sunt acum, zice Boyce. Yeats.

— Și-ai mei la fel, rostește Roz. Ca de obicei, pachet majoritar de acțiuni.

Roz s-a fript de câteva ori, așa că nu mai cumpără nimic fără să-și ia măsuri de precauție.

— Trebuie să recunosc, doamnă Andrews, zice Boyce cu admirație, că aveți un adevărat apetit pentru loviturile sub centură.

— Dă-o naibii, Boyce, zice Roz. Nu mă face să mă simt așa hrăpăreață. Nu-i decât o afacere bună.

Roz se întoarce în biroul ei și trece în revistă fișele rozalii cu mesaje telefonice, aranjându-le ca pe niște cărți de joc: la unele va răspunde Boyce, altele sunt pentru Suzy, iar ultimele pentru ea. Mâzgălește pe fiecare câteva instrucțiuni și comentarii. Se simte bine, plină de avânt, gata s-o ia de la început.

Are o clipă liberă, atât cât să fumeze iute o țigară. Se așază în jilțul ei scump, tapisat cu piele, îndărătul biroului valoros, lustruit, modern, lucrat manual, care însă n-o mai satisface. E timpul să-l schimbe; i-ar plăcea o antichitate, cu tot felul de sertărașe drăgălașe ascunse.

De pe birou, o privesc, dintr-o fotografie, cele două gemene ale sale, în ziua când au împlinit nouă ani, îmbrăcate în rochițe roz, smotocind o pisică dispărută de mult. Și încă una, cu ele două îmbrăcate de gală, în negru, la balul anual

Tatăl și Fiica, organizat de școală, un eveniment ciudat dat fiind marea criză de tați. Roz l-a trimis pe Larry și l-a obligat și pe Boyce să le însoțească. Gemenele i-au spus, după aceea, că e un dansator grozav. Urmează o fotografie cu o ramă de argint, din care privește Larry singur, în roba de absolvire, atât de serios. O pacoste.

Lângă el e Mitch.

Simte că o cuprinde un soi de remușcare, ce se pogoară asupra ei ca o parașută fără parașutist, uriașă și cenușie, cu hamul gol. Verigheta de aur îi atârână grea ca plumbul pe mână. Ar trebui să arunce fotografia asta din care el îi surâde vesel și încrezător, într-o ramă Art Nouveau din alamă. Totuși, dacă te uiți mai bine, are o nesiguranță în priviri pe care ea nu i-a văzut-o niciodată. *Nu-i vina mea*, îi zice ea. Zenia e încă aici, în clădirea asta, în încăperea asta; fărâmițele fine ale sufletului ei făcut scrum infestază lemănăria veche precum termitelile, distrugând-o pe dinăuntru. Roz ar trebui să afume încăperea. Cum le zice ăloră? Exorciști. Dar ea nu crede în ei.

Simte un impuls irepresibil și se apucă să scotocească prin sertarul biroului; găsește dosarul ăla otrăvit și sună după Boyce. Nu i-a spus niciodată povestea ei, n-au discutat, iar el nu lucrează aici decât de doi ani; poate că nu știe nimic. Deși toată lumea trebuie să fi auzit bârfa orașului.

— Boyce, vreau părerea ta sinceră. Ce zici de asta?

Îi întinde portretul Zeniei, 20 x 25, colorat și lucitor, făcut într-un studio — același care a apărut în *Wise Woman World* pe vremea când Zenia era editoare; același pe care Roz i l-a dat și detectivului particular când s-a coborât până-ntr-atât încât a pus la cale urmărirea aia umilitoare. Rochie închisă la culoare, elegantă, cu decolteul *en coeur* —

de ce să nu-ți pui în valoare ce ai mai frumos, chiar dacă-i vorba de silicon? —, gâtul prelung și alb, părul negru ca un nor, sprânceana stângă ridicată, gura de culoarea dudei, cu colțurile ridicate într-un surâs înnebunitor și tainic.

Monstrul meu personal, își zice Roz. *Credeam că pot s-o strunesc. Dar mi-a scăpat.*

Boyce presupune, sau se prefacă a presupune, că Zenia e vreo femeie pe care Roz a ales-o drept model pentru Făuritorii de Chipuri. Ține fotografia între două degete, de parcă ar avea microbi, ținându-și buzele.

— Scaunul pe care stă, un tron de flăcări părea etc, recită el. Aș zice că-i din tagma celor cu jartiere de piele. Bice și lanțuri și alte excese; vreau să spun că părul ăsta parcă-i o perucă. În niciun caz nu e stilul anilor nouăzeci, doamnă Andrews. *Vieux jeu*. Și nu credeți că-i cam bătrână pentru piața noastră țință?

Lui Roz îi vine să plângă de ușurare. Bineînțeles, Boyce greșește; tot ce fusese Zenia, vraja pe care o răspândise, depășea limitele timpului. Dar îi place ce-a auzit.

— Boyce, îi zice ea, ești o afurisită de comoară.

El zâmbește și spune:

— Încerc, doamnă Andrews.

15

Roz își lasă Mercedesul într-o parcare de lângă Queen Boulevard, sperând că n-o să-i înțepe nimeni cauciucurile, n-o să-i forțeze portbagajul cu ranga și n-o să-i zgârie vopseaua nouă, bleumarin, cât timp e la masă. E drept, suntem în plină zi, parcare e păzită și nu suntem la New York. Dar lucrurile încep să se înrăutățească și aici; în timp ce

blochează portierele, se simte privită de vreo zece umbre de pe trotuar — niște forme ascunse sub glugă —, simte ochii ăia înfometați măsurând-o din cap până-n picioare, calculând dacă merită sau nu să fie atacată. Nu sunt altceva decât Inimile, Ochii, Rinichii și Ficații, dar la un nivel ceva mai elementar. A pregătit în buzunar un pumn de bancnote rozalii de doi dolari, ca să nu mai fie nevoită nici măcar să-și deschidă geantă. Când au s-o asalteze în drum spre restaurant, o să le-mpartă în dreapta și-n stânga. A da e o binecuvântare, cel puțin așa zicea tatăl ei. Oare Roz e de acord cu asta? Face plopul pere? În zilele noastre, a da e, în ultimă instanță, o prostie, pentru că nu-ți aduce nimic în schimb, nici măcar nu-ți scutește automobilul de zgârieturi. Și asta pentru că aceia cărora le dai te urăsc. Te urăsc pentru că sunt nevoiți să-ți ceară, te urăsc pentru că tu îți poți permite să dai. Sau, dacă sunt cerșetori de profesie, te disprețuiesc pentru că-i iei în serios, că ți-e milă de ei și ești un prostănac credul. Ce s-a întâmplat, mai apoi, cu Bunul Samaritean? Asta după ce l-a salvat pe cel căzut în ghearele hoților, l-a cules din mijlocul drumului, l-a cărat acasă, i-a dat niște supă să mănânce și l-a culcat, peste noapte, în camera de oaspeți. Când s-a trezit dimineața, bietul și pateticul samaritean și-a găsit seiful spart, câinele sugrumat și nevasta violată, sfeșnicele de aur i-au dispărut și a mai dat și de-o grămadă de mizerie pe covor, pentru că „amărâțul ăla” avea, din capul locului, răni și sânge false. Fusesese doar o înscenare.

Lui Roz îi apare, pentru o clipă, imaginea Zeniei stând pe scările din fața casei lor, a ei și-a lui Mitch, după unul din dineurile alea, de pe la începutul anilor optzeci, pe când încă se mai lăsa impresionată de felul ei de-a fi, pe când o mai

susținea și o invita încă la ea. Zenia, într-un costum roșu, strâmt, cu umerii înalți și cu un volan evazat în partea din spate a jachetei, urmând conturul fundului strâns în fustă; încălțată cu pantofi cu toc cui, cu mâna pe un șold, ridicat. Era puțin pilită, la fel ca Roz. Zenia a sărutat-o pe obraz, doar erau prietene la cataramă, se trăgeau de șireturi, i-a zâmbit provocator lui Mitch, a cărui expresie de deprimare Roz o ignorase atunci într-un mod prostesc. Apoi s-a întors și a coborât scările, ridicând mâna într-un gest de general din jurnalele de actualități care își salută trupele. A și zis ceva, parcă: *Îmi bag picioarele în Lumea a Treia! M-am săturat!*

Gata cu conveniențele! Gata cu vechea și cinstita Roz și cu binefacerile ei moșmondite și plictisitoare, cu donațiile pentru Mămicile Violate și Bunicuțele Ciomăgite, și, pe vremea aceea, pentru balenele pe cale de dispariție, pentru victimele foamei și societățile sătești de întrajutorare, gata cu grăsulia, demodata și mămoasa Roz, agățată de conștiința ei plictisitoare. Fusese o remarcă egoistă, nepăsătoare, o remarcă șocantă, o remarcă eliberatoare — ducă-se naibii vinovăția! Ca și cum ai fi fost într-o mașină decapotabilă și-ai fi gonit nebunește, strecurându-te printre alte automobile fără să semnalizezi, cu casetofonul dat la maximum — la dracu' cu vecinii! — , aruncându-ți resturile pe fereastră — panglicile, hârtia de împachetat, pateurile ne terminate și trufele cu șampanie, lucruri pe care le-ai consumat doar privindu-le.

Cel mai rău a fost că Roz — deși șocată, deși bâiguind: *O, Zenia, cum poți să spui una ca asta?* — a simțit o zvâcnire aprobatoare în inima ei. Ca un fel de ecou, care o îmboldea s-o ia razna, să nu-i mai pese, să fie lacomă și ea. *Și, mă rog, de ce nu? Crezi că ăia din Lumea a Treia ți-ar întinde un deget*

dacă ai fi în locul lor? Ca-n reclama aia de mașină, dacă-și amintește bine: Stârnește tu praful, sau înghite-l! Astea erau alternativele, pe vremea aia.

Iar Roz a stârnit praful, și-ncă cum! — praful de aur; Zenia l-a stârnit și ea, dar în alt mod. Acum și ea e tot praful. Și cenușă; la fel ca Mitch. Ăsta-i gustul pe care îl simte Roz în clipa asta în gură.

Roz o ia, clătinându-se, peste pietriș, ajunge pe trotuar și se grăbește către intrarea în restaurant, atât cât îi permite fusta strâmtă. Măinile se întind spre ea dintr-o parte sau alta, aude un murmur de glasuri stinse, nefericite, de parcă ar veni dinspre hotarele visului. Vără cocoloașele de bani între degete tremurătoare, în mănuși roase, fără să se uite, pentru că ei nu suportă curiozitatea. Nici ea n-ar suporta-o dacă ar fi în locul lor. O vede în față pe Tony care se apropie cu un pas egal, de ponei la trap. Roz îi face cu mâna și scoate un „iu-huuu”, iar Tony se oprește și zâmbește, umplând-o de o căldură plăcută. Ce ușurare!

Și Charis îi trezește aceleași simțăminte când o vede așteptându-le deja la masă, făcându-le semn. *Țoc-țoc*, face Roz pe ambii obraji și se lasă să cadă într-un scaun, scotocindu-se în geantă după țigări. E gata să-și savureze masa, pentru că femeile astea două inspiră încredere: dintre toți cei pe care îi cunoaște (inclusiv copiii ei), numai ele nu vor nimic de la ea. Poate să-și scoată pantofii pe sub masă, poate să susțină orice, să râdă și să spună verzi și uscate, pentru că acum nu se iau nici hotărâri importante, nici nu i se solicită nimic; și nici nu e nevoie să ascundă ceva, pentru că cele două știu deja totul. Știu ce-i mai rău. Cu ele, și numai cu ele, ea nu mai are nicio putere.

Vine și chelnerița — de unde și-or fi luând hainele astea? Roz îi admiră sincer curajul; i-ar plăcea să fie și ea așa. Pantaloni strâmți, model piele de leopard, și cizme argintii! Astea nu sunt haine, sunt costumații. Ce-or fi încercând oamenii ăștia să fie? Oficianți de ritualuri. Dar ce fel de rituri? Ce religie stranie slujesc? Pentru Roz, Toxique are o fascinație aparte, dar o și sperie puțin. De fiecare dată când se duce la toaleta femeilor, îi e teamă să nu deschidă vreo ușă greșită, să dea de cine știe ce ritual păgân. Orgii! Sacrificii umane! Nu, exagerează. Dar poate să dea de ceva ce n-ar trebui să știe, ceva care s-o vâre într-un bucluc. Ca într-un film de groază.

Totuși, nu ăsta este motivul pentru care se simte atrasă să vină aici. Acasă, oricât ar încerca, nu se poate abține să nu spele. Dă iama prin camerele copiilor ca un pește-sanitar și culege o șosetă murdară de ici, niște chiloți de colo; într-unul dintre raidurile ei după lenjerie murdară, a găsit în buzunarul unei cămăși mototolite de-a lui Larry un plic de chibrituri pe care scria Toxique. În săptămâna care a urmat, altul. Ce, e așa ciudat să vrei să știi unde își petrece fiul tău timpul? Seara, bineînțeles; în niciun caz nu vine aici în timpul prânzului. Dar se simte obligată să țină sub observație locul, măcar din când în când. Astfel se poate și ea lega de ceva: știe acum că Larry se duce într-un anume loc, nu se face pur și simplu nevăzut. Dar ce-o fi căutând aici, și cu cine vine? Poate că nimic și cu nimeni. Poate că intră doar să mănânce, la fel ca ea.

Pentru că veni vorba: își trece degetul peste lista de bucate — îi e atât de foame, că ar fi în stare să înfulece un cal cu totul, deși se abține să folosească astfel de expresii de față cu Charis. Alege sandvișul cu brânză prăjită, Deliciul cunoscătorilor, și pâine cu chimen și verdețuri și cu castraveți

murați în stil polonez. Mâncare zdravănă, țărănească, sau, mă rog, o imitație. S-au aranjat polonezii: probabil că-n momentul de față își exportă toată producția de murături pe valută grea!

Chelnerița cu părul ciufulit îi ia comanda — oare asta l-o fi atrăgând pe Larry? O fetișcană care servește? — iar ea se apucă să o descoasă pe Tony în legătură cu Orientul Mijlociu. De câte ori se întâmplă acolo ceva important, lumea afacerilor începe să facă valuri.

Discuția o satisface totdeauna, pentru că, oricât ar fi Roz de pesimistă în legătură cu cele ce se petrec în jur, Tony e și mai și. O face să se simtă ca o tinerică naivă și dornică de cunoaștere — ce schimbare reconfortantă! De-a lungul anilor, s-au plâns de președinția Statelor Unite, au clătinat indignate din cap când conservatorii au scos țara la mezat și-au făcut previziuni sumbre despre coafura lui Margaret Thatcher — o coafură de fier — dacă se putea vorbi de așa ceva, a zis Tony. Când a căzut Zidul, Tony a prezis valurile de emigranți din Blocul Estic care aveau să trezească resentimentele Vestului, iar Roz a exclamat: *O, în niciun caz!*, pentru că o deranjează resentimentele față de imigranți. *Nimeni nu e în plus*, așa a zis nu știu ce terchea-berchea din guvernul canadian despre evrei, în timpul războiului.

Dar lucrurile devin din ce în ce mai confuze; de exemplu, câți emigranți îți permiți să primești? Și cu câți dintre ei te poți descurca, în mod realist? Și cine sunt ei, și unde trebuie să tragi linia? Simplul fapt că Roz se gândește la asta demonstrează seriozitatea problemei, pentru că ea știe cum e să fii *ei*. Acum, totuși, ea a devenit *noi*. Cu totul altceva! Nu suportă să gândească și să se comporte ca o hrăpăreață, dar trebuie să recunoască, Tony a avut dreptate — oricât de descurajant ar fi — când a pus problema banilor.

Roz o admiră. Ce treabă ar face Tony dacă și-ar îndrepta talentele de prezicătoare spre ceva mai lucrativ, cum ar fi bursa de valori!

Tony privește totul cu atâta răceală, e-atât de indifereentă. *La ce te-ai fi așteptat?* întreabă ea, cu ochii ăia rotunzi, încărcați de uimire. Mirarea ei e pentru speranța altora, pentru inocența și dorința lor ambiguă ca totul să se termine cât se poate de bine.

Între timp, Charis, care nu crede în moarte, ci doar în tranziții, se indispune când se gândește la toate încăierările, războaiele și foametea cu care Tony îi dă înaintea, pentru că asta presupune că vor fi uciși o mulțime de oameni. Nu moartea în sine o deranjează, le explică ea, ci natura ei. Nu e vorba de o moarte *bună*, ci de una violentă și crudă, incompletă și nefirească, iar efectele nefaste vor continua ani de zile, ca un fel de poluare spirituală. Cum spune Charis, simplul gând la astfel de lucruri te contaminează.

— Totul a fost deja hotărât, zice Tony. A fost hotărât din momentul în care Saddam a trecut frontiera aia. La fel ca Rubiconul.

Rubiconul, Rubiconul... Roz știe c-a mai auzit cuvântul ăsta. Un râu, pe care l-a trecut cineva. Tony are o listă întreagă de râuri pe care le-au trecut oamenii, schimbând astfel fața lumii la un moment dat. Delaware — ăsta a fost cu Washington. Triburile germanice care au trecut Rinul și au nimicit Imperiul Roman. Dar Rubiconul? Vai, ce proastă e! Iulius Cezar — zece puncte!

Deodată, mintea ei se luminează ca de un fulger: ce nume grozav pentru un ruj! O serie măreață de nume, nume de râuri a căror trecere s-a dovedit hotărâtoare; un amestec de interdicție și de curaj, de îndrăzneală, la care se

adaugă un strop de karma. *Rubicon*, culoarea strălucitoare a bobîțelor de ilice. *Jordan*, o nuanță de roșu spre violet. *Delaware*, cireșiu cu o tentă ușoară de albastru — deși cuvântul în sine e prea afectat. *Saint Lawrence* — un roz fierbinte, foc și gheață — nu, nu, pe ăsta-l taie de pe listă; nu merge să pună nume de sfinți. *Gange*, un portocaliu arzător. *Zambezi*, un maro succulent. *Volga*, ciclamul ăla lugubru, care a fost singura nuanță de ruj pe care puteau pune mâna amărâtele de rusoaice timp de zeci de ani — dar Roz îi prevede acum un viitor strălucit; va deveni moda *avant-retro*, un obiect de colecție, ca statuile lui Stalin.

Roz participă în continuare la conversație, dar în mintea ei își face cu înfrigurare planuri. Parcă vede fotografiile modelelor care arată așa cum vrea ea: seducătoare, naturale, dar în același timp provocatoare, cu o privire care te invită, parcă, să-ți întâlnești destinul. Și Napoleon, el peste ce-a trecut? Numai peste Alpi, nu există niciun râu memorabil legat de el. Păcat! Poate câteva detalii din tablouri istorice în fundal, un soldat fluturând furtunos un steag zdrențuit pe-un deal — întotdeauna în astfel de picturi apare un deal, nicio dată, de pildă, o mlaștină — învăluit în flăcări și fum. Da! Perfect! O să meargă ca pâinea caldă! Mai e nevoie de o singură nuanță, ca să completeze paleta: un maro erotic, cu o tentă mocnită și tulbure. Ce râu s-ar potrivi cu ăsta?

Styxul. Numai el.

Chiar în momentul ăsta, Roz observă expresia de pe chipul lui Tony. Nu s-ar putea spune că e frică, ci un soi de intensitate, de concentrare, un mârâit tăcut. Dacă Tony ar avea pene, i s-ar zbârli; dacă ar avea colți, și i-ar dezveli. Expresia asta e atât de diferită de cea pe care o are ea de obicei, încât Roz încremenește.

— Tony, ce-i cu tine? întreabă ea.

— Întoarce capul încet, zice Tony. Nu țipa.

O, rahat. E ea. În carne și oase.

Roz nu are nicio îndoială. Dacă există cineva pe lumea asta capabil să se întoarcă din morți, dacă există cineva hotărât să învie, atunci numai Zenia poate să fie aia. Și iat-o! *S-a întors în oraș*, ca eroul cu pălărie neagră din westernuri. Prin felul în care pășește falnic prin sală dovedește că e conștientă de această revenire, că e stăpână pe situație: are un surâs afectat, ușor disprețuitor, își mișcă șoldurile ostentativ de parcă i-ar atârna, de-o parte și de alta, două revolvere cu mâner de sidef și-abia așteaptă un prilej să le scoată. În urma ei persistă o dâră de parfum, ca un fuior de fum dintr-un trabuc insolent. În vreme ce ele trei stau ghemuite la masa lor, ca niște lașe, prefăcându-se că n-o observă, evitând să-i întâlnească privirea, comportându-se ca mulțimea de pe strada principală care dă năvală îndărătul tejghelei negustorului de pânzeturi, să se ferească din bătaia focului. Roz se apleacă după geantă, aruncându-i Zeniei o privire furișă peste umăr, încercând să nu piardă nimic, în timp ce Zenia se așază unduios pe un scaun. E tot magnifică. Deși Roz știe cât din ea e artificial, n-are nicio importanță. Când operezi asupra ta o schimbare, până la urmă începe să facă parte din tine; cine-ar putea ști mai bine ca Roz, care-și schimbă culoarea părului în fiecare lună? Nu e vorba de iluzii, ci de transformări. Zenia nu mai e o femeie cu sânii mici care și-a făcut un implant, e doar o divă pieptoasă. Tot așa s-a întâmplat și cu nasul; iar dacă părul i-a albit, nu se observă deloc. Are, desigur, un hair-stylist de primă clasă. La urma urmei, ești ceea ce se vede. La fel ca o clădire renovată, Zenia nu mai e originalul, ci rezultatul final.

Totuși, Roz își poate imagina cicatricele fine, urmele ácelor rămase după ce doctorii — adevărați urmași ai lui Frankenstein — și-au făcut meseria. Știe bine porțiunile vulnerabile pe unde Zenia ar putea plesni. I-ar plăcea să spună un cuvânt magic — *Sesam*, de exemplu — ca să dea timpul înapoi și Zeniei să-i sară dinții ăia din gură, să i se dezvelească cioturile moarte de dedesubt, să i se topească glazura de porțelan, să i se albească părul, să i se zbârcească pielea aia hrănită cu aminoacizi și cu estrogeni, să-i plesnească sânii ca niște boabe de strugure, iar bulgării de silicon să traverseze vâjâind încăperea și să se izbească de perete. Ce-ar mai rămâne atunci din Zenia? O ființă umană, ca toate celelalte. I-ar prinde bine. Sau, mai degrabă, lui Roz i-ar prinde bine, pentru că s-ar mai echilibra puțin situația. Așa, n-are decât să pornească la război înarmată doar cu un coș cu adjective, cu o mână de pietricele ineficiente. Ce i-ar putea, de fapt, face Zeniei? Nu mare brânză, pentru că nu are nimic din ceea ce ar putea-o tenta pe Zenia. Nu *mai* are.

În toiul meditației ei fataliste și răzbunătoare, îi vine în minte că s-ar putea ca Zenia să nu-și fi făcut apariția doar așa, ca s-o aștepte pe Roz să dea atacul. S-ar putea să aibă vreun motiv. S-ar putea să dea târcoale după pradă. Ascundeți argintăria! Ce vrea, pe cine vrea să înhațe? Numai la gândul că o vizează pe ea — totuși, cum și de ce? —, Roz se cutremură.

16

Cum a ajuns Roz aici, în fața restaurantului? Pe propriile-i picioare, desigur, dar nu-și amintește când și-a luat geanta, nici când s-a ridicat vitejește, întorcându-i prostește

spatele Zeniei, nici când a pornit spre ieșire; a fost teleportată, ca într-un film științifico-fantastic din anii cincizeci, sub forma unui vârtej alb-negru de particule și apoi s-a reîntrupat în fața ușii. O îmbrățișează pe Tony de rămas-bun, apoi pe Charis. Nu le mai sărută pe obraji. Sărutările sunt maimuțări, îmbrățișările sunt adevărate.

Tony e așa mică, Charis atât de firavă, și amândouă tremură ca varga. E ca atunci când și-a îmbrățișat gemenele, una câte una, în dimineața primei lor zile de școală. Îi vine să-și întindă aripile protectoare asupra lor, să le asigure că totul va fi bine, numai să aibă curaj; dar are de-a face cu femei în toată firea, amândouă mai deștepte ca ea, și știe că n-ar crede o boabă din ceea ce le-ar spune.

Le privește îndepărtându-se; Tony o zbughește pe traiectoria ei nevăzută, Charis pornește agale, cu pași nesi-guri. Amândouă sunt mai deștepte ca ea, da, așa e. Tony are o minte sclipitoare, fără limite, iar Charis, altceva, mai greu de precizat, însă mai plin de mister; uneori pe Roz o trec fiorii, pentru că Charis știe lucruri pe care n-ar avea de unde să le știe. Dar niciuna dintre ele nu are ceea ce s-ar numi simțul străzii. Roz se așteaptă dintr-o clipă într-alta să le vadă zdrobite de vreun camion în aglomerația de pe stradă, sau atacate de tâlhari. *Scuzați-mă, doamnă, asta-i un jaf. Poftim? Un ce? Ce e un jaf? Pot să te ajut cu ceva?*

N-au deloc simțul străzii, pe când Zenia e o luptătoare la drumul mare. Știe să dea puternic cu piciorul, să lovească sub centură, și singura posibilitate de a-i contracara atacul e să-i dai tu prima, s-o izbești cu crampoanele de metal ale ghetelor tale. Într-o încăierare cu cuțite, Roz nu se poate baza decât pe ea însăși. N-o ajută cu nimic analizele pe epoci ale lui Tony despre cuțite și nici refuzul lui Charis de a discuta despre obiectele tăioase, pe motiv că sunt încărcate

negativ. Pe ea o interesează doar unde se află jugulara, ca să pornească la acțiune.

Partea proastă e că Zenia nu are jugulară. Sau dacă are, Roz n-a fost niciodată în stare să-și dea seama unde e, sau cum să ajungă la ea. Pe vremuri, Zenia nu avea inimă; iar acum s-ar putea să nu mai aibă nici sânge. Îi curge latex curat prin vene. Sau oțel topit. Numai dacă nu s-o fi schimbat, ceea ce-i puțin probabil. În orice caz, suntem în runda a doua, iar Roz e gata de luptă, mult mai puțin vulnerabilă, pentru că de data asta Mitch nu mai există.

Toate bune și frumoase până aici, dar când ajunge la mașină, Roz găsește un mesaj scurt, scrijelit în vopseaua portierei: *Târfă bogată*. E un mesaj scris îngrijit, destul de politicos — în Statele Unite ar fi fost *Pizdă*; în mod normal, acum s-ar fi apucat să calculeze în gând cât o s-o coste reparația, cât o să dureze și dacă poate fi scutită de impozit. Apoi ar mai fi făcut o scenă cu paznicul din parcare: *Cine mi-a zgâriat mașina? Cum adică nu știi? Ce, ai dormit? Naiba să te ia, de ce te plătesc ăia?*

Dar astăzi nu are chef de așa ceva. Descuie mașina, se uită în spate, ca să se asigure că nu e nimeni ascuns — n-a citit degeaba atâtea romane polițiste cu crime și sex —, urcă, blochează portiera pe dinăuntru și izbucnește în plâns, în poziția ei obișnuită, cu fruntea pe volan și cu batiștuța ei nouă, de bumbac, la îndemână. (Gemenele i-au interzis să mai folosească șervețele de hârtie. Sunt neîndurătoare, nu le pasă că așa Maria trebuie să calce de două ori mai mult. Curând n-o să mai aibă voie să mai ia nici hârtie igienică, au s-o pună să se șteargă cu tricouri vechi. Sau cu cine știe ce altceva.)

Lacrimile ei nu sunt nici îndurerate, nici disperate. Sunt lacrimi de mânie. Roz le cunoaște foarte bine gustul. Numai

că la vârsta ei, mânia de dragul mâniei nu prea mai are rost, pentru că de câte ori strângi din dinți, riști să ți-i spargi. Așa că-și șterge obrajii, până la urmă cu mâneca pentru că batistuța e udă learcă, se rujează (*Rubicon!*) și își reface machiajul, apoi ambalează motorul, de-i zboară pietrișul de sub roți. Speră să zgârie vreo bară de protecție la ieșirea din parcare, să se mai descarce (*Vai, îmi pare atâââât de rău!*). În ordine strictă, ar fi primul lucru care ar răcori-o, după ce-ar strânge-o de gât pe Zenia. Dar nicio mașină nu-i stă în cale, iar paznicul se uită la ea. Oricum, ajunge și gândul!

Roz urcă în biroul ei — *Bună, Nicki, Bună, Suzy, Cum merg treburile, Boyce, ceva important? Mai e ceva? Nu mă da la telefon, spune-le că am o ședință* — și închide ușa. Se așază în jilțul ei de piele, se mai liniștește și scotocește prin coșulețul cu dulciuri, ia o bomboană de ciocolată vieneză, din cele rotunde cu portretul lui Mozart pe ele. Fuduliile lui Mozart, așa le zic copiii. O ronțăie și-o înghite, bătând darabana pe marginea biroului ei nesatisfăcător. Mitch se holbează la ea și asta o deranjează, așa că se ridică și întoarce fotografia, ca să-i evite privirea. *N-o să-ți placă deloc*, îi spune ea. Nu i-a plăcut nici atunci, mai demult. Când a aflat ce are ea de gând să facă.

Deschide sertarul, scoate dosarul cu litera Z, același cu poza Zeniei, și răsfoiește câteva file. Aici e tot; rezumatul rezumatului, între pagini: zile, ore, locuri. O mai doare și-acum.

Ce-ar fi să angajeze același detectiv, ca să nu mai aibă atâta de explicat; pe lângă asta, a fost foarte bună Harriet. Harriet și mai cum? Unguroaică, dar și-a schimbat numele — Harriet Bridges. Zicea că se făcuse detectiv pentru că, dacă ești unguroaică și ai de-a face numai cu bărbați unguri, asta și ești obligată să fii. Roz găsește numărul, ridică receptorul. Îi răspunde secretara — înseamnă că-i

merge bine, dacă are și secretară acum, sau o fi lucrând într-unul din birourile alea comune? — și, după lingușiri și rugăminți, și după ce Harriet își termină ședința, îi aude, în sfârșit, vocea.

— Bună, Harriet. Sunt Roz Andrews. Da, așa e, au trecut anii. Ascultă, aș vrea să-mi faci un serviciu. De fapt, aceiași lucru pe care ți l-am cerut și pe vremuri, sau aproape. Aceeași femeie. Păi, știu c-a murit. Numai că, vezi tu, a înviat. Am văzut-o! La Toxique... N-am nici cea mai mică idee. Asta e treaba ta. Dacă aș fi în locul tău, aș începe cu hotelurile, dar nu sunt sigură că-și dă numele adevărat. Îți amintești? Am să-ți trimit fotografia prin curier. Găsește-o. Află ce vrea. Cu cine se întâlnește. Sună-mă îndată ce afli ceva. Orice. Și ce mănâncă. Știi cât sunt de curioasă. Scrie „Personal” pe factură. Mulțumesc. Ești o scumpă. Te invit să luăm prânzul împreună, într-o zi.

Roz pune receptorul jos. În mod normal, ar trebui să se simtă mai bine, dar e prea ambalată. Acum că a pus lucrurile pe roate, nu mai are răbdare să afle rezultatul, pentru că atâta vreme cât nu știe unde e Zenia, ea poate fi oriunde. Poate fi, în clipa asta, în fața casei lui Roz; poate că tocmai intră pe fereastră, cu sacul pe umeri, ca să-și pună prada în ea. Ce pradă? Asta-i întrebarea. Îi vine să se ducă să vadă, să facă ea însăși de pază, s-o ia din hotel în hotel cu fotografia aia prețioasă sub braț, să mintă, să insinueze, să-i mituiască pe recepționeri. E nerăbdătoare, e iritabilă, e avidă, i se face pielea de găină pe ea de curiozitate.

Poate că e menopauza, asta ar fi o schimbare plăcută! Poate o s-o inunde valul ăla de energie, *la joie de vivre* despre care aude mereu vorbindu-se. A depășit de mult faza asta.

Sau, poate, nu e vorba de o răscolire a hormonilor. Poate că e vorba de păcat. Unul din cele Șapte Păcate de Moarte, mai degrabă de două dintre ele. Călugărițele au fost întotdeauna chinuite de Pofta trupească, și lui Roz i-a trecut prin cap, nu demult, că Lăcomia ar fi cea pe care-i stă scris numele. Dar și Mânia; iar Invidia, cea mai rea dintre toate, vechea ei cunoștință, îi apare sub forma Zeniei însăși, surâzând triumfător — o Venus incandescentă, înălțându-se nu dintr-o scoică, ci dintr-un cazan clocotitor.

Hai să fim cinstiți, Roz, o invidiezi pe Zenia. Mereu ai invidiat-o. Nu mai poți de invidie. Da, Doamne, dar ce să fac? Ce-aș putea să fac? În genunchi! Umilește-te! Chinuie-ți sufletul! Freacă veceul!

Câtă vreme mai trebuie să treacă până să scap de mizeria asta? se întreabă Roz. Piața de vechituri a sufletului. O să se ducă devreme acasă, o să mănânce ceva ușor, o să-și toarne un păhărel, o să-și umple cada și-o să pună în apă niște chestii de-alea cu care o copleșește Charis, din magazinul ăla de toxicomani. Frunze pisate, flori uscate, rădăcini exotice, arome de fân mucegăit, oase de sobol, leacuri mincinoase, rețete de fierturi milenare scrise de cotoroaște cu patalama. Asta nu înseamnă că Roz ar avea ceva împotriva cotoroaștelor; după cum merg lucrurile, în curând va fi și ea una.

Te relaxează, zice Charis, deși, Roz, trebuie să ieși singură din starea asta. Nu lupta împotriva ei. Accept-o. Întinde-te pe spate. Plutește. Închipuie-ți că te afli într-un ocean cald.

Dar de câte ori încearcă Roz să-și imagineze oceanul, apar și rechinii.

Toată istoria e scrisă de-a-ndăratelea, scrie Tony, de-a-ndăratelea. Alegem un eveniment semnificativ și-i studiem cauzele și consecințele; dar cine hotărăște dacă un eveniment este sau nu semnificativ? Noi hotărâm, și noi suntem aici; iar respectivul eveniment, precum și toți cei care au luat parte la el, sunt acolo. S-au dus de mult; în același timp însă, ei sunt cu toții la mâna noastră. La fel ca gladiatorii romani, sunt la cheremul nostru. Îi tot punem să lupte, pentru educația și plăcerea noastră, pe când cei care-i făceau să lupte atunci aveau cu totul alte motive.

Și totuși, istoria nu este tocmai un palindrom, își zice Tony. N-avem cum s-o întoarcem, pur și simplu, și să ajungem la un început clar. Prea multe fragmente s-au pierdut pe drum; pe de altă parte, știm prea mult, cunoaștem dez-nodământul. Istoricii sunt voaiorii tipici, cu nasurile lipite de ferestrele Timpului. Ei nu pot fi niciodată cu adevărat pe câmpul de bătălie, nu pot participa nicicând la acele momente de exaltare sau de durere supremă. Ceea ce recreează ei sunt, în cel mai bun caz, doar niște lucrări de ceară incomplete. Cine și-ar dori să fie Dumnezeu? Să știe toată povestea cu ciocnirile ei violente, cu încăierările și

finalurile ei îngrozitoare, înainte ca ea să fi început măcar? Prea trist. Și prea demoralizator. Pentru un soldat aflat în ajunul bătăliei, ignoranța e sinonimă cu speranța. Deși niciuna dintre ele nu-i o fericire.

Tony pune stiloul jos. Asemenea gânduri sunt prea nebulos ca să le formuleze în scopul urmărit acum de ea — prelegerea pe care a promis s-o susțină peste două luni la Societatea Istoriografilor Militari. E vorba de căderea lui Otto cel Roșu în mâinile sarazinilor, la 13 iulie 982, și de consemnarea acestui eveniment în scrierile cronicarilor de mai târziu, ca pildă morală. Va fi o prelegere bună, *destul* de bună — toate prelegerile ei sunt întotdeauna destul de bune — dar, pe măsură ce trece vremea, a ajuns să se simtă, la aceste evenimente, ca un câine vorbitor. Simpatice, fără îndoială — un truc inteligent, un câine *drăguț*; totuși, un câine. Crezuse că munca îi era apreciată sau respinsă în funcție de meritele pe care le avea; dar a început să-i încolțească bănuiala că nu valoarea prelegerilor ei contează, ci rochia cu care e îmbrăcată. Au s-o mângâie pe creștet, au s-o laude, au să-i ofere biscuiți superiori pentru câini și-apoi au să-i dea papucii, în timp ce băieții din camera din spate au să se aplece asupra adevăratei chestiuni: care dintre ei are să fie următorul președinte al societății?

Ce paranoia! Tony refuză să se mai gândească la asta și se duce să bea un pahar cu apă.

E în pivniță, în capot, cu papucii în formă de raton în picioare, în miez de noapte. Nu putea să doarmă și nici n-a vrut să intre în camera ei de lucru, de lângă dormitor, ca să nu-l trezească pe West. Computerul scoate tot felul de piuituri, iar lumina l-ar fi putut deranja. Când s-a furișat

jos din pat și-a ieșit din cameră în vârful picioarelor, West dormea ca un copilăș, sforăind regulat și ușor, într-un fel enervant.

West, perfidul. West, indispensabilul.

Adevăratul motiv pentru care a coborât aici este că s-a gândit să consulte paginile galbene din cartea de telefon — cele cu hotelurile — fără știrea lui. Nu vrea ca West să-și dea seama că a citit bilețelul ăla de lângă telefon, că l-a spionat; că i-a spionat, pe el și pe Zenia. Nici nu concepe să-l dezamăgească sau, mai rău, să-l alarmeze. S-a uitat la fiecare hotel din oraș care începe cu A. A făcut chiar o listă: Alexander, Annex, Arnold Garden, Arrival, Avenue Park. Ar putea să telefoneze la toate, să întrebe de numărul camerei, apoi să-și schimbe vocea — sau să nu zică nimic, imitându-i pe perversii ăia care te sună și suflă greu în receptor — ca să vadă dacă e Zenia.

Dar au un telefon și în dormitor, lângă pat. Dacă West o aude când formează numărul și ridică și el receptorul? Ar putea să folosească telefonul lui personal, linia Vânturi potrivnice; dar camera de lucru e chiar deasupra dormitorului și ce explicație să-i dea dacă o surprinde? Mai bine așteaptă. Dacă Tony reușește să-i zădărnicească planurile Zeniei — deși în momentul ăsta habar n-are cum s-o facă —, West trebuie ținut departe de asta cât mai mult posibil. Trebuie izolat. A suferit destule lovituri. Pentru sufletele deschise și susceptibile, ca acela al lui West, lumea reală, mai ales lumea reală a femeilor, e prea dură.

Încăperea în care scrie Tony e camera de jocuri; sau, cel puțin, așa îi zic ea și West. Ocupă cea mai mare parte din pivniță, între spălătorie și camera boilerului, și, spre

deosebire de acestea, are mochetă pe jos. Jocul lui West e o masă de biliard destul de mare, prevăzută cu o tăblie pliantă de placaj care se poate așeza deasupra, pentru ping-pong; pe aceasta scrie Tony. Ea nu e prea bună la biliard — înțelege strategia, însă lovește prea puternic, nu are niciun pic de finețe; dar e expertă la ping-pong. West, dimpotrivă, în ciuda mișcărilor sale de maimuță-păianjen, e greoi când e vorba de viteză. Uneori, ca să-i dea un avans, Tony joacă cu mâna dreaptă, mai puțin îndemnatică decât stânga, dar și-așa câștigă. Când o bate prea rău la biliard, West îi propune să joace ping-pong, deși e știut dinainte că el are să piardă. Din punctul ăsta de vedere, West i-a arătat totdeauna multă considerație. E o formă de cavalerism.

Ceea ce arată cât de mult are acum Tony de pierdut.

Dar ping-pongul nu e decât un divertisment pentru ea. Adevăratul joc al lui Tony se află într-un colț, lângă un frigider mic, pe care-l țin acolo pentru apă rece și pentru berea lui West. E vorba de o masă mare pentru nisip, cumpărată cu câțiva ani în urmă de la o grădiniță de copii care și-a vândut vechiturile, dar fără nisip. În locul lui se află o hartă tridimensională a Europei și a zonei mediteraneene, făcută din pap întărit, cu șiruri de munți în relief și cu apele mai importante făcute din plastilină albastră. Așa că Tony poate să schimbe orice pe această hartă, poate să adauge sau să desființeze canale, mlaștini, să modifice țărături, să construiască sau să strice poduri, orașe și cetăți, să devieze cursuri de râuri, după cum o cere situația. Acum e croită pe secolul zece, mai exact, pe ziua bătăliei fatale al lui Otto cel Roșu.

Tony nu folosește ace cu gămălie sau stegulețe pentru armate și pentru popoare, ci diferite condimente, reprezentând

fiecare câte un trib sau câte o grupare etnică: cuișoare pentru triburile germanice, boabe de piper roșu pentru vikingi, de piper verde pentru sarazini și de piper alb pentru slavi. Celții sunt semințe de coriandru, anglo-saxonii, de mărar. Fulgii de ciocolată, semințele de cardamon, patru feluri de linte și cocoloașe mici de staniol îi reprezintă pe maghiari, greci, regatele nord-africane și pe egipteni. Pentru fiecare rege, șef, împărat sau papă important, folosește câte o figurină de Monopoly; zonele pe care le stăpânesc sau unde au influență sunt marcate cu bețișoare pentru mixat băuturile, tăiate în bucățele și înfipite în pătrățele de radieră.

E un sistem complex, dar ea îl preferă reprezentațiilor schematice sau celor pe care sunt semnalate doar armatele și fortărețele. Cu ajutorul acestuia poate să-și explice încrucișările și hibridările rezultate în urma cuceririlor sau a comerțului cu sclavi, pentru că populațiile nu sunt, de fapt, blocuri omogene, ci amestecuri. Găsești boabe de piper alb la Constantinopol și la Roma, vândute ca sclavi de boabele de piper roșu, care le stăpânesc; boabele de piper verde fac negoț de la miazăzi la miazănoapte, precum și de la răsărit la apus și invers, cu ajutorul boabelor de linte. Conducătorii franci sunt, de fapt, cuișoare, piperul verde s-a infiltrat printre boabele de coriandru celto-ligurice. E un du-te-vino continuu, un amestec și-o schimbare permanentă de teritorii.

Ca să nu se împrăștie, Tony pulverizează condimentele mai ușoare cu fixativ. Numai un pic, bineînțeles; atât cât să nu se piardă. Când vrea să schimbe anul sau veacul, răzuie cutare sau cutare populație de pe hartă și reface totul. Folosește penseta, ca să nu i se prindă semințele de degete. Istoria nu e uscată, e lipicioasă, și riști să te umpli pe mâini de ea.

Tony își trage un scaun lângă hartă și se așază, ca s-o studieze. Pe coasta de vest a Italiei, lângă Sorrento, un grup de cuișoare hăituește un grup mai mic de piper verde aflat pe fugă: teutonii sunt pe cale să-i facă praf pe sarazini, sau, cel puțin, așa intenționează. Figurina de Monopoly dintre cuișoare e Otto cel Roșu — impetuosul, strălucitorul Otto, Otto al II-lea, împăratul germanic al Romei. Otto și cuișoarele gonesc la trap între nepăsătoarea mare și munții încrețiți și golași, asudând sub soarele necruțător; le clocotește adrenalina în vene, îi cuprinde exaltarea la gândul vărsării de sânge și-al pradei, sunt amețiți de perspectiva sigură a biruinței. Cât de puțin știu!

Tony știe însă mai mult. Îndărătul valurilor de pământ și de piatră, stă ascunsă o forță imensă de boabe de piper sarazine, așteptând să pornească ambuscada. Grupul de piper verde care aleargă în fața dușmanului nu-i decât o momeală. E trucul cel mai vechi din lume, și Otto s-a lăsat ademenit. Curând, oamenii lor vor fi atacați din trei părți, cea de-a patra fiind marea. Vor fi uciși cu toții, sau, mă rog, majoritatea; ori au să fie împinși spre mare, unde au să se înece; răniții au să încerce să se târască de-acolo, dar au să moară de sete. O parte vor fi capturați și vânduți ca sclavi. Otto însuși abia va scăpa cu viață.

Întoarce-te, Otto! îi spune Tony în gând. Îl admiră pe Otto, e unul dintre preferații ei; pe deasupra, îi pare rău de el și pentru că în acea dimineață, înainte să pornească în expediția asta nefastă, se certase cu nevastă-sa, ceea ce ar putea fi o explicație pentru necugetarea de care a dat dovadă. E rău să-ți ieși din fire în război. *Otto, întoarce-te!* Dar el n-o aude, nu poate vedea lumea de sus, așa, ca ea. Ce bine ar fi fost dacă trimitea niște iscoade, sau mai aștepta!

Dar și așteptarea poate să fie fatală. La fel ca întoarcerea, de altfel. Cine luptă și fuge poate că mai trăiește să lupte o zi, dar riscă să se trezească străpuns de o suliță pe la spate.

Otto a ajuns însă prea departe. Penseta cea mare co-boară deja din cer și boabele de piper verde se ridică din-dărătul stâncilor, ies din ascunzătoare și încep hăituiala pe țărmul arid. Tony se simte îngrozitor din pricina asta, dar n-are încotro. E complet neajutorată. Prea târziu! Și-acum o mie de ani a fost prea târziu. Tot ce mai poate face e să se ducă să viziteze coasta. Ceea ce a și făcut: a văzut munții golași, arși de soare, și și-a presat o floare micuță cu spini pentru albumul ei. A cumpărat și-un suvenir: două linguri de salată, cioplite din lemn de măslin.

Ridică, dusă pe gânduri, o boabă de cuișoare căzută, de-a lui Otto, o înmoaie în paharul cu apă ca să o spele de fixativ, apoi o vâra în gură. E un obicei prost de-al ei, să-și mănânce o parte din armatele de pe hartă; din fericire, are totdeauna înlocuitori în borcănașele de pe rafturile cu condimente din bucătărie. La urma urmei, soldații morți aveau să fie oricum mâncați, într-un fel sau altul; sau, dacă nu, dezmembrați, lucrurile lor răspândite. Asta-i treaba cu războiul. Formalitățile politicoase trec pe planul doi, iar proporția de funeralii tinde să scadă.

Sarazinii îi termină pe răniți — o dovadă de omenie în condițiile date (fără infirmiere, fără apă) — și le înșfacă armurile și armele. Țăranii își așteaptă deja rândul, să mai apuce și ei ce rămâne. S-au și strâns vulturii deasupra.

E prea târziu pentru Otto; dar pentru ea? Dacă i s-ar mai da o șansă, o ocazie, dacă i s-ar oferi un nou început cu Zenia, oare ar proceda la fel? Nu știe, pentru că știe prea mult ca să știe.

18

Tony a fost prima dintre ele care s-a împrietenit cu Zenia; mai bine zis, ea a fost prima care i-a deschis ușa, pentru că oamenii de felul Zeniei nu-ți trec pragul, nu ți se pot vârî în viață, dacă nu îi inviți. E nevoie de un semn încurajator, de o dovadă de ospitalitate, de un cuvânt primitor. Abia acum și-a dat Tony seama de lucrul ăsta. De ce-o fi făcut-o? — e singura întrebare care o frământă. Ce i-o fi venit atunci, ei și Zeniei, de s-au avântat așa? Pentru că e sigură că ea i-a făcut invitația. Nu și-a dat seama, dar în asemenea situații ignoranța nu e o scuză. I-a deschis larg ușa, iar Zenia a intrat, ca un prieten pe care nu l-ai mai văzut de mult, ca o soră, ca o boare de vânt, iar Tony i-a venit în întâmpinare.

Era demult, pe la începutul anilor șaizeci, când Tony avea nouăsprezece ani; o perioadă de care nu-și amintește cu plăcere, înainte de ivirea Zeniei. Dacă privește retrospectiv, i se pare goală, uscată, lipsită de orice bucurii; deși pe-atunci credea că totul merge bine.

Învăța mult, mânca și dormea, își spăla șosetele în chiuveta de la etajul unu din McClung Hall, le zvânta într-un prosop, apoi le atârna frumos de un umeras legat cu o bucată de sfoară de galerie, chiar deasupra caloriferului zgometos din camera ei. Își avea potecuțele ei bătătorite care-o purtau de-a lungul săptămânilor, la fel ca galeriile șoarecilor-de-câmp; câtă vreme nu devia de la ele, era în siguranță. Își urma calea cu încăpățănare, cu nasul în pământ, învăluită într-o amorteală protectoare.

Parcă era în noiembrie, dacă-și aduce bine aminte. (Avea un calendar de perete pe care tăia mereu zilele cu o

cruce, deși nu urmărea o dată anume; dar lucrul ăsta îi crea simțământul că merge înainte.) Locuia în McClung Hall de trei ani, de la moartea tatălui ei. Mama sa murise înainte și se afla în momentul acela într-o cutie de tablă de forma unei grenade submarine în miniatură, pe care o păstra pe un raft din dulap, înghesuită îndărătul puloverelor frumos împăturite. Tatăl ei se afla în cimitir, deși pistolul lui nemțesc, un model de prin anii 1940, stătea cuminte în vechea lor cutie cu decorațiuni pentru pomul de Crăciun — aproape singurele lucruri pe care le păstrase din casa părintească. Avusese intenția să-și reunească părinții — să ia un fâraș de grădină și să se ducă într-o zi la cimitir, să planteze urna lângă tatăl său, ca pe un bulb de lălea din aliaj de aluminiu —, dar a oprit-o gândul că mama ei ar fi făcut, poate, orice, numai să evite lucrul ăsta. În orice caz, nu o deranja deloc s-o aibă pe raft, în camera ei, de unde putea s-o supravegheze. (Să-i spună unde să se așeze. S-o strunească. S-o facă să stea cuminte.)

Tony era singură în cameră, pentru că fata cu care trebuia să locuiască luase o supradoză de somnifere, i se făcuseră spălături stomacale, iar apoi dispăruse. Oamenii aveau tendința să facă asta în ultima vreme, după câte observase Tony. Săptămâni în șir înainte de-a pleca, colega ei de cameră stătuse toată ziua în pat, îmbrăcată, citind romane de două parale și plângând încetitor. Asta o călcase pe Tony pe nervi. O deranjase chiar mai mult decât somniferele.

Tony avea sentimentul că trăia singură, dar era, desigur, înconjurată și de alții; de alte fete; sau or fi fost femeii? McClung Hall era denumită internat pentru femei, dar ele între ele își ziceau *fete*. *Hei, fetelor*, strigau ele, alergând pe scări. *Să vă spun o bombă!*

Tony simțea că nu avea nimic comun cu fetele astea. Ele își petreceau serile în grup — când nu se duceau la întâlniri — în salonul comun, întinse pe divanul ăla deprimant, portocaliu-închis, și pe cele trei fotolii jerpelite, îmbrăcate în pijamale și în halate, cu bigudiurile în păr, jucând bridge, fumând și bând cafea, disecându-și iubiții.

Tony nu se ducea la întâlniri; nu avea pe nimeni. Asta n-o deranja câtuși de puțin; oricum, se simțea mai bine în compania celor morți de mult. Nu risca astfel să trăiască în tensiune sau să aibă dezamăgiri. Nimic de pierdut.

Roz era una dintre fetele care se duceau în salonul comun. Avea o voce puternică și îi zicea Toinette sau, mai rău, Tonikins; și pe vremea aceea voia s-o gătească pe Tony, ca pe o păpușică. Nu îi plăcea atunci de ea. I se părea băgăcioasă, necioplită și sufocantă.

Fetele o considerau ciudată pe Tony, dar nu se purtau ostil cu ea. Dimpotrivă, o transformaseră în animalul lor de companie. Le plăcea s-o hrănească cu micile lor bunătăți de contrabandă, ascunse prin camere — ciocolată, fursecuri, cartofi prăjiți. (Era interzis să ții mâncare în cameră, ca să nu apară șoareci și gândaci.) Le plăcea s-o ciufulească și s-o ciupească prietenos.

Oamenii nu se pot abține să pună mâna pe lucrurile mici, cum ar fi pisoii sau bebelușii. *Tony, micuța.*

Când trecea în fugă pe lângă ele, spre camera ei, o strigau: *Tony, hei, Tone! Ce mai faci?* De cele mai multe ori le ținea piept sau le evita. Dar uneori era nevoită să se ducă și ea în salon, să le bea cafeaua aia plină de zaț și să guste din prăjiturile lor care-ți scârțâiau între dinți. Atunci o puneau să le scrie numele în ambele sensuri, în același timp, câte un nume cu fiecare mână; se strângeau în jur, minunându-se

de ceea ce ei i se părea absolut normal — un truc ieftin și nesemnificativ.

Dar Tony nu era singura cu talente. Una dintre fete știa să scoată niște sunete ca o barcă cu motor ambalată, altele — inclusiv Roz — aveau obiceiul să-și deseneze chipuri pe burtă cu dermatograful și cu ruj, apoi dansau din buric, iar gurile alea pictate se deschideau grotesc; alta știa o șmecherie cu un pahar cu apă, un tub gol de hârtie igienică, o coadă de mătură, o tigaie de aluminiu și un ou. Lui Tony, aceste trucuri i se păreau mult mai valoroase ca al ei. Pentru a face ce făcea ea, nu avea nevoie de talent sau de prea multă practică; era ca atunci când ai încheieturi mobile sau îți poți mișca urechile.

Uneori, o implorau să le cânte de la coadă la cap, iar dacă o pisălogeau și ea se simțea în stare, le făcea pe plac. Începea cu glasul ei fals, surprinzător de aspru, ca un copil răgușit:

*Otibui, o,
Otibui, o,
Otibui, o,
Enitn(e)melc,
Cinșev ătudreip, itșe(ă)sud,
Ererud ec,
Enitn(e)melc.*

Ca să-i iasă cadența, considera trei vocale mute și mai diftonga pe ici, pe colo. De ce nu? La urma urmei, toate limbile au astfel de chichițe; iar asta era limba ei și ea stabilea regulile și abaterile de la ele.

Cântecul li se părea fetelor hilar, mai ales că Tony nu schița niciun zâmbet, nu clipea, nu se clintea. Interpreta pe un ton egal.

Adevărul e că nu găsea nimic de râs în acest cântec unde era vorba de o femeie înecată absurd, care nu era jelită și, în cele din urmă, era uitată. Ei i se părea trist. *Dusă ești, pierdută veșnic*. De ce râdeau toate?

Când nu se afla în prezența lor, nu prea se gândea la fetele alea — la bancurile lor care o călcau pe nervi, la mirosul lor de grup, de pijamale, de fixativ, de piele umedă și de talc, la ciripelile și cotcodăcelile lor, la surâsurile lor condescendente (*nostima Tony*). În schimb, se gândea la războaie.

La războaie și la bătălii, care nu-s același lucru.

Ceea ce-i plăcea ei cel mai mult era să reconstituie bătăliile decisive, să vadă dacă ar fi fost posibil ca ele să fie câștigate de cei învinși. Studia hărțile, relatările, dispunerea trupelor și tehnologiile. Alegerea altui loc ar fi putut schimba balanța; sau un alt tip de gândire, pentru că gândul înseamnă tot tehnologie. Sau o credință religioasă puternică, deoarece Dumnezeu este și El o armă militară. Sau altfel de vreme, alt anotimp. Ploaia era decisivă; la fel și zăpada. Și norocul.

Nu avea preferințe, nu era de partea nimănui. Bătăliile erau chestiuni care puteau fi rezolvate altfel. Unele erau imposibil de câștigat; altele, nu. Ținea un carnetel de bătălii, cu soluții alternative și cu scoruri. Scorurile se refereau la pierderile umane. Așa se numeau, „pierderi”, ca și cum oamenii ar fi fost uitați pe undeva, ca să fie mai târziu găsiți. De fapt, însemnau „morți”. Duși sunt și veșnic pierduți. *Ce durere!* aveau să spună, după aceea, generalii, dacă ei înșiși rămâneau în viață.

Nu era atât de proastă încât să le spună fetelor despre preocupările astea ale ei. Dacă ar fi aflat, ar fi împins-o

peste granița care desparte ciudățenia drăgălașă de patologic. Prefera să aleagă prăjiturilele.

Mai erau câteva fete în internat la fel ca Tony, care se furișau pe lângă jucătoarele de bridge în halate și evitau salonul comun. Acestea nu se asociau cu nimeni; nici măcar nu-și vorbeau, în afară de *Bună*. Tony le suspecta de preocupări tainice — tainice și ilare —, de ambiții inacceptabile, ca ale ei.

Una dintre aceste singuratică era Charis. Pe vremea aceea n-o chema așa, ci pur și simplu Karen. (Devenise Charis prin anii șaizeci, când schimbarea numelor era o adevărată modă.) Charis-Karen era o fată subțirică; *mlădioasă* era unul din cuvintele care îi veneau adesea în minte; ca sălciile, cu crengile lor unduioase, cu cascadele lor de frunze tremurătoare. Celălalt cuvânt era *amnezică*.

Charis șerpuia fără nicio țință; Tony o vedea uneori în drum spre sau de la școală, hoinărind pieziș pe străzi, mereu — cel puțin așa părea — în pericol să fie călcată de mașini. Purta fuste lungi, tiroleze, și i se vedea mereu marginea furoului; îi cădeau tot timpul lucrurile din poșete, mai bine zis, din gentoaiile uzate de pânză brodată. Când se rătăcea prin salonul comun, o făcea numai pentru a întreba dacă nu-i văzuse cineva vreo mânășă, eșarfa mov sau stiloul. De obicei, nimeni nu le văzuse.

Într-o seară, când Tony se întorcea de la bibliotecă, a văzut-o pe Charis coborând pe scara de incendiu de la McClung Hall. Părea îmbrăcată în cămașă de noapte; în orice caz, era ceva lung, alb și vaporos. A ajuns pe platforma de jos, și-a întins, o clipă, brațele în lături, apoi și-a dat drumul cei câțiva metri până jos, pornind-o spre Tony. Avea picioarele goale.

Era somnambulă, a tras Tony concluzia. S-a întrebat ce să facă. Știa că nu era voie să-i trezești pe somnambuli, dar uitase de ce. N-o interesa Charis, abia dacă schimbase două vorbe cu ea, dar se simțea datoră să se ia după ea, să fie sigură că n-o călca vreun vehicul. (Dacă treaba asta s-ar fi întâmplat acum, Tony ar mai fi adăugat acestei posibilități și violul: o femeie tânără, în cămașă de noapte, pe întuneric, în centrul orașului, își asumă un mare risc. Probabil că și atunci riscul era același, dar violul nu făcea parte dintre categoriile cu care opera Tony pe vremea aceea. Violul se practica odată cu jaful de după bătălii și ținea de istorie.)

Charis nu a mers prea departe. A trecut peste mai multe grămezi de frunze de arțar și de castan greblate, pe gazonul din fața clădirii; pe urmă s-a întors și a trecut din nou peste ele, cu Tony strecurându-se după ea, ca un colecționar de fluturi. Apoi s-a așezat sub un arbore.

Tony s-a întrebat cât avea de gând să stea acolo. Începea să se facă frig, și voia să intre; dar nu-i venea s-o lase pe Charis acolo, pe pajiște, sub copac, în cămașă de noapte. Așa că s-a așezat lângă ea. Pământul era reavăn. Spera să n-o vadă nimeni cum stă acolo; din fericire, era îmbrăcată într-o haină cenușie. Spre deosebire de Charis, care strălucea stins.

După câteva clipe, a răsunat un glas din întuneric: „Nu dorm”, a spus ea. „Dar, oricum, îți mulțumesc.”

Tony s-a supărat. Se simțea ca o fraieră. Comportamentul ăla al lui Charis de a cutreiera de colo-colo cu picioarele goale, în cămașă de noapte, nu i se părea deloc misterios și nici n-o intriga. Îl găsea doar teatral și bizar. Poate că Roz și fetele din salonul comun erau mai dintr-o bucată, însă

mai puțin complicate, tangibile; știai la ce să te-astepti de la ele. Pe când Charis era lunecoasă, translucidă și lipicioasă, ca baloanele de săpun, ca gelatina sau ca tentaculele anemonelor marine. Dacă o atingeai, riscai ca o parte din ea să nu se mai dezlipească de tine. Era contagioasă; era mai bine să n-ai de-a face cu ea.

19

Niciuna dintre fetele de la McClung Hall nu era în relații cu Zenia. Și nici ea nu s-ar fi băgat în cârd cu ele. N-ar fi conceput să stea undeva numai cu femeii nici s-o împuști, după cum i-a și spus lui Tony atunci când a pus pentru prima dată piciorul acolo. *Ce văgăună*, a exclamat atunci. (De ce venise? Să împrumute ceva. Ce oare? Tony nu vrea să-și amintească, dar nu poate să uite, oricât ar încerca: a fost vorba de bani. Zenia rămânea mereu fără o lețcaie. Lui Tony i s-a părut jenant că i se cerea, dar i s-ar fi părut și mai jenant să o refuze. Acum însă, i se pare jenant că a fost atât de naivă și de fraieră să se lase dusă de nas.)

„Internatele sunt pentru oamenii mărunți”, a zis Zenia, privind cu dispreț în jur, la zugrăveala standard, la scaunele ieftine din salonul comun, la caricaturile tăiate din ziare și lipite cu scotch pe ușile fetelor. „Ai dreptate”, a zis Tony cu inima grea. Zenia și-a plecat privirile spre ea și s-a corectat zâmbind: „Mărunți din punctul de vedere al perspectivei. Nu m-am referit la tine.” Tony a râsuflat ușurată; era un mare privilegiu să fii exclus din această categorie. Te făcea să te simți grațiat, reabilitat, te făcea să te simți

recunoscător; sau, cel puțin, așa gândea Tony în timp ce pășea mărunț spre camera ei, își căuta cecul ei modest și apoi îl completa. În timp ce i-l oferea. Zenia l-a luat nonșalant, l-a îndoit și l-a băgat în mânecă. Încercau amândouă să se comporte normal; de parcă nu se întâmplase nimic, de parcă nu era vorba de nicio datorie.

Ce m-o mai fi urât în clipa aia! își zice Tony.

Așadar, Tony nu a cunoscut-o pe Zenia de la fetele din McClung Hall, ci prin prietenul ei, West.

Nu prea știe cum devenise West prietenul ei. Parcă își făcuse apariția din senin. Se așezase în clasă alături de ea și-o rugase să-i împrumute notițele de Istorie modernă, pentru că lipsise la cursul anterior; apoi, dintr-odată, lucrul ăsta a intrat în obișnuință. West era singura persoană cu care simțea că ar putea discuta despre pasiunea ei pentru război. N-o făcuse încă, dar îl pregătea cu binișorul. Asemenea lucruri puteau dura ani de zile, iar prietenia lor nu avea o vechime mai mare de-o lună. În primele două săptămâni îi zisese Stewart, ca toți amicii lui care-l băteau pe umăr sau îl înghionteau: *Hei, Stew! Ce mai faci?* Apoi, însă, West îi văzuse din întâmplare câteva dintre comentariile criptice de pe marginea notițelor — *eirezim ec, rotisitcilp tahar* — așa că fusese nevoită să-i dea explicații. Se arătase impresionat de abilitatea ei de a scrie de la coadă la cap — *Asta e ceva*, se minunase el — și-o pusese să-i inverseze și lui numele. Zicea că-i place mult mai mult așa.

Fetele au început să-l numească pe West iubitul ei, deși știau că nu era așa. Asta numai ca s-o necăjească. „Ce-ți mai face iubitul?” urla Roz, rânjindu-i de pe canapeaua portocalie lăsată, care se lăsa și mai tare când se așeza ea.

„Hei, Tonikins! Care-i viața ta secretă? Ce mai face domnul Prăjină? Vai de mine! Lunganii ăștia sunt morți după piticuțe!”

West era, într-adevăr, înalt, dar față de ea părea și mai înalt. Nu puteai spune că era uriaș, pentru că nu era solid deloc. Dimpotrivă, era slăbănog și deșirat. Arăta ușor dezmembrat, iar mâinile și labelle picioarelor păreau imense, din cauza mânecilor și a cracilor pantalonilor prea scurți. Era chipeș, într-un fel colțuros și discret, ca statuia unui sfânt medieval sau ca un bărbat frumos care fusese întins precum elasticul.

Pe atunci, avea părul lung și blond, dezordonat, și purta haine ponosite, de culoare închisă — pulovere pe gât zdrențuite, jeanși murdari. Cam neobișnuit pentru vremea aceea, pentru că majoritatea studenților își puneau cravată sau măcar sacou. Hainele lui erau un simbol al periferiei sociale, îi dădeau un aer de proscris. Când se duceau să-și bea amândoi cafeaua, după cursul de Istorie modernă, într-una dintre cafenelele studențești obișnuite, fetele se cam uitau la West. Apoi își coborau privirile și dădeau de Tony, cu frizura ei copilăroasă, de paj, cu ochelarii cu ramă de бага, îmbrăcată într-o fustă în carouri și încălțată cu mocasini. Asta le făcea să rămână cu gura căscată.

Cam tot ce făceau ea și West era să bea cafea. Iar în timpul ăsta, stăteau de vorbă; deși niciunul dintre ei nu era ceea ce s-ar numi locvace. Conversația lor era constituită astfel, în mare parte, dintr-o tăcere plăcută. Uneori, se duceau să bea bere, în tot felul de taverne întunecoase; mai exact, West bea. Tony stătea pe marginea scaunului, abia atingând podeaua cu picioarele, și lungea spuma alene, ca o pisicuță. Apoi West bea restul ei de bere și mai comanda

două. Limita lui era de patru halbe. Spre ușurarea ei, nu și-o depășea niciodată. Surprinzător, deși Tony părea un copil, era întotdeauna lăsată să intre în berării. De fapt, nici nu avea vârsta legală să intre într-un local public. Probabil cei de-acolo credeau că are deja douăzeci și doi de ani, altfel n-ar fi îndrăznit să intre. Dar se deghiza în ea însăși — mai bine de-atât nici că se putea. Dacă ar fi încercat să pară mai bătrână, nu i-ar fi mers.

West îi spunea că nimeni nu-și lua notițe mai bune la istorie ca ea. Asta o făcea să se simtă utilă — ba mai mult, indispensabilă. Neprețuită, chiar.

West își alesese Istoria modernă — care nu era deloc modernă, ci, pur și simplu, nu era istorie antică, adică nu se termina cu căderea Romei — pentru că-l interesau cântecele populare și baladele, precum și instrumentele muzicale vechi. Știa să cânte la lăută sau, cel puțin, așa pretindea. Tony nu-i văzuse lăuta. Și nici nu fusese vreodată în camera lui, dac-o fi avut așa ceva. Nu știa unde stătea, nici ce făcea seara. Își zicea că nici n-o interesează; între ei exista o prietenie de după-amiază.

Pe măsură însă ce trecea vremea, a început să se gândească și la celelalte aspecte ale vieții lui. S-a trezit întrebându-se ce-o fi mâncând la cină și chiar la micul dejun. Presupunea că locuia împreună cu alți bărbați, mai bine zis băieți, pentru că-i povestise despre un cunoscut de-al lui care putea să-și aprindă propriile-i vânturi. I-o spusese fără nicio urmă de amuzament, ci cu un oarecare regret. „Imaginează-ți că i s-ar scrie asta pe piatra de mormânt”, zisese el. Tony trăsese concluzia că aprinderea vânturilor era o variantă a trucurilor mai cuminți de la McClung Hall, cele cu ouăle și cu fețele desenate cu ruj — așadar, tipice unui cămin de băieți. Dar nu întrebase nimic.

Când își făcea apariția, West o saluta cu *Bună*. Când pleca, zicea *Pe curând*. Dar Tony nu știa niciodată când avea de gând să apară sau să dispară.

Au dus-o așa până în noiembrie. Tony și West stăteau într-o berărie numită Hanul Montgomery, după una dintre bătăliile Rebeliunii din 1837, din Canada de Sus — o bătălie care, după părerea ei, trebuia să se termine altfel, dar fusese pierdută din prostie și din panică. Tony lingea spuma berii, ca de obicei, când West a rostit ceva surprinzător. A zis că dădea o petrecere. De fapt, a spus *dăm* o petrecere. Și n-a zis *petrecere*, ci *tămbălău*.

Tămbălău suna ciudat din gura lui West. Tony nu-l vedea ca pe o persoană violentă, iar asta era un cuvânt aspru, ofensiv. Suna ca și cum West ar fi citat pe cineva. „Un tămbălău?” s-a mirat Tony nesigură. „Știi și eu?” Le auzise pe fetele din cămin vorbind de tămbălăurile din frății după care lumea voma — mai ales băieții, dar, uneori, nici fetele nu rămâneau mai prejos — fie acolo, pe loc, fie mai târziu, într-una dintre toaletele de la McClung.

„Cred c-ar trebui să vii”, a zis West, privind-o cald, cu ochii lui albaștri. „Cred că ești cam palidă.” „Așa sunt eu”, i-a răspuns Tony, apărându-se. Grija lui West pentru sănătatea ei o luase prin surprindere. I se părea prea politicoasă în ciuda hainelor lui comune și ponosite, știa totdeauna să deschidă ușile. Nu era obișnuită să se îngrijoreze nici el, nici altcineva pentru ea. Lucrul ăsta o alarma, de parcă ar fi pus mâna pe ea. „Ei?” a făcut West. „Cred c-ar trebui să ieși mai des.” „Să ies?” a întrebat Tony. Nu-i era prea clar ce înțelegea el prin *a ieși*. „Păi, să mai cunoști și tu lume”, a lămurit-o West. Tonul cu care rostise aceste cuvinte avea

ceva insinuant, de parcă ar fi urmărit scopuri ascunse și necurate; i-a trecut prin minte că poate voia să-i prezinte pe cineva, din prea multă solitudine à la Roz. *Toinette! Vreau să-ți prezint pe cineva!* ar fi zis Roz, iar Tony s-ar fi eschivat și-ar fi luat-o la sănătoasa.

Acum i-a răspuns lui West: „Dar nu cunosc pe nimeni acolo.” „Mă cunoști pe mine”, a zis el. „Și-ai să-i cunoști și pe ceilalți.”

Tony nu i-a spus că nu voia să mai cunoască pe nimeni. Ar fi sunat cam ciudat. Așa că l-a lăsat pe West să-i scrie adresa pe un colțișor de hârtie rupt din manualul *Înflorirea Renașterii*. Nu i-a propus să vină s-o ia, așa că bine măcar că nu era vorba de o întâlnire. Tony nu s-ar fi descurcat cu nimeni într-o astfel de situație, cu atât mai puțin cu West. N-ar mai fi fost în stare să controleze implicațiile, sau speranța. Speranța de genul ăsta ar fi putut s-o dezechilibreze. Nu voia să se complice cu nimeni, să fie clar! Punct!

Ca să ajungi la tămbălău, trebuie să urci două rânduri de scări, într-o clădire îngustă, acoperită cu șindrila de asfalt, situată departe de centru, care face parte dintr-un șir de depozite cu mărfuri la preț redus sau rezerve ale armatei și dă spre calea ferată. Scările sunt abrupte; Tony urcă una câte una, ținându-se de balustradă. Ușa de sus e deschisă și dinăuntru se revarsă fumul de țigară și gălăgia. Tony se întreabă dacă n-ar fi bine să bată. Se hotărăște să n-o facă, presupunând că, oricum, n-o va auzi nimeni, așa că intră.

Imediat își regretă însă curajul, pentru că încăperea e înțesată de oameni care, luați în grup, au darul s-o înspăimânte sau, în orice caz, s-o neliniștească. Majoritatea

femeilor au părul drept și și-l poartă în coadă de cal ca balerinele sau într-un coc auster. Au ciorapi negri, fuste negre, bluze negre și nu sunt rujate; ochii le sunt puternic fardați. Unii dintre bărbați au barbă. Sunt îmbrăcați în stilul lui West — cămăși de purtare, pulovere pe gât, jachete de jeans — numai că nu au aceeași candoare, aceeași dulceață, aceeași puritate, ci sunt vânjoși, compacti, denși, suprasaturați de substanță. Sunt mătăhăloși, neciopliți, dau pe dinafară de energie statică.

Bărbații vorbesc mai mult între ei. Femeile tac. Se sprijină de pereți, sau stau cu mâinile încrucișate, fumând nonșalant și scuturând scrumul pe jos; par plictisite și gata să plece în altă parte, unde să se distreze mai bine; altele îi fixează pe bărbați cu o privire lipsită de expresie sau se uită peste umăr, doar-doar or găsi ceva mai de soi.

Vreo două se uită la Tony când intră, dar își întorc repede privirea. Ea e îmbrăcată ca de obicei, cu un jersey de velur verde-închis, o bluză albă pe dedesubt, o panglicuță de catifea verde, ciorapi trei sferturi și mocasini maro. Mai are o mulțime de haine din liceu, pentru că-i sunt încă bune. În momentul ăsta își dă seama că va trebui să-și cumpere altele. Dar nu prea știe ce și cum.

Se ridică în vârful picioarelor și se uită atent la încrângătura de brațe, de umeri și de capete, la piepturile alea negre de lână tricotată, la busturile de doc. Dar West nu e nicăieri. Poate pentru că e așa întuneric, poate că de-asta nu-l vede. Apoi își dă seama că încăperea nu e doar întunecată, ci și neagră. Pereții, tavanul și chiar podeaua sunt ca un email negru, intens și lucios. Până și ferestrele au fost vopsite; și sistemele de iluminat. În loc de becuri electrice sunt lumânări înfipite în sticle de Chianti. Și peste tot în

încăpere se află o mulțime de cutii de suc fără etichete, cu crizanteme albe care tremură și strălucesc în pâlpâirea lumânărilor.

Tony vrea să plece, dar nu-i vine s-o facă înainte să-l vadă pe West. Nu cumva să creadă că i-a refuzat invitația sau că a uitat; nu cumva să creadă că-i o snoabă. Pe lângă asta, simte nevoia să fie alinată, să i se redea încrederea: alături de el nu s-ar mai simți atât de stingheră. Pornește în căutarea lui, pe un hol din stânga care duce la o baie. Ușa se deschide, aude cum se trage apa și iese un bărbat solid și păros, care se uită atent la Tony. „Rahat! Cercetașele!”

Tony se face mică de tot. O zbughește în baie; măcar are și ea un refugiu. Totul e vopsit și aici în negru, până și chiu-veta și cada; chiar și oglinda. Încuie ușa și se așază pe ve-ceul negru, pipăindu-l mai întâi, să vadă dacă vopseaua e uscată.

Nu e sigură c-a nimerit unde trebuie. Poate că West nu locuiește aici. Poate că a greșit adresa; poate că ăsta-i alt tămbălău. Dar, înainte să urce scările, s-a mai uitat o dată pe bilețelul ăla. Atunci, poate că a greșit ora — a venit prea devreme sau prea târziu ca să-l mai găsească pe West. N-are cum să-și dea seama, odată ce venirile și plecările lui sunt atât de imprevizibile.

Ar putea să iasă din baie, să întrebe pe cineva — pe unul dintre bărbații ăia mari și păroși sau pe una din femeile alea înalte și încrezute — unde-ar putea fi West, dar numai gândul o paralizează. Și dacă nu-l cunoaște nimeni? Ar fi mai cuminte să rămână aici, să reconstituie bătălia de la Culloden și să calculeze șansele. Organizează mai întâi terenul — povârnișul, linia zidului de piatră, îndărătul că-reia stă șirul ordonat al soldaților britanici cu armele lor

ordonate. De pe deal, dau năvală urlând clanurile acelea zdrențuroase, înarmate doar cu săbii greoaie și vechi și cu scuturi rotunde. Sunt răpuse pe loc, în grămezi pitorești și nobile. Un adevărat abator. Curajul are sens numai atunci când tehnologiile sunt relativ egale. Drăguțul de prinț Charlie a fost un idiot.

Imposibil de câștigat bătălia asta, își zice ea. Singura lor speranță ar fi fost să evite o confruntare. Să respingă termenii conflictului, să refuze uzanța. Să se deghizeze în simpli țărani. Să atace noaptea, apoi să se facă nevăzuți printre dealuri. Desigur, asta nu-i o luptă dreaptă, dar în fond, ce înseamnă luptă dreaptă? Ea încă n-a învățat despre așa ceva.

Bate cineva la ușă. Tony se ridică, trage apa la veceul negru, își clătește mâinile la chiuveta neagră. Nu există prosop, așa că se șterge pe pulover. Descuie ușa; e una dintre „balerine”.

„Scuze”, îi spune.

Femeia se uită rece la ea.

Tony se întoarce în încăperea cea mare, cu intenția de-a pleca. Fără West, n-are niciun rost să mai stea. Dar chiar în mijlocul camerei o vede pe Zenia.

Tony nu știe încă numele Zeniei, dar Zenia nu are nevoie de nume. Nu e îmbrăcată în negru, așa ca majoritatea celorlalți, ci în alb — un fel de cămașă țărăneasă, până pe la jumătatea coapselor lungi, strânse în jeanși. Cămașa nu e subțire, dar sugerează mai degrabă un articol de lenjerie, poate și din cauză că are nasturii desfăcuți până în dreptul sfârcurilor. Prin V-ul ăsta se văd două jumătăți de sâni mici și tari de-o parte și de alta, ca două paranteze inverse.

Toți ceilalți, îmbrăcați în negru, se topesc în fundalul negru al pereților. Zenia rămâne: chipul și mâinile și bustul ei înoată în marea asta de întuneric, printre crizante-mele albe, fără trup, parcă, și fără să atingă pământul. Cu siguranță că și-a plănuit totul dinainte, observă Tony: cum o să lucească în obscuritate, ca o stație de benzină cu program non-stop sau, să recunoaștem, mai degrabă ca luna.

Tony se simte absorbită, împinsă spre peretele de email negru. Oamenii foarte frumoși au efectul ăsta asupra ta, își zice ea; te șterg, pur și simplu, de pe fața pământului. În prezența Zeniei, nu numai că se simte mică și absurdă, ci chiar anulată, nonexistentă.

Își face drum la bucătărie. Și aici, totul e negru, până și mașina de gătit și frigiderul. Vopseaua lucește umed în strălucirea lumânărilor aprinse.

West stă sprijinit de frigider. E beat pulbere. Tony își dă seama dintr-o privire, doar are destulă experiență. Simte cum se răscolește ceva în ea.

„Bună, Tony”, zice el. „Ce face micuța mea prietenă?”

West nu i-a zis niciodată „micuța mea prietenă”. Nici măcar *mică* n-a făcut-o. Sună ca o profanare.

„De fapt, trebuie să plec”, zice ea.

„Noaptea abia a început”, rostește el. „Bea și tu o bere.”

Deschide frigiderul negru care e alb pe dinăuntru și scoate două sticle de Molson's Ex.

„Unde mă-sa l-oi fi pus?” întreabă el, pipăindu-se.

Tony nu-și dă seama ce caută sau ce face; și parcă nici pe el nu l-ar mai cunoaște. În niciun caz, nu e cel pe care-l crezuse ea. De obicei, West nu înjură.

Tony se dă un pas îndărăt.

„E la tine în buzunar”, se aude un glas în spatele ei.

Tony se întoarce: e fata în cămașă albă, care-i zâmbeste lui West și întinde arătătorul spre el.

„Mâinile sus!”

West își ridică brațele rânjind. Fata îngenunchează și începe să-l scotocească prin buzunare, cu capul sprijinit de coapsele lui, și, într-un târziu — timp în care Tony s-a simțit ca și cum ar fi fost forțată să se uite pe gaura cheii la o scenă mult prea intimă și de neînchipuit — scoate la iveală deschi-zătorul de sticle. Desface ambele sticle ca o expertă, îi întinde una lui Tony, iar pe cealaltă o dă peste cap și începe să bea. Tony îi vede unduirea gâtului lung în timp ce înghite.

„Și eu?” zice West, iar fata îi întinde sticla.

„Ei, îți plac florile noastre?” o întreabă ea pe Tony. „Le-am șutit din cimitirul Colina Speranței. A crăpat nu știu ce mahăr. S-au cam ofilit, din păcate, pentru că a trebuit să așteptăm până s-a cărat toata lumea.”

Tony reține aceste cuvinte — *le-am șutit, a crăpat, s-a cărat* — și începe să aibă complexe în materie de stil.

„Ea e Zenia”, spune West.

În glasul lui se simte un soi de revendicare de proprietar, o aspreală care o deranjează pe Tony. *E a mea*, asta vrea el să zică. *Numai și numai a mea!*

Tony își dă seama acum că s-a înșelat asupra acestui *noi*. *Noi* n-avea nimic de-a face cu colegii de cameră de sex masculin. *Noi* însemna Zenia.

Zenia stă acum rezemată de West, ca de un stâlp de fe-linar. El a cuprins-o cu brațele de mijloc, pe sub bluză; are fața pe jumătate ascunsă în părul ei fumuriu.

„Sunt grozave”, zice Tony.

Încearcă să pară entuziasmată. Bea o gură din sticlă și se concentrează să n-o scuipe. O înțepă ochii și nasul, fața i se înroșește.

„Iar ea e Tony”, aude glasul lui West.

Are gura în ceafa Zeniei, așa că lui Tony i se pare că i-a vorbit părul Zeniei. Îi vine s-o ia la fugă pe ușă, să treacă printre picioarele de doc din încăperea principală, apoi în jos pe scări. Ca un șoarece lovit de streche.

„Ooo, ea e Tony”, zice Zenia, amuzată. „Bună, Tony! Îți plac pereții noștri negri? Te rog, ia-ți mâinile alea reci de pe burta mea”, îi spune ea lui West.

„Cine are mâinile reci are inima caldă”, bolborosește el.

„Inima!” exclamă Zenia. „Ce-mi pasă mie de *inima* ta? Nu asta-i partea cea mai utilă a trupului tău.” Își saltă cămașa, dă de mâinile lui mari, le desface și le mângâie, uitându-se zâmbind la Tony. „Ne răzbunăm”, îi spune ea.

Nu are ochii negri, așa cum i se păruse la început, ci bleumarin.

„E o petrecere de răzbunare. Proprietarul ne dă afară, așa că ne-am gândit să-i lăsăm o amintire dobitocului bătrân. O să-i vină rău vopsind, ca să scape de negrul ăsta. În contract scrie că avem voie să zugrăvim, fără să se specifice însă și culoarea. Ai văzut veceul?”

„Da”, zice Tony. „E foarte alunecos.”

N-a intenționat să fie comică, dar Zenia izbucnește în râs.

„Ai dreptate”, i se adresează ea lui West. „Tony e o bombă.”

Lui Tony nu-i place deloc să se vorbească de ea la persoana a treia când e de față. Și maică-sa făcea la fel. Cei doi încep s-o disece, s-o caracterizeze cu tot felul de adjective, ca și cum ar fi un copil, ca și cum ar fi un nimic, ca și cum ar fi doar un subiect. Îi trece prin minte că singurul motiv pentru care West a invitat-o aici e că așa a vrut Zenia. Pune

sticla de bere pe mașina neagră de gătit și observă că e pe jumătate goală. Înseamnă că ea a băut cealaltă jumătate. Cum o fi făcut?

„Ar trebui să plec”, rostește cu ceea ce speră a fi demnitate.

Zenia nu pare s-o audă. Și nici West, care își ridică fața din părul ei. Ochii îi strălucesc în lumina lumânărilor.

Tony simte că brațele și picioarele i se desprind de trup, iar sunetele din jur parcă se sting. Din cauza berii; ea nu bea bere, nu e obișnuită să bea. O năpădește un dor nepus; simte nevoia să aibă și ea pe cineva care să-și îngroape fața în părul ei. Și-ar dori ca acel cineva să fie West. Numai că ea nu are destul păr, așa că obrazul lui i s-ar lipi de scalp.

A pierdut ceva. L-a pierdut pe West. *Tudreip. Cinșev.* Ce gând prostesc! Cum poți să pierzi ceva ce n-ai avut niciodată?

„Ei, Tony”, zice Zenia, rostindu-i numele de parcă ar fi un cuvânt străin, de parcă l-ar cita. „West mi-a spus că ești genială, încotro vrei s-o iei?”

Ei i se pare că Zenia vrea să știe unde pleacă ea de aici. Ar putea să se prefacă, să spună că trebuie să se mai ducă la o petrecere, la care Zenia nu a fost invitată. Dar n-o s-o creadă nimeni.

„Păi, cred c-am să iau metroul și-am să mă duc la cămin”, zice ea. „Am mult de lucru.”

„Muncește tot timpul”, adaugă West.

„Nu”, face Zenia, ușor iritată. „M-am referit la viața ta. Ce obsesii ai?”

Obsesii. Tony nu mai cunoaște pe nimeni care vorbește așa. Numai criminalii și ciudații au obsesii, iar dacă totuși mai ai câte una, e bine să n-o dai în vileag. *Nu sunt obligată să-i răspund*, își zice ea. Îi vin în minte fetele de la McClung

Hall și se gândește la ce părere or fi având ele despre obsesii. Și despre Zenia, că tot veni vorba. Cu siguranță că ar considera-o plină de obsesii, o curvă, cu nasturii ăia așa, desfăcuți. N-ar fi de acord nici cu părul ei desfrânat. De obicei, Tony consideră comentariile lor în legătură cu alte femei superficiale și răutăcioase, de data asta însă i-ar prinde bine să le audă.

Ar trebui să surâdă plictisită, fără drept de apel, și să zică: *Ce?* Apoi să izbucnească în râs uluită, ca de o întrebare prostescă. Știe să se prefacă, doar a mai văzut și ea câte ceva. Numai că nu e o întrebare prostescă, iar ea știe răspunsul.

„Luiobzăr”, rostește ea.

„Poftim?” face Zenia, concentrându-se, în sfârșit, asupra ei, de-abia acum considerând-o demnă de interes. „Ce-ai zis?”

Tony își dă seama că a luat-o gura pe dinainte. A spus cuvântul de-a-ndăratelea. Probabil, din cauza alcoolului.

„Vreau să zic *războiul*”, pronunță ea cu grijă acum. „Asta vreau să fac cu viața mea. Vreau să studiez războiul.”

N-ar fi trebuit să-i spună, să se dezvăluie așa. S-a exprimat aiurea, a fost ridicolă.

Zenia râde, dar nu în bătaie de joc. E un râs de încântare. Îi atinge brațul ușor, cum ai juca leapșa cu o pânză de păianjen.

„Hai să bem o cafea”, spune ea.

Și Tony surâde.

20

Asta a fost. Momentul decisiv. Rubiconul! Zarurile fuseseră aruncate, dar cine să-și fi dat atunci seama? Tony în

niciun caz, deși își amintește că a avut senzația ciudată că-i fuge pământul de sub picioare, ca și cum ar fi fost absorbită de un curent puternic. Și ce-o atrăsese așa pe Zenia? Ce i-o fi făcut semn și-i arătase că în micuța carapace ca de cărbuș a lui Tony exista o deschidere? Care fusese cuvântul fermecat, *luiobzăr* sau *războiul*? Probabil că amândouă; perechea. Asta a atras-o atât de puternic pe Zenia.

Dar s-ar putea să se complice inutil, să despice firul în patru la modul intelectual, așa cum e Tony înclinată să facă totdeauna. Cu siguranță, fusese ceva mult mai simplu, mult mai la mintea cocoșului: zăpăceala, lipsa ei de apărare în situația dată; situația dată numindu-se West; West, și faptul că Tony îl iubea. Zenia trebuie să fi simțit asta înaintea ei, să-și fi dat seama că nu reprezenta o amenințare și, totodată, că putea fi jumulită.

Dar ce se întâmplase cu Tony? Ce-i oferea Zenia, sau ce i se păruse că-i oferă, atunci, în bucătăria aceea neagră, în timp ce-i zâmbea și-o atinge ușor pe braț, pâlpâind în lumina lumânării ca un miraj?

Natura detestă orice vid, își zice Tony. Ce păcat! Dacă n-ar fi așa, vidul ne-ar putea călăuzi existențele pe o cale relativ sigură.

Asta nu înseamnă că Tony ar fi acum vid. Dimpotrivă! Acum e doldora, se desfată în plenitudine, acum își păzește un castel plin de comori, acum e implicată. Acum trebuie să pună stăpânire.

Tony și-a abandonat pixul și carnețelul pe masa de ping-pong și se plimbă prin subsol, gândindu-se la West, care doarme sus, și la aerul pe care-l respiră; la West, care se răsuște și mormăie, suspinând sfâșietor, de zici că i se

rupe inima. Ea ascultă țipetele muribunzilor, strigătele victorioase ale sarazinilor pe coasta aridă, zumzăitul frigiderului din apropiere, declicurile termostatului de la instalația de încălzire, și glasul Zeniei. Un glas tărăgănat, puțin ezitant, cu un ușor accent străin, o idee găngăvit; profund, plin, dar învăluit într-o pojghiță tare. Ca o ciocolată cu glazură, umplută cu cremă moale, densă, amăgitoare. Dulce și nocivă.

„Ce te-ar putea face să te sinucizi?” o întreabă Zenia.

„Să mă sinucid?” se minunează Tony, ca și când nu s-ar fi gândit niciodată la una ca asta. „Nu știu, nu cred că m-aș sinucide vreodată.”

„Nici dacă ai avea cancer?” continuă Zenia. „Nici dacă ai ști c-o să mori încet, în dureri insuportabile? Nici dacă ai ști unde se află microfilmul, iar adversarii tăi ar ști, la rândul lor, că tu știi și-ar avea de gând să te tortureze până le spui, după care oricum te omoară? Și dacă ai avea un dinte cu cianură, l-ai folosi?”

Zenia e înnebunită după astfel de întrebări. De obicei, scenariile ei sunt extreme: ce-ai face dacă te-ai afla pe *Titanicul* care se scufundă? Ai da din coate, te-ai zbate, sau ai sta cuminte și-ai aștepta politicos să te îneci? Ce-ai face dacă ai crăpa de foame într-o barcă și unul dintre tovarășii tăi ar muri? L-ai mânca? Și dacă da, i-ai împinge pe ceilalți peste bord, ca să păstrezi cadavrul numai pentru tine? Pare să-și aibă propriile răspunsuri bine închegate, deși nu și le dezvăluie totdeauna.

În ciuda cadavrelor imponderabile care-i plutesc în minte, în ciuda războaielor ei pe hârtie și a masacrelor pe care le contemplă zi de zi, asemenea întrebări o descumpănesc pe Tony. Nu sunt chestiuni abstracte — au un

caracter mult prea personal ca să fie astfel — și nu au soluții corecte. Însă ar fi o eroare tactică să-și arate consternarea.

„Păi, nu se știe niciodată”, zice ea. „Asta dacă, bineînțeles, aș fi pusă într-o astfel de situație.”

„Așa e”, face Zenia. „Atunci, să te întreb altceva: ce te-ar putea face să ucizi pe cineva?”

Tony și Zenia își beau cafeaua, așa cum au făcut-o cam din două în două zile în luna care a trecut de când s-au cunoscut. Mai bine zis, din două în două seri; pentru că în momentul ăsta e unsprezece fix, ora de culcare a lui Tony, iar ea încă e trează. Nici măcar nu-i e somn.

Și nu se află nici într-o cafenea studențească insipidă, ci într-una adevărată, pe lângă noua locuință a Zeniei. A ei și-a lui West. O *speluncă*, zice Zenia. Cafeneaua asta se numește Christie's și e deschisă non-stop. În clipa asta sunt acolo trei bărbați, doi în treniuri și altul într-un sacou jerpelit de tweed, care își revin după mahmureală, după cum spune Zenia, și două femei care stau într-un separeu și-și vorbesc în șoaptă. Zenia zice că sunt prostituate; *prosti*, așa le spune de fapt. Adaugă că le recunoaște fără greș. Lui Tony nu i se par un produs sexual prea atrăgător; nu mai sunt tinere, sunt îmbâcsite de fard și coafate după moda anilor patruzeci, date puternic cu fixativ, iar cărarea într-o parte lasă să se vadă albul scalpului. Una dintre ele și-a scos un pantof cu baretă la spate și-și bălângăne piciorul în ciorap de nailon către culoarul dintre mese. Localul ăsta cu linoleumul lui murdar, cu tonomatul lui stricat și cu ceștile lui groase și ciobite are ceva decadent, o neglijență ordinară și de prost gust, care o dezgustă pe Tony, dar o și incită puternic.

Vine din ce în ce mai târziu la cămin. Zice că ajută la pictarea decorului pentru o piesă de teatru, *Troienele*. Zenia a dat o probă pentru rolul Elenei, dar l-a obținut pe cel al Andromacăi. „Atâta văicăreală!” zice ea. „Chelălăieli muieresti! Mi-e silă!” Zice că și-a dorit cândva să devină actriță, dar i-a trecut. „Dobitocii ăia de regizori se cred Dumnezeu! Pentru ei ești un rahat! Și cum salivează și te pipăie cu labela alea ale lor!” Se gândește serios s-o lase baltă.

Salivarea și pipăiala sunt concepte noi pentru Tony. Nimeni n-a salivat după ea și nici n-a fost pipăită. I-ar plăcea s-o întrebe pe Zenia cum vine asta, dar se abține.

Câteodată, ele două chiar pictează decoruri. Nu că Tony ar avea cine știe ce talent — până acum, n-a mai pictat nimic niciodată —, dar ceilalți îi dau o pensulă și vopsea, îi arată unde să coloreze, și ea face fundalurile. Se umple toată de vopsea, pe față, în păr și pe cămașa bărbătească pe care i-au dat-o și care-i ajunge până la genunchi. Parcă ar fi la botez!

Ceilalți — femeile subțirele, disprețuitoare, cu coadă de cal, bărbații ironici, cu pulovere negre — aproape că au acceptat-o, ceea ce e, bineînțeles, opera Zeniei. Din motive necunoscute tuturor acestor oameni, Zenia și Tony sunt prietene la cataramă. Până și fetele din cămin și-au dat seama de asta. Nu-i mai zic Tonikins, nu-i mai oferă fursecuri și nici n-o mai imploră să le cânte *Clementine* de-a-ndăratelea. S-au retras.

Tony nu-și dă seama dacă e vorba de supărare sau de respect; sau, poate, se tem, pentru că Zenia pare a avea o anumită reputație printre ele. Deși niciuna nu o cunoaște personal, ea face parte dintre femeile care nu trec neobservate — asta pentru ceilalți, pentru că Tony habar n-avea de ea. În parte, și datorită înfățișării ei: Zenia e încarnarea

imaginii la care visează toate fetele mai urâtele și mai fără forme; au impresia că se pot astfel transforma și ele, după modelul din afară. Se mai spune și că e foarte deșteaptă și că ia numai note mari, deși nu se omoară cu firea; rareori se duce la cursuri. Cum o fi făcând de știe? Inteligentă, dar și înspăimântătoare. Fieroasă, sălbatică, dincolo de limite.

Tony aude toate astea de la Roz, care dă buzna într-o dimineață la ea în cameră, în timp ce Tony studiază, încercând să recupereze timpul pierdut cu o seară în urmă, când venise târziu. Mămoasa Roz își lasă aripile asupra ei, cârâind și zburându-și penele, și încearcă s-o lumineze pe micuța Tony, față de care se simte responsabilă. Ea ascultă în tăcere; ochii îi devin de oțel, urechile i se închid. Nu vrea să audă nimic rău despre Zenia. *Târfă geloasă*, își zice ea. *Ăsaoleg ăfrât!*

Acum are și altfel de haine, pentru că Zenia a reproiectat-o. Poartă jeanși negri, reiați, și un pulover cu guler mare, rulat, în care capul îi stă ca un ou într-un cuib, și e înfășurată într-o eșarfă verde, uriașă. „Doar ți-o permiti”, i-a zis Zenia în timp ce-o purta prin magazine. Gata cu pajul cu bentiță; Tony s-a tuns scurt, cu părul zbârlit în creștet, din care țâșnesc șuvițe dichisite. Câteodată, i se pare că seamănă cu Audrey Hepburn; alteori, cu un mop electrocutat. Mult mai sofisticată, a decretat Zenia. Tot ea a făcut-o pe Tony să-și schimbe ochelarii cu rame normale de baga cu unii mult mai mari, enormi chiar. „Sunt exagerați”, a îngăimat Tony. „Nu se potrivesc.” „Asta e frumusețea”, a zis Zenia. „Exagerare. Dezechilibru. Fii atentă și-ai să vezi!”

Teoria asta e valabilă și în cazul puloverelor uriașe și a fularelor ca niște pături; Tony înoată în ele și pare și mai

sfrijită decât e. „Parcă sunt un băț”, spune ea. „Arăt ca la zece ani.” „Arăți subțirică”, zice Zenia. „Juvenilă. Sunt bărbați cărora așa le place.” „Atunci nu sunt normali.” „Ia ascultă, Antonia”, îi spune Zenia pe un ton serios. „Niciun bărbat nu e normal. Să nu uiți asta niciodată.”

Vine chelnerița, cu gușă de grăsime sub bărbie, cu picioarele în ciorapi elastici și saboți, cu sânii mari acoperiți de pieptarul cenușiu al șorțului, pe care se vede o pată mare de ketchup. Le umple ceștile indiferentă.

„Și asta-i la fel”, zice Zenia, când chelnerița le întoarce spatele. „O *prosti*. În timpul liber.”

Tony se uită la buclele alea solide, la linia căzută a umezilor și la coculețul ciufulit, de culoarea veveriței moarte.

„Nu se poate!” exclamă ea. „Cine-ar vrea-o?”

„Fac pariu pe orice”, zice Zenia. „Dă-i înainte!”

Vrea să spună că Tony ar trebui să continue cu povestea ei, dar Tony nici nu-și mai aduce aminte despre ce vorbea.

Prietenia ei cu Zenia s-a înfiripat brusc. Se simte ca trasă cu o funie de-o barcă cu motor în viteză, lovită de valuri și înconjurată de aplauze; sau ca și cum și-ar fi dat drumul din vârful unui deal, pe o bicicletă fără frâne și fără ghi-don. Nu mai are controlul; în același timp, se simte neobișnuit, electrizată, de parcă părul de pe mâini și de pe ceafă i s-ar fi zbârlit brusc. O paște un pericol. Dar de ce? Doar nu fac decât să stea de vorbă.

Sporovăiala asta inutilă o ametește pe Tony. N-a stat să asculte niciodată pe cineva atât de mult; ea însăși n-a vorbit atâta fără rost. Rareori se avântase în considerații personale, în existența ei de până atunci. Cui să se confeseze? Habar n-are ce-o să-i iasă din gură în clipa următoare.

„Ei, hai, dă-i înainte”, o îndeamnă Zenia din nou, aplecându-se în față, peste masa cu pete maronii, peste ceștile golite, peste scrumierele cafenii, de metal, pline de mucuri de țigări.

Iar Tony îi dă înainte.

21

Povestea pe care o spune Tony acum se referă la mama ei. E prima oară când Tony dă cuiva atâtea amănunte despre mama ei, pe lângă faptele esențiale. *Dusă și pierdută*, zice Tony; *Ce durere!* zic toți ceilalți. De ce să fi povestit mai mult? Pe cine-ar interesa?

Pe Zenia, după cum se pare. Vede că e un subiect dureros pentru Tony, dar asta n-o descumpănește; parcă îi dă mai tare ghes. O îmboldește, o încurajează și scoate tot felul de sunete potrivite; e curioasă și uluită, oripilată, indulgentă și neîndurătoare, și-o întoarce pe Tony pe dos, ca pe o șosetă.

Confesiunea trenează, pentru că Tony nu are nici măcar o singură imagine clară despre mama ei. Amintirea e formată din bucățele strălucitoare, ca un mozaic devastat sau ca un obiect fragil pe care l-ai scăpat pe jos. Din când în când, Tony adună cioburile, le aranjează și le rearanjează, încercând să le potrivească. Nu-i vorbă că nici nu s-a aplecat cine știe cât asupra acestei îndeletniciri. Dezastrul e prea apropiat.

Așa că tot ce poate scoate Zenia de la ea e doar un pumn de cioburi. De ce-o fi insistând atât? Doar Zenia știe, iar Tony n-are decât să încerce să afle. Numai că, în momentele alea de transă volubilă, ei nici măcar nu-i vine în minte să întrebe.

* * *

Tony a fost călită de mică. Așa își zice acum, jalnic, în pivniță, la trei dimineața, în timp ce armata de cuișoare a lui Otto cel Roșu zace măcelărită pe masa pentru nisip din spatele ei, West își doarme somnul vinovat la etaj, iar Zenia bântuie nestăpânită prin oraș. „Călit” este un cuvânt pe care l-a preluat de la Charis, care i-a explicat că așa se spune despre răsadurile pregătite să reziste la ger și să crească mai viguroase. Nu trebuie să le uzi prea mult, și le lași afară, în frig. Așa i s-a întâmplat și lui Tony. S-a născut prematur, după cum îi plăcea mamei ei să-i tot spună, și-a fost ținută într-o cutie de sticlă. (Să fi existat o nuanță de regret în glasul mamei sale, de parcă i-ar fi părut rău că în cele din urmă fusese scoasă de acolo?) Așadar, Tony și-a petrecut primele zile fără mamă. S-a dovedit că nici mai târziu lucrurile nu au luat o întorsătură mai bună.

De exemplu:

Când Tony avea cinci ani, mama ei s-a hotărât s-o ducă la săniuș. Tony știa ce era acela săniuș, deși nu mai fusese niciodată. Mama ei avea doar o vagă idee, din ceea ce văzuse în felicitările de Crăciun. Dar era una dintre imaginile ei romantice, englezești, despre Canada.

De unde-o fi făcut rost de sanie? Probabil că o împrumutase de la vreo prietenă de la clubul de bridge. A încotoșmănat-o pe Tony în costumul de iarnă și s-au dus la derdeluș cu taxiul. Sania era mică, așa că a încăput într-o parte, pe bancheta din spate, alături de Tony. Mama ei s-a așezat pe locul din față. În ziua aceea, tatăl său luase mașina, cum făcea aproape mereu. Mai bine, pentru că străzile erau pline de gheață, iar mama lui Tony conducea, ca să zicem așa, la limita imprudenței.

Când au ajuns la derdeluș, soarele coborâse, rozaliu întunecat și imens pe cerul cenușiu al iernii, lăsând în urmă umbre vineții. Derdelușul era foarte înalt. Se afla pe versantul unei văi adânci, acoperit cu zăpadă înghețată și bățătorită. Grupuri de copii gălăgioși și câțiva adulți se avântau în jos pe sănii, pe boburi sau pe bucăți mari de carton. Unii se răsturnau și atunci se produceau ciocniri în lanț. Cei care ajungeau până jos dispăreau îndărătul unui pâlț de brazi întunecați.

Mama lui Tony stătea în picioare în vârful dealului, cu sania de sfoară, ca și cum ar fi ținut-o ca să n-o ia la vale. „Uită-te!” i-a zis. „Ce frumos!” Își țuguiase buzele, ca atunci când se ruja, iar Tony și-a dat seama că imaginile care i se perindau înaintea ochilor nu corespundeau celor din mintea ei. Era îmbrăcată cu paltonul cel bun, avea pălărie, ciorapi de nailon și cizmulițe cu toc, îmblănite. Nu-și pusese costum de schi, nici pantaloni, nici canadiană și nici apărătoare de urechi ca toți adulții prezenți acolo, și lui Tony i-a trecut deodată prin minte că avea de gând s-o lase să coboare singură pe derdeluș. A simțit imediat nevoia să facă pipi. Știa că era o situație dificilă, pentru că avea costumul ăla de fâș din două piese, prins în bretele elastice peste umeri, și câtă bătaie de cap i-ar fi dat mamei sale — nu se vedea nicio toaletă împrejur —, așa că s-a abținut să-i spună. În schimb, a zis: „Nu vreau!” Știa că dacă își va da drumul pe derdelușul ăla avea să se răstoarne, să se izbească de ceva, să se lovească. Văzuse pe cineva urcând dealul de mână cu un copil plângând, căruia îi curgea sânge din nas.

Mama lui Tony nu accepta să-și vadă planurile zădărnice. Cei din jur erau obligați să se distreze atunci când voia ea. „Hai!” i-a zis. „Am să te împing. Să vezi ce frumos o să fie!”

Tony s-a așezat cu fundul pe pământ — unul dintre gesturile ei obișnuite de protest. Plânsul nu o ajuta, cel puțin când era vorba de mama ei. S-ar fi putut trezi cu o palmă sau, în cel mai bun caz, cu o scuturătură zdravănă. Oricum, nu fusese niciodată o plângăcioasă.

Mama ei a privit-o de sus, dezgustată. „Hai să-ți arăt eu cum”, i-a spus. Ochii îi străluceau și strângea din dinți; așa făcea când se străduia să fie curajoasă, când refuza să se dea bătută. Înainte să-și dea seama ce se întâmplă, Tony a văzut-o pe mama ei înșfăcând sania și luând-o la goană spre buza prăpastiei. Acolo a aruncat sania în zăpadă și s-a așezat pe burtă. Îi zărea picioarele bej, cu ciorapii de nailon și cu cizmulițele îmblănite întinse îndărăt. Aproape instantaneu i-a zburat pălăria.

Aluneca în jos cu o viteză uluitoare. Văzând că dispare în lumina crepusculară, Tony s-a ridicat în picioare. Mama ei o părăsea, se făcea nevăzută, o lăsa singură pe dealul înghețat. „Nu! Nu!” a țipat ea. (De obicei, nu țipa, așa că probabil se speriasse foarte rău.) Dar în același timp un glas dinăuntru, care era tot al ei, începuse să urle, netemător și cu o încântare feroce: *Continuă! Continuă!*

În copilărie, Tony ținea un jurnal. La fiecare început de an, scria pe el, cu litere mari:

TONY FREMONT

Apoi, dedesubt, celălalt nume:

TNOMERF YNOT

Numele ăsta avea o rezonanță rusească sau marțiană care-i plăcea. Era un nume de extraterestru, sau de spion. Uneori, era numele surorii ei gemene invizibile; iar când a crescut și-a aflat mai multe despre stângaci, s-a gândit că de

fapt chiar era posibil să fi fost geamănă, jumătatea stângă a unui ou tăiat în două, în vreme ce jumătatea cealaltă murise. Dar când era mică, povestea cu gemenele era doar o invenție, materializarea simțământului ei că lipsea o parte din ea. Deși erau gemene, Tnomerf Ynot era mult mai înaltă ca ea. Mai înaltă, mai puternică, mai cutezătoare.

Tony își scria numele de suprafață cu dreapta și pe cel dinăuntru cu stânga; cu toate că i se interzisese să scrie sau să facă ceva important cu mâna stângă. Nimeni nu-i spusese însă de ce. Singura așa-zisă explicație care i se dăduse fusese a Antheei — mama ei — care-i spusese că lumea asta nu fusese creată pentru stângaci. I-a mai spus că o să înțeleagă ea mai mult când o să crească mare — încă una dintre asigurările Antheei care s-au dovedit false mai târziu.

Când era mai mică, învățătorii îi dădeau peste mâna stângă cu palma sau cu linia, de parc-ar fi prins-o scobindu-se în nas. O învățătoare îi legase mâna de bancă. Ceilalți copii puteau să-și bată joc de ea, dar n-o făcuseră. La fel ca Tony, nici ei nu vedeau logica.

În școala aceea n-a făcut mulți purici. De obicei, Anthea se sătura de orice școală cam în opt luni. Tony nu știa să scrie prea bine, sau cel puțin asta era părerea învățătorilor. Ziceau că inversează literele. Ziceau că nu se descurcă deloc cu numerele. Îi spuneau toate acestea Antheei, iar Anthea zicea că Tony era dotată, și-atunci Tony știa că urma în curând o schimbare, pentru că Anthea își pierdea cumpătul și începea să-i insulte pe învățători. *Imbecili* era unul dintre cuvintele cele mai blânde cu care-i gratula. O voia pe Tony schimbată, pusă la punct, așa, peste noapte.

Tony făcea anumite lucruri mult mai bine cu stânga decât cu dreapta. În existența ei dreptăce, era greoaie,

neîndemânatică. Dar asta nu conta: în ciuda performanțelor deosebite, mâna stângă era disprețuită; în vreme ce dreapta era mituită și încurajată. Nu era cinstit, dar Anthea zicea că nici viața nu e cinstită.

Tony a continuat să scrie cu mâna stângă, în secret; dar se simțea vinovată. Știa că trebuia să fi fost ceva rușinos în legătură cu mâna stângă, altfel nu i-ar fi fost umilită în halul ăla. Oricum, era mâna pe care o iubea cel mai mult.

E noiembrie și se întunecă devreme după-amiaza. A nins puțin, apoi a dat-o pe burniță. Pe fereastra camerei de zi se văd șiroaie înghețate, șerpuitoare; câteva frunze maronii s-au lipit de geam, ca niște limbi de piele.

Tony stă în genunchi pe divan, cu nasul lipit de fereastră, aburind-o cu răsuflarea. Când face o pată destul de mare, scrie pe geam, scârțâind, cu arătătorul. Apoi șterge. *I-utuf!* Asta scrie. E ceva de neconceput, chiar și pentru jurnalul ei. *Tahar!* Scrie aceste cuvinte cu frică și cu venerație, dar și cu o plăcere superstițioasă. Sunt cuvintele lui Tnomerf Ynot. O fac să se simtă puternică, la comandă.

Suflă, scrie și șterge, suflă, scrie. Aerul e stătut, îmbăcșit de mirosul uscat de ars al perdelelor de creton. În timp ce scrie, stă cu urechea ciulită la liniștea din casă, din spațiile ei. E obișnuită cu liniștea: știe să facă diferența între liniștea deplină și cea goală, dintre cea dinainte și cea de după. Nu înseamnă că, dacă e liniște, nu se întâmplă nimic.

Tony stă în genunchi la fereastră cât de mult îndrăznește. În cele din urmă, o vede pe mama ei dând iute colțul, pășind mărunț de-a lungul străzii, cu capul plecat, din cauza burniței, cu gulerul de blană ridicat, cu borul pălăriei maro tras peste ochi. Are un pachet în mână.

Probabil că e o rochie, fiindcă hainele constituie o alinare pentru Anthea; când se simte „întoarsă pe dos”, cum zice ea, se duce la cumpărături. A cărat-o de multe ori și pe Tony în centru în asemenea expediții, când n-avea unde s-o lase. Aștepta în fața cabinei de probă, transpirând în palton, în timp ce Anthea încerca haine peste haine, ieșea apoi numai în ciorapi și făcea o piruetă în fața oglinzii imense, netezindu-și rochia pe șolduri. Lui Tony nu-i prea cumpără îmbrăcăminte. Zice că și dacă ar îmbrăca-o cu un sac de cartofi, Tony tot n-ar observa. Dar Tony observă, observă o mulțime de lucruri. Doar că nu crede că ar avea vreo importanță dacă ar purta sau nu un sac de cartofi. Importanță pentru Anthea, bineînțeles.

Tony se ridică de pe divan și-și începe exercițiile la pian. Cântatul ăsta la pian e menit să-i întărească mâna dreaptă, deși toată lumea, inclusiv Tony, știe că n-are niciun pic de ureche muzicală, iar lecțiile nu vor avea vreun rezultat. Păi, cum să aibă? Cu lăbuțele ei de rozătoare, nu poate acoperi nici măcar o octavă.

Tony exersează cu încăpățănare, încercând să țină măsura după metronom, străduindu-se să vadă notele, pentru c-a uitat să aprindă veioza de pe pian și pentru că, fără să-și dea seama, a devenit mioapă. Acum cântă o gavotă. *Ăto-vag*. Un cuvânt pozitiv; o să se gândească mai târziu la ce să-l folosească. Pianul duhnește a ulei de lămâie. I s-a spus lui Ethel, femeia care face curățenie, de nenumărate ori să nu șteargă clapele decât cu o cârpă ușor umezită, dar ea parcă n-aude, așa că degetele lui Tony vor mirosi a ulei de lămâie ore întregi. E un miros formal, un miros matur, amenințător. Anunță o petrecere.

Aude cum se deschide ușa din față, apoi cum se închide la loc, și simte la picioare un curent dintr-acolo. Aude apoi

zgomotul tocurilor pe parchet, înfundat, după o clipă, de covoare. Ea cântă mai departe, zdrăngănind clapele, ca să-i arate mamei sale cât e de studioasă.

„Ajunge pentru astăzi, ce zici, Tony?” spune ea veselă. Tony e nedumerită. De obicei, Anthea o pune să exerseze cât mai mult. Vrea să o țină ocupată, să nu-i stea în cale.

Tony se oprește din cântat și se întoarce să se uite la ea. Anthea se dezbracă de palton, dar își lasă pălăria maro și, ciudat, nu-și scoate nici mănușile asortate. Voaleta cu bobite îi acoperă ochii și o parte din nas. Dedesubtul voaletei i se vede conturul gurii ușor neclar, ca și cum ploaia i-ar fi întins rujul. Își duce mâinile la spate, să scoată acul pălăriei. „Dar nu mi-am terminat jumătatea de oră”, zice Tony. Încă mai crede că, dacă își va îndeplini cu zel toate sarcinile care i se trasează, va fi iubită, deși într-un colțișor al sufletului simte că strădania ei n-a avut niciodată vreo importanță și, mai mult ca sigur, nu va avea nici de-acum înainte.

Anthea își lasă mâinile în jos, fără să-și scoată pălăria. „Nu crezi c-ai merita și tu o mică pauză?” zice ea, zâmbindu-i. Dinții îi strălucesc albi în încăperea întunecoasă.

„De ce?” întreabă Tony. Doar e o zi ca oricare alta. Nu-i nici măcar ziua ei de naștere.

Anthea se așază lângă ea la pian și-o cuprinde de umeri cu mâna ei înmănușată. O strânge ușor. „Biata de tine!” zice ea. Îi prinde bărbia cu cealaltă mână și-o întoarce spre ea. Mănușa de piele e fără viață, rece, ca o mână de păpușă. „Vreau să știi”, zice Anthea, „că mama te iubește foarte, foarte mult!”

Tony se închide și mai mult în sine. Nu e prima dată că-i spune asta. Când vorbește așa, Anthea miroase ca acum, a

fum de țigară și-a pahare goale rămase pe masa din bucătărie, după petreceri, până a doua zi. Pahare cu chiștoace umflate de vin, pahare sparte pe dușumea. Nu zice nicio dată „Te iubesc foarte, foarte mult”, ci „mama te iubește”, ca și cum mama ar fi o altă persoană.

Amam, gândește Tony. Eribui. Metronomul continuă să ticăie.

Anthea își apleacă privirile spre ea, înlănțuind-o cu ambele mâini înmănușate. În semiîntineric, ochii ei dindărațul voaletei cu bobițe sunt negri ca tăciunele și foarte adânci; îi tremură buzele. Se apleacă și își lipește obrazul de al lui Tony, iar Tony simte voalul aspru și pielea catifelată de sub el și o miroase — un parfum de violete și subsuori, amestecat cu un iz de haine și cu un miros de ouă și de sare, ca o maioneză ciudată. Nu știe de ce se comportă Anthea așa, și se simte jenată. De obicei, îi urează doar noapte bună și o sărută fugar pe obraz; acum i se zguduie trupul și pentru o clipă Tony are impresia — speră, de fapt — că râde.

Apoi se desprinde de Tony, se ridică și se duce la fereastră, unde-și scoate pălăria, de data asta cu adevărat. Și-o scoate și-o aruncă pe canapea, apoi își scutură părul pe spate. După câteva clipe îngenunchează și se uită afară. „Cine-a făcut mângăliturile astea?” întreabă ea cu un glas ascuțit, încordat, ca atunci când e supărată pe tatăl lui Tony și se preface că e veselă, ca să-i arate că nu-i pasă. Știe că mângăliturile alea sunt ale ei. În mod normal, s-ar enerva și i-ar spune ce mult îi plătește lui Ethel ca să spele geamurile, dar de data asta râde cu răsuflarea tăiată, de parcă ar fi fugit. „Năsucuri de cățeluș! Guppy, ești un copil tare nostim!”

Guppy e un nume de demult. Anthea povestește că așa i-a zis ea lui Tony după ce s-a născut, pentru că a fost ținută

la incubator. Anthea venea și se uita la ea prin geam cum deschidea și închidea gurița, fără să se audă niciun sunet. Sau, mă rog, Anthea pretindea că nu auzea nimic. A continuat să-i zică așa, pentru că, și când a trecut pericolul și-au adus-o pe Tony acasă, abia de i se auzea plânsul; nu făcea decât să închidă și să deschidă gurița. Anthea spune povestea asta ca pe o glumă bună.

Porecla ei, pusă în ghilimele, e scrisă sub fiecare fotografie de-a lui Tony din albumul de piele al Antheei — *Bebelușul meu*; „«Guppy» la optsprezece luni”; „«Guppy» și eu”; „«Guppy» și tăticul ei”. După o vreme, se pare că Anthea n-a mai făcut fotografii, sau nu le-a mai lipit în album, pentru că au rămas multe pagini goale.

Pe Tony o încearcă un dor de ceea ce-a fost cândva între ea și mama ei, immortalizat acolo, în album; dar numele ăla o irită, pentru că-i o șmecherie. Crezuse că *guppy* e ceva cald și pufos, ca un cățeluș, și s-a simțit insultată când a descoperit că nu era decât un pește.

Așa că nu-i răspunde nimic mamei sale. Stă acolo, la pian, și așteaptă să vadă ce-o să mai facă Anthea. „El e acasă?” întreabă ea. Ar trebui să știe răspunsul: tata n-ar fi lăsat-o niciodată singură. „Da”, îi răspunde Tony. Tata e în camera lui de lucru din spatele casei. Sigur a auzit când s-a făcut liniște, când s-a oprit ea din cântat. Lui nu-i pasă dacă Tony exersează sau nu la pian. Pianul, zice el, e una dintre ideile năstrușnice ale mamei-sii.

22

Mama lui Tony pregătește cina, ca de obicei. Nu-și scoate rochia bună cu care a fost la clubul de bridge; își pune doar

șorțul, cel mai frumos pe care-l are — alb cu bretele și cu volănaș. Și-a reîmprospătat rujul și gura îi lucește ca un măr dat cu ceară. Tony stă pe taburetul din bucătărie și se uită la ea, până când Anthea îi spune să nu se mai holbeze așa, mai bine să pună și ea masa. Apoi, poate să se ducă să-l *dezgroape* și pe taică-său. Anthea se exprimă adeseori așa, de parcă ar fi vorba de un cartof. Uneori zice *să-l smulgă din rădăcini*.

Tony n-are niciun chef s-o ajute, dar se simte ușurată că maică-sa se poartă ceva mai normal. Scoate farfuriile, după care furculițele, cuțitele și lingurile — stânga, dreapta, dreapta; stânga, dreapta, dreapta — iar apoi intră în camera de lucru a tatălui ei, după ce, bineînțeles, bate la ușă, și se așază pe jos, cu picioarele încrucișate. Are voie să intre oricând acolo, atâta vreme cât își ține gura.

Tata lucrează la birou. Lampa cu abajur verde e aprinsă, revărsând o lumină verzuie care i se reflectă pe obraz. E un bărbat uriaș, cu un scris mărunț și îngrijit, ca de șoricel meticulos. În comparație cu al lui, scrisul lui Tony pare al unui uriaș cu trei degete. Stă cu nasul ăla lung și ascuțit îndreptat către hârtiile la care lucrează; are părul blond-cenușiu, pieptănat spre spate; nasul și părul îl fac să pară că zboară prin vânturi potrivnice, năpustindu-se spre țelul lui, care este această lucrare. Se încruntă, ca și cum s-ar pregăti de impact. Tony simte vag că e nefericit; dar se pare totuși că fericirea nu are nimic de-a face cu bărbații. Nu se plânge niciodată, spre deosebire de mama ei.

Își răsuțește creionul galben între degete. Are un pahar plin cu creioane pe birou, pe care le ține tot timpul ascuțite. Uneori o pune pe ea să i le ascută; Tony le răsuțește unul câte unul în ascuțitoarea mare, prinsă de pervazul ferestrei, având sentimentul că-i pregătește săgețile. Habar n-are

ce face cu creioanele astea, dar știe că e ceva de maximă importanță. Ceva mult mai important, de exemplu, decât ea.

Pe tatăl ei îl cheamă Griff, dar nu se gândește la el ca la *Griff*, așa cum se gândește la mama ei ca la *Anthea*. El seamănă mai mult cu ceilalți tați, pe când *Anthea* nu prea seamănă cu celelalte mame, deși din când în când se străduiește. (Griff însă nu e tăticul ei; Griff nu e un *tătic*.)

Griff a fost în război. *Anthea* zice că o fi fost în război, dar n-a trecut prin el, așa ca ea. Casa părinților ei din Londra a fost distrusă de o bombă în timpul Blitz-ului. Atunci i-au murit ambii părinți. Când s-a întors ea acasă — unde-o fi fost? N-a spus niciodată — n-a mai găsit decât un crater, un singur zid rămas și o grămadă de moloz; și un pantof de-al mamei ei, cu piciorul în el.

Dar Griff n-a trecut prin toate astea. A cunoscut războiul doar în Ziua Z. (Când zice *toate astea*, ea se referă la pericol, la moarte, nu la antrenamente, la așteptare, la pierderea de vreme.) S-a dus acolo pentru debarcare, pentru înaintare, când a fost mai ușor, zice *Anthea*. Ca să câștige.

Lui Tony îi place să se gândească la el ca la un câștigător — ca la curse. Victorios. În ultima vreme nu s-a prea observat c-ar fi victorios. Dar *Anthea* vorbește despre *când a fost mai ușor* de față cu alți oameni, de față cu prietenii lor, când vin la un păhărel, iar Tony îi urmărește din ușă. *Anthea* zice *când a fost mai ușor*, uitându-se drept în ochii lui Griff, cu bărbia ridicată, iar el se face roșu. „N-am chef să discut subiectul ăsta”, zice el. „Niciodată nu are chef de asta”, rostește *Anthea*, cu o disperare prefăcută și ridicând din umeri. E același gest pe care îl face când Tony refuză să cânte la pian în fața celor de la clubul de bridge. „Până la

urmă, nu mai erau decât copii”, spune Griff. „Copii în uniforme de bărbați. Ucideam copii.” „Norocul tău”, zice Anthea cu veselie. „Asta ți-a ușurat sarcina.” „Ba deloc”, spune tatăl lui Tony. Se uită lung unul la altul, de parcă n-ar mai fi nimeni în încăpere, măsurându-se încordați. „A eliberat un pistol”, zice Anthea. „Nu-i așa, iubitul? Îl ține la el în birou. Mă întreb dacă și pistolul ăla se simte *eliberat*.”

Mai hohotește o dată, cu dispreț, apoi îi întoarce spatele. În urma ei rămâne un vârtej de liniște.

Așa s-au cunoscut Anthea și Griff — în timpul războiului, când el a fost în Anglia. Când *staționa* în Anglia, după cum ar spune Anthea; așa că Tony și-i imaginează pe amândoi într-o gară, așteptând să plece trenul. O gară în vreme de iarnă; ei doi îmbrăcați în paltoane, maică-sa cu pălărie; și răsuflările se schimbă într-o ceață alburie. Se sărutaseră, oare, ca-n filme? Nu-i e prea clar. Poate că mergeau amândoi cu același tren, poate că nu. Aveau o mulțime de geamantane. În povestea părinților lui Tony au existat foarte multe geamantane.

„Am fost o mireasă de război”, zice Anthea; surâde cu autoironie, apoi oftează. Rostește cuvintele *mireasă de război* în zeflema — ca pe o bagatelă, cu un regret ironic. Ce-o fi insinuând? Că a căzut pradă vechiului truc cu încrederea, iar acum regretă? Că tatăl lui Tony a profitat, cumva, de ea? Că a făcut-o din cauza războiului?

Iobzăr. Mireasă de iobzăr, reflectă Tony. Negătită, crudă. Sau mai degrabă, roasă până la sânge, precum încheieturile ei roase de manșetele înghețate ale hanoracului. „Iar eu am fost un soț de război”, zice tatăl ei; sau, mă rog, zicea așa, pe vremea când mai făcea poante. Mai spunea și că a

agăţat-o pe Anthea într-un salon de dans. Pe mama ei o deranja asta. „Griff, nu fi vulgar!” zicea ea. „Bărbaţii erau foarte rari”, adăuga el, adresându-se celor prezenţi. (De obicei, era cineva de faţă când aveau asemenea discuţii. Rareori o făceau când erau singuri.) „A fost nevoită să se mulţumească efectiv cu ce-apuca.” Atunci Anthea începea să râdă. „Bărbaţii cumsecade erau foarte rari; şi cine pe cine-a apucat? Şi nu era un salon de dans, ci un bal.” „Acu’, ce te-aştepti şi tu de la nişte amărâţi de barbari să mai facă şi deosebirea asta!”

Şi ce s-o fi întâmplat după asta? După bal. Nu e clar. Dar din anumite motive, Anthea s-a hotărât să se căsătorească cu Griff. Tatăl lui Tony subliniază adesea faptul că hotărârea a fost a ei: *Păi, nimeni nu te-a forţat*. Totuşi, maică-sa fusese, într-un fel, forţată. Fusese silită, obligată, dusă de nas de tâlharul ăla necioplit, adică de tatăl lui Tony, să vină în casa asta prea îngrămădită, pe două niveluri, o imitaţie nereuşită a stilului Tudor, jumătate din lemn, jumătate din cărămidă, în zona asta lăncezită, în oraşul ăsta meschin de provincie, în ţara asta prea mare, prea mică, prea rece, prea caldă, pe care-o urăşte cu o furie ciudată, năucitoare, nestăpânită. *Nu mai vorbi aşa!* şuieră ea către Tony. Se referă la accent. Plat, îi zice ea. Dar cum să vorbească Tony aşa, ca mama ei? Parc-ar fi radioul la amiază. Ce-ar mai râde copiii la şcoală!

Aşadar, Tony e o străină pentru propria-i mamă; şi pentru tatăl ei la fel, pentru că, deşi vorbeşte întocmai ca el, ea nu e — şi el a spus-o foarte limpede — băiat. Ca orice străin, ea ascultă atent şi interpretează. Ca orice străin, e cu ochii-n patru, să prindă orice gest ostil. Ca orice străin, face greşeli.

* * *

Tony stă pe podea, uitându-se la tatăl ei și întrebându-se ce-o fi cu războiul ăsta, atât de misterios pentru ea, dar care, se pare, a fost hotărâtor în viața ei. Ar dori să-l întrebe despre bătlîi și dacă poate să se uite la pistol; dar știe dinainte că el o să se eschiveze, ca și cum subiectul ăsta ar fi un punct dureros, care trebuie menajat. O rană crudă. N-o s-o lase să i-o atingă.

Uneori se întreabă ce-o fi făcut el înainte de război, dar nici despre asta nu vrea să-i spună nimic. O singură dată i-a povestit ceva. Când era mic, trăia la o fermă și taică-său l-a luat o dată în pădure, ca să taie lemne. Dar copacul era așa de înghețat, încât i-a sărit toporul și l-a tăiat la picior. Atunci a aruncat toporul și-a fugit, lăsându-l pe băiat singur în pădure. Dar el s-a luat după urme și-a ajuns acasă șontâc-șontâc: un pas roșu, unul alb, unu' roșu, unu' alb.

Dacă n-ar fi fost războiul, Griff n-ar fi primit niciun fel de educație. Așa zice el. Ar fi tot acolo, la fermă. Și-atunci, Tony unde-ar fi?

Tatăl ei continuă să-și facă treaba. Lucrează la o companie de asigurări de viață.

„Ei, Tony!” zice el, fără să-și ridice privirea. „Cu ce te ajut?” „Anthea m-a trimis să-ți spun că cina-i aproape gata”, zice ea. „Aproape gata?” zice el. „Sau e deja gata?” „Nu știu”, zice Tony. „Atunci, mai bine du-te să vezi”, zice tatăl ei.

Cina constă în cârnați, ca totdeauna când Anthea iese după-amiaza în oraș. Cârnați, cartofi fierți și fasole verde de la conservă. Cârnații s-au cam ars, dar tatăl lui Tony nu zice nimic. Nu zice nimic nici când mâncarea e foarte bună. Anthea spune că Tony și tatăl ei sunt la fel. Doi insensibili.

Aduce platourile din bucătărie și se așază pe scaunul ei, cu șorțul încă pe ea. De obicei, și-l scoate. „Ei?” zice ea radoasă. „Cum ne-a mers astăzi?” „Bine”, zice tatăl lui Tony. „Asta-i minunat”, zice mama lui Tony. „Te-ai gătit, nu glumă”, zice tatăl ei. „Vreo ocazie specială?” „Nici gând, nu-i așa?” zice mama ei.

Apoi, doar liniștea care se umple cu molfăieli. Tony și-a petrecut mare parte din viață ascultându-i pe părinții ei mestecând. Zgomotul pe care-l fac gurile lor, clănțanitul dinților când mușcă o descumpănesc. E ca și cum ai vedea pe cineva care se dezbracă pe fereștriuca de la baie, fără să știe că e privit. Mama ei mănâncă nervos, cu îmbucături mici. Tatăl ei mănâncă agale, cu ochii ațintiți asupra Antheei, ca pe un punct depărtat în spațiu; ai ei sunt mijiți, de parcă ar ochi.

Nu se mișcă nimic, deși în atmosferă plutește ceva puternic. Nimic nu se mișcă *încă*. Tony se simte de parcă i-ar trece prin cap o bandă lată de elastic, cu capetele legate de ei doi; dacă se mai întinde puțin, plesnește.

„Cum a fost la clubul de bridge?” zice tatăl ei într-un târziu. „Bine”, zice mama. „Ați câștigat?” „Nu, am ieșit pe locul doi.” „Și cine-a câștigat?” Mama ei se gândește o clipă. „Rhonda și Bev.” „A fost și Rhonda acolo?” zice tata. „Ascultă, doar nu sunt în fața Inchiziției spaniole!” zice mama. „Doar ți-am spus!” „Ciudat”, zice tatăl ei. „Am dat nas în nas cu ea, în oraș.” „Rhonda a plecat mai devreme”, zice mama. Își așază atentă furculița pe farfurie. „Ea mi-a spus altceva”, zice tata.

Mama împinge scaunul și se ridică. Mototolește șervețelul și-l aruncă peste resturile de cârnați din farfurie. „Refuz să discut despre asta în fața lui Tony”, zice ea. „Ce

să discuți?" zice tatăl lui Tony, mestecând în continuare. „Tony, poți să te ridici de la masă.” „Stai unde ești!” zice Anthea. „Mă faci mincinoasă, nu-i așa?” Vorbește gros și tremurat, de parcă e gata-gata să izbucnească în plâns. „Chiar așa!” zice tatăl lui Tony ușor mirat, ușor amuzat și curios să audă răspunsul. „Antonia!” zice mama ei amenințător, de parcă Tony e pe cale să facă ceva rău sau periculos. „Nu puteai să aștepți până după desert? Mă chinuiesc în fiecare zi s-o fac să mănânce tihnit.” „Ai dreptate. Eu sunt de vină”, zice tatăl lui Tony.

La desert au budincă de orez. Rămâne însă în frigider, pentru că Tony nu vrea. Nu-i mai e foame. Urcă în camera ei, se cațără în patul cu cearșafuri de diftină, încercând să nu audă și nici să nu-și imagineze ce-și spun. *Egdirb ed lubulc*, murmură ea în întuneric. Barbarii galopează peste câmpii. În fruntea lor gonește călare Tnomerf Ynot, cu părul despletit în vânt, cu câte-o sabie în fiecare mână. *Egdirb ed lubulc!* strigă ea, îndemnându-i. E un strigăt de luptă, iar ei calcă totul în picioare. Șterg de pe fața pământului tot ce le iese în cale, distrug recoltele, incendiază satele. Prădează, devastează, fac praf toate planele și-i omoară pe copii. Seara își ridică corturile și-și mănâncă cina cu mâna — vaci întregi la frigare. Își șterg degetele un-suroase de hainele de piele. Sunt total lipsiți de maniere. Tnomerf Ynot însăși bea dintr-un craniu cu toarte de argint în locul urechilor. Ridică tigva cât poate de sus, ca să toasteze pentru victorie și pentru zeul războiului barbar: *Atovag! Atovag!*

Dimineață vor fi peste tot numai cioburi.

Tony se trezește brusc, în miez de noapte. Se scoală din pat, bâjbâie pe sub noptieră, până-și găsește papucii în

formă de iepuraș, și traversează camera în vârful picioarelor până la ușa care se deschide ușor. Se strecoară pe hol spre dormitorul părinților ei, dar ușa e închisă, așa că nu aude nimic. Or fi sau nu înăuntru? Mai mult ca sigur că sunt. Când era mai mică, se temea — sau o fi visat, doar? — că o să se întoarcă de la școală și în locul casei o să găsească doar o gaură mare, și pantofii părinților cu picioarele în ei.

Își continuă drumul pe scări, ținându-se de balustradă, ca să nu cadă.

Se trezește adeseori în miez de noapte; își face adeseori rondul prin casă, să vadă dacă n-a fost distrus ceva.

Bâjbăie prin întunericul cețos din livingul cufundat în tăcere. Ici și colo, strălucesc slab diverse obiecte, reflectând lumina de pe stradă: oglinda de deasupra șemineului, cei doi câini de porțelan de pe polița de dedesubt. Își simte ochii uriași. Picioarele ei în papuci pășesc, fără zgomot, pe covor.

Nu aprinde nicio lumină până nu ajunge în bucătărie. Nici pe masă, nici pe jos nu sunt cioburi. Deschide ușa frigiderului: budinca e intactă, așa că nu poate să se atingă de ea fără să fie descoperită. Atunci își pune niște gem pe pâine. Anthea zice că pâinea canadiană e o porcărie, e fadă și plină de rumeguș, dar lui Tony îi place. Nu înțelege de ce-o fi urând maică-sa atâtea lucruri. De ce-o fi țara asta prea mare sau prea mică? Și care ar fi mărimea potrivită? Și, la urma urmei, ce-i rău în felul în care vorbește ea? *La urma urmei*. Șterge firimiturile cu grijă și se întoarce la ea în pat.

Când se scoală a doua zi, n-are nicio șansă să facă ea cea-iul — o încercare de-a se căi că nu e englezoaică — pentru

că Anthea pregătește deja micul dejun în bucătărie. Și-a pus șorțul de toată ziua, pe cel cu pătrățele albastre și albe; prăjește ceva pe mașina de gătit. (Rareori se întâmplă asta; de obicei, Tony își pregătește singură micul dejun și pachetele pentru școală.)

Tony se strecoară pe bancheta tapisată de la masa din colț, pentru micul dejun. Tatăl ei e deja acolo și își citește ziarul. Ea își toarnă niște fulgi de cereale și începe să mănânce cu lingura în mâna stângă, pentru că nu se uită nimeni la ea. Cu dreapta își apropie cutia de fulgi de ochi: *Ețârăt uc igluf. Rotaluger*, silabisește Tony încet. De ce n-or spune pe șleau, „constipație”? *Eițapitsnoc*: un cuvânt mult mai satisfăcător.

Are o întreagă colecție de palindromuri — *Madam, am Adam, ele fac cafele, cer grec, masiv visam, o ramă maro* — dar expresiile pe care le preferă sunt cu totul altfel dacă le inversezi: sunt măsluite, bizare, melodioase. Aparțin altei lumi, în care Tony se simte ca acasă, pentru că știe limba. *Napițram! Ițisimonoce! Ătiutarg ătrefo!* Doi barbari stau la capul unui pod, aruncând insulte, provocându-și dușmanii să treacă...

„Tony, pune cutia pe masă”, zice tatăl ei cu glas egal. „Nu e voie să citești la masă.” În fiecare dimineață îi spune asta, după ce-și termină ziarul.

Anthea vine cu două farfurii pline — ouă, șuncă și pâine prăjită — și le așază pe masă ceremonios, ca la restaurant. Tony își taie oul și privește gălbenușul cum se revarsă peste pâinea prăjită, ca un lipici galben. Apoi se uită cum se mișcă mărușul lui Adam al tatălui ei, în timp ce înghite. Parcă i-a rămas ceva în gât. *Madam, am mărușul lui Adam!*

Anthea are o veselie strălucitoare în dimineața asta, care o face să pară dată cu oja din cap până-n picioare. Golește resturile de fulgi în cutia de gunoi, cântând: „Ducă-se ne-cazul pe pustii, hai, zâmbește, zâmbește...”

„Ce bine ți-ar fi stat pe scenă”, zice tatăl lui Tony. „Da, ce bine; nu-i așa?” zice mama ei. Are un glas suav, liniștit.

Nu e nimic nelalocul lui, nimic ciudat; cu toate astea, după-amiază, când Tony se întoarce de la școală, mama nu e acasă. N-a ieșit, pur și simplu, în oraș, ci a plecat de tot. I-a lăsat un pachet pe pat și un bilețel într-un plic. Când le vede, fiori reci o străbat pe Tony. E înspăimântată, dar, într-un fel, nu e surprinsă.

Bilețelul e scris cu înflorituri, cu cerneala preferată a Antheei, maro, pe hârtia ei crem cu inițiale:

Dragă, știi că mi-ar plăcea să te iau cu mine, dar acum nu pot. Ai să înțelegi tu de ce, când ai să crești mai mare. Fii fetiță cuminte și învață. Am să-ți scriu tot timpul. Mama, care te iubește foarte mult.

P. S. Pe curând!

(Tony a păstrat acest bilețel și n-a încetat să se minuneze de el nici când a crescut. Bineînțeles, ca explicație nu stătea în picioare. Mai întâi, Tony nu era *dragă*. Numai bărbaii erau *dragă* pentru Anthea, sau, uneori, femeile care o supărau cu ceva. Apoi, nu voia s-o ia pe Tony cu ea, pentru că ar fi luat-o dacă voia. Ea făcea totdeauna ce-i plăcea. Nu i-a scris tot timpul, n-a iubit-o foarte mult și nici n-a mai văzut-o curând. Și, deși Tony a crescut, n-a înțeles nicio dată de ce.)

În momentul în care Tony găsește acest bilețel, vrea să creadă absolut fiecare cuvânt, iar dacă face un efort de voință, reușește. Crede chiar mai mult decât e scris acolo. Crede că mama ei va trimite după ea sau se va întoarce. Nu știe exact care dintre variante se va adevăra.

Desface pachetul; e același pe care l-a adus ieri Anthea, când s-a întors pe burniță de la clubul de bridge, ceea ce înseamnă că totul a fost plănuț. Nu e ca atunci când pleca din casă trântind ușa sau când se încuia în baie, apoi dădea drumul la robinete până când apa ieșea din cadă, trecea pe sub ușă pe hol, pe scări și prin tavan, iar Griff era nevoit să cheme pompierii ca să spargă ușa. Nu e vorba de o izbucnire trecătoare de mânie, nici de vreun moft.

În pachet e o cutie, iar în cutie, o rochie. E bleumarin, cu un guler alb marinăresc. Cum n-are altceva de făcut, Tony o probează. E cu două numere prea mare. Pare un capot.

Tony se așază pe podea, își trage genunchii la piept și își bagă nasul în poala rochiei, inhalând mirosul — un miros aspru, de chimicale, de lucru nou; mirosul deșertăciunii și al durerii tăcute.

Într-un fel, e numai vina ei. N-a făcut destule cești de ceai, a înțeles semnalele greșit, i-a scăpat frânghia, legătura, lanțul sau ce-o fi fost ceea ce o ținea pe mama ei prinsă de casa asta, și mama ei s-a dus, ca o barcă sau ca un balon. Acum e în țăriile cerului, dusă de vânt. Pierdută.

23

Asta e povestea pe care i-o spune Tony Zeniei în cafeneaua Christie's, stând amândouă cu capetele aplecate unul spre altul la masă, bând cafeaua leșioasă în miez de noapte.

Pare o întâmplare deprimantă așa cum o spune — mai percutantă și mai cumplită decât atunci când s-a petrecut. Probabil din cauză că acum o crede. Atunci părea ceva temporar — să fie un copil fără mamă. Acum știe că e permanent.

„Așadar, s-a cărat așa, pur și simplu! Unde s-a dus?” o întreabă Zenia cu interes. Tony oftează. „A fugit cu un bărbat. Cu un agent de asigurări, de la compania tatii. Îl chema Perry. Era căsătorit cu una, Rhonda, care juca bridge cu mama. Au plecat în California.” „Nu s-au orientat rău!” zice Zenia, râzând. După părerea lui Tony, mama ei nu s-a orientat bine deloc. A fost lipsită de gust și-a făcut ceva fără rost: dacă tot voia să plece, de ce nu s-a dus în Anglia, *acasă*, cum zicea ea mereu? De ce s-a dus în California, unde pâinea e și mai fadă, accentul și mai plat, gramatica și mai puțin respectată ca aici?

Așadar, lui Tony nu i se pare nimic de râs, iar Zenia percepe îndată această rezervă și își schimbă repede expresia. „N-ai fost furioasă?” „Nu”, zice Tony. „Nu cred.” Se străduiește să-și aducă aminte, își întoarce mintea pe dos, ca pe un buzunar. Nu, nici urmă de furie. „Eu aș fi fost”, zice Zenia. „Aș fi turbat de nervi.” Tony nu prea știe cum ar fi să turbezi de nervi. Probabil, ar fi foarte periculos. Sau ar fi o ușurare.

Nu își ieșise, nicidecum, din fire atunci; o cuprinsese doar o panică rece, o dezamăgire; și frica de ce-o să facă tatăl ei, sau ce-o să spună: o să dea vina pe ea?

Tatăl lui Tony nu se întorsese încă de la muncă. Nu mai era nimeni în casă, în afară de Ethel, care spăla podeaua în bucătărie. Anthea o rugase să stea până mai târziu în

după-amiezile când ea ieșea, ca să fie cineva acasă când se întoarce Tony de la școală.

Ethel era o femeie aspră, osoasă, cu fața brăzdată de niște linii ca acelea din palmă și cu părul uscat, ca o perucă. Avusese șase copii. Îi trăiau doar patru — ceilalți muriseră de difterie —, dar dacă o întrebai câți copii are, îți răspundea șase. Anthea povestea asta ca pe o glumă, de parcă Ethel nu știa să numere. Ethel avea obiceiul să geamă sau să bolborosească în timp ce muncea; vorbea singură, zicea ceva de genul: „O, nu; o, nu” și „Pis-pis-pis.” De regulă, Tony se ținea departe de ea.

S-a dus atunci în dormitorul părinților ei și a deschis dulapul de haine al mamei. A izbit-o mireasma dinăuntru: de fiecare umeraș era legat, cu o panglică mov, câte un săculeț de mătase cu levănțică. Majoritatea costumelor și rochiilor ei mai erau încă acolo, împreună cu pantofii asortați dedesubt. Hainele astea păreau niște ostatici. Anthea nu le-ar fi abandonat așa, acolo, pentru totdeauna. Cu siguranță avea să se întoarcă, să le recupereze.

A auzit-o pe Ethel cum urcă scările bolborosind și gemând. A ajuns în ușa dormitorului, trăgând aspiratorul de furtun. S-a oprit și s-a uitat la Tony. „Maică-ta a fugit de acasă”, a zis ea. De față cu ceilalți, vorbea normal.

Tony a perceput disprețul din glasul lui Ethel. Căinii, pisicile, caii fug de-acasă. Nu și mamele.

Aici memoria lui Tony se împarte între ceea ce ar fi vrut ea să se întâmple și ceea ce se întâmplase cu adevărat. Ceea ce-ar fi vrut ea să se întâmple era ca Ethel s-o cuprindă în brațele ei noduroase, s-o mângâie pe păr și s-o lege, să-i spună că va fi bine. Ethel, cea cu varicele umflate, vinete,

cea care mirosea a transpirație și-a săpun de rufe, Ethel ne-suferita! Dar cine altcineva s-o aline?

Ceea ce s-a întâmplat, de fapt, n-a fost nimic. Ethel s-a întors la aspirator, iar Tony a intrat în camera ei, a închis ușa, și-a dat jos rochia aia ca un sac, a împăturit-o și a pus-o înapoi în cutie.

După o vreme, s-a întors și tatăl lui Tony și a stat de vorbă cu Ethel în holul de la intrare, apoi ea a plecat, iar ei doi s-au așezat la masă. Au mâncat o conservă cu supă de roșii; tatăl ei a încălzit-o într-o cratiță și Tony a adus niște pesmeți cu brânză Cheddar pe-o farfurie. Amândoi s-au simțit pierduți în timpul acestei cine, de parcă le lipsea ceva și nu știau ce. Ceea ce se întâmplase era atât de neașteptat, atât de rapid, încât nu puteau încă vorbi despre asta.

Tatăl lui Tony a mâncat în liniște. Plescăitul lui molcom îi făcea lui Tony pielea de găină. El o privea pe furiș, meditativ; Tony mai văzuse expresia asta la comis-voiajori, la cerșetorii de pe stradă, sau la ceilalți copii atunci când se pregăteau să toarne o minciună gogonată. Privirea lui spunea că făceau amândoi parte dintr-o conspirație; aveau să coalizeze, să-și încredințeze secrete de-acum înainte. Secrete despre Anthea, bineînțeles. Despre cine altcineva? Deși plecase, Anthea era încă acolo, la masă cu ei. Mai mult ca oricând.

După o vreme, tatăl lui Tony și-a lăsat cu zgomot lingura în farfurie. „O să ne fie bine”, a zis el. „Nu-i așa?” Tony nu era conșinsă de lucrul ăsta, dar s-a simțit obligată să-l liniștească. „Da”, a zis.

Tomate, a șoptit Tony pentru sine. *Etamot*. Unul din Marile Lacuri. Un ciocan de piatră folosit în războaiele dintre triburile străvechi. Atunci când spui un cuvânt de-a-ndăratelea,

se golește de sens și rămâne disponibil. Gata pregătit să primească un alt înțeleles. *Anthea. Aehtna*. La fel ca *mort*, care are cam aceeași sonoritate și dacă-l spui normal, și dacă-l spui pe dos.

Și pe urmă, și pe urmă? vrea Zenia să știe. Dar Tony e pierdută; cum să-i descrie golul? Hectare întregi de nimic, pe care Tony le-a umplut cu ce-a putut, cu informații, cu date și fapte, din ce în ce mai multe — și le-a turnat în creier, ca să amuțească ecoul. Pentru că orice neajuns de pe vremea Antheei se amplifică acum, când ea nu mai era.

Anthea era propria ei absență. Plutea atât doar cât să n-o poți atinge, o stafie ademenitoare, un *cât pe ce* înzestrat cu un fel de carne vaporeasă, izvorâtă din dorul lui Tony de ea. Dacă ar fi iubit-o mai mult pe Tony, ar fi fost aici. Sau Tony s-ar afla în altă parte, cu ea, acolo unde-o fi.

Anthea a scris, bineînțeles. I-a trimis o vedere cu un palmier și cu valuri de mare înspumate; zicea că ar dori să fie și Tony acolo. I-a trimis și pachete cu haine care nu i se potriveau niciodată: costume de baie, pantaloni scurți, rochiile de vară prea mari sau, după o vreme, prea mici. I-a trimis felicitări de ziua ei, cu întârziere. I-a trimis fotografii făcute, se pare, numai în plin soare; fotografii de-ale ei, îmbrăcată în alb, în care părea mai grasă decât o știa ea, cu chipul bronzat și strălucind, de parcă și l-ar fi dat cu ulei, cu umbra nasului ca o mustăcioară. În câteva dintre ele apărea și fugarul, vinovatul Perry, ținând-o de talie: un bărbat fleșcăit, cu genunchii încrețiți, cu pungi sub ochi și cu un zâmbet strâmb, forțat. După o vreme, Perry a început să lipsească din fotografii; în schimb, a apărut un alt bărbat; apoi altul. Umerii rochiilor mamei sale au început să se

micșoreze, fustele să i se lungească și să se lărgească, decolteurile să se adâncească; pe mâneci avea volane de dansatoare spaniolă. La un moment dat, a pomenit de o vizită a lui Tony în vacanța de Paști, apoi în vacanța de vară, dar nu s-a întâmplat nimic.

(În ceea ce privește celelalte haine ale Antheei, cele pe care le lăsase în șifonier, tatăl lui Tony a pus-o pe Ethel să le împacheteze în niște cutii și să le doneze la Armata Salvării. Nu i-a spus nimic lui Tony dinainte. Ea avea obiceiul să controleze, din când în când, șifonierul când se întorcea de la școală, iar într-una din zile l-a găsit gol. Tony nu a comentat, dar a înțeles. Anthea nu avea să se mai întoarcă.)

Între timp, anii treceau. Tony a fost diagnosticată, la școală, ca fiind mioapă și i s-au prescris ochelari, ceea ce n-a deranjat-o în mod deosebit. Erau un soi de barieră și, în plus, acum putea să vadă la tablă. La cină, mânca lucrurile pregătite dinainte de Ethel, pe care nu trebuia decât să le încălzească. Continua să-și facă singură pachetul pentru prânz; mai făcea și budincă de zahăr ars de la pachet și prăjituri pe care le cumpăra semipreparate, ca să-l impresioneze pe tatăl ei; fără succes însă.

Tatăl ei îi dădea de Crăciun câte o bancnotă de douăzeci de dolari și-i spunea să-și cumpere singură cadoul. Tony îi făcea cești de ceai, pe care însă el nu le bea niciodată, la fel ca pe vremea mamei. De cele mai multe ori, nu era acasă. În acești ani, existase și o iubită, o secretară de la firma lui, care purta brățări zornăitoare și mirosea a violete și-a cauciuc încins; tăbărâse pe Tony, spunându-i că e dragălașă ca un năsturel, și voia s-o ia la cumpărături sau, dacă nu, la un film. *Chestii femeiești*, zicea ea. *N-o să-l luăm și pe bătrânul Griff cu noi! Vreau să fim prietene.* Tony o disprețuia.

După ce a terminat și cu iubita, Griff a început să bea mai mult ca oricând. Intra la Tony în cameră și stătea acolo, privind-o cum își face temele, de parcă voia ca ea să-i spună ceva. Dar între timp crescuse și ea și se întărise, așa că nu se mai aștepta la prea multe din partea lui. Încetase să considere că are vreo responsabilitate față de el; pur și simplu o irita că o întrerupea. Griff era mult mai puțin interesant decât tehnicile de asediu ale lui Iulius Cezar, pe care le studia în latină. Suferința tatălui ei o epuiza: era prea plictisitoare, prea tăcută, era prea neputincioasă, prea asemănătoare cu a ei.

O dată sau de două ori, când se îmbătase mai rău ca de obicei, o alergase prin casă, împleticindu-se, urlând, răsturnând mobilele. Alteori, devenea drăgăstos: voia s-o ciufulească, s-o îmbrățișeze ca pe un copil, deși când fusese copil de-adevăratelea nu se comportase niciodată așa. Ca să scape de el, se băga sub masa din sufragerie: era mult mai mică decât el, dar și mai agilă. Din păcate, a doua zi Griff nu părea să-și mai amintească nimic din ceea ce făcuse.

Tony își luase obiceiul să îl evite cât mai mult posibil. Seara, îi evalua gradul de beție — își dădea seama după miros, în parte, dar și după comportamentul melodramatic — și își căuta căi de scăpare: în baie, pe ușa de la bucătărie, în camera ei. Important era să nu se lase încolțită. Dormitorul ei avea încuietore, dar, în plus, trăgea și biroul în ușă; scotea întâi sertarele, iar după ce bloca intrarea, le pune la loc; altfel ar fi fost prea greu pentru ea. Apoi se așeza pe jos, sprijinindu-se cu spatele de birou și cu cartea deschisă pe genunchi, încercând să facă abstracție de zdrăngănitul clanței și de glasul lui înfundat și spart: *Nu vreau decât să stau de vorbă cu tine! Atât! Vreau să...*

Într-o zi, Tony a făcut un experiment: a vărsat toate băuturile, ca el să nu mai găsească nimic când vine acasă de la lucru (în ultima vreme, schimbase slujbe după slujbe); Griff a spart toate paharele, și cele de vin, și toate celelalte, de peretele bucătăriei, așa că dimineața erau numai cioburi pe jos. Tony a remarcat cu interes că tot haosul ăsta nu o mai speria. Mai demult, crezuse că Anthea era spărgătoarea de sticlă a familiei; poate chiar fusese, cândva.

Vreo săptămână, au fost nevoiți să bea sucul de portocale din cești de ceai, până ce Ethel a cumpărat alte pahare.

Când lui Tony i-a venit prima menstruație, Ethel a fost cea care i-a explicat. Tot ea i-a spus că petele de sânge ies mai ușor dacă le înmoi mai întâi în apă rece. Era o autoritate în materie de pete. „E doar ciclul”, a spus ea, iar lui Tony i-a plăcut exprimarea. Nu era ciclul, pur și simplu, ci *doar* ciclul. Durerea și deprimarea care îl însoțeau aveau prea puțină importanță. Puteau fi ignorate.

Mama lui Tony a murit înecată. Se aruncase în apă de pe un iaht, noaptea, undeva pe lângă coasta Baja California, și nu se mai întorsese. Probabil că se zăpăcise pe sub apă și când voise să iasă, se lovise cu capul de fundul vasului și își pierduse cunoștința. Sau cel puțin asta era povestea pe care i-a spus-o Roger, bărbatul cu care era ea în momentul acela. Roger regreta foarte mult cele întâmplate, la modul la care regreti când pierzi cheile altcuiva de la mașină sau îi spargi cea mai valoroasă farfurie de porțelan. Parcă voia să cumperi ceva în loc și nu știa cum. Pe lângă asta, părea beat.

Tony era cea care a răspuns la telefon, pentru că nici Ethel, nici tatăl ei nu erau acasă. Roger nu părea să știe cine e. „Sunt fiica ei”, a zis Tony. „Cine?” a întrebat Roger.

„N-avea nicio fiică!” „În ce era îmbrăcată?” a zis Tony. „Ce?” a zis Roger. „Era în costum de baie, sau în rochie?” „Ce întrebare tâmpită!” a zis Roger. Începuse să urle; de, convorbire interurbană!

Tony nu vedea ce motive ar fi avut să se enerveze. Nu voia decât să reconstituie faptele. Anthea se aruncase, oare, din barcă în costum de baie așa, ca să se scalde la miez de noapte, sau, într-un acces de furie, își dăduse drumul în apă îmbrăcată în vreo fustă lungă, incomodă? Un echivalent al trântirii ușii. Presupunerea asta i se părea plauzibilă. Sau, poate, îi făcuse Roger vânt. O ipoteză demnă de luat în seamă. Pe Tony n-o interesa să se răzbune, nici măcar să se facă dreptate. Nu voia decât adevărul.

În ciuda bâlbâielii lui vagi, Roger a fost cel care s-a ocupat de incinerare și le-a trimis cenușa într-un cilindru de metal.

Tony se gândea că ar fi normal să i se facă o slujbă, ceva, dar cine să participe, în afară de ea?

Curând după ce sosise, cilindrul a dispărut. L-a găsit la câțiva ani după moartea tatălui ei, în timp ce ea și Ethel făceau curat în casă. Era în pivniță, printre niște rachete de tenis. Se potrivea cu atmosfera perioadei respective: multe dintre fotografiile mamei sale o înfățișau în costum de tenis.

După moartea ei, Tony s-a mutat la internat, la propria-i dorință. Ținuse neapărat să iasă din casa aia pe care n-o considera un cămin, unde era spionată de tatăl său care nu știa decât să bea și să umble după ea, dregându-și glasul, ca și cum ar fi avut de gând să înceapă o conversație. Pe Tony n-o interesa ce-avea el să-i spună. Știa că se va scuza, o va implora să fie înțeleghătoare — ceva jalnic, în orice caz.

Sau, dacă nu, avea s-o acuze: dacă n-ar fi fost ea, nu s-ar fi căsătorit niciodată cu mama lui Tony, iar dacă n-ar fi fost el, nici Tony nu s-ar fi născut. Tony fusese catastrofa vieții lui. Pentru Tony sacrificase el... ce, de fapt? Nici măcar el nu părea să știe. Dar, pe de altă parte, oare nu-i era cu nimic datoare?

Mai demult, după ce pusese cap la cap anumite lucruri, după ce verificase datele și prinsese din zbor câteva vorbe, Tony ajunsese să suspecteze o sarcină accidentală, o căsătorie grăbită, în vreme de război. Mama ei fusese o mireasă de război, iar tatăl ei, un soț de război, ea însăși fusese un bebeluș de război. Un accident. Și ce dacă? Nu era treaba ei!

Indiferent ce voise să-i spună el a rămas nespus. Ethel l-a găsit întins pe podea în camera lui de lucru, la fel de ordonată ca totdeauna, cu creioanele alea bine ascuțite aranjate pe birou. În bilețelul pe care îl lăsase, scrisese că tot ce așteptase era ca Tony să termine liceul. Venise chiar la ceremonia de sfârșit, în după-amiaza aceea, și stătuse alături de ceilalți părinți, apoi îi dăduse lui Tony un ceas de aur. O sărutase pe obraz: „Ai să te descurci tu”, îi zisese. Apoi plecase acasă și se împușcase în cap cu pistolul lui „eliberat”. Era un Luger, după cum știe acum, pentru că l-a moștenit. Așternuse mai întâi ziare pe jos, ca să nu murdărească covorul. Ethel a spus mai târziu că așa era el: grijuliu, un gentleman. Spre deosebire de Tony, ea a plâns la funeralii, și a vorbit singură în timpul rugăciunilor. La început, lui Tony i s-a părut că zicea *pispispis*; de fapt, era *pleaseplease*. Probabil așa spusese mereu. Poate nici nu plângea pentru Griff, ci pentru copiii ei morți. Sau pentru viață, așa, în general. Tony era deschisă la minte, lua în considerare orice posibilitate.

Bineînțeles, asigurarea pe viață a lui Griff nu era valabilă, pentru că nu acoperea și sinuciderea. Dar Tony avea banii pe casă, după ce plătise ipoteca, și pe cei lăsați prin testament de mama ei, precum și tot ce mai exista în bancă. Probabil de-aceea îi spusese tatăl ei că are să se descurce.

Deci, asta-i tot, îi spune Tony Zeniei. De fapt, tot ce știe ea. Nu prea se gândește la părinți. N-are coșmaruri, nu-i apare în vis tatăl său fără jumătate din cap, dornic să-i mai spună ceva; sau mama ei cu fustele atârnându-i ude și pline de sare, cu șuvițe de păr acoperindu-i fața, ca niște alge. Crede că, în mod normal, ar trebui să aibă asemenea coșmaruri, dar pur și simplu nu le are. Studiul istoriei a călit-o împotriva morților năprasnice; are o armură solidă. „Mai ai cenușa?” zice Zenia. „Cenușa mamei tale.” „Da, e printre puloverele mele”, zice Tony. „Ești o creatură mică și înfiorătoare”, zice Zenia, râzând. Tony o ia drept un compliment: tot așa îi spusese Zenia și când îi arătase carnetelul cu băătăliile și cu cifrele pierderilor umane. „Ce-ai mai păstrat de-atunci? Pistolul?” Apoi, însă, devine serioasă. „Ar trebui să scapi de cenușa aia cât mai repede! Poartă ghinion, are să-ți aducă numai necazuri.”

Iată o nouă fațetă a Zeniei: e superstițioasă. Tony n-ar fi crezut una ca astă și marea ei stimă față de Zenia parcă se clatină. „Nu e decât niște cenușă veche”, zice Tony. „Știi foarte bine că nu-i așa”, zice Zenia. „Știi foarte bine. Ține-o tu acolo, și-ai să vezi c-o să te bântuie toată viața!”

Așa că a doua zi, pe la amurg, iau amândouă feribotul spre Insulă. Este decembrie și bate un vânt aspru, dar lacul n-a înghețat încă, așa că feribotul mai circulă. Pe la mijlocul apei, Tony azvârle cilindrul cu cenușa mamei sale

în valurile întunecate. Nu e un gest pe care l-ar fi făcut din proprie inițiativă; e doar ca să-i fie Zeniei pe plac.

„Odihnească-se în pace”, zice Zenia. Nu sună prea convingător, însă ceea ce-i mai rău, cilindrul de metal nu se scufundă. Plutește și saltă în urma feribotului. Tony își dă seama că ar fi trebuit să-l desfacă și să-i împrăstie conținutul. Dacă ar avea o carabină, l-ar putea găuri. Asta dacă ar ști să tragă cu pușca.

24

Decembrie devine din ce în ce mai întunecos, străzile explodează în poleiala Crăciunului, fanfara Armatei Salvării înalță imnuri, sună din clopoței și își agită căldărușele cu bani, singurătatea se învolburează în ninsori și celelalte fete de la McClung Hall se duc să-și întâlnească familiile, acasă la ele, unde e cald și bine, în timp ce Tony rămâne acolo. Ca totdeauna, de altfel; dar de data aceasta e mai bine, de data aceasta nu mai simte un gol în stomac, pentru că o are pe Zenia, cu sarcasmul ei încurajator. „Crăciunul e o porcărie”, zice Zenia. „Îmi bag picioarele, e o chestie atât de burgheză”, și lui Tony îi vine inima la loc și începe să-i povestească despre controversele din Evul Mediu în legătură cu ziua de naștere a lui Hristos, și despre cum oameni în toată firea erau gata să se omoare între ei pentru asta, pentru datarea exactă a Păcii pe pământ între oamenii plăcuți Lui, iar pe Zenia o pufnește râsul. „Ai în cap o cartotecă-ntreagă”, zice ea. „Hai să mâncăm, pregătesc eu ceva.” Iar Tony se așază fericită la masa din bucătăria Zeniei și se uită la ea cum măsoară și combină și amestecă.

Și West unde e în toată povestea asta? Tony a renunțat la el, pentru că n-avea cum să intre în competiție cu Zenia. Și chiar de-ar fi putut, nici nu s-ar fi gândit s-o facă. N-ar fi fost onorabil: doar Zenia e prietena ei. Cea mai bună prietenă a ei. Singura ei prietenă, dacă se gândește mai bine. Tony n-a fost obișnuită să aibă prietene.

Sau poate că situația stă de fapt altfel; s-ar putea ca West să nu mai aibă loc între ele două. Sunt mult prea apropiate.

Așadar, acum există Tony și Zenia, și Zenia și West; s-a terminat însă cu West și Tony.

Uneori, se întâlnesc toți trei. Tony se duce împreună cu Zenia și West la casa lor, cea în care s-au mutat, după ce o vopsiseră pe cealaltă în negru. Noul lor locșor nu e propriu-zis nou, dimpotrivă, e insalubru, de proastă calitate și dărăpănat — un apartament deasupra unui magazin, în partea de est a străzii Queen. Au un living lung, cu o singură fereastră care zdrăngăne de câte ori trece tramvaiul; o bucătărie mare și țipătoare, cu tapet portocaliu jerpelit, unde se află o masă de lemn acoperită cu vopsea albastră crăpată și patru scaune desperecheate; și un dormitor în care Zenia și West dorm pe o saltea așezată direct pe podea.

Zenia pregătește ouă bătute și o cafea tare, delicioasă, iar West le cântă la lăută: s-a dovedit că are, totuși, una. Stă jos pe o perniță, cu picioarele lui lungi îndoite în sus ca o lăcustă, și-și trece degetele dibace peste strune, interpretând balade vechi.

*Apa-i adâncă, nu pot s-o trec
Și nici aripi n-am ca să zbor.
Dați-mi o barcă doar pentru doi,
Să plutesc cu iubita-ntr-un dor,*

așa le cântă. „Există și o variantă irlandeză”, adaugă el, „cu un barcagiu.”

De fapt, West cântă pentru Zenia, în niciun caz pentru Tony; e îndrăgostit până peste urechi; cel puțin așa i-a spus Zenia lui Tony; oricum, se vede de la o poștă. Și Zenia simte același lucru pentru el, fără doar și poate, pentru că îl laudă, îl ridică în slăvi și îl mângâie cu privirea. E un băiat atât de bun, îi spune ea lui Tony, într-una din conversațiile lor la o cafea; atât de atent, spre deosebire de majoritatea bărbaților, care sunt niște mitocani. El o apreciază, pe bună dreptate. O divinizează! Ce noroc pe ea să dea de un bărbat atât de drăguț! Bineînțeles, e nemaipomenit și la așternut.

La așternut? gândește Tony. Cum adică? Îi trebuie un minut să-și dea seama. N-a mai stat până acum alături de doi oameni care se iubesc. Se simte ca un copil rătăcit, zdrențuros și înfrigurat, cu nasul lipit de o vitrină luminată. Vitrina unui magazin de jucării, a unei cofetării pline de prăjituri care mai de care mai sofisticat decorată. Sărăcia o împiedică să intre. Lucrurile astea sunt pentru alții; ea nu are dreptul la nimic.

Dar Zenia pare să-și dea și ea seama de asta — de singurătatea lui Tony, de nostalgia ei pustiitoare — și face tot ce poate să dreagă lucrurile. E plină de solitudine. Îi distrage atenția de la asta, joacă teatru, vorbește plină de vervă despre tot felul de lucruri — rețete, șmecherii, trucuri, modificări; n-a trăit de pe o zi pe alta degeaba, știe o mulțime de șpiluri. Secretul ouălor bătute, de exemplu, e să pui puțin asmățui și arpagic — are o mulțime de ghivece cu tot felul de ierburi pe pervazul ferestrei — și niște apă, apoi să le lași la foc mic; secretul cafelei îl constituie râșnița, una de lemn manuală, cu manivelă și sertărașul ăla încântător.

Zenia e plină de taine. Ți le aruncă așa, ca din întâmplare, râzând, arătându-și strălucirea albă a dinților; scoate din ce în ce mai multe secrete din mânecă și le desfășoară ca pe niște valuri de mătase rară, le răsuțește ca pe niște baticuri țigănești, le flutură ca pe drapele, punându-le de-a valma, într-o dezordine și-o risipă strălucitoare. Când e într-o cameră, cine se mai poate uita la altceva?

Dar Tony și West se uită unul la altul, doar pentru o clipă, când Zenia se întoarce cu spatele. Privirile lor sunt triste, puțin rușinate. Sunt *vrăjiți*, asta s-a întâmplat cu ei. Știu că nu mai pot să stea la o bere, liniștiți, după-amiaza. Acum, Zenia e cea care împrumută cursurile de Istorie modernă de la Tony. Profită și West de ele, bineînțeles, dar la mâna a doua.

O dată, Tony a uitat să semneze de ieșire la cămin și, pentru că se făcuse târziu, a rămas la Zenia. Și-a petrecut noaptea la ei, pe podea, înfășurată în păături, cu paltoanele puse drept saltea. Dimineața, foarte devreme, West a condus-o la McClung Hall și a ajutat-o să urce pe platforma scării de incendiu, la care altfel n-ar fi ajuns. Fusesse o îndrăzneală din partea ei să-și petreacă noaptea altundeva și nu voia să repete experiența. Pe de o parte, s-a simțit umilită să se întoarcă cu West, cu tramvaiul, apoi cu metroul, fără să fie în stare să scoată o vorbă, pentru ca apoi să fie azvârlită pe platforma aia, ca un colet! Pe de altă parte, fusese tare nefericită să doarmă la ușa dormitorului lor. De fapt, nici nu dormise. Din cauza sunetelor acelora groase, necunoscute, adânci, îmblănite și grohăite, ca niște rădăcini — sunete înămolite, fierbinți și umede, venind din măruntaiele pământului.

* * *

„Cred că mama ta a fost o romantică”, zice Zenia, așa, nitam-nisam. Frământă aluatul pentru *langues de chat*; Tony stă la masă copiindu-și propriile notițe la istorie pentru Zenia, care, ca de obicei, nu are timp. „Cred că era în căutarea bărbatului perfect.” „Nu cred”, zice Tony. E luată cam prin surprindere; avusese impresia că dosarul despre mama ei fusese închis pentru totdeauna. „Pare să-i fi plăcut să se distreze”, zice Zenia. „Pare să fi fost plină de viață.”

Tony nu prea înțelege de ce Zenia îi ia apărarea mamei ei. Abia acum își dă seama că ea nu-i găsisese nicio scuză. „Îi plăceau petrecerile”, zice scurt. „Fac pariu c-a încercat să avorteze, dar n-a reușit”, zice Zenia, binedispusă. „Înainte să se mărite cu tatăl tău. Fac pariu că și-a umplut cada cu apă fierbinte și a băut o groază de gin. Așa procedau pe-atunci.”

Imaginea asta a mamei ei e chiar mai întunecată decât cea pe care și-o făcuse Tony. „O, nu”, murmură ea. „N-ar fi făcut una ca asta.” Deși nu-i exclus. Poate de aceea e atât de mică. Niciunul din părinții ei nu fusese scund. Probabil că ginul îi oprise creșterea. Dar cum de n-a ieșit o idioată?

Zenia umple formele cu aluat și le bagă în cuptor. „Perioada războiului a fost ciudată”, zice ea. „Se regulau toți pe capete, se dezlănțuiau pur și simplu! Bărbații se gândeau c-au să moară, femeile, la fel. Pe urmă, oamenilor le-a venit greu un timp să se obișnuiască cu normalitatea.”

Războiul e teritoriul lui Tony. Știe și ea lucrurile astea, a citit despre ele. Epidemiile au același efect; panică, o creștere forțată, un fel de isterie lacomă. Dar nu e drept ca asemenea lucruri să li se fi întâmplat și părinților ei. Ar fi trebuit să fie scutiți de una ca asta. (Tatăl ei, la primul

Crăciun după plecarea Antheei, stând în mijlocul camerei cu un braț de globulețe în fața bradului neîmpodobit, ca paralizat, neștiind ce să facă. Apoi ea aducând scara, luându-i ușor globulețele din mâini. *Dă-mi-le mie. Pot și eu să le pun!* Dacă nu i le lua, el le-ar fi azvârlit. Le-ar fi izbit de pereți. Uneori se oprea așa, în mijlocul unor treburi obișnuite, ca și cum ar fi orbit sau și-ar fi pierdut brusc memoria. Sau ca și cum și-ar fi recăpătat-o brusc. Trăia în două timpuri deodată: cel în care împodobește bradul de Crăciun și cel în care îi ciuruia pe copiii inamici. Așa că nu-i de mirare, gândește Tony. Cu toată beția lui și în ciuda anilor acelora violenți de care se alesese praful, Tony l-a iertat, într-o oarecare măsură. Oare dacă Anthea n-ar fi fugit, tot așa ar fi sfârșit, întins pe podea, năclăind de sânge ziarul de dimineață? Puțin probabil.)

„Ea m-a părăsit”, zice Tony. „Maică-mea m-a *vândut*”, zice Zenia. „Te-a vândut?” se miră Tony. „Mă rog, m-a închiriat”, spune Zenia. „Pe bani. Trebuia să mâncăm. Eram refugiate. Reușise să ajungă până în Polonia înainte de război, dar și-a dat seama ce-o să vină; a trecut granița, habar n-am cum — mită, pașapoarte false, sau poate s-a culcat cu gardienii de la tren, ce știu eu? Oricum, a ajuns la Paris; acolo am crescut. Oamenii mâncau gunoaie pe vremea aia, mâncau pisici! Ce putea să facă? N-avea cum să-și găsească o slujbă, Dumnezeu știe că nu se pricepea la nimic! Trebuia să facă rost de bani cumva.”

„Și cui te închiria?” întreabă Tony. „Bărbaților”, zice Zenia. „O, nu așa, în stradă! Nu oricui! Generalilor bătrâni, cam de-ăștia. Era rusoaică albă; cred că familia ei fusese bogată cândva — acolo-n Rusia. Așa presupun. Pretindea că e nu știu ce contesă, deși numai Dumnezeu știe că dădeai

de contese rusoaice la tot pasul. Era plin de ruși albi la Paris; veniseră în timpul revoluției și rămăseseră acolo. Îi plăcea să spună că, pe vremuri, trăia în belșug, deși nu-mi dau seama când o fi fost asta.”

Tony nu știa că mama Zeniei fusese rusoaică. Până atunci îi povestise doar întâmplările din ultimii ani: avanscena. Viața ei la universitate, viața ei cu West, cu bărbatul dinaintea lui și cu cel dinaintea acestuia. Amândoi niște brute, care purtau jachete de piele, erau bețivi și o băteau.

Se uită atent la pomeții înalți ai Zeniei: tipul slav, presupune ea. Apoi, accentul ușor, aerul ei de superioritate disprețuitoare, înclinarea spre superstiție. Rușii sunt cu icoane și cu chestii de-astea. Da, toate se potrivesc.

„Te închiria?” zice Tony. „Păi, câți ani aveai?” „Cine știe?” zice Zenia. „Să fi început când aveam cinci ani, șase... poate mai puțin. Chiar nu-mi amintesc. Nu-mi aduc aminte de vreun moment când nu-mi băga nimeni mâna-n chiloți.”

Tony cască gura. „Cinci?” rostește ea. E oripilată. În același timp însă admiră candoarea Zeniei. Nu pare să se rușineze de nimic. Spre deosebire de Tony, ea nu e o pudică.

Zenia râde. „La început, nu era o treabă evidentă”, zice ea. „Totul se petrecea la modul cel mai politicos posibil. Veneau și se așezau pe canapea — Doamne, mama era așa de mândră de canapeaua aia. O acoperea cu un șal de mătase, brodat cu trandafiri — și ea îmi spunea să mă așez lângă bărbatul ăla drăguț, iar după câteva clipe ieșea, pur și simplu, din cameră. La început, nu era vorba de sex propriu-zis. Doar o mulțime de pipăieli. Degete lipicioase. M-a păstrat pentru marea lovitură până când a considerat ea că m-am făcut mare. Unsprezece, doisprezece ani... Cred că a avut de câștigat, deși nu toți bărbații ăia erau putred de bogați.

Tot felul de sclivisiți rufoși care reușiseră să pună câte ceva la ciorap, strângând cureaua sau făcând tot soiul de bișnițării. Erau implicați în piața neagră, făceau tot felul de mișmașuri și lânceau prin case, ca șobolanii. Pentru ocazia cea mare mi-a cumpărat o rochie nouă, bănuiesc că tot de pe piața neagră. Am debutat pe covorul din salon — nu le permitea niciodată bărbaților să-i folosească patul. Pe cel cu pricina îl chema maiorul Popov, poți să-ți închipui, ca-n Dostoievski, cu bube la nas de la prizat tutun. Nici măcar nu și-a dat pantalonii jos, așa era de nerăbdător. Cât a durat treaba, nu mi-am dezlipit ochii de la trandafirii brodați de pe nenorocitul ăla de șal. Durerea am considerat-o o ofrandă adusă lui Dumnezeu. Doar nu păcătuiam din plăcere. Pe vremea aia, eram foarte credincioasă; bineînțeles, ortodoxă. Nu ți se pare că au și-acum cele mai bune biserici? Sper să-l fi tapat ca lumea mama pe Popov ăla. Unii bărbați sunt în stare să-și rupă de la gură numai să se culce cu o fecioară.”

Zenia îi spune această poveste ca pe o bârfă oarecare, iar Tony ascultă înfiorată. N-a mai auzit niciodată așa ceva. Rectificare: a mai aflat ea câte ceva, dar numai din cărți. Astfel de lucruri complicate, europene, nu li se întâmplă oamenilor reali, sau oamenilor pe care i-ar putea ea cunoaște. Cine știe, însă? Poate lucrurile astea se întâmplă și în jurul ei, dar nu le vede ea, pentru că nu știe unde să se uite. Zenia ar ști. Zenia e mai bătrână ca Tony, nu atât prin numărul anilor, ci și în alte multe sensuri. Pe lângă ea, Tony e doar un copilăș, ignorantă ca un ou.

„Cred c-ai urât-o din tot sufletul”, zice Tony. „O, atunci nu”, zice Zenia, serioasă. „Asta mai târziu. Era foarte drăguță cu mine. Când eram mică, îmi gătea tot felul de

mâncăruri speciale. Nu ridica vocea niciodată. Era plăcută la vedere, avea părul lung, negru, împletit, și și-l răsucea în jurul capului ca o sfântă, iar ochii îi erau mari și triști. Dormeam cu ea, în patul ei mare, alb și pufos. O iubeam, o adoram, aș fi făcut orice pentru ea! Nu voiam să fie tristă. Așa a reușit să mă ducă de nas.”

„Ce cumplit”, zice Tony. „E!” face Zenia. „Ce importantă are? În orice caz, nu mă închiria numai pe mine, ci și pe ea însăși. Bănuiesc că era așa, un fel de metresă la preț redus. Pentru domni scăpătați. Bineînțeles, numai ruși, și niciunul sub rangul de maior. Avea standardele ei. Ea le satisfăcea dorințele și ei i le satisfăceau pe ale sale. Numai că nu prea avea succes la partea cu sexul, poate pentru că de fapt nu-i plăcea. Prefera să sufere. Și se perindau pe la noi o mulțime de bărbați. De multe ori, îi era rău. Tușea, ca la operă! Scuipa sânge în batistă. Răsuflarea îi mirosea din ce în ce mai urât. Folosea foarte mult parfum, atunci când putea face rost. Bănuiesc c-a avut TBC, de-aia a și murit. Ce moarte stupidă!”

„Ai avut noroc că n-ai luat și tu”, zice Tony. Toată povestea are așa un aer arhaic. În zilele noastre nu se mai îmbolnăvește nimeni de TBC. E o maladie eradicată, ca variola. „Da, nu-i așa?” zice Zenia. „Numai că eu plecasem de mult de la ea când a dat ortu’ popii. După ce-am crescut, n-am mai iubit-o. Eu munceam și ea ținea banii, și asta nu era cinstit, nu? Și nu mai puteam suporta s-o aud tușind și plângându-și soarta noapte de noapte. Era atât de neajutorată; cred că era și proastă. Așa că am fugit de-acasă. Presupun că am fost cam meschină; în momentul ăla n-avea pe nimeni, niciun bărbat; eu eram singurul ei sprijin. Problema era ea sau eu. Trebuia să aleg.” „Și tatăl tău?” zice

Tony. Pe Zenia o bufnește râsul. „Care tată?” „Păi, trebuie să fi avut unul”, zice Tony. „Chiar mai mulți”, zice Zenia. „Am avut trei! Mama a avut mai multe versiuni — un nobil grec, un general din cavaleria poloneză, un englez de familie bună. Avea o fotografie cu un singur bărbat, dar trei povești. Le schimba între ele, în funcție de dispoziție; deși în toate trei el murise în război. Îmi arăta pe hartă unde se întâmplase: de fiecare dată în altă parte, în alt mod. Fie în timp ce ataca tancurile germane călare, fie când se parașuta în spatele liniilor franceze, fie mitraliat într-un palat. Când își permitea, puneă câte un trandafir în fața fotografiei, uneori mai aprindea și câte o lumânare. Dumnezeu știe cine-o fi fost de fapt bărbatul ăla! Era un tânăr în ja-chetă, cu o raniță, cu chipul cam estompat, care privea peste umăr; nici măcar nu era în uniformă. Poza era făcută înainte de război. Poate cumpărase fotografia aia. Eu una cred c-a fost violată de vreun grup de soldați sau ceva în genul ăsta, dar n-a vrut să-mi spună. Ar fi fost prea mult să mai aflu c-am avut și-un astfel de tată. Dar cred c-așa s-au petrecut lucrurile. Ce să faci o femeie fără bani, obligată să fugă de colo-colo, singură și fără apărare? Femeile astea sunt o pradă ușoară. Sau o fi avut vreun iubit nazist, un neamț din ăia bătauși. Cine poate ști? Era cam minci-noasă, așa că n-am să aflu niciodată. Oricum, e moartă.”

Istoria lui Tony s-a estompat considerabil. Pe lângă povestea Zeniei, a ei pare doar un incident, minor, mizer, suburban; o anecdotă parohială răsuflată; o notă de subsol. În vreme ce viața Zeniei scânteiază — nu, strălu-cește în lumina lugubră, dar și cam nesigură, emanată de marile evenimente rău prevestitoare ale lumii acesteia. (Rușii albi!)

Până acum, Tony a considerat-o pe Zenia total diferită de ea, dar începe să o vadă și asemănătoare, căci nu sunt amândouă orfane? Amândouă fără mamă, amândouă copii ai războiului, croindu-și singure drum prin lume, înaintând cu greutate, cu coșulețele pe braț, coșulețele cu mica lor avere, singura lor avere din lumea asta — câte un creier de fiecare, pentru că pe ce altceva se pot ele bizui? O admiră pe Zenia din tot sufletul, mai ales pentru că își păstrează cumpătul. Acum, de exemplu, alte femei ar plânge, dar Zenia surâde — îi surâde lui Tony, poate cu o ușoară umbră zeflemitoare, iar ei îi place să creadă că e vorba de un curaj înduioșător, de o rezistență acerbă în fața destinului potrivnic. Zenia a trecut prin toate ororile și-a ieșit victorioasă. Tony și-o imaginează pe un cal, cu mantia fluturând și cu spada ridicată; sau ca pe o pasăre, o pasăre miraculoasă de argint, care se ridică triumfătoare și nevătămată din cenușa unei Europe devastate, în flăcări.

„Există totuși un avantaj când ești orfan”, zice Zenia pe gânduri. Din nările ei perfecte țâșnesc două șuvițe de fum. „Nu ești obligat să trăiești conform părerii bune pe care o au ceilalți despre tine.” Își soarbe ultimele picături de cafea și își stinge țigara. „Poți să fii cum îți place ție.”

Tony se uită la ea, se uită în ochii ei bleumarin și își vede propria imagine; se vede pe ea însăși, așa cum și-ar dori să fie. *Tnomerf Ynot*. Ea însăși, întoarsă pe dos.

25

În condițiile date, ce-ar mai putea Tony păstra pentru ea? Nu mare lucru.

În niciun caz banii. Zenia trebuie să mănânce — Zenia și West, bineînțeles — și cum să facă, dacă Tony, doldora de averea celor morți, nu i-ar împrumuta din când în când câte-o bancnotă de douăzeci, de cincizeci sau de o sută de dolari? Și apoi, cum să-i dea Zenia banii înapoi, când situația e așa cum e? Zenia are nu știu ce bursă, cel puțin așa a lăsat să se înțeleagă, dar asta nu acoperă toate cheltuielile. În trecutul ei îndepărtat, și-a croit drum prin Europa și peste ocean, cerșind și prostituându-se; deși — îi spune ea lui Tony, care face ochii mari și clipește — prefera să buzunărească vreun burghez beat, e o treabă mai rapidă și mult mai curată. În trecutul ceva mai apropiat, a mai făcut câte-un ban servind în restaurante sau spălând toalete prin hoteluri de mâna a doua — truda e prețul virtuții — dar când face de-astea, nu mai poate învăța de oboseală.

Oricum e prea obosită. Iubirea te secătuiește, și cuibusoarele dragostei trebuie căptușite cu puf; și cine să gătească, să spele rufe și să facă curat acasă la Zenia? În niciun caz West, bietul îngerăș; ca toți bărbații, îi e greu până și să-și prăjească un ou sau să-și facă o ceașcă de ceai. (Aaa, își zice Tony, i-aș putea pregăti eu ceaiul! Tânjește după astfel de treburi domestice simple, pe care să i le închine lui West. Dar se cenzurează aproape imediat. Chiar și să-i fiarbă lui West apa pentru ceai ar fi ca o trădare față de Zenia.)

De asemenea, spune Zenia, înfruntarea ordinii sociale costă: libertatea nu e gratuită, totul se plătește. Pe apartamentul ăla nenorocit, Zenia și West plătesc mai mult decât face, pentru că ticălosul și ipocritul de proprietar a mirosit că nu sunt căsătoriți. Toronto e un oraș atât de puritan!

Și-apoi, cum s-o refuze Tony când Zenia vine într-o seară în camera ei, toată-n lacrimi și fără lucrarea trimestrială la Istoria modernă, care trebuie terminată rapid? „Dacă pierd examenul ăsta, s-a terminat”, zice ea. „Sunt nevoită să plec de la universitate, să mă întorc în stradă. La naiba, tu habar n-ai, Tony. Habar n-ai! E groaznic, e atât de degradant, nu pot să mă mai întorc la asta!”

Tony e uluită de lacrimile ei; crezuse că Zenia nu are lacrimi, nici măcar cât ea. Și iat-o acum nu numai că are, dar sunt multe, și îi curg șiroaie pe obrajii ciudat de împietriți, care par întotdeauna fardați, chiar și când nu sunt. Oricărei femei i-ar curge rimelul; dar nu există rimel, genele lungi și negre ale Zeniei sunt adevărate.

Până la urmă, Tony scrie două lucrări trimestriale: una pentru ea și una pentru Zenia. Scrie neliniștită; știe că e foarte riscant. Încalcă o regulă pe care ea o respectă. Dar și Zenia o ajută să se descătușeze, așa că e cinstit ca Tony să-i facă lucrarea. Cel puțin asta e ecuația pe care o percepe Tony, dincolo de cuvinte. Tony va fi mâna dreaptă a Zeniei, pentru că Zenia este cu siguranță mâna ei stângă.

Niciuna dintre lucrările trimestriale nu are ca subiect bătlăliile. Pe profesorul de Istorie modernă, chel, sașiu, cu cotiere de piele, Dr. Welch, îl interesează mai mult economia decât vărsarea de sânge, și i-a spus-o foarte clar lui Tony — care îi sugerase să scrie despre distrugerea necontrolată a Constantinopolului de către cruciați — că nu consideră războiul un subiect potrivit pentru fete. Așa că ambele lucrări sunt despre bani. Cea a Zeniei este despre comerțul cu sclavi dintre slavi și Imperiul Bizantin — Tony l-a ales ținând cont de strămoșii ruși ai Zeniei — iar a ei, despre monopolul bizantin asupra mătăsii în secolul al zecelea.

Pe Tony o interesează Bizanțul. Au murit o mulțime de oameni acolo, într-un mod foarte puțin plăcut, majoritatea din motive banale; riscai să fii făcut bucățele numai pentru că te îmbrăcai cum nu trebuie, și se scoteau măruntaiele numai dacă zâmbeai afectat. Douăzeci și nouă de împărați bizantini au fost asasinați de rivalii lor. Scoaterea ochilor era una dintre metodele lor preferate; la fel și dezmembrarea, încheietură cu încheietură, și moartea lentă, prin înfometare. Dacă profesorul n-ar fi fost atât de năzuros, Tony ar fi ales să scrie despre asasinarea împăratului bizantin Nicefor Focas de către frumoasa lui soție, împărăteasa Theophano. Theophano a fost la început concubină și a știut să-și croiască drum până în vârful ierarhiei. Când autocratul ei soț a îmbătrânit și s-a urâțit, a plănuit uciderea lui. Nu numai atât, dar a dat chiar și o mână de ajutor. La 1 decembrie 969, l-a convins să-și lase ușa la dormitor deschisă, promițându-i delicii sexuale, desigur, și-a pătruns în încăpere, în miez de noapte, împreună cu iubitul ei mai tânăr și mai frumos, Ioan Tzimiskes — care avea s-o închidă mai târziu într-o mănăstire — și cu o bandă de mercenari. L-au trezit pe Nicefor — care dormea pe o blană de panteră, un element interesant — și Ioan Tzimiskes i-a crăpat capul în două cu o sabie. Ioan râdea.

De unde știm noi toate astea? se întreabă Tony. Cine-a fost acolo să înregistreze faptele? Oare râdea și Theophano? Tony meditează la faptul că l-au trezit din somn. A fost un gest sadic; sau poate o răzbunare. Fără nicio îndoială, Nicefor a fost un tiran: mândru, capricios, crud. Și-o imaginează pe Theophano în drum spre locul asasinatului, cu o mantie de mătase liliachie aruncată pe umeri și cu sandale aurii. Părul ei negru i se unduiește în jurul capului;

chipul palid strălucește în lumina torțelor. Merge în fruntea tuturor, cu pas rapid, pentru că lucrul cel mai important într-un act de trădare e surpriza. În spatele ei vin bărbații cu săbii.

Theophano surâde, dar lui Tony zâmbetul ei nu i se pare sinistru. Mai degrabă zglobiu, ca al unui copil care se pregătește să acopere ochii cuiva, pe la spate. *Ghici, cine e?*

Există în istorie un element de malițiozitate pură, își zice Tony. Bucuria perversă. Nerușinarea de dragul nerușinării. Ce altceva e o ambuscadă, dacă nu un fel de farsă militară? Te-ascunzi, apoi țâșnești afară și strigi: *Surpriză!* Dar niciunul dintre istorici nu menționează așa ceva, caracterul ăsta de joc năuc de-a v-ați ascunselea. Ei vor un trecut serios. Tony chibzuiește la asta: dacă *mort* înseamnă serios, atunci *viu* e frivol? Așa or fi gândind creatorii de expresii.

Poate Theophano l-a trezit pe Nicefor pentru că voia ca el să-și dea seama înainte să moară cât era ea de deșteaptă. A vrut să vadă cât era de duplicitară și cât de greșit o judecase. A vrut ca el să prindă poanta.

Ambele lucrări sunt la fel de bune, așa cum le face Tony de obicei; poate cea cu monopolul asupra mătăsii e mai reușită. Dar Zenia obține un A, pe când Tony ia doar un A cu minus. Se pare că reputația deșteptăciunii Zeniei a ajuns și la urechile profesorului Welch. Sau poate l-a influențat frumusețea ei. Oare o deranjează pe Tony? Nu în mod special. Dar nu poate să nu observe.

Pe lângă asta, are remușcări. Până acum a respectat întru totul eticheta academică. Nu împrumută niciodată notițele de la ceilalți, deși le dă pe ale sale; notele ei de subsol

sunt impecabile; și e perfect conștientă că a face lucrarea trimestrială pentru altcineva este o înșelătorie. Numai că ea n-a avut nimic de profitat. Motivele ei sunt întemeiate: cum să-și lase prietena la ananghie? Cum s-o condamne pe Zenia la o viață de sclavie sexuală? Nu e în stare de așa ceva. Cu toate astea, o muștră conștiința, așa că poate e drept că a luat doar un A minus. Dacă asta e singura pedeapsă ce i s-a pregătit, atunci a scăpat ușor.

Tony și-a conceput cele două lucrări în martie, când se topea zăpada sub soarele tot mai strălucitor, când răsăreau ghiociei din noroi, printre ziarele vechi și frunzele moarte de pe pajiștile din fața caselor, iar oamenii deveneau tot mai neliniștiți în paltoanele lor. Și Zenia devenea neliniștită. Ea și Tony nu-și mai petreceau serile bând cafea la Christie's, pe Queen East; nu mai discutau aprins până noaptea târziu, cum zicea Tony. În parte, și pentru că Tony nu mai avea timp, deoarece se apropiau examenele finale, iar ea trebuia să muncească la propria ei strălucire. Dar și pentru că Zenia se comporta de parcă aflase tot ce-o interesase despre Tony.

Nu însă și invers: Tony încă mai era curioasă, încă fascinată, încă avidă să afle amănunte; dar când punea întrebări, răspunsurile Zeniei — deși destul de prietenoase — erau scurte și privirile îi rătăceau aiurea. Mai nou, avea aceeași atitudine afabilă, dar distrată și față de West. Cu toate că încă îl mai mângâia când intra în încăpere, cu toate că încă îl copleșea cu mici lingușiri, mici laude, nu se mai concentra asupra lui. La altceva se gândea ea acum.

Într-o vineri, la început de aprilie, Zenia se cațără pe fereastră la Tony în dormitor, în miez de noapte. Tony n-o

vede când intră, pentru că doarme; dar deschide ochii brusc, se ridică în fund și zărește în beznă o femeie, al cărei cap se conturează pe fundalul cenușiu-gălbui al ferestrei. În clipa când se trezește, Tony are impresia că e mama ei. Se pare că nu e prea ușor să te descotorosești de Anthea; s-o vâri într-un cilindru metalic, s-o arunci în lac, și gata! A venit să i-o plătească, dar pentru ce? Sau s-o fi întors s-o ia pe Tony cu ea, cu mare întârziere, în adâncurile mării albastre, unde Tony n-are niciun chef să se ducă; oare cum ar arăta dacă Tony ar aprinde lumina? Așa cum o știe, sau ca o acuarelă umflată?

Tony îngheață de frică. *Unde-mi sunt hainele?* o să se-audă glasul Antheei, izvorât din chipul acela fără chip, înțelegând prin asta trupul ei incinerat, trupul ei înecat. Și ce-ar putea Tony să-i răspundă? *Iartă-mă! Iartă-mă!*

Toate acestea se petrec însă fără cuvinte. Ceea ce simte Tony acum e un val amestecat de spaimă și de recunoaștere, e șocată și parcă nu prea; ca în fața unui pachet pe care îl primești intact ori de câte ori dorințele neexprimate ți se împlinesc. E paralizată, nu e-n stare nici să țipe. Începe să gâfâie și-și duce amândouă mâinile la gură.

„Bună”, zice Zenia încet. „Eu sunt.” După o clipă, Tony își revine puțin. „Cum ai intrat?” întreabă ea, când îi vine inima la loc. „Pe fereastră”, zice Zenia. „Am urcat pe scara de incendiu.” Zenia e înaltă, dar nu suficient cât să ajungă la platforma de jos. O fi și West afară, o fi săltat-o, ca să poată urca? Tony se întinde să aprindă veioza, dar se oprește. N-are voie să primească pe nimeni în camera ei la ora asta, iar profii și tot felul de indivizi fără treabă mișună pe coridor, adulmecând după fum de țigară sau amor interzis.

„M-am urcat în copacul ăla și-am sărit de pe o creangă”, zice Zenia. „Orice somnambul poate s-o facă. Ar trebui să-ți găsești o încuietore pentru fereastră.”

Se așază pe jos, cu picioarele încrucișate.

„Ce s-a-ntâmplat?” întreabă Tony. Trebuie să fie ceva: nici chiar Zenia nu s-ar cățăra așa, pur și simplu, pe fereastra cuiva, în miez de noapte.

„N-am putut să dorm”, zice Zenia. Vorbesc amândouă în șoaptă. „Am simțit nevoia să stau de vorbă cu tine. Mă simt așa de prost față de profesorul Welch.” „Poftim?” zice Tony, fără să înțeleagă. „Păi, cum l-am păcălit amândouă. Cred c-ar fi bine să-i mărturisim adevărul. Până la urmă, am făcut un fals”, adaugă Zenia, dusă pe gânduri. Vorbește despre lucrarea trimestrială la care Tony a muncit atât, străduindu-se să iasă cât mai bine. Lucrarea în sine nu are nimic necinstit în ea; doar numele Zeniei e un fals.

Și-acum, Zenia vrea să dezvăluie totul, să-i distrugă lui Tony viața. În fața Zeniei se deschid tot felul de posibilități mărețe, dar și cam iluzorii, care mai de care mai strălucitoare — i-a spus c-ar vrea să intre în jurnalistică, în lumea financiară, până și în politică —, dar niciodată nu și-a exprimat dorința să devină profesor universitar; în timp ce pe Tony numai asta o interesează. E vocația ei; fără această posibilitate, ar fi inutilă ca o mână amputată. Ce altceva ar putea ea să facă? Unde altundeva să-și vândă, precum un negustor ambulant, nimicurile ciudate și mărunțișurile pe care le acumulează ca pe un cocoloș de scame, ca să-și câștige și ea o existență cinstită? *Cinstit*: asta-i cuvântul-cheie. Despuiată de onestitatea ei intelectuală, de reputația ei, de integritate, va fi alungată. Iar Zenia e pe cale s-o despoaie.

„Dar am făcut-o ca să te ajut!” zice Tony, conștientă totuși că motivele ei n-au să valoreze nici cât o ceapă degerată în fața autorităților. (Aș putea să neg, pur și simplu, c-am scris-o eu, se gândește ea pentru o clipă. Dar Zenia are originalul, cu scrisul lui Tony, ușor aplecat spre stânga. Bineînțeles, trebuia să i-l dea, ca să-l copieze.)

„Știi”, zice Zenia. „Și totuși... Ei, poate mâine-dimineață am să văd altfel lucrurile. Sunt tare deprimată, nu mai pot să-mi revin; uneori, mă simt ca un rahat, de-mi vine să m-arunc de pe un pod, înțelegi? Mă simt așa o impotografie câteodată! Mi se pare că locul meu nu e aici, că nu sunt destul de bună. Nici pe West nu-l merit. El e curat ca lacrima. Uneori mi-e teamă să nu-l murdăresc, să nu-l distrug cumva. Și știi ce-i mai rău? Uneori *îmi vine* s-o fac! Atunci când sunt... știi... stresată.”

Așadar, nu numai viața lui Tony e amenințată, ci și a lui West. Din câte și-a dat ea seama, West îi e devotat trup și suflet Zeniei, și Tony e convinsă că Zenia l-ar putea distruge. L-ar putea doborî doar cu un gest. Cum o fi acumulat Zenia atâta putere, fără ca Tony să-și dea seama? În ceea ce-l privește pe West, da, Tony a observat. Dar avusese încredere că Zenia își va folosi în bine puterea pe care o are asupra lui. Avusese încredere în ea, așa, în general. Acum și ea, și West sunt în pericol, și ea trebuie să facă ceva ca să se salveze amândoi. „Stresată?” zice ea slab.

„O, chestia cu banii. Tony, tu n-ai cum să știi. Tu n-o să ai niciodată asemenea probleme. Am rămas în urmă pe câteva luni cu porcăria aia de chirie și nenorocitul ăla de proprietar ne amenință că ne dă afară; zice c-o să telefoneze la universitate și-o să facă un scandal monstru. N-are rost să-l deranjez și pe West cu astfel de rahaturi — e ca un copilaș,

lasă toate chestiile astea practice în seama mea. Dacă i-aș spune cât suntem de datori și-ar vinde lăuta imediat, cu siguranță; pentru că e tot ce are el. Ar face orice pentru mine, deși ar fi ca o picătură aruncată în deșert, săracuțul de el; dar e gata oricând să se sacrifice. Nici nu știu ce să fac. E-așa o *povară* pe umerii mei, Tony! De-aia mă cuprinde nenorocita asta de depresie!”

Tony i-a mai dat Zeniei bani de chirie, de mai multe ori. Cu toate astea, știe ce-o să-i spună Zenia dacă aduce vorba despre asta. *Dar, Tony, trebuia să mâncăm și noi! Tu nu știi ce-nseamnă să-ți fie foame. Nici n-ai cum. Habar n-ai cum e să n-ai o lefcaie!*

„De cât ai nevoie?” rostește ea cu un glas apăsător și rece. „Asta-i curat șantaj! S-a lăsat prinsă la cotitură.

„Cu o mie de dolari am ieși din rahat”, zice Zenia mios. O mie de dolari înseamnă o grămadă de bani. O să-i facă lui Tony o gaură zdravănă în buget. Imposibil s-o coste atât datoria pentru chirie! Dar Zenia nu cerșește, nu încearcă s-o convingă. Știe că Tony va reacționa previzibil.

Tony se scoală din pat în pijamaua ei cu șoricei albaștri în costume de clown, pe care i-o trimisese Anthea din California când împlinise paisprezece ani — nu-și reînnoie garderoba nocturnă, pentru că n-avea cine s-o vadă în pat, iar unul din lucrurile care-o deranjează cel mai mult la noaptea asta, privind retrospectiv, e că Zenia a văzut-o în pijamaua aia caraghioasă —, se duce la birou, aprinde veioza și-i completează un cec. „Ia-l”, zice ea, vârându-i-l în palmă.

„Tony, ești o forță!” zice Zenia. „Am să ți-i dau înapoi!” Știu amândouă însă că-i o minciună.

Zenia o șterge pe fereastră, iar Tony se întoarce în pat. O forță: ceva tare care poate deveni armă. Poți să sfărâmi câteva capete dacă ai forță. Cu siguranță, Zenia va mai veni să-i ceară bani. Din ce în ce mai mulți. Tony nu a făcut decât să câștige ceva timp.

26

Două zile mai târziu, West vine la McClung Hall, o caută pe Tony și-o întreabă dacă nu cumva a văzut-o pe Zenia, care nu-i de găsit. A dispărut din apartament, a dispărut de la universitate și, se pare, a dispărut din oraș, pentru că nimeni — nici bărboșii cu alură de actori, nici femeile cu chip și trup subțire și cu coadă de cal, ca balerinele, nici poliția, la care West a apelat în ultimă instanță — nu știe unde e. Nimeni n-a văzut-o plecând. Pur și simplu, a dispărut.

Odată cu ea, s-au dus și cei o mie de dolari pe care i-a dat Tony, plus banii din contul pe care Zenia îl avea în comun cu West — cam două sute de dolari. Ar fi fost și mai mult, însă Zenia scosese mai demult niște bani sub pretextul că buna lor prietenă Tony, care nu e chiar așa bogată cum crede lumea, i-a cerut un împrumut pe termen scurt, dar s-a jenat să-i spună lui West. Nu mai e nici lăuta lui, pe care Tony o găsește câteva săptămâni mai târziu, după o cutreierare minuțioasă și inspirată a consignațiilor, și o cumpără imediat. Apoi i-o duce acasă și i-o trănțește în mână ca pe o acadea, sperând să-i mai aline nefericirea. Dar asta nu-l impresionează prea mult; stă singur în mijlocul camerei, așezat pe jos pe o pernă mare, zdrențuită, se holbează la pereți și bea bere.

Zenia i-a lăsat lui West o scrisoare. Bine măcar c-a avut atâta considerație, sau — reflectează Tony, în noua ei viziune asupra sufletului tenebros al Zeniei — o făcuse din calcul. *Dragul meu, nu te merit. Cândva, ai să mă ierți. Te voi iubi până la moarte. Zenia, care te adoră.* Tony a primit și ea o astfel de scrisoare și știe câte parale fac aceste mărturisiri: nici cât o ceapă degerată. Știe că asemenea mesaje atârnă greu, îți lasă un gust amar pentru ani de zile. Dar înțelege și nevoia lui West de a se sprijini pe asigurările date de Zenia. Are nevoie de ele ca de apă, are nevoie de ele ca de aer. Ar prefera să creadă că Zenia a renunțat la el dintr-o noblețe deplasată decât că l-a fraierit. Femeile îi pot prosti pe bărbați — reflectează Tony, proaspăt trezită la realitate — chiar dacă sunt deștepți.

Durerea lui West e palpabilă. Îl învăluie ca un nor de musculițe, îl marchează ca o tăietură la încheietura mâinii, pe care i-o întinde lui Tony (fără să scoată un sunet, fără să se miște) ca să i-o bandajeze. Dacă ar fi fost după ea, ar fi evitat rolul ăsta de infirmieră, de consolatoare, pe care îl jucase atât de prost cu tatăl ei. Dar n-are de ales, așa că Tony îi face lui West nenumărate cești de ceai, îl urnește de pe perna aia și, pentru că nu știe ce altceva să facă, îl scoate la plimbare, ca pe un câine sau ca pe un invalid. Rătăcesc împreună prin parcuri, traversează străzile pe la colțuri, ținându-se de mână ca doi copii rătăciți în pădure. Își plâng amarul împreună, în tăcere.

West jelește, dar și Tony jelește. Amândoi au pierdut-o pe Zenia, deși Tony e cea care a pierdut-o total. West mai crede încă în acea Zenia pe care a pierdut-o; are impresia că dacă ea s-ar întoarce, dacă le-ar da posibilitatea s-o ierte, s-o iubească și să aibă grijă de ea, toate și-ar relua cursul

normal. Tony știe însă mai bine. Știe că omul pe care l-a pierdut n-a existat cu adevărat niciodată. Încă nu-și pune întrebări cu privire la povestea Zeniei, la viața ei. Se folosește de povestea asta tocmai ca să o explice pe Zenia: la ce să te-aștepți de la cineva cu o copilărie atât de mutilată? Își pune, însă, întrebări în legătură cu buna ei credință. Zenia n-a făcut decât să se folosească de ea, iar Tony s-a lăsat folosită; a fost scotocită, a fost golită de bani ca un buzunar. Dar n-are timp să-și plângă prea mult de milă, pentru că trebuie să-i plângă de milă lui West.

West își ține mâna pasiv într-a ei. Parcă ar fi orb: merge unde îl conduce Tony, secătuit de voință proprie, fără să-i pese pe unde îl poartă. Îi e indiferent dacă îi face vânt în prăpastie sau dacă îl duce la adăpost. Are momente când parcă se mai deșteaptă; atunci se uită dezorientat în jur. „Cum am ajuns aici?” zice el, iar inimioara simțitoare a lui Tony se face praf.

Ceea ce o îngrijorează însă cel mai tare e că West bea. Deocamdată e vorba numai de bere, dar cantitatea a crescut simțitor față de cea obișnuită. S-ar putea să fie beat mereu. Absența Zeniei e ca o potecă, o potecă pe care Tony o recunoaște, pentru că a mai văzut-o. Coboară întruna și sfârșește brusc pe o foaie dreptunghiulară de ziar năclăită de sânge, iar West bâjbâie de-a lungul ei ca un somnambul. N-are nicio putere să-l oprească, dar nici să-l trezească. Cum să se compare slăbănoaga, timorata și proasta de Tony, cu ochelarii ei imenși, cu plimbările ei prin parc și cu ceștile de ceai, cu amintirea fremătătoarei Zenia pe care West o poartă în inimă? Sau cum s-o poată ea înlocui?

Tony e îngrozitor de îngrijorată pentru el. Nici nu mai poate dormi. A făcut cearcăne vinete sub ochi și s-a albit ca hârtia. Își scrie lucrările de an într-o transă frenetică, nu rece, rațional, cum făcea de obicei, apelând doar la cunoștințele stocate de-a lungul timpului, pe care nici măcar nu mai știa că le are.

West însă nici nu se prezintă la examene; cel puțin la cel de Istorie modernă. Vârtejul îl soarbe în adâncuri.

Roz trece pe lângă Tony prin cămin și îi observă înfățișarea deplorabilă. „Hei, Tone”, zice ea. (A revenit la numele ăsta de alint de când a dispărut Zenia, lucru de care, bineînțeles, a aflat. Antenele sunt bine întinse aici. Fără Zenia, Tony nu mai înfioară, așa că poate fi strigată din nou cu tot felul de diminutive.) „Hei, Tone, ce mai faci? Sfinte Sisoie, arăți groaznic!” Îi pune mâna ei mare și caldă pe umerii ascuțiți, ca de pasăre. „Ce ți s-o fi întâmplat așa rău?”

Cu cine altcineva să stea Tony de vorbă? Cu West nu poate să discute despre el însuși, iar Zenia lipsește. Pe vremuri n-ar fi vorbit cu nimeni, dar de când cu cafeneaua Christie's a căpătat gustul confesiunii. Așa că se duce împreună cu Roz în camera ei supraîncărcată, se așază pe patul acoperit cu perne al lui Roz și se descarcă.

Nu-i spune lui Roz nici despre lucrare, nici despre mia de dolari. Oricum, nu asta-i povestea. Povestea e despre West. Zenia a plecat, după ce a îndesat sufletul lui West în geanta ei de umăr, și fără suflet West o să moară. O să se sinucidă, și ce-o să facă Tony atunci? Cum o să mai trăiască de una singură?

De fapt, ea nu pune problema chiar așa. Prezintă lucrurile neutru, cum s-au petrecut. Nu devine melodramatică. E, pur și simplu, obiectivă.

„Ascultă, iubito”, zice Roz când Tony își termină povestea. „Știu că-ți place de el, vreau să zic că e un băiat drăguț, dar merită, oare?” „Merită”, spune Tony. Merită cu vârf și îndesat, dar ea e fără speranță. (El se va tot micșora, până va dispărea, așa, ca în balade. Se va topi pe picioare, se va face nevăzut. Apoi, își va zbură creierii.)

„După părerea mea, se comportă ca un dobitoc! Zenia e o târâtură, știe toată lumea. Acu' vreo doi ani, a dat gata mai mult de jumătate din frățiile de-aici! N-ai auzit nicio dată poezia aia despre ea, «Cu penisu' probleme de-i avea, / Caut-o pe Zenia!» Ar cam fi cazul să-și vină băiatu' în fire!” zice Roz, care încă nu și-a întâlnit iubirea, nu l-a întâlnit încă pe Mitch. În schimb, a dat de curând de sex și crede că e un drog minunat, și nu e niciodată în stare să-și țină gura. Coboară glasul. „Ar trebui să faci dragoste cu el!”, zice ea, dând din cap cu înțelepciune. Îi place rolul ăsta de femeie cu scaun la cap, de sfătuitoare al celor loviți. Asta o face să nu se simtă ea însăși lovită.

„Eu?” zice Tony. Deși povestesc vrute și nevrute despre iubirii lor, fetele de la McClung Hall nu povestesc amănunte despre ceea ce fac cu ei. În orice caz, chiar dacă fac amor, nu vorbesc despre asta. Zenia e singura persoană cunoscută de Tony care i-a vorbit deschis despre sex până acum.

„Păi, cine altcineva?” zice Roz. „Trebuie să-l faci să se simtă dorit. Fă-l să se întoarcă la viață.”

„O, nu cred c-aș putea face una ca asta”, zice Tony. Numai ideea că s-ar putea culca cu cineva o înspăimântă. Dacă se întâmplă să se întoarcă în somn peste ea și s-o strivească? Iar gândul că o persoană oarecare ar putea căpăta puteri depline asupra ei o îngrozește. Ca să nu mai vorbim

de repulsia ei de a fi pipăită și umplută de salivă. Zenia i-a vorbit cinstit despre amor, dar nu despre ceva deosebit de atrăgător.

Și totuși, dacă se gândește bine, singura persoană căreia i-ar putea tolera așa ceva ar fi West. Îl ține deja de mână în plimbările lor; e plăcut. Dar amănuntele concrete o doboară. Cum să-l ispitească pe West într-un pat și, mă rog, în care pat? În niciun caz în patul ei strâmt de la McClung Hall — nici nu se poate pune în discuție, prea multă lume e cu ochii pe ea, nu poți nici măcar să ronțai un fursec fără să afle toți — și în mod sigur nici în patul în care a dormit el cu Zenia. N-ar fi cinstit! Pe lângă asta, nu știe cum se fac lucrurile astea. Teoretic, da, știe ce în ce intră, dar cum să pună în practică? Una dintre piedici e cea care ține de conversație: ce să spună ea? Să zicem că reușește să-l aducă pe West în poziția respectivă, ce-o să se întâmple apoi? Ea e prea mică, iar West prea mare. O s-o facă praf.

Totuși, îl iubește pe West. Atâta lucru știe și ea foarte clar. Și nu e vorba aici să-i salveze viața? Ba da. Așa că e nevoie de eroism și de sacrificiu.

Tony scrâșnește din dinți și se apucă să-l seducă pe West. Este însă tot atât de nepricepută pe cât se temuse că va fi. Vine cu lumânări la apartamentul lui West și încearcă să-i gătească o cină pe care s-o mănânce la lumina lumânării, dar ceea ce face ea în bucătărie îl deprimă și mai mult pe West, pentru că Zenia era o bucătăreasă minunată, plină de imaginație; pe când Tony face peștele scrum. Îl ia la filme de groază proaste, care îi dau posibilitatea să-l strângă de mână în întuneric, când vampirii își arată colții sau când capetele de cauciuc se rostogolesc pe scări. Dar West ia doar drept dovezi de prietenie tot ce face ea. Sau,

cel puțin, așa i se pare lui Tony. Spre disperarea, dar și — oarecum — spre ușurarea ei, o consideră doar un camarad loial, și atâta tot.

E iunie, s-a făcut cald, anul universitar s-a terminat, dar Tony s-a înscris la un curs de vară, ca de obicei, ca să nu fie nevoită să plece din camera ei de la McClung Hall. Într-o după-amiază, se duce la West să-i spele grămada de vase mucegăite și să-l scoată la plimbare, dar îl găsește dormind. Pleoapele îi sunt bombate și pure, ca ale sfinților de pe morminte; un braț e ridicat deasupra capului. Inspiră și expiră: cât e de fericită să-l vadă încă în viață! Părul lui netuns de săptămâni e zbârlit. Arată atât de trist zăcând acolo, atât de pustit, atât de inofensiv, încât se așază cu grijă alături de el, se apleacă iute și îl sărută pe frunte.

West nu deschide ochii, dar o ia în brațe. „Ești atât de caldă”, murmură el în părul ei. „Ești atât de bună cu mine!”

Nimeni nu i-a spus până acum lui Tony că e caldă și bună. Niciun bărbat nu a luat-o vreodată în brațe. Nici n-apucă să se obișnuiască cu ideea, că West începe s-o sărute. Sărutări mărunte, pe toată fața. Ochii lui sunt tot închiși. „Nu pleca”, șoptește el. „Nu te mișca.”

Tony oricum nu se poate mișca, pentru că e paralizată de frică. E înspăimântată de lipsa ei de curaj și de imensitatea trupului lui West, acum, că e atât de aproape de el. Îi vede până și tuleiele din bărbie! În mod normal, sunt prea sus ca să i le observe. E ca atunci când vezi furnicile pe un bolovan care cade, înainte ca acesta să te zdrobească. Se simte în mare pericol.

Dar West nu se grăbește deloc. Îi scoate ochelarii; apoi îi descheie nasturii, unul câte unul, cu degete însonnurate parcă, și o acoperă cu pătura lui aspră, o mângâie ca pe-o

pernuță de catifea și, deși doare, așa cum scrie prin cărți, nu se simte sfâșiată de fiare sălbatice, cum credea atunci când o auzea pe Zenia gemând, ci, mai degrabă, parcă ar cădea într-un râu, pentru că West e ca un izvor, iar lui Tony îi e tare sete, s-a uscat tot umblând prin deșert de-atâția ani și-acum a găsit, în sfârșit, pe cineva care are nevoie de ea cu adevărat, iar în final descoperă ceea ce a vrut întotdeauna să știe: e mai mare pe dinăuntru decât pe dinafară.

Astfel, mândră de ea și plină de bucuria dăruirii, Tony îl târăște pe West de pe câmpul de luptă și îl transportă în spatele frontului, îi oblojește rănila și îl drege. A fost zdrobit, dar se adună după un timp. Deși nu va rămâne fără cusur. Tony e conștientă de cicatrice, care ia înfățișarea unei îngrijorări vagi: West e convins că a dezamăgit-o pe Zenia. Crede că ea a fost aruncată pe alea din dos a acestei lumi, ca să se descurce singură (și prost); pentru că el n-a fost suficient de capabil sau suficient de deștept sau, pur și simplu, n-a fost suficient de bun pentru ea. El crede că Zenia are nevoie de ocrotirea lui, dar Tony nu zice nici cârc despre toate astea. Nu există rival mai periculos decât cel absent. Zenia nu e aici ca să se apere, și din acest motiv Tony nu poate s-o atace. Cavalerismul, precum și înțelepciunea, o leagă de mâini.

West se întoarce, în toamnă, la universitate și își reia cursurile la care lipsise. Tony își pregătește licența. Închiriază amândoi un mic apartament în care își iau, ordonat, micul dejun și petrec noapți plăcute, iar Tony e mai fericită ca oricând.

Timpul trece și își dau amândoi licența, apoi obțin amândoi posturi de asistent. După o vreme, se căsătoresc, la primărie; petrecerea care urmează este restrânsă și are

un aer intelectual, deși participă și Roz, măritată și ea deja. Soțul ei, Mitch, nu poate să vină, explică ea, pentru că e plecat într-o călătorie de afaceri. Roz o îmbrățișează zdravăn și-i dăruiește o husă argintie pentru telefon, iar după ce pleacă (devreme), colegii istorici ai lui Tony și cei muzicali ai lui West o întreabă, ridicând ironic o sprânceană, cine Dumnezeu a mai fost și asta. Totuși, prezența ei i-a dat curaj lui Tony; chiar dacă mariajul părinților ei a fost un dezastru, căsătoria este totuși posibilă și chiar normală, de vreme ce Roz s-a măritat.

West și Tony se mută într-un apartament mai mare, iar el își cumpără și o spinetă, pe lângă vechea lui lăută. Acum are costum, mai multe cravate și ochelari. Tony cumpără o râșniță de cafea, o tigiaie și un exemplar din *Bucuria de a găti*, de unde alege tot felul de rețete ezoterice. Face un tort cu alune și cumpără un vas pentru fondue cu furculițe cu coada lungă, și niște frigărui pentru șiș kebab.

Mai trece o vreme. Tony începe să se gândească să facă un copil, dar nu aduce vorba despre asta pentru că West n-a dat niciodată semne că și-ar dori copii. Acum se organizează marșuri de pace pe străzi și tot felul de adunări de protest confuze la universitate. West aduce acasă niște marijuana și o fumează împreună, dar se sperie amândoi de zgomotele pe care le aud de-afară din stradă și nu mai repetă experiența.

Iubirea lor e duioasă și discretă. Dacă ar fi plantă, ar fi o ferigă, verde-deschis, delicată, ca un șirag de pene; dacă ar fi un instrument muzical, atunci ar fi un flaut; dacă ar fi pictură, ar fi un nufăr de Monet, una din cele mai pastelate imagini, cu adâncimi lichide, reflexii și unghiuri luminoase. „Ești prietena mea cea mai bună”, îi spune West lui

„Tony, dându-i mângâietor părul la o parte de pe frunte. „Îți sunt așa de recunoscător.” Tony e înduioșată de gratitudinea lui și mult prea tânără ca să se îndoiască de ea.

Nu amintesc niciodată de Zenia; Tony, pentru că e convinsă că l-ar supăra pe West, iar West pentru că e convins că ar supăra-o pe Tony. Și totuși, Zenia nu pleacă dintre ei. Plutește, se estompează, e-adevărat, dar e încă acolo, ca un fum albăstrui de țigară stinsă. Tony îi simte mirosul.

Într-o seară, Zenia apare la ușa lor. Bate la fel cum ar bate oricine, iar Tony deschide, gândindu-se că e vreo Cercetașă care vinde prăjituri sau vreun Martor de-al lui Iehova. Când o vede pe Zenia, nu știe ce să spună. Ține în mână o frigăruie, cu bucățele de carne de miel, felii de roșii și de ardei verde, și pentru o clipă se vede înfigând-o în locul unde ar trebui să fie inima Zeniei, dar n-o face. Stă doar acolo, cu gura căscată, iar Zenia îi zâmbește și zice: „Tony, draga mea, dac-ai ști ce greu te-am găsit!” și râde, arătându-și dinții albi. E mai subțire acum și chiar mai sofisticată. Poartă fustă mini neagră, un șal negru cu mărgele și cu ciucuri lungi, argintii, ciorapi de plasă și cizme până la genunchi, cu șireturi și cu toc înalt.

„Intră”, zice Tony, făcându-i semn cu frigăruia.

Pe podea picură sânge de miel.

„Cine e?” strigă West din camera de zi, unde cântă la spinetă ceva de Purcell. Îi place să cânte în timp ce Tony pregătește cina; e unul din micile lor ritualuri.

Nimeni, vrea Tony să zică. Cineva a greșit adresa. A plecat. Îi vine să-și înfigă mâinile în Zenia, s-o îmbrâncească, să-i trântască ușa în nas. Dar ea a și trecut pragul.

„West! Dumnezeu!” zice ea, intrând cu pași mari în living, întinzându-și brațele spre el. „De când nu ne-am mai văzut!” Lui West nu-i vine să creadă. Îndărătul ochelarilor fără rame, ochii lui sunt șocați, ca ai unui bebeluș ars, uluiți, ca ai unui călător interstelar. Nu se ridică, nici nu mișcă. Zenia îi ia fața în mâinile ei și îl sărută pe fiecare obraz, apoi pe frunte. Îl atinge cu ciucurii șalului, ca o mângâiere, își apropie sâni de gura lui. „Ce bine e să-ți revezi vechii prieteni!” zice Zenia, râsuflând.

Nu se știe cum, dar până la urmă rămâne la cină, pentru că cine-or fi Tony și West ca să-i poarte pică, și, la urma urmei, de ce să aibă rețineri? Oare nu datorită plecării ei sunt acum împreună? Și nu sunt ei înduioșător de fericiți? Zenia le spune că sunt. Sunt pur și simplu ca doi copii la un picnic, zice ea, care fac castele de nisip pe plajă. Atât de drăgălași! Ce încântată e să-i vadă așa! Apoi oftează, sugerând că viața n-a fost la fel de generoasă și cu ea. Dar ea n-a avut avantajele lor. Ea a trăit periculos, în lumea întunecoasă și crâncenă, în lumea plină de nevoi. A fost obligată să dea din coate.

Unde-a fost? Păi, în Europa, zice ea, gesticulând spre o cultură mai înaltă, mai adâncă; și în State, unde se învârteste lumea bună; și în Orientul Mijlociu. (Doar cu o fluturare de mână, sugerează deșerturi, curmali, doctrine mistice și un kebab de o mie de ori mai grozav decât cel pe care îl face Tony în micuțul ei cuptor canadian.) Evită să spună ce-a făcut pe-acolo. De toate și nimic, zice. Râde și zice că are dificultăți de concentrare.

Evită, plină de tact, să spună ceva despre banii cu care-a șters-o, iar Tony hotărăște că ar fi meschin din partea ei să aducă vorba. Zenia are tupeul să zică: „O, uite și lăuta ta

minunată! Mi-a plăcut totdeauna să te-ascult cântând", ca și cum ar fi uitat cu totul cum i-a furat-o și-a vândut-o. Se pare că nici West nu mai ține minte. La cererea Zeniei, începe să cânte vechile melodii de altădată, dar îi spune că nu se mai ocupă de muzica populară, decât foarte rar. Acum îl interesează studiul intercultural al cântului polifonic.

Nicio amintire, nicio amintire. Chiar numai ea mai are memorie? În aparență, așa e; sau, mai bine zis, West e cel care nu are memorie, iar a Zeniei e deosebit de selectivă. Face tot felul de mici aluzii și își ia o figură mânănită: regretă anumite lucruri, lasă ea să se înțeleagă, dar a fost nevoită să se sacrifice pentru fericirea lui West. El are nevoie de un cămin, nu de o răătăitoare care nu prinde rădăcini niciunde, așa, ca Zenia, iar Tony e ca o furnicuță, făcută pentru viața domestică — vai, ce mâncare apetisantă! West se află exact acolo unde trebuie, ca o plantă de apartament așezată la fereastra potrivită, uite ce înfloritor e! „Ce norocoși sunteți voi doi!” îi șoptește ea lui Tony, cu o ușoară undă de tristețe în glas. West aude, așa cum și trebuia.

„Unde stai?” o întreabă Tony politicos, vrând să zică, de fapt, când ai de gând să pleci.

„Păi, știți cum e”, răspunde ea, ridicând din umeri. „Pe unde-apuc. Trăiesc de azi pe mâine, la fel ca pe vremuri; ți-aduci aminte, West? Ții minte chiolhanurile noastre?” Mănâncă o bomboană de ciocolată vieneză dintr-o cutie pe care a adus-o West pentru Tony, ca să-i facă o surpriză. Îi aduce adesea mici bunătăți, mici dovezi de căință pentru părticica aceea din el pe care nu i-o poate dăru. Zenia își linge degetele de ciocolata neagră, unul câte unul,

privindu-l pe West pe sub gene. „Delicioasă!” zice ea cu o voce plină.

Lui Tony nu-i vine să creadă că West nu e în stare să distingă adevărul printre toate lingușirile și pungășiile astea, dar se pare că așa e. Are un punct slab; și punctul ăsta slab e nefericirea Zeniei. Sau, mai bine zis, trupul ei. Bărbații, își zice Tony cu o amărăciune nouă, nu sunt în stare să discearnă între una și alta.

La vreo două zile, West vine acasă mai târziu ca de obicei. „Am scos-o pe Zenia la o bere”, îi spune el lui Tony. Are aerul cuiva care caută să fie cât se poate de cinstit, deși ar fi tentat să nu fie. „A trecut prin multe. E foarte vulnerabilă. Mă cam îngrijorează.”

Vulnerabilă? De unde-o fi luat West vorba asta? După părerea lui Tony, Zenia e vulnerabilă ca un bloc de beton, dar nu o spune cu glas tare. Rostește însă altceva, aproape la fel de rău: „Bănuiesc că vrea niște bani.”

West pare jignit. „De ce nu-ți place de ea?” o întreabă el. „Pe vremuri, erați așa bune prietene! Să știi că și-a dat seama. O supără asta.”

„Pentru ceea ce ți-a făcut *ție*”, zice Tony indignată. „De-asta nu-mi place de ea!”

West e nedumerit. „Păi, ce mi-a făcut?” întreabă el. Chiar nu știe.

Într-o clipită — de fapt, în vreo două săptămâni —, Zenia și-l revendică pe West, așa cum și-ar revendica ceva ce-i aparține, orice, cum ar fi un geamantan uitat într-o gară. Îl ia, pur și simplu, și dispare cu el. Normal, el nu vede lucrurile așa; doar Tony își dă seama. Lui West i se pare că e

într-o misiune de salvare, și cine se crede Tony, să se pună de-a curmezișul?

„Te admir foarte mult”, îi spune el lui Tony. „Ai să fii totdeauna cea mai bună prietenă a mea. Dar Zenia are nevoie de mine.”

„De ce are nevoie de tine?” întreabă Tony stins, dar foarte clar.

„Vrea să se sinucidă”, spune West. „Tu ești din stirpea celor puternici. Așa ai fost totdeauna.”

„Zenia e tare ca piatra”, zice Tony.

„Teatru”, zice West. „Știu asta de mult. E o ființă profund tarată.” *Profund tarată*, reflectează Tony. Asta nu poate fi decât expresia Zeniei. West a fost hipnotizat: Zenia e cea care vorbește din străfundurile creierului lui. El continuă: „O să clacheze dacă nu fac ceva.”

Acest *ceva* înseamnă să se mute cu Zenia. După West, asta o să-i mai redea ceva din pierduta ei încredere în sine. Lui Tony îi vine să râdă disprețuitor, dar cum să facă una ca asta? West o privește candid, dornic ca ea să-i acorde înțelegerea, iertarea și binecuvântarea, ca și cum ar fi perfect conștient de ceea ce face. De fapt, e un zombi.

Ține mâinile lui Tony într-ale lui, la masa din bucătărie. Ea și le trage, se ridică și se duce în camera ei de lucru: închide ușa și se cufundă în studiul despre bătălia de la Waterloo. La sfârșit, soldații învingători au sărbătorit și-au băut toată noaptea, au fript carnea cailor măcelăriți ai cavaleriei dușmane, pe platoșele metalice ale morților, lăsându-i pe răniți să geamă și să urle în fundal. Victoria te îmbată și te face surd la durerile celorlalți.

27

Cum s-a mai priceput s-o facă, reflectează Tony. Cum ne-a mai dus pe toți de nas! În războiul sexelor, care nu are nimic comun cu războiul adevărat, ci e un fel de încăierare confuză, în care oamenii se schimbă cât ai zice pește, Zenia era agent dublu. Nici măcar atât, poate, pentru că Zenia nu lucra pentru niciuna dintre părți. Ea nu era decât de partea ei. E posibil, chiar, ca maimuțările sale — Tony e destul de bătrână acum ca să le considere niște maimuțări — să nu-i fi fost motivate decât de capricii, de propria-i viziune complicată asupra plăcerii. Probabil a mințit și i-a chinuit pe toți numai ca să se distreze.

Deși parte din ceea ce simte Tony e admirație. În ciuda dezaprobării, a consternării, a tuturor chinurilor prin care a trecut, ceva din ea o îndeamnă s-o susțină și chiar s-o încurajeze pe Zenia. S-o transforme într-o saga. Să participe la cutezanța ei, la disprețul ei față de orice, la capacitatea și la lipsa ei de scrupule. La fel ca atunci când mama ei dispăruse pe derdeluș: *Nu! Nu! Continuă! Continuă!*

Numai că această revelație a venit mai târziu. Pe vremea când a părăsit-o West, a fost distrusă. (*A distruge*, verb, a pustii, a nimici: un termen familiar în literatura de război, reflectează Tony în pivniță, cu ochii la masa pentru nisip, la armata ruinată a lui Otto, în timp ce ronțăie câteva cu-isoare.) A refuzat să plângă, a refuzat să urle. A ascultat pașii furișați ai lui West prin apartamentul acela, de parcă mergea printr-un spital. După ce a trântit ușa în urma lui, ea a alergat înnebunită și a încuiat de două ori, apoi a pus

lanțul. S-a dus apoi în baie și s-a încuiat acolo. Și-a scos verigheta (simplă, de aur, fără diamante), cu intenția s-o arunce în veceu, dar s-a răzgândit și-a pus-o pe un raft din dulăpior, alături de dezinfectant. Apoi s-a lăsat să cadă pe podeaua din baie. *Standard american*, scria pe veceu. *Nacirema dradnats*. Un unguent bulgăresc.

La câțva timp, a ieșit din baie, pentru că suna telefonul. S-a uitat lung la el, la husa aia argintie de la nuntă; telefonul continua să sune. L-a ridicat, apoi l-a pus la loc. Nu voia să stea de vorbă cu nimeni. A dat pe urmă o raită prin bucătărie, dar n-a găsit nimic din ce-ar fi vrut ea să mănânce.

După vreo câteva ore, s-a trezit scotocind prin cutia cu decorațiuni pentru pomul de Crăciun, unde mai avea și pistolul ăla german al tatălui ei, înfășurat în hârtie roșie, fină. Erau și câteva gloanțe, într-o cutiuță de bomboane de tuse. Nu trăsese în viața ei cu pistolul, dar știa, teoretic, cum se face.

Trebuie să dormi, și-a zis atunci. Nu suporta să doarmă singură în patul ei pângărit, așa că până la urmă s-a culcat în living, sub spinetă. I-a trecut o clipă prin minte s-o facă țândări cu ceva — cu satârul? — dar până la urmă s-a gândit s-o lase până dimineața.

S-a trezit pe la amiază de niște bubuituri în ușă. S-a gândit c-ar putea fi West care-o fi uitat ceva. (Lenjeria lui, spălată de Tony, dispăruse din sertar, împreună cu șosetele aranjate cu grijă de ea, pe perechi. Le pusese pe toate într-un geamantan.)

Tony s-a dus la ușă. „Pleacă” — a zis ea. „Sunt eu, iubito”, a strigat Roz de afară. „Deschide ușa, draga mea. Fac pe mine, crede-mă!”

Tony n-avea niciun chef s-o lase pe Roz să intre, n-avea chef de nimeni, dar nu putea să-și lase o prietenă să facă pe ea. Așa că a scos lanțul, a descuiat și Roz a intrat le-gănându-se, gravidă cu primul copil. „Asta-mi mai lipsea”, a exclamat ea supărată. „Să mă fac cât o balenă! Vai de capul meu! Mănânc cât cinci!” Tony n-a râs. Roz s-a uitat la ea și-a cuprins-o cu brațele ei grășane. „O, iubito”, a spus, apoi a adăugat, cu aerul că descoperise cine știe ce gro-zăvie personală și politică totodată: „Bărbații sunt niște porci!”

Tony a tresărit indignată. West nu era un porc. Nici măcar la înfățișare. Mai degrabă, un struț. *Nu-i vina lui West, a vrut ea să-i spună. E-a ei. Eu l-am iubit, dar el nu m-a iubit niciodată cu adevărat. Și cum să mă fi iubit? M-am aflat tot timpul pe un teritoriu ocupat.* Dar n-a putut să spună nimic din toate astea, pentru că nu era în stare să vorbească. Nu putea nici măcar să respire. Sau, mai exact, putea doar să tragă aer în piept. A tot tras la aer, apoi l-a slobozit într-un vaier prelung, ca o sirenă depărtată. Și-a izbucnit în plâns. *S-a revărsat* ca o pungă de hârtie plină cu apă. N-ar fi avut cum să izbucnească chiar așa, dacă lacrimile n-ar fi existat deja acolo, îndărătul ochilor, sub presiune, fără ca ea să-și dea seama. Lacrimile i-au invadat obrajii, le-a simțit gus-tul pe buze. În Evul Mediu se credea că numai cei fără su-flet nu erau în stare să plângă. Înseamnă că ea avea suflet. Asta n-o încălzea însă cu nimic.

„O să se întoarcă”, a zis Roz. „Sunt sigură. Ce nevoie are ea de el? O să-și ia o bucățică și-o să-i dea papucii!” A legănat-o apoi pe Tony îndelung, ca singura mamă pe care Tony o avusese vreodată.

* * *

Roz s-a mutat la Tony în apartament doar până când Tony își revenea. Avea o menajeră, iar soțul ei, Mitch, era din nou plecat, așa că își permitea să nu stea acasă. A dat telefon la universitate și le-a spus că Tony e răgușită. A comandat provizii și-a pus-o să mănânce supă de pui cu tăiței, la conservă, budincă de zahăr ars, sandviciuri cu unt de arahide și banane, suc de struguri — numai mâncare pentru copii. A pus-o să facă baie tot timpul și să asculte muzică liniștitoare și i-a spus o mulțime de bancuri. Voia s-o ducă la conacul ei din Rosedale, dar Tony refuza să plece de la ea de-acasă chiar și o secundă. Și dacă West se întorcea? Nu știa ce s-ar fi întâmplat într-o asemenea situație, dar simțea că trebuie să stea acolo. Simțea nevoia să aibă posibilitatea să aleagă între a-i trânti ușa în nas și a i se arunca în brațe. De fapt, nu voia să aleagă, voia să le facă pe amândouă.

„Te-a sunat, nu-i așa?” a întrebat-o Tony după câteva zile, când și-a mai revenit. „Mda”, i-a răspuns Roz. „Știi ce-a zis? Că-și face griji pentru tine. Drăguț, nu?”

Lui Tony nu i se părea deloc drăguț. Se gândise că numai Zenia îl pusese să facă asta. Ca să răsucescă cuțitul în rană.

Roz a fost cea care a sfătuit-o să renunțe la apartament și să-și ia o casă. „Prețurile sunt fantastice acum! Ai bani pentru prima fază — schimbă o parte din acțiuni. Știi ce? Gândește-te că faci o investiție. Oricum, trebuie să te muți de-aici. Ce nevoie ai de asemenea amintiri?” A pus-o în legătură cu un agent imobiliar, a condus-o cu automobilul din casă în casă, gâfâind în sus și-n jos pe scări, studiind boilere, lemnărie mâncată de cari, și instalații electrice. „E, să știi că asta merită”, i-a șoptit ea lui Tony. „Întreabă-i așa,

fără tragere de inimă, să vedem ce zic. Dacă-i faci câteva reparații, o să fie minunată! Merge să-ți aranjezi camera de lucru în turn, numai să scoți lambriul ăsta și linoleumul — m-am uitat, ai un arțar la fereastră. Ascultă ce-ți spun eu, casa asta-i o comoară secretă. Dacă scapi de apartamentul ăla, o să fie de-o mie de ori mai bine; ai să vezi!” S-a implicat în cumpărarea acestei case mult mai mult ca Tony. I-a găsit un constructor rezonabil și-a comandat materialele de zugrăvit. Nici chiar în vremurile bune, Tony n-ar fi fost capabilă de atâtea aranjamente de una singură.

Într-adevăr, după ce se mutase acolo, lucrurile au început să meargă mai bine. Îi plăcea casa, dar nu din aceleași motive ca lui Roz. Roz o considera lăcașul unei vieți noi, pe când Tony o vedea ca pe o mănăstire. O mănăstire pentru o singură persoană. Ea nu făcea parte din lumea oamenilor maturi, din lumea uriașilor. Se ferecase în casă ca o călugăriță și nu ieșea decât ca să se aprovizioneze. Și să se ducă la serviciu, bineînțeles. Muncea mult, și la școală, și acasă; muncea noaptea, muncea duminica. Surprindea privirile compătimitoare ale colegilor, pentru că bârfa se răspândește prin universități ca gripa, și toată lumea știa de West; dar ei nu-i păsa. Sărea peste mese și mânca pe apucate brânzeturi și pesmeți. Își montase un robot la telefon, ca să nu fie deranjată când lucra. Nu răspundea la ușă. Oricum, nu suna nimeni.

Tony lucrează până noaptea târziu în camera ei din turn. Face tot ce poate să evite patul, somnul, și mai ales visele. E unul care se tot repetă; are impresia că visul ăsta a așteptat-o multă vreme; a așteptat-o să intre în el, să intre din nou; sau a așteptat-o pe ea să se întoarcă.

E un vis sub apă. În stare de veghe, nu știe să înoate; nu i-a plăcut niciodată să se scufunde, să se ude și să-i fie frig. Are, cel mult, curajul să intre într-o cadă, dar în general preferă dușurile. Dar în vis înoată fără niciun efort în apa verde ca iarba prin care se filtrează razele soarelui, împes-trițând nisipul de pe fund. Nu-i iese nicio bulă de aer din gură; nu-și dă seama dacă respiră. Dedesubtul ei mișună pești colorați, fâșnind ca niște păsări.

Deodată, ajunge la o margine de abis. Se avântă în jos ca pe panta unui deal, alunecă în diagonală prin întu-nericul tot mai adânc. Nisipul se prăbușește sub ea ca ză-pada. Peștii de aici sunt mai mari și mai periculoși, mai strălucitori — fosforescenți. Se luminează și se întunecă, se aprind și se sting ca firmele de neon, au ochii și dinții sclipitori, albaștri ca flacăra de gaz, galbeni ca sulful, roșii ca jarul. Brusc, își dă seama că nu se află nicidecum în mare, ci, micșorată, în propriul ei creier. Aceștia sunt neuro-nii săi prin care trece un fulger electric, în momentul în care se gândește la ei. Se uită la peștii incandescenti uimită: își urmărește procesul electrochimic al propriei visări!

Dacă-i așa, atunci ce-o fi acolo, pe nisipul alb din adânc? Nu-i un ganglion, e cineva care o părăsește. Înoată mai re-pede, dar degeaba, e ținută pe loc ca un caras auriu care își izbește nasul de sticla acvariului. *Eicev Urtnep*, aude ea. Limba inversă a visării. Deschide gura să strige, dar nu există aer care să propage sunetul și o năpădește apa. Se trezește gemând și tușind înecată, ca sugrumată, cu obra-jii șiroind de lacrimi.

Acum că a început să plângă, nu se mai poate opri. În timpul zilei sau când lucrează la lumina lămpii, se poate abține. Dar somnul îi e fatal. Fatal și inevitabil.

Își scoate ochelarii și își freacă ochii. Din stradă, camera ei pare probabil un far. Caldă, veselă și sigură. Dar turnurile au altă menire. Ar putea vărsa ulei încins de la fereastra din stânga, ca să distrugă pe oricine s-ar opri la ușa ei.

Cum ar fi West sau Zenia, Zenia și West. Se gândește prea mult la ei; la ei și la trupurile lor înlănțuite. Mai bine ar acționa, îi trece prin minte să se ducă la ei (știe unde locuiesc, n-a fost greu să afle; West e în cartea de telefon de la universitate) și să dea piept cu Zenia. Dar ce să-i spună? *Dă-mi-l înapoi?* Zenia o să-i rădă în nas. „E liber”, o să-i răspundă. „E om în toată firea, știe ce face.” Sau, mă rog, ceva în genul ăsta. Și, oare, nu tocmai asta vrea și Zenia, s-o vadă la ușa ei, scâncind și implorând-o?

Își amintește de o discuție între ea și Zenia, mai demult, pe vremea când stăteau la o cafea, la Christie's, și erau prietene așa bune. „Ce-ai prefera să primești?” a întrebat-o Zenia. „De la oameni. Dragoste, respect, sau frică?” „Respect”, a zis Tony. „Ba nu! Iubire.” „Eu, nu”, a zise Zenia. „Eu aș alege frica.” „De ce?” a întrebat Tony. „E mai eficientă”, a răspuns Zenia. „E singura eficientă.”

Tony își amintește că a impresionat-o răspunsul ăla. Dar Zenia nu i l-a furat pe West prin frică. Nici printr-un tur de forță. Dimpotrivă, printr-unul de slăbiciune. Arma la care se apelează în ultimă instanță.

Ar putea să folosească oricând pistolul.

Timp de aproape un an, n-a mai avut nicio veste de la West; nici urmă, de exemplu, de vreun avocat sau de divorț; nici

măcar nu i-a cerut spineta sau lăuta, pe care Tony le ținea captive în noua ei cameră de zi. Tony știa de ce e West așa tăcut. Se simțea prea cumplit pentru ceea ce făcuse, sau, mai degrabă, pentru ceea ce i se făcuse. Îi era mult prea rușine.

După o vreme, a început să-i lase mesaje timide pe robot, sugerându-i să se întâlnească la o bere. Tony nu i-a răspuns, nu pentru că era supărată pe el — n-ar fi fost supărată pe West dacă el s-ar fi aruncat în fața unei mașini, iar faptul că se lăsase sedus de Zenia era cam același lucru pentru Tony —, ci pentru că nu-și putea imagina o conversație între ei doi. *Ce mai faci?* și *Bine* ar fi fost tot ce și-ar fi putut spune. Așa că atunci când el și-a făcut, în sfârșit, apariția la ușa noii sale case — ușa mănăstirii ei —, s-a uitat, pur și simplu, lung la el. „Mă lași să intru?” a zis West. Tony și-a dat seama dintr-o privire că între el și Zenia totul se terminase. Se vedea după culoarea palidă, gri-verzuie a pielii, după umerii lui căzuți și după colțurile lăsate ale gurii. I se dăduseră papucii, fusese dat la o parte, concediat. I se dăduse un șut în fund.

Arăta așa jalnic, așa distrus — de parcă ar fi fost torturat, de parcă i-ar fi scos cineva oasele și i-ar fi rămas în loc un fel de gelatină — încât l-a lăsat, bineînțeles, să intre. L-a lăsat să intre în casa ei, în bucătăria ei, unde i-a pregătit ceva fierbinte de băut și, până la urmă, l-a lăsat și în patul ei, unde el a ținut-o strâns în brațe, tremurând. Nu era o strângere erotică, ci de om înecat. Dar Tony nu era în pericol să fie trasă la fund. Se simțea — dacă mai era în stare de simțire — ciudat de uscată; ciudat de detașată de el. Poate că el se îneca, dar, de data asta, ea se afla pe țărm. Mai rău, avea și-un binoclu.

A început iar să gătească cine frugale și să fiarbă ouă la micul dejun. Și-a amintit cum să se îngrijească de el, cum să-l readucă în formă, și s-a pus pe treabă; dar de data asta cu iluzii mai puține. Îl iubea încă, dar nu mai credea în reciprocitatea sentimentelor; în orice caz, nu la aceeași intensitate. După ce trecuse prin ce trecuse, nici n-ar fi avut cum. Poate, oare, un șchiop să danseze step?

Și nici nu mai putea avea încredere în el. Exista posibilitatea să-și revină din depresia lui, să-i spună că e bună, să-i aducă mici atenții pentru cină și să reentre în normal; dar dacă Zenia avea să se întoarcă de pe unde plecase — și nici măcar West nu părea să știe unde —, toate aceste obiceiuri plăcute n-aveau să mai valoareze nimic. El era doar de închiriat pentru Tony. Zenia era drogul lui; cum gusta puțin din ea, era pierdut. Era ca un câine supus de un fluier supersonic, imposibil de auzit de urechea omenească. Ar fugi imediat.

Nu a mai adus niciodată vorba de Zenia: să pomenesci de ea însemna s-o invoci. Dar când a murit în explozia aia și-a fost închisă ermetic, apoi îngropată sub un dud, Tony n-a mai avut a se teme de soneria de la ușă. Zenia nu mai constituia o amenințare, cel puțin nu în carne și oase. Era o notă de subsol. Era istorie.

Acum Zenia s-a întors și e însetată de sânge. Nu de sângele lui West; West nu e decât o unealtă. Sângele pe care vrea Zenia să-l bea e al lui Tony, pentru că a urât-o dintotdeauna. I-a văzut ura în priviri, astăzi, la Toxique. Nu există o explicație rațională pentru această ură, dar pe Tony n-o surprinde. Se pare că s-a obișnuit de mult cu ea. E vorba de turbarea surorii ei gemene nenăscute.

Cel puțin, așa crede Tony, în vreme ce înlătură cu penseta rămășițele armatei lui Otto cel Roșu, apoi îi instalează pe sarazini în teritoriile nou cucerite. Steagul islamic flutură deasupra plajei presărate cu cadavre, în vreme ce Otto însuși își găsește salvarea pe mare. Înfrângerea lui avea să-i determine pe slavi să facă altă incursiune de jaf și de prădare în Germania; avea să motiveze apariția rășcoalelor, a rebeliunilor și reîntoarcerea la vechii zei canibali. Brutalitate, răzbunare sângeroasă, haos. Otto își pierde din autoritate.

Cum ar fi putut câștiga această bătălie? Greu de spus. Să nu fi fost așa nechibzuit? Să-l fi scos pe inamic din bârlog, ca să-i estimeze forța? Forța și viclenia sunt esențiale amândouă, dar una fără alta nu are nicio valoare.

Tony însăși, lipsită total de forță, va trebui să se bazeze pe viclenie. Ca s-o înfrângă pe Zenia, va trebui să devină Zenia, măcar atât cât să-i anticipeze mișcările. I-ar fi de mare ajutor să știe ce vrea Zenia.

Tony stinge luminile în pivniță și urcă în bucătărie, unde își pune un pahar cu apă de la dozatorul pe care i l-a strecurat în casă Charis. (Apa e la fel de plină de chimicale ca orice alta, dar măcar nu conține clor. Roz zice că în Toronto, apa care curge la robinet e apă de piscină.) Apoi deschide ușa din spate și se strecoară în curte, în mijlocul florei formate din scaieți uscați, din cioturi de arbori și din tufe necurățate, în mijlocul faunei formate din șoareci. Ratonii sunt aici de-ai casei; veverițele își fac cuiburi dezordonate prin crengi. O dată a venit și un sconcs, după râme, și le-a răscolit tot pământul; altă dată, o veveriță nord-americană, scăpată miraculos din ghearele haitei de pisici din vecini.

Pe Tony o reconfortează să hoinărească noaptea, din când în când, pe-acolo. Îi place să stea trează când alții dorm. Și să fie stăpână pe spațiul întunecat. Poate o să vadă lucruri pe care ceilalți nu le văd, o să fie martoră la evenimente nocturne, o să afle secrete. Tot așa simțea și când era mică și se strecura în vârful picioarelor prin casă, ascultând pe la uși. Nici atunci nu aflase nimic.

Din punctul ei de observație, are o nouă viziune asupra casei — aceea a unui grup de comando inamic, ascuns. Se gândește cum ar arăta casa dacă ea sau altcineva ar arunca-o în aer. Camera de lucru, dormitorul, bucătăria și holul suspendate într-o mare de flăcări. Casa asta nu-i oferă protecție deloc. Casele sunt prea fragile.

Se aprind luminile din bucătărie și se deschide ușa. E West — o siluetă stângace, luminată din spate, fără chip.

— Tony! strigă el neliniștit. Ești acolo?

Tony îi savurează neliniștea, așa, un pic. E-adevărat, îl adoră, dar nu există pe lumea asta nicio noțiune pură. Așteaptă o clipă, ascultând, în grădina ei plină de buruieni și scăldată în razele lunii, confundându-se cu umbrele argintii ale arborilor. O fi invizibilă?

Cracii pijamalei lui West sunt prea scurți, la fel și mânecile, și îi dau un aer neîngrijit, ca acela al monstrului lui Frankenstein. Și totuși cine l-ar fi putut îngriji, de-a lungul anilor, făcând abstracție de pijamaua asta nepotrivită, mai bine ca Tony? Dacă n-ar fi făcut-o din toată inima, poate că ar merita să se simtă nedreptățită. Oare așa e cu nedreptățile? *Ți-am dat cei mai frumoși ani din viață!* Dar când oferi un cadou, nu aștepți recompensă. Cui altcuiva să-i fi dat acești ani?

— Sunt aici, zice ea, iar el iese și coboară scările pridvorului.

Răsuflă ușurată văzându-l că și-a pus papucii în picioare, deși e fără halat.

— Ai plecat de lângă mine, zice el, aplecându-se spre ea, cu ochii mijiiți. N-am mai putut să dorm.

— Nici eu n-am putut, zice ea, așa că am lucrat puțin, și pe urmă am ieșit să iau o gură de aer.

— Cred că nu e bine să rătăcești pe-afară noaptea, zice el. E periculos.

— Păi nu rătăcesc, zice ea amuzată. Asta e grădina noastră din spate.

— Oricum, dacă vine vreun hoț? zice el.

Îi ia de braț. Pe sub pânza subțire, pe sub piele, simte cum se formează un alt braț, acela al unui om bătrân. Ochii lui strălucesc lăptos în bătaia lunii. A citit undeva că ochii albaștri nu sunt caracteristici de bază ale ființei umane; s-au format, probabil, în urma unei mutații și de aceea sunt mai expuși la cataractă. Îi trece rapid prin minte imaginea lui West, mai bătrân cu zece ani și complet orb, condus de ea tandru, de mână. Se vede dresând câinele călăuzitor, aranjând o bibliotecă de cărți audio și colecția de zgomote electronice. Ce s-ar face fără ea?

— Hai înăuntru, zice. Ai să răcești.

— S-a-ntâmpat ceva? zice el.

— Nimic, minte ea, cu zâmbetul pe buze. Hai să bem niște lapte cald.

— Bine, zice el. Poate punem și un pic de rom. Ce lună frumoasă! Oamenii joacă golf acolo sus.

E atât de natural, de prețios pentru ea, atât de familiar; ca mirosul pielii de pe propriul ei braț, ca gustul propriilor

ei degete. Îi vine să-i atârne o plăcuță de gât, ca acelea din metal de pe sticlele de băutură, sau din plastic, cum vezi la întruniri: *Ecet es un icia ep.* Îl îmbrățișează, ridicându-se în vârful picioarelor, înconjurându-l cu brațele, atât cât poate. Nu ajunge niciodată s-o facă total.

Cât o să se poată îngriji de el? Cât o să mai treacă până apare Zenia rânjind, arătându-și colții, cu ghearele întinse și cu părul ei de ursitoare, să-și ceară dreptul?

Charis îi urmărește pe Zenia și pe bărbatul acela care nu e Billy pe Queen Street, de la distanță, încercând să ocolească trecătorii pe trotuar, izbindu-se din când în când de câte unul. Se ciocnește de ei pentru că simte că dacă își ia ochii de la Zenia, fie și numai pentru o clipă, Zenia o să se facă nevăzută — nu ca baloanele de săpun, ci ca personajele din filmele de desene animate pentru copii, de la televizor, care se transformă într-o puzderie de puncte sau de liniuțe — și-o să se teleporteze în altă parte. Dacă am ști cât trebuie despre materie, ne-am putea strecura prin ziduri; și probabil că Zenia știe destul; deși n-ar fi putut acumula asemenea cunoștințe decât într-un fel sinistru. Ceva care implică sânge de pui, sau devorarea animalelor vii. Ungھیile de la picioarele altora, ace înfippte. Suferința cuiva.

Zenia trebuie să simtă intensitatea privirii lui Charis ca o rază laser în spate, pentru că, la un moment dat, se întoarce și se uită, iar ea se dă repede după un stâlp de telegraf, gata-gata să-și spargă capul. După ce-și revine din senzația aceea roșu-aprins (*nu e durere, e culoare*) și îndrăznește să se uite pe furiș, Zenia și bărbatul acela stau de vorbă.

Charis se strecoară ceva mai aproape, lăsând în urmă, pe trotuar, o dâră de priviri ostile și de bombăneli, surâzându-le timid celor care își întind mâinile cu manșete zdrențăroase, cu chipurile lor buhăite, de mâncători de zahăr rafinat, ca să-i cerșească bani. Charis nu are mărunțiș, pentru că l-a dat ca bacșiș la Kafay Nwar; oricum, n-are prea mulți bani, deși a cheltuit sub așteptări la masa de prânz, pentru că Roz făcuse socoteala și mereu o pune să plătească mai puțin decât trebuie. Mă rog, așa i se pare. În orice caz, nu acceptă să dea bani cerșetorilor, pentru că, după părerea ei, banii ăștia sunt ca bomboanele, nu fac bine nimănui. Le-ar da însă câțiva morcovi plantați de ea acasă, dac-ar putea.

Se strecoară spre un punct de observație bun, în spatele unei tarabe de hotdogi cu o umbrelă galben aprins, și se chircește acolo, în ciuda mirosului agresiv (măruntaie de porc!), a cutiilor cu floricele de porumb (chimicale!) așezate alături de muștar și de sos (sare curată!). Vânătorul o întreabă ce dorește astăzi, dar ea abia îl aude; e prea concentrată asupra Zeniei. Acum bărbatul care e cu Zenia își întoarce fața spre Charis și Charis îl recunoaște și tresare, de parcă ar fi pus mâna pe o plită încinsă: e Larry, fiul lui Roz!

De câte ori îi vede pe copiii lui Roz atât de mari, lui Charis i se pare că face un salt în timp, deși e normal să fi crescut, doar i-a văzut cu ochii ei. Numai că e greu să-ți vină să crezi, când îi vezi așa de mari. E ca atunci când a intrat în camera Augustei, așteptându-se s-o găsească așezată pe jos și jucându-se cu păpușa ei Barbie — Charis nu fusese niciodată de acord cu jucăria asta, dar era prea slabă să se opună — și, când colo, dăduse cu ochii de ea pe scaun,

îmbrăcată cu un costum cu umeri largi și încălțată cu pantofi cu baretă la spate și toc cui, vopsindu-și unghiile. *O, August, voise să-i spună. Unde-ai găsit hainele astea de carnaval?* Dar așa se îmbracă ea. E uluitor s-o vezi pe propria-ți fiică fâțâindu-se de colo-colo în haine de pe vremea bunicii!

Și iată-l pe Larry, în jeanși și geacă de piele, cu capul lui ciufulit aplecat spre Zenia, ținând-o de braț. Micuțul Larry! Micuțul și seriosul Larry, care făcea botic și se încrunta când le vedea pe surorile lui gemene râzând și ciupindu-se, spunându-și una alteia că le curg mucus din nas. Charis nu s-a simțit niciodată în largul ei în fața lui Larry pentru că era prea rigid. A fost totdeauna de părere că un specialist în masaje ar face minuni cu el. Însă Larry trebuie să se fi schimbat mult, odată ce mănâncă la Toxique.

Dar ce caută el cu Zenia? Ce fac ei doi acum? Larry își pleacă fața și Zenia și-o înalță pe-a ei, ca pe un tentacul. Se sărută! Sau, cel puțin, așa i se pare.

— Ascultă, cucoană, vrei sau nu un hotdog? zice vânzătorul.

— Poftim? face Charis uluită.

— Cară-te de-aici, hoască nebună! Du-te la lada de gunoi. Îmi deranjezi clienții!

Dacă Charis ar fi Roz, i-ar spune: *Ce clienți?* Numai că dacă Charis ar fi Roz, ar rămâne într-o profundă stare de șoc. *Zenia și Larry! Păi e de două ori mai bătrână ca el!* gân-dește pârțica aceea din ea rămasă de pe vremea când vârsta conta într-o relație femeie-bărbat. Însă Charis cea de acum își spune să nu judece pe nimeni. De ce să nu facă și femeile ceea ce bărbații fac de secole, adică să atace și bebelușii? Vârsta nu contează. Nu e vorba de vârsta Zeniei, ci de Zenia însăși. Se pare că Larry a băut gaz!

În timp ce lui Charis îi trec prin minte aceste gânduri mai puțin ortodoxe, Zenia coboară de pe trotuar și dispare într-un taxi. Larry intră și el — deci n-a fost vorba de un sărut de bun-rămas — iar taxiul se topește în șuvoiul de mașini de pe stradă. Charis șovăie. Ce-ar trebui să facă acum? Primul impuls e s-o sune pe Roz — *Roz! Roz! Ajutor! Vino repede!* — dar n-are niciun rost, pentru că nu știe unde se duc Zenia și Larry; și chiar de-ar ști, la ce bun? Ce să facă Roz? Să dea buzna în camera de hotel sau unde-or fi ei și să strige *Lasă-mi băiatul în pace?* Larry are douăzeci și doi de ani, e om în toată firea. Hotărăște singur ce să facă.

Charis vede un taxi și aleargă în stradă, agitându-și brațele. Automobilul frânează cu un scrâșnet și oprește chiar în fața ei. Charis ocolește taxiul și urcă.

— Mulțumesc, gâfâie ea.

— Ai noroc că n-ai murit, zice șoferul, care are un accent necunoscut pentru ea. Ce pot să fac pentru tine?

— Urmărește taxiul ăla, zice Charis.

— Care taxi? zice șoferul.

Asta-i situația! Mai rău, simțindu-se obligată față de șofer că l-a oprit fără rost, vrea să-i ofere trei dolari, dar nu are decât o bancnotă de cinci și una de zece, iar el nu are să-i dea restul, și ea nu vrea să apeleze la vânzătorul de hotdogi, având în vedere modul în care i se adresase, așa că până la urmă șoferul zice:

— Las-o baltă, cucoană! Timpul e bani — și atmosfera se umple de simțăminte negative.

Din fericire, pe Queen se fac niște săpături — iar și iar — și taxiul Zeniei e prins într-un ambuteiaj. Charis aleargă pe stradă și reușește să găsească un taxi liber, doar

la câțiva pași de-al Zeniei. Se aruncă înăuntru și cele două automobile pornesc împreună prin inima orașului. Zenia și Larry coboară la hotelul Arnold Garden și Charis face la fel. Se uită la portarul care îi salută dând din cap, vede cum Larry o apucă de cot pe Zenia și intră amândoi prin ușile numai alamă și sticlă. Ea una n-a intrat niciodată pe ușile alea. Tot ce are marchiză o intimidează.

În timp ce se întreabă ce-ar mai putea face, un curier pe bicicletă începe s-o înjure, fără niciun motiv:

— *Doamne, cucoană! Fii, în mă-ta, mai atentă!*

E semn rău; a făcut destule pentru astăzi.

Pornește pe jos spre feribot, răvășită ca de vânt. Mersul prin oraș o distruge, de parcă ar improșca-o cu praf în față, de parcă ar dansa pe șmirghel. Cu toate că nu-și dă seama de ce, o deranjează să i se spună *cucoană*, chiar mai mult decât *hoașcă nebună*. De ce i s-o fi părând cuvântul ăsta atât de jignitor? (*Ascultă, zice glasul Shanitei, cu dispreț amuzat. Ți s-a spus că e apelativul cel mai rău pe care ai să-l auzi în viața ta!*)

Se simte dată peste cap, idioată și chiar ușor înfricoșată. Ce să facă acum cu ceea ce știe? Cum să acționeze? Se concentrează, dar trupul nu-i spune nimic, deși tot el a vârat-o în necazul ăsta cu pofta lui deșănțată de cofeină, cu creșterile lui de adrenalină, cu megalomania lui. În unele zile — și asta e una dintre ele — să ai un trup e un mare inconvenient. Cu toate că își tratează trupul cu interes și respect, luându-i în considerare toate capriciile, ungându-l cu tot felul de loțiuni și de creme, hrănindu-l cu nutrienți aleși, nu o răsplătește totdeauna. Acum, de exemplu, o doare spatele și undeva, mai jos de buric, se formează o băltoacă

rece și întunecată, o băltoacă nocivă, de acid septic maroniu-verzui. E posibil ca trupul să fie, într-adevăr, lăcașul sufletului și cărarea spiritului, dar are și perversitatea, încăpățănarea rezistentă, malignitatea contagioasă a lumii materiale. Faptul că ai un trup, că ești într-un trup e ca și cum ai fi legat cu funii de-o pisică bolnavă.

Stă sprijinită de balustrada feribotului, uitându-se în urmă, la dâra învolburată monoton de pe lacul acesta otrăvit până-n adâncuri. Lumina care strălucește pe apă nu mai e albă, ci gălbuie; e după-amiază și soarele scapătă, scapătă și ziua, către locul în care s-au dus toate celelalte zile, fiecare răpindu-i câte ceva. N-o să mai recupereze niciuna din acele zile, nici măcar cele pe care ar fi trebuit să le petreacă alături de Billy, dar nu le-a petrecut. Zenia a fost cea care a dispărut cu zilele alea. I le-a furat lui Charis, care acum nu le mai are nici măcar ca amintiri dragi. E ca și cum Zenia s-ar fi furișat în casa ei când ea nu era acolo și i-ar fi rupt toate fotografiile din albumul cu poze, albumul pe care, de fapt, nici nu-l are, el existând doar în mintea ei. Cu un singur gest, Zenia i-a răpit atât viitorul, cât și trecutul. Nu putea să mai aștepte puțin? Măcar o lună, măcar o săptămână, măcar un pic?

În lumea spirituală (în care a intrat acum, pentru că feribotul, cu motorul lui soporific și tangajul ușor, are adesea acest efect asupra ei), corpul astral al lui Charis cade în genunchi și ridică brațele a implorare în fața corpului astral al Zeniei, care arde roșu — o cunună purpurie de flăcări, ca niște frunze ascuțite, ca niște penițe pâlând în jurul capului ei, și fiecare flacăra e goală pe dinăuntru. *Timp, timp, se roagă Charis. Dă-mi înapoi ce mi-ai luat!*

Dar Zenia îi întoarce spatele.

29

Istoria lui Charis cu Zenia a început într-o miercuri din prima săptămână a primului an din anii șaptezeci. Șaptezeci. Lui Charis i se par semnificative ambele cifre ale acestui număr, atât șaptele, cât și zeroul. Zero înseamnă un început, dar și un sfârșit, pentru că e omega; un O circular care se conține pe sine, intrarea într-un tunel sau ieșirea din el, sfârșit și început totodată, pentru că deși anul acela a văzut începutul sfârșitului lui Billy, tot atunci fiica ei, August, și-a început începutul vieții. Iar șapte este un număr prim, compus din trei și din patru — sau din doi de trei și-un unu, ceea ce Charis preferă, pentru că treiurile sunt piramide grațioase și, în același timp, numerele zeițelor, iar patru nu sunt decât niște cutii pătrate.

Știe că a fost într-o miercuri, pentru că în zilele de miercuri se ducea ea în oraș, ca să mai câștige un ban, predând două cursuri de yoga. Se ducea și vinerea, numai că atunci stătea până târziu, făcând servicii voluntare la cooperativa Roadele pământului. Știe că era în noiembrie, pentru că noiembrie e luna a unsprezecea, luna morților și, în același timp, a regenerării. Soarele e în Scorpion, guvernat de Marte, culoarea — roșu-profund. Sex, moarte și război. Sincronism.

Ziua începe cu ceață. Charis vede ceața de îndată ce se dă jos din pat, sau mai degrabă se ridică de pe pat, pentru că nu e decât o saltea pe podea. Se duce la fereastră și se uită afară. Pe sticlă e lipit un curcubeu transparent în miniatură, dar nu Charis l-a lipit acolo; a fost lăsat de chiriașii dinaintea ei — un grup de hippy cam zaharisiți cărora le plăcea

să deseneze cu markere pe tapetul cu flori, decolorat — oameni goi împreunându-se și pisici cu aură —, ascultau Doors și Janis Joplin cu volumul dat la maximum în miez de noapte, și lăsaseră în urma lor grămezi de rahat uman în grădina din spate. Fuseseră, până la urmă, dați afară de proprietar cu ajutorul vecinilor, după o petrecere zgomo-toasă cu droguri, în timpul căreia unul dintre ei dăduse foc unui fotoliu negru de plastic cu bile din sufragerie, sub impresia că era o bășina-porcului carnivoră. Proprietarul — un bătrân care locuiește la celălalt capăt al străzii — a fost încântat să-i primească pe Charis și pe Billy, pentru că erau numai ei doi și nu aveau stație de amplificare și pentru că ea i-a spus că intenționează să facă o grădină de zarzavat, ceea ce dovedea că sunt un cuplu decent; iar vecinii fuseseră atât de bucuroși de schimbare, încât nici măcar n-au protestat la vederea găinilor — găinile puteau fi considerate ilegale, dar erau pe Insulă, iar legalitatea strictă nu-i o regulă aici, dovadă acareturile construite pe lângă case fără aprobarea nimănui. Din fericire, stau pe colț, așa că nu au vecini decât într-o parte.

Charis a dat cu vopsea peste desenele alea cu oameni goi și pisici și a amestecat rahatul omenesc cu grămada ei de compost, zicându-și că face bine, deoarece și chinezii procedează așa în China, și toată lumea știe că sunt cei mai buni grădinari organici. Rahat-mâncare-rahat, totul făcea parte dintr-un ciclu.

S-au mutat în casa asta spre sfârșitul primăverii și Charis și-a dat seama din primul moment că era bine. Iubește casa și, mai mult, iubește Insula. Mustește de viață vibrantă, prolifică, umedă; o face să simtă că totul — chiar apa, chiar pietrele — e viu și conștient, și că ea însăși e

părtașă la toate astea. În unele dimineți, iese, înainte să se crape de ziuă, și se plimbă pe străzile care nu sunt tocmai străzi, ci mai degrabă alei pavate pentru biciclete, trece pe lângă căsuțele dărăpănate sau frumos îngrijite, cu stâlpii lor de lemn, cu hamacele din grădinițele lor din față; alteori, se întinde, pur și simplu, pe iarbă, chiar dacă e udă. Și lui Billy îi place pe Insulă, cel puțin așa zice, dar nu în același fel ca ei.

Din pământ și din tufișuri se ridică ceața, picură ușor din bătrânul măr din fundul curții. Câteva mere maronii, atinse de ger, mai atârnă încă pe crengile răsucite, ca niște globulețe de Crăciun arse. Merele căzute pe care Charis n-a putut să le facă peltea zac putrede și fermentate lângă tulpină. Le ciugulesc găinile; Charis își dă seama când le vede împleticindu-se bete, de colo-colo. Abia mai pot ajunge la coteț. Billy crede că găinile bete sunt super.

Simte sub picioarele goale răceala scândurilor vopsite; își cuprinde brațele înfiorate, tremurând ușor. Nu vede de-aici lacul: e învăluit în ceață. Se străduiește să găsească un strop de frumusețe în ceața aceea — tot ce e făcut de natură ar trebui să fie frumos — dar nu prea-i reușește. E-adevărat, ceața e frumoasă, seamănă cu o lumină solidă, dar e și sinistă; când e ceață nu vezi ce poate să vină.

Îl lasă pe Billy să-și continue somnul pe saltea, sub sacul de dormit desfăcut, apoi își pune papucii indieni brodați și își trage o bluză de trening de-a lui peste cămașa de noapte din bumbac. Cămașa ei de noapte e în stil victorian, luată la mâna a doua; și-a cumpărat-o de la un magazin cu lucruri la mâna a doua din Kensington Market. Ar fi mai ieftin să facă ea singură cămășile, așa că și-a luat un tipar și

material destul să-i ajungă pentru două, dar se întâmplă ceva cu mașina ei de cusut — un model cu pedală, pentru care a oferit câteva cursuri de yoga —, așa că nu le-a croit încă. Următorul lucru pe care vrea să-l ia la schimb e un război de țesut.

Iese din dormitor în vârful picioarelor, o ia pe holul îngust și coboară scările. Acum șase luni, când s-a mutat aici cu Billy, dușumelele erau acoperite cu mai multe straturi de linoleum tocit. Charis l-a dezlipit și a scos cuiele cu care era prins, apoi a răzuit gudronul negru care se scursese din el și a vopsit scândurile din hol în albastru. Numai că pe la jumătatea scărilor a rămas fără vopsea și, cum încă n-a mai cumpărat, restul treptelor mai păstrează urmele linoleumului. Pe ea n-o deranjează aceste urme; sunt ca niște semnale ale celor ce-au locuit aici mai demult. Așa că le-a lăsat în pace. E ca și când ai lăsa un petic necultivat în grădină. Știe că împarte spațiul cu alte entități, chiar dacă nu le vede sau nu le aude, și e bine să se arate prietenoasă. Sau respectuoasă. Țsta este cuvântul cel mai potrivit, pentru că nu intenționează să se apropie prea mult de ele. Vrea ca și ele s-o respecte.

Se duce în bucătărie, unde e cumplit de frig. Există un soi de instalație de încălzire în casă, lângă boiler, în șopro-nul igrasios și murdar — pivnița de rădăcinoase, cum îi zice Charis, care chiar are intenția să țină acolo zarzavaturi, morcovi și sfeclă într-o lădiță cu nisip, așa cum făcea bunica ei — dar nu funcționează prea bine. Suflă doar aer cald printr-un sistem de țevi de sub podea și face mult praf; oricum, ar fi o risipă de bani și-o amăgire, totodată, să dea drumul la instalație până nu e absolut necesar. Ar trebui să te folosești cât mai mult de ceea ce ți se oferă în mod

natural, când e posibil, așa că a adunat toate vreascurile de sub arborii de pe Insulă, căpătâiele de scândură care i-au rămas de la coteț și crengile uscate din mărul ei.

Îngenunchează în fața sobei de gătit din fontă — asta a fost unul din lucrurile care au determinat-o să ia casa asta, soba cu lemne, cu toate că tocmai soba asta îi alungase pe ceilalți doritori, care voiau sobe electrice, și de aceea chiria era mică. La început, i-a fost greu să învețe cum funcționează; soba are toanele ei și uneori scoate nori de fum sau se stinge, chiar dacă e înțesată cu lemne. Trebuie s-o lingusești. Charis scoate cenușa de ieri într-o cratiță pe care o ține la îndemână — o să presare, mai târziu, o parte din ea pe grămada de compost, iar restul îl cerne pentru smalț — apoi vără în sobă niște ziare mototolite, câteva surcele și două lemne subțiri. După ce se aprinde focul, Charis se ghemuiește în fața ușii deschise a sobei și își încălzește mâinile, admirând flăcările. Lemnul de măr arde albăstrui.

După câteva minute, se ridică și simte că i-au înțepenit genunchii. Se duce la masă și bagă ceainicul în priză. Deși nu au sobă electrică, în casă există instalație electrică, dulii în tavanul fiecărei camere și câteva prize, cu toate că nu poți să folosești ceainicul odată cu alt aparat fără să sară siguranțele. Ar putea aștepta să se încingă plita și să fiarbă apa în ceainicul de fontă, dar asta ar însemna ore întregi, iar ea are nevoie imediat de ceaiul ei de plante. Își amintește de vremea când bea cafea dimineața, la universitate, cu mult timp în urmă, într-una din viețile ei anterioare, pe când locuia la McClung Hall. Își amintește cum îi vuia capul și simțea nevoia să bea și mai multă. După părerea ei,

era un fel de drog. Trupul o ia atât de ușor pe căi greșite! Bine măcar că n-a fumat niciodată.

Așezată la masa din bucătărie — care nu e masa rotundă de stejar pe care i-ar plăcea s-o aibă, ci una interimară, artificială, o masă imorală din anii cincizeci, cu picioare cromate, cu înflorituri negre pe tăblia de melamină —, Charis își bea ceaiul de plante și încearcă să se concentreze asupra zilei care o așteaptă. Ceața îi îngreuiază sarcina; dacă nu vede soarele, nu-și dă seama ce oră e, cu toate că are un ceas la mână. Prima decizie pe care trebuie s-o ia este: cine va lua mai întâi micul dejun, ea sau găinile? Dacă mănâncă ea, păsările vor trebui să mai aștepte, ceea ce-ar face-o să se simtă vinovată. Dacă le dă găinilor, o să-i fie foame, dar se va gândi la micul ei dejun în timp ce le hrănește. În plus, găinile au încredere în ea. S-or fi întrebând acum ce-i cu ea. Își fac griji. Îi reproșează. Cum să le dezamăgească?

În fiecare dimineață, în mintea ei se duce această luptă interioară minoră. Și în fiecare dimineață găinile ies învingătoare. Își termină ceaiul și umple o găleată cu apă la chiu-vetă, apoi se îndreaptă spre ușă unde, pe perete, e agățată într-un cârlig salopeta lui Billy. Și-o trage pe ea, strângându-și cămașa de noapte în jurul coapselor — ar putea să urce să se îmbrace, dar nu vrea să-l trezească pe Billy, care are nevoie de somn la stresul în care trăiește —, își dă papucii jos și își vârpă picioarele goale în cizmele lui de cauciuc. Nu-i o senzație tocmai plăcută; sunt reci și mustesc de transpirație veche, adunată în timp. Uneori dă și de șosetele de lână, dar se pare că acum s-au rătăcit pe undeva; însă chiar și cu ele, cizmele astea tot ar fi reci și mult prea mari pentru ea. Ar putea să-și ia niște cizme ale ei, dar ar însemna să violeze o versiune acceptată a realității, și

anume că Billy e cel care hrănește găinile. Ia găleata cu apă și iese, bălăbănindu-se, în curte.

Ceața nu mai e așa amenințătoare când te afli în mijlocul ei. Îi dă lui Charis iluzia că e în stare să treacă printr-o barieră solidă. Ierburile ude îi mângâie picioarele; aerul miroase a frunze putrede, a lemn jilav și-a varză udă, pentru că mai zac în grădină vreo câteva căpățâni. E mirosul autumnal al arderilor lente. Charis inspiră adânc aerul ăsta amestecat cu amoniac și cu iz de pene încinse, de la găini. Ele cârâie și gânguresc ușor a somn în coteț, sunete care arată că se simt bine, un soi de murmur meditativ. Când o aud însă încep să cotcodăcească puternic, nerăbdătoare.

Trage zăvorul ușii de plasă a curții de păsări. La început, Charis voise să le lase să hoinărească libere, neîngrădite de nimic, dar nu s-a dovedit o idee bună din cauza pisicilor și a câinilor, dar și pentru că vecinii, toleranți în general cu găinile, nu s-au arătat deloc încântați că unele se rătăceau în curțile lor și le răcăiau straturile de flori. Găinilor nu le plac gardurile și încearcă să scape, așa că totdeauna Charis închide porțița îngrăditurii înainte să le dea drumul din coteț.

Billy a construit singur cotețul, bătând cuiele gol până la brâu, cu soarele în spate. I-a prins bine, i-a dat satisfacția lucrului împlinit. Cotețul e cam aplecat într-o parte, dar își face treaba. Are o intrare pentru găini, una mică, pătrată, cu o scândură înclinată, și o ușă mai mare pentru oameni. Charis o deschide pe a găinilor și ele dau năvală și cotcodăcesc în vreme ce coboară pe rampă, clipind în lumină. Apoi intră pe ușa pentru oameni, ia mâncare din canistra de metal în care o ține și iese să o presare pe pământ.

Preferă să le dea de mâncare afară. La carte scrie că trebuie să lași resturile de paie și găinațul să se adune grămadă pe podea, pentru că, prin descompunere, degajă căldură iarna, dar Charis nu e de părere că mâncarea înghițită în asemenea condiții ar fi sănătoasă. Ciclul natural e una, însă nu trebuie să amesteci lucrurile.

Găinile cotcodăcesc agitate, izbindu-se de picioarele ei, fluturându-și aripile, sărind de colo-colo, înghesuindu-se una într-alta și ciupindu-se, cârâind mânioase. După ce se mai liniștesc și încep să mănânce, le aduce și vasul de apă, apoi îl umple din găleată.

Charis se uită la găini cum mănâncă. O umplu de bucurie, o bucurie inexplicabilă, pentru că știe — a văzut și nu uită — cât sunt de lacome, de egoiste și de nesimțitoare, cât de crude una cu alta și cum se bat: cel puțin două dintre ele nu mai au păr pe cap de-atâta ciugulit. Și nici măcar nu sunt vegetariene convinse; poți provoca o adevărată încăierare dacă le arunci niște resturi de cârnați sau de șuncă. Iar cocoșul, cu ochiul lui de profet nebun, cu aerul lui fanatic pus pe harță, cu creasta și bărbiile atârându-i ca niște organe genitale, nu e decât un autocrat insuportabil și îi atacă cizmele de cauciuc atunci când crede că nu-l vede.

Lui Charis nu-i pasă însă; le iartă orice găinilor. Le adoră! Le-a adorat din clipa în care-au sosit, când au ieșit ca niște flori din sacii de furaje în care călătoriseră, scuturându-și penele îngerești. După părerea ei, sunt miraculoase. Chiar sunt!

În coteț, cotrobăie prin lădițele cu paie, după ouă. În iunie, găinile ouau peste măsură, de două ori pe zi, niște ovale uriașe, albe ca laptele, cu câte două-trei gălbenușuri, dar acum, odată cu micșorarea unghiului traiectoriei

soarelui, producția a scăzut drastic. Penele și bărbiile nu mai au strălucire; foarte multe năpârlesc. Găsește totuși un ou mic, cu coaja grăunțoasă, ca pietrișul. Îl vâă în buzunarul de la piept al salopetei; o să i-l dea lui Billy, la micul dejun.

Când ajunge înapoi în bucătărie, își dă cizmele jos; nu și salopeta, pentru că îi e frig. Mai bagă un lemn pe foc și își încălzește mâinile. Ce să facă: să-și ia ea mai întâi micul dejun sau să-l aștepte și pe Billy? Să-l trezească sau nu? Uneori, el se înfurie când o face, alteori se înfurie când n-o face. Dar astăzi ea iese în oraș, așa că dacă îl trezește, poate să-i dea de mâncare înainte să ia feribotul. Astfel, el n-o să doarmă toată dimineața și n-o să-i reproșeze asta mai târziu.

Urcă scările și pășește ușor pe hol; când ajunge în ușă, rămâne o clipă nemișcată și privește. Îi place să se uite la el la fel cum îi place să se uite la găini. Și Billy e frumos; și, așa cum găinile ei reprezintă esența noțiunii de găină, tot astfel Billy e esența noțiunii de Billy. (La fel ca găinile, și el e un pic mai năzuos acum decât când l-a cunoscut. Poate tot din cauza unghiului soarelui.)

Stă întins pe salteaua lor, cu sacul de dormit tras până la gât. Și-a acoperit ochii cu brațul drept; bronzul a început să i se ducă, deși brațul e tot ars de soare, și acoperit cu firisoarele de păr scurte și aurii, ca o albină lucrătoare plină de polen. Barba lui scurtă și galbenă strălucește în încăperea albă, în lumina ciudată răspândită de ceața de-afară; e heraldică — o barbă de sfânt sau de cavaler dintr-un tablou străvechi. Sau dintr-o stampă. Lui Charis îi place mult să îl privească pe Billy în asemenea momente, când tace și e atât de liniștit. Îi e mai ușor să îl țină sub priviri așa decât atunci când se mișcă și vorbește.

Cu siguranță, Billy simte privirea ei ca o rază, pentru că își mută brațul și deschide ochii. Cât sunt de albaștri! Ca florile de nu-mă-uita, ca munții în depărtare, de pe vederi, ca gheața groasă. Îi zâmbeste, arătându-și dinții de viking.

„Cât e ceasul?” întreabă Billy. „Nu știu”, zice Charis. „Păi, ai ceas, nu-i așa?” zice el. *N’asa*. Cum să-i spună treaba cu ceata? Sau că n-are cum să se uite la ceas când îl privește pe el? Privitul nu e un lucru oarecare. Trebuie să-și concentreze toată atenția.

El oftează ușor, de exasperare sau de dorință, e greu să-și dea seama de diferență. „Vino-ncoace”, zice el.

Se pare că e dorință. Charis se apropie de saltea, se așază lângă Billy, îl mângâie pe frunte, dându-i părul pe spate — părul atât de galben, de parc-ar fi vopsit. Și-acum se miră că nu-i rămâne culoarea pe mâini. Cu toate că și părul ei e blond, dar altfel, fad, decolorat, ca luna pe lângă soare. Părul lui Billy strălucește dinlăuntru.

„Am spus *aici*”, zice Billy. O trage deasupra lui, se repede la gura ei, o încercuiește cu brațele lui aurii, o strânge. „Oul!” își amintește Charis, abia respirând.

Și oul se sparge.

30

Așa era Billy pe vremea aceea. O dorea mereu. Dimineața, după-amiaza, noaptea, n-avea importanță. O fi fost un fel de neliniște sau de plictiseală, pentru că nu prea avea cu ce-și umple timpul; sau tensiunea șederii lui ilegale acolo. O aștepta la docuri, o conducea acasă și o înșfăca, fără măcar să mai aibă timp să-și lase târguielile jos, o rezema

cu spatele de masa mare din bucătărie, iar mâinile lui îi ridicau fusta lungă, vaporosă. Graba lui o deruta. *Doamne, cât te iubesc, Doamne, cât te iubesc*, zicea el. Uneori, o făcea s-o doară — o plesnea, o ciupea. O durea oricum, dar de unde să știe el, odată ce nu-i spunea?

Ea însă ce simțea? E greu de lămurit. Poate dacă i s-ar fi oferit mai puțin, mai puțin amor frust — dacă nu s-ar mai fi simțit ca o plasă elastică pe care sare cineva în sus și-n jos — ar fi învățat și ea plăcerea, cu timpul. Dacă ar fi fost mai relaxată. Dar așa cum se petreceau lucrurile, nu făcea decât să se detașeze, să-și elibereze spiritul, să se umple de alte esențe — *mere, prune* — până când termina el și se reîntorcea în trup, în siguranță. Îi plăcea, apoi, să fie strânsă în brațe, să fie sărutată și mângâiată, să i se spună că e frumoasă — lucru pe care Billy îl făcea uneori. Uneori îi dădeau lacrimile, ceea ce lui Billy i se părea normal. Lacrimile ei n-aveau nicio legătură cu Billy; el n-o întrista, dimpotrivă, o făcea fericită! I-a spus-o chiar, iar el a fost mulțumit, n-a mai sâcâit-o cu tot felul de întrebări. Au schimbat vorba și n-au mai discutat niciodată despre asta.

Dar cum ar fi trebuit să fie? Cum ar fi fost normal? Habar n-avea! Din când în când, fumau droguri — nu prea mult, pentru că nu-și permiteau, iar când aveau, erau de la prietenii lui Billy — și-atunci simțea câte ceva ca o fluturare intimă, vagă. Dar nu prea avea importanță, pentru că, oricum, își simțea pielea ca de cauciuc, ca pe o salopetă de gumă prin care trecea o rețea de fire electrice, iar mâinile lui Billy păreau niște mânuși umflate, cum vezi prin benzile desenate; se încurca atunci în circumvoluțiunile urechii lui, în pădurea de păr auriu de pe piept, însă trupul ei se preta la niște lucruri care n-o priveau nicidecum. Unul

dintre prietenii lui Billy zisese că n-are niciun rost să strice hașişul preţios pe Charis, pentru că ea e, oricum, beată tot timpul. Ei nu i s-a părut deloc cinstit, deşi nu considera starea de ebrietate ca pe ceva deosebit, aşa cum făceau ceilalţi.

Billy nu era primul bărbat cu care se culcase, bineînţeles. Se culcase cu mulţi, pentru că aşa se făcea şi nu voia să fie considerată ciufută sau egoistă cu trupul ei; trăise, chiar, cu unul, deşi nu durase prea mult. Până la urmă îi zisese târfă frigidă, de parcă cine ştie ce rău i-ar fi făcut, ceea ce o nedumerise. Oare nu fusese plină de afecţiune, nu dăduse din cap, aprobându-l la tot ce zicea, nu-i pregătise mâncarea, nu se lăsase, supusă, pe spate, ori de câte ori dorea el, nu spălase cearşafurile după aceea, nu avusese atâta grijă de el? Doar nu era o persoană căreia să nu-i placă să se dăruiască.

Partea bună în legătura cu Billy era că anomalia asta — ştia că trebuie să fie aşa ceva, pentru că le auzise pe femeile din jur discutând — nu îl deranja. De fapt, se pare că se aştepta la ea. El considera femeia ca pe o fiinţă fără poftă, fără nevoi. Nu o sâcăia în legătură cu asta, nu-i punea întrebări, nu încerca s-o schimbe, aşa cum făcuseră ceilalţi bărbaţi, fâţâind-o de colo-colo, ca pe-o maşină de tuns iarba. O iubea aşa cum era. Lua lucrurile ca atare, fără vorbe, pentru că şi el considera că nu contează ce simţea ea. Conveniseră tacit asupra acestui lucru. Amândoi urmăreau acelaşi ţel: fericirea lui Billy.

Charis stă sprijinită într-un cot sub sacul de dormit, mângâindu-l uşor pe obraz, iar Billy ţine ochii închişi şi s-ar putea să fi adormit la loc. Poate curând o să aibă un copil; copilul lui Billy; o să semene cu el. Se gândeşte de mult la

asta — la cum o să se întâmple, fără niciun plan dinainte, și cum o să stea el atunci cu ea, mereu și mereu, și vor trăi aici până la adânci bătrâneți. Chiar există în casă o cameră mai mică unde-ar putea ține copilul. În prezent e plină de tot felul de lucruri — parte din ele sunt ale lui Billy, dar cele mai multe sunt ale ei, pentru că, deși se străduiește să nu se lege de obiecte materiale, are o mulțime de cutii cu de toate. Dar poate să scoată totul de acolo și să pună un leagăn, cu două tălpi curbate, sau un coș de răchită. În niciun caz un pătuț metalic, cu bare.

Își trece degetele peste fruntea, nasul și gura surâzătoare. Billy nu-și dă seama, dar atingerile ei nu sunt numai tandre, nu numai pline de înțelegere, ci și posesive. Deși nu e prizonier, într-un fel e un prizonier de război. Războiul l-a adus aici, războiul îl ține ascuns, războiul îl face să stea liniștit. Oricât ar încerca, nu îl poate vedea decât ca pe un captiv; captivul ei, pentru că existența lui se bazează numai pe ea. E al ei, poate să facă ce vrea cu el, de parcă ar fi un călător de pe altă planetă, rămas pe Pământ în domul ăsta cu aer interplanetar artificial care e casa ei. Ce s-ar alege de el dacă i-ar cere să plece? Ar fi prins, deportat, trimis înapoi, acolo unde aerul e irespirabil. Ar face implozie.

S-ar putea foarte bine să fie de pe altă planetă, pentru că e din Statele Unite; și nu numai atât, dar provine dintr-o zonă obscură și ezoterică a Americii, căreia lui Charis i se pare la fel de misterioasă ca partea nevăzută a lunii. Kentucky? Maryland? Virginia? A locuit în toate trei statele, dar ce însemnătate au aceste cuvinte? Niciuna, pentru Charis, știe doar că sunt spre sud — alt cuvânt lipsit de conținut solid. Are câteva imagini vagi — conace, glicine și,

cândva, discriminare rasială —, a văzut filme, în viața de dinainte, pe când nu era Charis — numai că Billy nu pare să fi trăit într-un conac și nici să fi discriminat pe cineva. Dimpotrivă, tatăl său era gata-gata să fie alungat din oraș (care oraș?), pentru că era ceea ce Billy numește „un liberal” — nu același lucru cu liberalii solizi, tradiționali, fără expresie, care se schimbă întruna și care apar pe afișele electorale din Toronto cu o monotonie ridicolă.

Statele Unite sunt dincolo de lac, desigur, și în zilele senine aproape că le vezi — un soi de linie, un soi de ceață. Charis a și fost pe-acolo, într-o excursie de-o zi cu școala la cascada Niagara; numai că zona aceea semăna dezolant de bine cu Canada; spre deosebire de locurile de unde se trage Billy, care trebuie să fie foarte ciudate. Ciudate și mai periculoase — asta-i clar — și, probabil, datorită acestui lucru, superioare. Se spune că tot ce s-a petrecut acolo a avut importanță pentru omenire. Spre deosebire de cele întâmplate aici.

Așadar, Charis își trece degetele peste chipul lui Billy, bucurându-se că e aici, în patul ei, în mâinile ei — propria ei creatură mitologică, stranie ca un inorog, propriul ei dezertor captiv, subiectul a mii de povești de prin ziare, o fărărămă de istorie, tănuț în casa ei, pentru al cărei contract de închiriere fusese nevoită să semneze singură, deoarece nimeni nu trebuie să știe cum îl cheamă pe Billy și nici unde e. Unii dintre dezertori au vize, dar alții, așa cum e Billy, n-au; și, odată intrat în țara asta, nu poți obține viză; ar trebui să treci granița înapoi și s-o ceri de-acolo, și pe urmă ești prins imediat.

Toate astea i le-a explicat Billy; și că poliția călare nu mai e ca în copilăria ei; nu mai sunt bărbații ăia pitorești

pe cai, în uniforme roșii, vajnici și drepti, care puneau totdeauna mâna pe cel pe care îl urmăreau. În schimb, acum sunt vicleni și șmecheri, mână în mână cu guvernul Statelor Unite, iar dacă pun laba pe Billy, e pierdut, pentru că — și asta ea nu trebuie s-o spună nimănui, nici măcar prietenii lui de-aici nu știu — el a mai făcut și altele, pe lângă că a dezertat. Ce anume? A provocat niște explozii. Și-au murit atunci și doi oameni, dar a fost un accident. De-aceea poliția călare e pe urmele lui.

Dacă are noroc, or să treacă prin procesul de extrădare, și-atunci poate mai are o șansă. Dacă n-are noroc, au să afle cei de la CIA, și Billy va fi răpit, într-o noapte întunecoasă, cărat rapid peste graniță, poate pe lac, cu o șalupă, așa cum făceau canadienii contrabandă cu alcool în timpul Prohibiției, după cum auzise el de la niște foști contrabandiști; apoi o să fie aruncat într-o temniță și-o să se termine cu el. Iar acolo, o să-i taie careva beregata la duș, pentru că e dezertor. Așa se petrec lucrurile.

În timp ce-i vorbește, o ține strâns în brațe, iar Charis îl îmbrățișează și ea și zice: „N-am să-i las”, deși știe că n-are nicio putere să împiedice asta. Dar rostirea acestor cuvinte are un efect liniștitor pentru amândoi. Pe de altă parte, nici nu crede întrutotul în scenariul ăsta fantezist al lui Billy. Asemenea lucruri se pot întâmpla doar în Statele Unite — orice se poate întâmpla acolo, unde poliția împușcă lumea pe stradă și rata criminalității e așa ridicată — dar nu aici. Nu pe Insulă, unde sunt atâția copaci, iar oamenii nu-și încuie ușile când pleacă de-acasă. Nu în această țară atât de familiară ei, atât de anostă, de plictisitoare și de plată. Nu în casa ei, cu găinile care cârâie liniștite în curte. Niciun rău nu se poate abate asupra ei sau asupra lui Billy, fiindcă

sunt apărați de găinile astea ca niște spirite păzitoare cu pene. Găinile poartă noroc.

Așa că zice: „Am să te țin aici, cu mine”, deși știe că Billy e un călător îndărătnic. Mai are o bănuială, și mai tristă — aceea că ea nu e decât un fel de popas pentru el, un adăpost temporar, ca miresele băstinașe ale soldaților trimiși în străinătate. Deși el nu-și dă încă seama, ea nu e adevărata lui viață. Dar el e viața ei.

Și asta-i tare dureros.

„Ei?” zice Charis, alungându-și repede gândurile, pentru că durerea este o iluzie și trebuie ocolită. „Nu ți-e foame?”

„Ești o scumpă”, zice Billy. „Șuncă, nu? Mai avem cafea?” Billy bea cafea adevărată, cu cofeină. Râde de ceaiurile de plante ale lui Charis și n-ar mânca în ruptul capului salată, nici măcar lăptucile din grădina lui Charis. „Mâncare pentru iepuri”, așa îi zice el. „Nu-i bună de nimic. Numai pentru urecheați și pentru femei.” *Numa'*.

„Era și oul ăla”, zice Charis cu o undă de reproș în glas, iar Billy râde. (Bineînțeles, salopeta cu buzunarul plin de oul spart nu mai e pe Charis, ci pe podea. O s-o spele ea, mai târziu. Nu cu apă caldă, ca să nu se închege oul. Va trebui să întoarcă buzunarul pe dos.)

„N-ai cum să faci omletă fără să spargi vreo două ouă”, zice el. *Vro*. Charis își plimbă sunetul prin gură, îi savurează gustul în liniște. Îl pune deoparte, pentru mai târziu. I-ar plăcea să-l cheme Billy Joe sau Billy Bob — unul din numele alea sudiste duble, ca-n filme. Îl strânge în brațe.

„Billy, ești așa...”, zice ea. Îi vine să spună *tânăr*, pentru că e, într-adevăr, tânăr; e cu șapte ani mai mic ca ea; dar lui nu-i place să i se tot reamintească; i se pare că-l privește de

sus. I-ar putea spune *inocent*, dar asta i s-ar părea și mai insultător; ar crede că se referă la lipsa de experiență sexuală.

Ceea ce vrea să zică e: proaspăt, intact. În ciuda suferințelor prin care a trecut și trece, are ceva strălucitor în el; ceva strălucitor și nou. Sau, poate, impermeabil. Prin ea se trece atât de ușor! Orice ascuțiș o împunge, face repede vânătăi; pielea îi e ca bezeaua, pufoasă și moale. E plină toată de antene micuțe, ca furnicile: freamătă, testează aerul, ating și se retrag, o pun în gardă. Billy nu are asemenea antene. Nici n-are nevoie. Orice l-ar izbi, ricoșează imediat: fie nu e luat în seamă, fie îl înfurie în loc să-l rănească. E un soi de duritate care există separat de tristețea, de melancolia, chiar de simțământul culpabilității de care e, probabil, copleșit în perioada asta.

Sau poate lucrurile stau altfel: tristețea, melancolia, simțământul culpabilității sunt numai ale lui, deci foarte importante, dar nu și le dezvăluie. Cele ale altor oameni nu pătrund în el. În timp ce Charis e ca o ușă de plasă, chiar o ușă deschisă, și totul trece direct prin ea.

„Sunt atât de cum?” întreabă Billy rânjind. Îs. Charis îi surâde și ea. „Păi, știi tu cum”, îi răspunde.

Nu s-ar putea spune că l-a cunoscut pe Billy. Mai degrabă i-a fost repartizat de la cooperativa Roadele pământului, unde știa o mulțime de lume, pe nimeni prea bine. O adusese acolo o femeie pe nume Bernice. Bernice făcea parte din Mișcarea pentru Pace și din nu mai știu ce cult, și cei de acolo se ocupau de distribuirea pe la casele oamenilor a dezertorilor din armată pe care îi adunau, ca în cazul copiilor englezi aduși peste ocean în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Se întâmplase ca Charis să se afle la cooperativă în ziua aceea, iar Berenice împărțise, cât de

cât, dezertorii, iar Billy rămăsese pe dinafară, el și încă un băiat (așa le zicea Bernice, „băieți”), așa că s-a oferit Charis să-i cazeze vreo câteva nopți, în magazia ei subînchiriată de pe Queen; unul să doarmă pe canapeaua cu arcurile rupte pe care o avea pe vremea aceea, celălalt pe podea, numai până-și găsesc altundeva; asta, bineînțeles, dacă Bernice le mai dădea niște saci de dormit, pentru că ea nu avea niciunul în plus.

Charis nu făcuse lucrul ăsta din motive politice; nu credea în politică, în implicarea într-o activitate care îți provoacă atâtea emoții negative. Nu era de acord cu războaiele și nici nu voia să se gândească la ele. Așa că nu înțelegea și nici nu voia să înțeleagă ce se petrecea în Vietnam — deși unele lucruri i se furișaseră în minte, cu toate precauțiile ei, pentru că subiectul ăsta plutea în moleculele din aer — și, mai ales, nu se uita la televizor. Nici măcar n-avea televizor, și nu citea ziarele pentru că prea îți stricau dispoziția cu orori, și, oricum, ea n-avea ce să facă să îndrepte lucrurile. Așa că faptul că l-a luat pe Billy la ea n-avea nimic de-a face cu toate astea. O făcuse doar din ospitalitate. Se simțea obligată să fie drăguță cu străinii, mai ales cu străinii amărâți. Și-apoi, ar fi părut nelalocul lui să fie singura persoană de la cooperativă care refuză să cazeze pe cineva.

Așadar, așa a început totul. După vreo câteva zile, băiatul celălalt se mutase și rămăsese numai Billy; iar după încă vreo câteva zile, și-a dat seama că aștepta de la ea să se culce cu el. Billy n-a forțat nota; pe vremea aceea era sfios și rușinos, dezorientat, nesigur pe el. Crezuse că aici era, într-o oarecare măsură, la fel ca de cealaltă parte a frontierei, doar ceva mai sigur, iar când a văzut că se înșelase a fost contrariat și supărat. Și-a dat seama că făcuse ceva

capital, ceva ce nu mai putea fi schimbat; că s-a autoexilat, probabil pentru totdeauna. Le provocase numai necazuri și celor din familie — îl sprijiniseră în hotărârea lui de a dezerta, dar nu și în treaba cealaltă, cu explozibilul, și, după cum se exprimase el, „îi băgase într-un mare rahat”. Pe lângă toate astea, fugise din țara lui, ceea ce avea o însemnătate mult mai mare pentru el decât pentru Charis, pentru că în școlile unde învățase Billy copiii își începeau ziua salutând drapelul cu mâna pe inimă și nu înălțând rugăciuni lui Dumnezeu, ca în cele unde învățase ea. Pentru Billy, țara lui *era* un fel de Dumnezeu, ceea ce pentru Charis înseamnă idolatrie și chiar barbarie. Bineînțeles, și Dumnezeul ăla standard cu barba albă și mânia și sacrificiile mieilor și îngerii morții i se par tot barbare. Ea a trecut de toate astea. Dumnezeul ei este oval.

Billy se frământa și pentru prietenii lui rămași acasă, cei cu care fusese coleg de școală, care nu dezertaseră și se aflau, poate, chiar acum pe mare sau stăteau și acum în bătaia gloanțelor prin lanurile de orez sau riscau să fie aruncați în aer de partizani pe cine știe ce drumeaguri noroioase pe care-și târau pașii prin arșiță. Avea sentimentul că-i trădase. Știa că războiul era nedrept și că el procedase corect; cu toate astea, se considera un laș. Îi era dor de casă. Îi venea adesea să se întoarcă.

Așa îi spunea el lui Charis printre picături, din când în când. Zicea că nu se așteaptă să înțeleagă ceva, dar ea înțelegea totuși, îi înțelegea trăirile care se revărsau asupra ei ca un potop — fluid, haotic, o melancolie de culoare albastră, ca un val uriaș de lacrimi. Era așa de pierdut, așa de rănit, cum să-i fi refuzat ceva ce-ar fi putut să-l mai aline?

31

Lucrurile s-au schimbat de-atunci. De când s-au mutat pe Insulă, și în casa asta. Billy încă mai e neliniștit, dar nu ca înainte. Pare mai înrădăcinat. Acum are și prieteni, o întreagă rețea de exilați ca el. Țin până și adunări, în oraș; Billy se duce acolo de două ori pe săptămână. Îi ajută pe cei nou-sosiți; îi ajută să treacă, îi ascund apoi, iar Charis a trebuit să primească vreo câțiva, pentru scurt timp, pe care i-a culcat pe canapeaua din camera de zi — alta decât cea veche, tot de la mâna a doua, dar cu arcuri mai bune. Charis a descoperit că atunci când trăiești cu cineva îți iei mobilă adevărată, deși renunțase de mult la așa ceva.

Exilații se strâng, uneori, acasă la ea să bea bere, să stea de vorbă și să fumeze droguri, dar se străduiesc să petreacă liniștit; ultimul lucru pe care și-l doresc este să vină poliția. Vin cu feribotul, însoțiți de iubitele lor, fete cu părul slinos, mult mai tinere decât Charis, fete care fac baie la ea pentru că locuiesc în case fără băi, se folosesc de cele câteva prosoape ale lui Charis, și lasă dungi de murdărie în cada ei veche, cu picioarele ca niște gheare. Murdăria este o iluzie, e doar un fel de-a privi materia, iar Charis știe că n-ar fi cazul să se supere din cauza asta, dar dacă tot trebuie să aibă de-a face cu murdăria, ar prefera să fie mizeria ei personală și nu a fetelor ăstora cu ochii goi. Bărbații sau, mă rog, băieții vorbesc despre fete ca despre „bătrâna mea doamnă”, deși numai bătrâne nu sunt, ceea ce o face pe Charis să se simtă mai bine când Billy îi spune și ei la fel.

Cei din grupul lui își fac mereu planuri. Se gândesc să întreprindă ceva, să acționeze, dar cum? Au ajuns să facă chiar o listă de nume — numele celor din grup, deși au scris doar prenumele și porecla. Charis a tras cu ochiul pe

lista lui Billy, cu toate că n-ar fi trebuit, și a rămas uluită când a descoperit că unele erau nume de femei: Edith, Ethel, Emma. La petreceri, în vreme ce scoate berea rece din frigiderul ei mititel și pune chipsuri și nuci și alune în boluri, în vreme ce caută șamponul pentru vreo fată care vrea să se spele pe cap, în vreme ce stă pe dușumea alături de Billy, inhalând pasiv fumul ăla de droguri, surâzând și privind în gol, aude fără să vrea și știe că Billy e, de fapt, Edith, sau invers. A fost botezat după Edith Cavell¹, cineva din trecut. Au și tot felul de numere de telefon; unele sunt scrijelite pe perete, lângă telefon, dar Billy o asigură că nu e nimic periculos, pentru că sunt doar niște numere unde poți lăsa mesaje. Mai au în plan să scoată și-un ziar, deși există deja câteva publicații de-ale dezertorilor. Veniseră o mulțime aici înainte de Billy și de noii lui prieteni.

Charis nu e prea sigură că toate aceste intrigi, urzeli, co-duri și nume false chiar sunt necesare. E ca un joc de copii. Dar activitatea asta pare să-i dea lui Billy mai multă energie și-un țel în viață. Se aventurează mai des pe-afară, stă mai puțin închis. Lui Charis îi pare bine, în zilele când consideră că nu există niciun pericol, dar alteori o îngrijorează. De fiecare dată când Billy urcă pe feribot ca să se ducă în oraș, o cuprinde panica. El e ca un dansator pe sârmă care pornește imprudent, legat la ochi, pe o sfoară de întins ru-fele, prinsă între două clădiri de treizeci de etaje, închi-puindu-și că nu e decât la un metru de pământ. E convins că acțiunile lui, vorbele, ziarul acela mărunț pot schimba lucrurile, pot schimba lucrurile acolo, în lume.

¹ Edith Louisa Cavell (1865–1915), infirmieră britanică; a ajutat în Primul Război Mondial sute de soldați ai Aliaților să scape din Belgia ocupată de nemți (n. red.).

Charis știe că schimbarea nu e posibilă în lume, în lumea întreagă, că aceasta nu poate fi făcută mai bună decât este. Evenimentele sunt înșelătoare, fac parte dintr-un ciclu; dacă te prind, e ca și cum ai fi absorbit într-un vârtej. Dar ce știe Billy despre răutatea neîndurătoare a universului fizic? E prea tânăr pentru asta.

Charis simte că singurul lucru pe care îl poate ea schimba e propriul său trup, și prin acesta și spiritul. Vrea să-și elibereze spiritul; asta a condus-o la yoga. Vrea să-și recompună trupul, să scape de greutatea ascunsă adânc în el, de comoara aceea blestemată pe care a îngropat-o demult și pe care n-a mai scos-o niciodată; vrea să-și ușureze trupul tot mai mult, să și-l elibereze până la plutire. Știe că e posibil. Predă lecții de yoga ca să-și poată plăti chiria și mâncarea pe care o obține la preț redus datorită muncii sale de la cooperativă, dar și pentru că vrea să-i ajute pe ceilalți. De fapt, să le ajute pe femei, pentru că majoritatea cursanților ei sunt femei. Cu siguranță, și ele au metale grele ascunse în trup și tânjesc să devină ușoare. Deși cursul în sine nu se referă la pierderea în greutate; le spune asta în față, încă de la început.

După ce se îmbracă, după ce-i pregătește lui Billy șunca, pâinea prăjită și cafeaua, Charis își vâără costumul de gimnastică în geanta ei peruviană și începe să alerge de colo-colo după bani mărunți, scotocind prin toate cotloanele în care știe că i-a ascuns pentru urgențe, ca astăzi, când a rămas fără o lețcaie. Ceața s-a risipit și razele soarelui palid de noiembrie se arată filtrate de perdeaua de nori, așa că poate să aibă încredere din nou în ceasul ei, ca să nu piardă feribotul. Oricum, îl pierde foarte rar și doar când intervin

dorințele spontane și nestăpânite ale lui Billy. Ce poate să-i spună atunci? *Trebuie să muncesc, altfel n-avem ce mânca?* Nu-i o idee bună; o să creadă că face aluzie la faptul că el n-are nicio slujbă și-o să se îmbufneze. Preferă să creadă că ea e un crin sălbatic; că nu trudește pentru bucăți de pâine; că șunca și cafeaua cresc din ea, ca frunzele din pom.

Își ține cursurile de yoga într-un apartament de deasupra cooperativei, sau, mă rog, în ceea ce fusese cândva un apartament. În momentul de față, două dintre camere sunt birouri, unul al cooperativei, celălalt al unei reviste literare numite *Încolțirile pământului*, iar încăperea mare din față e rezervată întrunirilor și cursurilor, cum ar fi cel de yoga. Charis nu predă decât unei grupe de zece cursanți odată; dacă acceptă mai mulți, își supraîncarcă circuitele, nu se mai poate concentra. Toată lumea își aduce prosoape și rogojini și, aproape mereu, au costumul special pe dedesubt, așa că nu mai trebuie să se dezbrace. Charis ajunge acolo înaintea celorlalți, se schimbă în baie și își întinde rogojina pe care o ține într-un dulap din biroul cooperativei. Dacă n-ai grijă, îți intră vreo așchie sub piele din dușumeaua veche, de lemn.

Primul lucru pe care îl face este să elimine ambientul. Trebuie să dispară tapetul cu împletituri mov, urmele mai întunecate lăsate de tablouri de demult, mirosul stătut, de casă veche, de pipi care vine de la covorul de pe scări, și din coșurile de gunoi unde zac resturi de mâncare pe care nu le golește nimeni. Trebuie să dispară și zgomotele de-afară, vocile din stradă și de la parter — le șterge din minte cu fermitate, de parcă ar șterge o tablă. Se întinde pe spate, cu genunchii îndoiți, cu brațele întinse relaxat

deasupra capului și își încordează atenția asupra respirației, pregătindu-se, concentrându-se. Respirația trebuie să pătrundă adânc până în plexul solar. Trebuie să anihileze trivialul abil din ea. *Eul* trebuie să devină transcendent. Sinele trebuie să se elibereze, să plutească.

Primul curs se derulează ca de obicei. Charis știe că are o voce potrivită pentru asta, e joasă și liniștitoare și ritmică. „Preamăriți-vă șira spinării”, murmură ea. „Salutați soarele.” Soarele la care se referă ea se află în trup. Își folosește glasul și mâinile, atinge trupurile, ca să le potrivească în poziția care trebuie. Vorbește fiecărei femei în șoaptă, să nu atragă atenția, să n-o facă să se simtă prost și nici să întrerupă concentrarea celorlalți, încăperea se umple de zgomotul respirațiilor, ca valurile pe un țărm de mare, și de mirosul mușchilor întinși. Charis simte cum i se scurge energia prin vârful degetelor, în trupurile celorlalte. Nu se mișcă prea mult — nu e ceea ce alții numesc un efort — dar, cu toate acestea, după o oră și jumătate se simte epuizată.

Are la dispoziție o oră ca să se încarce din nou. Bea un suc de portocale cu morcov de la barul de răcoritoare de la parter, ca să-și introducă enzime vii în organism, și ajută pe ceilalți să stabilească prețul fasolei uscate, apoi e timpul să-și înceapă următorul curs. Charis nu prea bagă de seamă care din ce curs face parte: numără până la zece și înregistrează culorile costumelor și, odată ce începe, observă particularitățile trupurilor și, mai ales, coloanele vertebrale și pozițiile defectuoase, dar n-o interesează chipurile, pentru că ele înseamnă individualism — tocmai de ce vrea Charis să le dezvețe. Primele exerciții se fac pe podea, cu ochii închiși. De aceea trece un sfert din lecție înainte să observe o persoană nouă, pe care n-a mai văzut-o niciodată: o femeie

cu părul negru, îmbrăcată într-un maiou indigo și leggings vineții, care — ciudat pentru o zi atât de întunecată — poartă ochelari de soare.

Femeia e înaltă și atât de slabă încât i se vede coșul pieptului prin maiou, fiecare coastă cu o umbră ușoară dedesubt, parcă ar fi sculptată. Genunchii și coatele ies în afară ca niște noduri de funie, iar mișcările ei nu au fluiditate, ci sunt geometrice, de parcă ar fi un umerăș. Are pielea albă, precum ciupercile, și e învăluită de o fosforescență pală, ca luciul cărnii stricate. Charis recunoaște imediat boala; femeia asta are nevoie de mai mult decât de un curs de yoga. Pentru început, i-ar trebui o cură zdravănă de vitamina C și de soare, deși asta nu ar fi nimic pe lângă problemele cumplite de care suferă. Are necazuri în primul rând cu atitudinea sufletească; o dovedesc ochelarii de soare, care constituie o barieră în calea viziunii interioare. De aceea, înainte de meditația în lotus, Charis se apropie de ea și îi șoptește: „N-ai vrea să-ți dai ochelarii jos? Te distrag de la ce faci.”

Drept răspuns, femeia își lasă un pic în jos ochelarii și Charis tresare. Are ochiul stâng înnegrit. E vânăt și îl ține pe jumătate închis. Celălalt ochi o privește, suferind, umed, rugător.

„Ooo!” exclamă Charis. „Iartă-mă!” Tresare: simte durerea în propria-i carne, în propriul ei ochi.

Femeia zâmbește, un zâmbet chinuit pe acel chip emaciat și lovit. „Ești cumva Karen?” șoptește ea.

Charis nu știe cum să-i explice că e și totodată nu e. E fosta Karen. Așa că zice: „Da.” Și se uită mai atent. De unde-o fi cunoscând-o femeia asta?

„Eu sunt Zenia”, zice ea. Într-adevăr, e Zenia.

* * *

Charis și Zenia stau la una din măsuțele de lângă barul de răcoritoare din sala mare a cooperativei. „Ce mi-ai recomanda?” o întrebă Zenia. „Eu nu am mai fost pe-aici”; iar Charis, flatată că i se cere părerea ca expert, comandă un suc de papaia cu portocale, cu un strop de lămâie și o fărmă de drojdie în el. Zenia nu-și dă ochelarii jos și Charis o înțelege. Cu toate astea, îi e greu să stea de vorbă cu cineva căruia nu-i vede ochii.

Își amintește de Zenia, bineînțeles. Toată lumea din McClung Hall știa cine e Zenia: până și Charis, care trecuse prin anii de universitate ca printr-o gară. Se instruisese doar în trecere și plecase după trei ani, fără să-și ia vreo diplomă; nimic din ceea ce avea nevoie să învețe nu era în programa lor. Sau n-o fi fost ea destul de pregătită pentru învățătură. Charis e de părere că în clipa în care ești pregătit să primești o învățătură, îți apare și mentorul potrivit, mai bine zis îți este trimis. În cazul ei, lucrul ăsta a fost valabil, mai mult sau mai puțin, și singurul motiv pentru care nu mai învață nimic acum e faptul că se ocupă tot timpul de Billy. Deși, într-un fel, și Billy îi e profesor. Doar că încă nu e complet lămurită ce ar trebui să învețe de la el. Poate cum să iubească? Cum să iubească un bărbat. Deși ea îl iubește deja. Deci, ce-o fi?

Zenia își soarbe sucul, cu lentilele ovale ale ochelarilor îndreptate spre Charis, care nu știe exact ce să-i zică. Nu se poate spune că a cunoscut-o pe Zenia cu adevărat la universitate, nu stătuseră niciodată de vorbă — Zenia era mai mare ca ea, într-un an superior, și își avea cercul ei de artiști și de intelectuali —, dar Charis își amintește de ea, atât de frumoasă și încrezătoare, patrulând prin campusul

universitar cu iubitul ei, Stew, apoi și cu mititica de Tony. Ceea ce-și amintește de Tony e că Tony o urmărise într-o noapte când ieșise să se așeze sub un copac pe pajiștea din parcul de la McClung. Probabil crezuse că e somnambulă; ceea ce dovedea o oarecare intuiție, pentru că e sigură că fusese mai demult somnambulă. Atunci însă nu mai era.

Gestul acela al lui Tony dovedea că are inimă bună, o calitate mult mai importantă, după părerea lui Charis, decât inteligența ei strălucitoare, recunoscută de toată lumea. Zenia se remarcase prin alte lucruri — mai ales prin faptul că trăia cu Stew, în văzul lumii, într-o perioadă când așa ceva nu prea se făcea. Câte s-au schimbat de-atunci. Acum oamenii căsătoriți sunt considerați imorali. *Nucleii* li se spune, de la „familia, nucleul societății”. Ceva radioactiv, potențial letal: un salt uriaș față de vechiul cămin călduț, dar, după părerea lui Charis, o situație mult mai normală.

Și Zenia s-a schimbat. Pe lângă faptul că e slabă, mai e și bolnavă; în plus, e oarecum timorată, bătută, înfrântă. Are umerii căzuți, parcă s-ar feri de ceva, degetele îi sunt ca niște gheare chircite și colțurile gurii lăsate. Charis n-ar mai fi recunoscut-o. Ca și cum fosta Zenia, frumoasa Zenia, Zenia cea carnală, fusese incinerată și rămăsese numai miezul acesta de oase.

Lui Charis nu-i place să pună întrebări, să se bage în intimitatea celorlalți, dar Zenia e atât de stoarsă de energie, încât altfel n-o să poată spune nimic. Așa că pătrunde direct în subiect. „Ce te-a adus la cursul meu?” o întreabă Charis.

„Am auzit de la un prieten”, zice Zenia. Rostește fiecare cuvânt cu greutate. „M-am gândit că, poate, mă ajută.”

„Să te-ajute?” întreabă Charis. „Păi, am cancer”, zice Zenia. „Cancer”, rostește Charis. Nici măcar nu e o întrebare,

căci oare nu știa? Se vede limpede în acea paloare, în tremurul acela maladiv. Un dezzechilibru sufletesc.

Zenia zâmbește strâmb. „L-am învins o dată”, zice ea. „Dar a revenit.”

Acum Charis își amintește ceva: oare n-a dispărut Zenia brusc la afârșitul anului? Da, era la sfârșitul celui de-al doilea an de când Charis se afla la McClung Hall; Zenia dispăruse fără vreo explicație, se evaporase. Fetele vorbeau despre asta la micul dejun, și Charis le asculta, în rarele ocazii când se obosea să asculte, sau să mănânce. Nu prea aveau la cantină mâncare pentru ea; nimic în afară de fulgi de cereale. Bârfa spunea că Zenia fugise cu un alt bărbat, lăsându-l pe Stew cu buzele umflate și luându-i și banii, dar acum Charis intuiește adevărul: fugise din cauza cancerului. Zenia plecase fără să spună nimănui nimic pentru că nu voise să se facă tapaj. Dispăruse, ca să se poată trata singură, și pentru asta e nevoie să te retragi, să nu te întrerupă nimeni. Charis o înțelege.

„Și cum ai făcut prima dată?” o întreabă Charis.

„Ce să fac?” zice Zenia, ușor iritată. „Păi, cum l-ai învins”, zice Charis. „Cancerul.” „Mi-au făcut operație”, îi răspunde Zenia. „Mi-au scos... mi-au făcut histerectomie; nu mai pot avea niciodată copii. Dar nu s-a rezolvat nimic. Așa că am plecat în munți, singură. N-am mai mâncat carne, am renunțat la alcool. Trebuia doar să mă concentrez. Cum să mă fac bine.”

Asta i se pare corect lui Charis. Munții, renunțarea la carne. „Și-acum?” „Credeam că-i mai bine”, zice Zenia. Glasul i-a pierit într-o șoaptă răgușită. „Credeam că sunt mai puternică. Așa că m-am întors. M-am mutat cu Stew — cu West. Și l-am lăsat să m-aducă la vechiul nostru mod de

viață; știi, el bea destul de mult; și mi-a revenit cancerul. Iar West nu suportă asta — chiar nu poate să suporte! Multora nu le place să stea în preajma bolii, le e teamă.” Charis aprobă din cap: știe și ea asta, știe foarte bine, cu fiecare celulă din ea. „Pur și simplu, neagă c-ar fi ceva în neregulă cu mine”, continuă Zenia. „Încearcă să mă facă să mă-nânc... munți de mâncare, fripturi și unt, tot felul de grăsimi animale. Îmi fac greață, nu pot, pur și simplu nu pot!” „Ooo!” face Charis. Ce poveste groaznică și cât adevăr în ceea ce spune Zenia! Atât de puțini înțeleg treaba cu grăsimile animale. Nu, atât de puțini înțeleg ceva pe lumea asta! „Ce îngrozitor”, zice ea, ca o palidă expresie a ceea ce simte. E tulburată, e gata-gata să izbucnească în lacrimi; mai presus de toate, e neputincioasă.

„Și-atunci, se înfurie”, continuă Zenia. „Se înfurie pe mine, iar eu mă simt așa de slabă... nu poate să mă sufere când plâng, asta îl enervează și mai rău. El mi-a făcut toate astea.” Arată spre ochi. „Mi-e așa rușine, parcă aș fi eu de vină...”

Charis încearcă să și-l amintească pe Stew, sau pe West, care își schimbase atât de brusc numele, la fel ca ea. În fața ochilor îi apare un bărbat înalt, cam dezmembrat, drăguț ca o girafă. Nu și-l poate închipui lovind pe cineva, darămite pe Zenia; dar aparențele pot înșela. Mai ales în cazul bărbaților. Știu să se prefacă, să te facă să crezi că sunt cetățeni model, că ei au dreptate și tu ești cea care greșești. Pot să-i prostească pe toți și să te facă să pari o mincinoasă. Fără îndoială, West e unul dintre ei. O cuprinde indignarea, ca un început de furie. Dar mânia e nesănătoasă, așa că o alungă.

„Zice că dacă într-adevăr am cancer, ar trebui să-mi mai fac o operație, sau măcar chemoterapie”, zice Zenia. „Dar

știu că m-aș putea vindeca din nou, numai să...” Vocea i se stinge. „Nu cred că pot să mai beau sucul ăsta acum”, spune ea. Împinge paharul la o parte. „Îți mulțumesc... ai fost tare drăguță.” Se întinde peste masă și-i atinge mâna. Degetele ei albe și lungi par reci; în realitate, sunt fierbinți, ca tăciunii aprinși. Apoi își împinge scaunul în spate, își ia haina și poșeta și pleacă repede, clătinându-se. Ține capul plecat și părul îi acoperă fața ca un voal. Charis e sigură că plânge.

Îi vine să sară de pe scaun și să fugă după ea, s-o aducă înapoi. Simte dorința asta la fel de puternic ca un pumn în ceafă. Vrea s-o așeze pe Zenia la loc în scaunul ei, să-și pună mâinile pe ea și să-i transmită toată energia ei, toată energia luminoasă, și s-o vindece pe loc. Dar știe că nu poate să facă asta, așa că rămâne nemișcată.

Vineri, Zenia nu vine la cursul de yoga, iar Charis se îngrijorează. Poate a avut o cădere, sau poate a bătut-o West din nou, de data asta mai tare. Poate e la spital, cu fracturi multiple. Charis ia feribotul spre Insulă, frământată de gânduri. Are remușcări; putea și ea să-i spună ceva, să facă ceva. Un pahar cu suc nu fusese suficient.

Seara, se lasă ceața și începe o burniță rece, așa că face un foc bun în sobă, apoi dă drumul și la boiler; Billy o vrea devreme în pat. Se spală pe dinți în baia de la parter, unde e curent și frig, când aude o bătaie la ușa de la bucătărie. Se gândește imediat c-o fi vreunul din grupul lui Billy, alt dezertor pe care să-l „parcheze” peste noapte pe sofa din living. Trebuie să recunoască, s-a cam săturat de ei. Niciunul n-o ajută măcar să spele vasele.

Dar nu e un dezertor. E Zenia; capul i se vede în cadrul ferestrei, ca o fotografie sub apă. Părul ud learcă îi cade pe

față, îi clănțâne dinții, e fără ochelari, iar ochiul lovit are o culoare liliachie, care-ți trezește mila. I-a mai apărut și-o tăietură la buză.

Ușa se deschide, singură parcă, și Zenia rămâne în prag, clătinându-se ușor. „M-a dat afară”, șoptește ea. „Nu vreau să te deranjez... dar n-am avut unde să mă duc.”

Fără să spună vreun cuvânt, Charis întinde brațele, iar Zenia se împiedică de prag și se prăbușește la pieptul ei.

32

E o după-amiază înnorată. Charis se află în grădină; găinile se uită la ea lacome, prin hexagoanele gardului de sârmă; parcă și cele trei verze veștede se holbează la ea cu căpățânile lor de spiriduși ieșiți din fundul pământului. În noiembrie, grădina are un aspect dezordonat și jalnic: gălbenele ofilite, călțunași cu frunzele îngălbenite, cotoare de broccoli, gogonele degerate și putrede, din loc în loc urme argintii de limacși.

Pe Charis n-o deranjează dezordinea asta vegetală. E toată un ferment și-un îngrășământ. Ia hârlețul, îl înfige în pământ și apasă lama cu piciorul drept, încălțat în cizma de cauciuc a lui Billy. Apoi icnește și întoarce pământul. Râmele se retrag în găurile lor, și vede un vierme alb, spiralat, care se răsuțește. Charis îl ia și îl aruncă găinilor gălăgioase. Orice viață e sfântă, dar găinile sunt mai sfinte decât râmele.

Găinile se îmbulzesc, aleargă și se ciugulesc una pe alta, apoi se iau după cea cu viermele în cioc. Charis se gândește mai demult că ar putea să nu le dea nimic găinilor în afară

de ceea ce mănâncă și ea, ca disciplină spirituală, dar până la urmă a ajuns la concluzia că nu-i o soluție. De exemplu, ele aveau nevoie de coji măcinate, de oase pisate, ca să facă ouă, pe când ea, nu.

Nu e anotimpul potrivit pentru săpat. Ar trebui să aștepte până la primăvară, când apar buruienile; atunci va trebui s-o ia de la capăt. Dar numai așa poate să iasă din casă fără ca Billy sau Zenia s-o urmeze. Fiecare abia așteaptă să fie numai cu ea, fără celălalt. Când încearcă să facă o plimbare, ca să rămână puțin singură, ca să se relaxeze, imediat se aud pași în urma ei: furișați, timizi (Zenia) sau tropăitori, puternici (Billy). Apoi urmează o ciocnire psihică, iar Charis e silită să aleagă. Asta o supără mult. Dar, din fericire, niciunul dintre ei nu se dă în vânt s-o ajute la săpatul grădinii. Lui Billy nu-i place să scormonească pământul — zice că n-are niciun rost să trudești atât, odată ce nu obții prin asta decât vegetale —, iar Zenia nu e, bineînțeles, în stare. Abia se încumetă să facă, rareori, mici plimbări până la malul lacului și înapoi, dar și-acelea o vlăguiesc.

E de o săptămână aici. Noaptea doarme pe canapea, iar ziua se odihnește tot acolo. Seara când a sosit a fost aproape festivă: Charis i-a pregătit o baie fierbinte, i-a dat una din cămășile ei de noapte albe, din bumbac, i-a întins hainele ude în spatele sobei, ca să se usuce, și după ce Zenia a ieșit din baie și s-a îmbrăcat în cămașa ei de noapte, Charis a înfășurat-o într-o pătură, a așezat-o pe un scaun lângă sobă, i-a pieptănat părul ud și i-a dat lapte cald cu miere. Lui Charis i-a făcut plăcere să se ocupe de ea; și-a dovedit astfel competența și virtutea, debordând de bunăvoință și energie pozitivă. I-a făcut plăcere să dăruiască toată această

energie cuiva care are nevoie, așa ca Zenia. Dar după ce-a culcat-o pe canapea și a urcat în dormitor, Billy s-a înfuriat, și de atunci e numai așa. I-a spus-o foarte clar că n-are nevoie de Zenia în casă.

„Ce caută aici?” i-a șoptit el atunci, în prima noapte. „Stă doar o vreme”, i-a răspuns Charis tot în șoaptă, pentru că nu voia să-i audă Zenia și să se simtă nedorită. „Au mai stat atâția la noi! Și-au dormit tot pe canapeaua aia. E la fel și cu ea.” „Ba nu e la fel deloc!” a zis Billy. „Ăia n-aveau unde să se ducă.” „Nici ea n-are unde să se ducă”, a replicat Charis. Bineînțeles, diferența consta în faptul că aceia erau prietenii lui Billy, pe când Zenia era prietena ei. Mă rog, nu era vorba de prietenie, ci de responsabilitate.

Asta fusese înainte ca Billy s-o fi văzut măcar pe Zenia, înainte să schimbe o vorbă cu ea. A doua zi, mormăise un *'neața* morocănos când venise la micul dejun. Charis le pregătise ouă jumări — din păcate, nu de la găinile ei, care nu mai ouau deloc — și pâine prăjită cu jeleu de mere. Abia de-i aruncase o privire Zeniei, care stătea gârbovită, îmbrăcată în cămașa de noapte a lui Charis, înfășurată într-o pătură, sorbindu-și ceaiul slab. Dacă s-ar fi uitat la ea, își spunea Charis, s-ar fi înmuiat imediat, atât de jalnic arăta Zenia. Ochiul îi era tot umflat și colorat, și-i puteai număra venele veneții de pe dosul mâinilor.

„Dă-o afară!” i-a spus Billy când Zenia s-a dus în baie. „Afară!” „Ssst”, a făcut Charis. „O să te audă.” „Ce știm noi despre ea?” a întrebat-o Billy. „Are cancer”, a răspuns Charis, ca și cum ar fi fost tot ce trebuie să știe. „Atunci, ar trebui să fie la spital”, a zis Billy. „Nu are încredere în spitale”, a replicat Charis, care nici ea nu are. „Rahat!” a zis Billy.

Remarca asta i s-a părut lui Charis nu numai crudă și egoistă, ci și ca un fel de sacrilegiu. „Mai are ochiul învinețit”, a murmurat Charis. Ochiul era, într-un fel sau altul, o mărturie vie a neajutorării Zeniei sau a bunătății ei. A statutului pe care îl avea.

„Nu i l-am învinețit eu”, a zis Billy. „Să se ducă să mănânce la alții!” Charis nu fusese atunci în stare să-i spună că dacă avea cineva dreptul să hotărască cine să mănânce și cine nu în casa asta, atunci numai ea era aceea, odată ce numai ea muncea și plătea.

„Nu-i place de mine, nu-i așa?” a întrebat-o Zenia, când Billy nu se afla prin preajmă. Vocea îi tremura și ochii i se umpluseră de lacrimi. „Ar fi mai bine să plec...” „Nici vorbă! Îi place de tine. Dar așa e el”, i-a spus Charis cu căldură. „Nu-ți mai face probleme, stai aici unde ești.”

I-a trebuit o vreme să-și dea seama de ce Billy se purta atât de ostil cu Zenia. La început, crezuse că îi era frică de ea — că se temea că o să-l divulge, că o să-l dea de gol; sau c-o să-i scape vreo vorbă, din greșeală. *Gura slobodă scufundă vapoare* era o lozincă din timpul Primului Război; era scrisă și pe afișe, iar mătușa lui Charis, Viola, o spunea ca pe un fel de glumă, cu prietenii, pe la sfârșitul anilor patruzeci. Charis i-a explicat toate astea Zeniei. I-a spus în ce situație precară se afla Billy și cât de greu îi era. I-a spus chiar și despre explozivi și despre pericolul de a fi răpit de poliția călare. Zenia i-a promis că n-o să spună nimănui. Înțelegea perfect situația.

„O să am grijă, îți jur”, i-a spus ea. „Dar, iartă-mă, Karen, pardon, Charis, cum de te-ai încurcat cu ăștia?”

„Să mă-ncurc?” a zis Charis. „Păi, da, cu dezertorii”, a zis Zenia. „Cu revoluționarii. Nu mi s-a părut niciodată c-ai

fi prea interesată de politică. La universitate, vreau să zic. E drept că-n spelunca aia nu prea erau revoluționari.”

Nici nu-i trecuse prin cap că Zenia putuse s-o remarce atunci, cândva, la universitate — perioadă de care ea abia își mai amintea — pe când se numea Karen. Nu luase parte la nimic, nu se remarcase prin nimic. Stătuse totdeauna în umbră, dar s-a dovedit că cel puțin Zenia o remarcase și-o considerase demnă de atenția ei; asta a emoționat-o. Cu siguranță, Zenia era o persoană sensibilă; mai sensibilă decât o credeau ceilalți.

„Nici nu sunt” a zis Charis. „Nu m-a interesat niciodată politica.”

„Pe mine, da”, a zis Zenia. „Pe vremea aia, eram pornită împotriva concepțiilor burgheze! O adevărată hoinară boemă!” S-a încruntat un pic și a râs. „De ce nu? La urma urmei, în cercul meu se dădeau cele mai grozave petreceri!”

„Păi, cum să-ți spun”, a zis Charis. „Nu sunt practic încurcată cu ei. Nu înțeleg nimic din ce se petrece cu ei. Trăiesc doar cu Billy, asta-i tot.”

„Ești un fel de fata gangsterului”, a zis Zenia, care se simțea ceva mai bine.

Era o zi călduță pentru noiembrie, așa că Charis decretase că nu e periculos pentru Zenia să iasă puțin. Se duseră împreună pe malul lacului, să privească pescărușii; Zenia mersese tot drumul fără să se sprijine măcar de brațul lui Charis. Se oferise să-i aducă alți ochelari de soare — Zenia îi lăsase acasă la ea în noaptea când fugise —, dar nu prea mai avea nevoie de ei; ochiul era acum galben-albăstrui, ca o pată de cerneală decolorată.

„Ce-ai zis că sunt?” a întrebat Charis.

„Rahat”, a zis Zenia, „dacă a trăi cu cineva nu înseamnă că te-ai încurcat, nu știu ce să mai spun.” Dar lui Charis

nu-i păsa ce nume dau ceilalți lucrurilor. Oricum, n-o asculta pe Zenia, ci se uita la zâmbetul ei.

Acum Zenia zâmbește ceva mai mult. Charis simte că zâmbetul ăsta l-a făcut ea, cu mâna ei, că e rodul muncii sale: sucurile de fructe, de varză pe care o tocuse mărunț și-o strecurase prin sită, băile pe care i le pregătise, exercițiile yoga ușoare, plimbările programate, în aer liber. Toate aceste energii pozitive luptă împotriva celulelor canceroase, ca soldații buni împotriva celor răi, ca lumina împotriva întunericului; Charis însăși își face timp să mediteze în fiecare zi pentru Zenia, ca să vizualizeze rezultatul. Și merge! Zenia a prins culoare, are mai multă energie. Deși e slabă și încă fără putere, starea i se ameliorează vizibil. Își dă seama și ea și e plină de recunoștință. „Faci atâtea pentru mine”, îi spune Zenia aproape în fiecare zi. „Nu merit; vreau să zic că sunt doar o străină, abia mă cunoști.”

„Nu-ți face probleme”, zice Charis, fâstăcită. Se înroșește ușor când o aude vorbind așa. Nu e obișnuită să i se mulțumească pentru ceea ce face; după părerea ei, nici nu e necesar. În același timp însă are un simțământ plăcut; și, tot în același timp, îi trece prin minte că Billy ar putea să-i arate și el puțină recunoștință pentru tot ce-a făcut pentru el. În loc de asta, o privește furios și nu-și mănâncă șunca. Îi cere să pregătească două mic dejunuri: unul pentru Zenia și unul separat pentru el, ca să nu stea dimineața la aceeași masă cu Zenia.

„Când văd cum profită de tine, m-apucă pandaliile”, i-a spus ieri. Acum Charis știe de ce vorbește așa. E gelos. Se teme că Zenia o să se pună între ei, că o s-o acapareze și-o să-l neglijeze pe el. Dar, la urma urmei, Billy nu e bolnav incurabil și-ar trebui să-și dea seama că ea îl iubește. Charis îl mângâie pe braț.

„N-o să stea aici mereu”, zice ea. „Numai până se face mai bine și până își găsește unde să se mute.”

„O s-o ajut eu să-și găsească”, zice Billy. Charis i-a povestit despre cum a bătut-o West, iar reacția lui s-a dovedit lipsită de inimă. „Iar eu am să-i învinețesc și ochiul celălalt”, așa s-a exprimat. „Poc! Poc! Mulțumesc, doamnă, mi-a făcut plăcere.” „Nu prea ești pacifist”, i-a spus Charis, cu o undă de reproș în glas. „Nici n-am avut vreodată pretenția c-aș fi vreun afurisit de pacifist”, a replicat Billy, jignit. „Faptul că eu consider că un anumit război e nedrept nu înseamnă că toate sunt așa!”

„Charis”, o strigă Zenia agitată, din camera din față. „Ai dat drumul la radio? Am auzit niște glasuri. Abia am ațipit.” „Nu pot să zic nici pâs în nenorocita asta de casă a mea!” șuieră Billy.

Ei, bine, în asemenea momente, Charis iese să sape în grădină.

Înfinge hârlețul, apasă, întoarce pământul, apoi se oprește să se uite după viermi. Deodată, o aude pe Zenia în spatele ei.

„Ce puternică ești!” zice Zenia cu jind. „Pe vremuri, puteam să car trei geamantane odată.”

„Ai să poți din nou”, zice Charis, cât poate de convingător. „Ascultă-mă ce-ți spun.”

„Cine știe?” zice Zenia cu glas trist, stins. „Știi, lucrurile astea banale, de zi cu zi, te pot da peste cap.”

Dintr-odată, Charis se simte vinovată că sapă în propria-i grădină; sau, mai degrabă, ar trebui să se simtă astfel. Are același sentiment și față de alte lucruri pe care le face: frecatul podelelor, frământatul pâinii. Zenia o privește

totdeauna cu admirație, dar ușor dusă pe gânduri. Uneori, Charis are simțământul că până și trupul ei sănătos, zdravăn, e o sfidare la adresa slăbiciunii Zeniei; și parcă i-ar reproșa-o.

„Hai să dăm de mâncare la găini”, zice ea. Asta e un lucru pe care Zenia poate să-l facă. Charis aduce cutia cu hrană, iar Zenia o presară, pumn cu pumn. Zice că-i plac foarte mult găinile. Sunt așa de pline de viață! Sunt, ei bine, întruchiparea Forței Vitale. Nu-i așa?

Charis se neliniștește când o aude vorbind astfel. E prea abstractă în exprimare, prea academică. Găinile nu sunt întruchiparea a nimic, sunt pur și simplu ideea de găină! Concretul *este* abstractul. Dar cum să-i explice Zeniei?

„Am să fac o salată”, schimbă ea vorba.

„O salată pentru Forța Vitală”, rostește Zenia și râde.

Pentru prima oară, Charis nu e încântată de râsul ăsta, oricât ar fi de bine-venit. E ceva de neînțeles în el. Ca un banc căruia nu-i prinde poanta.

Salata se compune din morcovi rași și stafide, cu zeamă de lămâie și miere. Morcovii sunt din lada cu nisip umed din pivnița de zarzavaturi; au început să le apară mici mustăți alburii, semn că mai au încă viață în ei. Charis și Zenia mănâncă singure salată, fasole lima și cartofi fierți, pentru că Billy le-a spus că trebuie să iasă. Are o întrunire.

„Se duce cam la multe întruniri”, murmură Zenia, în timp ce Billy își ia haina. A renunțat să mai fie drăguță cu el, odată ce-a văzut că tot degeaba; mai nou, vorbește despre Billy la persoana a treia chiar și când e de față. Asta creează un fel de cerc de limbaj; Charis și Zenia sunt înăuntrul, iar Billy în afară. Lui Charis nu-i convine situația; pe de altă parte, și-a făcut-o cu mâna lui.

Billy îi aruncă Zeniei o privire încărcată de ură. „Cel puțin nu stau toată ziua, ca alții, cu cracii-n sus!” zice el răstit. Și el i se adresează tot numai lui Charis.

„Ai grijă”, zice Charis, referindu-se la ieșirea lui în oraș. Dar el o ia ca pe-un reproș.

„Îți doresc din tot sufletul distracție plăcută cu prietena ta bolnavă”, zice Billy răutăcios. Zenia surâde timid și amar. Ușa se trânteste în urma lui, de zăngăne geamurile.

„Cred că e cazul să plec”, zice Zenia, în timp ce-și bea nectarul de mere pe care Charis l-a pregătit de cu toamnă.

„Dar unde-o să stai?” o întreabă Charis, cu îngrijorare.

„O, găsesc eu undeva”, zice Zenia.

„Păi, n-ai niciun ban”, zice Charis.

„Aș putea să-mi găsesc o slujbă”, zice Zenia. „Mă pricep la asta. Știu cum să-i pup pe toți în fund ca să-mi fac rost de-o slujbă.” Tușește, acoperindu-și chipul cu degetele ei filiforme. „Iartă-mă”, zice. Soarbe puțină apă, ca o păsărică.

„O, nu”, zice Charis. „Cum să pleci? Nu te-ai întremat încă. Ai să te simți curând mai bine”, adăugă ea, pentru că nu vrea să pară negativistă. Sănătatea e cea care trebuie întărită, nu boala.

Zenia surâde firav. „Poate ai dreptate”, zice ea. „Dar, Karen, te rog, nu-ți mai face griji pentru mine. Nu e problema ta.”

„Charis”, zice Charis. Zenia nu-și amintește niciodată numele ei adevărat.

Și cum să nu fie problema ei? Doar s-a implicat de bunăvoie.

Apoi, Zenia spune ceva și mai rău. „Nu e vorba de ură propriu-zisă”, rostește ea. Scoate limba și linge un strop de nectar din vârful linguriței. „Adevărul e că abia se abține să nu pună mâna pe mine.”

„West?” face Charis, și o trece un fior rece pe șira spinării.

Zenia zâmbeste. „Nu”, zice ea. „Mă refer la Billy. Sunt sigură că ți-ai dat seama.”

Charis simte realmente cum îi cade fața. Nu și-a dat seama deloc. Oare de ce? Acum că i-a spus-o Zenia, îi este foarte clar — de câte ori Billy e prin apropierea ei, îi explodează toată energia prin vârfurile degetelor și prin firele de păr. O înfiorare sexuală, ca a cotoilor. „Ce vrei să spui?” întreabă ea.

„Mă vrea la așternut”, zice Zenia cu o undă de regret în glas. „Vrea să mă reguleze.”

„Te iubește?” o întreabă Charis. Își simte trupul de parcă i s-ar fi topit toate oasele. Are o senzație îngrozitoare. *Billy mă iubește pe mine*, protestează ea, pe mutește. „Billy mă iubește pe mine”, rostește gâtuit. „Așa zice.” Își aude propriul glas ca pe un scâncet. Oare când i-a spus ultima oară c-o iubește?

„O, nu e vorba de dragoste”, zice Zenia, blând. „Mă refer la ceea ce simte el pentru mine. E vorba de ură. Ade-sea bărbaților le e greu să facă diferența. Dar tu știai deja, nu-i așa?”

„Ce vrei să spui?” șoptește Charis.

Zenia râde. „Hai, doar nu ești copil! E îndrăgostit de fundul tău. Sau de altă parte a trupului, de unde să știu eu? În orice caz, nu-ți iubește sufletul, nu te iubește pe *tine*. Și-și ia ce-i place, chiar fără voia ta. L-am urmărit cu atenție, e un rahat nesătul; în esență, sunt cu toții niște violatori. Ești o naivă, Karen. Crede-mă, un bărbat vrea un singur lucru de la o femeie: sexul. Ceea ce contează e cât îi faci să-ți plătească pentru asta.”

„Nu vorbi așa”, zice Charis. „Încetează!” Simte cum se rupe ceva în ea, cum se prăbușește, ca un uriaș balon

iridiscent sfâșiat și devenit cenușiu ca un plămân înțepat. Ce-ți mai rămâne dacă înlături dragostea? Doar brutalitatea. Doar rușinea. Doar sălbăticia. Doar durerea. Ce-o să se-aleagă atunci de darurile ei, de grădina ei, de găinile ei, de ouăle ei? De toate strădaniile ei? Tremură, simte cum i se face rău de la stomac.

„Sunt doar realistă, să știi”, zice Zenia. „Singurul lucru pentru care vrea să mi-o pună e că știe că nu are cum. Nu-ți face griji, o să uite tot după ce-am să plec. Țștia n-au memorie. De-ai-a vreau să plec, Karen; pentru tine.”

Surăde în continuare. Se uită la Charis, iar din chipul ei întunecat, profilat pe lumina slabă a becului, nu i se văd decât ochii roșii, ca două faruri; privirea asta îi pătrunde lui Charis adânc, tot mai adânc în trup. E o privire resemnată. Zenia își acceptă propria-i moarte.

„Dar ai să mori”, zice Charis. Nu poate să îngăduie să se întâmple asta. „Nu te lăsa!” Începe să plângă. O strânge pe Zenia de mână, sau Zenia o strânge pe ea de mână, de parcă s-ar îmbrățișa peste masa plină de vase nespălate.

Charis stă întinsă, trează, pe întuneric. Billy s-a întors târziu, după ce s-a culcat ea, dar nu a luat-o în brațe, ci s-a întors cu spatele și-a adormit. În ultima vreme face adesea așa. De parcă s-ar fi certat. Acum însă știe că mai există un motiv: nu ea e cea dorită, ci Zenia.

Dar Billy o dorește pe Zenia numai cu trupul. De-aceea e atât de nepoliticos cu ea — trupul lui nu e totuna cu spiritul. Din același motiv e atât de rece și cu Charis: trupul lui vrea ca ea să se dea deoparte, pentru ca el să o poată înșfăca pe Zenia, să o lipească de dulapul din bucătărie, s-o posede împotriva voinței sale, chiar dacă e atât de bolnavă. Poate că el nici nu-și dă seama că-și dorește lucrul ăsta. Dar așa e.

Se stârnește vântul. Charis aude cum trece prin arborii goi și cum iscă valuri pe lac. Cineva se îndreaptă spre ea peste ape — o femeie cu părul spălăcit, abia atingând unde cu tălpile goale, îmbrăcată într-o cămașă de noapte rărită de vreme, plutind ușor. Charis închide ochii și se concentrează asupra imaginii dinlăuntrul ei, încercând să vadă despre cine este vorba. Lumina lunii din capul ei e umbrită de nori repezi; dar, deodată, cerul se luminează și îi vede chipul. E Karen, Karen surghiunita. Vine de departe. Se apropie cu chipul ăla speriat, lipsit de vlagă, pe care Charis îl vedea odinioară în oglindă, izbucnind din întuneric ca o stafie detronată, repezindu-se spre casa asta unde se izolase și se crezuse în siguranță, poruncindu-i s-o lase să intre în ea, să se contopească și să se bucure din nou de trupul lor comun.

Charis nu e Karen. Nu mai e Karen de mult și nici nu mai vrea să fie vreodată. O îmbrânțește cu toată puterea, o împinge spre apă, dar de data asta Karen nu se scufundă. Plutește din ce în ce mai aproape, deschide gura. Vrea să vorbească.

33

Karen nu s-a născut din părinți potriviți. Așa presupunea bunica lui Charis, iar ea e de aceeași părere. Persoanele de genul ăsta trebuie să caute multă vreme, să scotocească peste tot ca să-și găsească adevărații părinți. Dacă nu, n-au decât să treacă prin viață și fără ei.

Karen avea șapte ani când și-a cunoscut bunica. În ziua aceea, purta o rochiță de bumbac cu tighele pe poale, legată cu o eșarfă, iar codițele ei de mătă, blond pal, împletite atât

de strâns încât își simțea ochii ca de chinezoaică, se terminau în niște fundițe asortate. Mama îi scrobise rochița, așa că era cam țeapănă, dar și cam lipicioasă, din cauza arșiței sfârșitului de iunie. Luaseră trenul, iar când Karen se ridicase de pe bancheta fierbinte, plușată, fusese nevoită să-și dezlipească poalele rochiei de pe coapse. O duruse, dar fusese destul de deșteaptă să nu zică nimic.

Mama ei era îmbrăcată într-un compleu de in crem, compus dintr-o rochie fără mâneci și-o jachetă cu mâneci scurte pe deasupra. Purta o pălărie de pai albă, geantă albă, pantofi asortați și-o pereche de mănuși albe de bumbac, pe care însă le ținea în mână. „Cred c-o să-ți placă”, îi tot spunea agitată. „Tu semeni mult cu bunica ta, în anumite privințe.” Era o noutate pentru Karen, pentru că mama fugise de la fermă când avea doar șaisprezece ani. Făcuse tot felul de munci istovitoare ca să strângă bani și să studieze. Astfel ajunsese învățătoare. Făcuse toate astea ca să scape de sub papucul propriei sale mame — o cucuvea bătrână și nebună. Nici cu pușca n-o mai puteai întoarce în grămada aia de gunoi, cel puțin așa zicea.

Și totuși, iată-le în trenul care le ducea spre ferma pe care ea o ura atât, cu geamantanul plin cu hainele de vară ale lui Karen, frumos împăturite, așezat alături de valijoara mamei sale, cu lucruri doar pentru o noapte, în plasa de bagaje de deasupra. Treceau peste câmpii necultivate, pe lângă case izolate, cu grajduri mohorâte și dărăpănate, pe lângă cirezi de vite. Mama lui Karen ura vacile. Una din poveștile ei era despre cum trebuia să se scoale ea iarna, în miezul nopții, pe viscol, și să iasă tremurând în zăpada troienită ca să dea la vite. Dar acum i-a spus cu glasul cel mai dulce pe care îl folosea cu copiii ei de clasa a doua: „Au

să-ți placă vacile.” S-a uitat în oglinjoara pudrierii, să se asigure că nu i s-a luat rujul de pe buze, apoi i-a zâmbit lui Karen, să vadă ce efect avuseseră vorbele sale. Karen a surâs și ea, cam nesigură. Era obișnuită să zâmbească și când n-avea chef. Urma să treacă în clasa a doua în septembrie; spera să nu fie repartizată în grupa mamei sale.

Nu era prima oară când pleca de acasă. Mai fusese trimisă și la mătușa Viola, sora mai mare a mamei. Uneori, stătea acolo numai peste noapte, când mama ieșea în oraș; alteori însă, mai ales vara, rămânea la ea săptămâni întregi. Mama avea nevoie de multă odihnă vara, din cauza nervilor. *Ei, cine n-ar avea nervi, în situația asta?* zicea mătușa Vi dezaprobat, de parcă la ce s-ar fi putut aștepta mama lui Karen? Vorbea cu unchiul Vern, dar se uita pieziș la Karen, de parcă ea ar fi fost cauza nervilor ălor. Dar n-avea dreptate, pentru că ea făcea mereu ceea ce i se spunea, deși uneori mai greșea; și mai erau și alte lucruri, ca mersul în somn, în privința cărora nu avea ce face.

Nervii mamei erau din cauza războiului. Tatăl lui Karen fusese ucis pe front, înainte ca ea să se nască, și-o lăsase pe mama ei s-o crească singură — lucru care, se știe, era cumplit de greu, practic imposibil. Mai era și altceva, care avea legătură cu nunta mamei lui Karen, mai bine zis cu absența ei. Dacă mama și tatăl ei fuseseră sau nu căsătoriți era unul dintre multele lucruri de care nu era sigură Karen, deși mama ei își zicea doamnă și purta verighetă. Nu existau fotografii de la nuntă, dar în timpul războiului lucrurile se petrecuseră altfel; toată lumea spunea asta. Era ceva în tonul mătușii Vi care o cam puneă pe gânduri: ea era o complicație, cineva despre care se putea vorbi doar evaziv. Deși nu era orfană, se simțea ca și cum ar fi fost.

Lui Karen nu-i era dor de tatăl ei mort, pentru că n-avea cum să iubească un necunoscut. Dar mama îi spusese că se cuvenea să-i fie dor. Aveau o fotografie înrămată de-a lui — singur, în uniformă, cu figura prelungă și osoasă solemnă, mort parcă încă de-atunci — care apărea și dispărea de pe polița șemineului, în funcție de starea de sănătate a mamei. Când se simțea în stare să se uite la ea, apărea; dacă nu, nu. Karen se folosea de fotografia tatălui ei ca de un fel de buletin meteorologic. Când dispărea, știa că nu-i a bună și căuta să nu i se simtă prezența. Numai că nu-i reușea mereu, sau îi reușea prea bine, iar mama o acuza că e cu capul în nori, că n-o ajută, că nu-i pasă, că nu se gândește decât la ea, iar vocea îi creștea în intensitate, din ce în ce mai mult, periculos, ca mercurul unui termometru pe porțiunea roșie.

Karen încerca să fie de ajutor, să-i pese. Și i-ar fi păsat, dacă ar fi știut de ce trebuia să-i pese. În afară de asta, trebuia să mai țină cont de culori și de sunete. Cu ore întregi înaintea furtunilor, când cerul era încă liniștit și azuriu, simțea șoapta depărtată a fulgerelor strecurându-i-se prin brațe. Auzea telefonul înainte să sune, auzea cum se acumulează durerea în mâinile mamei sale, ca apa îndărătul unui baraj, gata să se reverse, iar ea stătea înspăimântată în mijlocul camerei privind aiurea, ca o idioată, după cum spunea mama ei. *Proasto!* Poate chiar era o proastă, pentru că uneori nici nu înțelegea ce i se spune. Nu auzea cuvintele, auzea dincolo de cuvinte; în schimb, auzea chipurile și ceea ce se petrecea îndărătul lor. Se trezea noaptea lângă ușă, cu mâna pe clanță, și se minuna cum de ajunsese acolo.

De ce faci asta? De ce? zicea mama ei, scuturând-o, iar Karen nu știa ce să-i răspundă. *Doamne, ești idioată! Nu-ți dai seama ce ți s-ar putea întâmpla dacă ieși?* Karen nu știa, iar

maică-sa continua: *Te-nvăț eu minte! Nerușinato!* Și-i dădea cu papucul peste picioare, cu paleta de întors clătite, cu coada de mătură, sau cu ce-avea la îndemână; în clipele acelea, din ea izbucnea o lumină roșie și vâscoasă care se revărsa asupra lui Karen, făcând-o să se zvârcolească și să tipe. „Dac-ar trăi taică-tău, el ar face asta, și ar face-o mult mai tare, crede-mă!” Bătaia era singura sarcină pe care mama ei o atribuia tatălui său, așa că începuse să se simtă ușurată, în taină, că murise.

În mod normal, mama lui Karen nu spunea cuvinte ca *Iisuse* sau *Dumnezeule* sau *cățea*; de obicei, nu înjura. Asta se întâmpla doar când avea crize de nervi. Karen plângea din răspuțeri când mânca bătaie, nu atât din cauza durerii, cât pentru că trebuia să arate că se căia, deși nu-și prea dădea seama de ce. De asemenea, dacă nu plângea, mama continua s-o bată până-i dădeau lacrimile. *Îndărătnico!* Însă, la un moment dat, trebuia să se mai și oprească, pentru că risca să ia bătaie și pentru că plânge prea mult. *Încetează cu gălăgia! Încetează chiar acum!* Uneori nu se putea opri niciuna dintre ele, și-atunci era cel mai rău. Mama nu se putea abține din cauza nervilor.

Apoi îngenunchea și-o îmbrățișa pe Karen, o strângea de nu mai putea respira. Plângea și zicea: „Iartă-mă, te iubesc, nu știu ce m-a apucat. Iartă-mă.” Karen încerca să-și stăpânească lacrimile, încerca să zâmbescă, pentru că mama ei o iubea. Când ești iubit, lucrurile se rezolvă de la sine.

Mama ei se parfuma cu Tabu; avea oroare de mirosurile urâte. Și în momentele acelea, în încăpere mirosea a Tabu încins.

Vi, mătușa lui Karen, n-o iubea cine știe cât, dar măcar n-o atingea, așa că nu era rău la ea. Karen dormea în camera de

oaspeți, în care se aflau niște perdele cu trandafiri mari și stridenți, portocalii și roz, ca niște conopide. Căuta să nu stea în calea nimănui. Ajuta la spălatul vaselor fără să i se ceară, își ținea batistele frumos împăturite în sertarul de sus al biroului și șosetele puse pe perechi, și nu se murdărea niciodată. „E un copil destul de cuminte”, zicea mătușa Vi la telefon. „Da’ nu-i mare lucru de capul ei. Moale și searbădă. Păi, o hrănesc și-o țin curată, nu-i mare lucru. Oricum, e doar un gest de milă creștină, nu e ca atunci când ai copiii tăi. Zău, nu mă deranjează deloc.”

Unchiul Vern mergea chiar mai departe. „Cine-i fetița mea?” exclama el. Voia s-o țină pe Karen pe genunchi, o mângâia în creștet, își apropia obrazul de-al ei, îi zâmbea și-o gâdila la subsuori; ei nu-i plăcea deloc, dar râdea nervos, pentru că simțea că asta aștepta el de la ea. „Ne distrăm bine împreună, nu-i așa?” o întreba el plin de sine; dar nu credea în ceea ce făcea; își închipuia doar că așa trebuie să se poarte cu ea. „N-o mai sâcâi atât”, zicea mătușa Vi, acră.

Pielea unchiului Vern era albă de la brâu în sus și roșie în jos. Tundea gazonul în pantaloni scurți duminica seara, când mătușa Vi era la biserică, și atunci se înroșea și mai tare, cu toate că lumina din jurul lui era întunecată, de-un verde-marونیu noroiu. Dimineața, îl auzea din pat cum grohăie și geme în baie. Își acoperea urechile cu perna.

„E somnambulă, dar nu prea tare”, zicea mătușa Vi la telefon. „Țin ușile încuiate, așa că nu poate să iasă. Nu înțeleg de ce Gloria face atâta caz pe tema asta. Bineînțeles, e cu nervii la pământ. Nu-i ușor să fii părăsită așa... cu un copil pe cap. Simt că trebuie s-o ajut. Sunt, totuși, sora ei.” Cobora vocea la aceste cuvinte, de parcă ar fi spus un secret.

Unchiul și mătușa ei nu locuiau într-un apartament, așa, ca ele două, ci într-o casă — o casă nouă, de la periferie, cu podelele acoperite de covoare. Unchiul Vern făcea afaceri cu mobilier casnic și imediat după război cererea era foarte mare, așa că îi mergea bine. În perioada asta plecase în vacanță împreună cu mătușa Vi, în Hawaii. De aceea, Karen nu avusese cum să mai stea la ei și fusese nevoită să se ducă la bunica. Trebuia să plece pentru că mama ei avea nevoie de odihnă. Avea o nevoie urgentă; Karen știa cât de urgentă. Când și-a dezlipit rochia apretată de pe picioare, i s-a luat și pielea, pentru că în seara precedentă mama o lovise cu paleta de întors clătitele, nu cu partea lată, ci cu muchia, și îi dăduse sângele.

Bunica le-a întâmpinat la gară, cu o rablă de camionetă albastră.

„Ce mai faci, Gloria?” i-a zis ea mamei lui Karen, în timp ce-și strângeau mâinile, ca două străine. Bunica avea mâini mari, arse de soare, și la fel îi era și chipul; avea ceva ca un cuib cenușiu în creștetul capului și abia după câteva clipe Karen și-a dat seama că e un coc. Purta salopetă, și încă una murdară. „Așadar, ea e mititica de Karen.” Avea fața brăzdată și căzută, un nas ascuțit și ochii mici, albaștri, ce străluceau pe sub sprâncenele sârmoase, iar dinții îi erau mari și ciudat de regulați, și atât de albi încât păreau aproape strălucitori. Zâmbea. „Hai, că nu te mănânc”, i-a spus ea lui Karen. „Azi în niciun caz. Ești prea slăbănoagă, oricum; tre’ să te pun la-ngrășat.”

„O, mamă”, a zis Gloria plină de reproș, cu glasul ei dulce pentru clasa a doua. „N-o să-și dea seama că glu-mești.”

„Atunci ar face bine să se prindă repede”, a zis bunica. „O parte din ceea ce-am spus e, oricum, adevărat, E prea slabă. Dacă-ș avea un vițel ca ea, aș zice că-i mort de foame.”

Pe scaunul de lângă șofer zăcea un collie negru cu alb, pe o pătură în carouri murdară. „Treci în spate, Glennie”, a zis bunica, iar câinele și-a ciulit urechile, a dat din coadă, apoi a coborât și s-a cățarat în spatele camionetei. „Haideți înăuntru”, le-a îndemnat bunica, apucând-o pe Karen ca pe un sac și așezând-o pe scaun. „Dă-te mai încoace, să aibă loc și mama ta.” Karen s-a tras pe scaun; o ustura pielea de pe picioare. Mama ei s-a uitat la părul de câine și a ezitat. „Intră odată, Gloria”, i-a poruncit bunica aspru. „Nu e mai murdar ca altădată.”

A condus cu viteză, fluierând fals, cu cotul sprijinit de portieră. Amândouă geamurile erau deschise, așa că intra tot praful; mirosul vechi de câine însă persista. Mama lui Karen și-a scos pălăria albă și și-a aplecat capul pe geam. Karen, așezată la mijloc, înghesuită, se simțea cam rău și încerca să-și imagineze că e un câine, pentru ca mirosul ăla să i se pară plăcut.

„Iată-ne din nou acasă, tra-la-la, tra-la-la”, zicea bunica jovial. A luat-o brusc pe o ulicioară plină de hârtoape, iar Karen a dat cu ochii de un schelet uriaș, ca de dinozaur, așezat în iarba plină de buruieni din fața casei. Era ceva ruginiu, cu țepi ascuțiți și cu oase încrustate. Voia să întrebe ce era, dar se temea încă de bunica ei și, oricum, camioneta se oprise și aerul se umpluse de lătrături, de cotcodăceli, de sâsâieli, de grohăieli, iar bunica ei striga întruna: „Plecați de-aici, hai! Ușșș-ușșș. Hai, copii!”

Karen nu vedea nimic afară, așa că s-a uitat la mama ei. Aceasta stătea țepăună, cu pălăria pe genunchi, cu ochii

strâns închiși, și-și frământa mânușile albe, de bumbac, de le făcuse cocoloș.

În cadrul geamului a apărut chipul bunicii. „Doamne, Gloria”, a zis ea, deschizând larg portiera. „Sunt doar niște găște.”

„Gâștele alea sunt criminale”, a zis mama lui Karen, dar a coborât totuși din camionetă. Karen s-a gândit că mama ei n-ar fi trebuit să-și pună pantofii albi, pentru că în curtea din fața casei nu era gazon, ci o colcăială noroioasă, uscată doar pe alocuri, înțesată de tot felul de excremente animale. Ea nu văzuse la oraș decât rahat de câine. Acum erau doi câini în curte, cel alb cu negru și încă unul, mai mare, maro cu alb, și începuseră amândoi să mâne cârdul de găște înspre curtea de păsări, lătrând și dând din cozile lor stufoase. În jur roiau muștele.

„Da, pot să te ciugulească zdravăn”, a zis bunica lui Karen. „Trebuie să le ții piept! Arată-le că ești puternică.” A întins brațele spre Karen, dar Karen a zis: „Pot să cobor și singură”, iar bunica a spus: „Bravo ție.” Mama lui Karen o pornise deja înainte, cu valijoara ei într-o mână, apărându-se cu poșeta de muște, croindu-și drum prin curte, printre grămezile de rahați, cu tocurile alea înalte; bunica a profitat de ocazie și a zis: „Maică-ta-i o găgăuță. O isterică. Așa a fost totdeauna. Sper să fii altfel!”

„Ce-i chestia aia?” a zis Karen, prinzând curaj, dându-și seama că asta se aștepta de la ea.

„Ce chestie?” a întrebat bunica, de piciorul căreia se freca un porc de mărime mijlocie. Începuse să-i amușineze șosetele lui Karen, cu râțul ăla care te băga în sperieți, umed și moale ca un ochi, bălos ca o gură. „Asta de-aci e Pinky. E o scroafă.”

„Nu”, a zis Karen. Știa și ea ce e, doar mai văzuse prin poze. „Aia mare, din fața casei.”

„Vechiul cultivator”, i-a răspuns bunica, lăsând-o nedumerită asupra înțelesului acestui cuvânt. „Hai!” A pornit-o cu pași mari spre ușă, cu geamantanul lui Karen sub braț. Karen s-a ținut după ea. Din depărtare se-auzeau numai lătrături și cotcodăceli. Scroafa le-a urmat până la ușă și apoi, spre mirarea lui Karen, a intrat în casă. Știa cum să deschidă cu botul ușa de plasă.

Erau în bucătărie, unde nu erau grămezi de gunoi, așa cum se așteptase Karen. Pe masa ovală, acoperită cu o mușama verde-deschis, imprimată cu căpșuni, se aflau un ceainic uriaș și câteva farfurii vechi. Se mai vedeau niște scaune verde-măr, o mașină de gătit cu lemne și o canapea veche, de catifea maro, plină de ziare. Și pe dușumea erau grămezi de ziare, acoperite cu un pled uzat.

Mama lui Karen se așezase într-un balansoar de lângă fereastră și părea epuizată. Costumul ei de in se șifonase. Își scosese pantofii și își făcea vânt cu pălăria, dar când a văzut porcul intrând, a scos un țipăt ușor.

„Nu-ți face probleme, e de-a casei”, a zis bunica.

„Asta întrece orice măsură”, a exclamat mama lui Karen, cu o voce crispată, fierbând de mânie.

„E mai curată ca mulți oameni”, a zis bunica. „Și chiar mai deșteaptă. Oricum, e casa mea. Tu să faci ce vrei la tine-acasă. Nu te-am chemat eu și nici nu te dau afară, dar câtă vreme ești aici, n-ai decât să iei lucrurile așa cum sunt.”

A scărpinat-o apoi pe Pinky după ureche și i-a tras o palmă peste fund, iar scroafa a grohăit ușor, s-a uitat la bunica, apoi s-a tolănit pe cuvertura de lână. Mama lui Karen a izbucnit în lacrimi, a sărit din balansoar și s-a repezit

afară, numai în ciorapi, ștergându-se la ochi cu mânușile. Bunica a început să râdă. „Stai liniștită, Gloria”, a strigat. „Pinky nu poate să urce scările.”

„De ce nu?” a întrebat Karen șoptit. Nu mai auzise pe nimeni vorbindu-i așa mamei sale.

„Are picioarele prea scurte”, i-a răspuns bunica. „Acu’ poți să-ți dai rochia jos, dacă mai ai și alte haine, ca să m-ajuti să curăț cartofii.” A oftat. „Trebuia să am băieți!”

Karen și-a deschis geamantanul și a găsit niște pantaloni lungi de bumbac, pe care și i-a pus într-o încăpere pe care bunica ei o numea salonul din spate. Nu voia să-și pună șortul, din cauza rănilor de pe picioare. Trebuiau să rămână secretul ei și-al mamei. N-avea voie să scoată niciun cuvânt despre coada de mătură sau despre paleta de întors clătite, pentru că ieșea scandal, ca atunci când mama ei îl pocnise drept în față pe un băiețel din clasa a doua și fusese cât pe-acți să-și piardă slujba, și fără slujbă ce-ar mai fi mâncat ele?

„Am să-ți arăt camera ta mai târziu, după ce-i trec pandaliile Gloriei”, a zis bunica.

Apoi, Karen a ajutat-o să spele cartofii, într-o bucătărioară separată de cea mare, în care se găseau o mașină electrică de gătit și-o chiuvetă metalică numai pentru apă rece. Bunica ei îi zicea „oficiu” acestei încăperi. A intrat și scroafa acolo, grohăind rugător, până ce bunica a dat-o afară. „Nu acum, Pinky”, i-a spus ea. „I se face rău dacă mănâncă prea mulți cartofi cruzi. Da’ tare-i plac! Nu se dă-n lături nici de la băutură, și asta nu-i face bine deloc. Animalelor le cam place să tragă la măsea, dacă le dai!”

La cină au mâncat cartofi fierți și tocăniță de pui cu pesmeți. Lui Karen nu-i prea era foame. Le-a aruncat o parte

din porția ei, pe furiș, scroafei și celor doi câini care stăteau sub masă. Bunica a văzut-o, dar n-a zis nimic, așa că ea a tras concluzia că nu făcea ceva rău.

Mama ei a coborât la cină tot în costumul de în. Se spă-lase pe față, își îmborsărase rujul și acum surâdea crispat. Karen cunoștea expresia asta: însemna că mama ei avea de gând să reziste până la capăt; iar dacă nu reușea, lucrurile n-or să stea prea bine pentru Karen.

„Mamă, ai niște șervețele?” a întrebat mama lui Karen.

Gura ei își lărgise brusc zâmbetul, de parcă i-ar fi tras cineva colțurile gurii în lături.

„Niște ce?” a întrebat bunica.

„Șervețele de masă”, a spus mama.

„Măi, să fie, Gloria! Șterge-te cu mâneca”, a zis bunica.

Gloria a strâmbat din nas către Karen. „Vezi vreo mânecă?” a întrebat ea. Își scosese jacheta, așa că avea brațele goale. Schimbase tactica. Hotărâse s-o ia în râs pe bunica.

Bunica i-a surprins însă privirea și s-a încruntat. „Știi bine că sunt în sertarul comodei”, a zis ea. „Nu sunt o sălbatică, dar asta nu-i petrecere. Cine vrea să-și ia!”

Ca desert, aveau piureu de mere și-apoi ceai tare cu lapte. Bunica i-a dat și lui Karen o ceașcă, dar mama ei a spus: „O, mamă, ea nu bea ceai”, iar bunica a replicat: „Acum o să bea.” Karen a crezut că avea să se iște o ceartă, dar bunica a adăugat: „Dacă vrei s-o lași cu mine, atunci las-o cu mine! Bine’nțeles, poți s-o iei înapoi.”

Și mama lui Karen a tăcut.

După ce au terminat de mâncat, bunica a adunat oasele de pui și le-a pus înapoi, în cratița de tocană, apoi a așezat farfuriile pe dușumea. Animalele s-au îmbulzit în jurul lor, lingând și sorbind.

„Nu din farfurii”, a îngăimat mama lui Karen.

„Au mai puțini microbi pe limbă decât oamenii”, a replicat bunica.

„Ești nebună!” a zis mama lui Karen, gătit. „Ar trebui să fii dusă la balamuc!” A fugit apoi în curte cu mâna la gură. Bunica a urmărit-o cu privirea. După care a ridicat din umeri și a continuat să-și soarbă ceaiul.

„Există o curățenie interioară și una exterioară”, a zis ea. „Curățenia dinăuntru e cea mai bună, dar Gloria n-a făcut niciodată deosebirea asta.”

Karen nu știa ce să facă. Și-a imaginat propriul stomac plin de bale și de microbi de la câini și de la porc; dar, ciudat, nu i s-a făcut greață.

Mai târziu, când a urcat la etaj, a auzit-o pe mama ei plângând, un sunet pe care îl mai auzise de multe ori. A intrat timidă în dormitorul din care răsuna plânsetul acela. Mama ei stătea pe marginea patului, părând mai depri-mată ca oricând. „N-a fost niciodată ca o mamă adevărată”, rostea ea printre suspine. „Niciodată!”

O strângea pe Karen la piept, sprijinindu-și fruntea în părul ei, zguduită de plâns, iar Karen se întreba ce voia să spună cu asta.

Mama lui Karen a plecat a doua zi, înainte de micul dejun. Zisese că trebuie să se întoarcă în oraș, pentru că avea programare la doctor. Bunica a condus-o cu camioneta la gară, și a venit și Karen, să-și ia rămas-bun. Se îmbrăcase cu pantaloni lungi, din cauza coapselor care o usturau iar. Mama ei a ținut-o tot drumul de umeri.

Înainte de-a porni motorul, bunica a dat drumul la găștele din coteț. „Sunt găște de pază”, a zis ea. „Ele și

Cully au să aibă grijă de toate. Dacă îndrăznește să intre cineva, Cully o să-l pună jos, iar găștele or să-i scoată ochii. Stai aici, Cully! Glenn, urcă!" A condus la fel de repede ca la venire, dar de data asta n-a mai fluierat.

Când a sosit momentul să-și ia rămas-bun, mama a sărutat-o pe obraz, a strâns-o la piept, i-a spus c-o iubește și să fie cuminte. Pe bunica n-a sărutat-o. Nici măcar nu și-a luat la revedere de la ea. Karen s-a uitat curioasă la chipul bunicii. Era stană de piatră.

Karen a vrut să aștepte până se pune trenul în mișcare. Mama i-a făcut semn pe geamul vagonului, fluturându-și mânușile, ca pe niște stegulețe. Era ultima oară când își vedea mama adevărată, cea care mai putea încă zâmbi și face semne, deși în clipa aceea n-avea de unde să știe.

Apoi Karen și bunica s-au întors la fermă și și-au luat micul dejun, alcătuit din porridge de ovăz cu zahăr brun și cu multă smântână proaspătă. După plecarea mamei, bunica nu prea mai vorbea. Karen s-a uitat la ea peste masă. S-a uitat cu multă atenție. Bunica era mai bătrână decât i se păruse ei cu o zi înainte; gâtul îi era mai sfrijit și pleoapele mai încrețite de riduri. În jurul capului ei plutea o lumină pală, albastruie. Cât despre dinți, Karen își dăduse deja seama că erau falși.

34

După micul dejun, bunica o întreabă: „Ți-e rău?” „Nu”, răspunde Karen. O ustură încă picioarele, dar asta nu înseamnă că îi e rău, după cum zice și mama ei. N-are chef să fie trimisă în pat, vrea să iasă afară. Vrea să vadă găinile.

Bunica se uită lung la ea, dar nu zice decât: „Ce-ar fi să-ți pui pantalonii scurți? Azi o să fie zăpușeală mare”, dar Karen nu vrea și-atunci se duc împreună să adune ouăle. Căinii și porcul n-au voie să vină cu ele, căinii pentru că vor mereu să adune găinile, iar lui Pinky îi plac ouăle. Zac câteștrei pe dușumeaua din bucătărie; căinii dau din coadă, iar scroafa pare gânditoare. Bunica ia un coș de nuiete cu un șervet de vase în el, în care să pună ouăle.

Cerul e strălucitor, strălucitor de albastru, ca un pumn în ochi — o baltă de culoare fierbinte; cântecul ascuțit al greierilor o săgetează pe Karen până-n creier. Părul bunicii ia foc și arde ca lâna în razele soarelui. Merg amândouă pe cărarea străjuită de buruieni înalte, de ciulini și de vâlul-miresei, cu mirosul lor mai profund și mai verde decât simțise Karen vreodată, amestecându-se cu izurile dulceașe-înțepătoare de la grajd, încât nu-și mai dă seama dacă miroase frumos sau urât sau, pur și simplu, atât de puternic și învăluitoare încât se simte sufocată.

Cotețul se află lângă gardul de sârmă care înconjoară grădina, unde se văd mușuroaiele de cartofi, un rând de lăptuci dantelate și araci învăluiți de fasole, cu florile roșii zumzăind de albine. „Cartofi, lăptuci, fasole”, îi spune lui Karen bunica, sau, poate, și-o spune ei însăși. „Găini”, adaugă ea când ajunge la coteț.

Găinile sunt de două feluri: albe, cu bărbii roșii, și maroniu-roșcate. Râcăie și cârăie și se uită pieziș la Karen cu ochii lor galbeni de șopârlă, mai întâi cu unul, apoi cu celălalt; penele le scânteiază multicolor în lumină, ca roua. Karen nu se mai satură să se uite la ele, până când bunica o apucă de braț. „Ouăle nu sunt afară”, îi spune ea.

Înăuntru, cotețul e umed și întunecos. Bunica bâjbâie prin lădițele cu paie și pe sub cele două găini rămase încă în cuibar, apoi pune ouăle în coș. Îi dă unul și lui Karen. Are o strălucire blândă care vine dinăuntru lui. E ușor umed, cu resturi de găinaț și de paie. Și e cald. Karen simte o zbatere îndărătul coapselor și fierbințeala din ou îi pătrunde până în creier. Oul e moale în mâinile ei, ca o inimă care bate învăluită într-o coajă de gumă. Crește, se umflă și, în timp ce se întorc prin grădină, prin arșița soarelui și vibrațiile albinelor, devine atât de mare și de fierbinte, încât e nevoită să-i dea drumul din mână.

Când și-a revenit, era întinsă în pat, pe burtă. Bunica o spăla pe picioare. „N-am fost o mamă potrivită pentru ea”, zicea. „Și nici ea n-a fost o fiică potrivită pentru mine. Și uite ce-a ieșit. Dar asta e!” Și-a pus mâinile mari și bătătoare pe picioarele lui Karen; la început, a durut-o și mai rău, pe urmă însă s-a încălzit din ce în ce mai mult, apoi s-a răcit și, până la urmă, a adormit.

Când s-a trezit, era afară. Se făcuse destul de târziu, dar era lună nouă; în lumina slabă se vedeau trunchiurile copacilor și umbrele lăsate de crengile lor. La început, s-a speriat, pentru că nu știa unde se află și cum ajunsese acolo. Mirosea adânc și dulce, era o pâlpâire florală — mai târziu, avea să afle că parfumul venea de la regina-noptii — și-o zbatere de fluturi albi care o sărutau cu aripile pe obraz. Undeva, prin apropiere, murmură un izvor.

Apoi a auzit o respirație și a simțit un bot umed în palmă. Ceva moale o atinge pe picioare. Cei doi câini erau lângă ea, de-o parte și de alta. Oare lătraseră când ieșise ea din casă? Nu știa, nu-i auzise. Dar nu-și mai făcea griji acum, pentru că ei cunoșteau drumul spre casă. A stat

acolo mult timp, inspirând fără saț mireasma arborilor, a câinilor, a florilor nocturne și-a apei, pentru că asta-și dorește ea cel mai mult: să stea singură în noapte. Nu se mai simțea rău deloc.

Până la urmă, câinii au început s-o împingă încetișor, au întors-o și au mânat-o spre casa întunecată. Nu se vedea nicio lumină; s-a gândit c-ar fi bine să intre și să urce la ea în pat, fără ca bunica să știe. Nu voia să i se spună că e dificilă sau să fie scuturată sau lovită cu ceva. Dar când a ajuns lângă casă, a văzut-o pe bunica așteptând-o într-o cămașă de noapte lungă, decolorată, cu părul fluturând în bătaia lunii, ținând ușa deschisă; n-a zis nimic. A dat doar din cap către Karen, și Karen a intrat.

S-a simțit bine-venită, ca și cum casa era alta pe timp de noapte; ca și cum intra acolo pentru prima dată. Acum știa că și bunica ei era somnambulă și că vedea pe întuneric.

Dimineața, Karen și-a trecut palmele pe dosul coapselor. N-o mai dureau. Tot ce simțea în locul julturilor ăloră lipicioase care fuseseră acolo era o rețea de linii fine, ca firul de păr; ca niște crăpături într-o oglindă.

Încăperea în care dormea Karen era cel mai mic dormitor de la etaj. Fusesse al mamei ei. Patul era îngust, cu o tăblie zgâriată de lemn negru vopsit. Era acoperit cu o cuvertură albă, ce părea făcută dintr-o mulțime de omizi cusute între ele, și mai erau acolo și un scrin vopsit în albastru, și un scaun cu speteaza dreaptă, în aceeași culoare. Sertarele aveau ziare pe fund; Karen și-a pus hainele împăturite în ele. Perdelele aveau un imprimeu decolorat cu flori de nu-mă-uita. Dimineața, razele soarelui treceau prin ele și se vedea tot praful de pe mobilă și de pe stinghiile

scaunului. Mai erau un covor împletit și un șifonier negru, înghesuit într-un colț.

Karen știa că mama ei urâse încăperea asta; urâse întreaga casă. Ea n-o ura, deși unele lucruri i se păreau ciudate. În dormitorul mare, din față, unde dormea bunica, era o debara plină de cizme bărbătești. Nu aveau baie, doar o toaletă în care se afla o cutie din lemn cu oxid de calciu și o lopățică de lemn cu care să arunci oxidul de calciu în gaură. Există un salon mare în partea din față a casei, cu draperii întunecate la ferestre și o colecție de vârfuri de săgeți indiene adunate de pe câmp, și teancuri uriașe de ziare peste tot pe podea. Pe perete se afla un portret înrămat al bunicului lui Karen, făcut cu multă vreme în urmă, înainte să fie strivit de un tractor. „Nu era obișnuit cu tractoarele”, i-a explicat bunica. „Numai cu caii. Blestematul ăla s-a prăvălit peste el. Mama ta a văzut când s-a întâmplat, avea zece ani. Poate atunci a luat-o razna. El a zis că fusese vina lui că se băgase în cârd cu invențiile diavolului. A mai trăit o săptămână, dar n-am mai avut ce-i face. Când e vorba de oase, nu pot să fac nimic.” A spus toate astea mai degrabă pentru sine decât pentru Karen, așa cum spunea multe alte lucruri.

Tractorul cu pricina încă se mai afla în șopron; bunica lucrase cu el până să îmbătrânească. Acum însă toată treaba o făcea Ron Sloane, un vecin, iar el își folosea propriu-i tractor, propria-i mașină de balotat, propriile-i unelte. La o săptămână după venirea lui Karen, una din găini a căzut cloșcă și și-a făcut cuib pe scaunul tractorului, în loc să stea în cutia ei. Karen a dat de ea clocind pe douăzeci și trei de ouă. „Așa fac”, i-a spus bunica. „Știu că le luăm ouăle, așa că se furișează prin cotloane. Vin și

celelalte și fac ouă peste ea, ca să scape de-o grijă. Curve puturoase.”

Găina cu pricina a trebuit totuși mutată în coteț, din cauza nevăstuicilor. „Vin noaptea”, i-a explicat bunica. „Mușcă găinile de gât și le sug sângele.” Nevăstuicile erau așa subțiri, că încăpeau pe orice crăpătură, cât de mică. Karen și le imagina ca pe niște animale lungi și subțiri, ca pe niște șerpi tăcuți și reci, care se strecurau prin ziduri, arătându-și colții ascuțiți, gata de atac și cu ochii strălucitori și răi. Bunica a pus-o să intre în coteț într-o seară după căderea întunericului, cu lanterna, în timp ce ea stătea afară, să vadă dacă e vreo crăpătură printre scânduri prin care să iasă lumina. Ajungea o singură nevăstuică în coteț ca să le termine pe toate. „Nu ucid de foame”, i-a explicat bunica. „Ucid din plăcere.”

Karen s-a uitat la fotografia bunicului. Pozele nu-i spusese niciodată mare lucru; trupurile din ele erau plate, de hârtie alb-negru, și nu răspândeau nicio lumină. Bunicul avea barbă, sprâncene groase și purta costum negru și pălărie; nu zâmbea. Bunica i-a spus că, înainte de-a se căsători cu ea, fusese menonit, apoi o rupsesse cu ei. Karen n-a înțeles mare lucru, pentru că nu știa ce sunt menonii. Bunica i-a explicat că e o sectă religioasă. Nu foloseau niciun obiect modern, nu ieșeau din comunitatea lor și erau buni agricultori. Îți dădeai imediat seama când un ogor aparținea vreunui menonit, pentru că era arat până-n margine. De asemenea, nu erau de acord cu războiul. Refuzau să lupte. „În vreme de război, sunt tare rău priviți”, zicea bunica. „Unii dintre ei nu vorbesc nici acum cu mine, din cauza lui.”

„Nici eu nu sunt de acord cu războiul”, a zis Karen solemn. Tocmai luase hotărârea asta. Din cauza războiului era mama ei așa nervoasă.

„Da, e-adevărat că Iisus a zis să întorci și obrazul celălalt, dar Dumnezeu a zis ochi pentru ochi și dinte pentru dinte”, a replicat bunica. „Dacă oamenii încep să-i omoare pe-ai tăi, trebuie să ripostezi. Așa gândesc eu.”

„Păi, poți să te muți în altă parte”, a zis Karen.

„Așa au făcut și menonii”, a spus bunica. „Necazul începe atunci când n-ai unde te duce. Ei, ce zici de asta? Îl întreb eu.” Bunica vorbea adesea despre bunicul ca și cum ar mai fi fost în viață — „Îi place o friptură bună la cină”, sau „Nu face niciodată lucrurile de mântuială.” Iar Karen a început să se întrebe dacă nu cumva, într-un fel sau altul, încă mai trăia. Și-atunci, nu putea fi decât în salonul din față.

Poate de aceea nu intrau niciodată în salonul din față și-l foloseau doar pe cel din spate. Stăteau adesea acolo; bunica tricota cuverturi pătrate de lână lucitoare și ascultau radioul, mai ales știrile și buletinul meteorologic. Bunica lui Karen voia să afle dacă va ploua, deși zicea că știe mai bine ca radioul, simțea ploaia în oase. Adormea acolo, în fiecare după-amiază, pe canapea, înfășurată într-una din cuverturile ei terminate, cu proteza pusă într-un pahar, păzită de scroafă și de cei doi câini. Dimineața, era iute și veselă; fluiera, vorbea cu Karen și-i spunea ce să facă; pentru că fiecare lucru putea fi făcut bine sau rău. Dar după-amiaza, după masa de prânz, se moleșea și începea să caște și zicea că se duce să se întindă puțin.

Lui Karen nu-i plăcea să stea trează câtă vreme bunica dormea. Asta era singura perioadă a zilei când i se făcea frică. În restul timpului era ocupată, putea fi de ajutor. Smulgea buruienile în grădină, aduna ouăle, la început cu bunica, apoi și singură. Ștergea vasele, dădea de mâncare

la câini. Dar când bunica ei dormea, nu ieșea din casă, de teamă să nu se depărteze prea mult. Stătea în bucătărie. Uneori se uita prin ziarele vechi. Căuta și studia paginile de umor de la sfârșit de săptămână: dacă le apropiat mult de ochi, chipurile dispăreau într-o mulțime de stelute colorate. Sau stătea la masă și desena cu câte-un ciot de creion pe un petic de hârtie. La început, a încercat să-i scrie mamei sale. Știa să scrie cu litere de tipar, învățase la școală: *Dragă mamă, Ce mai faci, Cu drag, Karen*. Se ducea la cutia poștală de la marginea drumului, pune scrisoarea și ridica semnul roșu, de metal, ca să atragă atenția poștașului că exista corespondență. Dar n-a primit niciun răspuns.

Așa că a renunțat și s-a apucat să deseneze cu ciotul de creion; sau nu desena, și asculta. Bunica sforăia, și uneori murmură câte ceva în somn. Se auzeau muștele bâzâind, vacile în depărtare, găștele gălăgioase, o mașină pe șoseaua cu pietriș. Alte sunete. Apa picurând la chiuveta din oficiu. Zgomot de pași, scârțâituri; ce-o fi? Balansoarul de-acolo, canapeaua? Încremenea, îngheța în arșița după-amiezii, cu firișoarele de păr de pe brațe ridicate, și aștepta să vadă dacă pașii aceia aveau să se apropie.

Duminica, bunica se îmbrăca în rochie, dar nu se ducea la biserică, așa ca mătușa Vi, care mergea de două ori în zilele de sărbătoare. Dar lua Biblia uriașă a familiei din salonul din față și-o așeza pe masa din bucătărie. Închidea ochii, băga un ac cu gămălie între pagini și-o deschidea la cea aleasă de ac. „E rândul tău”, îi spunea lui Karen, iar Karen lua și ea acul, închidea ochii și își trecea mâna peste pagină până când și-o simțea trasă în jos. Apoi bunica ei citea versetul în care se înfipsea acul.

„«Nimeni să nu se amăgească: dacă i se pare cuiva, între voi, că este înțelept în veacul acesta, să se facă nebun, ca să fie înțelept»”, citea ea. „«Căci înțelepciunea lumii acesteia este nebunie înaintea lui Dumnezeu.»¹ Da, acum știu la cine se referă.” Și încuviința din cap.

Totuși, uneori, părea cam derutată. „«Câinii o vor mânca pe Izabela pe ogorul din Israel»²”, zicea. „Ei, acu’ nu-mi dau seama deloc cine-ar putea fi. Trebuie să fie ceva dintr-un viitor mai depărtat.” Nu citea decât un verset în fiecare duminică. Apoi închidea Biblia și o ducea înapoi în salon, se îmbrăca în salopetă și ieșea afară să-și vadă de treburi.

Karen îngenunchează în grădină. Culege fasole într-un coș de nuiele — teci galbene de fasole. Le culege încet, una câte una. Bunica ei le poate culege cu amândouă mâinile deodată, fără să se uite, la fel cum tricotează, dar Karen trebuie să se uite, să găsească întâi păstaia, apoi s-o culeagă. Soarele e alb de fierbințeală; ea e îmbrăcată în pantaloni scurți și o bluză fără mâneci și poartă o pălărie de paie pe care bunica o obligă să și-o pună ca să nu facă insolație. Așa cum stă ghemuită, abia de se mai vede, pentru că fasolea e atât de înaltă. Floarea-soarelui o privește cu ochii ei maronii imenși, cu petalele galbene ca niște flăcări uscate.

Aerul vibrează ca foaia de celofan scuturată peste câmpiile plate; pocnește electric de zumzetul lăcustelor. Vreme bună de fân. La două ogoare depărtare, se aude duduitul tractorului lui Ron Sloane, pocnetele și bufnetele mașinii de balotat. Apoi încetează. Karen ajunge la capătul șirului de fasole. Își smulge un morcov, îl curăță de pământ cu

¹ 1 Corinteni, 3 : 18–19 (n. red.).

² 1 Regi, 21 : 23 (n. red.).

degetele, îl șterge de coapsă și îl ronțăie. Știe că ar trebui să-l spele, dar îi place gustul pământului.

Se-aude un zgomot de motor. Pe alee apare o camionetă verde-închis. Merge repede, stârnind pietrișul de-o parte și de alta. Karen cunoaște camioneta. E a lui Ron Sloane.

De ce nu e pe ogor, de ce-a venit aici? Nu le vine aproape nimeni în vizită. Bunica nu prea vorbește cu vecinii. Zice că sunt toți niște proști și niște bârfitori și se zgâiesc la ea când trece pe stradă sau când se duce în oraș, la cumpărături. A văzut și Karen oameni care fac asta.

Camioneta se oprește cu o frână bruscă; găștele se agită, câinii încep să latre. Se deschide portiera și dinăuntru se prăbușește Ron Sloane. Se clatină pe picioare și se ține de braț. I-a dispărut orice urmă de roșeață din obraji bronzăți și pielea lui arată ca o pungă cafenie. „Unde e?” o întreabă el pe Karen. Miroase a sudoare și-a spaimă. Are mână sfâșiată și brațul îi sângerează. Când ea se uită mai bine, vede că sângele se revarsă în valuri. Durerea și primejdia țâșnesc din el roșu strălucitor. Lui Karen îi vine să țipe, dar nu e în stare, nu poate nici să se miște. O strigă în gând pe bunica, și bunica apare de după colțul casei cu o găleată în mână, vede și ea sângele și o scapă din mână. „Dumnezeule Atotputernic!” exclamă. „Ron!”

Ron își întoarce fața spre ea, într-o implorare jalnică, neputincioasă. „Mașina aia nenorocită de balotat”, asta-i tot ce zice.

Bunica lui Karen se repede spre el. „Hai, copii! Hai, copii!” le spune ea câinilor și găștelor. „Cully, afară”, și toți se retrag lătrând și sâsâind.

„O să fie bine, ai să vezi”, îi spune lui Ron. Întinde mâna, îi atinge brațul și murmură ceva. Karen vede o lumină, o

străfulgerare albăstruie care țâșnește din palma bunicii, apoi dispare, și sângele se oprește. „Gata”, îi spune ea lui Ron. „Dar trebuie să-ajungi la spital. Nu pot decât să-ți opresc sângele. Te duc eu, ești prea slăbit. A fost o venă. O să sângereze din nou, peste o jumătate de oră. Du-te și-adu-mi o cârpă curată”, îi spune ea lui Karen. „Un șervet. Și apă rece.”

Karen stă în spate, în camionetă, cu Glennie, câțelul. Acolo îi place ei să se așeze. Aerul se răsucesce în jurul ei, îi învârtеște părul pe obraz, arborii de pe marginea drumului aleargă îndărăt, neclari; parc-ar zbura. Se duc la spital, la treizeci de kilometri depărtare, în același oraș în care se află și gara; Ron se dă jos, dar nu e în stare să stea în picioare, așa că se așază și lasă capul în jos; și apoi bunica lui Karen îl cuprinde cu un braț, sprijinindu-l, și intră împreună, șontâc-șontâc, în spital, ca în cursele alea pe trei picioare. Karen și Glennie așteaptă în camionetă.

După o vreme, bunica se întoarce. Zice că îl lasă pe Ron Sloane acolo, să-l coasă, și că e în afară de orice pericol. Se duc s-o anunțe și pe doamna Sloane ce s-a întâmplat, să nu fie îngrijorată. Stau la masa din bucătăria doamnei Sloane; bunica lui Karen bea ceai și Karen un pahar de limonadă, iar doamna Sloane plânge și zice mulțumesc, și bunica nu zice cu plăcere. Dă doar din cap, puțin cam țeapănă: „Nu-mi mulțumi mie. Nu eu fac toate astea.”

Doamna Sloane are o fiică de paisprezece ani cu părul spălăcit, mai spălăcit decât al lui Karen, ochii roz și pielea lipsită de orice culoare. Aduce o farfurie cu prăjiturile cumpărate și se tot holbează la bunica, de zici c-or să-i iasă ochii ăia roz din orbite. Doamnei Sloane nu-i place de bunica lui Karen, deși o tot îndeamnă să mai bea ceai. Și nici fetei ei cu părul alb nu-i place de bunica lui Karen. Le e

frică de ea. Spaima le învăluie trupurile, stârnind fiori cenușii de gheață, ca vântul pe oglinda apei. Lor le e frică, dar lui Karen, nu; mai bine zis, nu în același fel. Și ei i-ar plăcea să pună mâna pe sânge, i-ar plăcea să-l poată opri.

Seara, când se mai răcorește, Karen se duce cu bunica la cimitir. Sunt mai puțin de doi kilometri până acolo. În asemenea ocazii, bunica se îmbracă în rochie, dar Karen poate să-și pună orice.

Se duc totdeauna pe jos, nu iau camioneta. Merg pe marginea drumului cu pietriș, pe lângă garduri și șanțurile străjuite de buruieni prăfuite, iar Karen o ține pe bunica de mână. E singura ocazie când face asta. Acum o ține într-un fel diferit — îi simte venele sârmoase, nodurile și pielea flască nu ca fiind *bătrâne*, ci ca pe o culoare. Albatru-deschis. E o mână încărcată de putere.

Cimitirul e mic; și biserica de alături e tot mică; și goală. Oamenii care obișnuiau să vină aici și-au construit alta, mai mare, în apropierea autostrăzii.

„Uite aici îi adăposteam pe femei și pe copii când veneau fenianii”, zice bunica. „Chiar în biserița asta.”

„Ce sunt fenianii?” întrebă Karen; cuvântul o duce cu gândul la un laxativ de care a auzit la radio, *Feen-a-Mint*.

„Niște târâturi din Statele Unite”, îi răspunde bunica. „Irlandezi. Căutau război. Se întindeau mai mult decât le era plapuma.” Povestește despre evenimentul ăsta de parcă s-ar fi întâmplat deunăzi; în realitate, toate astea se petrecuseră cu mult peste șaptezeci de ani în urmă.

„Noi nu suntem irlandezi, nu-i așa?” întreabă Karen.

„Nici pomeneală”, îi răspunde bunica, „deși străbunica ta a fost.” Ea una e mai mult scoțiancă, așa că și Karen e puțin scoțiancă. O parte scoțiancă, o parte englezoaică și-o

parte menonită; restul, ce-o fi fost tatăl ei. După bunica, cel mai bine e să fii scoțian.

Cimitirul e plin de buruieni, deși mai vine câte cineva pe aici: unele dintre morminte sunt curățate. Bunica știe care și de ce e îngropat aici: un accident de mașină la intersecție, patru morți, beți cu toții; un bărbat care și-a zburat creierii cu propria-i pușcă — lumea știa, dar nu vorbea nimeni, pentru că asta era sinucidere și sinuciderea înseamnă blasfemie. O doamnă cu copilașul ei; mormântul copilului e mai mic, ca un legănuș; altă blasfemie, pentru că bebelușul nu avea un tată adevărat. Dar „toți tații sunt adevărați”, zice bunica, „deși nu toți sunt așa cum trebuie.” Pe pietrele de mormânt sunt capete de îngeri, urne și sălcii, mielușei de piatră, flori de piatră; și flori adevărate, care se veștejesc în borcane goale de gem. În cimitir sunt îngropați tatăl și mama bunicii și cei doi frați ai ei. O duce pe Karen să se uite la ei; nu zice „la mormintele lor”, ci „la ei”. Dar vrea mai ales să se uite la bunicul lui Karen. Numele îi e gravat în piatră, la fel și cele două numere ale sale: anul nașterii și anul morții.

„Poate ar fi fost cel mai bine să-l trimit înapoi, la menoniții lui”, zice ea. „Sunt sigură că i-ar fi plăcut să fie cu ai lui. Numai că nu cred că l-ar mai fi primit. Oricum, cel mai bine îi e aici, cu mine.”

Și numele bunicii e gravat dedesubtul lui, dar data din partea dreaptă nu e completată. „Am fost nevoită s-o fac dinainte”, îi spune ea lui Karen. „N-am pe nimeni aici să se ocupe când o fi să fie. Iar Gloria și Vi m-ar arunca, probabil, într-un șanț, ca să nu-și cheltuiască banii. Așteaptă să mor ca să vândă ferma. Sau le-ar trece prin minte să mă mute la oraș, într-o groapă comună. Așa că le-am tras clapa

și mi-am cumpărat propria-mi piatră de mormânt. Mi-am pregătit totul, poa' să vină potopul."

„Nu vreau să mori", zice Karen. Și chiar nu vrea. Bunica e salvarea ei, așa dură cum e. Sau tocmai pentru că e dură. Nu e schimbătoare, nu-ți scapă printre degete. Rămâne mereu aceeași.

Bunica își împinge bărbia înainte. „N-am nicio intenție să mor", zice ea. „Doar trupul moare." Se uită intens la Karen; are o înfățișare aproape sălbatică. Părul din creștet i se zbârlește ca un pâlț de scaieți care își scutură sămânța.

A iubit-o, oare, Karen pe bunica ei? se întreabă Charis, pe la jumătatea drumului spre Insulă, așezată în partea din spate a feribotului, năpădită de amintiri despre ea însăși. Câteodată, da, câteodată, nu. Iubirea e un cuvânt prea simplu pentru amestecul acela de culori tari și dulci, de gusturi înțepătoare și de muchii aspre. „Există mai multe feluri de-a jupui o pisică", zicea bunica, iar Karen se cutremura, imaginându-și-o pe bunica ei chiar făcând lucrul ăsta.

Bunica ieșea adesea cu carabina ei de 22 să împuște hârciogii; dar și iepuri, din care făcea apoi tocană. Omora găinile când îmbătrâneau și nu mai făceau ouă sau când avea poftă de carne de pui; le reteza capetele cu toporul pe butucul de tăiat lemne și le lăsa să se zbată prin curte cu sângele țâșnind din ciotul gâtului, odată cu aburul cenușiu al vieții, în vreme ce curcubeul de lumină din jurul lor se estompa, până la pieire. Apoi le jumulea și le scotea mățele, le părlea tuleiele cu o lumânare, iar după ce le pregătea, punea iadeșul la uscat pe pervazul ferestrei. Avea deja cinci. Karen a vrut să rupă un iadeș, dar bunica a întrebat-o: „Ți-ai pus o dorință?", iar ea nu se putea gândi în

ruptul capului la ceva. „Atunci păstrează-le pentru când o să ai nevoie”, i-a spus bunica.

Karen pune acum mai multe întrebări; face mai multe lucruri. Bunica zice că s-a mai întremat. Când se duce în coteț după ouă, ușuiește găinile dacă încearcă s-o ciugu-lească, iar când cocoșul se repede la picioarele ei goale, îi dă un șut; își ia, uneori, și-un băț, ca să-l altoiască. „E un diavol bătrân și afurisit”, zice bunica. „Nu-i smulge penele, lovește-l. În felul ăsta o să te respecte.”

Într-o dimineață, în timp ce mănâncă șuncă, bunica îi spune: „Asta-i Pinky.”

„Pinky?” zice Karen. Pinky stă lungită pe cuvertură, așa cum face mereu la masă, clipind cu ochii ei tiviți de gene țepoase, așteptând să fie scărpinată. „Păi, uite-o pe Pinky.”

„Vorbesc de Pinky de anul trecut”, zice bunica. „În fiecare an am alta.” Se uită la Karen, peste masă. Are o expresie vicleană; vrea să vadă cum reacționează.

Karen nu știe ce să facă. Ar putea izbucni în plâns, ar putea să se scoale de pe scaun și s-o zbughească afară, așa cum ar face mama ei și cum, de fapt, simte ea însăși. Dar nu; lasă furculița jos, își scoate bucățița de șuncă din gură și-o pune încet pe farfurie; din clipa asta, n-o să mai mănânce în veci șuncă.

„Doamne, ce faci?” exclamă bunica îngrijorată, dar și cu un oarecare dispreț. Ca și cum lui Karen i-ar fi scăpat ceva. „Nu-s decât porci. Sunt drăgălași când sunt mici, sunt deștepți chiar, dar dacă-i las în viață, cresc prea mari. Și când îmbătrânesc, devin sălbatici, șireți, sunt în stare să te mănânce ei pe tine. Te privesc lacom, gata să te înfulece!”

Karen se gândește la Pinky și-o vede zbătându-se prin curte fără cap; aburul ăla cenușiu al vieții se înalță din ea,

iar curcubeul se risipește până nu mai rămâne nimic. O fi ea bunica cum o fi, dar e și criminală. Nu-i de mirare că le e frică tuturor de ea.

35

Era Ziua Muncii. Atunci trebuia să vină mama cu trenul, s-o ia înapoi, la oraș. Karen își făcuse deja geamantanul. Plângea în pătuțul îngust, vârată sub cuvertura de omizi, cu capul sub pernă. Nu voia s-o părăsească pe bunica, dar îi era dor și de mama ei, pe care o cam uitase. Tot ce-și mai amintea erau rochiile ei, mirosul de Tabu și una din vocile ei — cea dulce, mult prea dulce voce de la clasa a doua.

Mama ei însă nu a venit. În schimb, a dat telefon mătușa Vi, iar bunica a spus că intervenise ceva și Karen o să mai stea pe-acolo un pic. „Poți să m-ajuti să pun roșiile la conservă”, a zis ea. Karen a cules pătlăgele și le-a spălat în oficiu, iar bunica le-a opărit, le-a cojit și le-a fiert în borcane.

Apoi a venit vremea să meargă la școală, și tot nu s-a întâmplat nimic. „N-are niciun rost să-ncepi școala aici”, a zis bunica. „O să te trambalezi de colo-colo.” Pe Karen nu o deranja. Oricum, nu-i prea plăcea la școală, era greu să fii atent la atâția oameni deodată, în aceeași încăpere. Ca la radio, când se apropia furtuna: abia distingea vocile.

Bunica a adus Biblia cea mare din salonul din față și a pus-o pe masa din bucătărie. „Ia să văd, zise orbul”, a rostit ea atunci. A închis ochii și a împuns cu acul. „Psalmul optzeci și șapte. Am mai nimerit aici o dată. «Depărtat-ai de la mine pe prieten și pe vecin, iar pe cunoscuții mei de ticăloșia mea.» Asta înseamnă că va trebui să mă cam grăbesc curând de plecare. Și acum, tu.”

Karen a luat acul și a închis ochii. Și-a simțit mâna mișcându-i-se sub un curent puternic. „Aaa”, a făcut bunica, mijind ochii. „Iar Izabela. Apocalipsa, doi, douăzeci. «Dar iată ce am împotriva ta: tu lași ca Izabela, femeia aceea care se zice prorociță, să învețe și să amăgească pe robii Mei să se dedea la curvie și să mănânce din lucrurile jertfite idoliilor.» Ei, asta-i tare ciudat pentru o fetiță ca tine.” Și i-a zâmbit lui Karen cu zâmbetul unui măr veșted. „Se pare că o iei înaintea vremii.” Karen habar n-avea ce voia să spună.

Până la urmă, a venit mătușa Vi, nu mama ei. Nici măcar n-a vrut să stea la bunica. A tras la singurul hotel din oraș, unde a și adus-o bunica pe Karen. De data asta, Karen n-a mai stat în spate, ci pe scaunul cu păr de câine, îmbrăcată în aceeași rochie în care venise și uitându-se pe geam, fără să scoată o vorbă. Bunica fluiera încetișor.

Deși nu era prea încântată c-o vede pe Karen, mătușa Vi s-a prefăcut că e. I-a dat lui Karen un pupic pe obraz. „Măi, ce mare te-ai făcut!” a exclamat. Parcă o acuza. „I-ai adus geamantanul?” a întrebat-o ea apoi pe bunica.

„Viola, încă nu m-am senilizat”, a zis bunica. „Cum era să uit de geamantan? Uite-l.” S-a întors apoi spre Karen și i-a spus cu blândețe: „Ți-am pus și un iadeș în el.” S-a lăsat pe vine și a îmbrățișat-o cu mâinile ei noduroase, iar Karen i-a simțit trupul pătrășos, tare ca o casă; apoi bunica a dispărut.

S-a așezat în tren alături de mătușa Vi, care se tot agita. „Va trebui să te înscriem imediat la școală”, i-a spus. „Am pierdut deja aproape o lună. Doamne, ești neagră ca mura!”

„Unde e mama?” a întrebat Karen.

Nu-și putea închipui o mură de culoarea ei.

Mătușa Vi s-a încruntat și s-a uitat în altă parte. „Mama ta nu se simte prea bine”, a zis ea.

Când a ajuns acasă la mătușa Vi, Karen s-a dus în camera în care stătea de obicei, cea cu draperii cu flori roz și portocalii, și a deschis imediat geamantanul. A găsit iadешul învelit în hârtie cerată, legat cu un elastic din borcanul de lângă chiuveță. L-a scos. Mirosea a acru, dar puternic și învăluitor, ca o mână murdară. L-a ascuns în tivul unei draperii. Știa că dacă îl găsește mătușa ei, i-l aruncă.

Mama lui Karen se află într-o clădire — un bloc galben nou care arată ca o școală. Mătușa Vi și unchiul Vern se duc împreună cu ea s-o viziteze. Stau în holul de așteptare pe niște scaune tari, acoperite cu o stofă aspră. Karen e înfricoșată, pentru că mătușa Vi și unchiul Vern sunt atât de solemnii; solemnii și în același timp nerăbdători. Sunt la fel ca oamenii care coboară dintr-o mașină ca să se uite la un accident. Ceva nu merge, ceva e rău, dar vor să ia și ei parte, fie ce-o fi. Karen ar prefera să se întoarcă, chiar acum, în timp, până la fermă, dar se deschide o ușă și-o vede pe mama ei.

Pășește încet, întinzând o mână către mobile, de parcă nu s-ar putea ține pe picioare. *Somnambulism*, decretează Karen. Mai demult, mama avea degete subțiri, cu unghii lăcuite. Era mândră de mâinile ei. Acum însă îi sunt umflate și butucănoase și nu mai are verigheta. E îmbrăcată într-un halat de casă cenușiu, cu niște papuci pe care Karen nu i-a mai văzut, așa cum nu a mai văzut chipul mamei.

Nu *acest* chip. Fața îi e plată, mohorâtă, la fel ca peștii morți în tăvițele albe emailate din vitrina unei pescării. Are o luminozitate fadă, argintie, de solz. Își întoarce chipul ăsta spre Karen; e inexpresiv ca o farfurie. Ochi de porțelan. Deodată, ochii aceia percep imaginea unei fetețe palide, pe un scaun acoperit cu o stofă aspră, pe care mama

ei n-a mai văzut-o vreodată. Karen își duce amândouă mâinile la gură și scoate un icnet, reversul unui țipăt.

„Gloria, cum te mai simți?” o întreabă unchiul Vern.

Capul mamei lui Karen se întoarce spre el, un cap greu, incomod. Părul îi e strâns la spate în agrafe. Mai demult, mama își punea părul pe bigudiuri și când se pieptăna era numai bucle. Părul ăsta e șters și drept, și prăfuit, de parc-ar fi zăcut într-un dulap. Lui Karen îi apare în fața ochilor pivnița bunicii cu mirosul ei de pământ și cu șirurile de borcane pline de praf, cu tot felul de fructe strălucitoare în ele.

„Bine”, zice mama lui Karen, după o clipă.

„Nu mai suport”, zice mătușa Vi. Își tamponează ochii cu o batistă. Apoi adaugă pe un ton mai ferm: „Karen, nu te duci s-o săruți pe mama?”

Întrebările mătușii Vi sunt ca niște porunci. Karen se lasă să alunece de pe scaun și se îndreaptă spre femeia aceea. Nu-și întinde mâinile spre ea, n-o îmbrățișează. Se apleacă din talie și-i atinge obrazul cu vârful buzelor. Nu și le apasă deloc, dar, cu toate astea, gura i se afundă în fața aceea ca de cauciuc. Îi vine în minte imaginea lui Pinky alergând prin curte fără cap, murind apoi și transformându-se în șuncă. Mama ei are consistența cărnii conservate. I se face rău de la stomac.

Mama rămâne pasivă la acest sărut. Karen face un pas îndărăt. În jurul mamei nu mai există lumina aceea roșie. Doar o licărire cafeniu-movulie.

În drum spre casă, Karen nu stă pe bancheta din spate, ca de obicei, ci între unchiul și mătușa ei. Mătușa Vi se șterge la ochi; unchiul Vern o întreabă pe Karen dacă nu vrea un cornet de înghețată. Mulțumește și zice că nu, iar el o bate ușor pe genunchi.

„Mi-a venit tare greu să-i fac una ca asta surorii mele mai mici, dar n-am avut încotro”, zice mătușa Vi la telefon. „Era a treia oară, așa că ce puteam să fac? Nu știu de unde-o fi făcut rost! Noroc c-am găsit sticla goală lângă ea, așa c-am putut să-i spunem doctorului ce-a luat! A fost o minune c-am ajuns la timp. Glasul îi era ciudat, am simțit imediat că nu e în regulă; o mai auzisem vorbind așa. Când am ajuns acolo, era țeapănă. Săptămâni întregi a fost vânăta la gură, atâta s-au chinuit să-i bage furtunul în stomac; și astăzi s-a comportat de parcă n-ar fi cunoscut-o. Nu știu — bănuiesc că i-au făcut șocuri electrice. Dacă nici asta nu merge, au să-i facă o operație.” Rostește cuvântul *operație* cu glas solemn, de parc-ar fi ceva sfânt. Dorește această operație, se vede clar. Dacă mamei ei i se va face operație, ceva din sfințenia aia o s-o atingă și pe mătușa Vi.

Karen s-a dus la școală, unde nu spunea mai nimic și nu s-a împrietenit cu nimeni. Nici nu se râdea de ea, ci mai degrabă era ignorată. Știa cum să se facă invizibilă. Tot ce avea de făcut era să-și absoarbă lumina care îi învăluia trupul; ca atunci când inspira. Privirea învățătoarei trecea totdeauna prin ea, la colegul din spate. Așa că putea chiar să lipsească din clasă. Își lăsa mâinile să facă ceea ce se cerea: rânduri lungi de *a-uri* și *b-uri*, coloane ordonate de numere. Obținea numai stelute aurii pentru aspectul îngrijit al caietelor. Fulgul ei de zăpadă și laleaua ei de hârtie se aflau printre cele zece decupaje puse pe panoul de afișaj.

În fiecare săptămână, apoi la două săptămâni, apoi la trei, se ducea împreună cu unchiul și mătușa să-și viziteze mama, care era acum în alt spital. „Mama ta e tare bolnavă”, îi spunea mătușa Vi, fără niciun rost însă. Doar văzuse cum

se întindea boala pe trupul mamei, ca părul de pe brațe scăpat de sub control, ca filamentele de fulger, numai că nu atât de repede. Ca mucegaiul cenușiu care se întinde în pâine. După ce-o să se umple de vinișoarele alea, mama ei o să moară. N-o putea opri nimeni, pentru că asta-și dorea.

Karen s-a gândit la un moment dat să folosească iadeșul, dar și-a dat seama c-ar fi fost inutil. Când îți pui o dorință, o faci din tot sufletul, pe când ea nu o voia pe femeia aceea în viață. Dacă ar mai fi putut-o avea pe mama ei de dinainte, din vremurile bune, da. Dar știa că așa ceva era imposibil. Nu mai rămăsese mare lucru din ea. Așa că și-a păstrat iadeșul în tivul perdelei, controlând din când în când să vadă dacă mai era acolo.

Karen stătea în camera ei. Uneori, își izbea ușor capul de perete, ca să nu fie obligată să gândească. Sau se uita pe fereastră, mult timp. Sau se uita pe fereastră la școală. La ce se uita? La cer. Se gândea la vară. Poate vara următoare unchiul și mătușa ei vor pleca în vacanță și ea o să se poată întoarce la ferma bunicii, unde va aduna ouăle și va culege fasolea, sub razele soarelui.

În ziua când împlinește opt ani, Karen primește un tort. Mătușa Vi i l-a pregătit, i l-a ornat cu trandafiri de zahăr cumpărați și i-a pus opt lumânări. O întreabă pe Karen dacă nu vrea să-și invite vreo prietenă, dar ea răspunde că nu. Așa că mănâncă cina festivă doar ei trei, *O, Doamne, binecuvântează mâncarea aceasta, spre binele nostru. Amin!*, și au pește, sandvișuri cu salată de ouă, cu unt de arahide și jeleu, iar mătușa Vi zice: „Nu-i așa că-i bun?” Urmează înghețată napolitană în trei culori — alb, roz și maro. După aceea, tortul. Mătușa Vi aprinde lumânările și-i spune lui

Karen să sufle și să-și pună o dorință, dar ea rămâne stană de piatră, uitându-se la flăcări.

„Nu cred că i s-a mai făcut vreodată tort”, îi spune mătușa Vi unchiului Vern, iar acesta zice „Bietul copilaș!” și îi ciufulește părul lui Karen. În ultimul timp, o ciufulește mereu, iar ei nu-i place deloc. Unchiul Vern are o luminozitate grea în jurul mâinilor, groasă ca jeleul, lipicioasă, maroniu-verzuie. Uneori, Karen se uită în oglindă la părul ei blond, să vadă dacă nu cumva i l-a smuls.

„Pune-ți o dorință”, zice unchiul Vern, plin de vervă. „O bicicletă, de exemplu.”

„Trebuie să închizi ochii”, zice mătușa Vi.

Ca să le facă pe plac, Karen închide ochii — nu vede nimic, doar cerul — apoi îi deschide și suflă supusă în lumânări. Mătușa Vi și unchiul Vern bat din palme încântați, iar el rostește: „Ei, nici nu știi ce surpriză! Uite ce-avem aici!” și scoate din bucătărie o bicicletă nou-nouță, roșu aprins. E împodobită cu panglicuțe roz și are legat un balon de ghidon. „Ce zici de asta?” o întreabă unchiul Vern încântat.

Se înnoptează; pe fereastra deschisă, pătrunde mireasma ierbii proaspăt cosite, cărăbușii se izbesc de plasă. Karen se uită la bicicletă, la spițele și la lanțul acela strălucitor, la roțile negre, și își dă seama că mama ei a murit.

Mama ei a mai trăit trei săptămâni, dar era același lucru, pentru că (așa crede Charis) există o cută în timp, ca la cearșaf, când îl îndoi să-i faci margine, iar dacă înfigi un ac pe la îndoitură, cele două găuri sunt suprapuse; așa poți prevedea viitorul. Nu e nimic misterios în asta, la fel ca învolburarea apei într-un lac sau armonia în muzică — două melodii cântate în același timp. Amintirea reprezintă

acceași îndoitură, același gen de cută, numai că înspre trecut. Sau, poate, cuta nu e aici în timp, ci în mintea persoanei care își amintește. În orice caz, Karen se uită la bicicletă și vede moartea mamei sale și se trânteste la pământ plângând, iar mătușa Vi și unchiul Vern sunt năuciți și apoi se înfurie și îi spun că e o fetiță norocoasă; norocoasă și nerecunoscatoare, și ea nu e în stare să le explice nimic.

A fost o înmormântare, dar nu au venit prea mulți oameni. Câțiva colegi de la școala unde predase mama ei, câteva prietene de-ale mătușii Vi. Bunica nu se afla printre ei, dar lui Karen nu i s-a părut deloc ciudat; n-avea ce căuta în oraș. Mai exista un motiv — *comoție*, zicea mătușa Vi, și *sanatoriu particular*, pe un ton menit să trezească compasiunea celorlalți față de ea — dar aceste cuvinte nu-i spuneau absolut nimic lui Karen, așa că le-a alungat din minte. Era îmbrăcată într-o rochie bleumarin — culoarea cea mai apropiată de negru pe care o găsisese mătușa Vi la repezeală, deși, zicea ea la telefon, trebuia să se aștepte la asta. Lui Karen nu i s-a dat voie s-o vadă pe mama ei în sicriu, pentru că mătușa Vi socotea că era prea șocant pentru un copil, dar ea oricum știa cum arăta. Ca atunci când era vie, poate chiar mai plină de viață.

Unchiul Vern și mătușa Vi și-au renovat o parte din pivniță. Au tencuit zidurile de beton, au pus mochetă pe dușumea. Și-au făcut un loc de recreere. Au aranjat un bar cu scaune înalte, au adus un joc de dame pentru Karen și un televizor. E al doilea televizor pe care l-au cumpărat; primul se află în camera de zi. Lui Karen îi place să se uite la emisiuni în camera de recreere, să nu stea în calea nimănui. De

fapt, nu e nevoie să fie atentă la ce se petrece în fața ei pe ecran; așa poate fi ea cu sine, în capul ei, fără s-o întrebe nimeni ce face.

E septembrie, dar sus, afară, e cald încă și nu plouă. Karen stă pe mocheta din camera de recreere unde e mai răcoare, în pantaloni scurți, cu picioarele goale și-o bluză fără mâneci, și se uită la *Kukla, Fran & Ollie*, la televizor. Kukla, Fran și Ollie sunt păpuși, sau, mă rog, două dintre ele sunt păpuși. Deasupra, se aud pantofii mătușii Vi; troncane de colo-colo pe podeaua bucătăriei. Karen și-a cuprins genunchii cu brațele și se leagănă încetișor. După o vreme, se scoală și se duce să-și ia un pahar cu apă de la robinet, își pune un cub de gheață din micul frigider de acolo și se așază iar pe jos.

Unchiul Vern coboară scările. Până acum, a tuns gazonul. E mai roșu ca de obicei și mirosul de transpirație se răspândește din el ca stropii de apă de pe blana unui câine care se scutură. Se duce la bar și își ia o bere, o desface, bea jumătate din ea pe nerăsuflăte, își șterge sudoarea de pe față cu prosopul de lângă chiuvetă. Apoi se așază pe canapea. E o canapea rabatabilă, pentru musafiri, pentru că în fosta cameră de oaspeți stă acum Karen. Încă i se mai spune „camera de oaspeți”, deși locuiește ea acolo, însă nu au niciun fel de musafiri.

Karen se ridică. Vrea să urce, pentru că știe ce urmează, dar nu e destul de iute. „Vino-ncoace”, zice unchiul Vern. Își bate ușor genunchiul uriaș și păros cu palma, iar ea se îndreaptă spre el fără nicio tragere de inimă. Lui îi place să i se așeze pe genunchi. Crede că e un gest părintesc. „Acum ești fetița noastră”, îi spune afectuos. Dar Karen știe că afecțiunea lui nu e adevărată. Știe că nu e mulțumit pentru că nu stă de vorbă cu el, pentru că nu îl îmbrățișează și nu îi

zâmbeste cât ar trebui. Nu-i place mirosul lui. Mirosul și lumina verzui-maronie care îl înconjoară.

Se așază pe genunchiul unchiului Vern, iar el o trage în poală și o cuprinde cu unul din brațele lui roșii. Cu mâna cealaltă o mângâie pe picioare. Mereu face așa, s-a obișnuit; dar de data asta, își mișcă mâna mai sus, între picioarele ei. Kukla, Fran și Ollie continuă să vorbească cu glasurile lor artificiale; Kukla e un fel de balaur. Karen se foiește puțin, încercând să scape de degetele alea enorme care i-au pătruns în chiloți, dar brațul se strânge ferm în jurul stomacului ei și unchiul Vern îi șoptește la ureche: „Stai cu-minte!” Vorbele lui nu sunt convingătoare și vesele ca altă dată, ci pline de mânie. Și-a pus amândouă mâinile pe ea acum și o freacă de el de parcă ar fi un burete de baie; îi simte răsuflarea lipicioasă pe ureche. „Îți place de unchiul tău Vern, nu-i așa?” zice el furios.

„Hei, voi doi!” strigă veselă mătușa Vi de pe scări. „E ora mesei! Veniți să ciuguliți ceva!”

„Imediat!” strigă unchiul Vern răgușit, de parcă vorbele i-ar sări din gâtlee după o lovitură în stomac. Își vâra un deget în ea și geme de parcă ar fi fost înjunghiat. O mai ține un pic strâns în brațe; toată energia se scurge din el, are nevoie de un bandaj. Apoi îi dă drumul.

„Zbughește-o sus!” îi spune. Încearcă să-și recapete vocea falsă, de unchi, dar nu reușește; glasul îi sună trist și deprimat. „Spune-i mătușii Vi că vin într-un minut.” Karen se privește în spate, să vadă dacă pantalonii nu i s-au murdărit de maroniul ăla verzui; dar nu vede decât o pată umedă. Unchiul Vern se șterge cu prosopul de la bar.

Unchiul Vern pândește și așteaptă. Karen îl evită cât poate, dar nu-i merge mereu. Ciudaț, nu o caută niciodată când

mătuşa Vi lipseşte din casă. Poate că îi place primejdia; sau poate ştie că dacă mătuşa ei e acolo, Karen n-o să aibă curajul să scoată niciun sunet. Nu-şi dă seama cum ştie el lucrul ăsta sau de ce procedează aşa, dar e adevărat. Karen se teme mai mult că mătuşa Vi ar putea descoperi ce se întâmplă, decât de degetele ca nişte cârnaţi ale unchiului Vern.

Curând, nu-i mai ajunge un singur deget. O pune pe Karen în faţa lui, în picioare, cu spatele, ca să nu vadă, trăgând-o între genunchii lui mari, îşi vâra mâinile uriaşe pe sub fusta ei plisată, de şcoală, şi îi dă chiloţii jos, apoi îi bagă ceva tare între picioare, pe dindărăt. Sau se foloseşte de două, de trei degete. Doare, dar Karen ştie că cei care te iubesc te chinuie şi îşi dă silinţa să creadă că el ţine la ea. El aşa zice. „Bătrânul tău unchi te iubeşte”, îi spune el, frecându-şi obrazul de al ei.

Când îşi iau cina după aceea, unchiul Vern râde mai mult, vorbeşte mai tare, spune bancuri şi o sărută pe mătuşa Vi pe obraz. Le aduce cadouri amândurora: cutii cu bomboane de ciocolată pentru mătuşa Vi şi animale de pluş pentru Karen. „Eşti fiica noastră”, zice el. Mătuşa Vi surâde uşor. Nimeni nu poate spune că nu-şi fac datoria.

Karen începe să-şi piardă pofta de mâncare: strădania de a nu se gândi la unchiul Vern nici când e de faţă, nici când nu e, o slăbeşte grozav. S-a subţiat, s-a gălbejit, iar mătuşa Vi vorbeşte despre ea la telefon — „Din cauză că a pierdut-o pe maică-sa. E genul de copil tăcut, dar suferă, se vede clar. Umblă de colo-colo nefericită. Nu m-aşteptam s-o țină aşa mult. Are aproape zece ani!” O duce pe Karen la doctor, ca să vadă dacă nu are anemie, dar n-are.

„Spune-mi ce nu merge”, zice mătușa Vi. „E mai bine să vorbești despre ceea ce te frământă. Ai încredere în mine!” Are o expresie solemnă, întrebătoare, se așteaptă să audă ceva despre mama ei. O îndeamnă, o încolțește.

„Nu-mi place când pune unchiul Vern mâna pe mine”, zice Karen până la urmă.

Chipul mătușii Vi se lasă, apoi devine ca de piatră. „Pune mâna pe tine?” întreabă ea suspicioasă. „Cum adică, pune mâna?”

„Păi, pune mâna pe mine”, zice Karen jalnic. „Aici, jos.” Arată cu degetul. Știe că face ceva rău, de neiertat. Până acum, mătușa Vi și-a dat toată silința s-o tolereze, se prefăcea chiar că-i place de ea. S-a terminat cu asta.

Mătușa Vi are buzele albe și ochii îi strălucesc primejdios. Karen se uită în pământ, să nu-i mai vadă expresia. „Ești la fel ca maică-ta”, zice mătușa Vi. „O mincinoasă. Nu m-aș mira să înnebunești și tu, ca ea. Dumnezeu știe cum se transmite boala în familie! Să nu mai îndrăznești să spui tâmpenii de-astea despre unchiul tău! Te iubește ca pe o fiică! Vrei să-l distrugi?” Începe să plângă. „Roagă-te lui Dumnezeu să te ierte!” Apoi i se schimbă expresia din nou. Se șterge la ochi și zâmbește. „Să uităm amândouă c-ai spus una ca asta, bine?” zice ea. „Să uităm, draga mea. Știu că ți-a fost greu. N-ai avut tată.”

Ce-i de făcut după asta? Nimic. Unchiul Vern știe că ea a spus. Se poartă mai frumos ca oricând cu mătușa Vi. De față cu lumea, e drăguț și cu Karen; dar cu o oarecare tristețe, de parcă ar ierta-o. Când mătușa Vi nu vede, se uită la Karen peste masă, cu ochii ăia înfundați în carnea buhăită strălucind triumfător. *N-ai cum să câștigi lupta asta, îi*

spune el pe mutește. Îi aude vorbele clar, de parcă le-ar rosti cu glas tare. Pentru moment, o evită, n-o mai urmărește prin casă, dar e în așteptare. Moare să-și pună mâinile pe ea, fără însă să-i mai șoptească rugător la ureche. N-o s-o mai întrebe dacă îi place, acum se comportă aproape la fel ca mama ei, înainte s-o apuce pandaliile și să pună mâna pe coada de mătură. Acalmia aceea amenințătoare, moli-ciunea aceea.

Karen doarme cu capul sub pernă, pentru că nu vrea s-audă, să vadă; dar e din nou somnambulă, mai rău ca oricând. Se trezește în camera de zi, încercând să iasă prin glasvand, sau în bucătărie, cu mâna pe clanță. Dar mătușa Vi încuie toate ușile.

Karen stă în fund pe pat și strânge perna la piept. Inima îi bate înspăimântată. În camera ei cuprinsă de întuneric e un bărbat; e unchiul Vern, îi vede chipul în lumina care se strecoară din hol când închide ușa. Are ochii deschiși, dar e somnambul; e îmbrăcat în pijamaua lui vărgată, are o privire sticloasă. *Să nu trezești niciodată un somnambul*, spunea bunica ei. *Asta le frânge călătoria.*

Unchiul Vern merge în somn, liniștit, se îndreaptă spre patul lui Karen. I se simte mirosul stătut de sudoare și de carne râncedă. Îngenunchează și patul se clatină ca o barcă; o împinge și Karen cade pe spate. „Ești o mică ticăloasă, asta ești”, șoptește el ușor. „O ticăloasă mică și vicleană.” Vorbește în somn.

Apoi se aruncă asupra lui Karen, îi astupă gura cu mâna lui vâscoasă și-o spintecă în două. O spintecă exact la mijloc, și pielea ei se desface ca învelișul uscat al unui cocon și din ea zboară Charis. Noul ei trup e ușor ca fulgul, ușor ca aerul. Nu mai simte nicio durere. Zboară spre fereastră, se

furișează îndărătul perdelelor și rămâne acolo, uitându-se prin pânză, chiar prin trandafirii ăia roz și portocalii. Vede o fetiță palidă, cu chipul contorsionat și crispat, cu nasul și ochii umezi, de parcă s-ar îneca, trăgând sufocată, cu disperare, aerul în piept. Deasupra ei e o masă întunecată, prăvălită, ca un animal care-și mănâncă prada. Trupul ei — căci Charis vede prin lucruri, prin cearșafuri, prin carne până la os — trupul ei e făcut din ceva lunecos și galben, ca grăsimea de găină îndopată. Charis se uită uluită la bărbatul care grohăie, în timp ce copila se zbate și se răsuțește, ca sugrumată. Charis nu știe, bineînțeles, că ea e Charis. Încă nu are un nume.

Bărbatul se ridică, își duce mâna la inimă, sufocându-se, la rându-i. „Asta e”, zice el, de parcă ar fi îndeplinit ceva, o sarcină. „Să-ți ții gura, doar nu te-am omorât! Să taci! Să-ți ții gura aia mică și spurcată, că dacă nu, te omor!” Apoi geme, așa cum face dimineața, în baie. „O, Doamne, nu știu ce m-a apucat!”

Fetița se rostogolește pe-o parte. Charis o vede cum vomită pe podea, pe picioarele bărbatului. Charis știe de ce. Știe că lumina aia maroniu-verzuie i-a intrat acum în trup, groasă și lipicioasă, ca excrementele de găscă. A ieșit din unchiul Vern și-a intrat în Karen; trebuie să scape de ea.

Se deschide ușa. Apare mătușa Vi, în cămașă de noapte. „Ce e? Ce s-a întâmplat?” întreabă ea.

„Am auzit zgomote aici”, zice unchiul Vern. „Striga, cred că a răcit la stomac.”

„Doamne”, zice mătușa Vi. „Puteai să ai atâta cap s-o duci la baie. Mă duc să iau cârpa de șters pe jos. Karen, să nu mai faci una ca asta!”

Karen nu mai are darul vorbirii; i l-a luat Charis cu totul. Deschide gura și Charis se strecoară înapoi în ea, ca și cum ar fi suptă prin traheea lor comună. „Da”, zice ea.

După ce asta se întâmplă a treia oară, Karen știe că e prinsă în capcană. Tot ce poate face e să se despice în două; tot ce poate face e să se transforme în Charis, să zboare din propriu-i trup și să se uite la Karen, care zace acolo fără glas, zbatându-se și suspinând. Va trebui să suporte asta la nesfârșit, pentru că mătușa Vi n-o va auzi niciodată, indiferent ce-ar zice. Ar vrea să ia un topor și să le reteze capetele amândurora, ca la pui; s-ar uita cum li se înalță, smulse, viețile în abur cenușiu. Dar știe că nu va ucide pe nimeni niciodată. Nu e destul de tare.

Scoate iadeșul din tivul perdelei și închide ochii; apucă cele două capete ale osciorului și trage. Ceea ce-și dorește ea e bunica. Bunica ei e atât de departe acum, ca o poveste pe care a auzit-o demult; nici nu-i vine să creadă că a locuit cândva într-o fermă și nici măcar c-ar exista un asemenea loc. Dar, oricum, asta este dorința pe care și-o pune, iar când deschide ochii, o vede intrând în cameră prin ușa închisă, îmbrăcată în salopetă, ușor încruntată, dar și surâzătoare. Vine spre Karen și ea simte o boare răcoroasă pe piele, iar bunica își întinde mâinile noduroase și bătrâne și Karen și le întinde pe ale ei, și o atinge și simte pe ele ceva, ca nisipul. Simte parfum de regina-nopții și de pământ reavăn. Bunica vine mereu spre ea; ochii îi sunt albaștri, senini, și își apropie obrazul de al lui Karen — boabe de orez răcoroase și uscate. Apoi se transformă în steluțe, ca în benzile desenate privite de aproape, și apoi se face doar un vârtej în văzduh și dispare.

* * *

Dar o parte din puterea ei rămâne aici, în mâinile lui Karen. Puterea ei vindecătoare, puterea ei ucigătoare. Nu e suficientă ca s-o scoată pe Karen din capcană, dar destul s-o țină în viață. Se uită la mâinile ei și vede o urmă albăstruie.

Acum nu are decât să aștepte. Trebuie să aștepte ca o piatră, până la momentul potrivit. Așa că se conformează. De câte ori o atinge unchiul Vern, se rupe în două; în rest, așteaptă.

Bunica a murit; mă rog, pentru lumea asta, deși Karen a văzut-o și știe că, de fapt, nu există moarte. Sosește Biblia într-o cutie mare, pe adresa lui Karen, iar ea o pune în geamantanul de sub pat, să fie pregătită, când o pleca. Bunica i-a lăsat și ferma, dar pentru că nu are vârsta potrivită, nu poate să o ia în stăpânire; nici măcar nu se poate duce acolo, deși își dorește. Unchiul Vern și mătușa Vi sunt gardienii ei. Controlează totul.

Când îi cresc sânii și părul de sub braț, pe picioare, între picioare, și când îi vine prima menstruație, unchiul Vern o lasă în pace. Între ei doi s-a interpus un spațiu, însă nu și o absență. E o prezență, transparentă, dar mai densă ca aerul. Acum, unchiul Vern se teme de ea, se teme de ceea ce urmează să facă și să spună; se teme de amintiri, se teme c-ar putea fi judecat. Poate pentru că ochii ei nu mai sunt speriați, nu mai sunt goi și înfricoșați. Ochii ei sunt de piatră. Când se uită la el cu ochii ei de piatră, e ca și cum i-ar pătrunde prin coaste și i-ar strânge inima, aproape să i-o oprească. Zice că e cardiac, chiar ia pastile, dar amândoi știu că ea e de vină. De câte ori se uită la el, i se face o greață profundă și îi vine să vomite. E scârbită de el, dar și de propriul ei trup, pentru că murdăria aceea se află încă în ea. Trebuie să se gândească la vreo metodă să se curețe pe dinăuntru.

Când o străbat asemenea simțăminte, e nevoită să și le reprime. Altfel ar fi distrusă. Se despică în două și rămâne cu partea mai rece, mai curată din ea, care are acum chiar un nume: Charis. S-a inspirat din Biblie, căutând cu acul: „Dar cea mai mare dintre ele este dragostea.”¹ Dragostea e mai bună decât credința și nădejdea. Bineînțeles, își zice așa numai în gând. Ceilalți toți încă o strigă Karen.

Charis e mai senină decât Karen, pentru că lucrurile rele au rămas undeva în urmă. E politicoasă cu mătușa Vi, dar rezervată. Într-o zi, după ce împlinește optsprezece ani, îi întreabă pe amândoi ce-au făcut cu banii bunicii. Unchiul Vern îi răspunde că i-a investit în numele ei și că și-i poate lua la douăzeci și unu de ani; între timp, ar putea folosi o parte ca să-și completeze alocația. Mătușa Vi se poartă de parcă ar fi o dovadă de mare generozitate din partea lor, de parcă ei i-ar da banii. În orice caz, răsuflă amândoi ușurați când ea pleacă la universitate și se mută la McClung Hall. Mătușa e neliniștită din cauza ochilor ei de piatră; în ceea ce-l privește pe unchiul Vern, nu-și dă seama de cât își amintește ea. Speră că a uitat totul, dar nu e sigur.

Își amintește totul; mai bine zis, Karen își amintește totul; dar Karen e pusă la păstrare, Charis rememorează totul numai când o scoate pe Karen din geamantanul ei de sub pat, unde a pus-o. Nu face asta prea des. Karen a rămas mică, pe când Charis crește mereu.

Charis a împlinit douăzeci și unu de ani, însă niciun cuvânt nu s-a rostit despre banii bunicii. Nu-i păsa. Oricum nu voia să ia bani de la ei, pentru că, deși îi aparțineau,

¹ În engleză, *charity*. 1 Corinteni, 13 : 13 (n. tr.).

odată ce trecuseră prin mâinile lor erau murdari. Pe de altă parte, nu și i-ar fi putut recupera fără luptă.

Nu voia să lupte. Prefera să plece în altă parte și, de îndată ce s-a simțit pregătită, a dispărut, pur și simplu. A părăsit universitatea înainte s-o termine — oricum, picase la examene, pentru că nu reușiseră să-i capteze atenția prin nimic — și a plecat în călătorie. A făcut autostopul, a mers cu autobuzul. A lucrat într-un restaurant, apoi într-un birou. A stat o vreme într-un ashram pe Coasta de Vest, apoi la o fermă comunală, din Saskatchewan. A făcut tot felul de lucruri.

S-a dus o dată la ferma bunicii ei; voia s-o vadă. Dar ferma nu mai exista; fusese împărțită. Charis a încercat să treacă peste asta, odată ce nimic din ceea ce fusese cândva nu avea să piară; iar ferma era tot în sufletul ei, era tot a ei, pentru că locurile aparțin celor care le iubesc.

La douăzeci și șase de ani și-a schimbat numele. Mulți o făceau în perioada aceea, pentru că numele nu însemna doar o etichetă, ci și conținut. *Karen* era o pungă de piele cenușie. Charis a adunat tot balastul și l-a vârat în acest nume, în punga asta de piele, apoi i-a strâns bine băierile. S-a debarasat de cât mai multe din vechile răni și otrăvuri. N-a mai păstrat decât lucrurile plăcute sau de care avea nevoie.

Totul s-a petrecut în mintea ei, pentru că evenimentele din minte sunt la fel de reale ca și evenimentele de peste tot. Și tot în mintea ei, s-a dus pe malul Lacului Ontario și a aruncat punga de piele în apă.

Acela a fost sfârșitul lui Karen. Karen pierise. Numai că lacul se afla de fapt în Charis, așa că și Karen era acolo. În adâncuri.

36

Până acum, în casa ei de pe Insulă; până în noaptea asta bântuită de vânt, sfâșiată de freamățul crengilor. Karen se întoarce, Charis nu o mai poate ține departe. A făcut ferfe-niță punga de piele, a ieșit la suprafață, a trecut prin zidul dormitorului și acum e aici. Dar nu mai e o fetiță de nouă ani. A crescut, a crescut înaltă, subțirică și în dezordine, ca o plantă într-o pivniță, tânjind după lumină. Iar părul nu-i mai e spălăcit, ci întunecat. Și orbitele îi sunt întunecate — niște vânătăi negre. Nu mai seamănă cu Karen. Seamănă cu Zenia.

Se apropie de Charis și se apleacă, amestecându-se cu trupul ei, până devin una. Aduce cu ea vechea rușine, pe care o simte caldă și plăcută.

Probabil că a zis ceva sau a țipat, pentru că l-a trezit pe Billy. Se întoarce, o trage către el, o sărută, vârandu-i-se-n trup cu vechea-i nerăbdare. *Nu sunt eu*, vrea să-i spună Charis, pentru că nu mai este stăpână pe trupul ei. A pus stăpânire pe el cealaltă femeie; numai că nici Charis nu se mai desprinde, ca să privească din spatele perdelei. E și ea în trup, simte totul. Simte trupul mișcându-se, reacționând; simte plăcerea străbătând-o ca un curent, explodând în sute de culori, ca o coadă de păun în flăcări. Uită de Karen, uită de ea însăși. S-au topit toate în ea.

„Hei, parcă a fost altfel!” zice Billy, sărutând-o pe ochi, pe gură; stă în brațele lui, neputincioasă ca un om bolnav; nici nu poate mișca. *N-am fost eu*, își zice ea. Dar a fost, în parte. Ceea ce simte e tare greu de exprimat: vină, ușurare. Panică. Resentimente, pentru că Billy are puterea să facă așa ceva; resentimente și pentru că a trăit atâția ani fără să știe.

Adânc, în abisul trupului, se mișcă ceva nou.

(Asta a fost noaptea în care a fost concepută fiica ei. Charis e sigură de asta. Bineînțeles, întotdeauna a știut cine era tatăl. Nu mai existau alte opțiuni. Dar mama? Era ea însăși împreună cu Karen, împărțind același trup? Sau era și Zenia?)

Dimineața se simte mai ea însăși, mai Charis. Nu știe unde s-o fi dus Karen. În niciun caz înapoi în lac; nu are simțământul ăsta. Probabil că se ascunde în alt cotlon al trupului lor comun; dar când închide ochii și îi deschide pe ceilalți, dinlăuntru, iscoditori, nu dă de ea, deși vede o pată întunecată, o umbră, ceva nedefinit. Când face dragoste cu Billy nu se gândește c-ar fi Karen sau Charis. Se gândește că e Zenia.

„Promite-mi că nu mai stă mult pe-aici”, zice Billy. Nu mai e mânios. E insistent, rugător, aproape disperat.

„O să plece curând”, zice Charis, pe tonul cu care-i vorbești unui copil. Pe de o parte, îl iubește mai mult acum pe Billy; pe de alta, mai puțin. Odată ce intervine lăcomia, lăcomia trupeză, dispare dăruirea pură. Îi dorește acum trupul în sine, nu ca manifestare a esenței lui Billy. În loc să se îngrijească de el pur și simplu, vrea să și primească. Probabil că e ceva rău; nu-și dă seama.

Stau întinși pe pat, e dimineață, ea îl mângâie pe obraz. „Curând, curând”, zice ea cântător, gângurit, ca să-l liniștească. Nu mai crede că trupul lui o vrea pe Zenia. Cum s-o dorească pe Zenia, acum, când Charis îl dorește pe el?

Este mijlocul lui decembrie. Pământul a înghețat, frunzele au căzut din copaci, vântul își adună puterile. În noaptea

aceasta vultuiește dinspre lac, năpustindu-se asupra pomilor și a tufelor, sfâșiind foliile de plastic pe care Charis le-a bătut în cuie, la ferestre, ca să nu mai fie curent. Casa nu are obloane și proprietarul n-are de gând să cumpere așa ceva, odată ce, oricum, curând totul va fi demolat pe Insulă, așa că de ce să cheltuiască banii? Casa nu are nici izolație.

Charis începe să vadă inconvenientele de aici. Pe strada ei există deja două case goale, cu ferestrele acoperite cu scânduri. Se întreabă dacă le-or ajunge lemnele pentru iarnă. E cineva la cooperativă dispus să dea lemne în schimbul câtorva lecții de yoga; dar lemnele sunt grele, cum să le aducă ea pe Insulă?

Or să abă nevoie cu toții și de haine călduroase. În seara asta, Billy e în oraș, la altă întrunire de-a lor. Și-l imaginează așteptând ultima cursă a feribotului, tremurând în jacheta lui subțire. Ar trebui să-i tricoteze ceva. O să se ducă la magazinul cu mărfuri la mână a doua, să cumpere niște haine. Una pentru Billy, una pentru ea, și una pentru Zenia, pentru că Zenia nu are decât ce e pe ea. Se teme să se ducă la West, să-și ia restul de haine; cel puțin, așa zice. Îi e frică să n-o omoare. West are o personalitate obsesivă — pare blând, dar uneori își iese din minți, iar gândul că ea va muri îl înnebunește. Dacă tot e s-o piardă, dacă tot e să moară, măcar să fie el însuși cel care hotărăște momentul. Mulți bărbați sunt așa, zice Zenia cu ochii pierduți, surâzând ușor. Iubirea îi înnebunește.

Cândva, Charis n-ar fi înțeles asemenea vorbe. Acum însă e altceva.

Charis e sigură că a rămas gravidă. Nu i-a venit ciclul, dar mai e și altceva: își simte trupul altfel, nu mai e tare, vânos,

ci buretos, fluid. Saturat. Are o energie diferită, de un roz-portocaliu, ca floarea de hibiscus. Încă nu i-a spus lui Billy, pentru că nu știe cum va reacționa.

Nu i-a spus nici Zeniei. În primul rând, nu vrea s-o rănească. Zenia nu poate avea copii, din cauza histerectomiei, iar Charis nu vrea să se laude. În al doilea rând, Zenia doarme acum în cămăruța unde își ținea Charis cutiile acelea de carton. O mutaseră aici pentru că Billy se plânsese că nu mai are niciun pic de intimitate în living. În încăperea aia mică voia Charis să-și țină bebelușul, după plecarea Zeniei. Cum să-i spună, deci, că e gravidă, fără să-i sugereze c-o scoate în stradă?

Nu putea să facă una ca asta; nu încă. Deși când Zenia vorbește de plecare, Charis n-o mai contrazice. În inima ei se dă o luptă: vrea ca Zenia să plece, dar nu se îndură s-o lase să moară. I-ar plăcea s-o vindece și-apoi să n-o mai vadă. Nu au prea multe în comun, iar acum, că are o parte din Zenia în propriu-i trup — singura parte pe care o vrea — nu mai are nevoie prin preajmă de Zenia cea în carne și oase. Zenia îi ocupă foarte mult timp. Pe lângă asta o costă — deși lui Charis nu-i place deloc că gândește așa. Dar nu are destui bani pentru trei persoane.

Zenia arată mult mai bine, dar asta te poate înșela. Uneori, după o masă bună, aleargă la baie și vomită. Nu mai departe de ieri, după ce discutaseră despre plecarea ei, după ce Zenia zisese că e sigură că tumorile s-au retras, a avut o criză puternică; Charis a intrat în baie și-a găsit veceul plin de sânge. Dacă ar fi fost vorba de altă femeie, ar fi zis că i-a venit menstruația și a uitat să tragă apa. Dar Zenia nu are menstruație. I-a spus-o doar foarte clar.

Charis s-a îngrijorat și-a întrebat-o ce-i cu sângele ăla; Zenia i-a răspuns imediat că avusese o hemoragie banală.

Ceva ca atunci când îți curge sânge din nas. Un fleac! Charis îi admiră curajul, dar pe cine crede ea că păcălește? Poate pe ea însăși. În niciun caz pe Charis. Din când în când, îi vine s-o trimită la spital. Dar nu poate suferi spitalele. Pentru că mama ei s-a prăpădit într-un spital, le vede ca pe niște locuri unde oamenii se duc să moară. Deja se gândește să nască acasă.

Charis și Zenia stau la masa din bucătărie. Își termină cina: cartofi copti, piure de dovlecei și salată de varză. Varza a luat-o de la piață, pentru că pe ale ei, din grădină, le-a terminat deja. Le-a transformat în suc pentru Zenia, adevărate transfuzii verzi.

„Azi arăți mai bine”, spune Charis, plină de speranță.

„Sunt ca un taur”, zice Zenia. Își sprijină fruntea de tăblia mesei, apoi și-o ridică cu greutate. „Chiar că sunt.”

„Îți fac o ceașcă de ceai de ginseng”, zice Charis.

„Mulțumesc”, zice Zenia. „Ei, în seara asta unde s-a mai dus?”

„Billy?” întreabă Charis. „Bănuiesc că la vreo întrunire.”

„Nu-ți faci chiar niciodată griji?” o întreabă Zenia.

„În legătură cu ce?” o întreabă, la rându-i, Charis.

„Dacă nu e vorba de-o întrunire?”

Charis râde. În ultima vreme are mai multă încredere. „Te referi la vreo puicuță? Nu. Și chiar dac-ar fi așa, n-are nicio importanță.” Crede în lucrul ăsta. Poate să facă Billy ce vrea cu alte femei, asta nu va influența relația lor.

Billy a început să vorbească cu Zenia. Îi dă bună dimineața. Când intră în încăpere și-o găsește acolo, mormăie un salut și dă din cap. Ceea ce numește el manierele Sudului intră în conflict cu aversiunea față de ea și înving

primele. Cu o seară în urmă, i-a oferit chiar un fum din țigara cu marijuana pe care o fuma. Dar Zenia l-a refuzat, iar Billy s-a simțit jignit și asta a pus iar paie pe foc. Charis ar vrea să-i ceară Zeniei să-l ia ușor pe Billy, să-i vină în întâmpinare, dar după comportamentul lui de până acum, îi e tare greu.

Când Zenia nu e de față, Billy e și mai pornit decât înainte. „Dacă are cancer, eu sunt popă”, i-a spus el acum două zile.

„Billy!” a zis Charis, șocată. „A făcut operație. Are o cicatrice mare.”

„Ai văzut-o tu?” a zis Billy.

Charis n-o văzuse. La ce bun? La ce bun să vezi cicatricea unui om operat de cancer? N-avea cum să-i ceară una ca asta!

„Dacă vrei, facem un mic pariu”, a zis Billy. „Pe cinci dolari că n-are cicatrice.”

„Nu”, a zis Charis. Cum să dovedești așa ceva? Pentru o clipă, în fața ochilor i-a apărut imaginea lui Billy dând buzna în camera Zeniei, sfâșiindu-i cămașa de noapte. Nu voia așa ceva, în niciun caz.

„Un bănuț pentru gândurile tale”, zice Zenia.

„Ce?” face Charis. Se gândește la cicatricea Zeniei.

„Billy e băiat mare. Nu trebuie să-ți faci griji pentru el. E în stare să aibă grijă de el”, zice Zenia.

„Mă gândeam la iarnă, cum o să trecem prin ea.”

„Nu cum — dacă”, zice Zenia. „Oh, îmi pare rău! E un subiect morbid. Să nu vorbim acum de asta.”

De cele mai multe ori, Zenia se duce devreme la culcare, pentru că așa îi spune Charis, dar câteodată mai stă și până

târziu. Charis face un foc în sobă, se așază la masă și stau de vorbă. Uneori ascultă muzică, alteori își dau pasiențe.

„Știu să dau în cărți”, zice Zenia într-o seară. „Hai să vedem ce-ți spun.”

Charis nu e sigură că vrea. Nu i se pare o idee prea bună să-ți cunoști viitorul, pentru că nu ai cum să-l schimbi, așa că ce rost are să suferi de două ori? „Numai ca să ne distrăm un pic”, zice Zenia. O pune pe Charis să amestece cărțile de trei ori și le taie, ca să fugă ghinionul, apoi le așază pe trei rânduri — trecutul, prezentul și viitorul. Se uită atent la ele, apoi mai adaugă un șir de cărți de-a curmezișul.

„Îți apare cineva nou în viață”, zice ea. O, reflectează Charis. Trebuie să fie copilașul. „Și altcineva îți iese din viață. E ceva în legătură cu apa; o trecere de ape.” E Zenia, își spune Charis. O să se facă bine și-o să plece. Cine altcineva din casa asta să treacă apele?

„Nu apare nimic de Billy?” o întreabă ea.

„Uite, valetul”, zice Zenia. „Valetul de pică. Țsta ar putea fi el. Acoperit de dama de caro.”

„Nu-nseamnă bani?” zice Charis.

„Ba da”, face Zenia. „Numai că e pe invers. E o pierdere de bani. Poate se-apucă de afaceri cu droguri sau ceva de genul ăsta.”

„Billy? În niciun caz!” zice Charis. „E prea isteț.” Nu vrea să continue acest subiect. „De unde ai învățat să dai în cărți?”

„Mama mea a fost țigancă româncă”, zice Zenia pe un ton nepăsător. „E o chestie de familie.”

„Așa e”, zice Charis. Acum înțelege: a văzut și ea că există asemenea daruri; dovadă, bunica ei. Părul negru și

ochii închiși la culoare ai Zenei, precum și fatalismul se potrivește cu originea ei țigănească.

„A fost omorâtă cu pietre, în timpul războiului”, zice Zenia.

„Îngrozitor!” exclamă Charis. Nu-i de mirare că Zenia are cancer; trecutul zace în ea — un trecut de metale grele de care n-a reușit să scape. „Nemții au omorât-o?” Pentru ea, să fii omorât cu pietre e mai rău decât să fii împușcat. E o moarte mai lentă, mai dureroasă, mai sângeroasă; dar nu i se pare tipic nemțească. Atunci când spune neamț, se gândește la foarfeci, la mese albe. Uciderea cu pietre presupune praf, muște, cămile și palmieri. Ca în Vechiul Testament.

„Nu, un grup de săteni”, zice Zenia. „În România. Credeau că are ochi de diavol, credeau că le deoache vitele. N-au vrut să-și irosească gloanțele, așa că s-au folosit de pietre. De pietre și ciomege. Țiganii nu erau foarte îndrăgiți acolo. Bănuiesc că nici acum nu sunt. Dar ea știa ce-avea să se întâmple. Era o clarvăzătoare. M-a dat unei prietene care locuia în alt sat, în noaptea dinainte. Asta m-a salvat.”

„Înseamnă că vorbești și românește”, zice Charis. Dacă știa toate astea de la început, ar fi ales alte metode de vindecare pentru Zenia. Nu numai cu yoga și cu varză. Ar fi încercat să vizualizeze mai mult; și nu numai în legătură cu cancerul, ci și cu românii. Probabil că secretul bolii Zenei se ascundea într-o altă limbă.

„M-am străduit să uit”, zice Zenia. „Și tu ai fi făcut la fel. M-am uitat la mama mea după ce-au terminat-o. Au lăsat-o acolo, zăcând în zăpadă. Nu mai era decât o masă de carne zdrobită.”

Charis se cutremură. E un tablou care îți întoarce stomacul pe dos. Înțelege de ce Zenia vomită atâta, dacă imaginea persistă în mintea ei. Trebuie să-și scoată din cap otrava asta.

„Și unde era tatăl tău?” o întreabă ea pe Zenia, ca s-o distragă de la imaginea mamei sale moarte.

„El era finlandez”, zice Zenia. „De la el am pomeții așa înalți.”

Charis are o vagă idee despre locul unde se află Finlanda. Știe că acolo sunt mulți arbori, saune, cizme de blană și reni. „Ooo”, face ea. „Ce căuta în România?”

„Păi, nu venise în România”, zice Zenia. „Erau amândoi comuniști, înainte de război. Se întâlniseră la un congres al tineretului de la Leningrad. Mai târziu a fost omorât, pe când lupta împotriva rușilor, în timpul războiului, iarna. Ce ironie, nu-i așa? Credea că e de partea celor care l-au și omorât!”

„Și tata a fost omorât în război”, zice Charis.

E fericită că au ceva în comun.

„Cred că mulți au murit în război”, zice Zenia scurt. „Dar asta-i istorie.” Strânge cărțile și face o altă combinație. „Aaa”, zice ea. „Dama de pică.”

„Tot mie-mi dai?” o întreabă Charis.

„Nu”, zice Zenia. „Dau pentru mine.” Nu se mai uită la cărți, ci în tavan, cu ochii mișiți. „Dama de pică înseamnă ghinion. Unii zic c-ar fi cartea morții.”

Părul lung și negru îi cade ca un vâl pe umeri.

„O, nu”, zice Charis înspăimântată. „Nu cred că facem bine că ne dăm în cărți. E un lucru nefast.”

„Bun”, zice Zenia, ca și cum nu i-ar păsa ce face. „Cred c-am să mă duc să mă culc.”

Charis o aude urcând scările, târându-și greoi picioarele.

37

larna se scurgea anevoios. Îi secătuisse de tot. Baia era o ade-vărată experiență arctică, hrănitul găinilor, o expediție la Poli; trebuia să înoți prin nămeți, înfruntând vânturile săl-batice dinspre lac. Găinile erau bine în cotețul construit de Billy. Paiele și găinațul le țineau de cald, așa cum scria la carte.

Charis și-ar fi dorit să aibă un strat de paie și sub casă. Pusese pe pereți câteva pături vechi, astupase crăpăturile mai mari cu hârtie mototolită de ziar. Din fericire, aveau destule lemne: Charis reușise să facă rost la un preț mic, de la cineva care renunțase și se mutase de pe Insulă. Nu erau tăiate, și Billy ieșea în zilele mai puțin geroase și le spărgea cu toporul; îi plăcea s-o facă. Dar în casă tot frig era, cu excepția zilelor când Charis fixa instalația de încălzire până la un nivel aproape periculos. Atunci aerul se îmbâcsea și mi-rosea a cuib de șobolani încins. Sub dușumea se aciuaseră șoarecii, din cauza frigului; ieșeau noaptea ca să adune fi-rimiturile rămase și își lăsau căcărezele pe masă. Zenia le dădea jos cu o perie, strâmbând din nas.

N-au mai adus în discuție plecarea ei. Îi prezenta lui Charis starea de sănătate în fiecare dimineață: mai bine, mai rău. Într-o zi, i-a spus că vrea să facă o plimbare, iar a doua zi a anunțat-o că a început să-i cadă părul. Nu părea a mai avea vreo speranță, nu-și mai ajuta trupul în niciun fel. Accepta lucrurile pe care i le oferea Charis — morcovi, ceaiuri de plante — în mod pasiv și fără niciun interes; îi făcea pe plac, deși nu credea în puterea lor tămăduitoare. Avea momente de depresie, când se întindea pe canapeaua din camera de zi, înfășurată în pătură, sau se prăbușea la

masă. „Sunt îngrozitoare”, îi zicea ea lui Charis cu glas tremurat. „Nu merit atâta strădanie din partea nimănui.”

„O, nu vorbi așa”, îi spunea Charis. „Toți trecem prin asemenea perioade. Stările astea vin din zonele noastre întunecate. Gândește-te numai la întâmplările bune din viața ta.” Zenia o răsplătea cu un surâs tremurător. „Și dacă n-am nimic bun la care să mă gândesc?” zicea ea slab.

Zenia și Billy păstrau distanța. Amândoi i se plângeau, pe rând, lui Charis. Se pare că le plăcea să se denigreze reciproc. Le sărea țandăra numai la auzul numelui celuilalt. Charis ar fi vrut să-l avertizeze pe Billy să nu mai fie așa tăios cu Zenia, pentru că ar putea-o aduce în stare să-l trădeze, apropo de incidentul cu explozibil. Dar ar fi însemnat să recunoască în fața lui că i-a înșelat încrederea, că i-a povestit Zeniei. Și asta l-ar scoate din sărite.

Charis nu-și dorea o atmosferă tensionată. Își dorea doar voie bună și seninătate, căci orice alte emoții i-ar fi întinat copilul. Încea să-și petreacă timpul în preajma lucrurilor liniștitoare: albul ninsorii proaspete, înainte să se aștearnă funinginea orașului; sclipirea țurțurilor de gheață, în săptămâna în care viscolul distrusese cablurile telefonice. Se plimbase singură pe Insulă, având grijă să nu alunece pe cărările înghețate. Pântecul i se întărise și se rotunjise, iar sânii i se umflau văzând cu ochii. Știa că acum cea mai mare parte a energiei din lumina albă se revărsa asupra copilului, nu asupra Zeniei și nici măcar a lui Billy. Copilul reacționa, îl simțea cum ascultă atent înlăuntrul ei, cum absoarbe lumina, ca o floare.

Spera ca Zenia și Billy să nu se simtă neglijați; oricum, nu prea putea să le fie de ajutor. Avea și ea o anumită cantitate de energie și bebelușul i-o cerea din ce în ce mai mult.

Devenea tot mai aspră, mai dură; simțea mai tare acum în mâini sălbăticia bunicii. Bebelușul din ea era din nou Karen, nenăscută încă, iar dacă va veghea asupra ei, soarta i se va schimba. Se va naște din mama potrivită, de data asta.

Își petrecea ore întregi gândindu-se cum îi va aranja cămăruța. O va vopsi în alb, ceva mai târziu, când va avea bani și Zenia nu va mai fi aici. La vară, pe caldura, Billy ar putea construi o saună în curtea din spate, lângă cotețul găinilor. Iarna viitoare se vor încălzi bine acolo și apoi vor ieși să se tăvălească prin zăpadă. Iată o modalitate bună de a folosi zăpada; mai bună decât să stai în casă și să te plângi de ea, așa ca Zenia. Și ca Billy.

Le-a spus lui Billy și Zeniei de copil în aprilie, după ce s-a topit zăpada, în vremea când cele trei narcise galbene ale lui Charis își scosese rășoarele din pământul cafeniu, iar găinile ieșiseră din bârlog și răcăiau prin gunoaie. N-avea cum să nu le spună. Curând se va vedea; și vor interveni și alte schimbări. Nu va mai putea să continue lecțiile de yoga, așa că banii trebuiau să vină din altă parte. Billy va trebui să facă rost de-o slujbă oarecare. Nu avea acatele necesare, dar se mai găsea și-așa de lucru, pentru că unii dintre prietenii lui dezertori lucrau pe câte undeva. Era cazul ca Billy să-și miște fundul. Charis n-ar fi gândit în felul ăsta înainte de apariția copilului, acum însă era altceva.

Și, în sfârșit, Zenia va trebui să plece. Charis o învățase tot ce știa, iar dacă Zenia nu se folosea de cunoștințele pe care i le dăruise, treaba ei!

Ce-i prea mult strică, zicea glasul bunicii. Trebuie să te ocupi de ce-i mai important. Sângele apă nu se face.

* * *

Le spune pe rând, întâi Zeniei. Stau la masă și mănâncă fasole la cuptor, din conservă, mazăre congelată. Charis n-a mai fost prea atentă la alegerea mâncării în ultima vreme; nu știe ce face, dar n-are timp. Billy e iar în oraș.

„O să am un copil”, anunță Charis la desert — compot de piersici.

Zenia nu se simte rănită, cel puțin nu în felul în care se temea Charis. Nici n-o felicită, nici n-o îmbrățișează, așa, ca între femei, și nici n-o mângâie pe mână. E, în schimb, disprețuitoare. „Ei!” face ea „Da’ v-ați regulat, nu glumă!”

„Adică, ce vrei să spui?” zice Charis.

„Ce te face să crezi că Billy își dorește copii?” zice Zenia.

Lui Charis i se oprește respirația. Își dă seama că până acum nu și-ar fi închipuit că vestea asta nu-i va bucura pe ceilalți la fel ca pe ea. Își mai dă seama și că n-a ținut cont de Billy. Încercase o dată să se pună în locul lui, să vadă ce-ar gândi dacă ar afla că are un copil, dar nu reușise. După aceea, se lăsase păgubașă. La ce bun să încerce să-i anticipeze reacția?

„Păi, sigur că-și dorește”, zice ea, încercând să pară convingătoare.

„Nu i-ai spus încă, nu-i așa?” zice Zenia; nu e propriu-zis o întrebare.

„De unde știi?” zice Charis.

De unde știe ea? De ce sunt mereu în conflict?

„Așteaptă să vezi ce-o zice când o afla”, zice Zenia sever. „Casa asta o să fie un adevărat iad când o să mai zbiere și broscoiul ăla aici. Puteai s-aștepți și tu să mor.”

Charis rămâne cu gura căscată în fața brutalității și a egoismului ei; e uluită, dar și supărată. Ceea ce-i iese însă

din gură se vrea o împăciuire. „Nu mai pot face nimic acum”, zice ea.

„Cum să nu! Poți să avortezi”, îi zice Zenia, privind-o de sus.

Charis se ridică.

„Nu vreau să fac avort”, zice ea.

Lacrimile îi stau în gât, și după ce urcă în dormitor — lăsând, ca niciodată, vasele nespălate — izbucnește în plâns. Hohotește în sacul lor de dormit, rănită și derutată. Ceva nu e în regulă, și nici măcar nu știe ce.

Când se întoarce Billy, ea e tot acolo, în sacul de dormit, pe întuneric. Nici nu s-a dezbrăcat.

„Hei, ce s-a-ntâmpat?” o întreabă el. „Ce-i cu tine?”
O sărută pe obraz.

Charis se trage afară din sac și se aruncă de gâtul lui. „N-ai observat nimic?” îl întreabă ea printre lacrimi.

„Ce să observ?” zice Billy.

„Sunt gravidă”, zice Charis. „O să avem un copil!” I-o spune pe un ton de parcă i-ar reproșa, deși nu asta i-a fost intenția. Își dorește să sărbătorească evenimentul împreună.

„O, rahat!” face Billy și se înmoaie tot în brațele ei. „O, Iisuse! Când?”

„În august”, zice Charis, așteptând să-l vadă bucurându-se. Dar el nu se bucură deloc. Reacționează de parcă ar fi o catastrofă; o moarte, nu o naștere.

„O, rahat!” zice el din nou. „Ce ne facem?”

Charis se trezește în grădină, în miez de noapte. A mers în somn. E în cămașă de noapte, cu picioarele goale; simte noroiul cu frunze sub tălpi. Îi intră în nări un miros de sconcs, ca atunci când calci unul cu mașina pe autostradă; dar de unde sconcsii aici, pe Insulă? Poate știi să înoate.

Acum s-a trezit de-a binelea. Simte o apăsare în palmă: e bunica, și încearcă să-i vorbească, încearcă să treacă hotarul. O avertizează de ceva.

„Ce?” zice ea cu glas tare. „Ce este?”

Își dă seama că nu e singură în grădină, distinge o umbră întunecată, sprijinită de zid, lângă fereastra de la bucătărie. Vede o licărire. Nu miroase a sconcs, ci a fum de țigară.

„Tu ești, Zenia?” zice ea.

„N-am putut dormi”, zice Zenia. „Ei, cum a primit tăticu’ vestea?”

„Zenia, n-ar trebui să fumezi”, zice Charis. A uitat că e supărată pe ea. „Îți sufoci celulele.”

„Dă-le-n mă-sa de celule”, zice Zenia. „Ele m-au băgat în căcat! Așa că mă mai bucur și eu de viață cât pot!” Glasul ei străbate leneș, sardonice, întunericul. „Și vreau să-ți spun că mi-e greață de toate oblojelile tale. Ți-ar fi și ție, dracului, mai bine dacă ți-ai vedea de-ale tale!”

„Am încercat să te ajut”, se tânguie Charis.

„Fă-mi o favoare”, zice Zenia. „Ajută pe-altcineva!”

Charis nu înțelege. De ce-o fi fost ea scoasă din casă, ca să audă una ca asta? Se întoarce, intră și bâjbâie pe scări. Nu aprinde lumina.

A doua zi, Billy ia feribotul de dimineață, să se ducă în oraș. Charis lucrează în grădină, sapă și împrăștie gunoiul, încercând să nu se mai gândească la nimic. Zenia stă în pat.

Billy se întoarce beat, seara târziu. S-a mai îmbătat și înainte, dar niciodată așa tare. Charis e în bucătărie; spală vasele rămase murdare de mai multe zile. Se simte grea,

înțepenită; simte o ceață pe creier, care nu i se mai ridică, oricât și-ar concentra privirea, nu mai vede prin lucruri, s-a blocat, a fost deconectată; nici grădina n-o primește astăzi. Pământul și-a pierdut strălucirea, nu mai e decât o grămadă de gunoi, găinile sunt țâfnoase și îngălate, ca niște pământufuri vechi de șters praful.

Prin urmare, când intră Billy, se întoarce doar să se uite la el, fără să spună nimic. Apoi își vede iar de vase.

Îl aude izbindu-se de masă, răsturnând un scaun. După care o ia de umeri. O întoarce cu fața spre el. Speră c-o va săruta, c-o să-i spună că s-a răzgândit, că totul e minunat; în loc de asta, începe s-o scuture. O scutură încet, înainte și-napoi. „Ești... așa... tâmpită”, zice el, continuând s-o zguduie. „Ești idioată!” Glasul îi e aproape cald.

„Billy, încetează”, zice ea.

„De ce?” întreabă el. „De ce naiba să-ncetez? Fac ce-mi place. Oricum, ești prea cretină ca să observi ceva.” Își ia mâna de pe umărul ei și-o pocnește drept în față. „Trezește-te!” Îi trage încă o palmă, și mai puternic.

„Billy, încetează!” zice ea, încercând să vorbească pe un ton ferm, dar blând totodată, și să-și oprească lacrimile.

„Mie... nu-mi spune... nimeni... ce să fac.”

Face un pas îndărăt și-o lovește cu genunchiul în burtă. E prea beat ca să nimerească unde vrea, dar o doare totuși.

„Ai să mi-l omori!” țipă ea. „Omori copilul nostru!”

Billy își sprijină fruntea de umărul ei și începe să plângă răgușit, suspinând, înecându-se sfâșietor. „Ți-am spus”, zice el. „Ți-am spus, dar n-ai vrut să m-ascuți!”

„Ce mi-ai spus?” zice ea, mângâindu-i părul galben.

„Nu există cicatrice”, spune el. „Nimic. Nu e nicio cicatrice.”

Charis nu reușește să pună vorbele lui cap la cap, nu înțelege ce spune el.

„Hai, acum”, zice ea. „Hai sus să ne culcăm.”

Urcă amândoi, iar ea îl ia în brațe și îl leagănă ușor. Adorm imediat.

Dimineața, Charis se scoală să dea de mâncare la găini, așa cum face de obicei. Billy s-a trezit și el: mai stă puțin la căldurică, în sacul de dormit, uitându-se la ea cum se îmbracă. Înainte să iasă, se apropie de el și îl sărută pe frunte. Așteaptă să-i spună o vorbă bună, dar el tace.

Face mai întâi focul în sobă, apoi umple găleata la chiuveță, îl aude pe Billy umblând pe sus, de colo-colo; o aude și pe Zenia, ceea ce e mai puțin obișnuit. Poate își face bagajele, poate pleacă. Charis și-o dorește din tot sufletul. Nu mai are ce căuta aici, tulbură apele prea mult.

Charis iese în curte și deschide zăvorul porții de la curtea găinilor. În dimineața asta nu le aude cârâind somnoroase și nerăbdătoare. Puturoasele! Deschide ușa cotețului, dar nu iese niciuna de-acolo. Mirată, se hotărăște să intre.

Toate găinile sunt moarte, fiecare în cuibarul ei, două dintre ele pe jos. În jur, numai sânge, paiele sunt năclăite, din cuibare se scurg picături purpurii. Ia una de jos și se uită la ea: are beregata tăiată.

Rămâne acolo, în picioare, șocată și înspăimântată, încercând să se adune. I se lasă o ceață pe creier și vede roșu înaintea ochilor. Găinile ei frumoase! Trebuie să fi fost o nevăstuică. Ce altceva? Dar le-ar fi supt tot sângele. Poate vreun vecin, nu dintre cei mai apropiați, ceilalți. Cine să-i

urască atât? Cine să urască atât găinile, sau pe ea și pe Billy? Se simte ultragiată.

„Billy”, îl strigă ea. Dar n-o aude, el e înăuntru. Se îndreaptă, clătînându-se, spre casă; simte că o să leșine. Ajunge în bucătărie și îl strigă iar. O fi adormit din nou. Se târăște cu greutate pe scări.

Billy nu e înăuntru. Nu e în cameră, și nici la Zenia. De ce s-o fi gândit c-ar putea fi acolo?

Și Zenia a plecat. Amândoi s-au dus. Nu e niciunul în casă.

Charis o ia la goană, aleargă cu sufletul la gură spre docuri. Acum știe. Până la urmă, s-a întâmplat: Billy a fost răpit. Ajunge, chiar în momentul în care feribotul pornește duduind, și iată-l și pe Billy acolo, încadrat de doi străini. Doi bărbați în paltoane, așa cum și-i imagina. Lângă el e Zenia. Cu siguranță, ea a spus tot, ea l-a denunțat.

Billy nu-i face semn cu mâna. Nu vrea ca bărbații aceia să-și dea seama că are vreo legătură cu ea. Încearcă s-o protejeze.

Se întoarce agale acasă, intră încet. Caută peste tot, să vadă dacă nu i-a lăsat vreun bilet, dar nu găsește nimic. Vede în chiuvetă cuțitul de pâine mânjit de sânge.

Zenia; ea a ucis găinile.

Poate Billy nici n-a fost răpit. Poate a fugit. A fugit cu Zenia. Asta a vrut el să zică atunci, cu cicatricea: Zenia nu avea nici urmă de operație. El știe, pentru că a văzut. I-a văzut trupul, i l-a văzut în lumina aprinsă. Știe totul despre trupul Zeniei, pentru că i l-a pătruns, a fost în el.

Charis stă în bucătărie, lovindu-și încetișor fruntea de marginea mesei, ca să-și alunge gândurile. Dar nu le poate opri. Dacă nu are cicatrice, nu are cancer. Zenia e sănătoasă,

Billy avea dreptate. Și dacă-i așa, ce-a făcut Charis în ultimele șase luni? A fost o fraieră. A fost atât de proastă, încât i se pare ciudat că mai are și creier.

A fost înșelată. De când, oare, și de câte ori? El încercase să-i spună; încercase s-o facă pe Zenia să plece. Prea târziu.

Iar găinile tăiate și cuțitul de pâine reprezintă un mesaj. *Taie-ți venele.* Aude un glas, un glas din hăurile vremii. *Ești o proastă. N-ai cum să câștigi lupta asta.* Nu în viața asta. I-a ajuns prin ce-a trecut; poate e timpul s-o înceapă pe următoarea. Zenia i-a răpit părticica aceea care te face să trăiești. E o tâmpită, o păguboasă, o idioată. Tot răul prin care a trecut e o pedeapsă, i se dă o lecție. Și lecția asta înseamnă c-ar putea să renunțe.

Asta i-o spune Karen. Karen s-a întors, Karen a preluat controlul asupra trupului lor comun. Karen e supărată pe ea, e dezamăgită, e îngrețoșată. Karen vrea ca ele să moară. Vrea să le ucidă trupul. A și luat cuțitul de pâine în mână, îl îndreaptă spre încheietura lor comună. Dar dacă face asta o să moară și copilul, iar Charis nu poate accepta una ca asta. Își adună toate puterile, toată lumina vindecătoare, lumina sălbatică și albastră a bunicii, în mâini; îi sucește brațul lui Karen, ca să-i ia cuțitul. Apoi îi dă brânci cât poate de tare spre umbrele din care a venit. Și azvârle cuțitul pe ușă afară.

Îl așteaptă pe Billy. Știe că nu se va mai întoarce, și totuși așteaptă. Stă la masa din bucătărie, nemișcată, forțându-și trupul să încremenească. Așteaptă toată după-amiaza. Apoi se duce să se culce.

A doua zi, nu mai e atât de amețită. În schimb, se frământă. Cel mai rău e că nu știe. Poate l-a judecat greșit pe Billy,

poate n-a fugit cu Zenia. Poate e la pușcărie, poate i-a tăiat cineva beregata la duș. Poate-a murit.

Sună la toate numerele scrijelite pe perete, lângă telefon, întreabă, lasă mesaje. Niciunul dintre prietenii lui n-a auzit nimic sau, mă rog, nu recunoaște c-ar ști ceva. Pe cine să-ntrebe unde e, unde s-ar fi putut duce? Singur, sau împreună cu Zenia. Cine-o mai cunoaște pe Zenia?

Nu se poate gândi decât la o singură persoană: West. West trăise cu Zenia până în seara când ea apăruse la ușa lui Charis, cu ochiul învinețit. Charis se gândește la vânătaia aia din alt punct de vedere acum. Probabil că existase un motiv întemeiat pentru care o bătuse.

West lucrează la universitate, așa i-a spus Zenia. Predă muzica sau ceva de genul ăsta. Cum și-o fi zicând acum, West, sau Stewart? O să întrebe în ambele feluri. Îi află relativ repede numărul de acasă. Îl formează și îi răspunde o femeie. Charis îi spune că o caută pe Zenia.

„Pe Zenia?” zice femeia. „Cine naiba s-o mai caute și pe-asta?”

„Cine-i acolo?” întreabă Charis.

„Antonia Fremont”, zice Tony.

„Tony”, zice Charis. O persoană mai mult sau mai puțin cunoscută. Nu contenește să se minuneze cum de-i răspunde Tony de acasă de la West. Inspiră adânc. „Ți-aduci aminte când ai vrut să mă ajuți atunci, pe pajiște, la McClung Hall, și ți-am spus că n-am nevoie?”

„Da”, zice Tony prudentă.

„Ei, bine, de data asta am.”

„Să te ajut, în legătură cu Zenia?” o întreabă Tony.

„Oarecum”, zice Charis.

Și Tony îi spune că vine la ea.

38

Tony ia feribotul până pe Insulă. Se aşază la masa din bucătăria lui Charis, bea un ceai de mentă şi ascultă toată povestea, dând încetişor din cap, cu gura căscată. Întreabă câte ceva, dar nu-i pune nimic la îndoială. Când Charis îi spune că a fost o proastă, Tony o asigură că nu mai rău ca alţii, nu mai rău ca ea. „Zenia e foarte talentată în tot ce face”, aşa se exprimă Tony.

„Dar mi-a fost milă de ea!” zice Charis.

Îi curg lacrimile pe obraz; nu e în stare să şi le oprească. Tony îi întinde batista mototolită de hârtie.

„Şi mie mi-a fost”, zice ea. „E expertă în aşa ceva.”

Îi explică apoi că West n-avea cum să-i învineţească ochiul, nu numai pentru că el n-ar fi fost, oricum, în stare să lovească pe cineva, dar în perioada aceea nu mai era cu ea. Se despărţiseră de mai bine de un an şi jumătate. Acum el stătea cu Tony.

„Deşi cred că putea să i-o facă aşa, în trecere, pe stradă”, zice ea. „Cu siguranţă, l-ar fi tentat. Eu una nu ştiu cum aş reacţiona dacă m-aş lovi nas în nas cu Zenia. Cred c-aş stropi-o cu benzină şi i-aş da foc.”

În ceea ce-l priveşte pe Billy, Tony e de părere să nu-şi mai piardă vremea căutându-l; mai întâi, n-o să-l găsească niciodată; apoi, ce-o să facă dacă-l găseşte? Dacă a căzut în mâinile poliţiei, cum să-l ajute ea? Se află, probabil, în vreo carceră din Virginia, şi dacă vrea să ia legătura cu ea, poate s-o facă. Au voie să trimită scrisori. Iar dacă n-a fost răpit, ci l-a momit Zenia, în niciun caz n-ar vrea s-o vadă pe Charis. S-ar simţi prea vinovat.

Tony ştie, Tony a trecut prin asta: e ca şi cum Billy s-ar afla sub o vrajă. Numai că Zenia n-o să-l pripăşească prea

multă vreme. E o pradă prea ușoară și, să o scuze Charis că vorbește așa, a fost prea simplu de cucerit. Tony a chibzuit îndelung și a ajuns la concluzia că Zeniei îi plac provocările. Îi place să pătrundă prin efracție, îi place să pună mâna pe ceea ce nu-i aparține. La fel ca West, Billy n-a fost decât o probă de tras la țintă. Probabil că are un șir întreg de sule bătute-n cuie pe pereți, precum capetele de animale împăiate.

„Lasă-l în pace, și-o să se întoarcă el cu coada între picioare”, zice Tony. „Dacă-i mai rămâne și asta, după ce-l termină Zenia.”

Charis e uimită de ușurința cu care își exprimă Tony ostilitatea. Desigur, nu-i face bine, dar o răcorește.

„Și dacă nu se întoarce?” o întreabă Charis, smiorcăit.

Tony scotocește pe sub chiuvetă și-i aduce un prosop de hârtie. Ridică din umeri. „Atunci, să fie sănătos. Mai sunt atâtea alte lucruri de făcut.”

„Dar de ce mi-a omorât găinile?” o întreabă Charis.

Orice-ar zice Tony, ea nu-și poate scoate asta din cap. Găinile erau așa frumoase, așa nevinovate, n-aveau nicio legătură cu Billy.

„Pentru că ea e Zenia”, zice Tony. „Nu-ți mai frământa creierii căutând motivații. Hunul Attila nu avea nici el vreun motiv. Avea doar pofte. Le-a omorât pur și simplu. Fapta în sine vorbește.”

„Poate pentru că mama ei a fost ucisă cu pietre, de români, din cauză că era țigancă”, zice Charis.

„Ce?” face Tony. „Nu, n-a fost țigancă. A fost rusoaică albă, și-a murit la Paris de tuberculoză!”

Apoi Tony izbucnește în râs. Și râde, și râde.

„Ce e?” zice Charis, fără să înțeleagă. „De ce râzi?”

* * *

Tony îi face lui Charis o cană cu ceai și îi spune să se odihnească. Trebuie să aibă grijă de sănătatea ei acum, pentru că e mamă. O înfășoară într-o pătură și-o culcă pe canapeaua din camera de zi. Charis începe să moțăie, se simte ocrotită, ca și cum i s-ar fi luat orice greutate de pe umeri.

Tony iese cu un sac de plastic — Charis știe că plasticul e un material nociv, dar n-a avut încotro — și adună toate găinile moarte. Face curățenie în coteț. Ia o găleată cu apă și șterge sângele cât poate de bine.

„E și-un furtun”, zice Charis somnoroasă.

„Cred c-am reușit să curăț grosul”, zice Tony. „Și ce-i cu cuțitul ăsta de pâine în grădină?”

Charis îi povestește cum a vrut să-și taie venele, iar Tony nu o ceartă. Cuțitele de pâine nu sunt o soluție viabilă, atât îi spune, apoi îl spală și îl pune la loc în suportul de cuțite.

După ce s-a odihnit un pic, Tony o așază iar la masă. Ține în mână un pix și-o hârtie. „Acum gândește-te la tot ce-ai nevoie”, zice ea. „Lucruri practice.”

Charis se gândește. Are nevoie de niște vopsea albă, pentru camera copilului; are nevoie să izoleze casa, pentru că după vară, vine iarna. Are nevoie de niște rochii largi. Dar nu-și poate permite nimic din toate astea. Cu Billy și cu Zenia pe cap, n-a mai avut cum să economisească. Va trebui, probabil, să apeleze la ajutor social.

„Bani”, zice ea moale. Îi displace total că e nevoită să recunoască. Nu vrea ca Tony să creadă că cerșește.

„Bun. Hai să ne gândim cum ai putea face rost.”

* * *

Tony îi găsește lui Charis un avocat, cu ajutorul prietenei ei, Roz, de care Charis își amintește vag de la McClung Hall. Avocatul îl caută pe unchiul Vern. Mătușa Viola a murit, dar el trăiește tot în casa aia mochetată, cu cameră de recreere. Charis nu e obligată să se ducă și ea. Avocatul se ocupă de toate, apoi îi raportează lui Tony. Charis nici nu trebuie să-și spună întreaga poveste despre unchiul Vern, pentru că nu contează decât testamentul mamei și al bunicii. Totul e foarte clar: unchiul Vern a luat banii pe care i-a obținut din vânzarea fermei — banii lui Charis — și i-a investit în propria-i afacere. Susține că a încercat s-o găsească, după ce-a împlinit douăzeci și unu de ani, dar n-a reușit. Așa o fi.

Charis nu obține tot ce i s-ar cuveni — nu i se socotesc dobânzile, iar unchiul Vern a cheltuit o parte din capital — dar are mai mulți bani decât a avut vreodată în viața ei. Primește și o scrisoare care-i dă fiori, unde el îi spune că i-ar plăcea s-o mai vadă, pentru că i-a fost întotdeauna ca o fiică. Probabil că s-a senilizat. Aruncă scrisoarea pe foc.

„Mă întreb dacă viața mea ar fi fost alta cu un tată adevărat alături de mine”, îi spune ea lui Tony.

„Eu am avut tată”, zice Tony. „N-aș putea spune că am dus-o ca pe roze.”

Roz investește pentru Charis o parte din bani. N-o să-i aducă un profit prea mare, dar o s-o ajute totuși. Charis cumpără casa cu o parte din bani; proprietarul vrea să scape de ea, pentru că se așteaptă din clipă în clipă să fie demolată, așa că i-o dă bucuros la un preț scăzut. După aceea, și-o pune la punct, atât cât poate.

Roz vine la ea, pe Insulă, pentru că îi place să renoveze case, sau, cel puțin, așa susține. E mai solidă chiar decât și-o amintește Charis; vocea îi e mai puternică și are aura de un galben luminos. Charis i-o vede fără mare efort.

„O, e superbă”, zice Roz. „E ca o căsuță de păpuși! Dar, iubito, ai nevoie de altfel de masă!” A doua zi, sosește respectiva „altfel de masă”. E rotundă, de stejar, exact ce-și dorește Charis. Decretează că, în ciuda aparențelor, Roz e o persoană sensibilă.

Roz se ocupă singură de trusoul copilului, pentru că lui Tony nu-i place să meargă la cumpărături și, oricum, habar n-are ce i-ar trebui. Nici Charis nu se pricepe. Dar Roz are un copil, așa că știe tot, până și de câte prosoape are nevoie. Îi spune lui Charis cât a costat, iar ea rămâne uimită de prețurile acelea atât de scăzute. „Iubito, știu să mă tocmesc ca ni-meni altul”, zice Roz. „Îți mai lipsește doar mărul fericirii. Știi tu, alea din plastic care se pun în băiță; sunt o minune.”

Charis, cândva înaltă și subțire, e acum înaltă și umflată. Tony își petrece la ea ultimele două săptămâni înainte de naștere. Zice că-și poate permite, pentru că sunt în vacanța de vară. O ajută la exercițiile de respirație, cronometrând-o cu ceasul ei mare, strângând-o cu mâna ei micuță, ca o lăbuță de veveriță. Lui Charis nu-i vine să creadă că va avea un copil; mai bine zis, nu-i vine să creadă că o să iasă din ea. Îl știe acolo, în pântec, și îi vorbește mereu. Curând, o să poată să-i audă și lui vocea. Îi promite că nu-l va atinge niciodată la mână. N-o să-l lovească niciodată, nici măcar o palmă. Și, în general, se ține de cuvânt.

Până la urmă, Charis acceptă să meargă la spital, pentru că Tony și Roz consideră că e mai bine așa: dacă apar

complicații, va trebui să fie dusă în oraș cu șalupa poliției, ceea ce n-ar fi cea mai bună soluție. Când se naște August, are în jurul capului o aură aurie, la fel ca Iisus în felicitările de Crăciun. Numai Charis o vede, cei din jur, nu. O ține în brațe și jură să fie cu ea cât poate de bună, apoi se roagă la Dumnezeu ei oval.

Acum, că August a ieșit în lume, Charis se simte mai bine ancorată. Ancorată sau priponită. Așa că nu mai bâjbâie, ca bătută de vânt; toată atenția i se concentrează pe *acum*. S-a prăbușit în propria-i carne de lapte, în greutatea sânilor, în propriul ei câmp gravitațional. Stă tolănită pe o pătură întinsă pe iarba rară, în aerul umed, sub razele soarelui filtrate prin frunze, și îi cântă lui August. Karen e departe; cu-atât mai bine: nu are ce căuta în preajma copiilor mici.

Tony și Roz sunt nașele fetei. Bineînțeles, nu oficial, pentru că nu există biserică pe lumea asta care să facă ce vrea Charis. Oficiază singură ceremonia, cu Biblia bunicii, și în prezența unei pietre rotunde, pline de forță, pe care a găsit-o pe plajă, o lumânare de spermanțet și niște apă de izvor dintr-o sticlă, iar Tony și Roz au promis c-au să vegheze asupra lui August, și-au să-i apere spiritul. Charis e fericită că îi dă fiicei ei două nașe atât de deștepte. N-au s-o lase să fie o neputincioasă, au s-o învețe să stea pe picioarele ei, ceva ce ea nu crede că ar fi în stare să-i ofere.

De față mai e și a treia nașă, bineînțeles — una întunecată, care aduce daruri negative. Umbra Zeniei se lasă asupra leagănului. Charis se roagă să fie în stare să iradieze destulă lumină din ea însăși, ca s-o facă să dispară.

August crește, iar Charis are grijă de ea și se bucură văzând-o fericită, mai fericită decât a fost ea vreodată pe

vremea când era Karen, și simte cum i se potolesc toate lacrimile vărsate până atunci. Deși de dispărut nu-i vor dispărea niciodată cu totul. Seara face băi prelungite cu levănțică și cu apă de trandafiri și vizualizează cum ies toate emoțiile negative din trupul ei în apa din cadă; când scoate dopul, se duc la canal. E o operație pe care se simte obligată să o repete adeseori. Se ferește de bărbați, pentru că bărbații și viața sexuală sunt prea dificile pentru ea, sunt lucruri impregnate de mânie, de rușine, de ură și de pierdere, de gustul vomei și mirosul cărnii râncede, de părul scurt de pe brațele dispărute ale lui Billy, de foame.

Îi e mai bine numai cu August. Aura fetei e galbenă ca narcisa, puternică și bine definită. La numai cinci ani are păreri personale. Charis se bucură; se bucură și că August nu s-a născut în zodia peștilor, ca ea. August nu prea are „senzori” electrici, nu prea are intuiții: nu e în stare să spună nici măcar c-o să plouă. Astea sunt, e-adevărat, niște daruri, dar își au și ele inconvenientul lor. Charis îi scrie horoscopul lui August într-unul din caietele ei, unul de culoare mov: semnul, Leu; piatra, diamant; metal, aurul; guvernată de Soare.

În tot acest timp, niciun cuvânt de la Billy. Charis se hotărăște să-i spună fetei, când o fi mai mare, că tatăl ei a murit eroic în războiul din Vietnam. Așa și-a spus și ea însăși, și poate e-adevărat. Nu are nicio fotografie cu un Billy solemn, în uniformă, din simplul motiv că nu există așa ceva. Singura poză pe care o are cu el e un instantaneu făcut de amicii lui în care bea o bere și e îmbrăcat în tricou și în pantaloni scurți; era pe vremea când construia cotețul. Pare frânt de oboseală și nu i se vede creștetul capului. Nu i se pare potrivit s-o înrămeze.

* * *

l'eribotul trage la chei și se lasă pasarela, iar Charis pășește pe Insulă, inspirând în plămâni aerul acela curat. Iarba uscată murmură precum trestiiile, în sunet de violoncel. Iat-o din nou în casa ei fragilă, dar credincioasă, vapoasă, încă în picioare, casa ei cu flori luxuriante, cu pereții crăpați și cu patul acela alb, liniștit și răcoros.

Casa ei, nu a lor; nu a lui Billy și a Zeniei, deși aici s-au întâmplat toate. Poate n-a fost o idee prea bună c-a rămas pe Insulă. Le-a exorcizat rămășițele, a afumat cu sulfina, a purificat toate încăperile; nașterea însăși a fost o exorcizare. Dar n-a putut să scape nicicum de Billy, oricât ar fi încercat, pentru că povestea lui nu avea sfârșit; și cu el rămăsese și Zenia. Erau lipiți unul de altul.

Simte nevoia s-o vadă pe Zenia, pentru că trebuie să cunoască sfârșitul. Până la urmă, trebuie să scape de ea. Nu le va destăinui lui Tony și lui Roz despre această necesitate a ei, pentru că ar descuraja-o. Tony i-ar spune să nu se joace cu focul. Iar Roz, de ce să și-o facă cu mâna ei?

Numai că ea trebuie s-o vadă pe Zenia și asta curând, odată ce știe unde e. O să se ducă direct la hotelul Arnold Garden, o să urce cu liftul și-o să bată la ușă. Se simte destul de tare. Iar August e mare acum. Indiferent care ar fi adevărul despre Billy, e destul de matură să nu se simtă lezată.

Așadar, Charis se va confrunta cu Zenia și de data asta nu se va mai lăsa intimidată, nu va mai lăsa de la ea, nu se va mai da bătută; va ști să-i țină piept. Zenia, ucigașa de găini, însetată de sânge nevinovat. Zenia, care l-a vândut pe Billy pe treizeci de arginți. Zenia, păduchele de suflete.

Ia Biblia bunicii din bibliotecă și-o așază pe masa de stejar. Caută un ac, închide ochii și așteaptă să-i fie trasă mâna în jos.

Împărați, doi, nouă, treizeci și cinci, citește ea. S-au dus s-o îngroape dar n-au găsit din ea decât țeasta capului, picioarele și palmele mâinilor.

E Izabela aruncată din turn, Izabela mâncată de câini. Din nou, gândește Charis. Îndărătul ochilor ei se prăvălește o formă întunecată.

Roz se mișcă de colo-colo prin birou, fumând și mâncând crochetele râncede pe care le-a vârat în sertar săptămâna trecută și-a uitat de ele. Așteaptă. Fumează, mănâncă, așteaptă — asta-i povestea vieții ei. Ce s-aștepte? N-are cum să-i vină răspunsul atât de repede. Harriet, unguroaica detectiv, e bună, dar o să-i ia, cu siguranță, zile întregi ca să dea de urma Zeniei, pentru că nu se ascunde ea într-un loc ușor de depistat, cel puțin așa ar fi normal. Deși, poate nici nu se ascunde. Poate e undeva, la vedere. Roz e cea care se pune în patru labe și-o caută pe sub paturi, printre cocoloașele de praf și printre gândacii uscați. Se pare că se adună mereu mizeria acolo, cu tot aspiratorul ei nemaipomenit. De fiecare dată apare drept în mijlocul camerei. *Ai ceea ce vezi*, îi spune ea lui Roz. *Numai că n-ai prea văzut nimic*. Așa îi place ei să dezgroape morții.

Când ajunge la fereastră, Roz se oprește. Bineînțeles, biroul ei e pe colț, la ultimul etaj. Toți președinții companiilor din Toronto au dreptul la o asemenea poziție, chiar și cei de două parale, așa, ca Roz. E o chestiune de statut: în orașul ăsta nu există nimic mai sus pe scara ierarhică decât o încăpere cu perspectivă, chiar dacă această perspectivă

include mai ales macarale leneșe, schele, șoseaua străbătută de automobilele de mărimea gândacilor și tiruri duuitoare și lungi, ca macaroanele. Dar cei care intră în biroul lui Roz sunt îndată avertizați: *Hai s-avem puțin respect! Hmm! Hmm! Stăpână peste tot ținutul.*

Un rahat! Nu mai e nimeni stăpân pe nimic. Toate au scăpat din mână.

De aici, Roz vede lacul și viitorul port de agrement care se construiește pe un teren ciuruit de termite, și Insula, unde își are Charis căsuța aceea, ca un cuib de șoareci gata-gata să se dărâme; iar de la cealaltă fereastră, Turnul CN — cel mai înalt paratrăsnet din lume — alături de care se află stadionul SkyDome — nasul și ochiul, morcovul și ceapa, falusul și ovulul, simbolul rămâne la alegerea privitorului — și Roz se felicită că n-a investit în el, se aude că bancherilor le-a mai căzut câte o pernă, două de sub fund. Dacă se postează în unghiul dintre cele două ferestre și se uită spre miazănoapte, vede universitatea înconjurată de copaci, aurii în această perioadă a anului, și îndărătul ei, extravaganta casă a lui Tony, în stil gotic, din cărămidă aparentă. Foarte potrivită pentru ea, pentru că se poate ascunde în foișorul ăla, amăgindu-se c-ar fi invulnerabilă.

Roz se întreabă ce-or fi făcând prietenele ei chiar în momentul ăsta. Oare își măsoară și ele încăperile cu pasul, oare sunt neliniștite, ca ea? Văzute de sus, cele trei ar putea forma un triunghi, cu Roz în vârf. Ar putea semnaliza cu lanternele, ca Nancy Drew, fata-detectiv. Există, bineînțeles, telefonul.

Roz se întinde, ridică receptorul, formează un număr, apoi închide. Ce pot ele să-i spună? Nu știi mai mult despre Zenia ca ea. Mai puțin, da.

Palmele și subsuorile lui Roz sunt umede. Trupul îi miroase a cuie ruginite. Or fi bufeurile, sau, pur și simplu, vechea turbare? *Nu-i decât geloasă*, zic oamenii, de parcă gelozia ar fi un lucru minor. Dar nu-i așa, e cea mai rea, e cel mai cumplit simțământ din câte există — incoerent, confuz, rușinos și, în același timp, legitim, concentrat și dur ca sticla, ca o imagine prin telescop. Un simțământ de concentrare totală, dar și de maximă neputință. De aceea provoacă atâtea drame: omorul e ultima dovadă de control.

Roz și-o imaginează pe Zenia moartă. Trupul acela mort. Mort, topindu-se.

Nu o satisface. Dacă e moartă, nu mai știe nimic. Mai bine să și-o imagineze urâtă. Roz îi ia pielea de pe față, de parcă ar fi lipită. Îi îngroașă fălcile, îi dublează bărbia și-i pune o expresie tăfnoasă. Îi înnegrește apoi câțiva dinți, așa cum fac copiii când desenează vrăjitoare. Parcă-i mai bine!

Oglindă, oglinjoară, cine-i cea mai frumoasă din țară?

Depinde, răspunde oglinda. Frumusețea e-n suflet.

Adevăr grăit-ai, zice Roz. Înseamnă că am și eu partea mea.

Acum, răspunde-mi la întrebare.

Cred că ești o persoană minunată, zice oglinda. Ești caldă și generoasă. N-ar trebui să întâmpini nicio greutate în aflarea altui bărbat.

Nu vreau alt bărbat, zice Roz, încercând să nu izbucnească în plâns. Îl vreau pe Mitch.

Îmi pare rău, zice oglinda. Nu se poate.

Sfârșitul e mereu același.

Roz își suflă nasul, își înșfacă jacheta și poșeta și încuie ușa biroului. Boyce stă să lucreze până târziu, mânca-i-ar gurița lui: se vede lumina pe sub ușă. Se gândește dacă n-ar fi bine

să bată și să-l invite la un păhărel, lucru pe care nu l-ar refuza, din politețe, și-apoi să-l ia la barul King Eddie unde să-l bată la cap.

Mai bine nu. Are să se ducă acasă să-și bată la cap copiii. Îi apare în minte imaginea ei alergând pe Bay Street, numai în halatul portocaliu de baie, aruncând în dreapta și-n stânga cu bani, dintr-o geantă de pânză groasă. Descotorosindu-se de tot avutul ei. Eliberându-se ostentativ de toți banii ăia mizerabili. După aceea, s-ar putea alătura vreunui cult, ceva. Să devină călugăriță. Să trăiască doar cu fasole uscată. Să sâcăie pe toată lumea, mai rău ca acum. Dar or fi având periute de dinți electrice la mănăstire? Dacă vrei să fii sfânt, trebuie să ai neapărat tartru?

Gemelele se uită la televizor în salonul decorat în stil Nouveau Pueblo — culoarea nisipului, a salviei, ocru — cu un cactus adevărat înălțându-se lângă fereastră, zbârcit ca un hrib, îngălbenit de prea multă apă. Roz trebuie s-o atenționeze pe Maria să nu-l mai ude atâta. De câte ori vede o plantă, femeia asta se și repede s-o stropească. Sau s-o ștergă de praf. A prins o dată cactusul cu aspiratorul, ceea ce numai bine nu i-o fi făcut.

— Bună, mami, zice Erin.

— Bună, mami, zice și Paula.

Niciuna nu se uită la ea; schimbă canalele, butonând întruna telecomanda.

— Cretino! țipă Erin. Ești o proastă! Tălâmbă!

— Scursoare de creier! zice Paula. *C'est con, ça!* E rândul meu!

— Bună, fetelor, zice Roz.

Își azvârle pantofii din picioare și se lasă să cadă într-un scaun de un mov stins — culoarea stâncii din New Mexico

imediat după apusul soarelui, cel puțin așa i-a spus decoratorul. Roz n-are de unde să știe. Ce bine-ar fi să fie și Boyce aici! I-ar face un cocktail. Nici măcar n-ar trebui să-i prepare vreun amestec, ci doar să-i toarne ceva tare. I-ar plăcea să tragă o dușcă, dar se simte dintr-odată prea oboșită să-și ia singură.

— La ce vă uitați? Își întreabă ea copilele frumoase.

— Mamă, aici nu se mai *uită* nimeni la televizor, zice Paula.

— Căutăm niște reclame de șampon, zice Erin. Vrem să scăpăm de mătreața asta solzoasă.

Paula își trage o șuviță peste ochi, ca un manechin.

— Suferiți cumva de mătreață solzoasă inghinală? le maimuțărește ea pe prezentatoarele de reclame.

Li se pare extrem de nostim. Dar, în același timp, îi aruncă priviri furișe, piezișe, să vadă dacă n-o apucă vreo criză.

— Unde e fratele vostru? le întreabă Roz, epuizată.

— E rândul meu, zice Erin, înșfăcând telecomanda.

— A ieșit, zice Paula. Așa cred.

— Pe planeta X, zice Erin.

— Să se dea-n bărci, zic într-un glas și chicotesc.

Ce frumos ar fi să se adune toți, să închirieze o casetă cu un film bun, ceva cu un cuplu, iar Roz să facă floricele, peste care să toarne unt topit, apoi să se așeze și ea și să se bucure de atmosfera caldă, familială. Ca în zilele de demult. *Mary Poppins* era preferatul lor pe-atunci; pe vremea când purtau cămășuțe de noapte de flanelă. Dar în clipa asta au nimerit canalul cu muzică, și iată un bărbat într-un tricou sfâșiat, topăind întruna, zvâcnind din șoldurile lui sfrijite și scoțându-și limba într-un fel, după părerea lui,

sexy, deși lui Roz îi sugerează o ilustrare a febrei aftoase, iar pe ea n-o încântă deloc, nici măcar dacă i-ar închide sonorul, așa că se ridică și urcă la ea numai în ciorapi, își ia halatul și papucii troncănituri, de proprietăreasă, apoi se târăște până în bucătărie, unde găsește o jumătate de prăjitură cu ciocolată în frigider. O pune pe o farfurie — doar n-o să-și lase bunele maniere, așa că va folosi și-o furculiță — apoi mai adaugă câteva triunghiuri de brânză topită Văcuța veselă pe care le-a cumpărat pentru pachetelele copiilor și vreo două murături Tomek, după o veche rețetă poloneză — „beți zeama dacă sunteți mahmuri”. N-are niciun rost să le cheme și pe fete la masă. Au să-i spună c-au mâncat, chiar dacă nu-i așa. Astfel aprovizionată, Roz o ia prin casă, trece din cameră în cameră, morfolind la murături, schimbând zugrăveala în minte. Albastru de colonist, decretează ea. De-asta am nevoie. O întoarcere la origini. La originile ei îmburuienate și suspecte, la rădăcinile ei încurcate, inferioare celor ale lui Mitch, și ale altor lucruri la care nu poate ajunge. Mitch avea rădăcini sănătoase prin ele însele.

După o vreme, se trezește cu farfuria goală în mână, mirându-se și întrebându-se unde-o fi dispărut mâncarea. E în pivniță acum, în zona veche a casei, partea pe care n-a renovat-o niciodată. Depozitul cu ciment pe jos, plin de pânze de păianjen. Într-un colț, se află colecția de vinuri a lui Mitch, ce-a mai rămas din ea; pe cele mai bune le-a luat cu el când a spălat putina. Probabil că le-a băut cu Zenia. Roz nu s-a atins de nicio sticlă, nu suportă gândul. Dar nu se îndură nici să le arunce.

Tot aici mai sunt și unele cărți de-ale lui: manuale vechi de drept, romanele lui Joseph Conrad, îndrumările pentru

iahturi. Bietul de el, își iubea vapoarele! Avea impresia că are suflet de marinar, deși de câte ori o porneau pe mare se defecta ceva. Vreo piesă de la motor sau lemnăria, Roz habar n-avea, dar ea nu se obișnuise niciodată cu denumirile alea, *prova* și *pupa*, în loc de *față* și *spate*. Se vede stând în picioare pe puntea iahtului — parcă *Rosalind*, primul pe care îl achiziționaseră, botezat după numele ei — cu nasul cojit de soare, cu umerii plini de pistrui și cu șapca lui Mitch pe cap, așezată pe-o parte, cu o cheie franceză în mână — *Asta, iubitul?* — în vreme ce pluteau spre cine știe ce țărm stâncos — unde, oare? Pe Lake Superior? Și Mitch aplecat asupra motorului, înjurând în barbă. Era plăcut? Nu. Dar ar prefera să se afle acolo, nu aici.

Se întoarce cu spatele la toate lucrurile alea legate de Mitch, ca să nu le mai vadă. Tot aici mai sunt și câteva vechituri de-ale gemenelor și de-ale lui Larry: mănușa lui de baseball, jocurile — Amiralii, Strategie, Kamikaze — pe care i le băgase Tony pe gât pentru că era convinsă că sunt genul de jocuri care i-ar place; cărțile pentru copii păstrate de Roz cu pioșenie, sperând că le va citi, cândva, și nepoților. *Știi, scumpete, asta a fost a mămicii tale! Pe când era și ea fetiță.* (Sau *a lui tăticu'*. Numai că oricât s-ar strădui, Roz nu și-l poate închipui pe Larry în postura de tată.)

Larry o asculta grav, fără să scoată o vorbă, când îi citea. Cărțile lui preferate erau despre trenurile vorbitoare sau despre înțelegerea dintre specii. Domnul Urs îl ajută pe domnul Castor să construiască un baraj. Larry nu comenta prea mult. Dar cu gemenele, abia de mai putea scoate o vorbă, printre picături. Se certau cu ea ca să modifice povestirea — *Schimbă-i sfârșitul, mamă! Fă-i să se întoarcă! Nu-mi place partea asta!* Voiau ca *Peter Pan* să se termine

înainte ca Wendy să crească mare, voiau ca Matthew din *Anna din căsuța verde* să trăiască pentru totdeauna.

Își amintește de o fază, când aveau... patru, cinci, șase, șapte ani? Lucrul ăsta durase o vreme. Hotărâseră ca toate personajele din povești să fie de genul feminin; Winnie the Pooh era ursoaică, Purcelușul era purcelușă, Iepurașul Peter era iepuroaică. Dacă lui Roz îi scăpa vreun *el*, săreau imediat: *Ea! Ea!* Toate animalele lor de pluș erau de genul feminin. Nici acum Roz nu-și explică de ce. Dacă le întreba, gemenele se uitau la ea cu un profund dispreț. Păi, ce, *nu-ți dai seama?* ziceau ele.

Se temea, pe vremea aceea, că era un fel de reacție împotriva lui Mitch, care lipsea atât de mult de acasă, o încercare de a-i nega existența. Dar poate nu era decât absența penisului la animalele de pluș. Probabil că asta era. În orice caz, renunțaseră la obiceiul ăsta.

Roz stă așezată pe podeaua pivniței, în halatul ei portocaliu, fără să țină cont de praf, de gănganii și de pânzele de păianjen. Scoate câte o carte din raft, la întâmplare. *Pauliei și lui Erin, de la tanti Tony*. Pe copertă e pădurea întunecată, pădurea întunecată și fioroasă, unde se rătăcesc copiii, mișună vulpile și se poate întâmpla orice; printre copacii noduroși se vede turnul unui castel. *Cei trei purceluși*, citește ea. Primul purceluș și-a construit căsuța lui din paie. Căsuța *ei*, căsuța *ei*, se aud glăscioarele strigând în mintea lui Roz. Lupul cel mare și rău a căzut pe coș drept în cazanul cu apă fiartă — și și-a opărit blana lui. Blana *ei!* Schimbarea asta de pronume era tare ciudată.

La un moment dat, gemenele au hotărât ca lupul să nu mai cadă în cazanul cu apă fiartă, ci mai bine unul dintre purceluși, pentru că ei fuseseră cei proști. Iar când Roz a

sugerat că ar fi mai bine ca lupul să se împrietenească cu purcelușii, gemenele au privit-o cu dispreț. Cineva trebuia să fie opărit!

Rămăsese uluită atunci de cruzimea copiilor. Larry însă nu era așa; nu-i plăceau poveștile cu violență, îl făceau să aibă coșmaruri. Nu se dădea în vânt după cărțile dăruite de Tony — basmele autentice din ediții bibliofile, în care nu era schimbat niciun cuvânt și unde scenele cu scoaterea ochilor, cu fierberea oamenilor, cu cadavre spânzurate și cuie înroșite în foc erau redată întocmai. Tony era de părere că erau mai aproape de realitate.

„*Mirele hoțoman*”, citește Tony, într-un trecut îndepărtat, între cele două gemene. Fecioara cea frumoasă, căutarea unui soț, sosirea străinului bogat și chipeș care momește fetele nevinovate în codru, după care le taie în bucăți și le mănâncă. „Într-o bună zi, apare un pețitor. El era...” „*Ea! Ea!*” țipă gemenele într-un glas.

„Ei, hai să te văd, Tony, cum ieși din asta”, zice Roz, uitându-se din cadrul ușii la ele.

„Am putea schimba titlul în *Mireasa hoțomană*”, zice Tony. „Așa vă place?”

Gemenele se gândesc un pic, apoi ajung la concluzia că merge. Sunt înnebunate după rochiile de mireasă, își tot gătesc păpușile Barbie în ele; după care le aruncă peste balustrada scărilor sau le îneacă în cadă.

„În cazul ăsta”, zice Tony, „pe cine vreți să ucidă? Bărbați? Femei? Sau și una, și alta?”

Gemenele rămân fidele principiilor lor, nu se clintesc. Optează pentru femei, chiar și în rolul de victimă.

Tony nu le-a vorbit niciodată ca unor copii. Nu le-a luat în brațe, nu le-a ciupit de obraz și nu le-a spus că sunt

drăguțe. Li s-a adresat ca unor adulți în miniatură. În felul ăsta, gemenele au acceptat-o ca pe una de-a lor. Au lăsat-o să le pătrundă tainele, să le afle micile comploturi și conspirații, ideile trăsnite, lucruri pe care nu le-ar fi împărtășit niciodată cu Roz. Se încălțau cu pantofii lui Tony și umblau cu ei prin casă, câte unul pentru fiecare geamănă. Asta pe la șase-șapte ani. Erau fascinate de pantofii ăia de oameni mari care li se potriveau!

Mireasa hoțomană, reflectează Roz. De ce nu? S-o ia și mirele o dată pe cocoașă! Mireasa hoțomană pândind în conacul din pădurea întunecoasă, prădând tinerii nevino-vați și fermecători și ducându-i la pieire, în cazanul ei diavolesc. Așa, ca Zenia.

Nu. E prea melodramatic pentru Zenia, care a fost, până la urmă — care este, de fapt — doar o curvă ordinară. *Mastota târfomană* i s-ar potrivi mai bine — ei, și țâțelor ei pneumatice.

Pe Roz o pufnește iar plânsul. Își jelește propria-i cumsecădenie. Și-a dat silința cât a putut, s-a străduit să fie drăguță și mămoasă, să fie bine. Dar Tony și gemenele aveau dreptate: orice-ai face, cineva tot trebuie să fie opărit.

40

Povestea dintre Roz și Zenia a început într-o frumoasă zi de mai, în 1983, când soarele strălucea pe cer, păsărelele cântau, iar ea se simțea minunat.

Ei, nu chiar minunat. Cam buhăită pe la ochi, cam fleșcăită pe sub braț. Dar, oricum, mai bine decât atunci când trecuse granița celor patruzeci de ani. Vârsta de patruzeci de ani o deprimase cumplit, era disperată, își vopsise părul

negru — o greșeală fatală. Dar, între timp, s-a împăcat cu sine și a revenit la acaju.

Încă ceva: povestea dintre Roz și Zenia începuse, de fapt, cu mult înainte, în mintea Zeniei, dar Roz n-avusese habar.

Nici asta nu-i tocmai adevărat. Avusese ea o idee, dar greșită. Și nici nu se putea numi așa, era mai degrabă o idee albă, în formă de balonaș, în care nu scria nimic. Simțise că se pregătește ceva. Credea că știe ce, dar nu și cine. Își zisese că nu-i prea pasă: trecuse de faza asta. Atâta vreme cât nu se producea o ruptură, atâta vreme cât viața nu-i era bulversată, atâta vreme cât putea ieși din asta fără prea multe coaste rupte. Unii bărbați au nevoie de mici escapade. Îi țin în formă. Ca viciu, era preferabil alcoolului sau golfului, iar lucrurile astea ale lui Mitch — le zicea *lucruri* ca să le deosebească de oameni — nu durau niciodată prea mult.

Totuși, era o zi frumoasă de mai. Măcar asta era adevărat.

Roz se trezește de cum se crapă de ziuă. I se întâmplă adesea: se trezește, se ridică pe furiș și se uită la Mitch cum doarme. E una din puținele ocazii în care îl poate privi fără s-o vadă și fără s-o fixeze cu ochii ăia albaștri, opaci. Nu-i place să fie studiat; asta aduce a evaluare, care, la rândul-i, aduce a judecată. Iar dacă tot trebuie să fie cineva judecător, atunci numai el are dreptul să fie.

Doarme pe spate, cu picioarele crăcănate, cu brațele azvârlite în lături ca și cum ar vrea să ocupe cât mai mult spațiu posibil. Poziția regală, așa a citit Roz cândva într-o revistă, într-unul din acele articole așa-zis psihologice care au pretenția să spună totul despre tine, după cum îți legi

cravata sau șireturile. În poziția asta, nasul lui roman parcă țâșnește în sus, iar bărbia dublă și fălcile i-au dispărut. În jurul ochilor, i se văd niște liniuțe albe, riduri nebronzate; din bărbie îi ies câteva tuleie cenușii.

Ce distins! gândește Roz. Distins până la Dumnezeu. Poate ar fi fost mai bine să se căsătorească cu cineva mai urât. Un bărbat urât și respingător căruia să nu-i vină să creadă c-a dat norocul peste el, care să aprecieze trăsăturile ei superioare de caracter, să-i pupe degetul mic. În loc de asta, a vrut distincție. Mitch trebuia să se însoare cu o blondă rece, cu ochi ucigători, cu un șirag dublu de perle naturale în jurul gâtului și cu un buzunăraș ascuns în dreptul sânului stâng, pentru carnetul de cecuri. O asemenea femeie i s-ar fi potrivit. Ea n-ar fi acceptat toate porcăriile pe care le acceptă Roz.

Se culcă la loc, îl visează pe tatăl ei stând în picioare pe un munte negru, un munte de cărbune sau de ceva ars, aude cum sună deșteptătorul lui Mitch o dată, de două ori, apoi se trezește, în sfârșit. Locul de lângă ea e gol. Iese din patul uriaș cu tăblia de bronz, stil Art Nouveau, cu cearșafuri zmeurii și pilotă, pășește pe covorul vinețiu, prin dormitorul cu pereții roz-somon, cu scrinul din anii '20 care a costat-o o avere, cu oglindă în stil egiptean, își pune neglijoul de mătase crem și pornește cu picioarele goale spre baie. E înnebunită după baia asta! Are tot ce-i trebuie: compartiment special pentru duș, cadă îngropată, bideu, un suport fierbinte pentru prosoape, chiuveta Ei, chiuveta Lui, ca nu cumva părul din capul lui Roz să se amestece cu firele din barba lui Mitch. Ar putea să locuiască numai în baie! Că veni vorba, chiar și câteva familii din sud-estul Asiei! Simte cum o cuprinde remușcarea.

Mitch e deja sub duș. Silueta rozalie se conturează vag prin abur și prin sticla mată. Cu ani în urmă — câți să fi fost? — Roz s-ar fi băgat jucăușă sub duș, l-ar fi săpunit peste tot, frecându-se de trupul lui alunecos, și l-ar fi tras după ea pe dalele pardoselei; pe vremea când el avea pielea întinsă, nu tu fleșcăieli, nu tu umflături, la fel ca a ei, pe vremea când el avea gust de alună și mirosea delicios, a carne friptă; dar acum nu mai face așa ceva, nu-i mai vine să se arate goală la lumina zilei.

Oricum, dacă ceea ce suspectează ea e adevărat, nu-i momentul potrivit să se expună. În cosmologia lui Mitch, trupul lui Roz reprezintă posesiunea, soliditatea, virtuțile domestice, căldura căminului, stabilitatea. Mama-copiiilor-lui. Vizuina. În vreme ce orice alt trup care i-ar atrage în prezent atenția ar fi legat de substantive ca: aventură, tinerețe, libertate, necunoscut, sex fără nicio obligație. Când se întoarce roata, când trupul acela începe să reprezinte complicații, luare de hotărâri, pretenții, îmbufnare și scene lacrimogene, atunci vine din nou rândul lui Roz. Asta a fost schema până acum.

Intuiția nu e partea ei tare, dar simte când Mitch își începe crizele. Le consideră crize, pentru că le aseamănă cu malaria; sau atacuri, pentru că, nu-i așa, Mitch e un animal de pradă, odată ce profită de bielele femeii care cu siguranță devin din ce în ce mai tinere, pe măsură ce Mitch îmbătrânește; iar asta nu seamănă cu atacul unui urs, al unui rechin? Judecând după telefoanele plângăcioase pe care le-a primit Roz, după mângâierile ei ipocrite și materne pe care le-a aplicat anumitor victime, nu-l poți considera altfel.

Uluiitor cum știe Mitch să se descotorosească de femei. Își înfige colții în ele, le scupă, iar Roz trebuie să facă apoi

curățenie. I se aprind călcâiele, apoi *șterge totul* cu buretele, ca pe o tablă, după care abia își mai amintește cum le cheamă. În schimb, Roz își amintește. Și numele, și alte amănunte în legătură cu ele.

Începuturile escapadelor lui Mitch nu sunt niciodată ostentative. Nu se apucă să zică tâmpenii de genul: „Am treabă până târziu, la birou”; când îi spune asta, chiar are de lucru la serviciu. În schimb, obiceiurile lui suferă o schimbare ușoară. Participă la mai multe conferințe, face mai multe dușuri și fluieră în timp ce le face, folosește loțiuni după ras în cantitate mai mare, se parfumează prin anumite porțiuni — zona inghinală e un indiciu sigur; aceste lucruri sunt observate cu atenție de Roz, care privește îngăduitor, deși fierbe pe dinăuntru. Stă mai drept, își trage burta mai mult; îl surprinde privindu-se din profil în oglinzile de pe hol, din magazine, mijind ochii, ca leul când se pregătește să sară.

Devine mai curtenitor, mai atent cu ea; o urmărește să vadă dacă îl bănuiește. O sărută pe ceafă, pe degete — mici dovezi de respect, mici remușcări, dar nimic nu se constituie într-un preludiu, pentru că în pat devine inert, îi întoarce spatele, pretextează mici indispoziții, se ghemuiește, ferindu-se de degetele ei mângâietoare. Penisul lui e de o monogamie în serie; semn clar de romantism consecvent, în romanele pe care le citește Roz. Nu încapе poligamia cinică aici! Dorința izbucnește din nou. Încă o femeie, atât, pentru că bărbatul are dreptul să se întindă mai mult decât îi e plapuma, iar lui Mitch îi e teamă de moarte; dacă ar fi să se oprească vreodată să se considere doar un bărbat căsătorit cu Roz, și numai cu ea, pentru totdeauna, în clipa

aceea i-ar cădea părul, chipul i s-ar zbârci, ca al unei mumii de o mie de ani, iar inima i s-ar opri pe dată. Cel puțin așa îl vede Roz pe Mitch.

Îl întreabă dacă are pe cineva. Zice că nu. Zice că e doar obosit. Are multe pe cap, e stresat și, ca s-o dovedească, se scoală în miez de noapte și se duce în camera lui de lucru, unde închide ușa și muncește până în zori. Uneori îl aude murmurând: dictează scrisori, sau, mă rog, așa pretinde dimineața, la micul dejun, când dă explicații fără să fie întrebat.

Și lucrurile merg astfel, până când Mitch se satură de persoana cu care s-a încurcat. După aceea, devine voit neglijent și începe să lase tot felul de indicii, așa, ca din întâmplare. Chibriturile plic de la un restaurant la care ei doi n-au fost niciodată, un număr necunoscut, interurban, pe nota de plată a telefonului. Roz știe că în această fază așteaptă să îl tragă la răspundere. Așteaptă să-l ia la rost, să se enfurie și să țipe, să plângă, să acuze și să se umilească, să-l întrebe dacă o mai iubește și dacă pentru el copiii mai înseamnă ceva. Așteaptă de la ea să se comporte ca prima, a doua, a cincea oară, astfel încât să se poată smulge din momeală, să-i poată spune celeilalte femei, cea cu ochii încercănați, cea din care și-a luat porția de amor, că o va adora pe vecie, dar nu suportă să-și părăsească copiii; și astfel, îi va declara lui Roz — mărinimos, cu un aer de sacrificiu de sine — că ea e cea mai importantă femeie din viața lui, indiferent cât de nebunește și prostește s-ar purta uneori, că o părăsește pe cealaltă pentru ea, așa că n-are cum să nu-l ierte. Femeile alea sunt doar niște aventuri trecătoare, o va lăsa el să înțeleagă; ea este cea la care se întoarce el mereu. Apoi se va arunca în ea ca într-o baie caldă,

ca într-un pat de puf, își va da toată silința, și se va cufunda din nou în toropeala căminului. Până la următoarea ocazie.

În ultima vreme însă, Roz a refuzat să-și mai joace rolul. A învățat să-și țină gura aia mare închisă. Nu bagă în seamă facturile de telefon și nici cutiile de chibrituri și, după ce stau de vorbă până la miezul nopții, îi spune că speră să nu se omoare cu firea muncind. În timp ce el pleacă la așa-zisele conferințe, ea își găsește altceva de făcut. Se duce la întruniri, la piese de teatru, iar romanele polițiste o așteaptă în pat alături de crema ei de noapte; are prieteni, are afacerea ei de care trebuie să se ocupe; își umple timpul cu altele. Adoptă o atitudine distrată: uită să-i trimită cămășile la spălat și, când vorbește cu ea, Roz zice: „Ce spuneai, iubitele?” Își cumpără rochii noi, parfumuri, și zâmbeste în oglindă, când crede, chipurile, că el n-o vede, și Mitch începe să se impacienteze.

Roz știe de ce: dulcea lui iubitică a început să-și scoată ghearele, îi spune că nu înțelege ce se întâmplă cu el, se miorlăie, aduce vorba de divorț și de refacerea vieții, două lucruri pe care ar trebui să le facă el, după toate promisiunile anterioare. Simte cum se strânge plasa în jurul lui și nu îl salvează nimeni. E aruncat din troică, aruncat în ghearele lupilor, ale hoardelor de găsculițe care îl mușcă de fund.

În disperare de cauză, recurge la strategii din ce în ce mai evidente. Lasă scrisorile personale la vedere — cele pe care i le scriu femeile, mai rău, cele scrise de el; a ajuns până-ntr-acolo încât face copii! — iar Roz le citește și fierbe, se duce la sala de gimnastică să dea afară din ea tot amarul, după care mănâncă batoane întregi de ciocolată, pune scrisorile unde le-a găsit și nu zice nimic, ca și cum nu le-ar fi

citit. Mitch o anunță că vrea să plece singur în concediu — poate ia vaporezul, să facă o scurtă călătorie în jurul Golfului Georgian, fără nimeni, pentru că simte nevoia să se relaxeze — iar lui Roz îi apare imediat în fața ochilor imaginea unei curve vulgare întinse pe puntea iahtului lor, *Rosalind II*, dar o șterge repede din minte și îi spune că e o idee minunată, că nu le-ar strica să stea puțin despărțiți.

Numai Dumnezeu știe cât își mușcă ea limba ca să poată rosti *asta*. Așteaptă până în ultimul moment, chiar până înainte ca el s-o șteargă, pentru că dacă nu face ceva, Mitch e în stare să-și aducă târfa în cearșafurile ei zmeurii, ca să-i atragă atenția. Abia în clipa aceea îi întinde o mână, abia atunci îl scoate din mocirlă și izbucnește în mult așteptata criză de nervi. Lacrimile pe care le varsă Mitch atunci nu sunt dovezi de căință, ci de ușurare.

Oare Roz savurează toate astea, în taină? La început, nu simțea nicio satisfacție. Prima dată când a trecut prin asta, a simțit că îi fuge pământul de sub picioare, că se dezmembrează, că e disprețuită și trădată, de parcă ar fi fost strivită de un bulldozer. S-a simțit inutilă, fără nicio valoare, asexuată. Îi venea să moară. Dar a prins șpilul și a început să-i placă. E ca într-o negociere în afaceri sau ca la poker. Întotdeauna a fost un as la poker. Trebuie să știi când să ridici miza, când să joci la cacialma, când să ieși. Așa că-i place; oarecum. E greu să nu-ți placă ceva la care ești bun.

Dar plăcerea e, oare, un lucru pozitiv? Nicidecum. Plăcerea ei face totul negativ. Orice călugăriță bătrână îți poate spune asta, și multe chiar i-au spus-o lui Roz, mai demult, la tinerețe. Dacă ar fi fost în stare să suporte crizele lui Mitch ca o martiră, plângând și autoflagelându-se, dacă le-ar fi primit fără să participe deloc la ele, fără să contribuie,

fără să mintă, să se eschiveze, să zâmbească și să se joace cu el de parcă ar fi fost un pește supradimensionat, ce bine ar fi fost! Ar fi suferit din dragoste, ar fi suferit pasiv, în loc să lupte. În loc să lupte pentru ea, pentru ceea ce crede că este ea. Iubirea adevărată ar trebui să fie altruistă, cel puțin din partea femeilor, așa ziceau maicile. Sinele ar trebui frecat precum podelele, în genunchi, cu o perie aspră de sârmă, până nu mai rămâne nimic din el.

Roz nu poate să fie așa. Nu poate să fie altruistă, n-a putut niciodată. Oricum, e mai bine cum e ea. Mai greu, probabil, pentru Mitch, dar mai ușor pentru ea. Bineînțeles, a fost nevoită să renunțe la o parte din dragoste, din dragostea aceea cândva nesfârșită pentru Mitch. N-ai cum să judeci lucid când te copleșește iubirea. Atunci nu faci decât să te dai cu capul de pereți, să te jelești și să te irosești.

Soarele de mai pătrunde pe fereastră, Mitch fluieră *It Ain't Me, Babe*, iar Roz își curăță iute dinții cu ața dentară, să n-o vadă el când iese de sub duș. După părerea lui Roz, nimic nu-ți taie pofta mai mult decât ața dentară: gura căscată larg, în care agiți o chestie lipicioasă. A avut dinți buni, una din calitățile ei. În ultima vreme însă a început să se gândească la clipa când n-au să mai fie la locul lor în gură.

Mitch iese de sub duș, vine în spatele ei și-o ia în brațe. O strânge, își vâra nasul prin părul ei și o sărută pe ceafă. Dacă n-ar fi făcut dragoste noaptea trecută, ar fi considerat acest sărut concludent; e prea curtenitor ca să fie nevinovat! Dar în etapa asta preliminară, nu se știe niciodată.

„Bun dușul, iubitul?” zice ea. Mitch scoate un sunet prin care vrea să spună că la o asemenea întrebare fără sens nu merită să răspunzi; dar el nu știe că ea a vrut, de fapt, să

zică: *Sper că ți-a priit dușul ăsta și să nu începi să te plângi de vreo problemă de sănătate, ca să te consolez.*

„Mă gândeam să luăm prânzul împreună”, zice Mitch. Roz remarcă formularea: *nu Vrei să mâncăm împreună la prânz?*, nici *Te invit la prânz*. Nu e loc de da sau nu aici, nu poate fi vorba de refuz. Mitch nu e Mitch dacă nu dă ordine. Pe de altă parte însă, inima îi tresare: nu primește prea des asemenea invitații din partea lui. Se uită în oglindă, și el surâde. Imaginea lui în oglindă o deconcer-tează întotdeauna. I se pare strâmbă, pentru că nu e obiș-nuită să-l vadă invers. Dar nimeni nu e absolut simetric.

Îi vine să spună: *Mamă, da' ce onoare! A-nghetă iadul, sau ce?* Dar se abține și rostește: „Dragule, ar fi minunat! Abia aștept.”

Roz se așază pe comoda victoriană transformată în ta-buret de baie și se uită la Mitch cum se bărbierește. Moare să-l privească bărbierindu-se. Spuma aia sălbatică și albă, un fel de barbă de om primitiv, și felul în care se strâmbă, ca să ajungă la cele mai ascunse fire de păr! Trebuie să re-cunoască, Mitch nu e doar distins, e de-a dreptul chipeș, deși pielea i s-a mai înroșit și ochii lui albaștri și-au mai pierdut din culoare. *Frumusețe aspră*, i-ar zice într-o reclamă de îmbrăcăminte bărbătească, deși s-ar referi la cojoace. La cojoace și la mănuși din piele de oaie, la serviete din piele de vițel. ăsta este stilul lui Mitch. Are multe chestii din piele scumpă, de bun-gust. Slavă Domnului, n-a început încă să chelească, nu că i-ar păsa lui Roz de asta, dar băr-baților se pare că le pasă; speră să nu-și facă transplant de păr de sub braț, dacă începe să i se rărească cel din cap! Perciunii îi sunt ușor grizonanți. Roz îl studiază să-i vadă orice pată de rugină, ca pe un automobil.

Ceea ce așteaptă ea acum e loțiunea de după ras. Pe care o va alege și pe unde își va da cu ea? Aha! Nimic prea seducător, o sticlă cumpărată din Anglia, flori de câmp. Stilul comun. Și nu se dă deloc mai jos de gât. Roz răsuflă ușurată.

Îl iubește. Încă îl mai iubește. Dar nu-și permite să întindă coarda, asta e!

Probabil însă că îl iubește prea mult. Iar dragostea asta excesivă îl respinge.

După ce iese Mitch din baie, Roz își continuă propriile pregătiri pentru ziua care începe — cremele, loțiunile și parfumurile care nu trebuie văzute de el. Ele țin de culise, ca la teatru. Roz colecționează parfumuri așa cum alții colecționează timbre, e înnebunită după orice noutate în domeniu. Are trei rânduri de flaconașe, sortate după niște criterii ale ei — „Aranjamente florale”, „Prospețime activă” și „Mângâieri profunde”. Astăzi, în cinstea prânzului ei cu Mitch, alege Shalimar, din cea de-a treia categorie. Dar e cam mohorât pentru miezul zilei, așa că îl mai drege cu ceva din gama florală. Îmbrăcată și aranjată, dar încă în papuci, își ia pantofii cu toc înalt în mână și se duce la bucătărie, ca să-și facă datoria de mamă. Bineînțeles, Mitch a și ieșit. Are o întâlnire la micul dejun.

„Bună, copii”, zice Roz. Toți trei sunt acolo, Dumnezeu să le binecuvânteze pofta de mâncare, și înfulecă fulgi de orez, cu zahăr brun și banane, sub privirile atente ale lui Dolores, care e filipineză; Roz speră că a început să depășească șocul cultural. „Bună, Dolores!”

Fata asta îi cam dă fiori lui Roz; oare e bine c-a angajat-o? Oare cultura vestică o va corupe și pe ea? O fi plătind-o

destul? I-o fi urând, în taină, pe toți? O fi mulțumită? Și dacă nu, o fi din cauza lui Roz? Se tot gândește că n-au făcut bine angajând o menajeră care să locuiască la ei. Dar altfel, cine s-ar mai fi ocupat de mesele copiilor, cine ar mai fi avut grijă de ei în perioada de boală și de necesitate, afară de Roz? Asta ar fi obligat-o să-și drămuiască fiecare clipă și nu s-ar mai fi putut ocupa de Mitch; iar el își pierde repede cumpătul în asemenea situații.

Roz înconjoară masa și-i sărută cu dragoste pe toți trei. Larry are paisprezece ani, merge pe cincisprezece și gesturile astea ale ei îl jenează, dar suportă cu stoicism. Gemenele o sărută și ele, scurt, dulce. „Mami”, zice Erin. „Miroși a spray de cameră.”

Ce minunat! Câtă exactitate! Se uită prin bucătăria lambrisată cu lemn într-o nuanță caldă, cu o masă de lucru pe care se află cutiile cu mâncare pentru școală ale copiilor — albastră pentru Erin, verde pentru Paula, neagră pentru Larry, și i se luminează sufletul. Asta o face să treacă toate cu vederea, asta o face să suporte! Tot iadul cu Mitch n-a fost în zadar, a meritat, odată ce acum are posibilitatea să intre dimineața în bucătărie și să zică: „Bună, copiii!” iar ei să-și continue micul dejun fără s-o bage în seamă. Își întinde aripile ei invizibile, aripile ei calde, de înger, aripile ei tremurătoare de cloșcă, subestimate dar necesare, și îi acoperă pe toți. Vrea ca ei să se simtă *la adăpost*; și e sigură că se simt. Știu că au o casă sigură, știu că ea e *acolo*, înfiptă bine cu picioarele în pământ, și că mai e și Mitch, așa cum e el. Își dau seama că treaba merge bine și își pot vedea de-ale lor fără să-și facă griji.

Poate se înșală, de data asta, în privința lui Mitch. Poate nu se întâmplă nimic. Poate s-a liniștit și el, în sfârșit.

41

Iau masa la restaurantul Nereidele. E un local mic, o casă renovată de pe Queen East, în fața căruia se află statuia reușită a unui bărbat gol. Roz n-a mai fost niciodată pe aici, Mitch însă, da; își dă seama după felul în care îl salută hostessele, după privirea lui ușor amuzată, degajată. Înțelege și de ce îi place să vină aici: toți pereții sunt plini de tablouri, pentru care, cu douăzeci de ani în urmă, puteai fi arestat, pentru că reprezentau numai femei goale. Femei goale și sirene, cu sâni enormi, statuari; nicio țâță lăsată printre ei. Femeile au și companie masculină, așa că tablourile reprezintă de fapt oameni goi. În drum spre masa lor, dă cu ochii de un penis, și-și întoarce privirea.

„Ce-i *ăsta*?” șoptește ea, cuprinsă de curiozitate și de-o uluială veselă, dar mai ales de plăcerea pură că a ieșit să ia masa cu Mitch. „E-adevărat ce văd? Vreau să zic, *ăsta*-i un magazin porno, sau ce?”

Mitch chicotește, pentru că îi place s-o șocheze puțin, vrea să-i arate că se ridică deasupra prejudecăților ei. (Nu că Roz ar fi vreo pudică, numai că face distincție între intimitate și viața publică, iar în cazul de față sunt în lume. Intimitate publică!) O lămurește că acesta e un restaurant cu specific marin, cu specialități mediteraneene, unul dintre cele mai bune din oraș, după părerea lui, numai că proprietarul mai e și pictor, iar unele tablouri sunt ale lui, altele ale prietenilor săi, care par să-i împărtășească preferințele. Nu lipsește Venus, fiind, la urma urmei, o zeiță a mării. Motivul peștelui e redat prin sirene. Roz trage concluzia că respectivele picturi nu reprezintă doar niște oameni goi, ci personaje *mitologice* goale. Se pricepe, a studiat subiectul la universitate. Proteus suflând din scoica lui. Sau altcineva suflând.

„Ooo”, zice Roz, pe un ton fals naiv. „Deci asta e Artă cu A mare! Asta înseamnă că localul e legal, nu-i așa?”

Iar Mitch râde ușor stânjenit, și îi sugerează să coboare glasul, pentru că nu vrea să-i jignească pe cei din jur.

Dacă i-ar fi spus altcineva să coboare glasul, Roz s-ar fi apucat să strige în gura mare. Dar Mitch a făcut-o totdeauna să se simtă ca și cum tocmai s-ar fi dat jos dintr-o barcă, îmbrobodită cu un șal, ștergându-se la nas cu mâneca — bine că are mânecă! Ce barcă? După câte știe, există mai multe bărci în trecutul ei. Toți ascendenții ei au hălăduit de colo-colo, alungați, din cauză că erau prea săraci, prea colțoși în politică sau nu aveau profilul, accentul sau culoarea părului potrivită.

Ambarcațiunea cu care venise tatăl ei aici era mai mult sau mai puțin recentă, deși lucrul ăsta se petrecuse înainte ca guvernul canadian să-i pună la zid pe evrei, prin anii treizeci și în timpul războiului. Cu toate că tatăl ei nu era pe de-a-ntregul evreu. *De ce la evrei se moștenește neamul numai prin mamă?* o întrebase Tony odată. *Pentru că atât de multe evreice au fost violate de cazaci, încât nu se știa niciodată cine e tatăl.* Dar tatăl ei a fost destul de evreu pentru Hitler; se știe că ura mai mult ca orice amestecurile de orice fel.

Ambarcațiunea din partea mamei se situa cu mult mai în urmă. Foamea și pierderea pământurilor din timpul războiului i-a alungat din țara lor cu o sută cincizeci de ani în urmă atât pe scoțieni, cât și pe irlandezi. Una din respectivele familii pornise la drum cu cinci copii și ajunsese fără niciunul, apoi tatăl murise de holeră la Montreal, iar mama se recăsătorise cât mai repede posibil cu un irlandez a cărui soție murise și ea, așa că îi trebuia alta. Pe vremea aceea, bărbații aveau nevoie de neveste ca să întreprindă ceva. Se stabiliseră în ținuturile împădurite, unde începuseră să

plătească taxe, să facă alți copii, să planteze cartofi și să taie copaci cu niște ustensile pe care nu mai pusese în viața lor mâna, pentru că în Irlanda nu prea rămăseseră arbori. Mulți își tăiaseră picioarele din greșeală. Tony, mai interesată de asemenea detalii decât Roz, i-a arătat odată o gravură veche cu bărbați vârați în vase de metal, ca să-și protejeze picioarele de propriile lor topoare. Umor de proastă calitate pentru clasa mijlocie de-acasă, din Anglia, care trăia la adăpost. Irlandezi tâmpiți! Pe vremea aceea, se făcea haz de irlandezi.

Toți veniseră aici cu clasa a patra. În timp ce strămoșii lui Mitch, deși nu fuseseră creați de Dumnezeu din lutul sfânt din Toronto — cumva ajunseseră și ei aici —, au sosit, cu siguranță, în cabina de clasa întâi. Ceea ce înseamnă că vomaseră într-un lighean de porțelan, nu pe picioarele celorlalți, când traversaseră oceanul.

Mare scofală! Și totuși, Roz se simte intimidată. Deschide lista de bucate decorată cu o sirenă, citește felurile de mâncare și îl roagă pe Mitch s-o sfătuiască ce să ia, de parcă nu s-ar putea hotărî ce să bage-n gură. *Roz, își zice ea, ești o toantă.*

Își amintește de prima oară când a ieșit cu Mitch. Era cam coaptă, avea aproape douăzeci și doi de ani. Multe din colegele ei de la liceu și de la facultate se măritaseră deja. Oare ea de ce n-o făcuse încă? Era o întrebare care o privea din ochii mamei sale, din ce în ce mai nedumeriți.

Roz avusese deja vreo două experiențe amoroase, mai degrabă sexuale. Nu simțise nicio remușcare în acest sens. Cu toate că măicuțele o lămuriseră ce-i cu amorul fizic și cu păcatul, Roz renunțase la catolicism. Fusese catolică, totuși,

și, după spusele mamei ei, odată ce-ai fost, așa rămâi; așa că trecuse printr-o oarecare criză, după dispariția primei exaltări cauzate de încălcarea normei. Ciudat, aceste crize vizau mai degrabă prezervativul decât sexul în sine — lucruri pe care trebuia să le iei pe sub mână; bineînțeles, nu le cumpăra ea, ci bărbații. Prezervativele erau pentru ea întru chiparea răului. Dar erau, în același timp, nostime prin ele însele. Semănau cu niște mănuși de cauciuc, numai că nu aveau decât un deget, și de câte ori vedea vreunul trebuia să se abțină să nu se pună pe chicotit — ceva cumplit, pentru că bărbatul putea să creadă că râzi de el sau de so-coteala lui, de mărimea ei, și asta ar fi fost fatal!

Dar sexul era minunat, se pricepea să facă dragoste, deși niciunul din bărbații ăia nu merita să te tăvălești cu el. Unul avea urechi mari și clăpăuge, celălalt era cu vreo cinci centimetri mai mic ca ea, și Roz nu se vedea mergând prin viață fără tocuri. Își dorea copii, dar nu niște stârpituri cu urechi ca toartele de cratiță.

Așa că nu l-a luat în serios pe niciunul dintre ei. A fost bine, pentru că nici ei n-o luaseră pe ea în serios. Probabil pentru că își arbora aproape mereu masca de clown. Avea nevoie de expresia aceea nepăsătoare, pentru că nu avea viață socială, locuia acasă, la părinți, și lucra la compania tatălui ei. *Ai să fii mâna mea dreaptă, bărbatul de încredere*, îi spunea el. Suna ca un compliment, așa că nu se simțea rău că nu e băiat. Roz, oricum, nu voia să fie băiat. Nu voia să fie bărbat, nici chiar în chip de mână dreaptă. Din câte văzuse, era stresant să fii bărbat; trebuie să mimezi întruna demnitatea. Nu s-ar fi descurcat niciodată cu frivolitatea ei prostească. Pe de altă parte însă, probabil că nici n-ar mai fi avut nevoie de ea dacă ar fi fost bărbat.

Munca ei era destul de simplă; s-ar fi descurcat și un idiot. În esență, i se cerea să aducă diverse lucruri. Dar tatăl ei era de părere că toți, chiar și fiica șefului, trebuie să înceapă de jos și să progreseze încet-încet spre vârf. Numai în felul ăsta te familiarizezi cu toate mecanismele interne ale firmei, sector cu sector. Dacă nu merge munca de secretariat sau arhivele, atunci n-o să meargă nici altceva; așa că trebuie să știi tu însuși cum se fac treburile alea, ca să vezi dacă alții le fac corect sau nu. O lecție care i-a fost de folos lui Roz de-a lungul anilor.

A învățat o mulțime de lucruri. A urmărit stilul tatălui ei. Scandalos, dar eficace, blând, dar energic, zgomotos și al naibii de serios totodată. Își aștepta momentul potrivit, pândea ca o pisică în iarbă; după care țâșnea. Îi plăcea să conducă negocieri, să-și smulgă partea. *A conduce, a smulge* — verbele astea aveau pentru el o rezonanță deosebită. Iubea riscul, îi plăcea să fie pe muchie de cuțit. Blocurile de locuințe dispăreau în mânăca lui, apoi, cât ai zice pește, apăreau sub forma unor clădiri elegante pentru birouri. Renova tot ce putea, nu trebuia decât să i se pară lui că merită. Dacă însă considera că o clădire nu este decât o dărăpănătură fără valoare, o dărâma, indiferent câte mărșuri s-ar fi organizat, indiferent de șirurile de protestatari purtând pancarte cu *Salvați cartierul* scrise în cărbune, înfipite în câte o coadă de greblă.

Roz își avea propriile ei idei. Știa că ar face treabă bună, numai să i se dea frâul în mână. Dar el nu ți-l lăsa așa, pur și simplu, trebuia să trudești, să-l câștigi, prin urmare Roz aștepta.

Între timp, ce se petrecea cu viața ei amoroasă? Nu avea pe nimeni. Nu găsisese omul potrivit, nici măcar ceva pe

aproape. Nimeni care să nu fie un ticălos sau care practic să nu-i vrea banii — trebuia să fie atentă la aspectul ăsta. De fapt, viitorii ei bani, pentru că, pentru moment, nu era decât un salariat oarecare, cu o leafă destul de mizeră. Tatăl ei era de părere că e necesar să știi ce înseamnă un salariu de mizerie, ca să înțelegi mecanismul negocierilor creșterii salariale. Zicea că trebuie să știi până și cât costă un kilogram de cartofi. Dar Roz habar n-avea atunci de asta, pentru că locuia încă acasă, la părinți, din cauza salariului ei de mizerie. Căutase o garsonieră — o cameră cu o chichinetă amărâtă înghesuită într-un colț, cu vedere în baia vecinului — însă erau prea jalnice. Ce liberalizare a prețurilor?! Costau mai mult decât câștiga ea în momentul acela. N-avea decât să stea unde era, în vechiul apartament al servitorilor, de deasupra garajului cu trei locuri, și să-și cheltuiască salariul de mizerie pe haine și pe propria linie telefonică.

A vrut să facă o călătorie în Europa, singură, dar tatăl ei nu i-a dat voie. Spunea că e prea periculos. „N-are niciun rost să știi ce-i pe-acolo”, a zis. Voia s-o zidească îndărătul banilor lui. S-o aibă în siguranță.

Pe vremea aceea, Mitch era avocat începător și lucra la firma care se ocupa de actele tatălui ei. Prima oară când l-a văzut trecea prin biroul comun unde trudea ea din greu. Purta costum și avea o servietă în mână, ultimul din pleiada bărbaților cu costum și servietă care îl urmau pe tatăl ei precum o coadă. S-au oprit cu toții în fața biroului la care lucra ea și i-au strâns mâna; tatăl ei întotdeauna prezenta pe toată lumea tuturor. Mitch i-a strâns mâna lui Roz, și mâna lui Roz a tremurat. Îi aruncase o privire și gândise: există bărbați

urâți, așa și așa, și superbi; ei, bine, ăsta-i superb! Apoi se temperase: vezi-ți de treabă, fetițo! Lasă visele, nu-i de tine.

La naiba, însă, a sunat-o! Nu că trebuia să fii Einstein ca să-i afli numărul de telefon, dar nici ușor nu era, pentru că Roz se înscrisese în cartea de telefon sub numele de Rosie O'Grady, sătulă de apelurile încărcate de ură pe care le primea, din cauza tatălui ei. Împrejurările din jurul șantierei de demolare, cu inscripțiile scrise de tipar *Construcții Grunwald*, nu erau de niciun folos; mai bine umbla de colo-colo cu o cruce roșie pe frunte, *Scuipați aici*, decât să-și pună numele adevărat în cartea de telefon.

Dar Mitch a sunat-o. I-a vorbit cu un glas calm, dar convingător, ca și cum ar fi vrut să-i vândă cine știe ce asigurare pe viață, amintindu-i unde se cunoscuseră, de parcă ar fi avut ea nevoie să-i aducă aminte, și a fost atât de țeapăn la început, încât îi venea să-i strige: *Hei! Nu sunt bună-ta! Scoate-ți parul ăla din fund!* Cât o fi fost el de superb, părea un tăntălău, un protestant îngrămădit pentru care distracția însemna să joace bridge cu cumnatu-său sau să se plimbe duminica prin cimitir. I-a luat mult mai mult să ajungă la subiect decât i-ar fi luat lui Roz dacă era în locul lui, dar reușise, până la urmă, s-o invite la cină și-apoi la un film. *Ufff! Slavă Domnului!* gândise Roz. *Mare minune!*

Dar în timp ce se pregătea de plecare, bucuria i s-a stins. Îi venea să plutească, să zboare, dar avea simțământul că începe să se îngreuneze; stătea acolo, în fața oglinzii, parfumându-se cu Arpège pe la încheieturi, și se gândea ce cercei să-și pună. Unii care să-i mai lungească fața. E drept, avea gropițe, dar erau stilul de gropițe pe care le vezi în genunchi. Semănau mai mult a riduri. Era o fată cu oase mari, ciolănoasă (cuvintele mamei ei), o fată cu șira spinării (ale

tatălui ei) și cu o siluetă plină, matură (ale vânzătoarelor din magazine). N-avea cum să fie fină. *Doamne, fă-mi piciorul mai mic și-ți dau orice. Un 37 ar fi perfect; și dacă tot am ajuns aici, fă-mă blondă.*

Problema era că Mitch arăta prea bine. Umerii, ochii albaștri, structura osoasă — era ca o starletă, varianta masculină, prea frumos ca să fie adevărat. Pe Roz o înspăimânta asta — când arăți așa, n-ar trebui să ți se dea voie să ieși în lume, să nu cumva să provoci, Doamne ferește, vreun accident de mașină! —, ca și înclinația lui spre maniere elegante, statura semeată, numai colțuri, de ziceai că-i filé de pește congelat. Nu se simțea în stare să fie relaxată cu el, să facă glume și să se prostească. O să-i fie teamă că i-a rămas mâncare între dinți după masă.

În plus, va fi atât de copleșită de dorință — mai precis, *Poftă*, cu P mare, cel mai plăcut din Păcatele Capitale — încât o să se foiască tot timpul. De obicei putea să se controleze, dar Mitch era ieșit din comun în ceea ce privește înfățișarea. Se vor întoarce toate capetele după el, lumea se va holba, minunându-se ce-o căuta bobocul ăsta de floare cu țoapa aia. Pe scurt, seara se întrevedea a fi un adevărat purgatoriu. *Doamne, ajută-mă să trec și de-asta, și-am să frec un milion de closete pentru Tine! Nu că Te-ar interesa; în Rai nu se cacă nimeni!*

La început, lucrurile au decurs îngrozitor, exact cum prevăzuse Roz. Mitch i-a adus flori, nu prea multe, dar, totuși, flori — cât de demodat poți fi uneori? Iar ea n-a știut ce să facă cu afurisitele alea de chestii, așa că le-a dus în bucătărie — oare trebuia să le pună într-o vază, sau ce? De ce nu s-o fi gândit el la niște bomboane de ciocolată? — iar acolo era maică-sa, deprimată și încruntată, cu o cană de

ceai în față, în capot, cu bigudiurile de metal în cap și cu plasa de păr peste ele, pentru că trebuia să iasă mai târziu la vreun banchet sau ceva de genul ăsta cu taică-său, o chestiune de afaceri, și maică-sa nu putea suferi petrecerile, și s-a uitat la Roz cu privirea aia șocată pe care o avea de când se îmbogățiseră și se mutaseră în casa aia cât un hambar de pe Dunvegan, chiar lângă Colegiul Canadei de Sus, unde erau trimise vlăstarele masculine ca Mitch, să li se spele creierul și să li se înțepenească spinările, ca să nu li se mai miște fundul niciodată; și i-a spus lui Roz: „Te duci undeva?”, de parc-ar fi spus: „Ești pe moarte?”

Iar Roz îl lăsase pe Mitch în picioare în livingul ăla ca o cavernă, în mijlocul covorului ăluia de juma' de pogon, înconjurat de trei camioane de mobilă după prostul gust al mamei sale; costase o grămadă de bani, dar părea scoasă direct dintr-un catalog de reclamă de la pompele funebre; în plus, pe fiecare suprafață disponibilă era câte un milieu, care nu dregea nicum busuiocul — mama ei avea un adevărat cult al milieurilor, pentru că nu avusese parte de ele la tinerețe — și dacă Mitch venea după Roz în bucătărie și dădea de mama ei, care l-ar fi luat la întrebări în legătură cu credința lui religioasă și cu situația financiară, în ordinea asta? Așa că Roz a aruncat repede florile în chiuvetă — o să se ocupe ea mai târziu de ele —, a sărutat-o pe mama ei pe obrazul cremuit — prea puțin, prea târziu — și l-a scos pe Mitch rapid din casă, înainte să fie interceptat de tatăl lui Roz, care l-ar supune aceluiași interogatoriu la care îi supusese pe toți băieții cu care se întâlnea ea atunci când îi prinsese pe-acolo — unde se duceau, ce-aveau de gând să facă, la ce oră se întorc, asta era cam târziu — și i-ar oferi tot

felul de parabole populare criptice despre Viață. „Doi ologi nu fac un dansator”, le zicea el, săgetându-i cu o privire plină de înțelesuri pe sub sprâncenele stufoase; și ce-ar fi trebuit să creadă bieții neghiobi? „Papá, te rog să nu mai vorbești așa”, îi spunea ea după aceea. Încă ceva, trebuia să-i zică „papá”, nu-i răspundea la „tăticule”. „Păi, ce?” zicea el rânjind. „Nu-i adevărat?”

După ce au ieșit pe ușă, a aflat că Mitch nu avea mașină, așa că oare cum era eticheta? Se cuvenea să i-o ofere pe-a ei? Nu-l vedea pe omul viselor ei luând autobuzul; pe ea, nici atât! Cum să progresezi, când trebuie să iei autobuzul? Totul are o limită! A fost gata-gata să-i sugereze să ia un taxi, dar a fulgerat-o gândul că Mitch nu avea bani.

Până la urmă, au luat automobilul lui Roz, un Austin mic, roșu, primit cadou de ziua ei de naștere — ea ar fi preferat un Jaguar, dar taică-său zisese că nu vrea s-o răsfete. Mitch n-a protestat prea mult când Roz i-a vârat repede cheile în mână ca să conducă el, pentru că bărbații se simt minimalizați de femeile la volan — citise în revistele pentru femei despre cum poți să-i lezezi pe bărbați, fără să-ți dai seama; uluitor cât de repede se ofuscau — și, deși de obicei îi plăcea să-și conducă singură mașina, n-a vrut să-l alunge încă de la început. În felul ăsta, putea să stea comod și să-i admire profilul. Șofa bine — hotărât, agresiv, dar și elegant, iar ei îi plăcea asta. Roz era o maniacă a vitezei; o băgăcioasă, o gălăgioasă. Uitându-se însă la Mitch, a ajuns la concluzia că există și modalități mai line de-a ajunge acolo unde vrei.

Au luat cina la un mic restaurant așa-zis franțuzesc, cu decoruri de pluș roșu — ca în casele de curve de la începutul secolului — și mâncare proastă. Roz a luat supă de

ceapă, ceea ce n-a fost o idee bună, pentru că de câte ori scotea lingura din farfurie, brânza se întindea în filamente. Și-a dat toată silința, dar era sigură că n-o să treacă testul de eleganță. Mitch nu părea să observe; îi povestea despre firma de avocatură la care lucra.

Nu-i place de mine, a decretat ea, întâlnirea asta e un fiasco, așa că a mai băut un pahar de vin alb, apoi și-a zis *Ce mă-sa!* și i-a spus un banc — cel în care o fată îi spune altelea cum fusese ea violată o vară întreagă — iar Mitch i-a zâmbit încet, a închis molcom ochii, ca o pisică scărpinată după ureche; poate, în ciuda poziției lui rigide de soldățel de plumb, avea și el un hormon, doi, poate fațada aia de bigot era numai de formă, iar dacă-i așa, tare recunoscătoare-ar mai fi fost; apoi a simțit că-i pune mâna pe genunchi pe sub masă, și ăla a fost sfârșitul, nu s-a mai putut controla, a crezut c-o să se topească precum înghețata pe băț pe canapeaua aia roșie de pluș.

După cină, au pornit-o spre cinematograful, dar, nu se știe cum, au sfârșit prin a se giugiuli în mașina lui Roz; după care s-au dus acasă la Mitch, în apartamentul ăla de trei camere pe care îl împărțea cu alți doi studenți la drept, plecați în oraș, bineînțeles — *Și-o fi făcut planul dinainte?* i-a trecut ei atunci prin minte, pentru că cine pe cine seducea? —, iar Roz se pregătea să se lupte cu chiloții-corset, asta după ce îl ajutase pe Mitch să-i scoată partea de sus a hainelor — o doamnă nu iese niciodată fără chiloți-corset, ziceau mama ei și revistele, ca să nu-ți miști șuncile de colo-colo, doar nu vrei ca bărbatii să creadă că ești o șleam-pătă cu curul fleșcăit, cu toate că afurisitele astea de chestii erau ca niște capcane de șoareci, elastic tare ca fieru', de parcă te înfășurase cineva de trei ori într-o bandă de

cauciuc — și-atunci Mitch a luat-o de umeri și s-a uitat adânc în ochii ei și i-a spus că o respectă prea mult. „Nu vreau doar să fac dragoste cu tine”, a zis el. „Vreau să mă-nsor cu tine.” Roz a vrut să protesteze, să-i spună că aceste două noțiuni nu se excludeau una pe cealaltă, dar s-a gândit că ar fi fost o lipsă de decență față de Mitch și, oricum, era copleșită de fericire, sau de frică, pentru că, nu-i așa, era o cerere în căsătorie.

„Ce?” a întrebat ea.

El a repetat partea cu însurătoarea.

„Dar abia te cunosc”, a îngăimat Roz.

„O să mă cunoști mai bine”, a zis Mitch calm.

Avea dreptate.

Și așa au decurs lucrurile: cine simplețe, mângâieri focoase, plăceri amânate. Dacă Roz și-ar fi primit porția, și l-ar fi scos pe Mitch din minte, și poate nu s-ar fi căsătorit cu el. Eroare: s-ar fi căsătorit oricum, pentru că după acea primă seară se implicase până peste cap și nu mai încăpea niciun refuz. Faptul că ajungea ca piftia de câte ori ieșeau împreună, după care el îi dădea mâinile la o parte când încerca să-i deschidă fermoarul, adăuga un oarecare suspans idilei lor. În loc de *suspans*, a se citi *frustrare*. A se citi și *umilire abjectă*. Se simțea ca o curvă dezlănțuită, ca un cățeluș pe care-l atingi cu ziarul pentru că ți se cațără pe picior.

Și când a sosit momentul — nu la biserică, nici la sinagogă, având în vedere amestecurile implicate în eveniment, ci în sala de petreceri a hotelului Park Plaza —, Roz a crezut că nu mai apucă să parcurgă culoarul ăla. Îi era frică să nu se întâmple ceva neprevăzut. Mitch nu i-ar fi iertat-o niciodată dacă ar fi sărit pe el în public și nici dacă l-ar fi

pupat cu foc la sărutul ritual dintre mire și mireasă. Îi spusese clar că unii iau inițiativa și alții se supun, unii sărută și alții se lasă sărutați și că el făcea parte din prima categorie, iar ea, din a doua.

Stereotipia rolurilor între cele două sexe, gândește Roz acum, după ce a mai aflat și ea câte ceva. Ticălos șmecher! M-a ținut în șah, m-a tocat mărunț, știa exact ce face. Probabil își avea porțișoara lui pe undeva — vreo dactilografă — ca să nu-i gangreneze mădularul. Dar i-a ieșit schema, m-a luat de nevastă. A luat mălaiu'. Acum Roz știe că banii au fost un factor decisiv.

Tatăl ei s-a arătat suspicios încă de-atunci. „Cât câștigă?” a chestionat-o el pe Roz.

„Papá, nu asta-i *problema!*” a țipat ea, într-un exces de antimaterialism. Oricum, nu era Mitch un băiat de aur? Nu era el de perspectivă? Nu era pe cale să se ridice în firma lui de avocatură, ca un balon de săpun?

„Nu te întreb decât dacă va trebui să-l subvenționez”, a zis tatăl ei. Lui Mitch, el îi spusese: „Din doi ologi nu faci un dansator”, aruncându-i priviri scăpărătoare pe sub sprâncenele stufoase.

„Ce-ai spus, domnule?” a zis Mitch, extrem de civilizat, poate prea civilizat, aproape condescendent, ceea ce însemna că avea de gând să nu-i ia în seamă pe părinții lui Roz — unul, doar un imigrant corupt, cealaltă, cu gusturi de proprietăreasă de pensiune, cu casa plină de milieuri și cartofi fierți. Roz făcea parte din categoria banilor noi, Mitch, din cea a banilor vechi; sau, mă rog, ar fi făcut dacă ar fi avut bani. Tatăl lui murise prea devreme și prea neclar. De unde să știe Roz atunci că risipise întreaga avere a familiei cu o văduvă de război cu care fugise, apoi se

aruncase de pe un pod? Nu se pricepea la citit gândurile, iar Mitch nu i-a spus nimic, ani de zile, ani și ani de zile. Nici zaharisita aia de maică-sa care nu murise încă, dar (reflectează Roz în pivniță) ar fi putut să dea și ea ortu' popii. Roz nu i-a iertat niciodată aluziile alea delicate de după nuntă la cum să-și schimbe garderoba, să-și ia haine mai discrete, și cum să aranjeze o masă elegantă.

„Papá, nu sunt oloagă!” i-a spus Roz tatălui ei după aceea. „Să știi că mă insultă!”

„Un olog și un om normal, nici ăștia nu fac un dansator”, i-a replicat el.

Ce-o fi vrut să-mi spună? reflectează Roz, privind în urmă. Ce-o fi văzut, ce fisură, ce linie greșită, ce șchiopătat incipient?

Dar atunci, Roz nu voia să audă, își ținea mâinile la urechi, refuza să asculte. Tatăl ei s-a uitat lung și întunecat la ea. „Ești sigură că știi ce faci?”

Roz credea că știe; sau, mai degrabă, nu-i păsa dacă știe sau nu, pentru că asta era, Asta era; și plutea, în sfârșit, în al nouălea cer, ușoară ca fulgul, în ciuda oaselor ei mari. Maică-sa o susținea, pentru că avea aproape douăzeci și trei de ani și orice căsătorie era mai bună decât nimic, după părerea ei; deși, văzând că treaba e serioasă, a început să ia în zeflema bunele maniere ale lui Mitch — *vai, ce pretenții, și cine naiba se crede?* — și a afirmat că ar fi preferat un catolic decât un anglican. Dar cum se căsătorise și ea cu tatăl lui Roz, care nu era tocmai Papa, nu prea putea să-și susțină punctul de vedere.

Mitch nu se însurase cu Roz numai pentru bani. E sigură de asta. Își amintește de luna de miere propriu-zisă, în

Mexic, de craniile alea de zahăr din piață de Ziua Morților, de florile și culorile de acolo, de plăcerea ei în fața noului, de satisfacția lucrului împlinit — nu mai era acum o potențială față bătrână, ci o mireasă, o femeie măritată; de nopțile fierbinți, cu fereastra deschisă către mare, cu perdeaua fluturând, cu vântul mângâindu-i pielea, ca o mătase, și de forma întunecată a lui Mitch deasupra ei, fără chip, cuprinsă de pasiune. Totul se întâmplă altfel când iubești, nu mai e un joc; ai mai mult de pierdut. După aceea a plâns, pentru că era atât de fericită, iar Mitch trebuie să se fi simțit și el așa, pentru că o astfel de pasiune nu se poate mima până la capăt. Nu-i așa?

Așadar, nu fuseseră numai banii. Dar hai să zicem că nu s-ar fi căsătorit cu ea fără ei. Probabil asta îl ține alături de ea, ancorat. Speră să nu fie singurul lucru.

Mitch ridică paharul de vin alb spre ea și zice: „Pentru noi”, apoi se întinde peste masă și îi ia mâna stângă, cea cu verigheta — o verighetă modestă, pentru că atât își putuse el permite atunci și refuzase să accepte orice contribuție din partea tatălui ei pentru una mai groasă — îi zâmbește și roșește: „N-a fost prea rău, nu-i așa? Ne cam potrivim”, iar Roz știe că se consolează singur după micile dezamăgiri — pentru timpul care se scurge, pentru lumile pe care nu le va mai putea cuceri de-acum încolo, pentru milioanele de femei frumoase de pe pământ, tot mai multe cu fiecare minut, și, indiferent ce-ar face, nu va putea niciodată să ajungă în toate, pentru că arta-i lungă, viața-i scurtă și spectrul morții te urmărește întruna.

Da, așa e, se cam potrivesc. Uneori. Încă. Așa că îi surâde radioasă, îl strânge ușor de mână și se gândește că

sunt cât se poate de fericiți. Da, așa e. Sunt cât se poate de fericiți, având în vedere cine sunt. Deși, dacă ar fi fost niște persoane diferite, poate că ar fi fost și mai fericiți.

O fată, o fată drăguță, o fată drăguță cu tricou decoltat apare cu un platou cu pești morți, iar Mitch își alege unul. El a comandat Peștele Zilei, iar Roz spaghete fierte în sepia, pentru că n-a mai mâncat niciodată așa ceva și i se pare bizar. Macaroane cu cerneală! Mai întâi, li se va aduce o salată, și până sosește, Roz găsește momentul să-l întrebe timid dacă are ceva anume de discutat cu ea. În alte dăți când se întâlneau la prânz, discutaseră chestiuni de afaceri, de cele mai multe ori cum să facă el să obțină mai multă putere în consiliul de administrație de la *Lumea femeii înțelepte*, al cărei președinte este.

Dar Mitch zice că nu, a invitat-o numai pentru că n-au fost prea mult împreună în ultimul timp, adică fără copii, iar Roz, avidă ca totdeauna de orice firimituri, înghite totul. Va ierta, va uita tot. Mă rog, va ierta, pentru că nu poți să uiți așa cum vrei. Poate în acești ani Mitch n-a făcut decât să treacă prin criza bărbatului între două vârste, deși e puțin cam devreme să începi asta la douăzeci și opt de ani.

Sosește salata, pe un platou purtat de altă frumusețe decoltată, cu părul lung, și Roz se întreabă dacă nu cumva chelnerițele sunt alese să se potrivească cu tablourile. Cu atâtea sfârcuri în jur, are impresia că e privită de o mulțime de ochi străini. Ochi roz. Îi trece fugăr prin minte că o femeie cu pieptul plat ar putea da în judecată restaurantul că nu vor s-o angajeze pe motiv de discriminare. Mai frumos ar fi să vină un bărbat cu pieptul plat! Ce i-ar mai plăcea să fie o muscă pe perete și să vadă scena.

Chelnerița se apleacă, arătându-și decolteul adânc, și le servește salata, apoi rămâne lângă ei, zâmbind, în timp ce Roz ia o îmbucătură. „Nemaipomenită”, zice Roz, referindu-se la salată.

„Absolut”, zice Mitch, surâzându-i chelneriței. O, Doamne, gândește Roz. A început să flirteze cu chelnerițele. Ce-o să zică fata asta de el? Libidinos bătrân? Nu mai e mult și asta o să ajungă: un libidinos bătrân.

Mitch a flirtat totdeauna cu chelnerițele, în felul lui reținut. Dar e ca și cum ai spune despre o dansatoare de cancan de nouăzeci de ani că dansează de-o viață. De unde știi când e cazul să te oprești?

După salată, urmează felul principal. De data asta e altă fată. Mă rog, altă femeie; e ceva mai în vârstă, dar are un păr splendid, ca un nor negru, și sâni superbi, uluitori, și-o talie subțire pentru care Roz ar face moarte de om. Se uită bine la ea și își dă seama că a mai văzut-o. Demult, în altă viață. „Zenita!” exclamă ea, înainte să se poată controla.

„Poftim?” zice femeia. Apoi se uită și ea mai bine și zâmbește: „Roz? Roz Grunwald? Tu ești? Nu semeni cu cea din fotografii!”

Roz simte nevoia acută să nege c-ar fi ea. Nu trebuia să deschidă gura din capul locului, trebuia să mimeze că i-a scăpat poșeta și să se aplece sub masă s-o ia — orice, numai să scape din raza vizuală a Zeniei. Cine nu-și dorește să scape de ochiul dracului?

Dar șocul pe care îl resimte la vederea Zeniei aici, lucrând ca o chelneriță — o servitoare — la Nereidele, e mai puternic decât orice gând.

„Ce naiba faci aici?” izbucnește Roz.

„Cercetare”, zice Zenia. „Sunt jurnalistă, liber profesionistă, de ani de zile; am lucrat mai mult în Anglia. Dar am vrut să mă întorc aici, să văd cum mai merg lucrurile. Așa că m-am hotărât să strâng material despre hărțuirea la locul de muncă.”

Trebuie să se fi schimbat, reflectează Roz, odată ce scrie despre astfel de lucruri. Și înfățișarea îi e alta. Nu-și dă seama de la început, apoi însă vede. Țâțele. Și nasul. Primele s-au umflat, al doilea s-a micșorat. Mai demult semăna la nas cu ea. „Serios?” face Roz, pe care o interesează chestiunea, din punct de vedere profesional. „Pentru cine?”

„Pentru *Saturday Night*”, zice Zenia. „E o anchetă bazată mai mult pe interviuri, dar m-am gândit că n-ar fi rău să dau o raită prin localuri.” Îi surâde mai mult lui Roz decât lui Mitch. „Săptămâna trecută am fost într-o fabrică, iar mai înainte într-un spital. Nici nu-ți poți imagina câte asistente sunt atacate de pacienți! Nu-i vorba doar că le pipăie; aruncă după ele tot felul de lucruri, ploști și alte chestii, e un adevărat risc profesional. Dar nu mi-au dat voie să fac pe asistenta; aici mă implic mai mult.”

Mitch începe să se foiască, nemulțumit că nu e băgat în seamă, așa că Roz i-l prezintă Zeniei. Nu vrea să zică „O veche prietenă”, așa că preferă: „Am învățat la aceeași școală.” Nu c-am fi fost ceea ce s-ar numi amice la cata-ramă, gândește Roz. Pe-atunci, abia de-o știa pe Zenia, mai mult din bârfe. Bârfe înfiorătoare, senzaționale.

Mitch nu face nimic ca să-i vină în ajutor lui Roz în conversație. Mormăie ceva și bagă nasul în farfurie. Consideră c-a fost întrerupt, e foarte clar. „Și-aici, care sunt riscurile profesionale?” o întreabă Roz, ca să nu-l pună pe el în situație proastă. „Ți-a zis vreunul «Păpușico» și te-a ciupit de fund?”

Zenia râde: „Aceași Roz, de pe vremuri. Era totdeauna sarea și piperul petrecerilor”, îi spune ea lui Mitch. În timp ce Roz se minunează la ce petreceri or fi fost ele două împreună — la niciuna, după câte își amintește, dar le cam bea pe-atunci și poate a uitat; Zenia își pune mâna pe umărul ei. Glasul îi devine dintr-odată mai scăzut, mai solemn. „Știi, Roz”, rostește ea, „mereu am vrut să-ți spun ceva. Dar n-am avut ocazia, până acum.”

„Ce?” o întreabă Roz.

„Tatăl tău”, zice Zenia.

„O, Doamne”, zice Roz, temându-se de cine știe ce mișmaș de-al lui de care habar n-are, de vreun scandal îngropat demult. Zenia i-o fi soră, Doamne ferește! Tatăl ei fusese un vulpoi bătrân. „Ce-a făcut?”

„Mi-a salvat viața”, zice Zenia. „În timpul războiului.”

„Ți-a salvat viața?” se minunează Roz. „În timpul războiului?” Ia stai puțin, oare Zenia se născuse în timpul războiului? Roz ezită, nevenindu-i să creadă. Însă asta-i ceva ce își dorise dintotdeauna — un martor ocular, cineva implicat, dar imparțial, care s-o asigure că tatăl ei fusese cu adevărat ceea ce se zvonea doar că ar fi: un erou. Sau un semi-erou; în orice caz, mai mult decât un traficant oarecare. A auzit povești de pe la alții, de la unchii ei, de pildă, dar nu prea putea pune bază pe ce spuneau ei; așa că nu fusese niciodată sigură.

În sfârșit, acum exista un mesager care îi aducea vești din țara aceea depărtată, țara trecutului, țara războiului. Dar de ce oare mesagerul ăsta s-a nimerit să fie Zenia? O irită pe Roz că Zenia știe lucrul acesta iar Roz habar n-are. Ca și cum tatăl ei ar fi lăsat, prin testament, o comoară unui străin, unei haimanale întâlnite într-un bar, iar fiicei lui, nimic. Nu și-o fi dat seama cât de mult ar fi vrut ea să știe?

Poate nu e nimic. Pe de altă parte, dacă este? Merită măcar să asculte.

„E o poveste lungă”, zice Zenia. „Mi-ar plăcea să ți-o spun, când ai timp. Bineînțeles, dacă vrei s-o asculți.” Surâde, îi face un semn din cap lui Mitch și se îndepărtează. Se mișcă sigură pe ea, nonșalant, de parcă ar ști că i-a făcut singura ofertă pe care Roz n-o poate refuza.

42

Tatăl lui Roz, Marele Necunoscut. Mare pentru alții, necunoscut pentru ea. Sau să zicem doar — reflectează Roz în halatul portocaliu, în pivniță, terminându-și prăjitura și lingând lacomă farfuria — că a avut nouă vieți, iar ea nu-i știe decât trei sau patru dintre ele. Se poate oricând ivi cineva din trecutul obscur al tatălui ei.

A fost odată ca niciodată o vreme când Roz nu era Roz, ci Rosalind; iar al doilea nume era Agnes, după sfânta Agnes și după mama ei, deși nu le spusese fetelor la școală de el, ca să n-o poreclească Aggie, așa cum făceau chiriașii cu mama ei. Bineînțeles, nimeni nu îndrăznea să-i zică așa în față. Era mult prea respectabilă. Pentru ei, era doamna Greenwood.

Așadar, Roz era Rosalind Greenwood, în loc de Roz Grunwald, și locuia cu mama ei în pensiunea mamei de pe Huron Street. Casa era înaltă și îngustă, făcută din cărămidă roșie, cu un pridvor înclinat în față pe care tatăl lui Roz avea să-l repare cândva... El era plecat. Era plecat de când se știa ea. Asta din cauza războiului.

Roz își amintea ceva de război, dar nu prea bine. Își amintea sirenele raidurilor aeriene, de dinainte să plece la

școală, pentru că mama ei o punea să se bage sub pat și acolo era un păianjen. Mama ei adunase untură și conserve, deși ce să fi făcut soldații cu astea, Roz nu-și putea imagina, iar mai târziu, la școală, toată lumea dădea bănuți la Crucea Roșie pentru orfani. Orfanii stăteau pe grămezi de gunoi, erau zdrențăroși și aveau ochi uriași, triști, ochi rugători, ochi acuzatori, pentru că părinții lor fuseseră uciși de bombe. Măicuța Mary Paul le-a arătat fotografiile de-ale lor, în clasa întâi, iar Roz a plâns, pentru că îi era atât de milă de ei, și i s-a spus să se abțină, iar ea nu și-a mai putut mânca prânzul și i s-a spus să mănânce, de dragul orfanilor, iar ea l-a terminat până la urmă și a mai cerut o porție, pentru că dacă o porție îi ajuta pe orfani, atunci două îi vor ajuta și mai mult, deși nu prea-și dădea seama cum. Probabil Dumnezeu își are căile Lui și în această privință. Probabil că mâncarea solidă, vizibilă pe care o înghițea Roz se transforma în hrană spirituală invizibilă și zbura prin aer direct în orfani, ceva în genul împărtășaniei, în care anafura arăta ca un pesmete obișnuit, dar era, de fapt, Iisus. În orice caz, Roz dorea din tot sufletul să fie de ajutor.

Undeva, acolo, îndărătul grămezilor de dărâmături, ascuns vederii, printre pâlcurile de arbori, în depărtare, era și tatăl ei. Spera ca o parte din hrana pe care o măncase să-i ocolească pe orfani și să ajungă în el. Așa gândea Roz pe când era în clasa întâi.

Dar războiul s-a terminat, așa că unde-o fi tatăl lui Roz acum? „În drum spre casă”, îi spunea mama ei. La masa din bucătărie, exista întotdeauna un al treilea scaun pregătit pentru el. Roz murea de nerăbdare să-l vadă.

Pentru că tatăl lui Roz era plecat, mama ei trebuia să se ocupe de pensiune. O secătuia de puteri, așa îi spunea în

fiecare zi. Roz își dădea seama de asta și singură: mama ei avea o înfățișare filiformă, de parcă îi răsesse cineva toate părțile moi ale trupului, de parcă oasele îi ieșeau tot mai mult la suprafață. Avea o față lungă, părul castaniu încărunțit strâns la spate în agrafe, și purta șorț. Nu vorbea mult, iar când o făcea rostea scurt tot ce-avea de zis într-un mănunchi de cuvinte. „Vorba multă, sărăcia omului”, zicea ea. „Leneșul mai mult aleargă. Rar ca părul pe broască. Sângele apă nu se face. Omul se judecă după fapte, nu după chip. Demn de încredere. Nu umblă câinii cu colaci în coadă. Copiii le aud pe toate.” Zicea că Roz e o meliță și că toacă toată ziua.

Avea mâinile puternice, noduroase și roșii de-atâta spălat. „Uită-te la mâinile mele”, zicea ea, ca și când mâinile ei ar fi demonstrat ceva. Voia să spună că Roz trebuie s-o ajute mai mult. „Mama ta-i o sfântă”, zicea micuța domnișoară Hines, care locuia la etajul al doilea. Dar dacă mama ei era o sfântă, Roz nu ținea neapărat să ajungă și ea una.

Când o să se întoarcă tatăl ei, o să le ajute. Dacă Roz era cuminte, se va întoarce mai curând, pentru că Dumnezeu va fi mulțumit de ea și-i va împlini rugăciunile. Dar nu-și putea aminti mereu. Și când se întâmpla să mai păcătuiască, se înspăimânta; îl vedea pe tatăl ei pe un vapor, traversând oceanul, luat, dintr-odată, de un val uriaș sau lovit de un trăsnet, ceea ce ar fi fost o pedeapsă de la Dumnezeu. Atunci simțea nevoia să se roage mai tare, până duminică dimineața, când se putea duce să se spovedească. Se ruga în genunchi lângă pat, cu lacrimile șiroindu-i pe obraji. Dacă păcatul era grav, se ducea să curețe closetul, chiar dacă fusese de curând spălat. Lui Dumnezeu îi plăceau toaletele curate.

Roz se întreba cum o fi arătând tatăl ei. Nu-și amintea de el, iar în fotografia pe care mama ei o păstra pe biroul negru, lustruit și interzis nu se vedea decât un bărbat, un bărbat mare, într-o haină neagră, al cărui chip nu se distingea, pentru că era în umbră. Această fotografie nu răspândea nimic din magia pe care Roz i-o atribuia tatălui ei. Era important, făcea lucruri importante, secrete, despre care nu se putea vorbi. Erau chestiuni de război, deși războiul se terminase.

„Își riscă pielea”, zicea mama ei.

„Cum?” o întreba Roz.

„Termină-ți mâncarea”, zicea mama ei, „în Europa, copiii mor de foame.”

Ceea ce făcea el era așa important, încât nu avea timp nici să scrie scrisori, deși mai sosea, din când în când, câte una, din locuri depărtate: Franța, Spania, Elveția, Argentina. Mama le citea, înroșindu-se ușor. Roz păstra timbrele.

Cel mai mult, mama ei făcea curățenie. „Asta e o casă curată și respectabilă”, zicea ea când urla la chiriași pentru vreo greșeală de-a lor — mizerie pe hol sau în cadă. Freca scările treaptă cu treaptă și aspira holul de la etajul întâi, spăla linoleumul din vestibulul din față, îl dădea cu ceară și făcea același lucru și cu dușumeaua din bucătărie. Curăța instalațiile din baie cu detergent Old Dutch, toaletele cu Sani-Flush, spăla geamurile cu Windex și perdelele croșetate cu săpun Sunlight, frecându-le cu mâna ușor, atent, pe o scândură specială, deși cearșafurile și prosoapele le spăla la presa din șopronul de lângă bucătărie; aveau o mulțime de cearșafuri și de prosoape, din cauza chiriașilor. Ștergea praful de două ori pe săptămână și curăța

scurgerile, ca să nu se înfunde de la părul chiriașilor. Părul ăsta era obsesia ei; se comporta ca și cum oamenii își smulgeau smocuri întregi din cap și le băgau dinadins pe canal. Uneori vâra un cârlig pe scurgerea chiuvetei de la etajul întâi și scotea câte un ghemotoc de păr slinos, împutit, plin de săpun „Vezi?” îi spunea ea lui Roz. „Colcăie de microbi.”

Se aștepta ca Roz s-o ajute la curățenia asta fără sfârșit. „Mi-am tocit degetele muncind”, zicea ea. „Pentru tine. Uită-te la mâinile mele”, și Roz nu putea să spună că de fapt nici nu-i pasă dacă veceul de la etajul întâi e sau nu curat, pentru că nu îl folosea ea. Mama lui Roz voia ca toată casa să fie curată, atunci când tatăl ei va veni; și cum nu se știa când se va întâmpla lucrul ăsta, casa trebuia să fie curată tot timpul.

Aveau trei chiriași. Mama lui Roz stătea în camera din față de la etajul întâi, iar ea într-una din cele două încăperi de la etajul al doilea — mansarda, așa-i zicea mama. Micuța domnișoară Hines locuia în cealaltă odaie de la mansardă; își punea totdeauna papucii de lână și halatul de bumbac atunci când cobora să facă baie, pentru că la etajul al doilea nu existau decât o chiuvetă și un veceu. Domnișoara Hines nu era tânără. Ziua lucra într-un magazin de pantofi, iar noaptea asculta radioul dat încet — muzică de dans — și citea o mulțime de romane polițiste. „Nimic nu se compară cu o crimă ca lumea”, îi spunea ea lui Roz. Se pare că o satisfăceau cărțile alea. Le citea în pat, dar și în cadă; Roz le găsea pe podea, deschise cu fața în jos, cu foile umede. I le ducea înapoi domnișoarei Hines, uitându-se la coperte: conace, și nori de furtună și fulgere, bărbați cu

pălării de fetru trase peste ochi, oameni morți cu cuțitul înfapt în ei, tinere cu sâni mari, în cămăși de noapte — totul în culori întunecate, o atmosferă lugubră, cu sângele ăla băltind strălucitor și gros ca melasa pe dușumea.

Când domnișoara Hines nu era în cameră, Roz arunca o privire prin dulapul ei cu haine, dar domnișoara Hines avea foarte puține, și astea erau bleumarin, maro și gri. Era catolică, însă nu avea decât o icoană, cu Fecioara Maria și pruncul Iisus în poală, alături de Ioan Botezătorul îmbrăcat în blănuri, pentru că mai târziu avea să trăiască în deșert. Fecioara Maria arăta totdeauna tristă în icoane, cu excepția celor în care Iisus e copil. Bebelușii erau singurii care o înveseleau. Iisus, la fel ca Roz, era singurul copil; ce bine-ar fi fost să fi avut o soră! Roz intenționa să aibă un băiat și-o fată când va fi mare.

La parter era un dormitor care mai demult fusese sufragerie, și acolo locuia domnul Carruthers. Era un bătrân pensionar; luptase în război, dar nu în cel de-acum. Fusese rănit la picior, așa că avea baston; gloanțele mai erau încă în el. „Vezi piciorul ăsta?” o întreba el pe Roz. „E plin de șrapnele. Când n-or mai avea fier, pot să facă o mină din piciorul meu.” Era singura glumă pe care o făcea. Citea mult ziarele. Nu ieșea decât să se întâlnească cu amicii lui, la Legiune. Uneori, venea acasă pe trei cărări, după cum zicea mama ei. Asta nu putea să i-o interzică, dar putea să-i interzică să bea în cameră.

Chiriașii n-aveau voie să bea și să mănânce nimic în afară de apă la ei în cameră. N-aveau voie nici cu reșouri, ca să nu dea foc la casă. Altă interdicție era fumatul. Totuși, domnul Carruthers fuma; deschidea geamul și dădea

fumul afară, apoi arunca la closet chiștoacele și trăgea apa. Roz știa, dar nu îl pâra. Îi era cam frică de el, de obrajii lui buhăiți și de mustața zbârlită, cenușie, de pantofii lui care troncăneau și de respirația lui mirosind a bere, dar mai avea un motiv pentru care nu-l dădea de gol: pâra e josnică și fetele de la școală care făceau așa ceva erau disprețuite.

Domnul Carruthers era protestant, sau catolic? Roz habar n-avea. După mama ei, la bărbați nu conta religia. Asta, bineînțeles, dacă nu erau preoți. Atunci conta.

Domnișoara Hines și domnul Carruthers erau acolo de când se știa Roz, dar al treilea chiriaș, doamna Morley, venise mai de curând. Locuia în cealaltă încăpere de la etajul întâi, după camera în care dormea mama ei. Doamna Morley zicea că are treizeci de ani. Avea sâni lăsați, obraji dați cu un start gros de pudră, gene negre și păr roșu. Lucra la raionul de cosmetice de la Eaton, vindea produse Elisabeth Arden, își făcea unghiile cu oja și era divorțată. După măicuțe, divorțul e un păcat.

Roz era fascinată de doamna Morley. Se lăsa momită în camera ei, iar doamna Morley îi dădea eșantioane de parfumuri și de loțiune de mâini Blue Grass, îi arăta cum se pune părul pe bigudiuri și îi povestea ce împuțit fusese domnul Morley. „Scumpo, mă înșela”, zicea ea, „în disperare.” Îi zicea „scumpo” și „iubito”, spre deosebire de mama ei, care nu folosea niciodată asemenea cuvinte. „Cât mi-aș fi dorit și eu o fetiță”, spunea ea, „așa ca tine”, iar Roz nu-și mai încăpea în piele de încântare.

Doamna Morley avea o oglinjoară de mână, din argint, cu trandafiri și cu inițialele ei gravate pe spate: G. M. O chema Gladys. I-o dăduse domnul Morley, la prima lor aniversare. „Era un prefăcut”, zicea doamna Morley, în

timp ce își pensa sprâncenele. Folosea o pensetă și trăgea fir cu fir. Asta o făcea să strănute. Le smulgea aproape pe toate, lăsa doar o linie subțire, curbată, ca o semilună, ceea ce o făcea să arate mereu surprinsă sau neîncrezătoare. Roz își studia propriile-i sprâncene în oglindă. Ajunsese la concluzia că erau prea dese și prea întunecate, dar era prea mică să și le smulgă.

Doamna Morley mai purta încă verigheta și inelul de logodnă, deși, din când în când, și le mai scotea și le punea în cutia cu bijuterii. „Ar trebui pur și simplu să le vând”, zicea ea, „dar zău nu știu. Uneori, mă simt și acum măritată cu el, înțelegi, nu? Ai nevoie să te agăți de ceva.” Câteodată, la sfârșit de săptămână, ieșea cu bărbați; aceștia sunau la ușă și mama lui Roz îi lăsa îmbufnată să intre, după care erau nevoiți s-o aștepte în vestibul pe doamna Morley (unde altundeva?).

Bineînțeles, mama lui Roz nu îi invita să stea jos, în bucătărie. Nu era de acord cu ei, mai bine zis, nu era de acord cu doamna Morley, în general; deși o lăsa, uneori, pe Roz să meargă la film cu ea. Doamnei Morley îi plăceau filmele cu femei ce renunțau la tot felul de lucruri în favoarea altora, precum și cele în care erau iubite, apoi abandonate. Urmărea intrigile acelea cu pasiune, mâncând floricele și ștergându-și ochii. „Plâng ca proasta”, îi spunea ea lui Roz, care nu înțelegea de ce în filme se întâmpla ce se întâmpla. Ea prefera să vadă *Robin Hood* sau filme cu Abbott și Costello, dar mama ei n-o lăsa să meargă singură. Se puteau întâmpla multe în sălile întunecate, plăcut mirositoare ale cinematografelor; bărbații puteau să profite. Acesta era un subiect cu care erau amândouă, mama și doamna Morley, de acord: bărbații puteau să profite.

Roz scotocea prin cutia de bijuterii a doamnei Morley când aceasta era plecată, având grijă să nu clinească nimic din loc. Lucrul ăsta o umplea de plăcere, nu numai pentru că erau frumoase — majoritatea nu erau bijuterii adevărate, erau gablonzuri, strasuri și sticlă — dar fapta în sine de a se uita pe furiș o incita. Deși broșele erau la fel și în prezență, și în absența doamnei Morley, parcă arătau altfel în lipsa ei, mai ademenitoare, mai tainice. Roz se uita și în dulap: doamna Morley avea multe rochii viu colorate și pantofi cu tocul înalt, asortați cu ele. Când se simțea mai plină de îndrăzneală, Roz se încălța cu ei și se fudulea în fața oglinzii de pe ușa dulapului. Perechea care îi plăcea cel mai mult avea o cataramă strălucitoare, ca de diamant. Roz îi considera culmea eleganței.

Câteodată, într-un colț al dulapului zăcea o grămăjoară de desuuri murdare, aruncate, pur și simplu, acolo, nici măcar puse într-o pungă specială: sutiene, ciorapi, furouri de satin. Astea erau lucrurile pe care doamna Morley le spăla singură, cu mâna, în chiuveta din baie, apoi le agăța la ea în cameră, deasupra caloriferului, ca să se usuce. Dar putea și ea să le ia de jos, așa cum e Roz obligată să facă. Bineînțeles, doamna Morley e protestantă, așa că la ce te puteai aștepta de la ea? Mamei lui Roz i-ar fi plăcut să aibă în pensiune numai catolici — doamne catolice drăguțe, curate, bine-crescute ca domnișoara Hines, însă calul de dar nu se caută la dinți, iar în vremurile acelea luai ce apucaai.

Roz avea o față rotundă, părul drept, negru, cu breton și crescuse mare pentru vârsta ei. Mergea la Mântuirea și Duhul Sfânt — două școli, pe atunci; acum au rămas doar două nume — iar măicuțele în robele lor negru cu alb o

învăţau să citească, să scrie, să cânte şi să se roage, folosind cretă albă şi o tablă neagră, dar şi o linie cu care te mai şi articulaui peste degete dacă nu te purtai frumos.

Catolicii erau cei mai buni, pentru că te duceai în Rai când mureai. Şi mama ei era catolică, dar nu mergea la biserică. O ducea pe Roz până la uşă, o împingea înăuntru, dar nu intra niciodată. Văzându-i expresia de pe faţă, Roz fusese destul de deşteaptă să n-o întrebe de ce.

Alţi copii de pe strada lor erau protestanţi sau evrei; indiferent, însă, de religie, când te întorceai de la şcoală te alergau ceilalţi până acasă, deşi unii băieţi mai jucau, uneori, baseball. Dacă erai fată, te alergau băieţii; în clipa aceea, nu mai conta de ce religie eşti. Mai erau şi câţiva copii chinezi, şi mai erau şi PS-ii.

Copiii PS erau cei mai răi. În clasa lui Roz era o fată PS care abia vorbea englezeşte, iar celelalte şuşoteau, îi spuneau răutăţi şi ea întreba „Ce?”, după care ele izbucneau în râs.

PS însemna „persoane strămutate”. Veneau din est, de peste ocean; războiul le strămutase. Mama lui Roz zicea c-ar trebui să se considere norocoşi c-au ajuns aici. Adulţii PS purtau haine ciudate, mohorâte şi şleampâte, vorbeau cu accent şi aveau o înfăţişare jalnică. Te priveau derutaţi, de parcă nu ştiau pe ce lume se află şi ce se petrece cu ei. Copiii strigau după ei pe stradă: „PS! PS! Plecaţi de unde-aţi venit!” Băieţii mai mari îndrăzneau chiar să le zică „Pipi de sconcs”!

Oamenii PS nu înţelegeau, dar ştiau că sunt huliţi. Grăbeau paşii, cu gulerele ridicate şi capul plecat; sau se întorceau şi se uitau lung. Roz se alătura şi ea hoardelor hulitoare, dacă nu era prea aproape de casă. Mamei ei nu-i

plăcea să vagabondeze pe stradă, ca un coate-goale, răcnind ca huliganii. După aceea, Roz se rușina; dar era greu să te abții când toți ceilalți făceau așa.

Uneori, Roz însăși era numită o PS, din cauza culorii închise a pielii. Era și ăsta un nume urât ca atâtea altele, cum ar fi „imbecil” sau, mai rău, „nemernic”. Asta nu însemna că ești chiar ceea ce ți se zicea. Dacă Roz ar fi fost în stare să-i pună pe copiii ăia la punct și dacă n-ar fi fost mult mai mari ca ea, le-ar fi făcut o mie de ace. Asta însemna să-i apuci cuiva brațul cu ambele mâini și să i-l sucești apoi în sens diferit, strângând totodată, așa cum ai stoarce o rufă. Te înțepa rău și brațul se înroșea. Sau le-ar fi tras cu șutul și-ar fi tipat la ei. Avea temperament, așa spuneau măicuțele.

Și totuși, chiar dacă nu era o PS, avea ceva. Ceva care o deosebea de ceilalți, ca o barieră invizibilă, de-abia perceptibilă, ca oglinda unei ape, lină și totodată puternică. Roz nu știa ce e, dar simțea. Nu era ca alții; deși stătea în mijlocul lor, nu era de-a lor. Așa că împingea și dădea din coate, ca să-și croiască drum.

La școală, Roz purta o tunică bleumarin și bluză albă, și pe tunică avea o emblemă cu un porumbel. Porumbelul era Duhul Sfânt. În capelă se afla o pictură, cu Duhul Sfânt coborând din Ceruri cu aripile desfăcute, deasupra Fecioarei Maria, care stătea cu ochii dați peste cap, așa cum mama i-a spus să nu facă niciodată, pentru că s-ar putea să-i înțepească în poziția aia; la fel și când ți-i încrucișezi. Mai era o icoană — Discipolii și Apostolii primind Duhul Sfânt de Rusalii; aici, porumbelul era înconjurat de flăcări.

Porumbelul a lăsat-o însărcinată pe Fecioara Maria, dar toată lumea știe că bărbații nu pot avea copii, așa că

Discipolii și Apostolii nu rămâneau gravizi, ci doar vorbeau în limbi și profețeau. Roz nu știa ce-i aceea vorbire în limbi și nici măicuța Conception nu știa, pentru că, atunci când o întrebasese, îi spusese să nu fie obraznică.

Icoana cu scena de Rusalii se afla pe coridorul lung al școlii, cu podeaua lui de scânduri care scârțâiau, unde mirosea a sfințenie, un amestec de ceară de parchet alune-coasă, de praf de tencuială și de tămâie din capelă. Mirosul ăsta o făcea pe Roz să simtă un nod de spaimă vinovată în stomac, pentru că Dumnezeu vede tot ce faci și pentru că aceste lucruri îl supărau. Se pare că era mereu supărat, așa, ca măicuța Conception.

Dar Dumnezeu era și Iisus, cel ce fusese răstignit. Cine îl răstignise? Soldații romani care purtau armură. Erau, într-adevăr, acolo trei dintre ei, niște brute care făceau glume, în timp ce Maria înveșmântată în albastru și Maria Magdalena în roșu plângeau în fundal.

De fapt, nu fusese chiar vina soldaților romani; ei își făceau datoria. În realitate, vina fusese a evreilor. Una din rugăciunile din capelă se referea la convertirea evreilor, ceea ce însemna că, dacă treceau la catolicism, obțineau iertarea. Între timp, Dumnezeu era încă supărat pe ei și continua să-i pedepsească. Așa zicea măicuța Conception.

Lucrurile erau mai complicate însă, reflecta Roz, pentru că Iisus însuși aranjase dinadins să fie crucificat. A fost un sacrificiu, iar sacrificiu înseamnă să-ți dai viața ca să-i salvezi pe oameni. Roz nu prea înțelegea de ce faptul că te lăsaî crucificat era o asemenea favoare pentru ceilalți, dar se pare că era. Așadar, dacă Iisus o făcuse dinadins, de ce era vina evreilor? Nu-l ajutaseră ei în ceea ce-și propusese? Asta era una dintre întrebările la care măicuța Conception nu-i

dăduse niciun răspuns, deși măicuța Cecilia, mult mai drăguță și mai amabilă cu Roz, a încercat o clarificare a problemei; fapta rea rămâne rea, a zis ea, chiar dacă rezultatul e bun. Există o mulțime de lucruri rele care până la urmă au avut un rezultat bun, pentru că Dumnezeu este o taină, ceea ce înseamnă că învârte lucrurile pe degete, dar oamenii n-au nicio putere, ei nu sunt stăpâni decât pe propriile lor inimi. Nu contează, deci, decât ce-i în inima ta.

Roz știa cum arată o inimă. Văzuse o mulțime de imagini de inimi, cele mai multe cu inima lui Iisus, înăuntrul pieptului Său desfăcut. Nu arătau deloc ca acelea de pe felicitările de Valentine's Day; semănau mai mult cu inimile de vacă din măcelării, de un roșu-închis, și pătate, și ca de cauciuc. Inima lui Iisus strălucea, pentru că era sfântă. În general, lucrurile sfinte strălucesc.

Fiecare păcat al oamenilor însemna încă un cui bătut în cruce. Așa ziceau măicuțele, mai ales de Paști. Pe Roz n-o îngrijora atât soarta lui Iisus, căci știa că lucrurile aveau să ia o întorsătură bună pentru El, cât cea a celor doi hoți. Unul dintre ei a crezut imediat că Iisus e Dumnezeu, așa că avea să stea de-a dreapta Lui, în Rai. Dar celălalt? Roz simțea, în taină, că îi e milă de celălalt hoț. A trecut probabil prin aceleași dureri ca Iisus și ca primul hoț, dar nu a fost sacrificiu, pentru că n-a făcut-o dinadins. Era mai rău să fii crucificat când nu voiai să fii. Și la urma urmei, ce furase? Probabil vreun fleac. Nu s-a spus niciodată.

Roz simțea că merita și el un loc în Rai. Știa ceva despre aranjament: Dumnezeu în mijloc, Iisus de-a dreapta Lui, hoțul cel bun de-a dreapta lui Iisus. Mâna dreaptă era cea potrivită, și trebuia să te folosești întotdeauna de ea ca să-ți faci semnul crucii, chiar dacă ești stângaci. Dar cine stătea

la stânga lui Dumnezeu? Trebuie să fi stat cineva și acolo, pentru că Dumnezeu are și mâna stângă, așa cum o are și pe cea dreaptă, și nimic în legătură cu Dumnezeu nu putea fi rău, pentru că Dumnezeu nu putea fi rău, pentru că Dumnezeu era perfect, iar Roz nu putea să-și închipuie locul acela gol. Așa că hoțul cel rău ar fi putut sta acolo; ar fi putut petrece alături de ceilalți. (Și unde era locul Sfintei Fecioare în tot aranjamentul ăsta? O fi fost vorba de o masă lungă, unde poate Dumnezeu stătea la un capăt și Fecioara Maria la celălalt? Roz era destul de deșteaptă să nu pună astfel de întrebări. Știa că i s-ar fi răspuns că e rea și lipsită de pioșenie. Cu toate că era ceva ce-ar fi vrut să știe.)

Uneori, când Roz întreba câte ceva, măicuțele o priveau ciudat. Sau se priveau ciudat între ele, făcându-și gura punga și clătinând din cap. „La ce te poți aștepta?” spunea măicuța Conception. Măicuța Cecilia stătea și se ruga cu Roz când Roz nu fusese cuminte și trebuia să fie pedepsită după ore. „Va fi mai multă bucurie în cer pentru un singur păcătos care se pocăiește”, îi spunea măicuței Conception.

Roz le plasase și pe oi în Rai. Bineînțeles, dincolo de fereastră. Era fericită să le știe acolo. Asta însemna că și câinii și pisicile mai aveau o șansă. Ea însă nu avea voie să țină animale în casă. Ar fi fost prea multă bătaie de cap pentru mama ei, care avea și-așa destule de făcut.

43

Roz se întoarce târziu de la școală. Pășește singură prin lumina care scade, prin ninsoarea molcomă care se pogoară din văzduh în fulgișori albi ca de săpun. Speră să fie zăpadă și de Crăciun.

Vine târziu, pentru că a avut repetiție cu piesa despre Nașterea Mântuitorului, unde are rolul îngerului-șef. Ar fi vrut să fie Fecioara Maria, dar i-au dat rolul de înger pentru că e atât de înaltă și, în plus, știe toate replicile. Are un costum alb, cu o aură strălucitoare, aurie, făcută dintr-un umeras de haine, și aripi din carton tare, alb, cu vârful penelor vopsite în auriu, prinse în niște bretele.

Astăzi au făcut prima repetiție cu costume. Roz trebuie să aibă mare grijă cum merge, ca să nu-i cadă aripile, și e nevoită să-și țină capul drept și să se uite în față, din cauza haloului. Rolul ei e să se apropie de păstori, în timp ce aceștia își păzesc turmele noaptea, cu o Stea din Betleem mare, de staniol, atârând de o sfoară deasupra capetelor lor, să-și ridice mâna dreaptă, în timp ce ei o privesc înspăimântați, și să zică: *Nu vă temeți, căci vă aduc o veste bună, care va fi o mare bucurie pentru tot norodul. Apoi trebuie să le spună să se ducă să vadă pruncul înfășat, în iesle, iar apoi: Slavă lui Dumnezeu în locurile preînalte și pace pe pământ între oamenii plăcuți Lui*, după care întinde mâna să le călăuzească pașii păstorilor de-a lungul scenei, spre locul unde se află ieslea, în timp ce corul școlii intonează imnuri de slavă.

Lui Roz îi pare rău de fetele care îi interpretează pe păstori, pentru că sunt nevoite să poarte haine ponosite și bărbii agățate cu sârmă de urechi, ca niște ochelari. Sunt aceleași bărbii folosite în fiecare an, așa că s-au murdărit. Și mai milă îi e de copilașii care joacă rolul oilor. Costumele lor or fi fost cândva albe, dar au ajuns cenușii și bănuiește că le e tare cald în ele.

Ieslea se află îndărătul unor perdelețe albastre. Păstorii trebuie să stea în fața ei până când termină corul; între

timp, Roz se duce în spate, se urcă pe o scăriță și stă acolo cu brațele întinse. La dreapta e Anne-Marie Roy, la stânga, Eileen Shea; amândouă sună din trompete, deși se prefac, bineînțeles. Trebuie să stea așa tot timpul, în vreme ce doi copilași cu aripi de heruvimi trag perdelele, dezvăluind-o pe proasta de Julia Warden, cu părul ei blond și gurița ca un boboc de trandafir, care zâmbește afectat, imitând-o pe Fecioara Maria, cu o aură mai mare decât a lui Roz, uitându-se la Iisus — o păpușă de porțelan; îndărătul ei sunt Sfântul Iosif sprijinindu-se în toiag și niște baloți de fân. Păstorii îngenunchează într-o parte, apoi sosesc și Cei Trei Magi în robe lucitoare și turbane — una dintre fete are fața tuciurie, pentru că acel Mag era negru — și îngenunchează de partea cealaltă, iar corul cântă: *Îngerii i-am auzit slăvind*. Apoi se trage cortina și Roz poate să-și lase mâinile jos, ceea ce e o ușurare, pentru că e un chin să le ții întinse atâta vreme.

După repetiția de astăzi, măicuța Cecilia i-a spus c-a fost foarte bine. Roz era singura care vorbește în toată piesa și era important să rostească cuvintele clar, cu glas plăcut și puternic. Se descurcase excelent și școala avea să se mândrească cu ea. Roz s-a bucurat, pentru că, în sfârșit, vocea ei puternică nu-i mai aducea necazuri — de câte ori vorbesc despre ea în public, măicuțele fac aluzie la comportamentul ei gălăgios. Dar în vreme ce-și scoteau costumele, Julia Warden a zis: „Cred că-i o prostie că avem un înger cu părul negru.” Roz a replicat: „Nu e negru, e castaniu”, iar Julia Warden a zis: „E negru. Oricum, mi-a spus mie mama că nu ești o catolică adevărată”, și Roz i-a zis să tacă din gură dacă nu vrea s-o pocnească, dar Julia Warden a

continuat: „Da' taică-tău unde e? Mama zice că-i un PS”; atunci Roz a înșfăcat brațul Juliei Warden și i-a făcut o mie de ace și Julia Warden a țipat. Măicuța Cecilia a venit alarmată să vadă ce-i cu scandalul ăla, iar Julia Warden a pârât-o, și măicuța Cecilia i-a spus lui Roz că nu e în spiritul Crăciunului ceea ce-a făcut ea, n-ar trebui să se ia de fetele mai mici, și-a avut noroc că n-a venit măicuța Conception, pentru că altfel Roz încasa câteva curele. „Rosalind Greenwood, nu te mai înveți minte”, i-a spus trist măicuța Cecilia.

În vreme ce se îndreaptă spre casă, Roz își petrece timpul gândindu-se la ce-o să-i facă ea mâine Juliei Warden, ca să fie chit; asta până la ultimul bloc, când o văd cei doi băieți protestanți care locuiesc la colț și încep s-o fugărească pe trotuar, strigându-i „Papa e un împuțit!” Aproape de casă, pun mâna pe ea și-o freacă cu zăpadă pe față, iar Roz le trage șuturi în fluierul piciorului. Îi dau drumul, râzând și țipând de durere prefăcută, sau poate adevărată — „Au, au, mi-a tras un șut” — și-atunci își ia cărțile pline de zăpadă de jos și aleargă până acasă, fără să plângă încă; urcă repede scările în pridvor. „N-aveți voie să intrați pe proprietatea mea!” țipă ea. Un bulgăre de zăpadă îi vâjâie pe la urechi. Dacă mama ei ar fi acolo, i-ar alunga pe băieții ăia. „Vagabonzilor!” le-ar zice ea, și ei ar spăla putina. O mai atinge pe Roz din când în când, dar nu lasă pe nimeni să pună mâna pe ea. Cu excepția măicuțelor, bineînțeles.

Roz se scutură de zăpadă — n-are voie să ducă mizerie în casă —, intră, apoi o ia pe hol spre bucătărie. Vede doi bărbați la masă. Poartă haine PS. Nu sunt murdare, nu sunt rupte, dar sunt PS totuși, fără nicio îndoială, Roz vede după croiala lor. Pe masă e o sticlă și ea își dă seama imediat că e cu băutură — a mai văzut sticle din astea pe trotuar — și

fiecare bărbat are câte un pahar în față. Mama lui Roz nu e în încăpere.

„Unde e mama?” întreabă ea.

„A ieșit să aducă ceva de mâncare”, zice unul dintre bărbați. „Nu avea nimic în casă.”

Celălalt spune: „Noi suntem noii tăi unchi. Unchiul George și unchiul Joe.”

Roz zice: „Eu n-am niciun unchi”, iar unchiul George zice: „Acum ai.” După care râd amândoi. Au râsuri puternice și glasuri ciudate. Glasuri de PS, dar altfel, parcă; un accent deosebit. Ca în filme.

„Stai jos”, zice unchiul George ospitalier, ca și cum ar fi casa lui, ca și cum Roz ar fi un cățel. Roz e cam derutată — n-a mai văzut niciodată doi bărbați la ele în bucătărie — dar, oricum, se așază.

Unchiul George e cel mai mare; are o frunte înaltă și păr blond, ondulat și dat pe spate. Roz simte mirosul briantinei, dulce, ca la cinema. Fumează o țigară maro, cu un șpiț negru. „Abanos”, îi spune el lui Roz. „Știi ce-i abanosul? Un arbore.”

„Știe”, zice unchiul Joe. „E fată deșteaptă.” Unchiul Joe e mai mic, cu umeri ascuțiți, cu mâini filiforme și păr închis la culoare, aproape negru, cu ochi negri, imenși. O vede pe Roz uitându-se lung la el și zice: „Am avut, cândva, un dinte de aur în gură. Îl țin în buzunar.” Și chiar așa e. Scoate o cutiuță de lemn, vopsită în roșu, cu niște floricele verzi pictate pe ea, o deschide și înăuntru e dintele de aur.

„De ce?” întreabă Roz.

„Doar n-ai vrea să-mi las un dinte de aur, acolo, în gură; cine știe ce idei le mai încolțesc oamenilor”, zice unchiul Joe.

Intră mama lui Roz, cu două pungi maro de hârtie în brațe, pline cu alimente, și le pune pe masa de lucru. E îmbujorată și pare mulțumită. Nu zice nimic de băutură, nimic de țiğări. „Ăștia sunt prieteni de-ai tatălui tău”, zice ea. „Au fost toți împreună, în război. Se întoarce și el, curând.” Apoi iese iar; trebuie să se ducă la măcelărie, zice ea, pentru că asta-i o ocazie. Și la ocazii se servește carne.

„Ce-ați făcut în război?” întreabă Roz, curioasă să afle mai multe despre tatăl său.

Cei doi unchi încep să râdă și se uită unul la altul. „Am fost hoți dă cai”, zice unchiul George.

„Ăi mai buni hoți dă cai”, zice unchiul Joe. „Ba nu. Taică-tu a fost cel mai bun. Știa să fure calu’...”

„Putea să-ți fure calu’ dintre picioare, fără să bagi de seamă”, zice unchiul George. „Te mințea...”

„Mințea ca Dumnezeu.”

„Mușcă-ți limba! Dumnezeu nu minte!”

„Așa e. Dumnezeu nu spune nimic. Dar taică-tu mințea fără să clipească. Trecea granița ca și cum nici n-ar fi fost acolo”, zice unchiul Joe.

„Ce-i aia graniță?” întreabă Roz.

„Granița e-o linie de pe hartă”, zice unchiul Joe.

„Granița-i a mai periculoasă”, zice unchiul George. „Acolo-ți trebuie pașaport.”

„Pașaport, vezi?” zice unchiul Joe. Îi arată lui Roz pașaportul cu poza lui. Apoi îi mai arată unul, cu aceeași fotografie, dar cu alt nume. Are trei. Le ține ca pe niște cărți de joc. Unchiul George are patru.

„Un om cu un singur pașaport e ca un om fără o mână”, spune el solemn.

„Taică-tu are mai multe pașapoarte ca toți. E ăl mai bun, cum ți-am mai zis.” Ridică paharele și beau în sănătatea tatălui lui Roz.

Mama lui Roz pregătește pui cu pireu de cartofi, sos și morcovi fierți; e veselă, mai veselă decât a văzut-o Roz vreodată, și îi îndeamnă pe unchi să mai ia. Sau poate nu e veselă, ci nerăbdătoare. Se tot uită la ceas. Și Roz e nerăbdătoare: când o să sosească tatăl ei?

„O să vină când o să vină”, zic unchii.

Tatăl lui Roz se întoarce la miezul nopții. Mama ei o trezește și îi șoptește: „A venit tata”, de parcă și-ar cere scuze pentru ceva, apoi o duce pe Roz jos, în cămașă de noapte, și iată-l acolo, stând la masă, pe al treilea scaun păstrat anume pentru el. E degajat, umplând spațiul, de parcă ar fi fost mereu acolo. E mare, ca un butoi, cu barbă. Surâde și întinde mâinile spre ea. „Hai, vino să-i dai un pupic lui papá!”

Roz se uită în jur: cine-i papá ăsta? Apoi înțelege că se referă la el însuși. E adevărat ce-a zis Julia Warden: tatăl ei e un PS. Își dă seama după cum vorbește.

Acum, viața lui Roz este tăiată în două. De-o parte se află Roz, mama ei, pensiunea, măicuțele și fetele de la școală. Jumătatea asta pare că ține deja de trecut, deși continuă. Asta e partea în care se află mai mult femei, femei cu putere, cu putere asupra lui Roz, pentru că deși Dumnezeu și Iisus sunt bărbați, mama ei și măicuțele au ultimul cuvânt, cu excepția preoților, bineînțeles, dar asta numai duminica. De cealaltă parte e tatăl ei, umplând bucătăria cu trupul lui mătăhălos, cu glasul lui puternic și cu amestecul de mirosuri

care îl însoțesc; umple toată casa, umple tot câmpul vizual al mamei ei, astfel că Roz e împinsă către marginea lui, pentru că mama ei, atât de neplecată, acum se pleacă. Abdică. Zice: „Întreabă-l pe tatăl tău.” Se uită la el fără să scoată un cuvânt, cu aceeași privire umilă, supusă cu care se uită Fecioara Maria la pruncul Iisus sau la Duhul Sfânt în poze; îi pune mâncarea și-i așază farfuria în față ca pe-o ofrandă.

Și nici nu are mai puțin de lucru acum, dimpotrivă, are mai mult, pentru că în loc de două farfurii, sunt trei, toate s-au întreit, iar tatăl lui Roz nu trebuie niciodată să strângă masa. „Ajut-o pe mama ta”, îi spune el lui Roz. „În familia asta ne ajutăm cu toții între noi”; dar Roz nu îl vede nicio dată ajutând cu ceva. Îi surprinde îmbrățișându-se și sărutându-se în bucătărie, la două zile după sosirea lui — brațele uriașe, ca de urs, ale tatălui ei înconjurând silueta ascuțită a mamei. O apucă dezgustul față de o asemenea slăbiciune. Dezgustul și tristețea, și gelozia, și furia ostracizatăului.

Ca s-o pedepsească pe mama pentru asemenea trădare, Roz n-o mai bagă în seamă. Îi bagă în seamă pe unchi, când sunt pe-acolo, și mai ales pe tatăl ei. „Hai, vino să stai la papă pe genunchi”, zice el. Și ea se duce, și din locul ăla sigur se uită la maică-sa, cum muncește din răspuțeri, ca totdeauna, cocoșată asupra chiuvetei sau îngenuncheată în fața cup-torului, golind oasele din farfurii, ștergând dușumeaua. „Fă și tu ceva”, se răstește ea, și altădată Roz s-ar fi conformat fără crâcnire. Dar acum brațele tatălui său o țin strâns. „N-am mai văzut-o de atâta vreme”, zice el. Iar mama ei strânge din buze și tace, iar Roz o privește triumfător și își zice că așa-i trebuie.

Dar când tata e plecat, trebuie să muncească, la fel ca altădată. Trebuie să frece și să lustruiască. Dacă nu, mama ei o face plod răzgâiat. „Ce, ai avut servitoare până acu’?” șuieră ea. „Uită-te la mâinile mele!”

Unchii se mută la ei. Până acum nu veneau decât la cină, în fiecare seară, dar acum se mută în casă. Locuiesc în pivniță. Au acolo două paturi militare și doi saci de dormit.

„Numai până se pun pe picioare”, zice tatăl lui Roz. „Până le vine apa la moară.”

„Care moară?” întreabă mama lui Roz. „Or trece nouă ani de duminici pân-o să le vină lor apa la moară.” Dar o spune pe un ton indulgent; le face mâncare, îi întreabă dacă mai vor, le spală cearșafurile și nu scoate o vorbă în legătură cu fumatul și cu bețiile din pivniță, însoțite de hohote de râs care răsună pe scări.

Nici unchii nu trebuie s-o ajute la curățenie. Când Roz o întreabă de ce, mama îi spune că ei i-au salvat viața tatei în război.

„Ne-am salvat viața unul altuia”, zice unchiul George. „Eu i-am salvat-o pe-a lui Joe, el pe-a lu’ taică-tu, iar taică-tu mi-a salvat-o pe-a mea.”

„N-au pus niciodată mâna pe noi”, zice unchiul Joe. „Nici măcar o dată!”

„*Dummkopf*, dacă-ar fi pus, n-am mai fi aici”, zice unchiul George.

Autoritatea lui Aggie asupra chiriașilor începe să slăbească, pentru că nu mai există aceleași reguli pentru toată lumea. Iar faptul că unchii nu plătesc chirie, că trântesc ușa din față, vânturându-se de colo-colo, nu ajută deloc. Sunt locuri în care trebuie să se ducă, lucruri pe care trebuie să

le facă. Nu se specifică nici unde, nici ce. Trebuie să se întâlnească cu prieteni, un prieten din New York, un prieten din Elveția, un prieten din Germania. Ei au locuit și la New York, și la Londra, și la Paris. Și în alte locuri. Vorbesc cu nostalgie de baruri, de hoteluri și de cursele de cai din zeci de orașe.

Domnișoara Hines se plânge de zgomot: chiar trebuie să țipe unul la altul, și pe deasupra și într-o limbă străină? Dar doamna Morley glumește cu ei și, uneori, beau câte un păhărel împreună, când e și tatăl lui Roz acasă și sunt toți în bucătărie. Coboară scările mărunț cu tocurele ei înalte, zăngănindu-și brățările, și zice că nu se dă în lături de la un păhărel, două, din când în când.

„Da' știi că ține la băutură”, zice unchiul Joe.

„E o puicuță”, zice unchiul George.

„Ce-i o puicuță?” întreabă Roz.

„Păi există doamne, femei, și puicuțe”, zice unchiul George. „Mama ta e o doamnă. Asta e o puicuță.”

Domnul Carruthers știe de bețiile care au loc în pivniță și în bucătărie. Simte mirosul de fum. El n-are voie nici acum să bea și să fumeze în camera lui. Într-o după-amiază, deschide ușa și o încolțește pe Roz în holul din față.

„Bărbații ăia sunt evrei”, șoptește el. Duhnește a bere. „Ne-am sacrificat viața pentru țara asta și ei o dau pe mâna evreilor!”

Roz rămâne siderată. Fuge la unchi și îi întreabă fără ocolișuri. Dacă sunt, într-adevăr, evrei, o să-i convertească și-o s-o lase pe măicuța Conception cu gura căscată.

„Eu sunt cetățean american”, zice unchiul George, surâzând. „Am și pașaport care dovedește asta. Joe, el e evreu.”

„Eu sunt ungur, el e polonez”, zice unchiul Joe. „Eu sunt iugoslav, el e olandez. Pașaportul ăstălalt zice că sunt spaniol. Acu’, tatăl tău e pe jumătate neamț. Numai cealaltă jumătate e evreiască.”

Ăsta e un șoc pentru Roz. Se simte dezamăgită — n-are cum să triumfe pe tărâm spiritual, pentru că nu poate spera vreodată să-l schimbe pe tatăl ei în vreun fel, e clar — apoi, vinovată: și dacă află măicuțele? Mai rău, dacă au știut dintotdeauna și nu i-au spus? Își închipuie jubilarea răutăcioasă de pe chipul Juliei Warden, șușotelile pe la spate.

Cu siguranță, pare dezamăgită, pentru că unchiul George zice: „Mai bine să fii evreu decât criminal. Ția au omorât șase milioane de oameni acolo.”

„Cinci”, zice unchiul Joe. „Ceilalți au fost altceva. Țigani și homosexuali.”

„Cinci, șase, cine stă să-i numere?”

„Șase ce?” întreabă Roz.

„Evrei”, zice unchiul George. „I-au ars în cuptoare, i-au pus grămadă unu peste altu’. Micuță Rozzie-lind, mai bine să nu știi. Dacă puneau mâna pe tine acolo, te făceau abajur.”

Nu-i mai explică lui Roz că i-ar fi folosit doar pielea. Ea își vede trupul întreg schimbat într-un abajur, cu un bec în el și cu lumina țâșnindu-i prin ochi și prin nări, prin urechi și prin gură. Probabil că arată îngrozită, pentru că unchiul Joe rostește: „Nu speria copilul. Toate astea s-au terminat.”

„De ce?” întreabă Roz. „De ce să faci una ca asta?”

Dar nu-i răspunde niciunul dintre ei.

„Nu se termină nimic așa ușor”, zice unchiul George mohorât.

Roz are simțământul că a fost mințită. Nu numai în legătură cu tatăl ei, ci și cu războiul, și cu Dumnezeu. Orfanii

care mureau de foame erau ceva rău, dar povestea nu se termina aici. Ce se mai petrecuse, toate poveștile alea cu cuptoarele, cu mormanele de oameni și cu abajururile; și de ce a îngăduit asta Dumnezeu?

Nu vrea să se mai gândească la nimic din toate astea, pentru că e prea trist și prea derutant. Așa că se apucă de citit romane polițiste. Le împrumută de la domnișoara Hines și le citește noaptea, la lumina becului din stradă care pătrunde pe fereastra mansardei. Îi plac mobila și îmbrăcămintea personajelor, îi plac majordomii și cameristele. Dar cel mai mult îi place că există un motiv pentru fiecare moarte și nu e decât un singur criminal implicat, iar până la sfârșit lucrurile se clarifică și ucigașul e prins întotdeauna.

44

Roz se întoarce de la școală cu un simțământ de neliniște. Se întâmplă ceva; nu știe exact despre ce e vorba, însă are o presimțire.

Săptămâna trecută, mama a zis la micul dejun: *Doamna Morley s-a ars cu serviciul*. Adică? Și-a pierdut slujba, dar lui Roz i-a apărut instantaneu în minte imaginea doamnei Morley în flăcări, ca un martir de demult. Asta nu înseamnă că își și dorea s-o vadă astfel. Îi plăcea de ea și mai ales îi plăceau lucrurile ei — mostrele de cremă de față, bijuteriile false, pantofii.

De atunci, doamna Morley se târăște prin casă în capotul ei de satin roz, matlasat. Are pleoapele umflate și nu se mai fardează; zăngănitul brățărilor și colierelor ei ca niște ghirlande a amuțit. Nu are voie să mănânce în

cameră, dar nu-i pasă și încalcă regula; domnul Carruthers îi aduce mâncare în niște pungi de hârtie maronii; coșul ei de gunoi e plin de coji de pâine și de cotoare de mere, dar, deși mama lui Roz știe, nu-i bate la ușă să-i facă scandalul de rigoare. Uneori, pungile astea de hârtie conțin sticlute plate care nu apar în coșul de gunoi. Spre seară, coboară, tot în capot, să stea puțin de vorbă cu mama lui Roz. Ce să facă? o întreabă ea. Mama lui Roz își strânge buzele și zice că nu știe.

Discuțiile dintre ele două au ca subiect banii: fără slujbă, doamna Morley n-o să-și mai poată plăti chiria. Lui Roz îi e milă de ea, dar în același timp o disprețuiește pentru că se miorlăie. La școală, fetele care se miorlăie sunt înghiontite de colege sau puse la colț de măicuțe.

„Ar fi cazul să-și mai revină”, îi spune mama lui Roz tatălui ei, la cină. Mai demult, Roz asculta absentă asemenea conversații; acum însă e numai ochi și urechi.

„Nu fi fără inimă, Aggie”, spune tatăl lui Roz. Nimeni nu-i zice Aggie, așa, în față, mamei ei.

„Da, e bine să ai inimă”, zice mama lui Roz. „Dar asta nu ne pune mâncarea pe masă.”

Dar pe masă e destulă mâncare: tocană de vită, cartofi piure cu sos, și varză fiartă. Iar Roz mănâncă.

Colac peste pupăză, mai cade și domnișoara Hines la pat, răcită. „Rugați-vă să nu dea în pneumonie”, zice mama lui Roz. „Ce ne facem cu două inutile pe cap?”

Roz se duce la doamna Morley în cameră. Doamna Morley stă în pat și mănâncă un sandviș; îl vâă repede sub pătură, dar zâmbește când vede că nu e decât ea. „Scumpo, de câte ori intri în camera unei doamne trebuie să bați la ușă.”

„Mi-a venit o idee”, zice Roz. „Ați putea să vă vindeți pantofii.” Se referă la cei din satin roșu, cu cataramă lucitoare. Trebuie să fie foarte scumpi.

Doamnei Morley îi piere zâmbetul. „O, iubito”, zice ea. „N-am cum.”

După ce dă colțul spre casă, lui Roz îi apare o imagine ciudată în fața ochilor. La fel ca și celelalte, grădinița lor din față e plină de zăpadă; numai că, în plus, e presărată cu o mulțime de obiecte colorate. Pe măsură ce se apropie, își dă seama ce sunt: rochiile doamnei Morley, ciorapii doamnei Morley. Pantofii doamnei Morley. În jurul lor, pâlpâie o lumină stranie.

Roz intră în bucătărie. Mama ei stă așezată la masă, cu spatele țeapăn, cu chipul livid; ochii îi sunt împietriți. Are în față o cană de ceai neatinsă. Domnișoara Hines stă așezată pe scaunul lui Roz și o bate încetisor pe mână. Are obraji roșii. E agitată, dar, în același timp, jubilează.

„Mama ta a suferit un șoc”, îi spune ea lui Roz. „Vrei un pahar cu lapte, draga mea?”

„Ce-i cu lucrurile doamnei Morley în grădiniță?” întreabă Roz.

„Ce era să fac?” zice domnișoara Hines, așa, ca pentru sine. „I-am văzut fără să vreau. Nici nu s-au obosit să închidă ușa.”

„Unde e?” întreabă Roz. „Unde e doamna Morley?” A plecat, probabil, fără să plătească chiria. „A șters putina”, așa zice mama ei, de obicei. Au mai fost chiriași care-au șters putina și până acum, lăsându-și tot ce-aveau acolo, dar niciodată în grădiniță.

„N-o să mai pună ea piciorul în casa asta”, zice mama ei.

„Pot să-i iau pantofii?” întreabă Roz. Îi pare rău că n-o s-o mai vadă pe doamna Morley niciodată, dar e păcat de pantofii ăia să zacă acolo.

„Nu pune mâna pe împruțiciunile-alea!” zice mama. „Să nu le atingi nici cu un deget! Locul lor e la gunoi, la fel ca ea! Curva! Dacă nu-și ia catrafusele de-acolo până mâine, le dau foc!”

Domișoara Hines pare șocată de limbajul ăsta. „Am să mă rog pentru ea.” „Eu nu!” zice mama lui Roz.

Roz nu face nicio legătură între această întâmplare și tatăl ei înainte ca acesta să sosească, mai târziu, la cină. Vine la timp, spre deosebire de alte dăți. E ca un mieluşel și plin de respect față de mama, dar n-o îmbrățișează și n-o sărută. Pentru prima oară de când s-a întors, pare că îi e frică de ea.

„Uite chiria”, zice el, și aruncă o grămăjoară de bani pe masă.

„Să nu-ți închipui că mă duci tu”, face mama lui Roz. „Tu și prăpădita aia! Ăștia-s bani murdari. Nu pun eu mâna pe ei!”

„Nu sunt banii ei”, zice tatăl lui Roz. „I-am câștigat la poker.”

„Cum ai putut să faci una ca asta?” zice mama lui Roz. „După cât m-am sacrificat eu pentru tine! Uită-te la mâinile mele!”

„Plângea”, zice tatăl lui Roz, ca și când asta ar explica totul.

„Plângea!” pufnește mama lui Roz disprețuitoare, ca și cum ea, una, n-ar face în veci o treabă atât de umilitoare. „Lacrimi de crocodil! E moartă după bărbați!”

„Mi-a fost milă de ea”, zice tatăl lui Roz. „Mi s-a aruncat în brațe. Ce puteam să fac?”

Mama lui Roz îi întoarce spatele. Se apleacă peste masina de gătit și pune tocana în farfurii, lovind lingura zgomotos de marginea cratiței; nu scoate un cuvânt cât ține cina. La început, tatăl lui Roz abia de se-atinge de mâncare — Roz cunoaște simțământul, panică și vinovăție — dar mama lui Roz îi aruncă o privire de dezgust și-i face semn spre farfurie, ceea ce înseamnă că dacă nu mănâncă, după ce s-a chinuit să-i tot gătească o viață întreagă, atâta-i trebuie! Iar când se întoarce cu spatele, tata îi zâmbește fugar lui Roz și-i face cu ochiul. În clipa aceea Roz își dă seama că tot comportamentul lui jalnic, de câine bătut, nu-i decât o prefăcătorie, sau, mă rog, în parte, și că de fapt el e bine mersi.

Banii zac pe masă. Roz îi privește; n-a mai văzut în viața ei așa o grămadă de bani. Îi vine să întrebe dacă nu-i poate lua ea, odată ce nimeni nu pare să-i vrea, dar, în timp ce adună farfuriile — „Ajut-o pe mama”, zice tata —, dispar. Sunt acum, cu siguranță, în buzunarul unuia dintre ei, dar al cui? Bănuiește că într-al mamei, în șorț, pentru că în zilele care urmează ea se înmoaie, începe să vorbească mai mult și viața reîntră în normal.

Însă doamna Morley nu se mai arată. Și nici hainele și pantofii ei. Lui Roz îi lipsește; îi lipsesc numele acelea de alint cu care o chema și loțiunile de mâini; dar își dă seama că nu trebuie să vorbească despre asta.

„O puicuță, ți-am zis eu”, spune unchiul George. „Tăică-tu are o mare slăbiciune.”

„Era bine să fi închis ușa”, adăugă unchiul Joe.

După câțiva ani, în adolescență, când a mai stat de vorbă cu fetele, Roz și-a dat seama că doamna Morley fusese amanta

tatălui ei. Citise despre amante în cărțile polițiste. Prefera cuvântul *amantă*, pentru că era mai elevat decât altele, de genul „târâtură”, „curvă”, „târfă”. Aceste cuvinte implicau toate doar picioare desfăcute — picioare blegi, care nu făceau nimic altceva decât să stea acolo, crăcănate, picioare de vânzare — și mirosuri, și acuplări întâmplătoare, și scursori sexuale. Pe când *amantă* te ducea cu gândul la un anume rafinament, la haine scumpe, la o locuință bine mobilată, precum și la puterea, la dibăcia și la frumusețea pe care le implica obținerea acestor lucruri.

Doamna Morley nu avusese nici locuință luxoasă și nici rafinament, iar frumusețea ei fusese o chestiune de gust, dar avusese măcar hainele, așa că Roz îi găsea tatălui ei o circumstanță atenuantă: nu s-ar fi încurcat cu orice târfă bătrână. Voia să fie mândră de el. Știa că mama ei era corectă, iar el greșise; știa că mama ei fusese o virtuoasă, își tocise degetele muncind și își distrusese mâinile, și fusese tratată cu ingratitudine. Dar Roz participa și ea la această ingratitudine. Poate că tatăl ei era un ticălos, dar ea îl adora.

Doamna Morley nu a fost singura lui amantă. Au mai existat și altele, de-a lungul anilor: femei plăcute, sentimentale, cu trupul catifelat, leneșe și dornice să bea un păhărel, două și înnebunate după filme lacrimogene. În existența sa ulterioară, Roz își dădea seama de prezența lor după comportamentul tatălui ei și după absențele lui repetate; chiar dădea uneori nas în nas cu ele prin centrul orașului, la braț cu tatăl său, cam îmbătrânit, dar încă nerușinat. Numai că femeile acelea veneau și plecau, pe când mama ei rămânea o constantă.

Care era înțelegerea dintre părinții ei? S-or fi iubit? Aveau un trecut împreună, bineînțeles, aveau povestea lor. Se cunoscuseră chiar la începutul războiului. I-o fi sucit el capul? Nu tocmai. Și pe atunci Aggie avea pensiunea, o moștenise de la mama ei, care se ocupase de ea de când îi murise soțul, la douăzeci și cinci de ani, de poliomielită, pe când Aggie nu avea decât doi ani.

Mama lui Roz era mai în vârstă decât tatăl ei. Probabil că era deja fată bătrână când s-au cunoscut; deja taciturnă, deja acră, deja năzuroasă.

Venea spre casă, cu o pungă de alimente; drumul trecea pe lângă o crâșmă. Era spre seară, ora închiderii, când cârciumarii îi dădeau afară pe bețivi, ca să mai ajungă și pe-acasă, pentru cină. În mod normal, ar fi traversat, ca să evite crâșma aia, dar văzuse o bătaie. Patru contra unu — niște golani, așa le zicea mama ei. Cel atacat era tocmai tatăl lui Roz. Răcnea ca un urs, dar unul dintre golani se furișase îndărătul lui și îl lovise cu o sticlă, după care începuseră toți să dea cu piciorul în el.

Mai erau oameni pe stradă, dar nu făceau decât să privească scena. Mama lui Roz își dăduse seama că, dacă nu intervenea, bărbatul ăla întins pe trotuar avea să fie omorât. Pe vremea aceea era o femeie tăcută de felul ei, dar nu prea timidă. Se pricepea să-i pună la punct pe bărbați, pentru că se obișnuise cu chiriașii care mai încercau, uneori, să profite de ea. De obicei, își vedea de treburile ei și nu se băga într-ale altora; ocolea bătăile dintre bețivi și se uita în altă parte. Dar în ziua aceea fusese altfel. Nu putea să stea cu mâinile-n sân, să se uite cum e omorât un om. Țipase (aici îi plăcea lui Roz cel mai mult, să și-o închipuie pe mama ei care vorbea puțin zbierând cât o țineau rărunchii,

de față cu toată lumea) și până la urmă se apropiase și începuse să învârtă punga aia, împrăștiindu-și merele și morcovii, până când își făcuse apariția un polițist, iar golani o luaseră la sănătoasa.

Mama lui Roz își strânsese fructele și legumele de pe jos. Era destul de tulburată, dar nu voia să renunțe la cumpărăturile ei. Apoi îl ajutase pe tatăl lui Roz să se ridice de pe trotuar. „Era plin de sânge”, își amintea ea. „Arăta ca un șoarece smotocit de-o pisică.” Dar casa ei se afla în apropiere și, fiind o creștină pioasă, cunoscând povestea bunului samaritean, se simțise datoră să-l ia la ea, măcar să-l spele.

Roz își închipuie cum au decurs lucrurile. Cine să nu fi fost copleșit de recunoștință? (Deși recunoștința e un simțământ complicat, cum a aflat ea din propria-i experiență.) Și ce femeie i-ar rezista bărbatului pe care l-a salvat? Există ceva erotic în bandaje; bineînțeles, îi scosese hainele: jacheta, cămașa, maioul. Apoi? Se apucase vârtos să spele, cum îi era obiceiul. Și unde să se ducă bietul om să-și petreacă noaptea? Îi spusese că se pregătea să intre în armată (deși, oficial, nu se înrolase); era departe de casă — unde era casa lui? Winnipeg — și nu mai avea niciun ban. Golani îi furaseră tot.

Pentru mama ei, ce-și irosise tinerețile îngrijind de propria-i mamă, asta trebuie să fi fost cel mai romantic lucru care i se întâmplase vreodată. De fapt, singurul lucru romantic din viața ei. În timp ce pentru tatăl său era doar un episod trecător. Sau, cine știe? Poate că s-a îndrăgostit de ea, de femeia aceea tăcută care țipase și îi venise în ajutor. Poate că s-a îndrăgostit puțin de casă. Poate că reprezenta un cămin. Când povestea tatăl ei întâmplarea, întotdeauna

menționa, plin de admirație, strigătul. În timp ce mama ei vorbea despre sânge.

În sfârșit, ce-a fost, ce n-a fost, până la urmă se luaseră, deși nu făcuseră o nuntă catolică; ceea ce în ochii Bisericii însemna că nici măcar nu se căsătoriseră. De dragul tatălui ei, mama păcătuisese cu bună știință. Nu-i de mirare că el se simțise dator.

Ah, reflectează Roz, stând acolo, în pivniță, în halatul ei portocaliu. Dumnezeu, Tu, hâtru viclean pus pe glume, chiar că-ți faci de cap. Schimbi orice regulă. Dai tot felul de instrucțiuni contradictorii — salvați-i pe oameni, ajutați-i, iubiți-i; dar nu vă atingeți de ei. Dumnezeu este un bun ascultător. Nu te întrerupe niciodată. Poate de aceea lui Roz îi place să stea de vorbă cu El.

Curând după alungarea doamnei Morley, dispare și domnul Carruthers, lăsându-și camera într-o dezordine totală, luându-și doar un geamantan, fără să mai plătească chiria pe ultima lună. Unchiul George se mută în camera lui, iar unchiul Joe, într-a doamnei Morley; apoi domnișoara Hines anunță și ea că pleacă, pentru că această casă a încetat să mai fie respectabilă. „De unde-o să luăm bani de-acum înainte?” întreabă mama lui Roz.

„Nu-ți face griji, Aggie”, îi spune tatăl ei. Și, cumva, banii chiar apar, nu mulți, dar destui, și, se pare, de undeva din senin, pentru că tatăl ei nu are vreo slujbă și nici unchiul George și unchiul Joe. În schimb, se duc la cursele de cai. Uneori, o iau și pe Roz cu ei, în sambetele când nu e la școală, și pariază câte un dolar și pentru ea. Mama lui Roz nu merge niciodată și — trage concluzia Roz, după îmbrăcăminte femeilor de-acolo — nici alte mame nu vin. Sunt numai puicuțe.

Seara, unchii se așază la masă în noua cameră a unchiului George și beau, fumează și joacă poker. Când mama lui Roz nu e acasă, se duce și tatăl ei. Roz chibițează, li se uită peste umăr și, până la urmă, o învață și pe ea să joace. „Să nu arăți niciodată ce gândești”, îi spun ei. „Ține cărțile cât mai aproape de piept. Ai grijă cum te apleci.”

După ce învață, îi arată cum să joace pe bani. La început, folosesc doar chibrituri; dar într-una din zile, unchiul George îi dă cinci dolari. „Asta-i miza ta”, îi spune el. „Să nu joci niciodată mai mult decât ai.” El însă nu prea ține cont de sfatul ăsta.

Roz începe să se priceapă. Învață să aștepte: numără câte pahare beau, urmărește cum scade nivelul din sticlă. Atunci se avântă și ea.

„Domnișoara asta e criminală”, zice unchiul George cu admirație. Roz jubilează. E avantajată de faptul că ea ia jocul în serios, pe când tata și unchii nu prea. Joacă de parcă ar aștepta un telefon. Joacă doar ca să-și omoare timpul.

Dintr-odată, s-au umplut de bani. „I-am câștigat la curse”, a zis tatăl lui Roz, dar Roz știa că nu putea fi adevărat, pentru că suma era prea mare. Le ajungea să ia cu toții masa la restaurant, inclusiv mama ei, plus câte o înghețată la sfârșit. Mama și-a pus cea mai bună rochie a ei, care era nouă, verde-deschis, cu guler alb-ca-zăpada, pentru că banii le ajungeau și pentru asta. Și chiar pentru o mașină; au cumpărat un Dodge albastru, și băieții de pe strada lui Roz au căscat gura la el vreo jumătate de oră, în fața casei, în timp ce ea stătea în pridvor, fără să zică nimic. Triumful era atât de total încât nu mai era nevoie să-și bată joc de ei.

De unde veniseră banii ăia? Așa, din cer. Ca într-o scamatorie, tatăl lui Roz făcuse un gest și, gata, apăruseră. „Mi-a venit apa la moară”, zicea el. Și unchii și-au primit partea. Era destul pentru toți, spunea tata. Totul făcut pe din trei, pentru că moara aparținea tuturor.

Roz știa că nu e vorba de nicio moară. Și cu toate astea, și-o imagina ca pe o construcție veche, cu aripile rotindu-se strălucitoare în soare. Mă rog, ceva în genul ăsta. Ceva nobil.

Părinții ei au vândut pensiunea și s-au mutat în partea de nord a orașului, departe de chichinețele alea vechi, cu grădinițele lor minuscule, într-o casă enormă cu o alee semicirculară în față și cu garaj de trei locuri. Roz a tras concluzia că se îmbogățiseră, dar mama ei i-a zis să nu mai folosească acest cuvânt. „Trăim confortabil, și-atât”, a spus ea.

Dar nu se simțea deloc în largul ei. Părea speriată. Se temea de casă, de menajera pe care tatăl lui Roz insistase să o angajeze, se temea de mobila nouă cumpărată de ea însăși („Să iei ce-i mai bun”, îi spusese tatăl ei), se temea de hainele noi. Rătăcea prin camere, în halat și papuci, ca și cum ar fi căutat ceva; ca și cum s-ar fi rătăcit. Se simțise mult mai confortabil în vechea pensiune, unde lucrurile aveau dimensiuni normale și cunoștea cartierul.

Zicea că nu are cu cine să discute. Dar când discutase ea cu cineva? Și cu cine? Doar cu Roz, cu tatăl și cu unchii. Acum însă unchii își aveau casele lor. Cu chiriașii? Nu mai existau, așa că nu mai avea de cine să se plângă și pe cine să pună la punct. Când veneau comisionarii la ușa lor să le livreze diverse lucruri, îi aruncau doar o privire și spuneau că vor să stea de vorbă cu doamna casei. Dar se străduia să

pară fericită, de dragul tatălui ei. „Ei, uite, asta așteptam noi!” zicea el.

Și Roz are haine noi și alt nume. Nu mai e Rosalind Greenwood, ci Roz Grunwald. Acesta a fost numele ei adevărat tot timpul, i-au explicat părinții. „Și de ce nu mi s-a spus așa și înainte?” întreabă ea.

„Din cauza războiului”, zic ei. „Numele ăsta era prea evreiesc. Era periculos.”

„Acum nu mai e?” întreabă ea.

Nu tocmai. Unele lucruri sunt acum sigure, de exemplu, locul unde locuiesc. În schimb, altele au devenit periculoase.

Roz merge la o altă școală. Acum e la liceu, așa că frecventează cursurile Colegiului Forest Hill. Nu mai e catolică; a renunțat la toate astea — nu fără muștrări de conștiință, nu fără rămășițe de credință — ca să devină evreică. Dacă separația era atât de clară, prefera să fie de partea aceasta. Citește tot ce se poate, ca să facă totul așa cum trebuie; apoi îl roagă pe tatăl ei să cumpere două seturi de vase și refuză să mai mănânce șuncă. El îi cumpără vasele, ca să-i facă pe plac, dar mama nu vrea să le folosească separat pentru carne și pentru lapte și dacă îi atrage atenția, se uită la ea ca un animal rănit. Tata nu se afiliază niciunei sinagogi. „N-am fost niciodată credincios”, zice el. „Am spus-o mereu — al cui este Dumnezeu? Dacă n-ar exista religii, n-ar mai fi atâtea probleme.”

La noua școală a lui Roz sunt mulți copii evrei; de fapt, e o școală pentru evrei. Dar așa cum cândva Roz nu fusese destul de catolică, acum nu e destul de evreică. E o ciudățenie,

un hibrid, o bizară jumătate de om. Deși scumpe, hainele ei nu sunt tocmai potrivite. Nici accentul nu-i corect. Cu atât mai puțin izbucnirile ei de entuziasm, și nici năravurile: aici, cele o mie de ace, loviturile cu piciorul la țurloaie, sau o partidă isteată de poker nu impresionează pe nimeni. În plus, e prea mare, și prea gălăgioasă, prea greoaie, prea dornică să se facă plăcută. Nu are niciun pic de gingășie, de răbdare, nu are clasă.

Se trezește pe un tărâm străin. E o imigrantă, o strămutată. Tatălui ei i-a venit apa la moară, dar ea e în vânt. Sau, poate, e altceva: poate e vorba de bani. Bani ei mulți trebuie să se învechească, precum vinul bun sau brânza. Deocamdată sunt prea stridenți, prea strălucitori, prea țipători. Și prea obraznici.

Tatăl ei o trimite într-o tabără de vară evreiască, pentru că a aflat el c-așa se cuvine să procedezi cu copiii aici, în țara asta, în orașul ăsta, în cartierul ăsta, în timpul vacanței. Vrea ca Roz să fie fericită, să se adapteze. În concepția lui, e același lucru. Dar în tabără se dovedește mai intrusă ca acasă, mai venetică: n-a jucat în viața ei tenis, n-a călărit în viața ei, nu cunoaște niciunul din dansurile alea drăguțe din Israel și nici cântecele idiș jelite în gamă minoră. Cade din bărcile cu pânze în apa rece ca gheața a Golfului Georgian, pentru că n-a mai navigat niciodată; când încearcă schiul nautic, se pierde cu o clipă înainte de pornire și cade la fund ca un pietroi. Când apare pentru prima dată în costum de baie — nu că ar ști de fapt să înoate, stilul ei de înot e un fel de zbatere agitată, lipsită de grație, a membrilor — observă că fetele sunt rase sub braț. Cine ar fi trebuit să-i spună? În niciun caz mama ei, care nu vorbește niciodată

despre chestiunile trupești, și care n-a pus piciorul afară din oraș în viața ei. Ceilalți copii se comportă ca și cum s-ar fi născut dând la padelă într-o canoe și dormind în corturile alea puturoase, dar ea nu se poate obișnui cu insectele.

Stă la masa din cabana de bârne și își ia micul dejun, în timp ce fetele din jur se plâng fără tragere de inimă de mamele lor. Și Roz ar vrea să se plângă de mama ei, dar își dă seama că n-o s-o ia nimeni în seamă, odată ce Aggie nu e evreică. Iar când începe cu poveștile despre pensiunea lor, cu frecatul closetelor și al podelelor, fetele își dau ochii peste cap și cască delicat, ca niște pisicuțe, apoi schimbă subiectul, revenind la propriile lor mame. Roz nu are cum să știe, lasă ele să se înțeleagă.

După-amiaza, își pun părul pe bigudiuri și își fac unghiile cu oă, iar după dansurile și cântecele populare, și focurile de tabără și balurile mascate sunt conduse încet la cabană de băieți, prin întunericul înmiresmat și adânc, cu țipete de bufniță, cu țânțari și parfumul ácelor de pin, cu lanternele pâlpâind ca niște licurici și cu murmure languroase. Niciunul dintre acești băieți nu se dă în vânt să glumească și cu Roz, niciunul nu-și sprijină brațul de vreun copac pe deasupra capului ei. E drept, puțini sunt atât de înalți ca s-o poată face. Și cui îi convine să fie văzut în compania unei zăbăuce doar pe jumătate *shiksa*, cu șolduri de hipopotam? Așa că Roz rămâne în urmă și ajută la curățenie. Numai Dumnezeu știe cât e ea de expertă în asta!

În timpul orelor de mâini îndemânaticе, unde Roz nu e bună de nimic — scrumierele ei de lut arată ca niște baligi, iar cingătoarea țesută pe un război manual de tip incaș pare ieșită din ghearele unei pisici —, spune că trebuie să se ducă la toaletă, și dă o raită pe la bucătărie, să înfulece o

gustare înainte de cină. S-a împrietenit cu cofetarul, un bătrân care știe să facă șiruri de rățuște de unt pe tort dintr-o singură mișcare, fără să ridice măcar o dată decoratorul. O învață pe Roz cum să facă trandafiri cu codiță și frunze. „Trandafirul fără frunză e ca o femeie fără onoare”, zice el, plecându-se în fața ei într-un fel demodat, european, curtenitor, întinzându-i decoratorul, să încerce și ea. O lasă să lingă castroanele și îi spune că așa trebuie să arate o femeie, ca ea, nu ca slăbănoagele de-acolo. Se vede că știe să aprecieze o mâncare ca lumea. Are un ușor accent, la fel ca unchii ei, și un număr albastru-deschis pe braț. I-a rămas din război, dar Roz nu-i pune întrebări, pentru că aici nimeni nu abordează acest subiect, nu încă. Războiul e tabu.

Roz își dă seama că nu va ajunge în viața ei așa drăguță, delicată, subțirică, sexy și atrăgătoare ca fetele de-acolo. Se hotărăște însă să fie mai deșteaptă, mai amuzantă și mai bogată ca ele; și-atunci pot s-o pupe toate în fund! Începe să se scâlâmbăie; își reia comportamentul bădăran de pe vremea când locuia pe Huron Street, ca să atragă atenția asupra ei. Își face repede un loc al ei în grup; ea e cu bancurile. În plus, știe să și imite. Le învață iute accentele, intonația, vocabularul; își adaugă noi straturi de limbaj, precum afișele lipite pe garduri, unul peste altul, acoperind scândurile goale. Cât despre haine și accesorii, astea pot fi studiate și învățate.

Roz a trecut prin liceu, care nu era chiar un loc al fericirii. Mult mai târziu descoperise — la o întâlnire jubiliară la care nu rezistase să nu se ducă, pentru că tocmai își făcuse o rochie grozavă și voise să și-o etaleze — că majoritatea fetelor fuseseră la fel de nefericite ca ea. Nu le venea să

creadă că Roz avusese atâtea probleme. „Erai mereu așa de binedispusă”, spuneau ele.

După liceu, Roz s-a dus la universitate. A ales arta și arheologia, ceea ce tatălui ei nu i s-a părut prea practic, dar s-a dovedit de mare ajutor mai târziu, în afacerile de renovare a clădirilor; nu știa niciodată ce căsuță veche putea fi refăcută. S-a hotărât să locuiască la internat, deși, cum insistase mama ei, avea o casă foarte bună în care să stea. Dar voia să scape, să nu mai fie controlată de nimeni, și l-a convins pe taică-său amenințându-l că, dacă n-o lasă, pleacă în Europa sau la altă universitate cât mai departe. A ales McClung Hall, pentru că nu avea un statut religios anume. Între timp, Roz renunțase atât la excesele ei catolice, cât și la cele ebraice. Sau, cel puțin, așa credea ea. Voia să pornească în călătorie cu cât mai puține bagaje și se simțea cel mai bine cu unul amestecat.

În ziua în care Roz și-a luat licența, tatăl ei a invitat-o în oraș la masă, împreună cu mama și unchiul din ce în ce mai scăpătați. S-au dus la un restaurant luxos unde lista de bucate era în franceză, cu traducerea în engleză scrisă mărunț dedesubt. La desert, au luat înghețată cu arome franțuzești: *cassis, fraise, citron, pistache*.

„N-am avut niciodată un pașaport franțuzesc”, a zis unchiul Joe. „Am să iau cu *pastișă*.”

Asta eram eu, reflectează Roz. Eu eram *pastișă*.

45

Mult mai târziu, când Roz era deja o femeie căsătorită, după moartea mamei ei — lentă și chinuitoare, pentru că

moartea e indecentă, iar felul în care doctorii îți scotocesc prin trup e aproape un păcat — și după ce-o urmasă și tatăl ei, în etape dureroase, convulsive, ca un tren care trece pe altă linie — după toate astea, când Roz rămăsese orfană, a aflat despre bani. Nu despre cei din urmă, despreăștia știa; ci despre cei de la început. Rădăcina, lăstarul, tainița.

Se dusesse să-l viziteze pe unchiul George, la spital, pentru că și el era pe moarte. Nu se afla într-o rezervă, nici măcar una de două locuri, ci într-un salon. Niciunul dintre unchi nu se descurcase. Amândoi ajunseseră într-o pensiune. După ce-și terminaseră banii, terminaseră și o parte din banii tatălui lui Roz. Îi pierduseră la jocuri de noroc, se împrumutaseră; cel puțin așa ziceau ei, pentru că toți știau că dacă-i împrumutai, nu-ți mai vedeai banii înapoi. Dar tatăl lui Roz nu îi refuzase niciodată.

„Are ceva cu prostata”, i-a spus unchiul Joe la telefon. „Mai bine să n-aduci vorba de asta.” Așa că Roz n-a spus nimic, pentru că până și unchii aveau doza lor de pudicitate. A luat flori și o vază, pentru că în spital nu găseai niciodată așa ceva; a intrat zâmbind tonică, veselă, dar s-a dezumflat imediat după ce a văzut cât de rău arăta unchiul George. Era împrumut, vlăguit. Capul îi devenise deja un craniu. Roz s-a așezat lângă el, jelindu-l în sinea ei. Bărbatul din patul de alături dormea și sforăia.

„Ăsta nu mai pleacă de-aici”, a zis unchiul George, ca și cum el avea planuri mari.

„Vrei o rezervă?” a zis Roz.

Nu era mare lucru pentru ea să-i aranjeze asta.

„Nțț!” a făcut unchiul George. „Îmi place să stau cu alții, știi? Și, oricum, costă o avere... N-am avut niciodată talent.”

„Ce talent?” a întrebat Roz.

„N-am fost ca taică-tău”, a zis unchiul George. „El putea pleca la drum dimineața cu un dolar și seara avea cinci! Eu, dacă aveam un dolar, îl pariam pe-un cal. Totdeauna mi-au plăcut distracțiile.”

„De unde l-a luat?” l-a întrebat Roz.

Unchiul George s-a uitat la ea cu ochii ăia galbeni, încercănați. „Ce să ia?” a zis el cu o inocență vicleană.

„Păi, dolarul ăla”, a spus Roz. „Ce-ați făcut voi trei, de fapt, în război?”

„N-are rost să știi”, a zis unchiul George.

„Ba da”, a zis Roz. „Nu mai e nicio problemă, a murit. Poți să-mi spui: te asigur că n-ai să-mi rănești sentimentele.”

Unchiul George a oftat. „Mda, bine”, a făcut el. „E-așa mult de-atunci!”

„Te-am întrebat, n-auzi?” a zis Roz, aducându-și aminte că unchii foloseau această expresie și totdeauna cu efect.

„Tatăl tău a fost un aranjor”, a zis unchiul George. „Aranja lucrurile. Asta a făcut și înainte de război, și în timpul războiului, și după război.”

„Ce aranja?” a întrebat Roz. Înțelesese și ea că nu era vorba de vitrine.

„Ca să fiu sincer”, a zis unchiul George încet, „tatăl tău a fost un escroc. Nu mă înțelege greșit; a fost și erou. Dar dacă nu era un escroc, nu putea fi nici erou. Asta e.”

„Escroc?” a făcut Roz.

„Toți am fost niște escroci”, a zis unchiul George liniștit. „Toată lumea era escroacă. Fura care ce putea, era incredibil — tablouri, aur, lucruri pe care le puteai ascunde ca să le vinzi mai târziu. Vedeai care-i treaba și puneai laba.

În vreme de război, oamenii se-apucă să fure. Fură tot ce-apucă. Ăsta-i războiul — hoție. De ce să fi fost noi altfel? Joe intra, eu conduceam mașina, iar tatăl tău făcea planul. Când să ne mișcăm, în cine s-avem încredere. Fără el nu făceam nimic. Așa că lucram pentru *diverși* — nu legal, nu trebuie să-ți mai explic eu care erau legile — dar mituiam gărzile, pe toată lumea. Ascundeam marfa într-un loc sigur până după război. Dar cine știa care-i treaba, cine știa unde o puneam? Așa că am mai păstrat câte ceva și pentru noi. Am dus totul în diverse locuri. Mai târziu, am recuperat tot. Unii dintre clienți muriseră, așa că am luat și partea lor.”

„Asta a făcut?” a zis Roz. „I-a ajutat pe naziști?”

„Era periculos”, a spus unchiul George plin de reproș, de parcă pericolul ar fi fost cea mai importantă justificare. „Uneori scoteam și ce nu trebuia. Adică evrei. Trebuia să avem grijă, să nu întrecem măsura. Ne lăsau s-o facem, fiindcă dacă eram prinși, își rupeau și ei gâtul. Taică-tău însă nu împingea niciodată lucrurile prea departe. Știa când e periculos. Știa când să se oprească.”

„Îți mulțumesc că mi-ai spus.”

„Nu-mi mulțumi mie”, a zis unchiul George. „Așa cum ți-am spus, a fost un erou. Numai că unii n-au înțeles asta.”

Obosise; a închis ochii. Pleoapele îi erau atât de delicate și de încrețite, încât păreau din hârtie creponată jilavă. A ridicat două degete subțiri și uscate, în semn că e timpul ca Roz să plece.

Roz și-a croit apoi drum prin labirintul alb faianțat al spitalului, dorindu-și să ajungă cât mai repede acasă și să bea ceva tare. Ce concluzie putea ea să tragă din toate aceste

informații dubioase pe care le aflate? Că banii ei erau murdari, sau că toți banii, în general, sunt murdari? Nu e vina ei, doar n-o făcuse ea, pe vremea aceea nu era decât un copil. Nu ea a făcut lumea. Dar încă mai are senzația că niște mâini scheletice ies din pământ și o prind de glezne, cerându-i ce-i al lor. Și câți ani au mâinile alea? Douăzeci, treizeci sau o mie, două mii? Cine știe unde au fost banii? *Spală-te pe mâini, zicea mama ei. Sunt plini de microbi.*

Nu i-a spus lui Mitch. Nu i-a povestit niciodată. Ar fi fost în avantajul lui, și el deja era în avantaj, cu mofturile lui de avere moștenită, cu pretențiile lui de scrupule legale! Da, pentru cupoane decupate din ziar, nu pentru evreii scoși pe furie. Sau cel puțin de asta e convinsă Roz. Zâmbea discret, batjocoritor, când era vorba de averea ei, dar îi plăcea s-o toace. Însă și banii vechi scoteau profit din disperarea omenească, atâta vreme cât disperarea și carnea și sângele aveau prea puțină legătură cu ei. De unde naiba credea Mitch că-i veneau de fapt dividendele alea? Și-atunci când o sfătuisă să cumpere acțiuni la minele de aur din Africa de Sud? În orice conversație dintre ei doi își făcea simțită și o a treia prezență: banii ei, care stăteau pe canapea între ei ca un trol sau ca o legumă greoaie și amorfă.

Uneori, îi simțea ca făcând parte din ea, din propriu-i trup, ca o cocoașă în spinare. Era atunci sfâșiată între dorința nestăpânită de a scăpa de ei și aceea de a și-i înmulți peste măsură; pentru că altfel cum s-ar mai fi simțit la adăpost? Poate că cele două dorințe erau una și aceeași. Cum spunea tatăl ei, n-ai cum să dai dacă nu iei mai întâi.

Roz lua cu stânga și dădea cu dreapta, sau să fi fost invers? La început, a dat pentru trup, pentru bolnavii de inimă — din cauza tatălui ei — sau de cancer — mama ei.

Donase bani la World Hunger, donase la United Way, donase la Crucea Roșie. Asta se întâmplase prin anii șaizeci. Dar când orașul se contaminase de mișcarea feministă la începutul anilor '70, Roz se lăsase absorbită de vârtej ca un cocoloș de praf într-un aspirator. Asta pentru că era o persoană publică. Era faimoasă și, pe vremea aceea, nu multe femei se remarcaseră, cu excepția stelelor de cinema și a reginei Angliei. Dar și pentru că era pregătită pentru mesaj: fusese deja de două ori înșelată de Mitch și *lucrurile* lui. Prima oară — mă rog, prima oară când descoperise — a fost când era gravidă cu Larry, și mai rău de-atât nici că se putea.

Roz era înnebunită după grupurile care propovăduiau trezirea conștiinței, după discuțiile directe și libere. Era ca și cum ar fi intrat în legătură cu toate surorile pe care nu le avusese niciodată, ca și cum s-ar fi aflat într-o familie mare, ai cărei membri aveau, de data asta, ceva în comun; de parcă i s-ar fi permis, în sfârșit, accesul în anumite grupuri și găști unde nu putuse pătrunde până atunci. Gata cu minciunile, gata cu soțiorul-meu-e-mai-bun-ca-soțiorul-tău, gata cu ascunzișul după deget! Aveai voie să spui orice!

Îi plăcea să stea într-un cerc, deși după o vreme își dăduse seama că cercul nu era tocmai rotund. O femeie începea să-și spună problema și să-și mărturisească suferința, apoi alta, iar când venea rândul lui Roz, o priveau oarecum neîncredător și cineva găsea de cuviință să schimbe subiectul.

De ce oare? De ce suferința ei li se părea de mâna a doua? Îi trebuise ceva timp ca să-și dea seama: din cauza banilor ei. Cu siguranță, gândeau ele, o persoană cu banii lui Roz n-avea cum să mai și sufere. Își amintea de o veche expresie de-a unchilor: *Mi se rupe inima pentru el!* O spuneau

totdeauna cu mult sarcasm și se refereau la câte un norocos, adică cineva bogat. De la Roz, toată lumea se aștepta să i se rupă inima, dar nu avea dreptul la același lucru din partea celorlalți.

Și totuși, exista un domeniu în care Roz era dorită. Într-o mișcare mereu însetată de bani, ai putea spune că era indispensabilă. Așa că era normal ca la ea să vină când *Lumea femeii înțelepte* se aflase în pragul falimentului, din cauză că nu fuseseră în stare să-și facă rost de publicitate de la marile firme de rujuri și de băuturi. Pe-atunci, publicația asta nu era pentru ea doar o simplă revistă, ci o adevărată prietenă; o prietenă care combina idealuri înalte și speranță cu împărtășirea secretelor rușinoase. Adevărul despre masturbatie! Adevărul despre cum îți vine câteodată să-ți dai copiii cu capul de pereți! Ce să faci când bărbații se freacă de tine pe la spate, în metrou, când te aleargă șeful în jurul biroului, și când simți că-ți vine să înghiți toate pastilele pe care le ai în casă, cu o zi înainte să-ți vină ciclul! *Lumea femeii înțelepte* însemna pentru ea toate acele petreceri în pijamale despre care Roz intuise odinioară că aveau loc fără știința ei, așa că bineînțeles trebuia s-o salveze.

Ceilalți voiau ca revista să fie un fel de asociație la care să coopereze cu toții — ceea ce și era. Voiau ca Roz să le dea banii și gata, și fără scutire de impozit pentru că chestia asta era prea politică. Și nici nu era vorba de o sumă mică, pentru că era inutil să donezi puțin. Dacă nu dădeai destul, mai bine nu dădeai deloc, mai bine aruncai banii la veceu și trăgeai apa.

„Nu investesc niciodată în ceva în care nu am controlul”, le-a spus ea. „Trebuie să emiteți acțiuni. Și-atunci am să cumpăr eu majoritatea.”

S-au supărat pe ea pentru asta, dar Roz le-a spus: „Dacă vă rupeți un picior, vă duceți la doctor. Dacă aveți necazuri cu banii, veniți la mine. Ați încercat după cum ați vrut și n-a mers și, ca să fiu sinceră, situația voastră contabilă e o varză. Asta știu sigur. Vreți sau nu să v-o pun la punct?” Știa că și așa o să fie în pierdere, dar dată fiind situația voia măcar să-și asume riscul afacerii.

Nu le-a plăcut nici când Roz l-a numit pe Mitch în consiliul de directori și pe încă vreo doi colegi avocați de-ai lui ca să-l ajute, dar altfel nu se putea. Dacă voiau ajutorul ei, trebuiau să înțeleagă care era viața ei; iar dacă nu îl implica, Mitch i-ar fi făcut numai necazuri. Viața ei ar fi devenit un șir întreg de mârâieli și de situații explozive din partea lui, mai rău decât era deja. „Nu-i vorba decât de trei întruniri pe an”, le-a spus Roz. „Ăsta-i prețul pe care trebuie să-l plătiți și voi.” După cum mergeau prețurile, după cum merseseră mereu în istoria lumii, asta era un fleac.

„Am invitat-o pe Zenia la un păhărel”, îi spune Roz lui Mitch. Dacă nu îl anunță, o să dea de ele și-o să se îmbufneze, că nu i s-a raportat și lui. Chiar dacă e o femeie cu putere, nu înseamnă că-și poate permite să treacă fără grijă peste Mitch. Dimpotrivă, trebuie să fie mai diplomată, să se minimalizeze, să pretindă că e mai puțin importantă decât e de fapt, să se scuze pentru succesul ei, pentru că orice ar face capătă în ochii lui dimensiuni disproporționate.

„Care Zenia?” o întreabă Mitch.

„Știi, cea pe care am întâlnit-o la restaurant”, zice Roz, mulțumită că Mitch nu-și amintește.

„A, da”, face el. „Nu seamănă cu alte prietene de-ale tale.”

Mitch nu se dă în vânt după amicele lui Roz. Le consideră o șleahță de feministe cu picioarele păroase, care urăsc bărbații și sunt mereu cu biciul în mână, pentru că așa le văzuse la una din întrunirile lor de la *Lumea femeii înțelepte*. În zadar îi tot spune Roz că pe atunci toate se comportau așa pentru că era un curent, iar salopetele în care se îmbrăcau nu erau decât o formă de protest. (Ea una nu și-ar fi pus așa ceva niciodată; ar fi arătat ca un șofer de camion.) Dar el știe asta foarte bine, știe că nu erau doar niște salopete. Femeile de la revistă se purtau frumos cu el, datorită lui Roz, dar nu îl prea aveau la inimă. Nu acceptau sfaturi de la Mitch în legătură cu feminismul, oricât și-ar fi dat el silința. Poate pentru că le spunea că ar trebui să aibă mai mult umor, mai mult farmec, ca să nu se mai sperie bărbații de ele, iar ele n-aveau niciun chef să fie fermecătoare, nu cu el, nu atunci. Fără doar și poate, fusese teribil de șocat de toată faza aia, deși nici el nu s-a lăsat mai prejos și și a mai încercat câteva șmecherii de-ale lui.

Roz își amintește de petrecerea pe care o dăduse ca să sărbătorească restructurarea *Lumii femeii înțelepte*, când Mitch a stat lângă Alma, redactorul-șef, și a făcut greșeala să-i pună mâna pe picior, pe sub masă, în timpul unei discuții aprinse cu Edith, graficianul lor. Bietul mieluşel, și-a închipuit că Roz n-o să-și dea seama! Dar o singură privire la cum își ținea el brațul — și la fața lui transpirată și roșie, și la încruntarea Almei, și la gura ei crispată — i-a spus totul lui Roz. A urmărit cu interes și furie cum încerca Alma să-și rezolve dilema: nu știa ce să facă, să-l lase, pentru că Mitch era soțul lui Roz și nu voia să-și pună slujba în pericol — un lucru de care el se folosise și cu altele, mai demult — sau să îl pună la punct. Până la urmă, a învins principialitatea

din ea, precum și indignarea, așa că Alma a ripostat tăios, deși cu glas scăzut: „Vezi că eu nu sunt chelneriță!”

„Poftim?” a făcut Mitch distant, politicoș, mimând uimirea, fără însă să-și scoată mâna de sub masă. Bietul de el nu-și dăduse încă seama că femeile chiar se schimbaseră. Altădată, Alma s-ar fi simțit vinovată că provoacă astfel de gesturi, acum însă...

„Ia-ți laba aia scărbosă de pe piciorul meu, că-nfig furculița-n tine!” a șuierat ea.

Roz a început să tușească, să nu se observe că auzise această conversație, iar Mitch și-a tras mâna la vedere, ca ars, și după acea seară a început să vorbească despre Alma cu milă și îngrijorare, de parcă ar fi fost pierdută, drogată, sau ceva în genul ăsta. „Păcat de fata aia”, zicea el trist. „Are potențial, dar și probleme de comportament. Nici n-ar fi urâtă, dacă nu s-ar încrunta atâta.” Insinua că ar putea fi lesbiană; nu înțelesese că asta nu mai era o insultă. Roz a așteptat o perioadă potrivită, apoi a tras sforile ca să-i mărească salariul Almei.

Dar așa are Mitch tendința să le vadă pe toate prietenele ei, încruntate. Iar în ultima vreme, chiar neîngrijite. Nu se poate abține să nu remarce cum li se lasă mușchii obrazilor, ca și cum lui nu i s-ar întâmpla același lucru, deși e-adevărat, la bărbați bătrânețea se vede mai puțin. Probabil că se răzbună: bănuiește că Roz îl bârfește cu prietenele ei, îl analizează și caută remedii pentru el, ca și cum ar fi o boală de stomac. Cândva, așa se și întâmplase, pe vremea când Roz încă mai credea că îl poate schimba, sau când prietenele ei credeau că ea s-ar putea schimba. Când el era doar în plan. *Părăsește-l! îi spuneau. Dă-i cu șutul! Îți poți permite! De ce mai stai cu el?*

Numai că Roz își avea motivele ei să n-o facă, printre care și copiii. În plus, era încă destul de fostă-catolică, așa încât divorțul ar fi deranjat-o. Și nu voia să recunoască față de ea însăși că făcuse o greșală. Și încă îl mai iubea. Așa că după o vreme n-a mai vorbit despre Mitch cu prietenele ei, pentru că ce mai era de spus? Ajunsese la un impas, și începuse să se simtă vinovată că tot discuta soluții pe care știa că nu avea să le pună niciodată în practică.

Apoi, prietenele ei au renunțat la salopete, și au plecat de la revistă, și au început să se îmbrace în costume elegante, și și-au pierdut interesul față de Mitch, și discutau, în schimb, despre epuizare, iar Roz își permitea să se simtă vinovată pentru alte lucruri, ca de pildă pentru că era mai plină de energie decât ele. Dar Mitch continuă să spună „Iei masa cu zaharisita aia bătrână care nu suportă bărbații?” de câte ori își face apariția vreuna dintre prietenele ei de pe vremuri. Știe că o enervează.

E ceva mai îngăduitor cu Tony și Charis, probabil pentru că Roz le cunoaște de multă vreme și pentru că sunt nașele gemenelor. Dar pe Tony o consideră ciudată iar pe Charis ținută. Așa le desființează. După câte știe Roz, nu s-a dat niciodată la niciuna dintre ele. Probabil că nu le clasifică în categoria *femei*, ci într-alta, nedefinită. Un soi de gnomi asexuați.

Roz o sună pe Tony la cabinetul ei de la facultate. „N-o să-ți vină să crezi”, zice ea.

Urmează o pauză, timp în care Tony încearcă să-și imagineze ce n-o să-i vină ei să creadă.

„Așa o fi”, zice ea.

„Zenia s-a întors în oraș”, zice Roz.

Altă pauză. „Ai stat de vorbă cu ea?” întreabă Tony.

„Ne-am întâlnit întâmplător la restaurant”, zice Roz.

„Cu Zenia nu te întâlnești întâmplător”, zice Tony. „Ai grijă, ăsta e sfatul meu. Ce-are de gând? Cu siguranță, urmărește ceva.”

„Mi s-a părut schimbată”, zice Roz. „Nu mai e așa cum o știam noi.”

„Lupu-și schimbă părul dar năravul ba”, zice Tony. „În ce sens s-a schimbat?”

„O, Tony, tu vezi totul în negru”, zice Roz. „Părea... cum să-ți spun?... mai cumsecade. Mai umană. Face jurnalistică pe cont propriu, scrie despre problemele femeilor. Și”, continuă Roz cu glasul ceva mai scăzut, „are țâțele mai mari.”

„Nu cred că țâțele pot să mai crească”, zice Tony sceptică, pentru că se interesase cândva despre acest subiect.

„Nici vorbă!” zice Roz. „Dar acum se fac operații. Pun pariu că și-a făcut un implant.”

„Nu m-ar surprinde”, zice Tony. „Își întărește forțele de atac. Dar cu țâțe sau fără țâțe, ai mare grijă.”

„Am invitat-o la un păhărel”, zice Roz. „Trebuia s-o fac. L-a cunoscut pe tata în război.”

Ceea ce Tony n-avea cum să înțeleagă.

Așadar, nimeni n-a putut spune, mai târziu, că Roz nu fusese avertizată. Și nimeni chiar n-a spus-o, și nici n-a spus cineva că Roz a fost avertizată, pentru că Tony nu făcea parte din categoria acelor prietene nesuferite care-ți spun „așa-ți trebuie” și nu i-a adus niciodată aminte lui Roz că o sfătuisese să fie prudentă. Și-a amintit, însă, ea singură, după ce s-a ars. Ai intrat în rahat cu bună știință, avea ea să se mustre mai târziu. Cretino! Cum de te-ai lăsat dusă de nas?

Acum știe cum. Din cauza Trufiei, cel mai mare păcat dintre cele Șapte Păcate Mortale; păcatul lui Lucifer, izvorul tuturor celorlalte. Glorie deșartă, fals curaj, bravadă. S-o fi crezut cine știe ce înblânzitor de lei, vreun toreador grozav. Și-a închipuit c-o să iasă victorioasă acolo unde cele două prietene ale ei dăduseră greș. De ce nu, la urma urmei? Știa ceva în plus față de ele, pentru că le cunoștea poveștile. Iar paza bună trece primejdia rea. Și avea și multă încredere în sine. Crezuse probabil că avea să fie precaută și abilă. Crezuse probabil că va putea să se măsoare cu Zenia. Dacă se gândește mai bine, tot așa avusese impresia că-i va ține piept și lui Mitch.

Nu se poate spune că se simțise atunci cuprinsă de mândrie. Deloc. Așa se întâmplă cu păcatul; se maschează, se deghizează, până nu îl mai recunoști. Nu considerase că face un gest de mândrie, ci unul de ospitalitate. Zenia voia să-i mulțumească pentru tatăl ei, iar Roz ar fi făcut o greșală dacă i-ar fi refuzat această ocazie.

Mai fusese și un alt fel de mândrie. Voia să fie mândră de tatăl ei. De tatăl ei plin de lipsuri, de tatăl ei aranjorul, de tatăl ei escrocul. Povestise frânturi din perioada lui petrecută în război atunci când i se luau interviuri de la diverse reviste; Roz, Marea Afaceristă — *cum ați început, cum jonglați cu multele aspecte ale vieții, ce faceți cu copiii, cum vă ajuta soțul, cum vă descurcați cu treburile casnice* — dar chiar în clipa în care le spunea despre tatăl ei erou, tatăl ei salvator, era conștientă că îl ridică în slăvi, punându-l într-o lumină bună, așezându-i pe piept medalii postume. El însuși refuzase să discute despre acea perioadă întunecată a vieții sale. *La ce ți-ar folosi?* zicea el. *Timpurile alea s-au dus. Oamenii s-ar putea să se simtă lezați.* În timp ce o așteptase pe Zenia, fusese extrem de neliniștită pentru ce ar putea să afle.

46

Când, în sfârșit, vine și Zenia la un păhărel — nu s-a grăbit deloc — e într-o vineri, iar Roz e terminată, pentru că a avut o săptămână de coșmar la firmă, cu ore peste program, iar gemenelor li s-a năzărit tocmai astăzi să se tundă una pe alta pentru că vor să fie punkerițe, deși nu au decât șapte ani, iar Roz ar fi dorit să se dea mare cu ele în fața Zeniei, dar acum arată ca lovite de râie și nici măcar nu par a se căi vreun pic; oricum, Roz n-are de gând să-și dea drumul la mânie, ca nu cumva fetele să rămână cu ideea că frumusețea e singurul lucru care contează și că părerea celorlalți în legătură cu propriu-ți trup ar fi mai importantă decât a ta.

Așa că, după prima exclamație de surprindere și groază, încearcă să se comporte ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ceea ce, în parte, e adevărat, deși o ustură limba de-atâta mușcat, ca să-și reprime pornirea de a le trimite sus să facă o baie sau să se joace la ele în cameră, și când Zenia apare la ușa din față, încălțată în niște pantofi superbi din piele de șopârlă, de cel puțin trei sute de dolari, cu tocurele atât de înalte, încât picioarele îi par de un kilometru, într-un costum de mătase naturală roz cu negru, compus dintr-o vestuță mulată și-o fustă strâmtă, mult deasupra genunchilor — Roz e așa dezgustată că au revenit fustele mini, căci ce faci dacă ai coapse zdravene, și își amintește de anii șaiszeci, când apăruseră prima dată, când trebuia să te așezi cu picioarele lipite, ca să nu ți se vadă treaba aia dintre ele, despre care nici nu se putea vorbi pe vremuri, rușinea dizgrațioasă și scârboasă, comoara neprețuită, o invitație făcută bărbaților să se uite, să poftească, să te ciupească și să te privească lacom, să facă spume la

gură, să te violeze și să te rupă în bucăți, așa cum le avertizau mereu măicuțele —, gemenele apar îmbrăcate în furiourile pe care Roz nu le mai poartă, dar pe care ele le păstrau în cufărul lor cu boarfe, alergând pe coridor cu aparatul electric de ras al lui Mitch, fugărind pisica, pentru că vor să facă din ea o mascotă punk, deși Roz le spune mereu să nu cumva să se atingă de aparatul ăla de ras, că dacă rămâne vreun păr de pisică în el au s-o încurce cu Mitch, pentru că și ea are necazuri când nu și-l găsește pe al ei și îl folosește pe al lui, după care nu știe cum să-l mai curețe ca să nu mai rămână niciun fir. Gemenelor însă nu le pasă, pentru că se gândesc că ea o să le ia apărarea, o să mintă și-o să se arunce în fața gloanțelor — și au dreptate, așa o să facă.

Zenia le vede și zice: „Sunt ale tale? Ce s-a întâmplat cu ele, au căzut în robotul de bucătărie?”, și e exact ce-ar fi spus și Roz, sau cel puțin ce-ar fi gândit, și Roz nu știe ce să facă acum, să râdă sau să plângă.

Preferă să râdă, și își beau păhărelul în verandă, căreia Roz refuză să-i zică seră, cu toate că a fost totdeauna înnebunită să aibă o seră, cu portocali în miniatură sau cu orhidee, ca în romanele polițiste din anii '20, cele cu o hartă a conacului englezesc și cu un X în locul în care e găsit cadavrul, de obicei în seră. Dar deși veranda e numai ferestre și are deasupra un soi de cupolă victoriană, e prea mică pentru o adevărată seră — cuvântul însuși e prea pretențios pentru vocea mamei lui Roz, care încă mai stăruie intermitent în mintea lui Roz, cârcotind — deși e plină de plante care însă nu prea au viață lungă, deoarece nu se știe exact cine trebuie să aibă grijă de ele. Mitch zice că n-are timp, deși el e cel care a comandat toată vegetația asta; Roz nu se pricepe la flori — pe tot ce pune ea mâna se usucă.

Nu că n-ar vrea ca plantele să trăiască, îi plac florile, deși nu e în stare să facă diferența între o begonie și-un rododendron. Dar lucrurile astea ar trebui făcute de un profesionist. Să vină, să aibă grijă de ele. Să le ude, să le înlocuiască pe cele care se usucă. La birou are o echipă din asta, așa că de ce să nu-i cheme și aici? Mitch zice că n-are chef să-i mai mișune prin casă și alți străini — l-au stresat destul decoratorii —, dar e posibil să-i placă imaginea lui Roz cu șorțul pe ea și cu stropitoarea în mână, așa cum îi place s-o vadă cu șorțul pe ea și cu o tigaie, sau cu șorțul pe ea și cu pământul de praf, deși Roz nu e în stare să gătească decât semipreparate — de ce-a mai făcut Dumnezeu restaurante dacă voia ca ea să gătească? — și, în plus, are o adevărată fobie față de pământurile de praf, pentru că atunci când era mică fusese silită să le folosească prea mult. Șorțul este constanta, garanția gospodăriei perfecte, a faptului că oricând vine el acasă, o găsește acolo, pe metereze.

Sau, poate, e altceva, o altă nuanță de remușcare pe care trebuie s-o aibă Roz — și-o are — în legătură cu plantele care se usucă, pentru că Mitch își dorea o piscină, nu o verandă, ca să se scufunde în baia purificatoare de clor și să-și sterilizeze părul de pe piept, să distrugă orice ciupercă i-ar fi apărut la degetele de la picioare, la vintre sau la limbă de la jumulirea puicuțelor lui; dar Roz i-a spus că o piscină exterioară era ceva ridicol în Canada — două luni de arșiță și zece de îngheț până în măduva oaselor — și refuza să aibă una acoperită, pentru că știa câteva persoane care aveau și în zilele fierbinți casele lor miroseau ca niște rafinării de la toate chimicalele alea, și ar fi și niște instalații extrem de complicate care aveau să se strice și cumva Roz va trebui să se ocupe de reparații. Din punctul de vedere al

lui Roz, cel mai rău lucru în legătură cu piscinele era că se aflau prea aproape de natură. De natura sălbatică, cea care cade în ele. Furnici, molii și alte găngănii. Ca în lacul din tabără: dădeai din mâini și din picioare, și deodată te trezeai cu un gândac la nas. După părerea lui Roz, înotul e un pericol major pentru sănătate.

Zenia râde și zice că e perfect de acord, iar Roz vorbește întruna, pentru că e agitată c-o vede după atâția ani — își amintește de reputația Zeniei, de aura verde de otravă care o înconjură, de incandescența aia invizibilă, de-ți era frică s-o atingi ca să nu te ardă; și își mai amintește și de poveștile lui Tony și Charis. Așa că trebuie să fie atentă — nu-i de mirare că e așa agitată; iar când e agitată, vorbește. Vorbește și mănâncă și bea. Zenia ia o măslină și o mestecă delicat, Roz înfulecă grosul, mai toarnă Martini în paharul Zeniei, își mai pune și ea unul, îi oferă o țigară și vorbele ies din ea precum cerneala dintr-o sepie. Camuflaj. Se simte ușurată când vede că Zenia fumează. Ar fi fost prea de tot să fie slabă, bine îmbrăcată, fără riduri, mortală și, pe deasupra, nici să nu fumeze.

„Ei?” face Roz, după ce s-a dat destul în spectacol ca să considere că gheața s-a spart. „Ce-i cu tata?”

Pentru că asta vrea să afle, asta-i scopul vizitei, nu-i așa?

„Da”, zice Zenia. Se apleacă în față, pune paharul jos, își sprijină bărbia în mână, gânditoare, și se încruntă ușor. „Eram doar un bebeluș, așa că nu am nicio amintire de pe vremea aia. Dar mătușa mea vorbea mereu de tatăl tău, până a murit. Despre cum ne-a scos din țară. Bănuiesc că dacă nu era el, aș fi fost acum cenușă... S-a întâmplat la Berlin. Acolo locuiau părinții mei, într-un cartier select, într-un apartament respectabil — era una din clădirile alea

berlineze vechi, cu mozaic în holul de la intrare, cu scări elipsoidale cu balustrade de lemn, cu cameră pentru servitoare și cu balcoane care dădeau în curtea din spate, unde se punea lenjeria la uscat. Știu, pentru că am văzut-o — m-am întors acolo. Am fost la Berlin pe la sfârșitul anilor șaptezeci, am avut treabă — viața de noapte a orașului, pentru o revistă de turism, știi tu, cabarete sexy, cluburi ciudate de striptease, telefoane pe masă. Mi-am luat o după-amiază liberă și am pornit în căutarea casei. Aveam adresa din actele vechi ale mătușii mele. Toate clădirile din jur erau mai noi, fuseseră reconstruite după bombardament — practic, toată zona fusese rasă la pământ; uluitor, însă, clădirea aia veche se afla tot acolo. Am sunat la toate soneriile și cineva mi-a deschis; am intrat și-am urcat scările, cum or fi făcut și părinții mei, de sute de ori. Am pus mâna pe aceeași balustradă, am dat aceleași colțuri. Am bătut la ușă și când s-a deschis, am zis că am avut niște rude care au locuit acolo și mi-au dat voie să mă uit — vorbesc ceva germană, m-a învățat mătușa mea, deși am un accent învechit, așa că i-am convins să mă lase să intru. Era o pereche tânără, cu copil mic, foarte drăguți, dar n-am fost în stare să stau prea mult. N-am putut suporta — camerele, lumina care se revărsa pe ferestre... erau aceleași încăperi, aceeași lumină. Cred că pentru prima oară i-am simțit, cu adevărat, pe părinții mei. Tot ce se întâmplase căpăta dintr-odată dimensiuni reale. Până atunci, nu fusese decât o poveste nefericită.”

Zenia se oprește. Așa fac oamenii când ajung la partea cea mai grea, Roz a observat. „O poveste nefericită”, repetă ea.

„Da”, zice Zenia. „Era deja război. Nu se găseau de niciunele. Mătușa mea era nemăritată — după Primul

Război Mondial, nu prea erau bărbați și multe femei rămăseseră singure, așa că familia noastră era și a ei și făcea o mulțime de lucruri pentru noi. Ne dădăcea — așa zicea ea. În ziua aceea anume, mătușa mea venea la noi, ne aducea niște pâine făcută în casă. A urcat scările ca de obicei — exista un lift, din acelea ca o cușcă metalică, l-am și văzut, dar era stricat. Când să bată, s-a deschis ușa de la apartamentul din față și femeia care locuia acolo — mătușă-mea o cunoștea doar din vedere — a ieșit și-a tras-o repede înăuntru. «Nu intra, nici măcar nu încerca să intri », i-a spus ea. «Au fost luați de-acasă.» «Luați unde?» a întrebat mătușa mea. Nu mai era nevoie să întrebe de către cine. «Mai bine nu încerca să afli», i-a spus femeia. «Mai bine nu.» Eu eram la ea, pentru că mama îi văzuse venind, pe fereastră, și când se opriseră la ușa clădirii, și-a dat seama, a alergat pe ușa din spate, cea a servitorilor, și apoi pe balconul din spate, cu mine înfășurată într-un șal, și a bătut la ușa de la bucătăria femeii — balcoanele erau lipite unul de altul — iar femeia a ieșit și m-a luat. S-a întâmplat totul așa de repede, încât nici nu-și dăduse seama ce face; mai mult ca sigur, dacă ar fi avut timp să se gândească, nu s-ar fi băgat într-o treabă așa periculoasă. Era o femeie simplă, supusă, dar bănuiesc că dacă îți aruncă cineva un copil, nu poți să te dai îndărăt și să-l lași să cadă la pământ. Numai eu scăpasem, ceilalți fuseseră luați. Am mai avut un frate și-o soră mai mari. Eram mult mai mică decât ei, un copil făcut la bătrânețe. Am o poză de-a lor, de la mătușa mea care a păstrat-o. Să ți-o arăt.”

Zenia deschide poșeta, apoi portmoneul și scoate o fotografie. E o poză dreptunghiulară, cu marginea albă, decolorată; o fotografie de grup — tata, mama, doi copii

și o femeie mai în vârstă, într-o parte. Mătușa, presupune Roz. Amândoi copiii sunt blonzi.

Ceea ce o uimește pe Roz este aspectul lor contemporan: femeile poartă fuste până la genunchi — să fi fost pe la sfârșitul anilor douăzeci? Începutul anilor treizeci? — pălării elegante, sunt machiate — ai zice că-i o imagine dintr-o revistă de acum, care promovează moda retro. Numai hainele copiilor sunt învechite; și tunsoarea. Băiețelul e îmbrăcat în costum cu cravată și e tuns scurt, iar fetița, cu cârlionți și într-o rochie înzorzonată. Zâmbesc cam crispat, dar așa era pe atunci. Sunt zâmbete la comandă. Probabil că fusese o ocazie specială: o vacanță, vreo sărbătoare religioasă, ziua de naștere a cuiva.

„E făcută înainte de război”, zice Zenia. „Înainte ca lucrurile să se înrăutățească. Eu n-am făcut parte din lumea aceea. M-am născut imediat după începutul războiului; am fost un copil al războiului. În orice caz, asta-i tot ce mi-a rămas — fotografia. Tot ce mi-a rămas de la ei. Mătușa mea a încercat să mai găsească ceva, după război. Dar n-a mai rămas nimic.”

Vără cu grijă fotografia la loc, în portmoneu.

„Și mătușa ta?” zice Roz. „Cum de n-au luat-o și pe ea?”

„Păi, ea nu era evreică”, zice Zenia. „Era sora tatălui meu. Nici el n-a fost evreu, dar, după decretul de la Nürnberg, s-a considerat că e, pentru că se căsătorise cu o evreică. La naiba, nici măcar mama n-a fost evreică! Prin religie, era catolică, dar doi dintre cei patru bunici ai ei fuseseră evrei, așa că a fost trecută în categoria *mischling*, de prim grad. O amestecătură. Știi că stabiliseră niște grade?”

„Da”, zice Roz.

Așadar, Zenia e o amestecătură, tot ca ea!

„Unii dintre acești *mischling* au supraviețuit mai mult ca evreii adevărați”, zice Zenia. „Părinții mei, de exemplu. Cred că s-au gândit că lor nu li se putea întâmpla una ca asta. Se considerau buni germani. Nu aveau legătură cu comunitatea evreiască, așa că nici măcar nu auziseră zvonurile; sau dacă le auziseră, nu le luaseră în seamă. E uluitor cum refuză oamenii să creadă anumite lucruri.”

„Și mătușa ta?” o întreabă Roz. „De ce-a vrut să plece? Dacă nu era evreică, nu era în siguranță?”

Deși, dacă stai să te gândești, *siguranță* e un cuvânt total aiurea într-un asemenea context.

„Din cauza mea”, zice Zenia. „Mai curând sau mai târziu, ei și-ar fi dat seama că părinții mei aveau trei copii, nu doi. Sau ar fi turnat-o vreun vecin pe mătușa mea dacă m-auzeau plângând. Un bebeluș, în casa unei femei nemăritate, care nu demult n-avea niciun copil! Oamenilor le plăcea grozav să facă denunțuri, știi. Asta îi făcea să se simtă superiori din punct de vedere moral. Doamne, cât urăsc încrederea îngâmfată în sine! Oameni care se bat pe spinare unii pe alții, după ce făptuiesc un omor! Așa că mătușa mea a început să caute o cale să mă scoată din țară și astfel s-a trezit, dintr-odată, într-o cu totul altă lume — lumea subterană, lumea pieței negre. Trăise până atunci numai la suprafață, dar trebuia să coboare în subteran ca să mă salveze pe mine. Nu e loc pe pământ unde această lume să nu existe; nu trebuie decât să faci câțiva pași alături, apoi să mai cobori câțiva și să te trezești acolo, într-o lume paralelă cu cea considerată normală. Îți amintești de anii cincizeci, când voiai să faci un avort? Nu era nevoie decât de trei telefoane. Asta cu condiția să ai bani, bineînțeles.

Intrai în filieră, ajungeai la cineva care știa pe cineva. La fel era și în Germania pe vremea aia, pentru diverse lucruri ca pașapoartele, numai că trebuia să ai grijă cu cine vorbești. Mătușă-mea avea nevoie de niște acte false, în care să se spună că eram fiica ei și că soțul fusese omorât în Franța, și până la urmă a făcut rost; dar n-ar fi rezistat la o cercetare mai atentă. Păi, uită-te la mine! Numai a ariană n-arăt! Frațele și sora mea erau blonzi amândoi, iar tatăl meu avea părul deschis la culoare; la fel și mama. Eu am căpătat probabil vreo genă de la cine știe ce strămoș. Așa că știa că trebuie să mă scoată din țară. Dacă o prindeau, o acuzau de trădare, pentru că mă ajuta. Auzi, trădare! Iisuse, n-aveam decât șase luni!"

Roz nu știe ce să zică. Dacă zice *Biata de tine*, cum face când aude de vreun necaz, de vreo „catastrofă” romantică la birou, cum fac, de altfel, și prietenele ei când o compătimesc, e prea puțin.

„Ce îngrozitor!” zice.

„Nu trebuie să-ți fie milă de mine”, zice Zenia. „Nici nu știam pe ce lume mă aflu atunci. Nu știam ce se petrece, așa că nu sufeream; deși cred că-mi dădeam seama că se schimbase ceva, că nu mai eram cu mama. În orice caz, mătușa mea a intrat în legătură cu tatăl tău, sau, mai bine zis, cu prietenii tatălui tău. Prin omul care-i făcuse rost de acte — ăsta cunoștea pe cineva care cunoștea, la rândul-i, pe altcineva, și după ce au verificat-o și-au tapat-o de ceva bani, au trimis-o mai departe. Pe toate piețele negre se lucrează așa. Încearcă să cumperi droguri; e același lucru: mai întâi te verifică, apoi te trimite mai departe. Din fericire, mătușa mea avea ceva bani, iar disperarea ei li s-a părut convingătoare. După cum ți-am spus, nu fusese căsătorită, așa

că eu am devenit cauza ei; și-a riscat viața pentru mine. O făcea și pentru fratele ei. Atunci nu știa că fusese deja omorât, credea că s-ar putea să se întoarcă. Și ce să-i spună, dacă dădea greș? Așadar, tatăl tău cu prietenii lui au scos-o prin Danemarca, apoi au dus-o în Suedia. I-au spus că era relativ ușor. Nu avea niciun fel de accent și arăta a nemțoaică sadea. Mătușa mea mi-a fost ca o mamă. M-a crescut, și-a dat toată silința, dar n-a fost o femeie fericită. Războiul a ruinat-o, a distrus-o; pierderea fratelui ei și-a familiei lui, apoi remușcărilor că n-a fost în stare să oprească toate acele lucruri, că a participat la tot ce se întâmplase. Îmi vorbea foarte mult despre tatăl tău, zicea că a fost un erou. Asta îi mai întărea încrederea în viață. Așa că am început să-mi închipui că tatăl tău era și tatăl meu și că într-o zi o să vină, să mă ia acasă la el. Nici măcar nu știam prea bine unde stătea.”

Roz e, practic, în lacrimi. Își amintește de tatăl ei, ticălosul bătrân; e fericită să afle că talentele lui dubioase au fost de ajutor, pentru că e și acum părintele ei preferat și îmbrățișează cu bucurie orice prilej de gând bun despre el. Cele două pahare de Martini n-o ajută cu nimic. Ce norocoasă a fost ea, cu cei trei copii ai săi, cu bărbatul și banii ei, cu slujba și cu casa! Cât e, uneori, de nedreaptă viața! Unde era Dumnezeu când s-au întâmplat toate astea în Europa aia sordidă? N-a văzut nedreptatea, brutalitatea lipsită de inimă, suferința? O fi fost într-o ședință. N-a vrut să răspundă la telefon. Culpabilitatea i se revarsă din priviri. Îi vine să-i dăruiască ceva Zeniei, un fleac, să o consoleze pentru neglijența lui Dumnezeu; dar ce s-ar potrivi să-i dea în asemenea situație?

Și-aude atunci un glăscior, un glăscior limpede ca apa de izvor, răsunându-i, parcă, în ceafă. E glasul experienței. E glasul lui Tony. *Zenia minte*, îi spune el.

„Îți amintești de Tony?” îi scapă ei din gură, înainte să se poată opri. „Tony Fremont, de la McClung Hall.” Cum poate fi așa o japiță, așa un *rahat*, încât să pună la îndoială, chiar și în gând, povestea Zeniei? Nimeni n-ar minți despre așa ceva. Ar fi prea meschin, prea cinic; ar fi ca un sacrilegiu.

„O, da”, râde Zenia. „Parcă au trecut un milion de ani! Tony și colecția ei de război! Văd c-a scris și niște cărți. A fost întotdeauna o fătucă mică și sclipitoare.”

Fătucă aia mică și sclipitoare o face pe Roz să se simtă, prin comparație, mare și proastă. Dar îi dă înainte. „Tony mi-a spus că ești rusoaică albă”, zice ea. „O prostituată-copil, de la Paris. Iar Charis zice că mama ta a fost țigancă și c-au omorât-o țărani români cu pietre.”

„Charis?” face Zenia.

„Mai demult o chema Karen”, zice Roz. „Ai locuit la ea, pe Insulă. I-ai spus că ai cancer”, o încolțește ea în continuare.

Zenia se uită afară, pe fereastra camerei înșorite, și soarbe un strop de Martini. „Aaa, da, Charis”, zice ea. „Mă tem c-am spus... că n-am spus totdeauna adevărul, pe când eram tânără. Cred că eram cam deranjată emoțional. După ce a murit mătușa mea, am trecut prin clipe grele. N-avea nimic, niciun ban; trăiam de pe o zi pe alta. Iar după ce s-a prăpădit, nu m-a mai ajutat nimeni. Asta se întâmplase la Waterloo, prin anii cincizeci. Nici locul, nici momentul nu erau favorabile unor orfani neadaptați. Așa că o parte din ce i-am spus lui Tony a fost adevărat, am lucrat ca prostituată. Și nu voiam să fiu evreică, nu voiam să

am vreo legătură cu tot ce se întâmplase. Cred că încercam să fug de trecut. Asta a fost atunci; acum e altă situație, înțelegi? Până și nasul mi l-am schimbat, după ce m-am dus în Anglia și m-am angajat la o revistă și mi-am putut permite. Cred că mi-a fost rușine. Când suporti răul pe care ți-l fac alții, te simți mai rușinat decât când îl faci tu. Te gândești că, probabil, asta meriți; sau, dacă nu, că trebuia să fii mai puternic, să fii în stare să te aperi. Te simți... cum să-ți spun... te simți înfrânt. Așa că mi-am ticluit un trecut diferit — era mai bine să fi fost rusoaică albă. Cred că i-ai putea zice *negare*. Cândva, am trăit cu un rus alb, pe la șaisprezece ani, așa că știam câte ceva despre ei... Cu Karen... Charis... sunt sigură că pe vremea aia treceam printr-o depresie nervoasă. Aveam nevoie de îngrijire maternă; psihiatrul meu mi-a spus că mă comportam așa din cauză că mama mea fusese luată de lângă mine, când eram mică. Nu trebuia să mă prefac că am cancer, pentru că nu aveam. Bolnavă eram, din alt punct de vedere însă. Karen a făcut minuni pentru mine. Sigur, m-am purtat îngrozitor. Ar trebui să le cer iertare. Dar mi-am dat seama că n-aveam cum să le spun adevărul despre ceea ce mi s-a întâmplat. Nu m-ar fi înțeles oricum."

Se uită intens la Roz, cu ochii aceia indigo, făcând-o să-i crească inima. Numai ea, Roz, fusese aleasa, numai ea putea înțelege. Și, Doamne, cum o mai înțelege!

„După ce-am plecat din Canada”, continuă Zenia, „mi-amers și mai rău. Aveam idealuri înalte, dar, se pare, nimeni nu mi le împărtășea. Înfățișarea mea nu mă ajută deloc, să știi. Bărbații nu te privesc ca pe un om, ci ca pe un trup, și-atunci începi și tu să crezi același lucru. Te gândești la propriu-ți trup ca la o unealtă, ca la ceva folositor. Doamne,

m-am săturat de bărbați! E-așa ușor să-i zăpăcești! Tot ceea ce trebuie să faci ca să le atragi atenția e să te dezbraci. După o vreme, vrei să-i provoci și mai mult, înțelegi? Am fost mai bine de-un an dansatoare de striptease — atunci mi-am făcut operația la sâni; mi-a plătit-o bărbatul cu care trăiam — și-am apucat niște obiceiuri rele. Mai întâi, cocaină, apoi heroină. Mă mir cum n-am murit. Probabil că asta-mi și doream, din cauza familiei. Să nu crezi că, dacă nu i-am cunoscut, a fost mai puțin dureros pentru mine. E ca și când te-ai fi născut fără un picior. Simți o *absență* cumplită. Mi-a trebuit ceva timp, dar până la urmă m-am împăcat cu mine însămi. Am depășit momentul. Ani de zile m-am tratat; a fost greu, dar acum știu cine sunt.”

Roz e impresionată. Zenia nu s-a eschivat, nu s-a ascuns după deget. S-a deschis, a recunoscut, s-a spovedit. Asta arată... ce? Cinste? Bunăvoință? Maturitate? În orice caz, o calitate admirabilă. Măicuțele puneau mare preț pe spovedanie, până-ntr-atât încât odată o făcuseră pe Roz să le spună că pusese un rahat de câine în debara, deși n-o făcuse. Nu că scăpai de pedeapsă — luase și atunci o curea, ca de obicei, iar când te spovedeai la preot ți se dădeau canoane —, dar te priveau cu mai multă considerație; sau, cel puțin, așa ziceau.

Pe lângă toate astea, Zenia fusese în lumea largă. În lumea mare, mai mare decât Toronto; în lumea adâncă, mai adâncă decât mlaștina în care se bălăcește Roz, ca o broască uriașă. Zenia n-o face numai să se simtă la adăpost de toate, ci și mult mai relaxată. Bătăliile ei sunt niște fleacuri.

„Te-ai descurcat cum nu se poate mai bine”, zice Roz. „Vreau să spun... ce poveste! Ai strâns ceva material!” Se

gândește la revistă; poveștile inspirate, încununate de succes, merg cel mai bine. Poveștile în care sunt învinse toate obstacolele, toată spaima, despre cum poți deveni om întreg luând taurul de coarne. Ca în istoria aceea pe care o publicaseră cu două luni în urmă, despre femeia ce se luptase să-și învingă bulimia, până la epuizare. Aflarea oii răătăcite aduce mai multă bucurie în Ceruri ca orice altceva. Și povestea mătușii e interesantă: *Lumea femeii înțelepte* apreciază eroinile din viața de zi cu zi, femeile obișnuite care se dovedesc până la urmă niște curajoase.

Spre uluirea, dar și spre spaima ei, Zenia începe să plângă. Continuă s-o privească intens și din ochi i se preling lacrimi mari pe obraji. „Da”, rostește ea. „Cred că la asta se rezumă totul. La o poveste. Nu-i decât un material interesant. Ceva bun de exploatat.”

Roz, pentru numele lui Dumnezeu, potolește-ți gura păcătoasă! Miss Tact 1983! „O, iubito, nu asta am vrut să spun”, zice ea.

„Nu”, zice Zenia. „Știi, nimeni nu vrea să mă jignească. Dar sunt tare epuizată. Am fost pe muchie de cuțit, am trăit atâta vreme în mocirlă și-am fost nevoită să mă descurc singură. N-o scot niciodată la capăt cu bărbații; nu vor de la mine decât un singur lucru. Nu mai sunt în stare să fac compromisuri. Tu ai totul, ai o casă, un soț, îi ai pe copii. Sunteți o familie, așezată pe pământ solid. Eu n-am avut nimic din toate astea, nimic stabil. Am trăit toată viața cu geamantanul în mână; chiar și acum, știi bine ce înseamnă să fii ziarist pe cont propriu; simt că mă părăsesc puterile. Nicio bază, nicio permanență!”

Cât de greșit o judecase Roz pe Zenia! Acum o vede într-o altă lumină. Într-o lumină furtunoasă, mohorâtă,

într-o lumină singuratică și ploioasă; în mijlocul ei se zbate Zenia, hărțuită de bărbați, bătută de vânturile sorții. Nu e ceea ce pare, o femeie frumoasă, cu carieră. E o hoinară, o hoinară rătăcitoare, fără cămin; face pași greșiți, cade. Roz își deschide inima și își întinde aripile ei mari, aripile ei îngerești, de carton, aripile ei nevăzute de porumbel, aripile ei calde și ocrotitoare, și-o adăpostește pe Zenia sub ele.

„Liniștește-te”, zice ea, cu glasul cel mai liniștitor posibil. „Găsim noi o soluție.”

47

Mitch se întâlnește cu Zenia în holul din față, în timp ce ea pleacă, iar el se întoarce acasă. Nu-l salută decât printr-o înclinare ușoară a capului, scurt și rece.

„Vechea ta prietenă e cam ostilă”, îi spune el lui Roz.

„Nu mi se pare”, zice Roz. „Cred că e doar obosită.”

Nu vrea să-i împărtășească și lui povestea cumplită a Zeniei. I-a fost spusă doar ei, numai pentru urechile ei, ca de la venetic la venetic. Numai ea poate s-o înțeleagă. În niciun caz Mitch; ce știe el cum e să te simți mereu un străin?

„Obosită?” zice Mitch. „Nu mi s-a părut deloc obosită.”

„Obosită de hărțuielile bărbaților”, zice Roz.

„Nu-mi vine să cred”, zice Mitch. „Oricum, nu m-am dat la ea. Pun pariu, însă, că i-ar fi plăcut. E o aventuroasă, îți spun după cum arată.”

„Poetesă, metresă, aventuroasă”, zice Roz încetișor. Mitch e o autoritate în materie de femei, știe cum gândesc după forma fundului. „De ce n-ai zis *aventurieră*?” Roz îl provoacă; știe că îl scoate din fire cu terminologia asta

feminină. Dar i-o spune și pentru că ea însăși se consideră o aventurieră, cel puțin, în anumite privințe. Mai precis, în domeniul financiar. *Gentleman aventurier*, se zicea odată.

„Nu-i același lucru”, zice Mitch. „Aventurierele se bazează pe propriile lor forțe.”

„Și aventuroasele?” îl întreabă Roz.

„Pe țâțe”, îi răspunde Mitch.

„Ascuțite”, adaugă Roz, râzând. El a provocat-o!

Numai că Mitch greșise, reflectează acum Roz, în timp ce-și amintește de toate astea. Zenia avea și inteligență.

Acela a fost începutul sfârșitului căsătoriei sale, deși nu și-a dat seama atunci. Sau, poate, a fost sfârșitul sfârșitului. Cine știe?

Sfârșitul începuse deja demult. Lucrurile astea nu se petrec așa, dintr-odată.

Roz n-avea cum să-și dea seama după comportamentul lui Mitch, în orice caz. În noaptea aceea a făcut dragoste cu ea cu o sălbăcie neobișnuită. Fără preludii voluptuoase; pur și simplu, s-a repezit la ea. Nu îl interesa ce-și dorea ea, își lua partea și-atât! A mușcat-o și ei i-a plăcut. Nu știa că mai poate trezi asemenea porniri irezistibile.

Peste o săptămână, aranjează o cină la Scaramouche împreună cu Zenia și cu editoarea de la *Lumea femeii înțelepte*, pe care o cheamă BethAnne, și mănâncă salată de cicoare și legume exotice fierte în abur și paste, trecând în revistă biografia Zeniei și activitatea ei de jurnalistă. A lucrat mai întâi la o revistă de modă din Anglia. Dar a renunțat la această slujbă, pentru că se simțea prea legată de mâini și de picioare și voia să scrie despre chestiuni politice —

Libia, Mozambic, Beirut, lagărele palestinieni; Berlin, Irlanda de Nord, Columbia, Bangladesh, Salvador — Zenia a fost în majoritatea punctelor fierbinți, Roz nici nu și le amintește pe toate. În fiecare țară a trecut prin câte o întâmplare extraordinară — pietre și gloanțe i-au suierat pe la urechi, polițiștii i-au distrus camera de luat vederi, a scăpat de moarte urcându-se în ultimul moment în câte un jeep. Le înșiruie tot felul de nume de hoteluri.

Multe dintre reportaje le-a semnat cu pseudonim, de obicei nume de bărbați, pentru că, zice Zenia, aveau un conținut controversat, inflamator, chiar nu voia să se trezească la ușă, în miez de noapte, cu cine știe ce terorist turbat, arab sau irlandez sau evreu, sau cu vreun mahărlac al drogurilor. „N-aveam niciun chef de-așa ceva”, zice Zenia. „Ăsta e unul dintre motivele pentru care m-am întors în Canada. Mă simt aici la adăpost, înțelegeți? Lucrurile începuseră să devină cam prea... *interesante* pentru mine acolo. Canada e un loc atât de... atât de *blând*.”

Roz și BethAnne se uită una la alta peste masă. Amândouă sunt transportate. Un reporter care a fost în mijlocul evenimentelor din cele mai fierbinți zone ale lumii, aici lângă ele! Și unde mai pui că e și femeie! Cum să n-o ocrotească ele? Doar la ce sunt bune adăposturile? Lui Roz nu-i scapă că antonimul lui *interesant* e *plictisitor*, nu *blând*. Totuși, *plictisitor* a căpătat o conotație mai generoasă în zilele noastre. Poate ar fi mai bine să exporte și Canada puțină plictiseală. Mai bine așa decât să te trezești cu un glonte în țeastă.

„Ne-ar face mare plăcere dacă ai scrie și pentru noi un reportaj”, zice BethAnne.

„Ca să fiu sinceră”, zice Zenia, „mă simt cam secătuită în momentul de față. Dar am o idee mai bună.”

Ideea ei mai bună e să le ajute cu publicitatea. „M-am uitat prin revistă și-am observat că nu prea aveți publicitate”, zice ea. „Cred că pierdeți o groază de bani.”

„Așa e”, zice Roz, care știe exact cât pentru că banii pe care îi pierd sunt ai ei.

„Cred că vă pot dubla publicitatea în... să zicem, două luni”, zice Zenia. „Am experiență.”

Își face treaba bine. Roz nu știe exact cum s-a întâmplat, dar Zenia ajunge curând să stea și la ședințele editoriale, iar când BethAnne le părăsește ca să mai facă un copil, creând un vid de putere, i se oferă ei postul, pentru că, hai să fim cinstiți, cine poate fi mai competent ca ea? E posibil chiar ca Roz să fi aranjat asta. De fapt, mai mult ca sigur; a fost una din chestiile alea tâmpite ale ei prin care își dădea singură cu stângu-n dreptu'. Făcea parte din proiectul ei de salvare a bieteii Zenia. Preferă să nu-și amintească detaliile.

Zeniei i s-a făcut o fotografie superbă, plină de glamour, într-o rochie cu decolteu *en coeur*, care apare lângă editorialul de pe prima pagină. Femeile își dau seama de vârsta ei și se minunează cum reușește să arate așa bine. Tirajul începe să crească.

Acum, Zenia se duce la petreceri — la tot mai multe. De ce nu? Are cârlig, are lipici și — cum le place bărbaților din consiliu să zică — are snagă. Tăioasă ca lama, deșteaptă și, în plus, arată superb, nu rezistă ei să nu adauge, făcând-o pe Roz să se ducă acasă și să se uite încruntată în oglindă la pielea ei de pe picioare precum coaja de portocală și să-și reproșeze apoi că face asemenea comparații odioase.

Unele petreceri la care participă Zenia sunt date chiar de Roz. În timp ce supraveghează serviciul, aducerea

platourilor cu aperitive și cu ciuperci umplute, în timp ce își întâmpină prietenele cu îmbrățișări și sărutări mimate, o urmărește pe Zenia cum întreține atmosfera. O face cu multă seriozitate, fără să piardă nimic din vedere; știe din instinct cât timp să acorde fiecăruia. Își petrece câteva din momentele ei prețioase și cu Roz. O ia deoparte, îi șoptește ceva, iar Roz îi răspunde tot în șoaptă. Dacă se uită cineva la ele, are impresia că uneltesc ceva.

„Da' știu că te pricepi”, îi spune Roz Zeniei. „Eu, până la urmă, mă cufund în câte-o poveste lacrimogenă ore-ntregi, dar pe tine nu te poate nimeni încolți.”

Zenia îi zâmbește. „Vulpile își sapă ieșiri de rezervă. Îmi place să le cunosc pe toate.” Iar Roz își amintește cum a scăpat ea de la moarte de atâtea ori și i se face milă. Zenia vine întotdeauna singură. Pleacă singură. Ce trist!

Și Mitch se ocupă de oaspeți. Surprinzător, nu pătrunde pe teritoriul Zeniei. De obicei, flirtează cu toate — ar flirta și cu o hotentotă dacă n-ar avea altceva de ales. Îi place să-și vadă farmecul reflectat în ochii fiecărei femei din încăpere; trece de la una la alta, de parcă ele ar fi tufe și el cățelul. Dar nu se apropie de Zenia, iar când se uită ea la el, își îndreaptă imediat toată atenția spre Roz. Pune mâna pe ea de câte ori i se ivește ocazia. *Își caută echilibrul*, trage ea concluzia mai târziu.

Roz devine din ce în ce mai neliniștită. Nu prea e în regulă ce se întâmplă. Dar ce-o fi, oare? Și-a pus în gând s-o ajute pe Zenia și se pare că a reușit; iar Zenia îi e recunoscătoare și se comportă bine; iau masa împreună, o dată pe săptămână, numai ca să treacă în revistă activitatea și Zenia să-i ceară sfatul lui Roz, pentru că ea are mai multă experiență

la revistă. Roz își alungă presimțirea, clasificând-o drept invidie. De obicei, când are câte o problemă pe care nu și-o poate defini, o discută cu Charis și cu Tony. Dar acum nu poate face asta, pentru că e prietenă cu Zenia și s-ar putea ca ele să n-o înțeleagă. S-ar putea să nu înțeleagă cum de poate fi Roz prietenă cu cineva care e — de ce să nu spunem lucrurilor pe nume — dușmanca lor. S-ar putea s-o considere trădare.

„M-am gândit bine”, zice Zenia la următoarea ședință de consiliu director. „Suntem în continuare în pierdere, cu toate reclamele astea noi. Se pare că nu putem să atragem marile companii de parfumuri, de cosmetice și de modă, dispuse să cheltuiască mai mult pe publicitate. Ca să fiu sinceră, cred că va trebui să schimbăm numele revistei. Așa cum e, arată ca-n anii șaptezeci. Suntem în optzeci, am depășit deja faza.”

„Să-i schimbăm numele?” întreabă Roz, care are amintiri legate de vechiul colegiu redacțional. Ce s-o mai fi întâmplat cu femeile alea? Unde s-or fi dus? De ce n-a mai ținut legătura cu ele? Și de unde-or fi apărut noii angajați?

„Da”, zice Zenia. „Am făcut un mic studiu. Ar merge *Lumea femeii* sau, și mai bine, *Femeia*.”

Roz observă imediat la ce se renunță. Pe de o parte, la înțelepciune. Apoi, la lume. Dar dacă obiectează la titlul ăsta, o să se insinueze că are ceva împotriva femeilor.

Așa că Zenia schimbă numele și, curând, se schimbă și revista. Se schimbă atât de mult, încât Roz abia dacă o mai recunoaște. S-a terminat cu femeile temerare și mature, cu poveștile lor despre cum poți învinge pornirile sexuale și perversiunile secrete. S-a terminat și cu relatările despre

învingerea unor boli necruțătoare. Acum apar cinci pagini mari și late numai cu moda de primăvară, rețete noi de slăbire, tratamente pentru păr, articole despre creme antirid și anchete despre locul bărbatului în viața femeii și dacă știi sau nu să te porți cum trebuie într-o relație. Nu c-ar fi niște fleacuri. Roz ar fi ultima care nu le-ar recunoaște importanța, dar, fără doar și poate, lipsește ceva.

Nu mai ia masa o dată pe săptămână cu Zenia, pentru că Zenia e prea ocupată. E ca o albinuță, are atâtea pe cap! Așa că, la următoarea ședință de consiliu, Roz o ia la rost în legătură cu schimbarea de conținut. „Parcă nu asta fusese ideea ta inițial”, îi spune ea.

Zenia îi surâde amabil. „Majorității femeilor nu le place să citească despre succesele altor femei”, îi răspunde ea. „Le face să se simtă niște ratate.”

Roz simte că se înfurie — sigur, e o aluzie la ea — dar se controlează. „Și, mă rog, ce le place să citească?” „Nu vorbesc de intelectuale”, zice Zenia. „Vorbesc de femeia obișnuită. Femeia simplă care cumpără revista. Conform studiilor noastre demografice, ele vor să citească despre felul în care trebuie să arăți. Ah, și despre sex, bineînțeles. Sexul și accesoriile lui potrivite.”

„Și care sunt accesoriile potrivite?” întreabă Roz pe un ton amuzat; e gata-gata să se înece.

„Bărbații”, zice Zenia.

Bărbații din consiliu încep să râdă, inclusiv Mitch. S-a terminat cu Roz. Îi apare, într-o străfulgerare, imaginea Zeniei cu mânuși lungi, negre și cu franjuri, suflând fumul de pe țeava unui pistol și vârându-l apoi înapoi în toc.

Roz e acționarul principal. Ar putea trage niște sfori, ar putea să forțeze nota și s-o dea pe Zenia afară. Dar dacă

ar proceda așa, ar apărea în ochii tuturor ca o scorpie răzbunătoare.

Și de ce să n-o recunoaștem? Au început, în sfârșit, să fie în câștig, și, până la urmă, banii vorbesc.

Într-o zi, Mitch se face nevăzut. Dispare pur și simplu, cât ai zice pește, cât ai clipi. Nu tu avertisment, nu tu vreo aluzie sau vreo scrisoare, așa cum se face. Dar, privind înapoi, Roz își dă seama că de fapt era plecat de ceva vreme.

Unde s-a dus? S-a dus să trăiască cu Zenia. Toată aventura asta romantică s-a petrecut sub nasul lui Roz, iar ea n-a băgat de seamă nimic. Probabil că durează de luni de zile.

Dar nu, nu-i așa. Mitch îi spune — se pare că vrea să-i spună asta — că totul s-a petrecut într-o clipită. Nici el nu se așteptase la una ca asta. Zenia a venit la el la birou într-o seară, după terminarea lucrului, să îl consulte în legătură cu niște situații financiare, și...

„Nu vreau s-aud nimic”, zice Roz, care s-a obișnuit cu plăcerea unora de a povesti.

Nu are de gând să-i dea satisfacție.

„Nu vreau decât să înțelegi ce s-a întâmplat”, zice Mitch.

„De ce?” zice Roz. „De ce e așa important? Cui îi pasă dacă înțeleg sau nu?”

„Mie”, zice Mitch. „Pentru că eu încă te iubesc. Vă iubesc pe amândouă. Mi-e tare greu.”

„Du-te-n mă-ta!” zice Roz.

Mitch a venit acasă când Roz era plecată. A venit pe furiș, pentru că nu era în stare să dea ochii cu ea. A venit și-a plecat ca un hoț, și și-a luat lucrurile: costumele din dulapul cu

oglinzi din dormitor, echipamentul marinăresc, cele mai bune sticle de vin din colecția sa, tablourile. Când Roz s-a întors de la birou, a găsit toate aceste spații vide, aceste spații elocvente și sfâșietoare, unde altădată se afla câte ceva din Mitch. Dar el a mai lăsat în urmă câteva lucruri: un palton, un hanorac, câteva cărți, ghetetele vechi, câteva cutii cu mărunțișuri în pivniță. Ce voia să demonstreze cu asta? Că nu s-a hotărât? Că nu se putea rupe definitiv? Roz aproape că-și dorea să-și fi luat totul odată, să nu mai fi rămas nimic în urma lui. Pe de altă parte, însă, văzându-i ghetetele acolo, mai avea o speranță. Dar speranța e cel mai rău lucru. Atâta vreme cât mai spera ceva, cum să-și vadă de viața ei? Căci asta erau îndemnate mereu să facă toate femeile în situația ei.

Mitch nu luase nimic din ceea ce nu-i aparținea. Nimic din ceea ce Roz cumpărase pentru casă, de folosință comună. Roz a fost uimită să descopere cât de puțin se implicase el de fapt în ale gospodăriei, cât de puține decizii o ajutasă să ia. Dar cum ar fi putut s-o ajute? Ea i-o lua totdeauna înainte; cum vedea că lipsește sau e nevoie de ceva, acționa pe loc, fluturându-și cecurile ei fermecate. S-o fi săturat și el, la un moment dat, de generozitatea și de larghețea ei, de grămezile de perle, de abundența pe care o oferea. Cere și ți se va da. La naiba, Mitch nici măcar nu cerea. Tot ce avea el de făcut era să stea întins în iarbă, sub pom, cu gura căscată, iar Roz urca și scutura merele de aur.

Poate că asta era șmecheria Zeniei. Își etala lipsurile, foamea, castronul gol de cerșetor. Probabil poziția ei preferată era în genunchi, cu mâna întinsă, ca să primească de pomană. Poate că Mitch își dorea să azvârle și el o dată câteva monede — ocazie pe care Roz nu i-o oferise niciodată. Se săturase să i se tot dea, să tot fie iertat și salvat; poate își

dorea și el să dea, să ierte și să salveze pe cineva. O femeie frumoasă și recunoscătoare în genunchi e mult mai bine decât o femeie frumoasă în genunchi. Dar oare Roz nu fusese destul de recunoscătoare?

Se pare că nu.

Roz se umilește cât cuprinde. Cedează foamei sale copleșitoare de a scotoci prin gunoaie și angajează un detectiv particular — o femeie pe nume Harriet; Harriet, unguroaica, despre care știe mai de mult de la unchiul Joe, care avea niște legături printre maghiari.

„Vreau să știu ce-au de gând”, îi spune ea lui Harriet.

„Ce anume?” o întreabă Harriet.

„Unde locuiesc și ce fac”, zice Roz. „Și dacă ea există.”

„Dacă există?” se miră Harriet.

„Da, adică de unde-a venit”, o lămurește Roz.

Harriet descoperă destule. Destule ca s-o amărască și mai mult pe Roz. Zenia și Mitch locuiesc într-un penthouse cu vedere la port, aproape de locul unde își ține Mitch vaporășul. În felul ăsta, pot da o fugă să se plimbe, presupune Roz, deși n-o vede pe Zenia dându-se în vânt după navigație. Ei nu-i place să se ude, să-și strice oja de pe unghii. Ce mai făceau? Mănâncă în oraș sau la ei, în apartament. Zenia se duce la cumpărături. Ce altceva?

În ceea ce privește originea Zeniei, e mai greu de rezolvat. Se pare că nici nu s-a născut vreodată, cel puțin nu sub acest nume; dar cum să afli ceva când cea mai mare parte a Berlinului s-a prefăcut în scrum? Investigațiile făcute la Waterloo nu duc la niciun rezultat. N-a frecventat nicio școală de acolo, oricum nu sub numele ei de acum. Nici măcar nu se știe dacă e evreică, zice Harriet.

„Dar poza?” întreabă Roz. „Cea cu familia.”

„O, Roz”, zice Harriet. „Poți să-ți cumperi din astea câte vrei. Ești sigură că era familia ei?”

„Știa de tata”, zice Roz, refuzând cu încăpățănare să renunțe la ideea ei.

„Și eu știu de tatăl tău”, zice Harriet. „Trezește-te, Roz, ai pomenit de el în toate interviurile pe care le-ai dat în diverse reviste. Ceea ce ți-a spus ea despre el putea să inventeze și un copil isteț de doisprezece ani.”

„Ai dreptate”, oftează Roz. „Dar mi-a prezentat totul cu atâtea amănunte...”

„E foarte bună la așa ceva”, admite Harriet.

La Londra au mai mult succes: Zenia a lucrat, într-adevăr, la o revistă; se pare că a și scris o parte din articolele pe care și le asumase, dar nu chiar pe toate, în niciun caz. Pe cele legate de modă; nu însă și pe cele legate de politică, de punctele fierbinți. Acelea erau scrise de bărbații care le și semnaseră, cu toate că trei din cinci au murit între timp. Zenia a avut o apariție scurtă în paginile de scandal când numele ei a fost legat de acela al unui înalt funcționar ministerial; expresia folosită era „buni prieteni” și se făcea aluzie la căsătorie, care însă n-a mai avut loc. A urmat un adevărat scandal când s-a descoperit că Zenia se vedea în același timp și cu un atașat cultural sovietic. „Se vedea” era un eufemism. Au apărut insulte pe scena politică și obișnuitele vânători și scurmări prin gunoaie ale tabloidelor. După acest incident, Zenia se făcuse nevăzută.

„O fi călătorit prin toate țările alea de care mi-a vorbit?” o întreabă Roz.

„N-ai pe ce da banii?”

Faptul că știe ce se află sub stratul acela de poleială cu care s-a acoperit Zenia n-o încălzește cu nimic pe Roz. E legată

de mâini și de picioare. Dacă îi spune lui Mitch de minciunile pe care le-a descoperit, o să creadă că o face din gelozie.

Și chiar e geloasă. Roz e atât de geloasă încât nici măcar nu mai e în stare să judece drept. Plânge, uneori, noaptea, cuprinsă de furie, alteori de durere. Bâjbâie printr-o ceață roșie de mânie, amestecată cu cenușiul autocompătimirii, și se urăște și pentru una, și pentru alta. Se străduiește să-și adune toată încăpățânarea, toată puterea de luptă, dar cine e, de fapt, dușmanul ei? Nu poate lupta împotriva lui Mitch, pentru că îl vrea înapoi. Poate dacă îl ține destul așa, pe frigare, o să înceapă să sfârâie ca un grătar în ploaie și-o să se întoarcă la ea, să-l dezlege de Zenia, așa cum mai făcuse și până atunci. Iar Roz o va face, deși de data asta se va lăsa mai greu. El a încălcat o regulă dintr-un contract nescris, dintr-o înțelegere. Până acum, nu s-a mutat nicio dată din casă. Femeile celelalte n-au fost pentru el decât un joc, dar cu Zenia e treabă serioasă.

S-ar putea să se întâmple însă și altfel: Zenia se va descotorosi de Mitch. O să-l arunce pe fereastră, așa cum a făcut cu mulți alții. Și Mitch o să-și primească răsplata. Iar Roz va fi răzbunată.

În public, Roz continuă să rânjească, arătându-și toți dinții. Când o face, o dor fălcile de-atâta încordare. Vrea să-și păstreze demnitatea, să pară curajoasă. Dar nu e chiar așa ușor, când ai un piept sfâșiat ca al ei, cu inima la vedere, pentru toată lumea; inima ei pusă pe foc, însângeraată.

Nu se poate aștepta la prea multă compătimire din partea prietenelor ei, cele care îi spuneau cândva să-l părăsească pe Mitch. Abia acum le înțelege vorbele: *Expediază-l până nu-ți dă el cu șutul!*

Dar n-a ascultat de nimeni. A continuat să facă, zâmbind, pe asistenta aruncătorului de pumnale, în costumul ei strălucitor, cu brațele și picioarele întinse, zâmbind, în vreme ce cuțitele îi şuierau pe la urechi și se înfingeau în pereți, trasând conturul trupului ei. *Dacă miști, ești moartă.* Era inevitabil ca într-o bună zi să nu fie nimerită, din greșeală sau intenționat.

Tony îi telefonează. Și Charis. Le simte îngrijorarea în glas: știu ceva, au auzit. Dar le respinge; nu le dă voie să se apropie prea mult. Dacă încep s-o compătimească, s-a terminat cu ea.

Trec trei luni. Roz își ține spatele drept, strânge buzele și-și încordează maxilarele atât de tare încât simte că dinții i s-au tocit până la gingii, își vopsește părul castaniu și își cumpără haine noi — un costum italianesc din piele, sta-cojiu intens. Are câteva experiențe nereușite cu bărbații. Se tăvălește cu ei periodic, jenată, de parcă ar avea microfoane în dormitor; își dă seama că se prefacă. Speră că zvonurile despre infidelitatea ei au să ajungă și la urechile lui Mitch și că asta o să-l facă să se zvârcolească de turbare; dar singura lui zvârcolire se petrece în intimitatea noului său cămin, dacă acel cuib de vipere în care locuiește se poate numi așa. Dar dacă nici măcar nu se zvârcolește? Poate că e încântat de posibilitatea ca vreun gogoman nefericit să îl scape de ea.

Harriet o sună; se gândește că poate Roz ar vrea să afle că Zenia se întâlnește cu alt bărbat, după-amiaza, în vreme ce Mitch e plecat.

„Ce fel de bărbat?” o întreabă Roz.

Adrenalina îi inundă creierul.

„Păi, să-ți spun doar atât: poartă un costum negru din piele și conduce un Harley, și are două arestări la activ, dar nicio condamnare. Din lipsă de martori dornici să se arate la față.”

„Pentru ce a fost arestat?” o întreabă Roz.

„Comerț cu coca”, zice Harriet.

Roz îi cere un raport scris, îl vâără într-un plic și i-l trimite lui Mitch, anonim, apoi așteaptă următoarea mișcare. Și nu trebuie să aștepte prea mult, pentru că într-o luni, chiar înainte de prânz, o sună Harriet la birou.

„A plecat cu avionul”, îi spune ea. „Și cu trei geamantane mari.”

„Unde?” întreabă Roz. Tremură toată. „Era și Mitch cu ea?”

„Nu”, zice Harriet. „La Londra.”

„Poate o să se ducă după ea mai târziu”, zice Roz. Măi, măi, măi, își spune ea. Pa, pa, oiță neagră! Cu trei geamantane, auzi!

„Nu prea-mi vine să cred”, spune Harriet. „Nu arăta c-ar vrea asta.”

„Cum arăta?” o întreabă Roz.

„Păi, cu ochelari de soare”, zice Harriet. „Și o eșarfă în jurul gâtului. Pun pariu că era vânătoare la ochi și că Mitch a încercat s-o sugrume. El sau altul. După toate aparențele, își lua tălpășița.”

„O să se ducă după ea”, zice Roz, care nu vrea să-și facă nicio speranță. „E obsedat.”

Dar în seara aceea, când intră în casă, în sufrageria ei cu covoare moi și adânci, în nuanțe de roz cu mov, ici și colo cu accente de un verde discret, postmodernist, în stilul anilor patruzeci, Mitch stă în fotoliul lui preferat, ca și când n-ar fi fost plecat niciodată.

Afirmația asta e adevărată doar în parte: stă în fotoliul lui preferat, dar plecat a fost. Și încă foarte *departe*. Pe cine știe ce planetă făcută scrum, dintr-o galaxie străină. Arată de parcă a plutit în derivă prin spațiul interplanetar pustiu și înghețat, pe unde hălăduiesc tot felul de creaturi cu tentacule, și-abia a reușit să mai ajungă pe Pământ. Are o privire năucă, de om bătut în cap. Ca și cum l-ar fi izbit cineva cu fața de-un zid, l-ar fi îndesat într-un geamantan și l-ar fi aruncat pe jumătate dezbrăcat pe un drum pustiu plin de pietre, fără măcar ca el să fi văzut cine-o făcuse.

Lui Roz îi tresare inima de bucurie, dar se stăpânește. „Mitch”, rostește ea cu o voce cât se poate de mămoasă. „Ce-i, dragă, cu tine?”

„A plecat”, îi răspunde el.

„Cine?” îl întreabă Roz, pentru că, deși nu-i vine să îl sfâșie — nu acum —, vrea și ea un pic de sânge, măcar un strop, doi, să-și potolească setea.

„Știi tu cine”, îi răspunde Mitch cu glas sugrumat.

O fi de tristețe, sau de furie? Roz nu-și dă seama.

„Îți aduc ceva de băut”, zice ea.

Toarnă câte un păhărel pentru fiecare, apoi se așază în fața lui, într-un fotoliu identic, așa cum fac de câte ori au astfel de discuții. Discuții hotărâtoare. El o să-i explice, ea o să se simtă rănită; el o să se prefacă spășit, ea o să se prefacă, la rândul-i, că-l crede. Se confruntă, ca doi jucători de cărți, ca doi pokeriști.

Roz deschide. „Unde s-a dus?” întreabă, deși știe foarte bine; însă vrea să vadă dacă știe și el. Dacă nu, doar n-o să-i spună ea! Să-și angajeze și el un detectiv.

„Și-a luat hainele”, spune Mitch cu un soi de geamăt.

Își duce mâna la cap, ca și cum l-ar durea. Așadar, habar n-are.

Și ce să facă Roz acum? Să-și compătimească soțul pentru că femeia pe care o iubește — pe care o iubește în locul ei — l-a lăsat cu buzele umflate? Să-l consoleze? Sau, mai bine, să-l sărute? Da, asta da. E gata-gata s-o facă — Mitch pare așa de zdrobit — dar își înăbușă din nou pornirea. Să mai aștepte puțin.

Mitch se uită la ea. Roz își mușcă limba. Într-un târziu, îl aude rostind: „Și mai e ceva.”

Se pare că Zenia a falsificat niște cecuri din contul revistei *Femeia*. A șters-o cu toate fondurile disponibile. Cât? Cam cincizeci de mii de dolari; dar în cecuri de mai puțin de o mie de dolari fiecare. Le-a schimbat la diverse bănci. Cunoaște sistemul.

Roz calculează: își poate permite, iar prețul pentru dispariția Zeniei i se pare chiar mic. „Pe-al cui nume?” îl întreabă. Știe cine are drept de semnătură. Pentru cecuri mici, ca astea, Zenia însăși și oricare dintre cei trei membri din consiliu.

„Pe-al meu”, zice Mitch.

E limpede precum cristalul. Zenia e o cățea escroacă și cu sânge-rece. Nu l-a iubit niciodată pe Mitch. A făcut-o doar pentru plăcerea de a învinge, de a i-l lua lui Roz. Și pentru bani. Lui Roz i se pare foarte clar, dar nu și lui Mitch.

„Are niște necazuri”, zice el. „Ar trebui s-o caut.”

Probabil se gândește la traficantul de droguri.

Roz izbucnește: „Oh, mai scutește-mă!”

„Nu-ți cer *ție* să faci ceva”, zice Mitch, ca și cum Roz ar fi prea meschină să-i întindă o mână de ajutor. „Știu foarte bine de unde era plicul ăla.”

„Doar n-o să te duci după ea”, zice Roz. „Ce, nu te-ai prins? Te-a călcat în picioare. Te-a fraierit. Te-a mințit, te-a

înșelat și te-a furat, și pe urmă ți-a dat cu flit. Crede-mă, n-are ea nevoie de-un fraier!”

Mitch îi aruncă o privire total dezgustată. E mult prea mult adevăr pentru el. Nu e obișnuit să fie părăsit, să fie trădat, pentru că nu i s-a mai întâmplat niciodată una ca asta. Poate, reflectează Roz, ar trebui să-i dau niște lecții.

„N-ai cum să înțelegi”, zice el. Dar Roz înțelege foarte bine. Înțelege că nu mai e ca altădată, când indiferent ce aventură ar fi avut Mitch, tot ea era cea mai importantă.

O sună Harriet: Mitch a luat avionul de miercuri noaptea spre Londra.

Inima lui Roz se împietrește. Nu mai arde, nu mai sân-gerează. Rana din piept i se închide. Simte acolo o mână invizibilă care o strânge ca un bandaj, care-i ține trupul închis. Asta e, își spune. Asta a pus capac la tot! Își cumpără cinci romane polițiste, își ia o săptămână liberă și pleacă în Florida, unde stă întinsă la soare și plânge.

48

Mitch se întoarce. Se întoarce de la vânătoare. Asta se întâmplă pe la mijlocul lui februarie, după ce întâi telefonează; după ce solicită o audiență, ca orice client. Apare la ușa lui Roz îmbrăcat în joc, arătând ca un sac gol. Ține în mână un buchet amărât de flori.

Pentru asta lui Roz îi vine să-i dea un șut în fund — chiar are impresia că e la întâlnire cu o găsculiță? — dar o șochează înfățișarea lui. E dărâmat ca un bețiv care-a dormit pe-o bancă dintr-un parc; are tenul cenușiu de oboseala călătoriei și cearcăne adânci sub ochi. A slăbit, îi atârână

pieile, obraji i s-au scofâlcit, ca la bătrânii fără proteze, arată ca dovlecii de Halloween la câteva zile după sărbătoare, când au ars toate lumânările din ei. Aceeași putreziciune interioară către miezul gol.

Roz simte nevoia să rămână în prag, să se interpună între răceala pe care o aduce el de afară și căldura casei, ca să-l oprească, să-l țină afară. Copiii trebuie protejați împotriva rămășiței acesteia, a ecoului acestuia pierdut, a copiei acesteia nereușite a adevăratului lor tată, cu ochii înfundați în cap și zâmbetul chinuit ca hârtia mototolită. Dar îi e datoare măcar să-l lase să vorbească. Ia florile fără să zică niciun cuvânt — trandafiri roșii, bătaie de joc, pentru că nu-și face nicio iluzie, numai pasiune nu simte el acum. În niciun caz, nu pentru ea. Îl lasă să intre.

„Vreau să mă întorc”, îi spune el, aruncând o privire prin livingul spațios, aranjat de Roz, care fusese cândva și domeniul lui. Nu zice *Îmi dai voie să mă întorc?* Sau *Te vreau din nou cu mine*. Întoarcerea lui n-are nicio legătură cu Roz. Nici nu amintește de ea. Pretențiile lui se limitează la încăperea asta, la teritoriul ăsta. Dar se înșală profund. Consideră că are drepturi.

„N-ai găsit-o, nu-i așa?” spune Roz. Îi întinde paharul pe care i l-a umplut, așa cum făcea altădată: whisky fără gheață. Asta-i plăcea lui, în vremuri de demult; asta a băut ea în ultimul timp, și mai mult decât trebuie. Gestul ăsta de a-i întinde paharul o înmoaie, pentru că face parte din vechile lor obiceiuri. Simte un nod în gât: e nostalgia care o copleșește. Se străduiește să nu se înece. El are o cravată nouă, neobișnuită, cu niște lalele pastelate oribile. E îmbâcsită de amprente Zeniei, ca niște arsuri invizibile.

„Nu”, zice Mitch, fără să se uite la ea.

„Și dacă ai fi găsit-o”, îl întreabă Roz, împietrindu-se din nou și aprinzându-și singură o țigară — doar n-o să-i ceară lui foc, ar fi un gest de curtoazie total nelalocul lui; dar nici el nu se repede să i-l ofere — „ce-ai fi făcut? Ai fi bătut-o măr, ai fi pus avocații pe urmele ei, sau ai fi pupat-o-n fund?”

Mitch privește în direcția ei. Nu o poate privi în ochi, de parcă ar fi invizibilă, o ceață nedefinită. „Nu știi”, zice el.

„Măcar acum ești sincer”, remarcă Roz. „Mă bucur că nu mă minți.” Se străduiește să-i vorbească pe un ton blând, să evite sunetele tăioase. N-o minte, nu-i face nimic! Ea nici nu *există*, din punctul lui de vedere; Roz ar putea la fel de bine nici să nu fie aici! În viața ei nu s-a mai simțit atât de non-existentă. „Și, ce vrei?” Mai bine l-ar întreba, mai bine ar afla ce pretenții are de la ea.

Dar el clatină din cap: nici asta nu știe. Nici măcar nu-și bea paharul pe care i l-a turnat. Ca și cum n-ar putea lua nimic de la ea. Ceea ce înseamnă că nu-i poate oferi nimic. „Când ai să te lămurești ce vrei, poate îmi spui și mie”, zice ea.

În sfârșit, o privește. Dumnezeu știe însă ce vede. Probabil vreun înger răzbunător, vreo uriașă cu spada în mână; în niciun caz pe Roz cea blândă și mămoasă, după cum se uită la ea. Ochii lui sunt înfricoșători, pentru că sunt înfricoșați. E înspăimântat orbește — de ea, de cineva sau de ceva — și Roz nu mai suportă să-l vadă așa. Orice s-ar fi întâmplat în anii ăia în care se zbenguia cu gagicile lui, când ea se înfură și plângea, el reușea totdeauna să-și țină cumpătul. Dar acum parcă s-a rupt ceva în sufletul lui; ca o crăpătură într-un geam; nu-i nevoie decât de o lovitură ușoară ca să se facă țândări. Dar de ce să se ocupe ea de strângerea cioburilor?

„Doar să mă lași să stau aici”, zice el. „Lașă-mă să stau în casă. Aș putea să dorm în salon, la parter. N-am să te deranjez.”

O imploră, dar Roz nu-și dă seama de asta decât mult mai târziu. În momentul acela, ideea i se pare de nesuportat: Mitch pe dușumea, într-un sac de dormit, ca prietenele gemenelor când au petreceri în pijamale, degradat la statutul de vizitator, de adolescent. Departe de dormitorul ei — mai rău, nici să nu vrea să intre acolo. Asta e, o respinge, îi respinge trupul mare, avid, greoi, arzător și solid; nu mai e bun pentru el, nici măcar ca saltea de puf, nici măcar ca loc la care te întorci. Cu siguranță, o consideră dezgustătoare.

Doar că i-a mai rămas și ei ceva mândrie, deși numai Dumnezeu știe cum reușește să se agațe de ea; iar dacă se hotărăște să-l lase să se întoarcă, condițiile vor fi clare.

„Doar n-ai să mă consideri o escală”, zice ea. „S-a terminat cu așa ceva.”

Pentru că exact asta ar face: s-ar muta înapoi, ea i-ar pune farfuria în față, l-ar hrăni, l-ar ajuta să-și revină, să-și recapete forțele, după care el și-ar lua iar tălpășița, ar porni-o iar cu corabia lui să străbată șapte mări și șapte țări, în căutarea Sfântului Graal, a Elenei din Troia, a Zeniei, uitându-se prin ocean să-i zărească steagul de pirat fluturând pe catarg. Roz vede toate astea în ochii lui pierduți în zare, nicicum îndreptați spre ea. Chiar dacă s-ar mai întoarce în dormitorul ei, în cearșafurile ei zmeurii, în trupul ei, ea tot n-ar mai exista, nici deasupra, nici dedesubtul lui, nici alături de el. Zenia i-a răpit ceva, singurul lucru pe care nu îl dăduse el nimănui, niciunei femei, nici măcar lui Roz. Să-i zicem suflet. I-l șterpelise din buzunarul

de la piept când nu era atent, simplu, cât ai zice pește, i-l cercetase apoi, își înfipsese dinții în el să vadă dacă nu e fals, se strâmbase batjocoritor văzându-l atât de mic, după care îl aruncase, pentru că e genul de femeie care vrea ceea ce n-are, obține ce vrea, apoi disprețuiește ce a primit.

Care i-o fi taina? Cum o fi făcând? De unde îi vine puterea asta incontestabilă asupra bărbaților? Cum pune laba pe ei, cum le pune piedică și îi dă peste cap, după care le ia mințile? Trebuie să fie ceva foarte simplu, ridicol de simplu. Le spune că sunt unici, după care le demonstrează că nu-i așa. Își desfășoară pelerina cu buzunărașe secrete și le arată cum se face scamatoria, demonstrându-le că, de fapt, nu e vorba decât de-o șmecherie. Numai că ei deja refuză să vadă; își imaginează că Izvorul Tinereții există, chiar dacă ea golește sticla și o umple apoi de la robinet chiar în fața ochilor lor. Pur și simplu, vor să creadă.

„N-o să meargă”, îi spune Roz lui Mitch.

Nu e răzbunătoare. Țsta-i adevărul.

În mod sigur, își dă și el seama de asta, pentru că nu protestează. Se strânge și mai mult în hainele lui mototolite; i se scurtează gâtul, ca și cum l-ar apăsa o greutate inextorabilă pe cap. „Bănuiesc că nu”, zice.

„Nu ți-ai păstrat apartamentul?” îl întreabă Roz. „Nu locuiești acolo?”

„N-am putut”, zice Mitch.

Vocea lui e încărcată de reproș, ca și cum ar fi o lipsă de delicatețe, o cruzime din partea ei chiar și să sugereze asta. Oare nu-și dă seama cât l-ar dura să mai stea în locul pe care l-a împărțit cândva cu iubita lui fugită, locul care i-ar aminti mereu de despărțirea de ea și unde fusese atât de fericit?

Roz știe. Ea însăși stă într-un astfel de loc. Numai că, bineînțeles, Mitch nu s-a gândit la asta. Cei care suferă nu au timp pentru suferința pe care ei înșiși o pricinuiesc.

Roz îl conduce în hol, îl vede punându-și haina, și asta aproape că o termină, pentru că e și haina ei, fuseseră împreună s-o cumpere, prin urmare trăia și ea înăuntrul ei, a acelei piei de bună calitate, a acelei blăni de oaie, în care se aflase cândva un lup atât de viclean. Dar nu mai e; i-au cam căzut colții. *Bietul mieluşel*, își zice ea în gând și își strânge pumnii, pentru că nu vrea să se mai lase dusă de nas și de data asta.

Mitch pleacă, iese în amurgul înghețat de februarie, pleacă în necunoscut. Roz se uită după el cum se duce spre mașina lui, clătinându-se ușor, deși nici nu s-a atins de băutură. Trotuarele sunt pline de gheață. Sau o fi luat ceva, vreo pastilă, un calmant. Ar fi mai bine să nu conducă, deși nu mai e treaba ei să se îngrijească de asta. Își spune că nu e nevoie să se frământa atât din cauza lui. Poate să stea la un hotel. Doar are ceva bani.

Lasă trandafirii pe bufet, așa înfășurați în hârtie. N-au decât să se ofilească! O să-i găsească Dolores mâine, o să bombăne în gând că Roz e neglijentă — oamenii bogați nu-și dau seama de prețul lucrurilor — și-o să-i arunce. Își mai toarnă un whisky, își mai aprinde o țigară, apoi ia vechiul album de fotografii — acele instantanee fără număr pe care le făcuse în timpul petrecerilor din grădina din spate, la terminarea facultății, în vacanțe, în zăpadă, iarna, pe vapoasă, ca să-și dovedească ei însăși că sunt, într-adevăr, o familie. Se așază în bucătărie și se uită la ele. Poze cu Mitch, în culori fără viață: Mitch și Roz la nunta lor; Mitch și Roz și Larry; Mitch și Roz și Larry și gemenele. Îi cercetează

atent chipul să vadă măcar un semn, o umbră a catastrofei care a căzut pe capul lor. Nu găsește nimic.

Alte femei în locul ei își iau forfecuța de unghii și decupează capetele bărbaților în cauză, lăsându-le doar trupurile. Unele nu le lasă nici măcar pe alea. Dar Roz n-o să facă una ca asta; din cauza copiilor. Nu vrea ca ei să dea de vreo fotografie cu tatăl lor fără cap, nu vrea să-i neliniștească mai mult decât a făcut-o deja. Și, oricum, ar fi inutil, pentru că Mitch va rămâne acolo, în fotografii — un contur, o formă care ocupă un loc, la fel ca în propriul ei pat. Roz nu doarme nici acum la mijloc. Doarme doar pe o jumătate. Nu poate în ruptul capului să se întindă peste tot.

Pe ușa frigiderului, prinse cu magneti în formă de purceluși și pisicuțe zâmbitoare, sunt felicitările de Valentine's Day pe care gemenele i le-au făcut la școală. Fetele se țin tot timpul după ea în ultima vreme. Nu le convine când iese seara. N-au mai așteptat Valentine's Day, i-au adus felicitările imediat, de parcă ar fi fost cine știe ce urgență. Astea sunt singurele pe care are să le primească, probabil, de acum încolo. Ar trebui să se mulțumească cu ele. Ce să mai facă ea cu inimioarele alea strălucitoare, cu buzele incandescente și cu emoțiile, la vârsta ei?

Termină, Roz, își zice. Nu ești bătrână. Nu ți s-a terminat viața. E doar o părere.

Mitch e în oraș. E undeva, prin preajmă. Vine să-i vadă pe copii, iar Roz aranjează să fie plecată atunci, deși i se face pielea de găină când îl simte pe-aproape. Când se întoarce acasă, îi simte mirosul — loțiunea lui după ras englezească, de flori de câmp; oare nu se dă intenționat, ca s-o tulbure? Îl zărește prin restaurante sau la clubul de iahting. Ea începe

să evite locurile astea. Ridică receptorul și el e pe cealaltă linie, vorbind cu vreunul dintre copii. Lumea asta nu-i decât o capcană pentru proști. Ea e proasta.

Avocații lor încep să stea de vorbă. Li se sugerează o separare prin înțelegere, deși Mitch trage de timp; n-o vrea pe Roz — că dacă ar vrea-o, ar fi aici, la ușa ei din nou, sau, măcar, ar mai ruga-o o dată — dar nici nu vrea să se despartă de ea. Sau poate că doar se târguiește, încercând să ridice prețul. Roz scrâșnește din dinți și nu se dă bătută. Asta o s-o cam coste, dar o să merite ca să taie frânghia, legătura, lanțul, orice ar fi lucrul ăsta greu care o trage în jos. Trebuie să știi când să ieși din afacere. În orice caz, ea merge înainte. Mai mult sau mai puțin. Deși s-a descurcat și mai bine altă dată.

Începe să meargă la o psiholoagă, să vadă dacă poate evolua, dacă se poate transforma într-o femeie nouă, căreia să nu-i mai pese. Psiholoaga e o persoană drăguță; Roz o place. Foarfecă amândouă viața ei, de parcă ar fi un puzzle, o șaradă cu soluția la sfârșit. Aranjează și rearanjează pieșele, încercând să le pună într-o formație mai bună. Sunt pline de speranță: dacă Roz reușește să înțeleagă din ce poveste face parte, atunci au să poată depista mișcările greșite pe care le-a făcut, au să poată reface traseul și schimba sfârșitul. Construiesc împreună o intrigă posibilă. Poate că Roz s-a măritat cu Mitch pentru că, deși pe vremea aia credea că era altfel decât tatăl său, simțea că de fapt e la fel. Avea s-o înșele în același fel în care tatăl ei o înșelase pe mama ei, iar ea o să-l tot ierte și-o să-l primească înapoi, exact la fel cum făcuse mama ei. O să-l salveze, iar și iar. Ea avea să joace rolul de sfântă, iar el pe cel de păcătos.

Numai că părinții ei o sfârșiseră împreună, pe când Roz și Mitch nu, așa că unde era greșeala? Zenia era greșeala.

Zenia îi schimbase ei intriga, transformând salvarea în fugă, iar când Mitch voise să fie salvat din nou, Roz n-a mai fost în stare s-o facă. A cui era vina? Pe cine să acuzi? Oare nu-și pierduse Roz prea mult timp măsurând vinovăția? Nu cumva se considera ea însăși vinovată? Ca să fie sinceră, da. Poate că nu l-a eliminat cu totul pe Dumnezeu din povestea asta, și nici ideea că e pedepsită.

Poate că n-a fost vina nimănui, sugerează psiholoaga. Poate că lucrurile astea se întâmplă pur și simplu, așa, ca accidente aviatice.

Dacă Roz îl vrea atât de tare pe Mitch înapoi — și se pare că-l vrea, acum că și-a făcut o imagine mai clară asupra dinamicii relațiilor dintre ei —, poate ar trebui să îi ceară să vină și el la psiholog. Poate că ar trebui să-l ierte, măcar cât să facă asta.

Totul sună rezonabil. Roz se gândește să îi dea un telefon. E aproape pregătită, e gata-gata s-o facă. Dar într-o zi de martie cu burniță, Zenia moare. E omorâtă în Liban, sfârtecă de o bombă; se întoarce într-o cutie de tablă și e îngropată. Roz nu plânge. În schimb, simte o bucurie sălbatică — dacă ar exista un foc, ar țopăi în jurul lui cu o tamburină în mână — dacă ar avea de unde să ia una! După aceea, însă, începe să-i fie frică, pentru că Zenia e răzbunătoare și moartea ei nu va schimba asta. Trebuie să facă ceva.

Mitch nu vine la înmormântare. Roz își întinde gâtul, căutându-l cu privirea, dar nu vede decât niște bărbați necunoscuți. Și, bineînțeles, pe Tony și pe Charis.

Se întreabă dacă Mitch o fi aflat, și dacă da, cum a primit vestea. În mod normal, Roz ar trebui să simtă că Zenia a fost înlăturată din drum, ca o haină de blană mâncată de

molii, ca o creangă căzută în potecă; dar nu-i așa. Zenia moartă reprezintă un obstacol mai mare decât Zenia vie; deși, îi spune ea psiholoagei, nu-și dă seama de ce. Poate fi remușcare, pentru că Zenia, rivala mult urâtă, este moartă așa cum și-a dorit Roz să fie? Posibil. *Nu trebuie să te consideri responsabilă de tot ce se întâmplă*, îi spune psiholoaga.

Cu siguranță, acum Mitch se va schimba, va apărea, va reacționa. Se va trezi, ca dintr-o transă hipnotică. Dar el nu telefonează. Nu dă niciun semn de viață, și sunt în aprilie, în prima, în a doua, în a treia săptămână. Când, în cele din urmă, Roz îl sună pe avocatul lui, să-l întrebe de el, acesta nu știe nimic. Își amintește că parcă i-a spus ceva de o excursie. Unde? Avocatul nu știe.

Mitch însă e în Lacul Ontario. De o bucată bună de vreme. Poliția îi găsește vaporeșul, *Rosalind II*, plutind în derivă, cu pânzele strânse, și în cele din urmă Mitch însuși e aruncat pe țarm, la Scarborough Bluffs. Are și vesta de salvare pe el, dar în perioada asta a anului probabil că hipotermia l-a doborât foarte repede. O fi alunecat, îi spun polițiștii. A alunecat, a căzut în apă și nu s-a mai putut ridica pe puncte. Când a plecat din port, bătea vântul cam tare. Un accident. Dacă voia să se sinucidă, n-ar fi ținut vesta de salvare pe el, nu-i așa?

Ba ar fi ținut-o, ar fi ținut-o, își zice Roz în gând. Asta a făcut-o de dragul copiilor. Nu voia să le lase o asemenea povară. Îi iubea destul cât să facă asta. Știa totul despre temperatura apei, îi explicase și ei de-atâtea ori. Căldura trupului se risipește într-o clipă. Amorțеști și pe urmă mori. Așa a pățit și el. Că a făcut-o cu bună știință, Roz nu

are nicio îndoială, dar nu zice nimic. *A fost un accident*, le spune ea copiilor. Accidentele se mai întâmplă.

Bineînțeles, trebuie să facă curățenie după el. Să pună ordine în lucruri. Să curețe mizeria. La urma urmei, încă e nevasta lui.

Cel mai rău e cu apartamentul, apartamentul în care a stat cu Zenia. El nu mai trecuse pe acolo după plecarea ei, după ce se dusesse în Europa s-o caute. În dulap, mai sunt încă haine de-ale lui — costumele alea impresionante, cămășile lui frumoase, cravatele. Roz împăturește și împachetează, ca de atâtea ori până atunci. Pantofii lui, mai goi ca niciodată. Oriunde o fi el acum, aici nu mai e.

Zenia însă își face simțită prezența și mai puternic. Și-a luat aproape toate lucrurile, dar pe un scaun din dormitor e aruncat un capot chinezesc din mătase roz, cu dragoni brodați. Miroase a Opium. Mirosul e cel care o tulbură cel mai mult pe Roz. Pe patul nefăcut, cearșafurile sunt moto-tolite, în baie, prosoapele sunt murdare. Locul crimei. N-ar fi trebuit să vină ea aici, e un chin. Mai bine o trimitea pe Dolores.

Roz nu se mai duce la psiholoagă. Prea o bate la cap să fie optimistă, să creadă că lucrurile se pot îndrepta, ceea ce pentru ea nu-i decât o povară în plus acum. După cele întâmplate, să mai fie și încrezătoare? Nu, mersi. *Așadar, Doamne, își zice, mi-ai făcut-o! Ești mulțumit? Ce mai ai în mâneacă? Vreun război, vreun genocid, vreo ciumă, ceva?* Știe că n-ar trebui să zică asta nici măcar în gând. Își provoacă destinul. Dar o ajută să suporte trecerea timpului. Lucrul ăsta i se pare cel mai greu. Amână două tranzacții imobiliare; nu e în stare să ia decizii importante acum. Revista

poate să meargă și fără ea, până se hotărăște să o vândă, ceea ce n-ar trebui să fie prea greu, pentru că de când Zenia a făcut schimbările alea, aduce un profit frumușel. Și dacă nu poate s-o vândă, o s-o desființeze. Nu mai are puterea să continue o publicație care propovăduiește tocmai ceea ce ea a eșuat într-un mod atât de dezastruos să facă. Nu e superfemeie, și *eșecul* e cuvântul-cheie. A obținut succesul în multe, dar nu și în lucrul cel mai important. N-a fost în stare să-și susțină bărbatul. Căci dacă Mitch s-a înecat — dacă n-a mai avut pentru ce să trăiască — a cui a fost vina? Sigur, a Zeniei, dar și a ei. Trebuia să-și fi amintit de propriul lui tată, care o luase pe același drum întunecat. Trebuia să îl primească înapoi.

Ziua mai e cum mai e, dar noaptea... Nu se poate spăla pe dinți în baia aia superbă, cu două chiuvete, fără să-l simtă pe Mitch alături, nu poate face un duș fără să se uite după urmele lui de pași pe podea. Nu poate să se culce în mijlocul patului ei zmeuriu, pentru că, mai mult ca oricând, mai mult ca atunci când trăia dar era plecat în altă parte, îl simte acolo. Dar el nu-i acolo. A dispărut. Mitch e o persoană dispărută. A plecat undeva unde ea nu are cum să-l mai ajungă.

Nu poate nicicum adormi în patul ei zmeuriu. Se culcă, apoi se scoală, își pune halatul și coboară în bucătărie, unde scotocește prin frigider, sau o ia tiptil pe hol, să asculte respirațiile copiilor. E îngrijorată pentru ei, mai mult ca nicio dată, iar ei sunt îngrijorați pentru ea. Cu toată strădania ei de a-i liniști, de a-i asigura că ea e bine și că totul o să fie în regulă, starea ei îi înspăimântă. Își dă seama foarte bine. Probabil că din cauza glasului ei fără inflexiuni, a feței lipsite

de fard și de mască. Târăște o pătură după ea prin toată casa, în caz că somnul ar decide să o cuprindă. Uneori, adoarme pe jos, în salon, cu televizorul aprins, să-i țină to-vărășie. Alteori bea, sperând să se relaxeze, să uite de toate. Și sunt momente când merge.

Dolores o părăsește. Zice că a găsit altă slujbă, cu contribuție pentru pensie, dar Roz nu o crede. Pleacă din cauza nenorocului; Dolores se teme să nu se contamineze și ea. Roz o va înlocui, va găsi pe altcineva; dar asta mai târziu, când va fi în stare să gândească. După ce va dormi și ea puțin.

Se duce la doctor, același generalist pe care îl consultă când se îmbolnăvesc copiii, și îi cere niște somnifere. Doar ca să depășească momentul, îi spune ea. Doctorul o înțelege, îi prescrie pastilele. La început le folosește cu măsură, dar apoi nu-și prea mai fac efectul și ia mai multe. Într-o seară, ia un pumn de pastile și bea trei pahare de whisky; nu că și-ar dori să moară, nu vrea asta, dar o calcă pe nervi că nu poate să doarmă. Se prăbușește pe dușumeaua din bucătărie.

O găsește Larry, când se întoarce de la un prieten. Cheamă salvarea. S-a maturizat; s-a maturizat mai mult decât e cazul. Se simte responsabil.

Roz își revine, și se trezește plimbată de colo-colo, susținută de două asistente solide. Unde se află? La spital. Câtă slăbiciune, ce jenant; nu avusese intenția să ajungă aici. „Vreau să merg acasă”, zice ea. „Trebuie să mă odihnesc.”

„O să-și revină”, zice asistenta din stânga ei.

„Ai să te faci bine, dragă”, zice cealaltă.

Nu i s-a mai spus *dragă* de foarte multă vreme. Simte o undă de umilință, dar dispare repede.

Roz iese bâjbâind din ceață. Își simte oasele craniului, subțiri ca pielea; înăuntru, creierul i s-a umflat precum aluatul. Trupul îi e întunecat și vast ca cerul, nervii îi pocnesc strălucitori, niște steluțe cu coadă, vâlvorind ca algele. Ar putea să plutească, să se scufunde. L-ar întâlni pe Mitch.

O vede apoi pe Charis alături, lângă pat, ținând-o de mâna stângă. „Nu încă”, îi spune ea. „Întoarce-te de unde ai venit, n-a sosit momentul. Mai ai câte ceva de făcut pe-aici.”

În mod normal, când se simte ea însăși, Roz o consideră pe Charis o găgăuță înduioșătoare — de ce să nu spunem lucrurilor pe nume, doar nu e vreo erudită — și nu-i ia în seamă elucubrațiile metafizice. Acum însă Charis își pune cealaltă mână pe talpa ei și Roz simte tristețea copleșitoare străbătând-o ca o undă, traversându-i trupul, mergând de-a lungul brațului și în palmă, trecând în mâna lui Charis și apoi ieșind afară. Apoi se simte trasă, de parcă prietena ei s-ar afla departe, pe țărm, și ține în mână ceva, o funie; o scoate pe Roz din apă, din apa lacului, în care era gata-gata să se înece. Percepe și semne de viață: o plajă, soarele, niște siluete mici. Sunt copiii ei care îi fac semne, o strigă, deși ea nu-i aude. Se concentrează asupra respirației, asupra aerului pe care îl împinge în plămâni. E destul de puternică, o să reușească.

„Da”, zice Charis. „Ai să reușești.”

Tony s-a mutat acasă la Roz, ca să stea cu copiii. Când Roz iese din spital, vine și Charis, numai pentru o vreme; până când Roz se pune pe picioare.

„Nu e nevoie”, protestează Roz.

„Cineva trebuie să aibă grijă de tine”, zice Tony scurt.
„Ai altă soluție?”

A telefonat deja la Roz la birou și le-a spus că are bronșită; și laringită, de-aia nu poate vorbi la telefon. I se trimit flori, pe care Charis le aranjează în vase dar uită să le pună apă. Se duce la un magazin bio, de unde îi cumpără tot felul de capsule și de extracte, pe care i le dă să le mănânce sau o fricționează cu ele; la micul dejun îi prepară niște semințe necunoscute care trebuie fierte mult. Lui Roz îi e dor de ciocolată, iar Tony îi strecoară câteva bucățele pe furiș.
„Ăsta-i un semn bun”, zice ea.

Charis a adus-o și pe August cu ea și toate trei fetele se joacă cu păpușile Barbie în camera gemenelor, jocuri violente în care Barbie pornește într-o incursiune ostilă și cucerește lumea și dă ordine tuturor, și alte jocuri în care își găsește un sfârșit cumplit. Sau se îmbracă toate în furouri vechi de-ale lui Roz și se furișează prin casă, ca trei prințese într-o expediție. Lui Roz îi place să audă din nou vocile zgomotoase, certurile; gemenele au fost mult prea liniștite în ultima vreme.

Tony face ceaiuri peste ceaiuri, iar pentru cină, preparate din pește după rețete de altădată, cu brânză și cartofi prăjiți pe deasupra, despre care Roz credea că nici nu mai există pe lume, iar Charis îi masează picioarele cu esență de mentă și cu ulei de trandafiri. Îi spune lui Roz că sufletul ei pătimăș are legături cu Peru. Toate lucrurile care i s-au întâmplat, care par să fie niște tragedii, nu sunt decât vieți anterioare care ies la suprafață. Roz trebuie să învețe din ele, pentru că aceasta-i menirea reîntoarcerii noastre pe pământ, să învățăm. „Nu încetezi să fii cine ești, în existența viitoare”, îi spune, „dar se mai adaugă câte ceva.” Roz își

mușcă limba, pentru că începe să fie din nou ea însăși și crede că toate astea sunt un rahat, dar nici vorbă să-și rostească gândul cu glas tare, pentru că prietena ei e bine intenționată și îi pregătește băi cu scorțișoară și cu tot felul de frunzulițe, de parcă ar vrea s-o împăneze, ca pe-o friptură.

„Mă răsfățați”, le spune Roz.

Acum, că se simte mai bine, e stânjenită de toată agitația din jurul ei. De obicei, ea e cea care bibilește, îngrijește și răsfăță. Nu e obișnuită să primească.

„Ai avut o călătorie dificilă”, zice Charis, cu glasul ei blând. „Ai pierdut foarte multă energie. Acum poți să te relaxezi.”

„Nu-i chiar așa ușor”, zice Roz.

„Știu”, zice Charis. „Dar ție nu ți-au plăcut niciodată lucrurile ușoare.”

Prin *niciodată* înțelege în *ultimele patru mii de ani*. Cam asta-i vârsta pe care și-o simte Roz.

49

Roz se trezește așezată pe podea în pivniță, sub lumina becului fără abajur de deasupra, cu o farfurie goală alături și cu o carte pentru copii deschisă pe genunchi. Își tot răsucesște verigheta care, cândva, stătea mărturie că e măritată, verigheta care o trage în jos. O sucește pe deget de parcă ar deșuruba-o, sau de parcă s-ar aștepta să apară vreun duh sau ceva de genul ăsta care să rezolve totul pentru ea; să-l strecoare din nou pe Mitch viu în patul ei și ea să-l găsească acolo când s-o duce sus, proaspăt spălat și parfumat și viclean, cu douăzeci de ani mai tânăr, plin de minciuni

afectuoase, minciuni pe care ea le ghicește, minciuni pe care ea le acceptă. Încă o șansă. Acum că știe ce să facă, s-ar descurca mai bine de data asta. *Spune-mi, Doamne, de ce nu facem și noi niște repetiții?*

De când o fi stând aici, smiorcăindu-se în lumina asta slabă? Trebuie să se ducă sus, să dea piept cu realitatea, oricare ar fi ea. Trebuie să se-adune.

Începe prin a se pipăi prin buzunarul halatului, unde-și ținea mereu câte-o batistă de hârtie, înainte să-i interzică gemenele să le mai folosească. Negăsind niciuna, se șterge la ochi cu mâneca ei portocalie, pe care lasă o dâră neagră de la rimel, apoi își suflă nasul pe cealaltă mânecă. Ei, și cine s-o vadă, în afară de Dumnezeu? După cum spuneau măicuțele, El preferă batistele din bumbac. *Doamne, dacă n-ai fi vrut să ne ștergem nasurile pe mâneci, nu ne-ai mai fi dat mâneci.* Saunasuri. Sau lacrimi, într-o oarecare măsură. Sau memorie, sau durere.

Pune cărțile copiilor înapoi în raft. Ar trebui să le doneze pe toate vreunei societăți de binefacere, sau să le împrumute, să se mai bucure și alți copii de ele, până i s-or naște nepoții. Care nepoți? *Dă-i înainte cu visul, Roz.* Gemenele sunt prea mici, iar când vor crește, se vor face probabil piloți de curse sau se vor duce să trăiască cu gorilele — ceva temerar și neprolific; în ceea ce-l privește pe Larry, el nu se grăbește absolut deloc, iar dacă surogatele alea de femei cu care s-a afișat până acum sunt modelele a ceea ce are să-i ofere viitorul în sectorul nurori, atunci mai bine se lasă păgubașă.

Viața ar fi mult mai ușoară dacă s-ar mai face căsătorii aranjate. S-ar duce la piața de mirese, ar plăti cu bani gheață, s-ar tocmi cu vreun broker de încredere și i-ar lua

lui Larry o nevastă drăguță; deșteaptă, dar nu porunci-toare, dulce, dar fără să se lase călcată în picioare, cu șoldurile late și cu spatele puternic. Oare dacă mariajul ei ar fi fost aranjat, lucrurile s-ar fi putut termina mai rău de-atât? E cinstit să lași fetele fără experiență să se aventureze prin jungla sălbatică și să se descurce singure? Fete osoase și cu picioare destul de mari. Ceea ce le-ar ajuta ar fi o femeie înțeleaptă, o vrăjitoare bătrână și noduroasă care să-și facă apariția de după un copac și să le sfătuiască, să spună *Nu, nu ăsta*, să spună *Nu te lua după frumusețe*, nici în cazul bărbaților, nici în al femeilor, care să vadă până în sufletul oamenilor. Cine poate ști ce rău sălășluiește în inima bărbaților? Numai o femeie mai în vârstă știe. Dar cât trebuie să îmbătrânești până ajungi la o asemenea înțelepciune? Roz încă o mai așteaptă să încolțească în ea, să-i acopere tot trupul, ca petele de bătrânețe; dar încă n-a făcut-o.

Se ridică de jos și se scutură de praf pe fund— mare greșeală, pentru că e murdară pe mâini de la cărți, după cum observă prea târziu când se uită la ele, după ce a dat de un peștișor de argint strivit și lipit de fundul acoperit cu velur, și Dumnezeu știe câți or fi mișunat pe ea cât și-a depănat amintirile. *A-ți depăna amintirile*, o expresie de-a mamei sale, atât de veche, cu rădăcinile atât de adânc înfipite în negura timpului, încât, deși toată lumea știe ce înseamnă, nimeni nu știe de unde vine. De ce se consideră că depănatul are ceva leneș în el? Cititul și gânditul erau, pentru mama ei, tot depănare. *Rosalind, nu-ți mai depăna amintirile-acolo! Treci și freacă dușumeaua!*

Lui Roz i-au amorțit picioarele. La fiecare pas simte înțepături. Se îndreaptă spre scările pivniței, strâmbându-se

de durere. Când ajunge în bucătărie, o să deschidă frigiderul, să vadă dacă nu-i acolo ceva care să o atragă. Ca de obicei, n-a prea mâncat ca lumea la cină. N-are pe nimeni care să-i gătească, pe nimeni căruia să-i gătească — nu că ar fi gătit vreodată. Pe nimeni pentru care să facă vreo comandă. Mâncarea ar trebui împărțită. Mâncatul de unul singur e ca băutul de unul singur — un fel de a rotunji muchiile ascuțite, de a umple golurile. Golul; spațiul acela gol, cu conturul unui bărbat, lăsat de Mitch.

Dar nu va găsi nimic în frigider care să-i placă; sau va găsi, mai degrabă, câteva chestii, dar n-o să se coboare până-ntr-atât încât să ia cu lingura din borcanul cu topping de ciocolată cu rom pentru înghețată, așa cum a mai făcut, sau să desfacă conserva de *paté de foie gras* pe care o păstrează pentru Dumnezeu știe ce ocazie nemaipomenită, împreună cu sticla de șampanie ascunsă în fundul frigiderului. Mai are și niște zarzavaturi pe-acolo — rădăcinoase cumpărate într-un moment de virtute nutrițională, dar acum n-are chef de ele. Le prevede deja soarta: au să zacă în compartimentul pentru legume până or să devină un soi de terci gălbui și portocaliu, după care o să cumpere altele.

Poate că ar trebui s-o sune pe Charis sau pe Tony, sau pe amândouă, să le invite pe la ea; să comande apoi niște aripiore de pui cu sos picant de la restaurantul indian de pe Carlton, sau niște bulete de crevete cu fasole și usturoi și niște *won ton* de la localul ei preferat cu mâncare chinezească de pe Spadina; sau să le comande pe toate, pentru un ospăț multicultural și păcătos. Dar Charis o fi deja înapoi pe Insulă, și s-a întunecat; nu vrea s-o știe singură noaptea pe străzi, se poate întâlni cu cine știe ce borfași, iar ea e o țintă atât de clară — o femeie între două vârste, cu

părul lung, umblând înfofolită în nenumărate straturi de materiale imprimate și izbindu-se de tot ce-i stă în cale, ar putea la fel de bine să-și prindă pe haină un anunț *Furați-mi geanta* — iar Roz nu poate s-o convingă aproape niciodată să ia taxiul, chiar dacă se oferă să i-l plătească ea, pentru că Charis îi dă înainte cu veșnica risipă de benzină. O să ia autobuzul; sau, mai rău, o să vină pe jos prin sălbăticia aia de pe Rosedale, pe lângă șirul de conace georgiene contrafăcute, și-o să fie săltată de poliție pentru vagabondaj.

Cât despre Tony, ea e, cu siguranță, în fortăreața ei cu turnulețe și îi gătește cina lui West — cine știe ce mâncare cu tăiței, din *Bucuria de a găti*, ediția 1967. Ciudat cum din toate trei numai Tony mai are bărbat. Roz nu prea înțelege cum de s-a întâmplat așa: micuța Tony, cu ochișorii ei de pui de păsăruică, cu zâmbetul ăla acru, cu sex-appealul unui extingtor și cam de aceeași mărime. Dar iubirea vine în forme nebănuite, după cum a avut Roz prilejul să constate. Și poate că West rămăsese din tinerețe cu o spaimă atât de mare din cauza Zeniei, încât nu mai îndrăznise să-și ridice privirile spre altă femeie.

Roz se gândește cu jind la tabloul cinei din casa lui Tony, apoi își zice că nu e nicidecum invidioasă, pentru că prăjina aia de West cu mințile rătăcite și cu maxilarul proeminent nu e tocmai idealul ei de bărbat cu care să stea la masă. Îi pare bine că Tony are pe cineva, pentru că Tony e prietena ei și prietenelor nu le vrei decât binele. După părerea feministelor, cele de demult, îmbrăcate în salopete, singurii bărbați buni sunt cei morți; sau mai bine lipsă; și totuși, Roz continuă să le dorească prietenelor ei să se bucure de ei, de bărbații aceia despre care se spune că-ți aduc numai neazuri. *Am cunoscut un tip*, îi spune o prietenă, și

Roz scoate un strigăt de reală încântare. Poate pentru că e foarte greu să găsești un bărbat bun, așa că e o adevărată ocazie când afli că cineva chiar a avut norocul ăsta. Dar e dificil, aproape imposibil, pentru că nimeni nu mai știe ce e ăla „un bărbat bun”. Nici măcar ei înșiși nu știu.

Sau asta se întâmplă din cauză că atâția bărbați buni au fost devorați de canibale ca Zenia. Majoritatea femeilor nu sunt de acord cu acest canibalism; nu atât din cauza activității în sine, sau a promiscuității pe care o implică, ci din cauza lăcomiei. Femeile nu vor ca toți bărbații să fie devorați; vor să le mai rămână și lor ceva de mâncat.

Ăsta este un punct de vedere cinic, bun pentru Tony, dar nu și pentru Roz. Ea trebuie să-și mai păstreze o brumă de optimism, pentru că are nevoie de el; e o vitamină sufletească, o face să meargă înainte. „Femeia Viitorului va fi curând printre noi”, ziceau feministe. Dar când, și de ce nu vine odată?

Între timp, Zeniile prezentului umblă nestingherite peste tot, făcându-și meseria, golind buzunarele bărbaților, satisfăcând fanteziile masculine. Fanteziile masculine, fanteziile masculine — oare chiar totul e pus în mișcare de fanteziile masculine? Sus pe un pedestal, sau jos în genunchi, tot fantezie masculină se numește: asta înseamnă fie că ești destul de puternică să iei ce-ți oferă ei, fie că ești prea slabă să te împotrivești. Chiar și pretenția că nu te supui fanteziilor masculine e tot o fantezie masculină: să te prefaci că nu te vede nimeni, să te prefaci că ai o viață a ta, că te poți spăla pe picioare și te poți pieptăna fără să-ți dai seama că există întotdeauna un privitor care se uită la tine prin gaura cheii, trage cu ochiul prin gaura cheii în mintea ta, dacă nu în altă parte. Ești o femeie înăuntrul

căreia un bărbat privește o femeie. Ești propriul tău voa-
ior. Zeniile din lumea asta au studiat situația și au tras
spuza pe turta lor; nu s-au lăsat modelate după fante-
ziile masculine, ci au făcut-o ele însele, după propriile lor
reguli. S-au furișat în visuri; chiar și în visurile femeilor,
pentru că așa cum ele sunt fantezii de-ale bărbaților, sunt
la fel de bine și de-ale femeilor. Dar altfel de fantezii, bi-
neînțelese.

Uneori, Roz se dezumflă. Propria-i valoare îi face una ca asta,
presiunea pe care o simte ca să fie drăguță, să se comporte
etic, corect; poartă aura strălucitoare a bunei-cuviințe, a
bunăvoinței, a *ni-ni-ni* și *ni-ni-na*-ului aceuia mămos de
cloșcă. Propriile-i intenții bune îi fac bucata. Dacă-i așa de
grozavă, de ce naiba nu se distrează și ea un pic? Uneori îi
vine să-și azvârle mantia aceea de zână bună, să nu mai
calce în vârful picioarelor printre scrupule, să-și dea dru-
mul, nu la modul mărunț, ca acum — câte-o înjurătură în
gând, câte-o exprimare nesocotită — ci așa, fără limite. Să
facă un păcat măreț, imens, total.

Pe vremuri, un asemenea păcat l-ar fi constituit sexul la
întâmplare; dar acum sexul clasic, banal, nu mai șochează
pe nimeni, nu e decât o formă de terapie sufletească sau de
gimnastică suedeză; ar trebui să se apuce de ciudățeniile
violente. Sau de altceva, ceva viclean și vechi și complicat
și meschin. Seducție urmată de otrăvire lentă. Urzeală. Tră-
dare. Tragere pe sfoară și minciună.

Ca să facă una ca asta, ar avea nevoie de alt trup,
se-nțelege, pentru că ăsta pe care îl are acum e prea greoi,
mototol de cinstit, iar felul de rău din mintea ei are nevoie

de grație. Ca să fie cu adevărat întruchiparea răului, ar trebui să fie mai subțire.

*Oglindă, oglinjoară,
Cine-i cea mai a dracu' din țară?*

*Mai dă jos vreo câteva kilograme, scumpete, și poate atunci
fac și eu ceva pentru tine.*

Sau poate ar face mai bine să aleagă bunătatea supraomenească. Cămăși din păr de cal, stigmat, grijă față de săraci, un fel de Maica Tereza supradimensionată. Sfânta Roz — nu sună rău, deși Sfânta Rosalind ar avea mai multă clasă. Câțiva spini, un mădular, două puse pe-o tavă, ca să se vadă că a fost martirizată: un ochi, o mână, o țâță — țâțele erau preferate, vechii romani se pare că aveau o manie să le taie sânii femeilor, de parc-ar fi fost un fel de chirurgi plastici. Se imaginează într-un halou, cu mâna delicat pusă pe piept, deasupra inimii, și cu glugă — nemai-pomenită pentru bărbiile duble —, cu ochii dați peste cap în extaz. Pe ea, extremele o atrag. Binele extrem, răul extrem: calitățile care ți se cer sunt cam aceleași.

Indiferent cum, ar vrea să fie altcineva. Dar nu oricine. Uneori — măcar pentru o zi, pentru o oră, sau dacă nu se poate mai mult, fie și pentru cinci minute — i-ar plăcea să fie Zenia.

Își târăște picioarele amorțite pe scara din pivniță, urcând treptele greoi, ținându-se de balustradă, întrebându-se dacă așa e la nouăzeci de ani, dacă i-o apuca. Ajunge, în sfârșit, sus, deschide ușa. În față îi apare bucătăria albă, la

fel cum a lăsat-o Mitch. I se pare c-a fost multă vreme plecată. C-a rătăcit prin jungla întunecată, cu trunchiuri strâmbe de copaci, c-a fost sub o vrajă.

Gemenele stau pe taburetele lor înalte și sunt îmbrăcate în pantaloni scurți cu dresuri pe dedesubt; au câte o gaură la modă în genunchi și beau smoothie de căpșune din pahare înalte. Au făcut mustăcioare roz. Lângă chiuvetă se topește încet bidonașul cu iaurt înghețat.

— Vai, mami, arăți ca după un accident de mașină! exclamă Paula. Ce-i chestia aia mizerabilă de pe fața ta?

— E doar fața mea, zice Roz. Mi se cojește pielea și-atât. Erin sare de pe taburet și se repede spre ea.

— Stai jos, iubito, o imită ea pe Roz când le bibilește. Ai febră? Ia să-ți pun mâna pe frunte.

O iau amândouă pe sus și-o așază pe un scaun. Udă un prosop și o șterg pe față.

— Vai, ce murdărică ești!

Își dau foarte bine seama că a plâns, dar nu zic, bineînțeles, nimic. Apoi încearcă s-o facă să bea din paharele lor, râzând și chicotind, pentru că li se pare nostim s-o vadă pe mama lor în chip de bebeluș mare, dădăcit de ele. Ehei, gândește Roz, o să vedeți voi, o să vedeți când o să-mi pierd mințile și-or începe să-mi curgă balele, și-atunci o s-o faceți pe bune. N-o să vă mai distrați așa.

Dar ce povară trebuie să fie pentru ele suferința ei. De ce să nu-și ia înfățișarea aia de clovni ca să-și ascundă disperarea? Doar au învățat șmecheria asta de la ea. Și merge.

Tony cântă la pian, dar nu se aude niciun sunet. Picioarele nu îi ating pedalele, degetele nu i se răsfiră pe clape, dar ea continuă să cânte, pentru că, dacă se oprește, se va întâmpla un lucru cumplit. În încăpere plutește un miros uscat de ars — mirosul florilor de pe draperiile de creton. Niște trandafiri mari și roz, care își închid și deschid petalele, care acum pâlpâie ca niște flăcări; deja se întind pe tapet. Nu sunt florile de pe draperiile ei, au ajuns aici din altă parte, dintr-un loc de care Tony nu-și amintește.

Deodată, în camera întunecoasă intră mama ei; i se aud tocurile pantofilor pe dușumea, poartă pălăria maro cu voaleta cu bobite. Se așază pe băncuța din fața pianului, lângă Tony; chipul ei are o strălucire întunecată și trăsăturile i se estompează. Mâna ei de piele, răcoroasă ca ceața, trece peste obrazul lui Tony, iar Tony se întoarce și o îmbrățișează sălbatic, o strânge cu putere, pentru că știe ce se va întâmpla curând; dar mama scoate din sân un ou — un ou care miroase a alge. Dacă Tony poate să ia oul ăsta fără să-l spargă, văpaia din casă o să se potolească, viitorul o să poată fi evitat. Dar mama ridică oul deasupra capului, necăjind-o, iar Tony nu e destul de înaltă ca să-l ajungă. „Biata

de tine, biata de tine", zice mama ei; sau spune *biata geamănă*? Glasul ei e ca un gângurit de porumbel, liniștitor, inexorabil și cumplit de trist.

Undeva, deși nu le vede, florile au crescut ca nebunele și casa e-n flăcări. Dacă Tony nu le stinge, o să ardă tot. Flăcările nevăzute scot un soi de fâșâit, ca niște pene zburlete. Într-un colț, stă un bărbat înalt. E West, dar de ce e îmbrăcat în hainele alea ciudate, de ce are părul negru, de ce poartă pălărie? Lângă el, pe podea, se află un geamantan. El îl ia și îl deschide: e plin de creioane ascuțite. *Cinșev*, zice el trist; cu toate că, de fapt, vrea să spună *Rămas-bun*, pentru că Zenia e acolo, la ușă, înfășurată într-un șal de mătase cu franjuri lungi. Pe gât are o creștătură rozaliu-cenușie, ca o tăietură în beregată; dar în timp ce se uită, Tony observă că spintecătura aceea se deschide și se închide umedă, și își dă seama că Zenia are branhii.

Dar West pleacă, o cuprinde pe Zenia cu brațul. S-a întors cu spatele. Afară îi așteaptă taxiul, ca să-i ducă la colina aceea plină de zăpadă.

Tony trebuie să-i oprească. Întinde brațul din nou, și mama ei îi pune oul în mână, dar e prea fierbinte, din cauza focului, și Tony îl scapă. Oul se rostogolește pe un ziar și se sparge, iar din el țâșnește timpul, ud și roșu-închis. Din spatele casei se aud focuri de armă, tropot de cizme și strigăte într-o limbă străină. Unde e tatăl ei? Se uită frenetic în jur după el, dar nu-l vede nicăieri, iar soldații au și sosit s-o ia pe mama.

Charis stă întinsă pe patul ei alb acoperit cu viță-de-vie; își ține brațele pe lângă trup, palmele desfăcute, ochii închiși. Îndărătul pleoapelor e perfect conștientă. Își simte corpul

astral înălțându-se din ea, rămânând suspendat deasupra, ca o mască ridicată de pe un chip. Și el e îmbrăcat într-o cămașă de noapte albă din bumbac. Cât de precară e locuirea aceasta în propriile noastre trupuri, își zice Charis. Se strecoară în corpul ei de lumină, străveziu ca gelatina, zboară pe fereastră, apoi pornește plutind pe deasupra portului. Dedesubt se vede feribotul; coboară în picaj și-o ia pe urma lui. În jur aude bătaii de aripi. Se uită, așteptându-se la pescăruși, dar rămâne uimită când vede un stol de pui zburând prin aer.

Ajunge pe celălalt mal și plutește înainte, peste oraș. În față îi apare o fereastră mare — fereastra unui hotel. Se izbește de geam și pentru o clipă brațele i se zbat ca aripile unui fluture de noapte. Atunci, fereastra se topește precum gheața și Charis trece prin ea.

Înăuntru e Zenia, stă pe un scaun, îmbrăcată într-o cămașă albă de noapte exact ca a ei; își piaptăna părul ca un nor în fața oglinzii. Șuvițele i se răsucesc ca niște flăcări, ca ramurile unui chiparos revărsate spre țăriile cerului, pocnind de atâta electricitate statică; vârfurile îi scânteiază albastrui; Zenia o vede și îi face semn, iar Charis se apropie mai mult, tot mai mult, până se vede alături de ea în oglindă. Apoi contururile Zeniei se dizolvă ca niște acvarele în ploaie și Charis se contopește cu ea. Și-o trage pe ea ca pe-o mânășă, alunecă în trupul acela ca într-o rochie mulată, începe să privească prin ochii ei. Și se vede pe sine, pe sine însăși în oglindă, pe sine însăși mult mai puternică. Cămașa de noapte îi flutură ușor într-o boare nevăzută. Dincolo de chip, se zăresc oasele, din ce în ce mai întunecate în oglindă, ca o radiografie; acum vede prin lucruri, acum se poate transforma în energie, poate trece prin corpuri

solide. Poate că a murit. Îi e greu să-și amintească dacă-i așa sau nu. Poate că asta e renașterea ei. Își răsfiră degetele de la noua ei mână, întrebându-se ce-or să facă ele.

Plutește până la fereastră și se uită afară. Dedesubt, printre luminile arzătoare și printre miile de vieți, mocnește ceva; mirosul acela înecăcios pătrunde în încăpere. Până la urmă, totul arde, până și pietrele pot arde. Îndărătul ei, în cameră, se cascadează în extraterestru, în care atomii sunt suflați precum cenușa, sunt purtați de vânturi interstelare neostoite — sufletele surghiunite, care ispășesc...

Bate cineva la ușă. Se duce să deschidă, pentru că trebuie să fie camerista cu prosoapele. Dar nu e ea, e Billy, într-o pijama cu dungi, cu trupul îmbătrânit, buhăit, cu fața numai carne vie. Dacă Billy ar atinge-o, s-ar rupe în fâșii, ca o grămadă de piele putredă. Asta vede ea prin ochii aceia noi, străini. Își freacă fața, trage de ea, încercând să scape de ochii ăia, de ochii ăia întunecați pe care nu-i mai vrea. Dar ochii Zeniei nu se desprind, sunt lipiți de ai ei ca solzii de pește. Întunecă totul, ca sticla afumată.

Roz merge prin pădure, trece printre trunchiurile căzute, printre tufișurile cu mărăcini, îmbrăcată într-o rochie marinărească prea mare pentru ea. Știe că rochia asta nu e a ei — n-a avut niciodată o astfel de rochie. Picioarele goale îi sunt reci; o înjunghie dureros, pentru că pământul e acoperit de zăpadă. În față șerpuiește un șir de urme: una roșie, una albă, una roșie. Într-o parte, un pâlcc de arbori. Au trecut mulți oameni pe aici; și-au abandonat lucrurile pe care le cărau — o lampă, o carte, un ceas, un geamantan deschis, un picior încălțat cu un pantof, un pantof cu o catară de diamant. Bancnote sunt spulberate de vânt de

colo-colo, ca niște ambalaje de bomboane aruncate pe jos. Urmele de pași duc spre pâlcul de arbori, dar niciuna nu se întoarce. Știe că nu trebuie să se ia după ele; e ceva acolo, ceva înspăimântător, iar ea nu vrea să vadă.

Și totuși, se simte în siguranță, pentru că iată grădina ei, cu nemțisorii înnegriți de mană, zăcând stingheri în zăpadă. Mai sunt și niște crizanteme albe, însă nu cresc din pământ, ci din niște vase cilindrice mari din argint, pe care nu le-a mai văzut până acum. Oricum, asta este casa ei. Fereastră din spate e țândări, ușa scârțâie în vânt, dar ea intră totuși, pășește în bucătăria albă, unde totul este nemișcat, pe lângă masa cu trei scaune. Praful acoperă totul. Va trebui să-l șteargă ea, pentru că mama ei nu mai e aici.

Urcă pe scara din spate; picioarele încep să i se dezghețe și simte în ele o mie de ace. Holul de sus e gol, cufundat în liniște; nu se aude nicio muzică. Unde-or fi copiii ei? Probabil au crescut sau au plecat; cu siguranță locuiesc acum în altă parte. Dar cum e posibil, cum să aibă ea copii mari? E prea tânără, e prea mică. S-a întâmplat ceva cu timpul.

Apoi aude zgomotul dușului. E Mitch, fără îndoială, și-o năpădește bucuria, pentru că îl știa plecat de-atâta vreme. Vrea să intre, să-i ureze bun venit. Aburul năvălește în valuri prin ușa deschisă a dormitorului.

Dar nu poate să intre, pentru că îi taie drumul un bărbat în palton. Din gură și din nări îi țâșnește o lumină portocalie. Își deschide haina și îi arată inima sfântă, portocalie și ea, ca un dovleac de Halloween cu o lumânare aprinsă în el, care pâlpâie în vântul stârnit dintr-odată. Bărbatul ridică mâna stângă, ca s-o oprească. *Măicuță*, zice el.

În ciuda a ceea ce vede, în ciuda a tot, Roz știe că bărbatul acesta e Zenia. Din tavan începe să plouă.

S-a lăsat întunericul. E o burniță mărunță, înghețată, iar fațadele magazinelor, cu vitrinele lor luminate puternic, și străzile negre, cu reflexe sângerii de neon, sunt lunecoase și umede; Tony le asemuiește cu pelerinele de plastic, părul unsuros și rujul proaspăt dat pe buze — o imagine dubioasă și neliniștitoare. Automobilele trec pe lângă ea fâșâind, pline de oameni străini care se duc într-un loc necunoscut. Tony merge pe jos.

Seara, Toxique arată cu totul altfel. Luminile sunt mai blânde, iar pe mese pâlpaie lumânări scurte și groase, în suporturi de sticlă roșie; îmbrăcămintea chelnerilor și a chelnerițelor e ceva mai șocantă. Câțiva bărbați în costum își iau cina; oameni de afaceri, își zice Tony, dar mai degrabă cu amantele decât cu nevestele. Îi place să creadă că astfel de bărbați mai au încă amante, deși probabil că nu le numesc așa. Iubite. Gagici. Prietene speciale. Toxique e locul în care îți aduci o prietenă specială, nu nevasta. Dar ce știe Tony? Nu e lumea în care se învârtește ea. Acum sunt aici mai mulți bărbați în gecii de piele decât în timpul zilei. Zgomotul de fond e o rumoare stinsă.

Se uită la ceasul ei cu cifre uriașe; formația rock nu vine decât la unsprezece; speră să plece până atunci. Îi ajunge gălăgia de-acasă; astăzi a fost nevoită să suporte o jumătate de oră de tortură auditivă, aplicată de West la volum maxim, împreună cu fluturări ample de brațe și cu exclamații de încântare. „Cred că mi-a ieșit, în sfârșit”, a fost comentariul lui. Ce putea ea să spună? „E bine”, atât a reușit să îngaime. E o expresie potrivită în orice situație și se pare că l-a mulțumit.

Tony ajunge prima. N-a cinat niciodată până acum la Toxique, a fost aici numai la prânz. Au stabilit cina asta în ultimul moment: Roz i-a telefonat cu sufletul la gură și i-a spus că trebuie să le comunice neapărat ceva. Mai întâi i-a propus să vină împreună cu Charis la ea acasă, dar Tony i-a amintit că e greu să ajungă fără mașină.

Oricum, n-o prea trage inima să meargă la Roz, deși gemenele sunt — teoretic — preferatele sale. Îi părea rău, mai demult, că n-are și ea copii, deși nu e sigură c-ar fi fost o mamă grozavă, dacă se gândește la Anthea. Dar statutul de nașă i se potrivește mai mult decât cel de mamă — în primul rând nu e permanent —, iar gemenele au făcut-o să fie mândră de ele. Au un soi de energie strălucitoare și rafinată, la fel ca și Augusta, cealaltă fină a ei. Niciuna dintre ele nu este ceea ce s-ar numi „ștearsă” — le vede pe toate trei întorcându-se acasă călare pe cai, cu părul fluturând, cutreierând câmpiile, neîndurătoare. Tony nu prea-și dă seama cum de-au ajuns să fie atât de încrezătoare, să te privească drept în ochi, să aibă atâta umor nemilos. Nu au acea timiditate caracteristică pe vremuri femeilor. Speră ca ele să treacă prin lume la galop, cu grație și cu mai mult stil decât fusese ea în stare. Au binecuvântarea ei; dar de la distanță, pentru că de aproape Augusta e puțin cam înspăimântătoare — e atât de ahtiată după succese —, iar gemenele s-au făcut gigantice; gigantice și nepăsătoare. Se cam teme de ele. S-ar putea s-o calce în picioare, din greșeală.

Așa că Tony a fost cea care a sugerat să se întâlnească acum, la Toxique. O fi având Roz ceva de comunicat, dar și Tony vrea să le spună un lucru, și se cuvine să fie spus în locul ăsta. A cerut masa lor obișnuită, cea din colț, de lângă oglinda afumată. Face comanda tinerei, sau, poate,

tânărului, care apare lângă ea îmbrăcat(ă) în costum de piele, cu o centură lată plină de ținte și cu câte cinci cercei de argint în fiecare ureche: o sticlă de vin alb și una de Evian.

Charis sosește odată cu băutura; e ciudat de palidă. Ei, gândește Tony, ea e mereu ciudat de palidă, dar în seara asta parcă e și mai și.

— Astăzi mi s-a întâmplat ceva straniu, îi spune ea lui Tony, scoțându-și jacheta umedă de lână și pălăria tricotată, pufoasă.

Dar cum din partea lui Charis asemenea vorbe sunt de parte de a fi neobișnuite, Tony doar dă din cap și îi toarnă un pahar de Evian. Se așteaptă, din clipă în clipă, să audă relatarea unui vis despre oameni fosforescenți în copaci, despre o coincidență ciudată a numerelor de pe străzi, sau despre niște pisici identice cu altele aparținând cuiva apropiat lui Charis, de care n-a mai auzit de mult, dar Tony ar prefera să aștepte până sosește și Roz. Ea e mai tolerantă cu asemenea subtilități intelectuale și se pricepe mai bine să schimbe subiectul.

Roz intră și ea, cu fluturări de mână și *iu-huu-uri*, îmbrăcată într-un trenci ca para focului și pălărie asortată, și se scutură de ploaie.

— Dumnezeule mare! face ea, scoțându-și mânușile li-liachii. Am să vă spun o chestie, de-o să rămâneți cu gura *căscată!*

Nu jubilează, glasul îi e mai degrabă amărât.

— Astăzi ai văzut-o pe Zenia, rostește Charis.

Roz rămâne tablou.

— De unde știi? întreabă ea.

— Pentru că și eu am văzut-o, îi răspunde Charis.

— Și eu, zice Tony.

Roz se lasă să cadă greoi pe scaun și se uită de la una la alta.

— Bun, îngaimă ea. Povestiți-mi.

Deși ea n-ar fi ales niciodată un asemenea hotel, Tony așteaptă în holul de la Arnold Garden. E o clădire greoaie, de prin anii cincizeci, cu fațada numai ciment și sticlă. Din punctul ei de observație vede, prin ușile duble din spate, o terasă plină de ghivece greoaie și o fântână circulară mare într-un colț, care nu funcționează în această perioadă a anului, iar de jur împrejur se văd șirurile de balcoane cu balustrade metalice late, vopsite în portocaliu. Marchiza postmodernistă și firma de alamă de la intrare sunt doar un adaos: esența hotelului o constituie acele balcoane. Totuși, se fac eforturi: chiar deasupra lui Tony se conturează un aranjament cu flori uscate purpurii, sârme și niște păstăi ciudate care îi provoacă pe cei mai puțin inițiați într-ale esteticii să îl numească urât.

Terasa și fântâna trebuie să fie partea rezervată grădinii din numele hotelului, trage Tony concluzia; se întreabă însă ce-o fi cu Arnold. Să fie Arnold de lângă Matthew — cel cu armatele neștiutoare care se înfruntă în timpul nopții? Sau Arnold de lângă Benedict, trădătorul sau eroul — depinde din ce punct de vedere privești? Sau poate o fi un prenume, aparținând vreunui consilier local de mult dispărut, al vreunui trăgător de sfori valoros, căruia prietenii îi ziceau Arnie. Holul, cu tablourile lui reprezentând englezi rotofei îmbrăcați în roz, la vânătoare de vulpi, nu oferă niciun indiciu.

Scaunul pe care stă Tony e din piele lunecoasă, făcut pentru coloși. Nu atinge podeaua cu picioarele, nici dacă se

trage mult în față; iar dacă se dă înapoi până la spetează, nu-și mai poate îndoi genunchii și rămâne cu picioarele întinse în față, țepene, ca o păpușă de porțelan. Așa că a ales o poziție de compromis — stă chircită și aplecată — dar nu se simte deloc confortabil.

Cu toate că e îmbrăcată într-un palton bleumarin modest, cu un guler stil Peter Pan, și e încălțată în niște pantofi comozi, de purtare, i se pare că toată lumea se uită la ea. Are senzația că-i crește părul în tulee care îi străpung pielea picioarelor, ca țepii unui porc spinos, și îi apar smocuri-smocuri în jurul urechilor. Numai Zenia-i face una ca asta; strădania ei de a-i da de urmă îi topește neuronii și îi rearanjează moleculele în creier. Se transformă într-un diavol alb și păros, într-un monstru cu colți. Poate că e o schimbare necesară, pentru că împotriva focului trebuie să lupți tot cu foc. Dar orice armă are două tăișuri, așa că va plăti și ea: Tony nu va ieși din asta neștirbită.

În geanta ei mare de voiaj se află pistolul tatălui ei, un Luger dezgropat din cutia cu podoabe pentru pomul de Crăciun unde stă de obicei, proaspăt uns și încărcat conform instrucțiunilor din manualul despre armele anilor patruzeci pe care l-a fotocopiat de la bibliotecă. A avut grijă să poarte mănuși în timp ce îl trăgea la xerox, ca să nu lase amprente; asta așa, pentru orice eventualitate. Adică pentru eventualitatea în care vor încerca să o acuze de ceva după aceea. Nu crede că arma e înregistrată. E doar un fel de amintire.

În afară de pistol, mai are ceva. Tony a profitat de una din multele reclame de unelte aruncate pe pajiștea din fața casei și a achiziționat un burghiu pe baterii cu șurubelniță. atașată, cu o reducere de o treime din preț. N-a mai folosit

niciodată așa ceva. Și nici pe vreo armă n-a mai pus mână. Dar vine vremea fiecărui lucru.

Întâi s-a gândit că ar putea să folosească burghiul ca să intre la Zenia în cameră, dacă va fi nevoie. Să deșurubeze balamalele, sau ceva asemănător. Dar stând acolo, în hol, îi vine ideea că burghiul ăsta e și el letal, și ar putea fi folosit. Dacă Tony ar putea-o omorî pe Zenia cu un burghiu cu baterii, ce polițist ar fi așa deștept încât să-și dea seama?

Numai că scenariul în sine nu e prea clar în mintea ei. Poate ar trebui s-o împuște mai întâi pe Zenia, și-apoi s-o termine cu burghiul; invers ar fi mai anevoios, pentru că ar fi obligată să se strecoare în spatele ei cu burghiul și pe urmă să-l pornească, și zbârnâitul lui ar da-o de gol. Ar putea însă comite crima ambidextră — pistolul în stânga, burghiul în dreapta — ca în aranjamentele alea sabie-pumnal din Renașterea târzie. E o idee atrăgătoare.

Problema e că Zenia e considerabil mai înaltă ca Tony, iar Tony ar vrea să țintească la cap, bineînțeles. O revanșă în oglindă: stilul Zeniei era să-și atace victimele în punctul lor cel mai vulnerabil, iar punctul cel mai vulnerabil este și cel mai prețuit; iar punctul vulnerabil al lui Tony e creierul. Așa a fost ea sedusă de Zenia la început; asta a fost capcana, momeala. Tony s-a lăsat dusă de nas de propria ei vanitate intelectuală. A crezut că a găsit o prietenă la fel de deșteaptă ca ea. Categoria de *mai deșteaptă* nu exista.

Celălalt punct vulnerabil al lui Tony este iubirea ei pentru West, așa că e de la sine înțeles că Zenia o va ataca prin el. De fapt, ceea ce face ea acum e ca să îl apere pe West — el n-ar mai rezista să i se mai taie o bucățică din inimă.

Nu le-a împărtășit planurile ei lui Roz și lui Charis. Sunt amândouă niște fete de treabă; niciuna dintre ele n-ar suporta violența. Tony e conștientă că ea una nu e de treabă, o știe din copilărie. Se prefacă doar că e, aproape tot timpul, pentru că nu are niciun motiv să procedeze altfel, dar înlăuntrul ei pândește un sine care calcă peste cadavre. Ea nu este doar Tony Fremont, ci și *Tnomerf Ynot*, regina barbarilor și, teoretic, capabilă de multe lucruri pe care Tony nu le poate face. *Egdirb ed lubulc! Egdirb ed lubulc! Nu luați prizonieri*, pentru că e nevoie să-ți sacrifici propria inocență ca să-i aperi pe nevinovați. Asta este una din regulile războiului. Bărbații trebuie să facă eforturi dure, să facă lucruri bărbătești dure. Să facă lucruri de bărbați duri. Trebuie să verse sânge, astfel încât ceilalți să-și trăiască viețile liniștite, să-și alăpteze pruncii, să-și cultive grădina și să creeze muzică nemuzicală, feriți de orice sentiment al culpabilității. Femeilor nu li se cere, de obicei, să comită asemenea acte cu sânge-rece, dar asta nu înseamnă că nu sunt capabile să le facă. Tony strânge din dințișori și își invocă mâna stângă, sperând că va fi la înălțimea situației.

Ține în față ziarul *Globe and Mail*, deschis la secțiunea de afaceri. Însă nu îl citește: e cu ochii pe hol, s-o depisteze pe Zenia. Urmărește totul și devine din ce în ce mai neliștită, pentru că nu face în fiecare zi ceva atât de riscant. Ca să diminueze tensiunea și ca să se detașeze cumva, strânge ziarul și își scoate din geantă notițele prelegerii ei. Se va concentra și le va parcurge, ca să-și reîmprospăteze memoria: n-a mai ținut-o de un an.

Este prelegerea preferată a studenților ei. Vorbește despre femeile care au însoțit trupele de-a lungul timpului, înainte și după bătălii — posesoare de trupuri la îndemâna tuturor, ținte ale violului și producătoare de carne de tun,

cu talentele lor de a risipi tensiunea, de a alina suferința, de a ridica moralul, de a găti și de a spăla rufe, de a jefui după un masacru și de a pune capăt unor vieți — cu o digresiune despre bolile venerice.

Se spune că studenții au poreclit acest curs „Mutter Courage față-n față cu micuța pistruiată” sau „Curve și durere”; cursul atrage de obicei și un contingent de profesori de științe exacte, care vin pentru partea ilustrativă, pentru că Tony prezintă totdeauna, odată cu prelegerea, și un film educativ impresionant. Este cel pe care îl arătasera cei din armată recruților în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, în scopul promovării prezervativului, și înfățișează o mulțime de nasuri mâncate și de organe sexuale masculine din care se scurge o substanță verzuie. Tony s-a obișnuit deja să-i audă râzând nervos. *Puneți-vă în locul lor*, le zice ea studenților. *Gândiți-vă că sunteți voi acolo. Ei, parcă nu mai e așa nostim.*

Pe vremea aceea, sifilisul era considerat o boală pe care ți-o provocai singur. Unii se foloseau de bolile venerice ca să fie lăsați la vatră. Puteai ajunge în fața Curții Marțiale dacă aveai o infecție venerică, la fel ca atunci când te împușcai singur în picior. Dacă rana era boala venerică, atunci arma era curva. Încă un mijloc de luptă în războiul sexelor — curva sexelor, *cruda sexelor*. Aproape un paronim.

Poate de aceea fusese West irezistibil atras de Zenia, reflectase adesea Tony: pentru că era crudă, făcea sex crud, pe când Tony aparținea categoriei preparate, fierte. Dată în clocot până ce îi ieșise toată sălbăticia periculoasă din ea, tot mirosul de sânge proaspăt. Zenia era ginul de la miezul nopții, Tony era ouăle de la micul dejun; și nu oricum, ci puse în cupe speciale. O categorie din care Tony ar fi preferat să nu facă parte.

* * *

În toți anii aceștia, Tony se abținuse să îl întrebe pe West ceva despre Zenia. Nu voise să îl supere; și nici să afle mai multe despre forța ei de atracție, despre amploarea și esența acesteia. Dar după întoarcerea Zeniei nu s-a mai putut abține. În pragul crizei, trebuia să știe.

„Ți-o mai amintești pe Zenia?” l-a întrebat ea cu două seri în urmă. Mâncau pește, *sole à la bonne femme*, preparat după indicațiile cărții ei de bucate *Mâncăruri tradiționale franțuzești*, cumpărată odată cu platoul de pește când vizitase câmpul de bătălie de la Pourrières.

West s-a oprit o clipă din mestecat. „Bineînțeles”, a zis.

„Ce-a fost?” a continuat ea.

„Ce-a fost ce?” a replicat West.

„Păi, știi tu. De ce te-ai dus cu ea.” Tony simțea că-i vine sângele în cap. *În loc să stai cu mine*, a vrut ea să-i spună. *De ce m-ai abandonat.*

West a ridicat din umeri, apoi a zâmbit. „Nu știu, nu-mi amintesc. Oricum, asta a fost demult. E moartă acum.”

Tony știa că West știe că Zenia nu e deloc moartă. „Așa e”, a zis ea. „A fost pentru sex?”

„Sex?” a repetat West, de parcă ea ar fi pomenit de vreun fleac pe care el a uitat să-l cumpere. „Nu, nu cred. Nu tocmai.”

„Ce înțelegi tu prin nu tocmai?” l-a întrebat Tony, mai tăios decât s-ar fi cuvenit.

„Ce te-a apucat acum?” a zis West. „Nu mai are nicio importanță.”

„Pentru mine, are”, a îngăimat Tony.

West a oftat. „Zenia era frigidă”, a lămurit-o el. „N-avea ce face. Fusese violată în copilărie de un preot ortodox grec. Mi-era tare milă de ea.”

Tony a rămas cu gura căscată. „Ortodox grec?”

„Păi, știi, era pe jumătate grecoaică”, i-a explicat West. „Imigrantă. Nu povestise nimănui despre preot, pentru că nimeni n-ar fi crezut-o. Trăia într-o comunitate extrem de religioasă.”

Tony abia s-a putut stăpâni. S-a simțit cuprinsă de un amuzament ciudat, strident, total nepotrivit. Auzi, frigidă! Asta-i spusese Zenia bietului West! Nu prea se potrivește cu anumite confesiuni pe care i le făcuse ei; descris de ea, amorul era o budincă uriașă cu stafide, o prăjitură delicioasă, ale cărei plăceri le enumerase, în timp ce Tony asculta, fără să scoată o vorbă, cu nasul lipit de vitrină. Tony și-l închipuia acum pe West, cavalerul în armură albă, gemând și gâfâind, străduindu-se din răspuțeri, încercând să o salveze pe Zenia de sub blestemul aruncat asupra ei de acel preot ortodox grec inexistent, în timp ce ea își savura clipa de extaz. Probabil că-i spunea că mimează orgasmul ca să-i facă lui plăcere. Dublă înșelăciune!

Cu siguranță, pentru el fusese o provocare. S-o înfierbânte pe Fecioara de Gheață! Primul bărbat care să explozeze cu succes acele tărâmurile polare. Bineînțeles însă că nu avea cum să iasă câștigător, pentru că jocurile Zeniei erau totdeauna măsluite.

„Ei, asta n-am știut-o niciodată”, a zis Tony.

Îl fixa pe West cu ochii ei mari, larg deschiși, încercând să pară compătimitoare.

„Da, așa a fost”, a zis West. „Îi era greu să vorbească despre asta.”

„Și de ce-ai rupt-o cu ea?” l-a întrebat Tony. „A doua oară. De ce te-ai mutat de la ea?” Acum, că trecuseră granița și pătrunseseră pe tărâmul lucrurilor care nu se discută, acum că West rupsesse tăcerea, putea și ea să întindă coarda.

West a oftat. S-a uitat la ea, cam rușinat.

„Să fiu sincer”, a început, apoi s-a oprit.

„Ei?” a făcut Tony nerăbdătoare.

„Ei, bine, ca să fiu sincer, ea mi-a dat cu picioru’. Zicea c-o plictisesc.”

Tony a fost cât pe ce să izbucnească în râs, o reacție care a uluit-o. Poate că Zenia avusese dreptate: dintr-un anumit punct de vedere, West *era* plictisitor. Dar ceea ce în ochii unei femei pare minunat, într-ai alteia poate fi plictisitor, și West era plictisitor la fel cum sunt copiii plictisitori și interesanți în același timp, iar asta n-o să înțeleagă niciodată o femeie ca Zenia. Și, la urma urmei, o iubire nu-i iubire dacă nu acceptă și puțină plictiseală.

„S-a întâmplat ceva?” a întrebat West.

„M-am înecat cu un os”, a zis Tony.

„Bănuiesc că *sunt* cam plictisitor”, a spus West și a lăsat capul în jos.

Tony a avut remușcări. Fusesse crud din partea ei să se amuze. Nu era deloc de râs, pentru că West fusesse adânc rănit. S-a ridicat de la masă, l-a luat de gât pe la spate și și-a sprijinit tâmpla de creștetul lui cu părul rărit. „Nu ești deloc plictisitor”, i-a spus ea. „Ești cel mai interesant bărbat pe care l-am cunoscut.” Ceea ce era adevărat, având în vedere că West era singurul bărbat pe care Tony îl cunoscuse, într-un fel care conta cu adevărat.

El a bătut-o ușor pe mână. „Te iubesc”, a spus. „Te iubesc mai mult decât am iubit-o vreodată pe Zenia.”

Ceea ce nu e rău deloc, reflectează acum Tony, stând în holul hotelului Arnold Garden; dar dacă ăsta-i adevărul, de ce nu mi-a spus că a sunat Zenia? Probabil că s-a și văzut cu ea. Probabil că l-a ademenit deja în pat. Poate chiar în

clipa asta își înfige dinții în gâtul lui; poate suga toată viața din el, în vreme ce Tony stă în scaunul ăsta chinuitor de piele, fără măcar să știe unde să caute, pentru că Zenia poate fi oriunde, poate face orice, iar până acum Tony nu are nici cea mai mică idee.

Este al treilea hotel pe care îl încearcă. Și-a mai pierdut două dimineți mișunând prin holurile de la Arrival și Avenue Park, fără niciun rezultat. Singurul indiciu e numărul camerei pe care West l-a mâzgălit pe hârtiuța aia de lângă telefon, dar a ezitat să sune la toate hotelurile și să ceară să i se facă legătura, pentru că nu vrea s-o pună pe Zenia în gardă, ci s-o ia prin surprindere. Nu vrea nici să întrebe de ea la recepție, pentru că e absolut sigură că folosește un nume fals; și odată ce întreabă și i se spune că nu există nici-
meni cu acel nume, ar părea suspect că mai așteaptă. Apoi, nu vrea să fie recunoscută de personal, în cazul în care Zenia va fi găsită mai târziu într-o baltă de sânge. Așa că stă, pur și simplu, acolo, încercând să pară o persoană venită la o întâlnire de afaceri.

Teoria ei este că Zenia — care doarme de obicei până târziu — va trebui la un moment dat să se ridice din pat, va trebui să ia liftul și să coboare la parter, va trebui să străbată holul. Bineînțeles, n-ar fi de mirare să stea toată ziua în pat sau s-o tulească pe scara de incendiu, dar Tony merge pe ipoteza cea mai plauzibilă. Mai curând sau mai târziu — presupunând că Tony se află în hotelul care trebuie — Zenia își va face apariția.

Și-atunci? Atunci Tony va sări sau se va lăsa să alunece din jilțul de piele, se va îndrepta cu pași mărunți și ușori spre Zenia, îi va ciripi un salut, iar ea n-o va băga în seamă; o va lua la fugă după Zenia când va ieși grăbită pe ușile

acelea de sticlă. O va prinde din urmă, gâfâind, în timp ce pistolul ăla vechi și burghiul ăla stupid or să-i zăngăne în geantă, lovindu-se unul de altul. „Trebuie să stăm de vorbă”, îi va arunca Tony în față. „Despre ce?” o va întreba Zenia, care va grăbi pasul, făcând-o pe Tony fie să țopăie ridicol după ea, fie să renunțe.

Ăsta e scenariul ei de coșmar. Numai când se gândește la el, Tony se înroșește de umilința care o așteaptă. Mai are un scenariu, unul în care Tony e convingătoare și abilă, iar Zenia e păcălită; aici și-a dat frâu liber imaginației sale violente, incluzând chiar și o gaură roșie plasată cu competență drept în mijlocul frunții Zeniei. Dar în momentul de față, Tony nu are mare încredere în acest plan.

Nu prea se poate concentra asupra cursului ei, așa că se întoarce la secțiunea economică a ziarului și se străduiește să citească. *Ăcnum ed irucol ion rapsid. Ănizu tmemilaf.* Sună destul de slav, sau de finlandez, poate chiar din limba unor triburi de creaturi păroase de pe planeta Pluto. În vreme ce Tony savurează vorbele ciudate, simte o mână pe umăr.

„Tony! În sfârșit, te-ai hotărât să vii!”

Tony își ridică privirile și își înăbușă un chițait: Zenia se apleacă asupra ei, zâmbindu-i cu căldură.

„De ce nu m-ai sunat înainte? Și de ce stai aici, în hol? I-am dat lui West numărul camerei!”

„Păi”, face Tony, încercând să se adune. „L-a notat, și pe urmă l-a rătăcit. Știi tu cum e el.”

Se desprinde cu greutate de scaunul acela de piele, care, între timp, s-a umplut parcă de ventuze.

„I-am spus să te *pună* să mă suni *imediat*”, zice Zenia. „Ți-am telefonat imediat ce te-am văzut la Toxique. Bănuiesc că nu m-ai recunoscut. Dar am sunat pe urmă și i-am spus că e ceva important.”

Nu mai surâde; își ia expresia aia bine cunoscută, ceva între încruntare și tresărire, între nerăbdare și amenințare. Ceea ce înseamnă că Zenia vrea ceva.

Tony e în alertă, stă pe muchie de cuțit în adâncul sufletului ei. I se confirmă cele mai întunecate suspiciuni: e în mod clar o poveste care poate fi folosită la un moment dat, ticluită împreună de Zenia și West, pentru situația în care Tony o să simtă ceva, sau o să dea de Zenia într-un loc neașteptat, ca de pildă propriul dormitor al lui Tony. Minciuna se referă la faptul că Zenia i-a telefonat lui Tony, nu lui West. E o poveste abilă, poartă amprentezele Zeniei, dar nici West nu e străin de ea. Lucrurile stau mai prost decât crezuse Tony. Putreziciunea s-a întins peste tot.

„Hai să mergem sus la mine, în cameră; am să comand niște cafea”, zice Zenia, luând-o de braț.

În același timp, își rotește privirea prin hol. E o privire neliniștită, înfricoșată chiar, o privire pe care Tony nu ar trebui s-o vadă. Sau, cine știe?

Își întinde gâtul, uitându-se cu atenție la fața încă uluitoare a Zeniei. În minte îi mai adaugă și ea ceva: un X mic, roșu, prin care marchează locul.

Camera Zeniei e absolut obișnuită, atâta doar că e mai mare și foarte ordonată. Ordinea n-o prea caracterizează pe Zenia. Nu se văd nici rochiile aruncate peste tot, nici geamantane împrăștiate, nici gentuțe de cosmetice pe raftul din baie, după cât vede Tony, aruncând o privire furișă. Parcă n-ar locui nimeni acolo.

Zenia își scoate haina neagră de piele și sună după cafea, apoi se așază pe canapeaua verde, înflorată, încrucisându-și picioarele fără sfârșit, în ciorapi negri, și aprinzându-și o țigară. Poartă o rochie mulată, de jerse de

culoarea dulceței de afine. Ochii ei întunecați sunt enormi și, observă Tony acum, umbriți de oboseală, dar zâmbetul ironic nu i-a dispărut de pe buzele vineții. Pare mai liniștită aici decât în hol. Ridică o sprânceană către Tony.

„Nu ne-am văzut de multă vreme”, rostește ea.

Tony nu știe ce să facă. Cum să se comporte? Ar fi o greșeală să-și dea drumul la mânie; asta ar alerta-o, ar pune-o în gardă pe Zenia. Își analizează launtrul și constată că, de fapt, nici nu e furioasă, cel puțin nu în momentul ăsta. E doar intrigată și curioasă. Istoricul din ea preia comanda.

„De ce te-ai prefăcut c-ai murit?” o întreabă. „Ce-a fost tot cirul cu cenușa și cu avocatul ăla fals?”

„Avocatul era adevărat”, zice Zenia, expirând fumul de țigară. „Și el a crezut c-am murit. Avocații ăștia înghit orice.”

„Și?” întreabă Tony.

„Și trebuia să dispar. Crede-mă, am avut motivele mele. Nu era vorba numai de bani. M-am făcut nevăzută, mi-am plănuیت șase piste false, asta dacă i-ar fi venit cuiva ideea să mă caute. Dar nătărăul ăla de Mitch mă urmărea ca nebunu'. Mi-a încurcat foarte mult socotelile, era atât de insistent! Avea și bani, a angajat tot felul de oameni; și nu doar ageamii. Ar fi dat de mine, mai avea doar un pas. Erau oameni care știau asta; ceilalți oameni, cei de care mă feream. Am făcut niște lucruri rele, o șmecherie cu niște arme care nu erau acolo unde am spus eu că sunt. Nu-ți recomand să faci ca mine — tipii ăștia care umblă cu arme devin nesuferiți, mai ales irlandezii. Au tendința să fie răzbunători. Și-au dat seama că n-au decât să stea cu ochii pe Mitch și, mai curând sau mai târziu, el o să dea de mine. Pe el trebuia să-l conving c-am murit, ca să renunțe. Numai așa avea să mă lase în pace.”

„De ce Beirut?” o întreabă Tony.

„Păi, pe vremea aia, ce loc mai bun de a sări în aer găseai?” zice Zenia. „Orașul era plin de fragmente din trupuri omenești; au fost sute pe care n-au reușit să le identifice.

„Știi că Mitch s-a sinucis”, zice Tony. „Din cauza ta.” Zenia oftează.

„Tony, maturizează-te. Nu *din cauza* mea. Eu am fost doar pretextul. Abia aștepta să-și găsească unul. Toată viața l-a așteptat...”

„Păi, Roz crede că totul s-a întâmplat din cauza ta”, zice Tony șovăitoare.

„Mitch mi-a spus că să se culce cu Roz era ca și când ar fi fost în pat cu o betonieră”, zice Zenia.

„Câtă cruzime!” exclamă Tony.

„Nu fac decât să-ți reproduc vorbele lui”, zice Zenia rece. „Mitch a fost un ticălos. Mai bine c-a scăpat de el.”

Cam asta-i și părerea lui Tony. Se trezește zâmbind; zâmbind și cufundându-se din nou în starea aceea pe care și-o amintește atât de bine. Idei împărtășite. Camaraderie. Spirit de echipă.

„Și de ce ne-ai chemat tocmai pe noi la funeralii?” întreabă Tony.

„De ochii lumii” spune Zenia. „Trebuia să fie prezent și cineva dintre cei apropiați. Știi tu, prieteni vechi. Și-apoi, m-am gândit c-o să vă bucurați toate trei. Iar dacă Roz afla, avea să afle și Mitch. Ar fi avut ea grijă de asta. De fapt, pe el îl voiam. Dar n-a venit. Era înnebunit de durere, cred.”

„Erau acolo o mulțime de bărbați în paltoane”, zice Tony.

„Unul dintre ei era omul meu”, zice Zenia. „Trebuia să-mi spună cine a participat. Vreo doi erau din opoziție. Ai plâns?”

„Eu nu sunt prea plângăcioasă”, zice Tony. „Charis s-a smiorcăit puțin.”

Acum se rușinează de tot ce spusese răstrelle atunci, de cât jubilasera, de cât de meschine fusesera.

Zenia râde.

„Charis întotdeauna a fost sentimentală”, zice.

Bate cineva la ușă.

„E cafeaua”, zice Zenia. „Te superi dacă deschizi tu?”

Lui Tony îi trece prin minte că Zenia are motivele ei pentru care nu vrea să deschidă ușa. O trece un fior de spaimă pe șira spinării.

Dar e chiar cafeaua, adusă de un bărbat scund, cu fața negricioasă. Îi zâmbește lui Tony, care ia tava, îi mângălește un băciș pe nota de plată și închide ușa, trăgând zăvorul de siguranță. Zenia trebuie apărută de forțele care o amenință. Apărută de Tony. Acum, în încăperea asta, cu Zenia în sfârșit în carne și oase în fața ei, Tony nu-și mai amintește ce-a făcut în ultima săptămână — cum a umblat de colo-colo, stăpânită de o mânie rece, cu un pistol în geantă, plănuiind cu egoism cum s-o lichideze pe Zenia. De ce-ar vrea să facă ea una ca asta? De ce-ar vrea cineva așa ceva? Zenia străbate viața ca prora unui vas, ca un galion. E magnifică, e unică. E muchea tăioasă.

„Ziceai că vrei să stai de vorbă cu mine”, zice Tony, spărgând gheața.

„Vrei niște rom în cafea? Nu?” o întreabă Zenia.

Desface o sticlă din minibar și își toarnă un strop. Apoi se încruntă ușor și zice pe un ton scăzut:

„Da. Voiam să-ți cer o favoare. Adevărul e că ești singura la care pot să apelez.”

Tony așteaptă. O cuprinde iar neliniștea. *Fii atentă*, își zice. Ar trebui să iasă imediat de-aici, în clipa asta! Dar ce

rău i se poate întâmpla dacă ascultă? Și moare de curiozitate să afle ce vrea Zenia. Bani, probabil. Poate foarte bine s-o refuze.

„Trebuie să stau undeva”, zice Zenia. „Nu aici; aici nu e bine. M-am gândit c-aș putea sta la tine. Numai vreo două săptămâni.”

„De ce?” întreabă Tony.

Zenia dă din mâini nerăbdătoare, împrăștiind scrum de țigară.

„Pentru că mă caută! Nu irlandezii, ei mi-au pierdut urma. Alții. N-au ajuns încă aici, în oraș. Dar au s-ajungă. Au să-și angajeze detectivi locali.”

„Și de ce crezi că n-au să te caute și-acasă la mine?” o întreabă Tony. „N-ar fi primul loc unde-or să încerce?”

Zenia râde cu râsul acela bine cunoscut — cald, fermecător, îndrăzneț, plin de dispreț față de idioțenia celorlalți.

„Poate vrei să spui *ultimul* loc!” zice ea. „Și-au făcut bine temele, știu cât mă urăști. Tu ești nevasta, eu, fosta prietenă. N-o să le vină niciodată să creadă c-ai să mă lași să pun piciorul în casa ta.”

„Zenia”, zice Tony, „cine sunt mai exact oamenii ăștia și de ce sunt pe urmele tale?”

Zenia ridică din umeri.

„Vechea poveste”, zice ea. „Știu prea multe.”

„Hai, las-o baltă”, zice Tony. „Doar nu mă crezi copil. Despre ce știi prea multe? Și nu cumva să-mi spui că mi-ar fi mai bine dacă n-aș afla.”

Zenia se apleacă spre ea. Coboară glasul.

„Proiectul Babilon îți spune ceva?” zice ea. Bineînțeles că știe că îi spune, doar cunoaște domeniul lui Tony. „Superarma pentru Irak”, adaugă ea.

„Gerry Bull”, zice Tony. „Geniul ăla în balistică. Cum să nu. A fost omorât.”

„Asta ca să ne exprimăm eufemistic”, zice Zenia.

Expiră fumul, uitându-se aproape sfios la Tony, ca o gheișă.

„Doar nu l-ai împușcat tu!” zice Tony, înspăimântată. „Doar nu tu!”

Nu-i vine să creadă că Zenia a omorât pe cineva. Nu: nu-i vine să creadă că o ființă care stă în fața ei în carne și oase, într-o încăpere reală, o ființă din lumea asta, a omorât, într-adevăr, pe cineva. Astfel de lucruri nu se petrec decât în culise, în altă parte; sunt legate totdeauna de trecut. Aici, în camera asta cu aspect californian, cu mobilierul ei inofensiv, atât de neutră, asemenea lucruri par anacronice.

„Nu eu”, zice Zenia. „Dar știi cine a făcut-o.”

Își mai aprinde o țigară, practic și le aprinde una de la alta. Aerul din jurul ei e cenușiu, și Tony se simte ușor amețită.

„Israeliții”, zice ea. „Din cauza Irakului.”

„Nu israeliții”, zice Zenia repede. „Asta-i momeala. Eu am fost acolo, am făcut parte din complot. N-am fost decât ceea ce s-ar numi un mesager; dar știi ce se întâmplă cu mesagerii.”

Tony știe foarte bine.

„O”, zice ea. „O, Doamne.”

„Singura mea șansă”, zice Zenia, „e să-i dau în vileag, la vreun ziar. Să spun absolut totul! Și-atunci, n-o să mai aibă niciun rost să mă omoare. Și-aș mai scoate și eu un ban, asta nu strică niciodată, nu-i așa? Dar n-o să mă creadă nimeni fără dovezi. Nu-ți face griji, le am și pe-astea; nu

aici, dar sunt pe drum. Așa că m-am gândit că m-aș putea ascunde la tine și la West până sosesc dovezile. Știu cum și când trebuie să ajungă la mine. N-am să vă deranjez, nu-mi trebuie decât un sac de dormit, aș putea sta sus, în biroul lui West...”

Tony ciulește urechile. Cuvântul *West* îi străbate mintea ca un fulger: asta-i cheia, pe el îl vrea Zenia de fapt, și de unde știe Zenia că West are un birou, la etaj? Doar n-a fost niciodată în casa lui Tony. Sau a fost?

Tony se ridică. Îi tremură picioarele, de parcă tocmai reușise să scape de pe marginea unei stânci gata-gata să se prăvălească. Cum era să fie iar dusă de nas! Toată povestea cu Gerry Bull nu-i decât o mare minciună, o minciună gogonată inventată pentru ea. Oricine ar fi putut încropi așa ceva doar citind *Jane's Defence Weekly* și *The Washington Post*, iar Zenia — cunoscând slăbiciunile lui Tony, pasiunea ei pentru realizările din domeniul armamentului — probabil că exact asta a și făcut.

Nu e nicio vendetă, niciun *ei*, n-o urmărește nimeni pe Zenia, în afară de portărei. Ceea ce vrea ea acum e să pătrundă în castelul lui Tony, în casa ei blindată, singurul ei loc sigur, și să-l scoată pe West de-acolo, ca pe un melc. Îl vrea proaspăt, zbatându-se înfipt în furculița ei.

„Nu cred că e posibil”, zice Tony, încercând să-și păstreze glasul calm. „Acum cred că ar trebui să plec.”

„Nu mă crezi, nu-i așa?” zice Zenia; chipul i-a împietrit. „Da, sigur, ești indignată, nu-i așa, mucoaso? Întotdeauna ai fost doar o ipocrită îngrozitoare, Tony. Un răhățel acru și încrezut, genul nici mie, nici ție, cu pretenții megalomane! Ai impresia că-ți merge mintea la isprăvi nemaipomenite! Scutește-mă! În realitate, nu ești decât o

lașă, te ascunzi în țarcul ăla al tău mic-burghez cu colecția ta de răni de război deformate, te-ai așezat pe bietul West de parcă ți-ai cloci oul proaspăt făcut. Pun pariu că-i vine să moară de plictiseală că tre' să-și bage sula aia bleagă numai în tine. Doamne, cred că e ca și cum ar regula un hamster!"

Pelerina mlădioasă, de catifea, a Zeniei a căzut; dedesubt i se vede întreaga brutalitate. Vorbele ei răsună ca o lovitură de pumn. Tony rămâne în mijlocul încăperii, închizând și deschizând gura. Nu scoate niciun sunet. Pereții de sticlă se strâng în jurul ei. Se gândește nebunește la pistolul din geantă, inutil, inutil: Zenia are dreptate, nu va fi niciodată în stare să apese pe trăgaci. Toate războaiele ei sunt ipotetice. Nu e capabilă de acțiune reală.

Dar expresia Zeniei se schimbă, din mânie în viclenie.

„Știi, mai am încă lucrarea aia trimestrială, cea pe care ai măsluit-o tu. Comerțul rus cu sclavi, parcă. E în spiritul sadismului tău transferat, al cadavrelor ălor pe hârtie! Știi ce ești? Un necrofil de fotoliu! Ar trebui să încerci și tu să omori cu adevărat pe cineva! Poate am să pun, pur și simplu, la poștă lucrarea aia, o s-o trimit la prețioasa ta catedră de Istorie, să răscolim un pic prin căcat, să stârnim un mic scandal! Ce mi-ar plăcea! Cât prețuiește integritatea academică?"

Tony simte că-i vâjâie capul, că-i fuge pământul de sub picioare. Cei de la catedra de Istorie ar fi încântați, ar fi mai mult decât fericiți s-o discrediteze și s-o dea afară. Are colegi, dar niciun aliat. În fața ei se conturează ruina. Zenia e întruchiparea pură a răului. Vrea să distrugă, să pârjo-lească, să spargă. Tony face un efort să iasă din această situație, să-și spună că asta s-a întâmplat cu foarte multă

vreme în urmă; să se privească pe ea și pe Zenia ca și când ar fi două personaje micuțe pe o tapiserie care se destramă. Dar poate tocmai asta e istoria, atunci când se petrece cu adevărat: oameni furioși care zbiară unul la altul.

Nu te mai gândi la ceremonie. Nu te mai gândi la demnitate. Întoarce spatele și fugi.

Tony se îndreaptă nesigură spre ușă.

„La revedere”, zice ea, cât poate de hotărât.

Dar până și în propriile-i urechi glasul îi răsună ca un schelălăit. Trece printr-un moment de panică la deschiderea zăvorului. Când iese, așteaptă să audă în urma ei un urlet sălbatic, bubuitura unui trup greu izbit de tăblia ușii. Dar nu se aude nimic.

Coboară cu liftul, având senzația ciudată că urcă, străbate holul clătinându-se ca beată, lovindu-se de mobilierul de piele.

În fața recepției vede un grup de oameni. Pardesie, serviete diplomat — vreun congres, probabil. În față îi apare aranjamentul acela cu flori uscate. Ridică brațul, își privește mâna stângă întinzându-se, rupe o tulpină. Ceva vopsit în mov. Se îndreaptă spre ușile de sticlă, dar își dă seama că-a greșit și se trezește în fața terasei cu fântâna. Nu pe aici se iese. E dezorientată, rătăcită în spațiu: lumea vizibilă pare întoarsă cu susu-n jos. Îi place să aibă lucrurile ordonate în minte, acum însă totul e vraiste.

Își vâra florica furată în geantă și se îndreaptă spre ușile din față, iese băjbâind și se trezește, în sfârșit, afară, inspirând aerul acela rece. Prea mult fum acolo, sus. Scutură din cap, încercând să se limpezească. Parcă se trezește din somn.

52

Tony nu le povestește însă totul lui Roz și Charis. Trece peste partea cu lucrarea trimestrială, deși le reproduce cu fidelitate toate celelalte lucruri urâte pe care le-a spus Zenia despre ea. Nu omite pistolul, care are o oarecare greutate, dar le ascunde existența bormașinii, considerând obiectul lipsit de măreție. Le spune și despre retragerea ei umilitoare. Ca să demonstreze veridicitatea povestirii, le arată, la sfârșit, și crenguța mov.

— Cred c-am fost cam nebună, zice ea, atunci când m-am gândit c-aș putea s-o omor.

— N-ai fost nebună deloc, zice Roz. Dorința ta era absolut normală. Ea nu le face la fel celor din jur? Ai avut noroc c-ai ieșit teafără de-acolo, că nu ți-a scos ochii.

Da, așa e, își zice Tony, controlându-se să vadă dacă nu-i lipsește ceva. Se pare că nu.

— Mai ai pistolul în poșetă? o întreabă Charis, îngrijorată.

N-ar vrea ca un obiect atât de periculos să interfereze cu aura ei.

— Nu, zice Tony. M-am dus acasă și l-am pus la loc.

— Bine ai făcut, zice Roz. Acum, spune tu, Charis. Eu rămân ultima.

Charis șovăie.

— Nu știu dacă e nevoie să povestesc absolut tot, spune ea.

— De ce nu? Tony a făcut-o. Eu am să fac la fel. Haide, dă-i drumu', noi n-avem secrete!

— Păi, zice Charis, sunt unele părți care n-au să-ți placă.

— La naiba, probabil că n-o să-mi placă *nimic*, zice Roz jovială.

Vorbește cam tare. Charis își amintește de vechea Roz, care desena portrete pe burtă cu rujul și făcea atâta tămbălău în salonul comun de la McClung Hall. Probabil că Roz e super-excitată.

— E vorba de Larry, zice Charis pe un ton trist.

Roz devine pe loc serioasă.

— E-n regulă, drăguță. Sunt destul de mare ca să suport.

— Nimeni nu-i destul de mare, de fapt, zice Charis și inspiră adânc.

După apariția Zeniei la Toxique în ziua aceea, Charis s-a tot întrebat o săptămână întreagă ce-ar putea face. Mai bine zis, știa ce trebuia să facă, dar nu și în ce fel. Avea nevoie și de întărire spirituală, pentru că o confruntare cu Zenia nu era un lucru ușor.

Prevedea o întâlnire față în față, o încleștare cu forțe egale. Zenia va apărea într-o izbucnire energică de scânteii sângerii; părul negru îi va sfârâi ca untura încinsă, albul ochilor va luci roșu precum cireașa, ca al pisicilor în lumina farurilor. Pe de altă parte, Charis va fi rece, dreaptă, învăluită într-o strălucire blândă. În jurul ei va fi un cerc desenat cu cretă albă, ca să țină departe vibrațiile negative. Își va ridica brațele, invocând cerul, și din ea va țâșni un glas ca un clinchet de clopoței: *Ce-ai făcut cu Billy?*

Iar Zenia se va zbate și se va zvârcoli și va rezista, dar va fi înfrântă de superioritatea câmpului de forțe pozitiv al lui Charis, va fi nevoită să povestească.

Charis nu era încă pregătită pentru un asemenea tur de forță. Și de una singură nici nu avea să fie vreodată. Va trebui

să împrumute câteva din armele prietenelor ei. Nu, nu arme; doar armuri, pentru că nu se vedea atacând. Doar nu voia s-o rănească pe Zenia, nu-i așa? Nu voia decât s-o facă să înapoieze ceea ce luase: viața lui Charis, acea parte cu Billy. Nu voia decât ceea ce îi aparținea de drept. Atâta tot.

Scotocise prin câteva cutii de carton din cămăruța de la etaj, cândva debara, apoi camera Zeniei, apoi camera de joacă a lui August, acum doar pentru oaspeți, dacă-i venea vreunul. De fapt, acolo stătea August și acum, când venea acasă la sfârșit de săptămână. În acele cutii se aflau unele lucruri pe care Charis nu le folosea și voia să le recicleze. Găsise un cadou de Crăciun de la Roz — o pereche oribilă de mănuși care o băgau în sperieți, din piele, căptușite cu blană adevărată — piele de animal mort, n-avea cum să poarte așa ceva. De la Tony avea o carte scrisă chiar de ea: *Patru cauze pierdute*. Era despre război și despre crime, subiecte infecte, pe care Charis nu le-a putut citi niciodată.

A luat mănușile și cartea și le-a pus pe măsuta de lângă fereastra mare din camera de zi — ca să le bată razele soarelui și să alunge umbrele din ele — apoi a pus și geoda de ametist lângă ele și le-a înconjurat pe toate cu petale uscate de gălbenele. După ce a reflectat puțin, a mai pus și Biblia bunicii alături, un obiect cu putere în orice situație, precum și un bulgăre de pământ din grădina ei. Medita la acest ansamblu câte douăzeci de minute în fiecare zi.

Ceea ce voia era să absoarbă aspectele pozitive ale prietenelor ei, lucrurile care ei îi lipseau. De la Tony voia claritatea mentală, de la Roz, metabolismul debordant și talentul de a face planuri. Precum și vorba tăioasă, pentru că dacă Zenia începea s-o insulte, trebuia să-i vină repede ceva în gând care s-o neutralizeze. De la bulgărele din grădină voia

puterea pământului. Și de la Biblie? Doar prezența bunicii; mâinile, lumina ei albăstruie și tămăduitoare. Petalele de gălbenele și ametistul aveau menirea să mențină toate aceste energii diferite și să le canalizeze. Se gândea la ceva concentrat, ca razele laser.

La serviciu, Shanita observă că Charis e mai distrată ca de obicei. „Te frământă ceva?” o întreabă.

„Mda, oarecum”, zice Charis.

„Vrei să-ți dau în cărți?”

Sunt ocupate cu aranjarea noului magazin. Sau mai degrabă Shanita e cea care se ocupă de asta, iar Charis admiră rezultatul. În vitrină, vor pune o pancartă mare de hârtie maro, cu numele magazinului scris în creion, ca de copil, după cum zice Shanita: *Calicii*. De-o parte și de alta a pancartei se va afla o fundă enormă, tot din hârtie maro, de care vor atârna panglici răsucite, de împachetat. „Ideea e că totul trebuie să arate simplu, de bază”, zice Shanita. „Un fel de lucruri făcute în casă. Știi tu, pe care să și le permită oricine.” Are de gând să vândă vitrinele de arțar lustruit și să cumpere altele, din scândură simplă, să se vadă și cuiele. Stilul lăzi de portocale, cum zice ea. „O să păstrăm o parte din pietre și ierburi, dar o să le așezăm undeva în spate, nu în vitrină. Nu ne interesează luxul.” Shanita se agită cu comenzile pentru noi ustensile: truse cu ajutorul cărora să-ți faci singur ghivece de transplantat răsaduri, din ziare reciclate, altele pentru felicitări de Crăciun din poze tăiate din reviste, sau din flori presate și lipici, pe care ți le poți face cu ajutorul uscătorului de păr. Alt articol din magazin e și aparatul de compost din deșeuri menajere, cu capac organic de lemn; precum și truse de brodat fețe de pernă, cu

flori stil secolul optsprezece, care costă o avere dacă le cumperi gata făcute. Râșnițe de cafea manuale frumoase, din lemn, cu sertăraș pentru cafeaua râșnită. Articolele electrice mici de bucătărie nu mai sunt prea căutate, spune Shanita. E din nou la modă să pui mâna și să-ți faci singur tot.

„Avem nevoie de lucruri cu ajutorul cărora să faci lucruri pe care altfel le-ai cumpăra mult mai scump”, zice Shanita. „Economie, asta-i cuvântul nostru cheie. Doamne, cât mă pricep la asta, am făcut-o o viață întreagă. Chestia e că am știut să fac din rahat bici!”

E hotărâtă să schimbe și uniformele: în loc de șorțurile înflorate, vor purta niște șorțuri de pânză groasă ca de tâmplar, de culoare bej, și bonete pătrătoase, din hârtie maro. Pentru desăvârșirea imaginii, își vor pune câte un creion după ureche. „Să se vadă că suntem puse pe treabă”, zice Shanita.

În ciuda admirației pe care și-o arată, pentru că orice act de creație trebuie susținut, iar ceea ce face Shanita își merită pe deplin numele de creație, Charis nu e sigură că se va obișnui cu toate astea. Va fi greu, dar va încerca să fie la înălțime, pentru că ce alte slujbe mai există, mai ales pentru ea? Nu va fi în stare nici măcar să-și facă rost de o listă cu servicii; nu că și-ar dori să consulte vreuna, doar alfabetul nu e, după părerea ei, un criteriu de clasificare. Dar dacă rămâne aici, va trebui să fie mai plină de forță; va trebui să ia taurul de coarne. Să se implice. Să facă vânzare activă. Shanita zice că serviciile și prețurile competitive reprezintă viitorul. Astea, împreună cu păstrarea la un nivel scăzut a cheltuielilor de întreținere. Bine măcar că n-au datorii. „Slavă Domnului că n-am făcut niciodată împrumuturi mari”, zice ea. „Asta pentru că, oricum, băncile nu mi-ar fi dat prea mult. Asta a fost norocul.”

„De ce nu?” o întreabă Charis.

Shanita își dă părul pe spate — astăzi îl poartă într-o buclă lungă, strălucitoare — și îi aruncă o privire plină de dispreț: „Ghicește!”

După-amiază fac o pauză, iar Shanita prepară niște limonadă și îi dă în cărți lui Charis.

„Se apropie un eveniment important”, zice ea. „Ce văd eu aici... cartea ta e Regina de Cupe, nu? Te acoperă Marea Preoteasă. Îți spune asta ceva?”

„Da”, zice Charis. „Am să câștig?”

„Ce înseamnă *a câștiga*?” întreabă Shanita, zâmbindu-i. „E prima oară când aud cuvântul ăsta din gura ta! Poate ar fi timpul să începi să-l folosești mai des.” Se uită la cărți, mai pune câteva. „Se pare că se arată o victorie”, zice ea. „În orice caz, nu pierzi. Dar... Apare o moarte. Nu încape nicio îndoială.”

„Doar nu-i vorba de Augusta!” exclamă Charis.

Încearcă să descifreze singură mesajul: Turnul, Regina de Spade, Magicianul, Nebunul. Dar n-o să se priceapă în veci să interpreteze cărțile.

„Nu, nu, n-are nicio legătură cu ea”, spune Shanita. „E cineva mai în vârstă. Mai în vârstă decât ea, adică. Dar într-un fel legată de tine. N-ai să vezi când se petrece moartea asta, dar tu vei afla prima.”

Charis e înspăimântată. Trebuie să fie Billy. O să se ducă s-o vadă pe Zenia, și Zenia o să-i spună că Billy a murit. De asta s-a temut întotdeauna. Dar mai bine să știe. Există însă aici și un aspect pozitiv, pentru că atunci când îi va veni ei rândul să facă trecerea și-o să se trezească în tunelul întunecat, în peșteră, în barcă, și-o să vadă lumina aceea

înaintea ei, primul lucru pe care o să-l audă va fi glasul lui Billy. El va fi cel care o va ajuta dincolo. Vor fi împreună, și el n-ar avea cum s-o întâmpine dacă n-a murit înaintea ei.

O ajută să știe că Marea Preoteasă o acoperă. Și se și potrivește, pentru că acum, în sfârșit, a sosit ziua aleasă, ziua potrivită pentru confruntarea cu Zenia. Și-a dat seama de asta de cum s-a trezit, de cum și-a înfipt în Biblie acul de fiecare zi. S-a oprit la Apocalipsă, capitolul șaptesprezece, despre Desfrânata cea Mare: *Femeia aceasta era îmbrăcată cu purpură și stacojiu; era împodobită cu aur, cu pietre scumpe și mărgăritare. Ținea în mână un potir de aur plin de spurcăciuni și de necurățiiile curviei ei. Pe frunte purta scris un nume, O TAINĂ: BABILONUL CEL MARE, MAMA CURVELOR ȘI SPURCĂCIUNILOR PĂMÂNTULUI.*

Îndărătul pleoapelor închise ale lui Charis forma a început să se contureze — stacojie pe margini, cu sclipiri tăioase, de diamant. Nu-i vedea chipul; dar al cui să fi fost, dacă nu al Zeniei?

— De aceea am fost de părere că a fost atât de... cum să zic?... Corect, îi zice Charis lui Tony.

— Ce, adică? o întreabă Tony răbdătoare.

— Ceea ce-ai spus tu. Despre Proiectul Babilon. Vreau să zic că nu putea fi doar o coincidență, nu-i așa?

Tony cască gura să spună c-ar fi putut, dar și-o închide la loc, pentru că Roz îi dă un ghiont pe sub masă.

— Continuă, o îndeamnă Roz.

Charis se târăște prin oraș, inspirând aerul îmbâcsit. Trece de Clubul BamBoo cu inscripțiile sale în culori fierbinți, pe lângă magazinul Zephyr cu scoicile și cristalele lui, un loc

unde îi place adesea să caște gura, dar astăzi abia de-i aruncă o privire, trece apoi de librăria Lady Dragon, cu benzi desenate, grăbită, pentru că are timp puțin. E în pauza de masă. De obicei, nu pierde prea multă vreme cu prânzul pentru că la ora asta magazinul e cel mai aglomerat, dar l-au închis pentru câteva zile, până vor aranja noile rafturi și fundele din hârtie maro, așa că astăzi poate face o excepție. A rugat-o pe Shanita să-i dea o jumătate de oră în plus; o să recupereze, o să stea mai târziu când vor redeschide magazinul. În felul ăsta, va avea timp să ajungă până la hotelul Arnold Garden, s-o vadă pe Zenia și s-o întrebe ce-are de întrebat și să-i smulgă răspunsul. Asta, bineînțeles, dacă Zenia e acolo. Poate foarte bine să fie plecată.

În acea dimineață, pe când se îmbrăca și se spăla în baia ei unde trage curentul, lui Charis i-a trecut prin minte că, deși cunoaște numele hotelului, nu știe numărul camerei. S-ar fi putut duce acolo să amușineze, să umble pe coridoare de colo-colo, să pipăie clanțele; poate dacă atinge metalul, o să simtă curenții electrici, o să perceapă prin vârful degetelor prezența Zeniei dincolo de ușă. Dar în hotel mai sunt și alți oameni care emană electricitate statică. Se poate ușor înșela.

Apoi, când se afla pe feribot, i-a venit în gând că singura persoană care știa sigur numărul camerei în care stă Zenia nu putea fi decât Larry, fiul lui Roz, pentru că îi văzuse pe amândoi intrând în hotel.

— Asta e partea pe care n-aș fi vrut să ți-o povestesc, îi spune Charis lui Roz. În ziua aia, când am plecat de la Toxique, am așteptat în Kafay Nwar, de vizavi. I-am văzut ieșind împreună de acolo. I-am urmărit. Erau Zenia și Larry.

— Tu i-ai urmărit? o întreabă Roz, ca și cum i-ar mai fi urmărit și altcineva, iar ea știe cine.

— Nu voiam decât s-o întreb de Billy, zice Charis.

Roz o bate ușor pe mână.

— Bineînțeles! o încurajează ea.

— I-am văzut sărutându-se pe stradă, se scuză, parcă, Charis.

— E-n regulă, iubito, zice Roz. Nu-ți face griji pentru mine.

— Charis! face Tony, cu admirație. Ești mult mai șmecheră decât credeam!

Imaginea lui Charis urmărind-o pe furiș pe Zenia o umple de plăcere, pentru că e incredibil. La oricine s-ar fi așteptat Zenia s-o urmărească, cu siguranță nu era Charis!

Când Charis a ajuns la magazin în dimineața aceea și după ce Shanita a ieșit să ia ceva mărunțiș de la bancă, a sunat-o pe Roz acasă. Numai Larry putea să-i răspundă la ora aia, pentru că gemenele erau la școală, iar Roz la serviciu. Și avusese dreptate, chiar el i-a răspuns.

„Bună, Larry, sunt mătușa Charis”, i-a spus ea.

Se simțea ca o proastă că-și zice mătușa Charis, dar așa îi obișnuise Roz pe copii încă de mici, și așa rămăsese.

„Oh, bună, mătușă Charis”, i-a spus Larry cu glas somnoros. „Mama e la lucru.”

„Păi, cu tine vreau să vorbesc”, i-a zis ea. „O caut pe Zenia. O știi, nu-i așa, de când erai mic.” (Cât o fi fost Larry de mic? se întreabă ea. Nu chiar atât de mic. Ce i-o fi spus Roz despre Zenia? Speră că nu prea mult.) „Am fost toate colege, la universitate. Trebuie să mă întâlnesc cu ea la Arnold Garden, dar am rătăcit numărul camerei.”

Asta era o minciună gogonată; se simțea vinovată și, în același timp, supărată pe Zenia că o puneă într-o asemenea situație. Asta era treaba cu Zenia: te trăgea în jos, până te aducea la nivelul ei.

Urmase o pauză mai lungă. „Și de ce mă întrebi pe mine?” a zis el în cele din urmă, pe un ton prudent.

„Oh”, a spus Charis, exagerând bine cunoscuta-i distracție, „Zenia știe ce memorie proastă am. Știe cât sunt de zăpăcită, așa că mi-a spus că dacă îl pierd, să te întreb pe tine. Zicea că îl știi tu. Iartă-mă dacă te-am trezit din somn”, a adăugat ea.

„Foarte urât din partea ei”, a zis Larry, „nu sunt secretarul nimănui. De ce nu suni la hotel?”

Purtarea lui Larry i s-a părut neobișnuit de nepoliticoasă.

„Aș fi sunat”, a zis Charis, „dar știi, nu mai are același nume de familie și mă tem că l-am uitat pe cel nou.” Se pare că o nimerește cu numele nou al Zeniei. Tony spusese odată că, probabil, și-l schimbă în fiecare an. Roz fusese de părere chiar că și-l schimbă lunar, fiind, probabil, înscrisă la Clubul „Numele Lunii”.

„Stă la 1409”, i-a răspuns Larry morocănos.

„O, așteaptă puțin, să-mi notez”, a zis Charis. „Paisprezece zero nouă?”

Voia să pară cât mai năucă și uitucă posibil; mai degrabă ca o babetă sclerozată decât ca o amenințare. Nu voia ca Larry s-o sune pe Zenia și s-o avertizeze.

Nu îi scapă semnificația numărului. După câte știe, la hoteluri nu se numerează niciodată etajul treisprezece, dar el există. Etajul paisprezece e, de fapt, treisprezece. Așadar, Zenia stă la etajul treisprezece. Dar nenorocul acestui

număr este contracarat de norocul lui nouă, care e un număr de zeiță. Dar ghinionul se asociază Zeniei, iar norocul, lui Charis, pentru că ea are o inimă curată — sau, mă rog, încearcă să aibă — iar Zenia nu. Tot reflectând așa și învăluindu-se în lumină, Charis ajunge la hotelul Arnold Garden și trece pe sub marchiza aceea intimidantă, apoi prin ușile strălucitoare de sticlă, cu cadre de alamă, de parcă nici n-ar impresiona-o.

Rămâne pentru moment în hol, ca să-și recapete răsuflarea, să-și adune puterile. Nu arată rău holul. Cu toate că mobilierul e tapisat cu piei de animale ucise, e mulțumită să vadă și un soi de altar vegetal — flori uscate. Și prin ușile din spate se ajunge într-o curte cu o fântână, deși fântâna nu funcționează. Îi place că spațiul urban se îndreaptă spre natural.

Apoi, dintr-odată, are un gând descurajator. Și dacă Zenia nu are suflet? Cu siguranță există și astfel de oameni, pentru că acum sunt mai multe ființe umane pe pământ decât au fost vreodată, de la apariția omenirii, și dacă sufletele se reciclează, înseamnă că e posibil să existe oameni la care nu au ajuns, cam la fel ca în jocul cu scaunele muzicale. Poate Zenia așa e: fără suflet. Doar un fel de carcasă. În cazul ăsta, cum să se poarte Charis cu ea?

Ideea o paralizează. Sub influența ei, Charis rămâne încremenită în mijlocul holului. Dar nu mai poate da înapoi. Închide ochii și vizualizează altarul, cu mânușile, bulgărele de pământ și Biblia, și îi invocă puterile; apoi deschide ochii și așteaptă un semn. Într-unul din colțurile holului se află o pendulă. E aproape douăsprezece. Charis se uită până când cele două limbi ale ceasului se suprapun. Atunci ia liftul. Pe măsură ce urcă, inima îi bate tot mai tare.

La etajul al paisprezecelea, de fapt, al treisprezecelea, se oprește în fața camerei cu numărul 1409. Pe sub ușă, se strecoară o lumină cenușiu-roșcată respingătoare. Își pune palma pe tăblia ușii, care vibrează cu o amenințare tăcută. E ca și cum în depărtare ar trece un tren sau ar exploda ceva. Zenia e, cu siguranță, înăuntru.

Charis bate.

După o clipă — timp în care simte privirea Zeniei prin vizor — ușa se deschide. Zenia e îmbrăcată într-un halat al hotelului, cu un prosop înfășurat pe cap. Probabil că făcea duș. Chiar și cu turbanul ăla flaușat, pare mai mică decât și-o amintea Charis. Asta o face să se simtă ușurată.

„Chiar mă întrebam când o să ajungi aici”, îi spune Zenia.

„Serios?” face Charis. „De unde-ai știut?”

„Larry mi-a spus că ești în drum spre mine”, zice ea. „Intră.”

Glasul îi e plat, chipul vlăguit. Charis rămâne surprinsă de cât de bătrână arată. Poate pentru că nu e fardată. Dacă n-ar avea destulă experiență cât să nu tragă asemenea concluzii, ar zice că Zenia e bolnavă.

Camera e într-o dezordine totală.

— Ia stai puțin, o întrerupe Tony. Mai zi o dată. Ai fost acolo la amiază și era dezordine?

— Și când locuia cu mine, pe Insulă, tot dezordonată era, zice Charis. Nu mă ajuta niciodată la vase, nu făcea nimic.

— Păi, când am fost eu mai devreme acolo, era ordine, zice Tony. Patul era aranjat, și celelalte la fel.

— Nu, nu mai era așa, zice Charis. Pe jos zăceau perne și pernțe, patul era vraște. Cești murdare de cafea, chipsuri,

haine aruncate peste tot. Pe măsuță și pe covor erau numai cioburi. Parcă petrecuseră toată noaptea.

— Ești sigură că ai intrat în aceeași cameră? o întreabă Tony. Și-o fi ieșit din sărite și-o fi spart câteva pahare.

— Probabil că s-a culcat după ce-ai plecat tu, zice Roz. Se gândesc toate trei la asta. Charis continuă.

Camera e într-o dezordine totală. Draperiile înflorate sunt trase pe jumătate, ca să nu intre lumina. Zenia pășește peste toată mizeria aia de pe podea, se așază pe canapea și își ia o țigară din cele răspândite printre cioburile de pe măsuță. „Știu că n-ar trebui să fumez”, murmură ea, ca pentru sine, „dar nu prea mai contează acum. Stai jos, Charis. Mă bucur c-ai venit.”

Charis se așază în fotoliu. Întâlnirea lor nu are nicidecum încărcătura confruntării pe care și-o imaginase ea. Zenia nu încearcă s-o evite; se pare că e chiar destul de mulțumită c-o vede. Charis își reamintește că a venit aici s-o întrebe despre Billy, unde e și dacă mai trăiește. Dar e greu să se concentreze asupra lui Billy; nici măcar nu-și amintește cum arăta, în vreme ce Zenia e chiar aici, în încăpere. I se pare așa ciudat c-o vede, în sfârșit, în carne și oase.

Acum Zenia surâde stins. „Ai fost atât de bună cu mine”, zice ea. „Am tot vrut să-mi cer iertare c-am plecat așa, fără să-mi iau rămas-bun. Am fost tare egoistă. Dar prea depindeam de tine, te-am lăsat să mă vindecî în loc să încerc să-mi folosesc propria mea energie. Trebuia să mă retrag undeva, să fiu singură ca să mă pot concentra. Știi, promisem un fel de mesaj.”

Charis e uluită. Poate că a judecat-o greșit pe Zenia în toți acești ani. Sau poate că Zenia s-a schimbat. Oamenii se

pot schimba, au libertatea de a alege, pot lucra asupra lor. E absolut sigură de lucrul ăsta. Nu știe ce să mai creadă.

„De fapt, n-ai avut cancer”, zice ea în cele din urmă.

Nu vrea să sune a acuzație, dar își dorește o confirmare.

„Nu”, zice Zenia. „Nu tocmai. Totuși, *eram* bolnavă. Era o boală a spiritului. Și acum mi-e rău.” Se oprește o clipă, dar, cum Charis nu o întreabă nimic, continuă: „De aceea m-am întors aici, pentru asigurările de sănătate. Nu-mi puteam permite un tratament în altă parte. Mi s-a spus că sunt pe moarte. Mi-au mai dat șase luni.”

„O, îmi pare rău”, zice Charis. Se uită la conturul Zeniei să vadă ce culoare are aura ei, dar nu vede. „Ai cancer?”

„Nu știu dacă e bine să-ți spun”, zice Zenia.

„Spune-mi fără grijă”, zice Charis.

Și dacă Zenia nu minte acum? Dacă chiar e pe moarte? Are niște umbre cenușii în jurul ochilor. Măcar s-o asculte.

„Cum să-ți spun, am SIDA”, zice Zenia și oftează. „O tâmpenie! O luasem pe căi rele, acum câțiva ani. Am luat-o de la un ac infectat.”

Lui Charis i se taie răsuflarea. Ce cumplit! Și Larry? O să facă și el SIDA? Roz! Roz! *Vino repede!* Dar ce să facă Roz?

„Mi-aș dori să trăiesc undeva, liniștit”, zice Zenia. „Să mă împac cu mine însămi, înainte să... știi tu. Undeva, ca pe Insulă.”

Charis simte vechiul impuls, vechea tentație. Poate că pentru trupul Zeniei nu mai e nicio speranță, dar trupul nu e totul. Ar putea s-o ia pe Zenia cu ea, acasă, ca mai demult. Ar putea s-o ajute să facă trecerea, s-o înconjoare cu lumină, să mediteze împreună...

„Sau poate ar fi mai bine s-o termin”, zice Zenia blând. „Să iau niște pastile, ceva. Oricum sunt condamnată. Ce să mai pierd vremea?”

În pieptul lui Charis se trezesc vechile simțăminte. O, nu! Trebuie să încerci, trebuie să alegi pozitivul... Deschide gura să-i facă invitația, *Da, vino*, dar ceva o oprește. E privirea pe care i-o aruncă Zenia: o privire intensă, cu capul într-o parte. Ca o pasăre care-a ochit un vierme.

„De ce te-ai prefăcut în fața mea că ai cancer?” o întreabă.

Zenia râde. Se ridică brusc. Probabil că și-a dat seama c-a pierdut, că n-o crede că are SIDA. „Bun”, zice ea. „Hai să clarificăm lucrurile. Hai să zicem c-am vrut să ajung la tine în casă și asta mi s-a părut calea cea mai rapidă.”

„Ai fost meschină”, zice Charis. „Eu te-am crezut! Am fost așa îngrijorată pentru tine! Am încercat să te salvez!”

„Da”, zice Zenia, înveselită. „Dar nu-ți face griji, și eu sufeream. Dacă mă mai obligai să beau un singur pahar din porcăria aia de suc de varză, eram terminată. Știi ce-am făcut când am ajuns în oraș? Am intrat în primul restaurant și-am comandat o farfurie mare cu cartofi prăjiți și o friptură în sânge. Îmi venea să le înghit pe nemestecate, așa-mi fusese de dor de carne roșie!”

„Dar să știi că ceva tot aveai”, zice Charis, plină de speranță.

Aura nu minte niciodată, iar a Zeniei fusese bolnavă. Și-apoi, nici nu-i convine să admită că irosise toate legumele alea.

„Există o șmecherie despre care sigur ai auzit”, zice Zenia. N-ai decât să elimini orice urmă de vitamina C din alimentație și imediat apar simptomele de scorbut. Nimeni nu se așteaptă la asta în secolul douăzeci, așa că nu poți fi descoperit.”

„Dar ți-am dat multă vitamina C!” exclamă Charis.

„Ia bagă-ți două degete pe gât!” zice ea. „Face minuni.”

„Dar de ce?” o întreabă Charis. „De ce-ai făcut-o?”

Se simte atât de înșelată — escrocată de toată bunătatea ei, de toată strădania de a se pune în slujba celorlalți. Ce proastă fusese!

„Din cauza lui Billy, bineînțeles”, zice Zenia. „Nu aveam nimic personal cu tine, tu nu erai decât un mijloc de a ajunge la el. Pe el îl voiam.”

„Pentru că erai îndrăgostită de el?” o întreabă Charis.

Cel puțin, asta ar fi de înțeles, ar fi ceva pozitiv, pentru că iubirea este o forță pozitivă. Știe ce înseamnă să fii îndrăgostită de Billy.

Zenia râde.

„Ești o romantică tâmpită!” zice. „La vârsta ta, ar trebui să știi mai multe. Nu, n-am fost îndrăgostită de Billy, deși m-am distrat cu el în pat.”

„Te-ai distrat?” zice Charis.

Din experiența ei, amorul nu e niciodată distracție. Fie nu înseamnă nimic, fie este dureros; sau te copleșește, punându-te în pericol; de aceea a evitat să facă dragoste în toți acești ani. În niciun caz nu e o *distracție*!

„Da, poate e o surpriză pentru tine”, zice Zenia, „dar unii cred că sexul e o distracție. Îmi dau seama, tu ești altfel. Din câte-mi spunea Billy, nu simțeau nicio plăcere. Îi era așa dor de puțin sex adevărat, încât a sărit pe mine aproape de cum am intrat în cocioaba aia a ta deplorabilă. Ce crezi tu că făceam noi când plecai în oraș să-ți predai cursurile alea plictisitoare de yoga? Sau când erai în bucătărie și ne pregăteai micul dejun, sau afară, când te duceai să-ți hrănești găinile alea tâmpite?”

Charis știe că nu trebuie să plângă. O fi fost Zenia doar *sex* pentru Billy, dar Charis a fost *iubire*.

„Billy m-a iubit”, zice ea nesigură.

Zenia surâde. Nivelul ei de energie a crescut, trupul ei zbârnâie ca un prăjitor de pâine stricat.

„Billy nu te-a iubit”, zice ea. „Trezește-te! Nu erai decât o masă gratis pentru el! Profita de tine, deși avea banii lui; făcea comerț cu hașis, dar bănuiesc că habar n-aveai. Păreră lui era că ești o vacă, dacă chiar vrei să știi. Că ești așa proastă, încât ai să naști un idiot. Ca să-l citez, zicea că ești o pizdă amețită.”

„Billy n-ar spune niciodată așa ceva”, zice Charis.

Se simte ca strânsă într-o plasă de sârmă înroșită în foc, care îi pătrunde în carne.

„Zicea că atunci când se culca cu tine era de parc-ar înghiți un nap”, continuă Zenia necruțătoare. „Ascultă-mă, Charis. Ți-o spun spre binele tău. Te cunosc și-mi închipui cum ți-ai petrecut vremea. Ți-ai pus cămașa din păr de cal. Ai făcut pe sfânta. L-ai jelit pe Billy. Dar el nu e decât o scuză pentru tine; te ajută să ocolești adevărata viață. Renunță la el. Uită-l!”

„N-am cum să-l uit”, zice Charis cu o voce abia auzită.

Cum poate să stea așa, cu mâinile în sân, și s-o lase pe Zenia să-l facă de două parale pe Billy? Amintirea lui Billy. Dacă o pierde și pe-asta, ce-i mai rămâne din tot ce-a avut? Nimic. Un gol imens.

„Ascultă-mă ce-ți spun, nu merita”, zice Zenia. Pare exasperată. „Știi de ce-am venit de fapt atunci? Să-l întorc. Și crede-mă, a fost ușor de-ntors.”

„Să-l întorci?” zice Charis.

Abia se mai poate concentra; parcă ar fi pocnit-o cineva peste față. *Întoarce și celălalt obraz*. Dar cât să mai facă asta?

„Să-l întorc, ca pe un transfug”, zice Zenia, explicându-i ca unui copil. „Billy a devenit informator. S-a întors în Statele Unite și i-a turnat pe toți prietenii lui cu minți agitate, cei care rămăseseră aici.”

„Nu te cred”, zice Charis.

„Nu-mi pasă mie dacă mă crezi sau nu”, zice Zenia. „Oricum, e-adevărat. I-a dat pe camarazii lui în gât, ca să scape el și să mai facă și-un ban. L-au răsplătit cu o nouă identitate și o amărâta de slujbă de spion clasa a treia. Dar nu era prea bun la asta. Ultima oară când l-am întâlnit, parcă în Baltimore, era destul de dezamăgit. Un bețiv smiorcăit, îndopat cu LSD, și chel pe deasupra.”

„Tu i-ai făcut-o”, șoptește Charis. „Tu l-ai distrus.”

Billy-cel-de-aur al ei!

„Rahat!” zice Zenia. „Asta zicea el, dar l-am forțat eu s-o facă? I-am arătat doar ce șanse are. Putea alege asta, sau ceva mult mai rău. În lumea reală, majoritatea oamenilor aleg să-și salveze propria piele. Nouă din zece fac așa, poți să fii sigură.”

„Ai lucrat pentru Poliția călare”, zice Charis.

Îi e greu să creadă una ca asta, nu se potrivește deloc. Zenia de partea pazei și ordinii!

„Nu tocmai”, zice Zenia. „Am fost totdeauna pe cont propriu. Billy a fost doar o ocazie bună pentru mine. Toate grupurile alea liberale fățarnice de ajutorare a dezertorilor erau pline de informatori, iar eu aveam tot felul de legături, așa că am aruncat o privire prin dosare. Mi-am amintit de tine de la McClung Hall — știi, aveau un dosar și cu tine, dar le-am spus că-și consumă hârtia de pomană, ca să nu mai vorbim de banii câștigați cu greu ai contribuabililor, era ca și când ai fi făcut dosar unui borcan cu gem — și

m-am gândit c-o să-ți aduci aminte de mine. Nu mi-a fost greu să-mi învinețesc un ochi și să-mi fac apariția la clubul de yoga. La naiba, restul l-ai făcut tu singură. Acum, nu te supăra, trebuie să mă îmbrac, am treabă. Apropo, Billy locuiește la Washington. Dacă vrei să pui la cale o întâlnire înduioșătoare între el și fiica lui de mult pierdută, îți dau cu plăcere adresa."

"Nu cred", zice Charis.

Îi tremură picioarele; pentru o clipă, se teme să se ridice. Billy zace zdrobit în mintea ei. *Șterge banda*, își spune, dar banda nu se șterge. Își dă seama că nu are nicio armă, niciuna prin care s-o înfrângă pe Zenia. Avantajul lui Charis este doar dorința de a fi bună, iar bunătatea înseamnă o absență — absența răului; în vreme ce Zenia are povestea adevărată.

Zenia ridică din umeri.

"Cum vrei", zice ea. "Dacă aș fi în locul tău, l-aș tăia de pe lista mea."

"Nu cred că pot", zice Charis.

"Treaba ta", zice Zenia.

Se ridică, se apropie de șifonier și începe să umble prin haine.

Mai e un lucru pe care vrea să-l știe Charis, și își adună toate puterile ca să întrebe.

"De ce mi-ai omorât găinile?" spune. "Nu făceau nimănui niciun rău."

"Nu ți-am omorât eu afurisitele alea de găini", răspunde Zenia, întorcându-se. Pare amuzată. "Billy le-a tăiat. Chiar i-a făcut plăcere. A ieșit în vârful picioarelor, în zori, în timp ce tu încă mai visai, și le-a luat gâtul cu cuțitul de pâine. Zicea că le face un bine, în condițiile mizerabile în

care le țineai. Adevărul e însă că le ura. Nu numai asta, dar s-a distrat grozav gândindu-se ce față o să faci când o să intri în coteț și o să le găsești. Ca un fel de farsă. Nu mai putea de râs.”

Se rupe ceva în Charis. Se simte cuprinsă de furie. Îi vine s-o strângă pe Zenia, s-o strângă de gât până când viața lui Charis, viața ei așa cum și-a imaginat-o, toate lucrurile bune din viața ei pe care Zenia i le-a răpit să se reverse din ea ca apa dintr-un burete. Violența propriei reacții o înspăimântă, dar și-a ieșit din fire. Își simte trupul inundat și învăluit într-o lumină albă, fierbinte; din ea țâșnesc aripi de foc.

Deodată, e îndărătul draperiilor înflorate, lângă ușa de la balcon, în afara trupului ei, privind. Altcineva a pus stăpânire pe trupul ei acum. E Karen. Charis o vede — un miez întunecat, o umbră uriașă, cu părul lung, răvășit. A așteptat tot timpul, în toți acești ani, să vină un asemenea moment, o clipă când să poată intra din nou în trupul lui Charis, ca să se folosească de el și să omoare. Karen îndreaptă mâinile lui Charis spre Zenia — mâinile ei care pâlpâie albăstrui; are o putere de neînvins, se repede la Zenia ca un vânt silențios, o împinge prin ușa de la balcon, iar cioburile sar în lături, ca niște bucățele de gheață. Zenia e colorată în mov și roșu, și scânteiază ca un giuvaier, dar nu se poate măsura cu întunecata Karen. O ridică pe Zenia în aer — Zenia e ușoară, e goală pe dinăuntru, e mâncată de boală, putredă, parcă-i de hârtie, și o aruncă peste balustrada balconului; se uită cum plutește în jos, cade din turn, se izbește de marginea fântânii și se sparge ca un do-vleac copt. Ascunsă după draperiile înflorate, Charis imploră: *Nu! Nu!* Nu carnagiului, nu câinilor care se reped asupra bucăților de trup din curte — nu asta vrea ea. Oare?

* * *

„Oricum, e o poveste de demult”, zice Zenia pe un ton amabil.

Charis s-a întors în trup, e stăpână acum pe el, și-l îndreaptă spre ușă. La urma urmei, nu s-a întâmplat nimic. Sigur că nu. Se întoarce și se uită la Zenia. Din ea țâșnesc niște firișoare negre, ca filamentele unei plase de păianjen. Nu, nu-i așa. O mulțime de linii negre converg către ea, ca o țintă; curând, o vor năpădi de tot. În miezul lor flutură sufletul ei, ca un fluture de noapte palid. Până la urmă, are totuși suflet.

Charis își adună toată puterea, toată lumina interioară; o invocă pentru ceea ce are ea de făcut, deoarece i se cere un efort considerabil. Indiferent de ceea ce-a făcut Zenia, indiferent de cât de rea a fost, acum are nevoie de ajutor. Are nevoie de ajutorul lui Charis, pe plan spiritual.

Gura lui Charis se deschide.

„Te iert”, se aude ea zicând.

Zenia râde furioasă. „Cine naiba te crezi?” zice ea. „Ai impresia că-mi pasă dacă mă ierți sau nu? Îmi bag picioarele în iertarea ta! Pune laba pe un bărbat! Trăiește-ți viața!”

Charis își vede viața așa cum probabil că o vede Zenia: o cutie goală de carton, răsturnată pe marginea drumului, fără nimeni în ea. Fără cineva care să merite atenție. Într-un fel, ăsta e lucrul cel mai dureros.

Își invocă geoda de ametist, închide ochii, vede cristalul. „Am și eu o viață”, zice ea. Își îndreaptă umerii și răsucesce mânerul ușii, stăpânindu-și lacrimile.

Abia când ajunge, clătinându-se, în hol și se îndreaptă spre ușa din față, îi trece lui Charis prin gând că poate Zenia a mințit. Poate a mințit-o în privința lui Billy, și a găinilor,

și a celorlalte lucruri. Doar o mai mințișe și înainte, la fel de convingător. De ce n-ar face-o și acum?

53

Roz se apleacă într-o parte și-o cuprinde pe Charis cu un braț.

— Bineînțeles că te-a mințit, îi spune ea. Billy n-ar fi spus una ca asta.

Ce știe ea de Billy? Nici cât negru sub unghie. Doar nu l-a cunoscut, însă e dispusă să-l socotească nevinovat, pentru că ce-o costă, și, oricum, vrea să mai amelioreze situația.

— Zenia e doar răutăcioasă. Zice chestii de-astea doar ca să se afle-n treabă. N-a vrut decât să te necăjească.

— Dar de ce? o întreabă Charis, gata să izbucnească în lacrimi. De ce mi-a spus asemenea lucruri? A fost atât de negativistă. M-a durut cumplit. Acum nici nu mai știu ce să cred.

— Liniștește-te, puiule, zice Roz, strângând-o din nou. Dă-o naibii! Doar n-o s-o invităm de ziua noastră, nu?

— Pentru numele lui Dumnezeu! face Tony, pentru că Roz o ia razna mereu, iar ei scena i se pare mult prea infantilă. E o chestie gravă!

— Da, așa e, zice Roz, venindu-și în fire. Știi că e.

— Eu chiar am o viață a mea, spune Charis, clipind cu lacrimi în ochi.

— Ai o viață interioară bogată, zice Tony hotărât. Mai bogată decât majoritatea oamenilor.

Se caută prin geantă, găsește o batistă de hârtie mototolită și i-o întinde. Charis își suflă nasul.

— Ei, și-acum eu, zice Roz. Mama Leone față-n față cu Regina Noptii. N-aș putea spune că m-am distrat de nota zece.

Roz își măsoară cabinetul de la un capăt la altul. Are pe birou un teanc de dosare, atât proiecte, cât și donații — Ficații, Rinichii, Plămânii și Inimile care strigă să li se dea atenție, ca să nu mai vorbim de Femeile Fără Adăpost și de Nevestele Bătute; dar vor trebui să aștepte cu toatele, pentru că dacă vrei să dai, e nevoie să faci rost mai întâi, doar nu umblă câinii cu covrigi în coadă! Ar trebui să se gândească la Proiectul Rubicon, așa cum i-a fost prezentat de cei de la Făuritorii de Chipuri. *Rujurile Anilor Nouăzeci*, acesta este conceptul pe care îl propun ei, ceea ce pentru Boyce înseamnă Lipici Oral pentru Nonagenare. Dar Roz nu poate să se ocupe de asta pentru că e prea îngrijorată. Îngrijorată? Frenetică! Trupul îi e o vâpaie întreținută de hormoni, în cap îi vâjaie o spălătorie de mașini, cu periile alea rotindu-se, în vreme ce spuma zboară în toate părțile, acoperind vederea. Zenia e pe undeva la pândă, Dumnezeu știe unde. Poate se cațără chiar acum pe zidurile acestei clădiri, cu ventuze la picioare, ca muștele.

Roz a mâncat toate fuduliile lui Mozart, și-a fumat toate țigările, și singurul defect al lui Boyce e că nu fumează și nu poa' să-i mai șutească, din când în când, câte-o țigară. Poate noua recepționeră de la parter — Mitzi, Bambi? — să aibă pe undeva vreun pachet; ar putea s-o sune, dar ce umilitor, Marea Șefă să se urce pe pereți dup-o țigară.

Nu vrea să plece de aici pentru că e ora la care trebuie s-o sune Harriet, detectiva. Roz i-a spus s-o sune în fiecare zi la trei după-amiaza, ca s-o anunțe ce progrese a mai

făcut. „Suntem pe-aproape”, a zis Harriet acum câteva zile. Dar ieri a venit cu ceva nou: „Există două posibilități. Una, la King Eddie, cealaltă, la Arnold Garden. Cei pe care am putut să-i... — cei care au fost amabili și au acceptat să se uite la fotografie — jură fiecare că ea e.”

„Și ce te face să crezi că sunt două posibilități?” a întrebat-o Roz.

„Poftim?” s-a mirat Harriet.

„Fac pariu pe orice că și-a rezervat camere la amândouă”, a spus Roz. „Ăsta-i stilul. Două nume, două camere.” *Toate vulpile își sapă ieșiri de rezervă.* „Ce numere au camerele?”

„Lasă-ne să mai verificăm puțin”, i-a spus Harriet prudentă. „Te anunț eu.” Cu siguranță, putea să-și imagineze o situație nedorită: Roz dând buzna în camera vreunui străin, aruncând cu mobile și acuzații și scoțând flăcări pe nări, și Harriet trezindu-se cu vreun proces pentru că-i dăduse numărul greșit.

Așa că Roz stă acum ca pe ghimpi, cum o fi aia. Mama ei știa, pentru că folosea des această expresie. Își notează în minte să-l întrebe pe Boyce despre ea, apoi se scutură de gânduri, se așază la birou și deschide dosarul despre Rujurile Anilor Nouăzeci pe care Boyce l-a adnotat pentru ea. Îi place planul de afaceri, îi plac estimările; dar Boyce are dreptate, numele nu e bun, pentru că vor să extindă linia și la alte cosmetice. De exemplu, un fard de ochi care să reducă pleoapele umflate ar fi o lovitură, și-ar lua și ea unul, iar dacă ea ar cumpăra un lucru e o garanție că l-ar cumpăra și o mulțime de alte femei, dacă prețul e rezonabil. Pe de altă parte, *Nouăzeci* ar trebui să dispară. Anii nouăzeci nu s-au dovedit prea grozavi, deși n-au început

decât de un an, așa că de ce să scoți în evidență că toată lumea e blocată în ei?

Nu, Roz e de acord — citind notele ordonate ale lui Boyce de pe marginea propunerilor, băiatul ăsta are talent, nu glumă — că ar trebui să opteze pentru călătoria în timp, ceva istorie cu I mare, prin intermediul legăturilor cu numele de râuri. Femeilor le vine mai ușor să-și imagineze o relație sentimentală într-o altă epocă, una de dinaintea toaletelor moderne, a jacuzziurilor și a râșnițelor electrice de cafea, o epocă în care o șleahtă de servitori îmbătrâniți prematur, tuberculoși, trebuiau să spele cu mâna chiloții bărbatilor, dacă aveau așa ceva, să golească oalele de noapte, să încălzească apa în cazanele uriașe din bucătăriile alea împutite unde mișunau șobolanii, și să zdrobească boabele de cafea cu călcâiul, ca pe struguri. Roz însă vrea aparatură electrocasnică. Aparatură cu garanție, și menajeră care vine de două ori pe săptămână.

În ceea ce privește reclamele, vrea cât mai multă dantelă în ele. Dantelă și un ventilator care să involbureze părul manechinelor ca să le dea un aer dramatic, de criză, de pe vremea când se dansa charleston. Efectul ar fi și mai puternic dacă fotografiile s-ar face dintr-un anumit unghi, cu camera înclinată. Să pară statuare, monumentale, atâta vreme cât nu le vezi nările, o problemă pe care Roz a avut-o întotdeauna cu eroii de bronz călare. Se gândește și la un alt nume de râu, o altă culoare: *Athabasca*. Un soi de roz ca de bronz. O piele arsă de soare și degerată în același timp. Cum ajungi în Nord fără protecție solară.

Sună telefonul și Roz se aruncă practic asupra lui. „Harriet sunt”, zice Harriet. „E sigur la Arnold Garden, camera 1409. Am fost chiar eu acolo, m-am deghizat în cameristă. Nu e nicio îndoială.”

„Grozav”, zice Roz, și-și notează repede numărul camerei.

„Mai trebuie să știi ceva”, zice Harriet. „Asta înainte să dai buzna acolo.”

„Ce, să nu mă reped de-a-nboulea?” spune Roz nerăbdătoare. „Ce e?”

„Se pare că are o legătură, ceva în genul ăsta, cu... cu un bărbat mult mai tânăr decât ea. Sursa mea zice că a fost în camera ei aproape în fiecare zi.”

De ce-o fi Harriet așa rezervată? se întreabă Roz. „Nu mă surprinde”, zice ea. „Se-aruncă la orice, până și la un bebeluș în leagăn. Câtă vreme e bogat.”

„E bogat”, zice Harriet. „Sau mai bine zis, va fi.”

Are o ezitare.

„Și ce-mi spui mie asta?” o întreabă Roz. „Nu mă interesează cu cine se regulează ea!”

„Mi-ai spus să aflu totul”, îi zice Harriet, cu o nuanță de reproș în glas. „Nici nu știu cum să-ți spun. Tânărul în cauză se pare că e fiul tău.”

„Ce?” face Roz.

După ce pune receptorul jos, își înșfacă geanta, se repede la lift, apoi o ia la trap pe trotuar, cât poate de repede cu pantofii ei ingrați. Intră în prima tutungerie și își cumpără trei pachete de du Maurier, desface repede unul cu degete tremurânde și își aprinde atât de repede o țigară, încât aproape că îi ia foc părul. O s-o omoare pe Zenia, o s-o omoare! Auzi, ce tupeu, ce nerușinare, să se ia de bietul Larry cel neajutorat, Larry, fiul lui Mitch, după ce l-a mătrășit pe tatăl său! Mă rog, ca și cum l-ar fi mătrășit! *Leagă-te de cineva de teapa ta!* Iar Larry, un nevinovat, bietul copil; atât de singuratic, atât de confuz! Probabil că-și amintește

de Zenia de când avea cincisprezece ani; probabil că făcuse o pasiune de puști pentru ea atunci. Probabil că are impresia că e plină de glamour, și caldă, și înțeleghătoare. Zenia se pricepe la glamour și înțelegere. Plus c-o să-i mai spună și vreo două povești despre cât a fost ea de nenorocoasă, de-o să-l facă să creadă că nu sunt amândoi decât doi orfani ce dau piept cu furtuna. Roz nu poate să tolereze una ca asta!

Fumul i se strecoară în trup și după o vreme se simte ceva mai calmă. Se întoarce la birou, simțind cum îi vâjâie ușor capul. Ce *mă-sa* ar trebui să facă ea acum?

Bate la ușa lui Boyce. „Boyce? Te superi dacă te întreb ceva?” îl întreabă ea.

Boyce se ridică și îi oferă, curtenitor, un scaun. „Cere și ți se va da”, zice el. „Dumnezeu.”

„Pe-asta o știu și eu”, zice Roz, „dar în ultima vreme n-am primit prea mult de la Dumnezeu la capitolul răspunsuri.”

Se așază, își încrucișează picioarele și ia ceașca de cafea pe care i-o oferă Boyce. Cărarea din părul lui e dureros de dreaptă, pare făcută cu cuțitul. Pe cravată are câțiva boboci de rață.

„Să-ți prezint o situație teoretică”, zice ea.

„Sunt numai urechi”, zice Boyce. „E vorba de Lipiciul Oral?”

„Nu”, zice Roz. „E o poveste. A fost odată o femeie măritată cu un bărbat care-și cam făcea de cap.”

„E cineva cunoscut?” o întreabă Boyce. „Mă refer la tip.”

„Cu alte femei”, zice Roz ferm. „Ei, și femeia asta a închis ochii de dragul copiilor și, oricum, lucrurile nu durau, pentru că femeile alea nu erau decât niște jucării, sau, mă rog, așa zicea omu’. După el, eroina noastră conta, era

lumina ochilor lui, căldura căminului etc. Și-ntr-o bună zi, își face apariția o putorișcă — iartă-mă, o *persoană*, cam de aceeași vârstă cu femeia în cauză, numai că, trebuie să recunoaștem, mult mai arătoasă, deși — și asta rămâne între noi — avea țâțe false.”

„Pășește-n strălucire, ca năpasta”, zice Boyce pe un ton plin de înțelegere. „Byron.”

„Exact”, zice Roz. „Pe deasupra, era și deșteaptă, dar o ticăloasă. De fapt, nu există calificativ potrivit pentru ea, pentru că *ticăloasă* nu exprimă decât a mia parte. Înșiră o poveste, cum că ar fi pe jumătate evreică, orfană de război salvată din ghearele naziștilor, iar eroina noastră, generoasă, cade în capcană și-i oferă o slujbă; iar madam se prefăce că e nemaipomenit de recunoscătoare, și îl ignoră pe soț, sugerând prin limbajul trupului ei că nu i se pare mai atrăgător decât un pitic de grădină, ceea ce în final s-a dovedit a fi adevărul suprem. În tot acest timp, fetele se întâlneau la prânz și discutau problemele mondiale și despre afacerea lor. Apoi însă, cucoana noastră a început să se vadă cu domnul Impresionabil în spatele doamnei Găgăuță. Pentru doamna Furlifus nu e decât o *chestie* oarecare — mai rău, o tactică —, dar pentru el e lucrul cel mai prețios, marea pasiune. Nu știu cum a făcut ea asta, dar i-a reușit. Având în vedere cum era el, și că până la ea alte mii de femei nu reușiseră o asemenea performanță, se poate trage concluzia că era genială.”

„Geniul este capacitatea infinită de a provoca durere”, zice Boyce sumbru.

„Ai dreptate”, aprobă Roz. „Așa că reușește să păcălească pe toată lumea și ajunge să conducă afacerea la care lucra — ceva de nivel mediu — și, cât ai zice pește, se

mută cu domnul Degete Lipicioase și locuiesc împreună în Cuibușorul de Nebunii al Anului, lăsând-o pe bleagă cu buzele umflate. Dar lui Madam Vampir îi trece pasiunea, nu însă și lui, mai ales când află că ea și-o trage pe la prânz cu un armăsar cu motocicletă, și începe să se agite. Atunci ea falsifică niște cecuri — folosindu-se de semnătura lui, copiată fără îndoială de pe nenumăratele lui bilețele prostești de amor — și dispare cu paralele. Crezi că asta-i poate plăcea lui ardoarea? Face plopul pere? Pleacă înnebunit după ea, de-i sfârâie călcâiele.”

„Cunosc schema”, zice Boyd. „Se întâmplă la toate nivelurile.”

„Doamna Degete Pricepute dispare”, zice Roz, „dar, ce să vezi, se transformă într-o conservă. Se pare că a avut un accident urât, și s-a făcut praf. E îngropată la cimitir, nu că eu... nu că prietena mea a vărsat vreo lacrimă, iar Domnul Îndurerat se întoarce în genunchi la nevastica lui, care se înfurie și refuză să-l primească. Poți s-o condamni? Vreau să zic că i-a ajuns și ei cuțitul la os. Așa că, în loc să se ducă la un psihiatru, ceea ce trebuia să facă de mult, sau să-și găsească altă pipiță, așa cum a făcut de-atâtea ori înainte, ce crezi că face el? Moare din amor, nu pentru Doamna Gospodină, ci pentru Doamna Năvălășă. Iese cu vaporul pe furtună și se îneacă. Dacă nu s-o fi aruncat singur. Cine știe?”

„Ce păcat!” zice Boyce. „Trupurile sunt mult mai frumoase vii decât moarte.”

„Mai mult”, zice Roz, „se pare că femeia aia n-a murit deloc. N-a făcut decât să joace o farsă. Apare din nou și, de data asta, pune ghearele pe dragul și unicul fiu al femeii înșelate — poți să-ți imaginezi? Tre’ să aibă vreo cincizeci

de ani! Pune ghearele pe fiul femeii pe care a jefuit-o și al bărbatului pe care aproape că l-a omorât."

"Asta-i o poveste incredibilă", murmură Boyce.

"Ia ascultă, nu-i vorba de-o intrigă literară", zice Roz. "Îți povestesc ceva real, și n-am nevoie de critică literară. Nu vreau decât să-mi spui ce-ai face tu într-o asemenea situație."

"Pe mine mă întrebați?" zice Boyce. "Ce-aș face eu? Mai întâi m-aș convinge dacă e, într-adevăr, femeie. Dacă e bărbat îmbrăcat în rochie?"

"Boyce, vorbesc serios", zice Roz.

"Și eu vorbesc serios", zice Boyce. "Ceea ce vrei să mă întrebați, de fapt, e ce-ar trebui să faceți *dumneavoastră*, nu-i așa?"

"Cam așa", zice Roz.

"Obsesia e chintesența vitejiei", zice Boyce. "Shakespeare."

"Ceea ce înseamnă?"

"Trebuie să vă duceți să vă întâlniți cu ea", oftează Boyce. "Să dați cărțile pe față. O, Roz, ți-e sufletul bolnav. Duceți-vă și faceți o scenă. Urlați și zbierați. Spuneți-i tot ce credeți despre ea. Clarificați lucrurile; credeți-mă, e absolut necesar. Altfel, viermele nevăzut ce plutește pe-aripile furtunii s-o strecura în așternutul tău de fericire stacojie și-amorul lui tainic și întunecat o să-ți distrugă viața. Blake."

"Cred că ai dreptate", zice Roz. "Numai că nu prea am încredere în mine."

Roz o pornește spre hotelul Arnold Garden. Ia un taxi, pentru că e prea încordată ca să conducă. Nici măcar nu are nevoie să ceară lămuriri la recepție, unde se înghesuie tot

felul de comis-voiajori, după cum i se par ei; pășește repede prin holul ăla deplorabil, cu canapele retro, din piele, și cu aranjamentul floral de prost gust, moda 1984, stil *Femeia Canadiană* care-își-împodobește-singură-casa, cu vedere spre terasa aia jalnică și fântâna de ciment gen Primărie — asta poate fi numită *grădină* la fel cum semi-preparatele pentru cuptorul cu microunde se pot numi *mâncare* — și sare direct în liftul căptușit cu vinilin.

Face tot timpul repetiții: *Nu ți-a ajuns unu'?* *Vrei să-l omori și pe fi-miu?* *Să-ți iei etichete de pe biletu' copil!* Se simte ca o tigroaică apărându-și puiul. Sau, cel puțin, așa se spune despre tigroaice. *Te fac praf, te fac bucățele*, urlă în sinea ei. *Îți arunc casa-n aer!*

Numai că Zenia nu prea a avut casă la viața ei. În schimb, le-a stricat pe-ale altora.

Dar în minte îi mai încolțește un gând: ce se va întâmpla dacă Larry descoperă ce face ea? La urma urmei, are douăzeci și doi de ani. A trecut de vârsta consimțământului. Poa' să se culce și cu o majoretă, și cu un St. Bernard, și cu o vampă bătrână ca Zenia, nu e treaba ei. Își imaginează privirea lui plină de dispreț răbdător, exasperat, și tresare.

Cioc, cioc, cioc, face ea la ușa Zeniei. Zgomotul ăsta o ajută să-și recupereze forțele. *Deschide, scroafo, și lasă-mă să intru!*

Țac-țac! Vine cineva. Ușa se deschide de-o palmă. Dar rămâne prinsă în lanț. „Cine e?” se aude glasul tabagic al Zeniei.

„Sunt eu”, spune Roz. „Sunt Roz. Ai face bine să mă lași să intru, că dacă nu, am să-ncep să urlu în fața ușii.”

Zenia deschide ușa. E îmbrăcată să iasă în oraș, în aceeași rochie neagră decoltată în care Roz a văzut-o la Toxique. S-a

fardat și părul îi cade pe umeri unduitor, încrețindu-se în şuvițe fremătătoare. Pe pat se află un geamantan deschis.

— Un geamantan? întreabă Tony. Eu n-am văzut niciun geamantan.

— Nici eu, zice Charis. Era ordine în cameră?

— Era destul de ordonat, zice Roz. Dar asta se întâmpla spre seară. După ce-ați fost voi acolo. Probabil că între timp venise camerista.

— Și ce era în geamantan? întreabă Tony. Își strângea lucrurile? Poate voia să plece.

— Era gol, zice Roz. M-am uitat atent.

„Roz”, zice Zenia. „Ce surpriză! Intră — arăți superb!”

Roz știe că nu arată deloc superb; în orice caz, *arăți superb* li se spune femeilor de vârsta ei care n-au dat încă ortu' popii. Pe de altă parte, Zenia chiar arată superb. Oare nu îmbătrânește niciodată? își zice Roz în gând, cu amărăciune. Ce fel de sânge o fi bând? *Doar un rid, unul mic, Doamne; ar fi chiar așa de greu? Te întreb din nou: de ce le merge bine ticăloșilor?*

Roz n-o ia pe ocolite. „Ce-ai pus la cale, de te-ai încurcat cu Larry?” o întreabă. „Chiar n-ai niciun *scrupul*?”

Zenia se uită la ea. „Să mă-ncurc? Ce idee drăgălașă! Asta ți-a spus el?”

„A fost văzut intrând în camera ta de hotel. Și asta nu numai o dată!”

Zenia surâde ușor. „Văzut? Să nu-mi spui c-ai pus-o iar pe unguroaica aia să mă urmărească. Dar de ce nu stai jos? Să bei un păhărel, ceva. Personal, n-am avut niciodată nimic împotriva ta.” Se așază și ea cu o sfială prefăcută pe

canapeaua înflorată, ca și când nu s-ar întâmpla nimic deosebit; ca și cum ele două ar fi niște matroane respectabile care își iau ceaiul de după-amiază. „Crede-mă, Roz, simțămintele mele față de Larry sunt absolut materne.”

„Cum adică, materne?” zice Roz.

Se simte ca o proastă că stă în picioare, așa că se așază pe fotoliu. Zenia își caută țigările. Găsește pachetul, îl scutură: e gol. „Ia una de la mine”, zice Roz fără tragere de inimă.

„Mersi”, zice Zenia. „M-am întâlnit cu el întâmplător, la Toxique. Și-a amintit de mine — era normal, doar avea... cât? cincisprezece ani? Voia să stăm de vorbă despre tatăl lui. Ce înduioșător! N-ai prea discutat subiectul ăsta cu el, nu-i așa, Roz? Un băiat trebuie să știe câte ceva despre tatăl lui; ceva de bine. Nu crezi?”

„Și cam ce i-ai spus tu?” o întreabă Roz suspicioasă.

„Numai de bine”, zice Zenia. Își pleacă privirile cu modestie. „Cred că e în interesul tuturor să mai ciunțești adevărul pe ici, pe colo, nu-i așa? Nu mă costă nimic, iar bietul Larry se pare că-și dorește un tată pentru care să aibă ceva considerație.”

Lui Roz nu-i vine să creadă ce-aude. De fapt, nici nu crede. Trebuie să fie ceva mai mult de-atât, și chiar e.

„Bineînțeles, dacă situația asta continuă, s-ar putea ca lucrurile să se complice”, zice Zenia. „S-ar putea să uit, și să-i spun ceva mai mult din adevăr. Despre cât de ticălos a fost de fapt tatăl bietului Larry.”

Roz vede roșu în fața ochilor. Și asta la propriu, o ceață roșie îi întunecă privirea. Una e să-l critice ea pe Mitch, dar alta s-o audă pe Zenia!

„Te-ai folosit de el”, spune Roz. „L-ai curățat de bani, l-ai stors până la ultima picătură, și-apoi l-ai aruncat ca pe o

zdreanță. Tu ești vinovată de moartea lui, știi foarte bine. S-a sinucis din cauza ta. Nu cred că ești în măsură să-l judeci!”

„Vrei să știi?” zice Zenia. „Chiar vrei să știi? După ce i-am spus că n-o să meargă, pentru că prea se ținea scai de mine — nu mai puteam nici răsufla, era obsedat să mă controleze întruna, nu mai aveam viața mea, mă întreba și ce-am mâncat la micul dejun, voia să intre în baie după mine și când mă duceam să fac pipi, crede-mă! — practic a încercat să mă omoare! Săptămâni de zile am avut vânătaii pe gât; noroc că nu m-am jenat să-l lovesc la ouă, cât de tare am putut, ca să-mi dea drumul. Pe urmă a plâns în hohote; voia să facem o tâmpenie de pact de sinucidere, ca să fim împreună în moarte! Drăguț, nu? I-am spus că-i tâmpit. Așa că nu da vina pe mine. Mă spăl pe mâini de chestia asta.”

Roz nu mai suportă să audă așa ceva! Bietul Mitch, redus la asta. Un tip abject care se umilește în fața ei.

„Puteai să-l ajuți”, zice ea. „Avea nevoie de ajutor!”

Bineînțeles, și Roz ar fi putut să-l ajute. Și-ar fi făcut-o, dacă ar fi știut, nu-i așa?

„Nu fi proastă”, zice Zenia. „Ar trebui să-mi dai o medalie că te-am scăpat de el. Mitch nu era decât un pervers bolnav. De la mine nu voia decât să mă supun elucubrațiilor lui sexuale — voia să-l leg, să mă îmbrac în desuuri de piele, și alte chestii de-astea —, lucruri pe care ție nu ți le-ar fi cerut niciodată, pentru că erai soția lui pură ca un înger. Bărbații fac asemenea lucruri după o anumită vârstă, dar asta era prea mult. Nu-ți pot spune nici pe jumătate ce voia, era așa de ridicol!”

„Tu l-ai încurajat”, zice Roz, care vrea în momentul acela să fugă din cameră. Prea e umilitor pentru Mitch. Prea l-a redus la nimic. E prea dureros.

„Femeile de genul tău îmi fac greață”, zice Zenia mâniașă. „Întotdeauna ai avut ce-ai vrut. Dar pe el nu l-ai avut, știi bine. N-a fost niciodată *proprietatea* ta de la Dumnezeu! Crezi c-ai avut vreun drept asupra lui? Nimeni nu are drepturi decât asupra a ceea ce poate obține!”

Roz inspiră adânc. Dacă-și pierde cumpătul, pierde și lupta. „Poate”, zice ea. „Dar asta nu exclude faptul că l-ai mâncat cu fulgi cu tot.”

„Problema ta”, zice Zenia, ceva mai potolit acum, „e că nu i-ai acordat omului niciun pic de încredere. L-ai văzut totdeauna ca pe o victimă a femeilor — o bucată de plastilină în mâinile lor. L-ai dădăcit. Ți-a trecut vreodată prin cap că Mitch era răspunzător pentru faptele sale? Și-a luat singur deciziile, și poate că deciziile astea nu aveau prea mare legătură cu mine, și nici cu tine. Mitch a făcut ce-a vrut. A riscat.”

„Tu ai aranjat cărțile.”

„O, încetează, Roz. E o treabă care se face în doi. Dar de ce să ne certăm pentru Mitch? Mitch a murit. Hai să revenim la treburile noastre. Îți propun ceva: poate, de dragul lui Larry, ar trebui să plec din oraș. Și nu numai pentru Larry — o să fiu sinceră cu tine, Roz, oricum trebuie să părăsesc orașul, sunt într-un oarecare pericol aici, așa că ți-o cer și de dragul vremurilor trecute. Dar, pentru moment, nu-mi permit s-o fac; nu-ți ascund că situația a început să fie foarte neplăcută. Aș fugi ca din pușcă dac-aș avea, de pildă, un bilet de avion și ceva bani de buzunar.”

„Încerci să mă șantajezi, nu-i așa?” zice Roz.

„Hai să nu folosim asemenea cuvinte”, zice Zenia. „Sunt convinsă că înțelegei.”

Roz ezită. S-o cumpere pe Zenia? Și ce-o să fie dacă refuză? Care-i amenințarea? Larry nu mai e copil; nu se poate

să nu bănuiască anumite lucruri despre Mitch. „Nu cred”, zice ea încet. „Am o propunere mai bună. Ce-ar fi să pleci oricum din oraș? Pot oricând să te acuz de delapidare, știi bine. Și mai e și povestea cu falsificarea de cecuri.”

Zenia se încruntă. „Banii sunt prea importanți pentru tine, Roz”, zice ea. „Ceea ce-ți ofeream de fapt era o protecție pentru tine. Nu pentru Larry. Dar nu meriți să fii protejată! Hai să-ți spun atunci adevărul. Da, mă culc cu Larry, dar asta-i așa, pe lângă. Larry nu mi-e în primul rând iubit, Larry e în primul rând furnizorul meu. Mă și mir că proasta ta de detectivă nu s-a prins, și mă mir cu adevărat că nu te-ai prins chiar tu. N-oi fi tu frumoasă, dar deșteaptă erai pe vremuri. Băiatu' lu' mămica s-a apucat să facă comerț cu cocaină, drogul preferat de băiețașii cu bani care vor să se distreze. Negociază, distribuie marfa prietenilor lui bogați. A început și el să-i cam prindă gustul — să fii fericită dacă se oprește aici. Ce crezi că învârte el la Toxique, seară de seară? Locul ăla e bine cunoscut! N-o face doar pentru bani, ci pentru că-i place. Și știi ce-l încântă cel mai mult? Să se ascundă de tine! Să-i tragă mămicii clapa! Cum e sacu', așa-i și peticu'. Băiatul ăsta are o problemă, Roz, și problema asta ești tu!”

Roz se simte fără vlagă. Nu vrea să creadă nimic din ce-a auzit, dar anumite lucruri sună veridic. Își amintește de pliculețul cu pudră albă pe care l-a găsit, își amintește de ascunzișurile lui Larry, de tainele din viața lui pe care ea nu le poate dezlega, și se simte din nou copleșită de frică, la care se adaugă o doză mare de vinovăție. O fi fost prea mămoasă? Oare Larry încearcă să scape de sub influența ei? E o mamă posesivă? Mai rău: o fi Larry un drogat fără speranță?

„Așa că m-aș mai gândi dac-aș fi în locul tău”, zice Zenia. „Pentru că dacă nu plătești pentru informație, sunt alții dispuși s-o facă. Și cred c-ar fi un titlu interesant prin ziare, ce zici? *Fiul unei personalități din lumea afacerilor săltat pentru droguri*. Nimic mai ușor pentru mine de aranjat. Larry mă crede. E convins că am nevoie de el. Nu trebuie decât să-l fluier și băiețelul tău vine ca un cățeluș, cu buzunarele pline. Să știi că e chiar drăguț. Are niște fese superbe! O să fie apreciat la bulău. Cât le mai dau acum? Zece ani?”

Roz e uluită; nu poate înghiți atâtea deodată. Se scoală de pe scaun și se duce la fereastră, la ușa de sticlă care dă în balcon. De aici, vede o bucată ca o semilună din fântâna de dedesubt. Încă mai are apă; pe luciul ei plutesc frunze uscate maronii. Cu siguranță, hotelul duce lipsă de personal, din cauza recesiunii.

„Trebuie să stau de vorbă cu el”, zice Roz.

„Dacă aș fi în locul tău, n-aș face una ca asta”, zice Zenia. „O să intre în panică, o să facă ceva necugetat. Nu e versat, o să se dea singur de gol. Iar în momentul de față datorează o groază de bani furnizorilor lui. Îi cunosc, și nu prea știu de glumă. N-o să le convină deloc dacă trage apa peste marfa lor. N-or să mai fie plătiți și de obicei reacționează urât la asta. Nu le place nici când oamenii sunt încolțiți de poliție și-și dau drumul la gură. Nu se joacă. Băiatul tău Larry își cam poate frige degetele. De fapt, poate foarte ușor să sfârșească în vreun șanț, cu câteva mădule lipsă.”

Nu se poate una ca asta, se frământă Roz. Blândul, seriosul Larry, cu camera lui de băiat, plină cu trofee de la școală și cu tablourile lui cu bărci? Zenia e o mincinoasă,

își spune ea. Dar nu-și poate permite să ignore povestea Zeniei, pentru că dacă totuși e ceva adevărat?

Gândul că Larry ar putea muri e de nesuportat. Nu i-ar putea supraviețui. Teamă asta îi stă înfipită în inimă ca un ciob de gheață; se simte, în același timp, teleportată într-o telenovelă oribilă, cu ticăloșii ascunse și intrigi sinistre, și filmări din unghiuri proaste.

Ar putea să se strecoare în spatele Zeniei și s-o pocnească în cap cu lampa sau cu altceva. Apoi s-o lege cu ciorapul. Să pară o crimă pasională. A citit destule gu-
noaie polițiste de felul ăsta și numai Dumnezeu știe cât ar fi de plauzibil, e exact genul de sfârșit sordid pe care îl merită o femeie de teapa Zeniei. Populează, în gând, încăperea cu detectivi care fumează trabucuri și iau amprente, amprente pe care va avea grijă să le șteargă înainte să plece...

„N-am carnetul de cecuri la mine”, zice ea. „Va trebui s-o lăsăm pe mâine.”

„Vreau cash”, zice Zenia. „Cincizeci de mii și batem palma; dacă n-ar fi recesiune, ți-aș cere dublu. Bancnote mici, uzate, te rog; poți să mi le trimiți prin curier, înainte de prânz. Dar nu aici, te sun eu de dimineață și-ți spun unde. Acum, dacă nu te superi, mă cam grăbesc.”

Roz ia liftul și coboară. O lovește deodată o durere cumplită de cap, și pe deasupra îi e și rău. Frica și mânia îi răscolească stomacul ca o infecție cu salmonella. *Așadar, Doamne, asta e tot vina mea? Asta-i crucea pe care trebuie să o port? Mi-ai dat cu o mână, și-acum îmi iei cu cealaltă ? Sau, poate, pentru Tine-i o glumă!* Îi trece prin minte — și nu e pentru prima oară — că dacă totul face parte dintr-un plan divin, atunci Dumnezeu are un simț al umorului grotesc.

54

— Și ce-ai de gând să faci? o întreabă Tony.

— Să plătesc, zice Roz. Am de ales? Oricum, nu-i vorba decât de bani.

— Ai putea să stai de vorbă cu Larry, zice Tony. Doar știi că Zenia minte de îngheață apele. Poate a inventat totul.

— Mai întâi, plătesc, zice Roz. Pe urmă Zenia se suie în avion. Și-abia pe urmă o să stau de vorbă cu Larry.

O surprinde că Tony nu înțelege întotdeauna cum e treaba cu copiii. Chiar dacă numai cinci la sută ar fi adevărat, și tot ar fi prea mult; nu poate să riște.

— Dar ce-ai de gând să faci cu *ea*? o întreabă Tony.

— Cu Zenia? zice Roz. După ziua de mâine o să fie în altă parte. Personal, mi-aș dori s-o înlătur pentru totdeauna, ca pe un neg. Dar nu văd cum.

Își mai aprinde o țigară, de la lumânarea din suportul roșu. Charis tușește ușor, apărându-se cu mâna de fum.

— Nu cred, zice Tony încet, că am *putea* noi face ceva cu ea. N-avem cum s-o facem să dispară. Chiar dacă pleacă, o să se întoarcă dacă are chef. E un dat. *Există*, pur și simplu, ca vremea.

— Poate ar fi bine să aducem mulțumiri, zice Charis. Și să cerem ajutor.

Roz începe să râdă.

— Pentru ce să mulțumim? *Mulțumim, Doamne, c-ai creat-o pe Zenia! Dar nu te mai obosi și data viitoare!*

— Nu, zice Charis. Să mulțumim că pleacă și noi n-am pățit nimic. Ce, nu-i așa? Niciuna dintre noi n-a mai căzut în plasă.

Nu știe exact cum să se exprime. Ceea ce vrea să spună e că au fost toate trei ispitite, dar n-au capitulat. Capitularea

ar fi însemnat omorârea Zeniei, fie fizic, fie spiritual. Iar omorârea Zeniei ar fi însemnat să se transforme ele însele în Zenia. Alt gen de capitulare ar fi fost acela de a o crede, de a-i deschide ușa, lăsând-o să le păcălească, lăsând-o să le desființeze. Într-o oarecare măsură, au cam fost desființate, dar asta s-a întâmplat pentru că n-au făcut ce voia Zenia.

— Ceea ce vreau să spun e...

— Cred că știu ce vrei să spui, zice Tony.

— Bun, zice Roz. Deci hai să aducem mulțumiri. Sunt oricând gata s-o fac. Cui să mulțumim și ce să facem?

— O libație, zice Charis. Avem totul aici pentru asta, chiar și lumânarea.

Își ridică paharul, în care i-au mai rămas doar două degete de vin alb, și varsă un strop peste rămășițele rozalii ale sorbetului ei. Apoi își apleacă fruntea și închide ochii pentru câteva clipe.

— Am cerut ajutor, zice ea. Pentru toate trei. E rândul vostru.

A cerut și iertare, tot pentru toate trei. Așa simte ea că e bine, deși nu știe exact de ce, așa că nu pomenește de asta.

— Nu sunt sigură că facem ceva util, zice Roz.

Înțelege rostul unei sărbătoriri, bate în lemn ca să nu se bucure prea devreme, dar ar vrea să știe care Dumnezeu e invocat aici — sau, mai degrabă, ce variantă a lui Dumnezeu — ca să se poată apăra împotriva loviturilor de trăsnet din partea celorlalți. Dar, oricum, toarnă și ea un strop. La fel și Tony, surâzând ușor forțat — cu zâmbetul ăla al ei gen „mușcă-ți limba”. Se gândește că dacă asta se întâmpla acum trei sute de ani, ar fi fost toate arse pe rug. Dar mai întâi Zenia. Fără nicio îndoială, mai întâi Zenia.

— Asta-i tot? întreabă ea.

— Aș vrea să presar puțină sare în flacăra lumânării, zice Charis, și o face.

— Sper că nu se uită nimeni, zice Roz. Oare cât mai avem până o s-ajungem trei cotoroaște adevărate, cu acte în regulă?

Se simte ușor amețită; poate din cauza pilulelor de co-deină pe care le-a luat pentru durerea de cap.

— Nu arătăm încă așa, zice Tony.

— Nici nu-i prea rău să fii cotoroașă, zice Charis. Vârsta nu e decât o atitudine.

Rămâne cu ochii visători la lumânare.

— Să-i spui asta și ginecologului meu, zice Roz. Dacă vrei să fii o cotoroașă, apucă-te să prepari diverse poțiuni.

— Le prepară deja, zice Tony.

Brusc, Charis se îndreaptă în scaun. Ochii i se măresc. Își duce mâna la gură.

— Charis? zice Roz. Ce s-a întâmplat, drăguță?

— O, Doamne, face Charis.

— Te-ai înecat? zice Tony, gândindu-se că a făcut un atac de cord, sau un alt soi de criză. Dă-i un pumn în spate!

— Nu, nu, zice Charis. E Zenia! A murit!

— Ce? face Roz.

— De unde știi? o întreabă Tony.

— Am văzut în flacăra lumânării, zice Charis. Am văzut-o căzând. Cădea în apă. Am văzut-o! A murit.

Charis începe să plângă.

— Iubito, ești sigură că nu-i vorba doar de dorința ta? o întreabă Roz blând.

Dar Charis e prea absorbită de durerea ei ca să audă.

— Haideti, zice Tony. Mergem la hotel, să vedem. Altfel, i se adresează ea lui Roz peste capul lui Charis, care și-a

lăsat fața în mâini și se leagănă înainte și-napoi, n-o să mai dormim niciuna din noi la noapte.

Asta așa e: Charis o să se frământă din cauza Zeniei, iar ele două or să se frământă pentru Charis. Merită să tragă o fugă cu mașina până acolo ca să evite asta.

În vreme ce își pun hainele și Roz plătește consumația, Charis continuă să suspine. Pe de o parte e șocul; întreaga zi a fost un șoc pentru ea, iar cel de-acum a întrecut totul. Dar pe de altă parte, și pentru că a văzut mai mult decât a spus. Nu numai că a văzut-o pe Zenia căzând, o formă întunecată ce se răsucea întruna, cu părul răsfirat ca niște pene, în timp ce curcubeul vieții se ridica din ea ca un voal cenușiu, iar Zenia se micșora și dispărea. Dar a mai văzut și pe cineva împingând-o. Cineva a împins-o pe Zenia peste balustradă.

Deși n-a zărit-o prea clar, crede că știe cine era persoana aceea. Era Karen, care a rămas cumva acolo; care s-a ascuns în camera Zeniei; care a așteptat până când Zenia a deschis ușa de la balcon și apoi s-a strecurat în spatele ei și i-a făcut vânt. Karen a ucis-o pe Zenia, și vina e a lui Charis, pentru că a ținut-o pe Karen departe, despărțită de ea, pentru că n-a mai vrut s-o primească în ea, și lacrimile lui Charis sunt lacrimi de vinovăție.

Bineînțeles, asta e doar un fel de-a spune. Pentru că de fapt — își explică ea sieși — Charis și-a dorit s-o vadă pe Zenia moartă. Și iat-o, e moartă! Actul spiritual e totuna cu cel fizic, din punctul de vedere moral. Karen-Charis e o uci-gașă. Măinile îi sunt mânjite de sânge. E o ființă maculată.

Se duc la hotel cu automobilul mic al lui Roz. Întârzie puțin până găsește Roz pe cineva care să-i parcheze mașina,

pentru că, așa cum îi spune ea bărbatului care apare în cele din urmă, Arnold Garden nu pare să-și servească clienții cu prea multă seriozitate. Apoi intră toate trei în hol. Între timp, Charis și-a mai revenit, iar Tony o ține de braț cu o mână fermă.

— E în fântână, șoptește Charis.

— Ssst, face Tony. Vedem noi imediat. Las-o pe Roz să vorbească.

— Am trecut pe-aici în după-amiaza aceasta ca să văd ce condiții îmi oferă hotelul pentru o convenție, și cred că mi-am uitat mănușile, zice Roz.

S-a gândit c-ar fi o greșeală din partea lor dacă ar întreba de Zenia, în cazul — improbabil — că prietena lor ar avea dreptate; nu că Roz ar crede pentru o clipă așa ceva, dar totuși. În orice caz, dacă ar suna în cameră și nu le-ar răspunde nimeni, n-ar fi un indiciu că Zenia a murit. Poate foarte bine să fi ieșit pe undeva.

— Cu cine-ați vorbit? o întreabă femeia de la recepție.

— Păi, n-am trecut decât să văd care-i situația, zice Roz. Cred că mi-am lăsat mănușile în curtea din spate, pe marginea fântânii.

— Ținem totdeauna ușile încuiate în perioada asta a anului, zice femeia.

— Păi, în după-amiaza asta nu erau încuiate, zice Roz arțăgoasă, așa că am aruncat și eu o privire. E o terasă minunată pentru cocteiluri, acolo lângă fântână. M-am gândit că în iunie, când am eu nevoie, ar fi minunat. Pofțiți cartea mea de vizită.

Asta schimbă situația.

— Bine, doamnă Andrews, am s-o descui pentru dumneavoastră imediat, zice femeia. De fapt, folosim adesea

terasa pentru cocteiluri. Vă putem pregăti și un prânz tip bufet suedez; vara sunt și mese acolo.

Îi face semn portarului.

— Se pot aprinde și luminile de afară? o întreabă Roz. Dacă mi-au căzut mănușile în apă?

Ideea lui Roz este ca toată terasa să fie luminată ca un pom de Crăciun, ca să-i dea posibilitatea lui Charis să vadă foarte clar că nu e nicio Zenia acolo. Ies toate trei pe ușa de sticlă și rămân una lângă alta afară, așteptând să se aprindă luminile.

— Fii liniștită, iubito, nu e nimic, îi șoptește Roz lui Charis.

Dar când se aprind luminile, reflectoare mari de deasupra și din apă, o văd pe Zenia plutind cu fața în jos printre frunzele moarte, cu părul răsfirat ca un mănunchi de alge.

— Doamne, șoptește Tony.

Roz își înăbușă un țipăt. Charis nu scoate niciun sunet. Timpul s-a strâns în sine, profeția s-a adevărit. Dar nu e niciun câine pe-acolo. Și deodată se dumirește. *Noi suntem câinii care îi lingem sângele. În curte e sângele Izabelei.* Simte că i se face rău.

— N-o atingeți, zice Tony, dar Charis nu se poate stăpâni.

Întinde mâna și-o împinge, iar Zenia se întoarce ușor și se uită drept la ele cu ochii ei albi de sirenă.

55

De fapt, nu se uită, pentru că nu e posibil. Ochii îi sunt dați peste cap, de aceea sunt albi, ca ai peștilor. E moartă de câteva ore, sau cel puțin așa zic cei de la poliție când sosesc.

Personalul hotelului e foarte îngrijorat. O femeie moartă în fântâna lor nu e o reclamă bună, mai ales că afacerile nu le merg grozav. Parcă ar condamna-o pe Roz că le-a spus să aprindă luminile, ca și când asta ar fi făcut-o pe Zenia să se materializeze în fântână. Dar așa cum îi spune Roz portarului, la lumina zilei ar fi fost și mai rău: oaspeții hotelului își luau micul dejun în cameră, ieșeau apoi la o țigară pe balcon, se uitau în jos, și-atunci vă puteți imagina scandalul.

Pentru că ele au descoperit cadavrul, Tony, Roz și Charis au fost reținute acolo. Trebuiau să răspundă la întrebări. Roz se înfinge la conversație și se cramponează de povestea cu mânușile; n-ar fi deloc înțelept să le spună celor de la poliție că au dat buzna în hotelul Arnold Garden numai pentru că avusese Charis o viziune pe când se uita într-o lumânare. Roz a citit destule romane polițiste ca să-și dea seama că o astfel de poveste ar îndrepta imediat bănuielile asupra lui Charis. Nu numai că ar considera-o sărită de pe fix — obiectiv vorbind, Roz nu are dubii în privința asta —, dar s-ar gândi că e o sărită de pe fix care e în stare să îi dea Zeniei brânci peste marginea balconului, după care să fie cuprinsă de amnezie, urmată de un atac de vinovăție cauzator de viziuni psihedelice.

În străfundul minții lui Roz există o urmă de suspiciune: poate că au dreptate. Charis avea destul timp să se întoarcă la hotel înainte să-și facă apariția la Toxique. Putea foarte bine s-o facă. La fel și Tony, care a fost foarte sinceră în ceea ce privește intențiile ei criminale. Dar așa, și Roz putea s-o omoare. Fără nicio îndoială, camera Zeniei e plină de amprente lor.

Poate a fost cineva necunoscut, vreun străin din povestea aia cu armamentul cu care Zenia a încercat s-o îmbrobodească pe Tony. Dar Roz nu crede în asta. Există o posibilitate mai rea, mult mai rea: s-ar fi putut să fie Larry. Dacă ceea ce i-a spus Zenia era adevărat, atunci ar fi avut toate motivele s-o facă. N-a fost niciodată un copil violent, prefera să se dea la o parte decât să se ia la harță cu alți copii; dar poate că Zenia l-a amenințat în vreun fel sau altul. Poate că a încercat să-l șantajeze. Sau poate că a fost sub influența drogurilor. Ce mai știe de fapt Roz despre Larry, de când s-a făcut mare? Trebuie să ajungă acasă cât de curând posibil, să vadă care-i situația.

Tony a tras-o pe Charis mai la o parte, s-o ferească de orice rău. Speră să nu-și dea drumul la gură despre viziunea ei, care — Tony trebuie să recunoască — a fost destul de exactă, deși ușor decalată în timp. Dar ce s-a întâmplat de fapt? Tony numără posibilitățile: Zenia a căzut, Zenia a sărit, Zenia a fost împinsă. Accident, sinucidere, crimă. Tony înclină spre a treia: Zenia a fost omorâtă — cu siguranță — de o persoană sau de mai multe, necunoscute. Tony se felițită că și-a dus pistolul acasă, în cazul în care au să descopere vreo gaură de glonț, deși ea n-a văzut niciuna. Nu crede că ar fi putut s-o omoare Charis, pentru că ea n-ar face rău niciunei muște — credința ei este că muștele pot fi sălașul vreunui suflet cu care ai avut de-a face într-o viață anterioară —, dar nu e foarte sigură de Roz. Roz are temperament și își poate pierde repede cumpătul.

— O cunoaște cineva dintre dumneavoastră pe această femeie? le întreabă polițistul.

Se uită toate una la alta.

— Da, zice Tony.

— Am vizitat-o toate, mai devreme, astăzi, zice Roz. Charis începe să plângă.

— Am fost cele mai bune prietene ale ei, zice ea.

Ceea ce pentru Tony e ceva nou. Dar pentru moment așa trebuie să rămână.

Roz o conduce pe Charis până la feribot, apoi o duce și pe Tony acasă. Tony urcă scările și îl găsește pe West conectat la două dintre mașinările sale prin căști. Apasă pe întrerupător.

— A sunat Zenia aici? îl întreabă.

— Ce? face West. Tony, ce s-a întâmplat?

— E important să-mi spui, zice ea. Își dă seama că glasul îi sună sălbatic, dar nu se poate stăpâni. Ai vorbit cu Zenia? A fost pe-aici?

Ideea că Zenia s-a tăvălit pe covor cu West, printre sintetizatoare, i se pare dezgustătoare. Ba nu: insuportabilă.

Poate, își zice ea, West a făcut-o. Poate s-a dus la Zenia în cameră s-o implore, să se roage de ea, sperând că va fugi iar cu ea; și pentru că Zenia i-a râs în nas, West și-a pierdut cumpătul și-a aruncat-o de pe balcon. Dacă asta s-a întâmplat, Tony vrea să știe. Vrea să știe ca să-l poată acoperi pe West, să-i găsească un alibi impecabil, să-l salveze de el însuși.

— Ah, da, zice West. A sunat, nu mai știu când... acu' vreo săptămână. Dar n-am vorbit eu cu ea, a lăsat un mesaj pe robot.

— Și ce zicea? întreabă Tony. De ce nu mi-ai spus? Ce voia?

— Poate ar fi trebuit să-ți spun, zice West. Dar n-am vrut să te supăr. Știi, amândoi credeam c-a murit. Cred c-aș fi preferat să rămână așa.

— Serious? face Tony.

— Nu voia să stea de vorbă cu mine, zice West, ca și cum și-ar da seama la ce se gândește Tony. Pe tine te voia. Dacă aș fi vorbit direct cu ea, i-aș fi spus să te lase în pace; știam că nu vrei s-o vezi. Mi-am notat unde stă, dar după ce-am reflectat un pic, am aruncat hârtia. A fost totdeauna o piază rea.

Tony simte că se înmoaie.

— M-am întâlnit totuși cu ea, îi spune. În după-amiaza asta. Se pare că știa că biroul tău e la etajul al doilea. De unde putea să știe, dacă n-a fost niciodată aici?

West zâmbeste.

— Așa zice robotul meu. „Etajul doi, vânturi potrivnice.” Ce, ai uitat?

Se ridică în picioare și își scoate căștile. Tony se apropie și el se îndoaie de la mijloc și o înfășoară cu brațele lui ca niște frânghii cu noduri, apoi o sărută pe frunte.

— Îmi place că ești geloasă, îi spune, dar nu trebuie să fii. Nu mai înseamnă nimic pentru mine.

Ce puțin știe, își zice Tony. Sau o fi știind și se preface doar. Așa strivită la pieptul lui, îl adulmecă, să simtă dacă a băut mai mult. Dacă da, e un indiciu. Dar nu simte nimic în plus față de obișnuitul miros vag de bere.

— Zenia a murit, îi spune ea solemn.

— O, Tony, face West. Iar? Ce rău îmi pare!

O leagănă ușurel, ca și cum ea e cea care trebuie conso-lată, și nu el.

* * *

Când Charis ajunge acasă, încă tremurând, dar stăpână pe sine, vede lumină în bucătărie. E Augusta în vizită, la sfârșit de săptămână. Charis se bucură că o vede, deși ar fi vrut să facă mai întâi puțină curățenie. Observă că Augusta a spălat vasele rămase de vreo două zile și a șters pânzele de păianjen mai vizibile, deși nu s-a atins de altarul meditației ei. L-a observat, totuși.

— Mamă, zice ea, după ce Charis a îmbrățișat-o și a pus ceainicul pe foc, ce-i cu pietroiul ăsta, cu noroiul și cu frunzele astea pe masa din living?

— Un altar de meditație, zice Charis.

— Iisuse, bombăne Augusta. Nu puteai să-l pui în altă parte?

— August, zice Charis, ușor iritată. E meditația mea; e casa mea.

— Nu te răsti la mine! zice Augusta. Și nu uita, mă cheamă *Augusta* acum.

Charis nu uită. Știe că ar trebui să-i respecte noul nume, pentru că oricine are dreptul să-și schimbe numele după cum simte. Dar ea alesese numele lui August cu atâta dragoste, cu atâta grijă! I-l oferise ca pe un dar. Îi e greu să renunțe la el.

— Am să-ți fac niște briose, zice ea, încercând să împace lucrurile. Măine. Din alea cu semințe de floarea-soarelui. Întotdeauna ți-au plăcut.

— Nu e nevoie să-mi tot dai câte ceva, mamă, zice Augusta, cu un glas ciudat de matur. Te iubesc oricum.

Charis simte că-i dau lacrimile. Augusta nu i-a mai spus de mult ceva atât de dragăstos. Și îi vine greu să creadă că

o poate iubi cineva fără ca ea să facă vreun efort. Să facă un efort să-și imagineze dorințele celor din jur, să încerce să fie folositoare.

— Doar că îmi fac griji pentru tine, zice Charis. Pentru sănătatea ta.

De fapt, nu asta o îngrijorează în legătură cu Augusta, ci alte lucruri, care țin de spiritual. Deși și sănătatea e ceva spiritual.

— Nu zău! face Augusta. De câte ori vin acasă, încerci să mă îndopi cu burgeri vegetarieni. Am nouăsprezece ani, mamă, pot să-mi port singură de grijă, mănânc rațional! De ce nu putem pur și simplu să ne simțim bine? Să mergem să ne plimbăm, sau altceva.

E ceva neobișnuit ca Augusta să vrea să-și petreacă timpul liber cu Charis. Poate că Augusta nu e chiar așa de dură, nu e acoperită cu totul de o armură lucitoare. Poate își are și ea punctele slabe. Poate că până la urmă are și ceva din Charis.

— Te-a deranjat mult că n-ai avut tată? o întreabă Charis. Când erai mică.

Mereu a vrut s-o întrebe lucrul ăsta, deși s-a temut de răspuns, pentru că a fost, cu siguranță, și vina ei că Billy a plecat. Dacă a fugit, a fost vina ei că n-a fost suficient de atrăgătoare ca să-l țină lângă ea, dacă a fost răpit era vina ei că n-a avut mai multă grijă de el. Dar acum îl poate privi și altfel. Indiferent dacă Zenia a mințit sau nu, poate că e totuși bine că Billy n-a rămas cu ea.

— Te rog, nu te mai culpabiliza atâta, zice Augusta. Poate că mă deranja când eram mai mică, dar uită-te și tu în jur, mamă, suntem în secolul douăzeci! Tații vin și

pleacă, mulți copii de pe Insulă trăiesc numai cu mamele. Cunosc persoane cu trei sau patru tați. Putea fi și mai rău, deci, nu-i așa?

Charis se uită la Augusta și vede lumina din jurul ei. E o lumină tare, ca a unui mineral, dar și blândă totodată, ca lucirea unei perle. Printre straturile acestea de lumină, chiar în centru, se vede o rană mică. Îi aparține Augustei, nu lui Charis; Augusta trebuie să se vindece singură.

Charis se simte eliberată. Își pune mâinile pe umerii Augustei, ușor, ca să nu se simtă bruscată, și o sărută pe frunte.

Înainte să se ducă la culcare, Charis face o meditație pentru Zenia. Simte nevoia să facă asta, pentru că, deși s-a gândit adeseori la Zenia în relație cu ea însăși sau cu Billy, sau chiar cu Tony și Roz, nu a ținut niciodată cont de ce a fost Zenia prin ea însăși: calitatea de Zenia a Zeniei. Nu are niciun obiect, nimic care să fi aparținut Zeniei, ca să se concentreze asupra lui, așa că se mulțumește să stingă luminile din living și să privească pe fereastră, în întuneric, spre lac. Zenia a fost trimisă în viața ei — a fost *aleasă* de ea — ca s-o învețe ceva. Charis încă nu știe ce, dar va descoperi cu timpul.

O vede clar pe Zenia, așa cum zace în fântână, cu părul ei nebuloș plutind. Pe măsură ce privește, timpul se întoarce înapoi și viața revine în Zenia, și ea se ridică din apă și zboară înapoi, ca o pasăre uriașă, pe balconul acela portocaliu. Dar Charis n-o poate ține acolo, și ea cade din nou; cade, răsucindu-se ușor, în propriul ei viitor. Viitorul ei de persoană moartă, de persoană încă nenăscută.

Charis se întreabă dacă Zenia se va întoarce ca ființă omenească sau ca altceva. Poate și sufletul se frânge la fel

ca trupul și numai părți din el renasc, o fărâamă ici, o fărâamă colo. Poate curând se vor naște o mulțime de oameni cu câte o fărâamă din Zenia în ei. Dar Charis preferă să se gândească la ea ca la un întreg.

După o vreme, stinge și celelalte lumini de la parter și urcă în dormitor. Chiar înainte să intre în patul ei acoperit cu viță-de-vie, își scoate carnețelul cu foi de culoarea le-vănțicii și stiloul cu cerneală verde și scrie: *Zenia s-a întors în Lumină.*

Speră să fie așa. Speră că Zenia nu mai bântuie primprejur, singură și pierdută, undeva în noapte.

După ce-o duce pe Tony, Roz se întoarce și ea acasă, cât poate de repede, pentru că moare de îngrijorare; dacă are casa plină de cocaină, ascunsă în pungulițe mici de plastic printre frunzele de ceai sau în borcanul cu prăjituri? Și dacă își găsește casa plină de câini polițiști și de bărbați pe nume Dwayne, care să i se adreseze cu apelativul „cucoană” și să-i spună că nu-și fac decât datoria?

Trece chiar pe roșu, ceea ce nu face de obicei, deși acum se pare că toți ceilalți o fac. Își aruncă haina în hol și pantofii din picioare, apoi se repede să-l caute pe Larry.

Gemenele sunt în salon, se uită la o reluare de la *Star Trek*.

— Salutul nostru, Mamă Pământescă, zice Paula.

— Poate nu e mama, zice Erin. Poate e o clonă.

— Bună, fetelor, zice Roz. Trebuia să vă culcați de mult!

Unde-i Larry?

— Erla ne-a făcut temele, zice Erin. Asta-i răsplata noastră.

— Ce s-a-ntâmplat, mamă? întreabă Paula. Arăți ca naiba.

- Bătrânețea, zice Roz. E-acasă?
- E-n bucătărie, zice Erin. Credem.
- Mănâncă pâine cu miere, zice Paula.
- Asta-i regina¹, proasto! zice Erin.

Încep să chicotească.

Larry stă la bar pe un taburet înalt, îmbrăcat în jeanși și un tricou negru. E cu picioarele goale și bea o bere. În fața lui, pe alt taburet, stă Boyce, în costumul lui impecabil; și el are o sticlă de bere în mână. Când intră Roz, își ridică amândoi privirile. Par îngrijorați.

— Bună, Boyce, zice Roz. Ce surpriză! S-a întâmplat ceva la serviciu?

— Bună seara, doamnă Andrews, zice Boyce. Nu, la serviciu, nimic.

— Am ceva de discutat cu Larry, zice Roz. Nu te supăra, Boyce.

— Cred că Boyce ar trebui să stea și el, zice Larry.

Arată dărmat, de parcă ar fi picat la un examen; trebuie să fie ceva în legătură cu Zenia. Dar ce legătură are Boyce cu asta?

— Larry, sunt foarte îngrijorată, zice Roz. Ce treabă ai tu cu Zenia?

— Cu cine? întreabă el, cam prea nevinovat.

— Trebuie să știi, spune Roz.

— Visez la Zenia în bârlogu-i cafeniu², murmură Boyce, parcă pentru sine.

— Ți-a spus? întreabă Larry.

¹ Aluzie la un cântecel englezesc pentru copii din secolul al optsprezecelea, *Sing a Song of Sixpence* (n. red.).

² În original, *Zenia in her light brown lair*, parodie la un cântec de salon din 1854, *Jeanie with the Light Brown Hair* (n. red.).

— Despre droguri? O, Doamne, deci e adevărat! Dacă ai adus droguri în casa asta, te rog să le iei de aici imediat! Așadar, *a fost* ceva între voi!

— Ceva? se miră Larry.

— Ceva, o chestie, n-are importanță cum îi zici, spune Roz. Sfântă Fecioară, tu nu știi câți ani avea? Cât era de vicioasă? Nu știi ce i-a făcut tatălui tău?

— Ceva între ei? face Boyce. Nu prea cred.

— Ce droguri? întreabă Larry.

— N-a luat decât de două-trei ori, zice Boyce. A încercat și el, să vadă cum sunt. Nasul mă doare și-o amorțeală vlăguită îmi întuneacă simțurile. Keats. S-a lăsat de asta, nu-i așa, Larry?

— Atunci, nu ești furnizorul ei? întreabă Roz.

— Mamă, a fost invers, zice Larry.

— Dar te-a văzut Charis când te sărutai cu ea pe stradă! zice Roz.

I se pare ciudat că trebuie să vorbească așa cu propriul ei fiu. Se simte ca o cotoroață băgăcioasă.

— Mă sărutam? se miră Larry. Nu m-am sărutat cu ea niciodată. Îmi șoptea ceva la ureche. Îmi spunea că ne urmărește băbăția aia țicnită. Poate mătușii Charis i s-o fi părut că ne sărutăm, pentru că la ea se referea.

— Nu-i vorba de sărut, ci de strănut, se bagă și Boyce. Ca la Stevie Smith¹, „Nu pluteau, ci se-necau”.

— Boyce, taci din gură, îi zice Larry iritat.

Se pare că se cunosc mult mai bine decât presupunea Roz. Credea că singura dată când s-au întâlnit a fost la

¹ Stevie Smith (Florence Margaret Smith, 1902–1971), poetă și romancieră britanică (n. red.).

Balul ăla cu Tați și Fiice, apoi scurte saluturi, când venea Larry pe la birou. Se pare însă că nu-i așa.

— Dar te-ai dus la ea, la hotel, destul de des, zice Roz. Știu asta sigur.

— Nu e ce crezi tu, zice Larry.

— Îți dai seama c-a murit? zice Roz, scoțând asul din mânecă. Vin de-acolo, tocmai au scos-o din fântână.

— A murit? întreabă Boyce. De ce? S-a otrăvit cu propriu-i venin?

— Cine știe? zice Roz. Poate a aruncat-o cineva de la balcon.

— Poate a sărit singură, zice Boyce. Când femeia cea frumoasă se înjosește și își dă seama prea târziu că bărbății sunt niște trădători, se aruncă de la balcon¹.

— Sper din tot sufletul că n-ai nimic de-a face cu asta, îi spune Roz lui Larry.

Boyce zice repede:

— N-avea cum. Nici nu s-a apropiat de ea în seara asta. A fost cu mine.

— Am încercat s-o conving să renunțe la asta, zice Larry. Voia bani. Eu n-aveam destui și ție nu puteam să-ți cer.

— S-o convingi să renunțe la ce? îl întreabă Roz, aproape urlând. Pentru ce bani?

— Ca să nu-ți spună ție, zice Larry, amărât. Credeam că pot să țin secret. Nu voiam să stric lucrurile și mai mult; m-am gândit că erai și-așa destul de supărată, din cauza lui tata, și restul.

¹ *When Lovely Woman Stoops to Folly*, de Oliver Goldsmith (1728–1774), poet, scriitor și dramaturg irlandez (n. red.).

— Iisuse Hristoase, *ce* să nu-mi spună? strigă Roz. Mă omori cu zile!

Parcă e maică-sa! Totuși, ce drăguț din partea lui Larry c-a vrut s-o menajeze. Nu mai vrea s-o găsească întinsă pe podeaua din bucătărie, ca atunci.

— Boyce, zice ea pe un ton mai blând. N-ai cumva o țigară?

Întotdeauna gata s-o servească, îi întinde pachetul și îi aprinde țigara.

— Cred că e momentul, îi spune el lui Larry.

Larry înghite în sec, se uită în jos, pare resemnat.

— Mamă, zice el, sunt homo.

Roz simte că-i iese ochii din orbite ca unui iepure strangulat. Cum de n-a văzut, cum de nu și-a dat seama, ce se întâmplă cu ea? Nicotina îi pătrunde dureros în plămâni, trebuie neapărat să se lase, apoi tușește și fumul îi iese convulsiv din gură și poate o să facă un atac de cord prematur! Asta o să facă, o să cadă grămadă pe podea și-o să-i lase pe ceilalți să rezolve problema, pentru că pe ea o depășește.

Dar vede suferința din ochii lui Larry, și rugămintea. Ba nu, se poate și ea descurca, asta dacă-și mușcă limba cât trebuie. Numai că nu era pregătită pentru una ca asta. Ce-ar trebui să spună ea acum? *Te iubesc oricum? Tot fiul meu rămâi? Dar nepoți cine-mi face?*

— Și toate pipițele alea cu care te-ai afișat? atât poate să îngaiame.

Acum înțelege: încerca să-i facă pe plac. I-a adus femeii acasă, ca pe niște diplome, ca să i le arate mamei. Ca să-i arate că și-a trecut examenele.

— Bărbatul trebuie să-și dea toată silința, zice Boyce. Walter Scott¹.

— Și gemenele? șoptește Roz.

Sunt în stadiul de formare a caracterului, cum să le spună?

— O, gemenele știu, zice Larry, răsuflând ușurat că măcar aici e clar. Și-au dat destul de repede seama. Au zis că-i ceva super.

Da, gândește Roz: pentru ele, gardurile care se ridicau altădată între sexe nu-s decât o încâlceală de sârme ruginite.

— Luați-o așa, zice Boyce cu căldură, nu pierdeți un fiu, ci câștigați unul.

— M-am hotărât să dau la facultatea de drept, zice Larry.

Acum, că partea cea mai grea a trecut și Roz n-a mierlit-o și nici n-a explodat, pare ușurat.

— Vrem să ne-ajuti să ne aranjăm apartamentul.

— Iubitule, zice Roz, inspirând adânc. Cu mare plăcere.

Nu că ar avea prejudecăți, iar propriul ei mariaj nu a constituit un argument prea grozav pentru heterosexualitate, și nici Mitch, și ea nu vrea decât să-l știe fericit pe Larry, iar dacă așa crede el că o să-i fie bine, e-n regulă, și poate Boyce o să aibă o influență bună asupra lui și-o să-l facă să nu-și mai lase hainele aruncate pe jos, și-o să-l ferească de necazuri; dar a avut o zi lungă. Mâine va fi cu adevărat caldă și înțelegătoare. Astă-seară, va trebui să fie ipocrită.

¹ *Ivanhoe*, capitolul 13 (n. red.).

— Doamnă Andrews, sunteți oglinda pentru modă și matrița pentru formă¹, zice Boyce.

Roz își desface brațele, ridică din umeri și își lasă în jos colțurile gurii.

— Spune-mi, ce altceva aș putea face?

Încep să le viziteze bărbați în paltoane. Vor să știe tot felul de lucruri despre Zenia. Care dintre cele trei pașapoarte ale sale e cel adevărat, dacă e vreunul. De unde e, de fapt. Ce făcea.

Tony e cooperantă, Charis vagă; Roz e precaută, pentru că nu vrea să-l implice și pe Larry. Dar n-are de ce să-și facă griji, pentru că niciunul din bărbații ăștia nu pare interesat de Larry. Pe ei îi interesează cele două valize pline, așezate frumos pe patul din cameră, una dintre ele cu unsprezece săculeți de plastic cu pudră albă, sau cel puțin așa zic ei. Și un al doisprezecelea săculeț desfăcut, lângă telefon. Și nu era vorba de zahăr fin, ci de heroină pură, nouăzeci la sută. Au fețele imobile și se uită cu ochii aceia inteligenți, ca niște pietricele, pândind o tresărire, o urmă de cunoaștere vinovată.

Îi interesează și acul găsit pe balcon, continuă ei, și faptul că Zenia a murit din cauza unei supradoze înainte chiar să fi ajuns în fântână. O fi vrut să încerce marfa, fără să știe concentrația a ceea ce cumpăra, sau poate vindea? Avea urme de ac pe brațul stâng, deși păreau mai vechi. După spusele lor, apar din ce în ce mai multe cazuri de supradoze ca ăsta; cineva a invadat piața cu marfă cu cifră octanică mare, și nici măcar cei experimentați nu fac față.

¹ Shakespeare, *Hamlet*, act 3, scena 1 (n. red.).

Pe ac nu s-au găsit alte amprente în afară de cele ale Zeniei, zic ei. În ceea ce privește saltul ei de lebedă în fântână, probabil că a căzut. Era o femeie înaltă, iar balustrada balconului, prea joasă; ar trebui să se schimbe standardele. E posibil, dacă s-o fi aplecat. Pe de altă parte, heroina o fi doar o înscenare. Poate că a fost ucisă.

Sau s-a sinucis, le spune Tony. I-ar plăcea să-i facă să creadă asta. Le spune că Zenia nu era o persoană prea sănătoasă.

Da, sigur, zice unul dintre bărbații în paltoane, politicos. Știm asta. Am găsit niște rețete în geamantan, am dat de doctor. Se pare că are un carnet de sănătate fals, la fel ca pașapoartele, dar boala în sine nu era o minciună. Mai avea șase luni de trăit: cancer ovarian. Dar nu a lăsat niciun bilet de adio.

Tony le spune că nici n-avea cum să lase: Zenia nu era genul care să scrie bilete.

Bărbații în paltoane se uită la ea, și ochii lor mici sclipească plini de scepticism. Nu cred în niciuna din teoriile acestea, dar n-au alta, nu una care să stea în picioare.

Tony vede clar că Zenia se va dovedi prea deșteaptă pentru bărbații în paltoane. O să-i ducă cu preșul, așa cum a dus pe toată lumea. Se trezește că-i face plăcere lucrul ăsta, o încântă chiar, de parcă încrederea ei în Zenia — o încredere de care nu și-a dat seama până acum — capătă un temei. Lasă-i să asude! De ce să știe ei totul? Doar există precedent: istoria abundă de morți dubioase.

Totuși, consideră o datorie de onoare să le spună de conversația lor despre Gerry Bull și despre Proiectul Babilon, deși nu numai onoarea o împinge; speră din tot sufletul că

dacă Zenia a fost omorâtă, a făcut-o un profesionist, nu cineva cunoscut de ea. Bărbații îi spun că își dau toată silința să reconstituie traseele Zeniei, cu ajutorul biletelor de avion; a cam fost prin tot felul de locuri ciudate în ultima vreme. Dar nu se poate trage nicio concluzie. Dau mâna cu Tony și pleacă, rugând-o să-i anunțe dacă află ceva. Ea promite.

Se trezește gândindu-se la incredibila posibilitate ca toate trei din povestirile recente ale Zeniei — sau măcar o parte din ele — să fie adevărate. Să fi fost strigătele de ajutor ale Zeniei chiar niște strigăte de ajutor de data asta?

După ce poliția își termină cercetările, Zenia e incinerată. Plătește Roz, pentru că în momentul în care dă de avocatul care aranjase prima dată funeraliile Zeniei, el se arată foarte supărat. Consideră drept o ofensă personală faptul că Zenia a decis să trăiască în tot acest timp fără să-l consulte și pe el. Testamentul ei fusese autentificat atunci, nu că ar fi fost ceva de autentificat, pentru că nu avea de lăsat nicio avere, doar o mică donație către un orfelinat din Waterloo, care nici nu mai exista; pe deasupra, avocatul nu primise niciun ban. Așa că ce mai vor de la el?

— Nimic, îi spune Roz. Vom avea noi grijă de tot.

— Ei, ce ziceți de treaba asta? le spune ea lui Tony și lui Charis. Se pare că a aruncat pisica moartă în curtea noastră. După toate aparențele, nu are nicio rudă.

— În afară de noi, zice Charis.

Tony își zice că n-are niciun rost s-o contrazică, pentru că Charis are convingerea că toți se înrudesec între ei, printr-un sistem invizibil de rădăcini. Zice că o să se ocupe

ea de cenușă, până găsesc o soluție mai potrivită. Pune urna cu rămășițele Zeniei în pivniță, în cutia cu decorațiuni de Crăciun, alături de pistol, după ce o împachetează mai întâi în foiță roșie. Nu-i spune lui West despre ea, pentru că e o treabă femeiască.

Așadar, acum Zenia e Istorie.

Nu: acum Zenia e moartă. Fuse și se duse! E pulbere ușoară, purtată în vânt, ca sporii; e un nor invizibil de viruși, o mână de molecule în dispersie. Va fi istorie doar dacă Tony vrea să-i dea o formă istorică. Pentru moment, Zenia nu are nicio formă, e ca un mozaic spart; fragmentele ei sunt în mâinile lui Tony, pentru că Zenia e moartă și morții sunt în mâinile celor vii.

Dar ce să înțeleagă Tony din ea? Povestea Zeniei nu are substanță, îți fuge printre degete — un zvon din gură-n gură care se modifică pe măsură ce trece vremea. Ca în cazul oricărui scamator, s-a văzut numai ceea ce-a vrut ea să se vadă; sau, poate, ce-ai fi vrut tu să vezi. A creat iluzia cu ajutorul oglinzilor. Cel ce a vrut să se uite a devenit el însuși oglindă, dar îndărătul imaginii bidimensionale nu există nimic, în afară de o pojghiță de mercur.

S-ar putea ca nici numele de Zenia să nu existe, după câte știe Tony. A încercat să-i descopere etimologia — *Xenia*, un cuvânt rusesc, însemnând „ospitalier”, altul grecesc, cu sensul de „polenizare”; *Zenaida*, fiica lui Zeus, precum și două martire de la începutul creștinismului; *Zillah*,

nume evreiesc, o umbră; *Zenobia*, regina războinică a Palmirei, în Siria secolului al treilea, înfrântă de împăratul Aurelian; *Xeno*, cuvânt grecesc, cu semnificația „străin”, ca în *xenofob*; *Zenana*, hindus, sectorul femeilor, sau harem; *Zen*, religie japoneză bazată pe meditație; *Zendic*, oriental care practică magia neagră — acestea sunt numele cele mai apropiate de Zenia.

Zenia s-a născocit singură din astfel de aluzii și de prevestiri rele. Iar adevărul despre ea nu poate fi formulat, pentru că, în orice caz, după acte, ea nici măcar nu s-a născut vreodată.

Dar de ce să-ți bați capul, în zilele noastre — cum ar fi zis însăși Zenia — cu o noțiune atât de donquijotească precum adevărul? Cel puțin jumătate din orice istorie serioasă este prestidigitație: ții amărâtele ei de fapte în palma dreaptă deschisă, ca să le vadă toată lumea, în vreme ce cu mâna stângă scotocești în cotloanele ei întortocheate, vârând-o adânc în buzunarele ei ascunse. Pe Tony o descumpănește această imposibilitate de a reconstrui cu acuratețe.

O descumpănește și zădărnicia unei astfel de întreprinderi. De ce face ea ceea ce face? Istoria era, pe vremuri, un edificiu solid, cu stâlpi de înțelepciune și cu un altar ridicat întru slava zeiței Memoria, mama tuturor celor nouă muze. Acum l-au năpădit ploaia acidă, bombele teroriste și termita, și seamănă tot mai puțin cu un templu și tot mai mult cu o grămadă de moloz; cândva însă a avut o structură coerentă. A avut menirea să-i facă pe oameni să învețe ceva, un lucru bun; un fel de vitamină întăritoare sau răvaș de plăcintă ascuns într-o puzderie de relatări, majoritatea

lor povești despre lăcomie, violență, viciu și sete de putere, pentru că istoria nu prea își pierde vremea cu cei care încearcă să fie buni. Bunătatea este, oricum, problematică, odată ce o acțiune se poate baza pe o intenție pozitivă, dar rezultatul ei e negativ; vezi exemplul misionarilor. De aceea preferă Tony bătăliile: într-o bătălie există acțiuni corecte și acțiuni greșite, și poți să le deosebești după cel care iese victorios.

Pe lângă acestea, istoria avea menirea să transmită un mesaj. *Să-ți fie de învățătură*, le spuneau adulții copiilor, iar istoricii cititorilor lor. Dar oare relatările istoriei chiar ne învață ceva? Într-un sens general, reflectează Tony, probabil că nu.

În ciuda acestor lucruri, ea continuă să trudească, continuă să-și țeasă bănuielile pertinente și presupunerile plauzibile; încă mai zăbovește asupra fărâmelor faptice, asupra cioburilor de ceramică, a capetelor de săgeți rupte și a bobîțelor de mărgele coclite, aranjându-le după niște modele care, crede ea, ar corespunde cu ceea ce au fost ele cândva. Cui îi pasă? Aproape nimănui. Poate e doar un hobby, o ocupație pentru zile anoste. Sau, poate, e un act de protest; aceste relatări or fi ele zdrențuite și rărite, încropite din rămășițe neînsemnate, dar pentru ea sunt și drăpele înălțate cu o anumită insolență sfidătoare, fluturând curajos, deși irelevant, pe care le poți vedea ici-colo, printre copaci, pe drumuri de munte, în mijlocul ruinelor, în lungul marș către haos.

Tony e jos, în pivniță, la miez de noapte, pentru că nu are chef să doarmă. E în capot, cu șosetele din lână, de purtare, și cu papucii-ratoni care au ajuns pe ultima sută de metri,

deși n-au picioare proprii, ci doar pe ale ei: Unul nu mai are coadă, și se bucură amândoi de un singur ochi. Tony s-a învățat să aibă ochi la picioare, ca picturile egiptene de pe prorele corăbiilor. Lucrul acesta îi conferă un plus de orientare — un plus de orientare spirituală, ca să zicem așa; Tony începe să creadă că are nevoie de asta. Poate că atunci când papucii au să capituleze total își va cumpăra alții, tot cu ochi. Există o varietate întreagă de animale: porci, urși, iepuri, lupi. Da, unii în formă de lup i-ar plăcea.

Și-a făcut un aranjament nou, pe harta Europei din masa pentru nisip. Reprezintă cea de-a doua decadă a secolului al treisprezecelea și ceea ce va deveni mai târziu Franța sfâșiată de războaie religioase. De data aceasta nu mai e vorba de lupta creștinilor împotriva musulmanilor, ci de cea a catolicilor împotriva catharilor. Dualiștii cathari susțineau că lumea era împărțită între forțele binelui și cele ale răului, între spiritual și material, între Dumnezeu și Diavol; credeau în reîncarnare și aveau femei pe post de predicatori. În timp ce catolicii negau renașterea, considerau femeile maculate și susțineau cu argumente logice că, odată ce Dumnezeu e atotputernic, răul nu mai e, în ultimă instanță, decât iluzie. O diferență de opinii care a costat multe vieți omenești, deși în joc nu era numai teologia, ci și cine deținea controlul asupra rutelor comerciale, recolțelor de măslin și a femeilor, care începuseră să fie scăpate din mână.

Carcassonne, fortăreața Languedocului și a catharilor, tocmai căzuse pradă setei de sânge a lui Simon de Montfort și a brutalei sale armate de cruciați catolici, după un asediu de cincisprezece zile și o deficiență în alimentarea cu apă. A urmat un masacru total.

Dar nu Carcassonne, ci Lavaur — cetatea atacată ulterior — reprezintă preocuparea principală a lui Tony. Rezistase șaizeci de zile sub conducerea castelanei Dame Giraude. După ce, în final, cetatea a capitulat, optzeci de cavaleri au fost măcelăriți ca vitele și patru sute de apărători cathari au fost arși de vii; iar pe Dame Giraude însăși au aruncat-o soldații lui de Montfort într-un puț, după care au azvârlit peste ea o grămadă de bolovani, ca nu cumva să mai iasă. Noblețea își are propriu-i nume în război, gândește Tony, pentru că e atât de puțină!

A ales momentul 2 mai 1211, ziua dinaintea masacru-lui. Asediatorii catolici sunt reprezentați de boabe de fasole, iar catharii, de boabe albe de orez. Simon de Montfort e o figurină roșie din Monopoly, iar Dame Giraude, una albastră. Roșu pentru cruce, albastru pentru cathari: acestea erau culorile lor. Tony a și mâncat mai multe boabe de fasole, lucru pe care ar fi trebuit, la drept vorbind, să îl facă după bătălie. Dar se concentrează mai bine când ronțăie ceva.

La ce s-o fi gândit Dame Giraude în timp ce privea peste creneluri și cântărea forțele dușmane? Știa, desigur, că bătălia nu putea fi câștigată, că întreaga cetate și oamenii ei erau sortiți pieirii. O fi cuprins-o disperarea, s-o fi rugat să se petreacă un miracol, o fi fost mândră de propria-i luptă pentru crezul ei? A doua zi, când și-a văzut tovarășii de suferință pe frigare, i s-a confirmat, fără îndoiala, că teoriile sale asupra răului conțin mai mult adevăr decât ale lui de Montfort.

Tony a fost acolo, a văzut locurile. A cules o floare, un soi de măzăriche cu tulpina tare; a presat-o într-o Biblie și a lipit-o, apoi, la litera L, de la Lavaur. A cumpărat și o

amintire, o pernă de mătase, cu levănțică. După spusele localnicilor, Dame Giraude e încă acolo, în puțul acela. Atât îi ducea mintea pe bărbați, pe vremuri, să le facă femeilor de genul ei: să le arunce în puțuri, de pe stânci înalte sau parapete — ziduri verticale ce nu puteau fi escaladate, ca să le vadă cum se fac praf.

Poate, cândva, Tony va scrie ceva despre Dame Giraude. Un studiu despre comandanții militari feminini. *Mâini de fier, mânuși de catifea*, așa l-ar putea intitula. Deși nu prea există materiale în acest sens.

Nu are chef să continue acum bătălia asta; nu e într-o poziție sângeroasă. Se ridică de pe scaun și își toarnă un pahar cu apă; apoi, peste imaginea Europei din secolul treisprezece, întinde o hartă, harta centrului orașului Toronto. Aici e Toxique, aici Queen Street, aici sediul renovat al companiei lui Roz; aici docurile și Insula, unde se mai află casa lui Charis. Dincoace e hotelul Arnold Garden, care a devenit o groapă înconjurată de mormane de pământ — un șantier pentru viitor, deoarece hotelurile falimentare sunt ieftine și cineva a făcut o afacere bună. Aici e McClung Hall, iar spre miazănoapte, casa lui Tony, cu West în ea, sus în pat, gemând ușor în somn; cu pivnița, cu masa pentru nisip, cu harta pe ea, cu orașul pe hartă, cu casa în oraș, cu pivnița în casă, cu harta în pivniță. Hărțile, reflectează Tony, conțin pământul care le conțin pe ele. Undeva, în spațiul ăsta care se micșorează la nesfârșit, Zenia continuă să existe.

Tony are nevoie de harta asta din motivele obișnuite: o ajută să vadă, să vizualizeze topologia, să-și amintească. Își amintește de Zenia. Îi e datoare cu această amintire. Îi e datoare cu un sfârșit.

57

Orice final e arbitrar, pentru că acolo scrii SFÂRȘIT. O oprire, un semn de punctuație, un punct de stază. O găurică în foaia de hârtie prin care te poți uita, poți privi până în partea cealaltă, spre un nou început. Sau, cum le spune Tony studenților ei, *Timpul nu e un corp solid, ca lemnul, ci un fluid, ca apa, ca vântul. Nu se scurge în segmente egale, în decade sau în veacuri. Cu toate acestea, având în vedere scopurile urmărite de noi, trebuie să îl considerăm astfel. Sfârșitul oricărei istorii e o minciună la care consimțim să participăm cu toții.*

Fie atunci un sfârșit. 11 noiembrie 1991, unsprezece dimineața — a unsprezecea oră a celei de-a unsprezecea zile, din a unsprezecea lună. E o zi de luni. Recesiunea se adâncește, mari companii, se aude, vor da faliment, Africa e bântuită de foamete; în fosta Iugoslavie există lupte etnice. Se înmulțesc atrocitățile, guvernele se clatină, uzinele de automobile intră în declin. Războiul din Golf s-a terminat, iar deșertul nisipos e presărat cu bombe; terenurile petrolifere încă mai ard și norii negri de fum se rostogolesc deasupra mării năpădite de țiței. Ambele părți pretind că au câștigat, ambele părți au pierdut. E o zi mohorâtă, învăluită în ceață.

Stau toate trei în picioare, la coada feribotului care își croiește drum prin port către Insulă, târând după el o dâră întunecată. De pe țărm, se aud în depărtare sunetul goarnelor și împușcături înfundate, de salut. Apa e argint viu în lumina sidefie, adie o briză molatică, răcoroasă, dar destul de blândă pentru perioadă aceasta a anului, pentru luna aceasta. Luna de stază, luna crengilor goale, când îți ții, o vreme, respirația, luna cetii, tăcerea cenușie dinaintea iernii.

Luna morților, a reîntoarcerii, reflectează Charis. Se gândește la algele care freacă în întunecate pe fundul lacului, sub undele otrăvite și, totodată, neprihănite; la peștii cenușii, cu solzi îngroșați din cauza agenților chimici, care se strecoară prin apă ca niște umbre; la țiparii cu dințișori ascuțiți și gurile ca niște ventuze, care se ondulează printre caroseriile automobilelor scufundate, printre sticlele goale. Se gândește la toate cele ce s-au scufundat sau au fost aruncate în ape. Comori și oase. La începutul lui noiembrie, francezii își împodobesc mormintele de familie cu crizanteme, mexicanii, cu mandragore așezate în formă de cărăruie aurie, ca spiritele să-și afle calea. În vreme ce noi preferăm macul. Floarea somnului și a uitării. Petale de sânge vărsat.

Fiecare dintre ele are câte un mac în piept. Plastic transparent care rezistă, gândește Roz, deși ei îi plac mai mult cele de pânză. Sunt ca narcisele alea galbene oribile care simbolizează cancerul; curând, fiecare floare va fi legată de o parte a trupului sau de o boală. Lupinul de plastic pentru lupus, căldărușa de plastic pentru colotomie, aspidistra de plastic pentru SIDA; trebuie să-ți cumperi câte o floare, să te protejeze de câte ori ieși din casă. *Vezi? Am și eu una!*

Tony a fost cea care a insistat asupra acestei zile. Ziua Eroilor. Afurisita Zi a Macilor. Tony se comportă din ce în ce mai ciudat, după părerea lui Roz; dar, la urma urmei, niciuna dintre ele nu prea e în apele ei.

Ziua Eroilor e perfect potrivită, reflectează Tony. Vrea să-i dea Zeniei ce e al ei; dar ea comemorează astăzi mai multe. Își amintește de război și de cei uciși atunci sau mai târziu; uneori, războaiele nu te omoară rapid.

Își amintește de toate războaiele. O incită ideea de ceremonie, de decor; din păcate, celelalte n-o ajută niciun pic. Roz s-a îmbrăcat în negru, așa cum i s-a cerut, dar n-a rezistat să nu-și pună o eșarfă roșie cu argintiu. *Negrul îmi scoate în evidență pungile de la ochi, a zis ea. Trebuie să pun altă culoare pe lângă obraz. Merge cu rujul — Rubicon, ultimul răcnet! Îți place? Nu te superi, nu-i așa, iubito?*

Cât despre Charis... Tony se uită chiorâș la recipientul din brațele ei: nu e o urnă de cupru ieftină, cu imitație de toarte grecești, de la Crematoriu, ca de butaforie, ci ceva mult mai rău. E o vază de ceramică grosolană ce se vrea artistică, tărcată cu nuanțe de mov și de maro pe care i-a dăruit-o Shanita din depozitul de la Calicii, unde zăcea prăfuită de ani de zile. Charis a insistat să folosească ceva mai semnificativ decât cutia de tablă pe care o ținuse Tony în pivniță, așa că înainte să ia bilete pentru feribot, au mutat-o pe Zenia în vază, la cafeneaua A Doua Ceașcă. Roz a turnat cenușa aceea, mai lipicioasă decât se aștepta Tony. Charis nu s-a putut uita, de teamă să nu fi rămas niscaiva dinți nearși. Dar acum i-a mai venit inima la loc; stă sprijinită de balustradă, cu părul ei spălăcit, parc-ar fi figura de la etrava unui vapor care se deplasează cu spatele, cu vaza aceea lugubră în brațe, unde zac rămășițele pământești ale Zeniei. Dacă morții se întorc să se răzbune, reflectează Tony, vaza asta e o răzbunare în sine.

— Ce ziceți, om fi la jumătatea drumului? întreabă Tony.
Vrea s-o arunce unde e apa mai adâncă.

— Mi se pare că da, iubito, zice Roz, care abia așteaptă să scape de Zenia.

După ce vor ajunge pe Insulă, se vor duce toate trei acasă la Charis, să bea un ceai și, speră Roz din toată inima,

să mănânce ceva, niște pâine de casă, o turtă, acolo. Orice le-o oferi, însă, o să aibă gust de paie — gustul acela fad, de orz, extrem de sănătos, fără sare și piper, care stă la baza oricărei mâncări pregătite de Charis — dar, oricum, o să fie ceva. Are la ea trei fudulii ale lui Mozart, ca un supliment antivitaminic, ca să nu moară de foame. Avusese intenția să aducă și niște șampanie, dar a uitat.

Va fi un fel de veghe, toate trei adunate în jurul mesei rotunde a lui Charis, molfăind la cocăraie, lăsând să le cadă firimiturile pe jos, pentru că moartea e o foame, un loc gol care trebuie umplut. Roz are intenția să țină un discurs: aceasta va fi contribuția ei. Tony a ales ziua, iar Charis, vaza, așa că de partea vocală se va ocupa Roz.

Ciudat, însă, chiar se simte tristă. Ca să vezi! Zenia a fost, într-adevăr, o tumoră, dar și o importantă parte a vieții ei, care s-a scurs mai bine de jumătate. Nu foarte curând, dar, oricum, mai repede decât vrea ea, va începe să apună ca soarele, să se micșoreze. În clipa în care Zenia va dispărea în undele lacului, va dispărea și Mitch; în sfârșit, Roz va fi văduvă. Nu. Va fi mai mult. Mai presus de-atât. Dar ce? Om trăi și-om vedea. În orice caz, o să-și scoată verigheta, pentru că prietena ei Charis zice că-i constrânge mâna stângă — mâna de care Roz are nevoie ca să meargă înainte.

Simte ceva diferit față de Zenia, ceva ce n-ar fi crezut vreodată că e posibil. Ciudat, dar îi e recunoscătoare. Pentru ce, oare? Cine știe? Pur și simplu, așa simte.

— Cum să fac? Torn cenușa în apă, sau o arunc cu totul? întrebă Charis.

Simte o dorință ascunsă să păstreze pentru ea vaza, pentru că are foarte multă energie.

— Și ce-o să faci dup-aia cu ea? o întreabă Tony, uitându-se sever la Charis.

După o clipă, în care își imaginează vaza plină de flori, apoi goală pe un raft, iradiind o lumină purpurie turbată, Charis zice:

— Ai dreptate.

Ar fi o greșeală să păstreze vaza; ar ține-o pe Zenia pe pământ. Charis și-a dat seama pe propria-i piele ce înseamnă asta și nu vrea să repete experiența. Pe Zenia n-o va opri simpla absență a trupului; își găsește ea imediat altul. Morții se întorc în alte forme, reflectează ea, pentru că noi le cerem asta.

— Atunci, hei-rup! zice Roz. Cine nu e gata, îl iau cu lopata!

Ce naiba i-o fi trecând prin minte! La ce se referă? La apa rece? Parc-ar fi într-o tabără de vară! Îndemn pentru schimbarea dispoziției! Ca să nu mai vorbim de lipsa de bun-simț. Cât o s-o mai țină Roz așa, să se dea în spectacol și să stârnească râsul cu tot felul de glume răsuflete? La ce vârstă îți vine, oare, mintea la cap, pogorându-se asupra ta ca o pungă de plastic menită să-ți închidă gura? Poate niciodată. Poate devii din ce în ce mai frivol cu trecerea anilor. *Ochii lor, bătrânii lor ochi strălucitori, ce veseli sunt acum.*

Dar aceasta este moartea, iar moartea e Moartea cu M mare, indiferent a cui ar fi, așa că revino-ți, Roz. Oricum, ea e în toate mințile, numai felul în care se manifestă pare nelalocul lui. *Muşcă-ți limba! Doamne, n-am vrut să zic asta. Dar așa sunt eu.*

Tony îi aruncă lui Roz o privire mânioasă. Ea una și-ar dori în clipa asta o salvă. O salvă rituală de tun, un drapel în

bernă, sunetul tremurător al goarnei sfâșiind aerul argintiu. Mulți luptători care muriseră avuseseră parte de acest ritual, așa că de ce nu și Zenia? Se gândește la momentele solemne, la vignetele cu scene de bătălie: eroul sprijinindu-se în sabie, în lance sau în muschetă, cu ochii plecați, încărcăți de o durere nobilă și filozofică, asupra adversarului ucis. De același rang, bineînțeles. *Eu sunt vrăjmașul pe care l-ai ucis, prietene.*

În artă, toate-s bune și frumoase. Bătăliile adevărate însă înseamnă buzunăreală, tăierea urechilor și luarea lor ca amintire. Fotografii vechi, reprezentând vânători sprijiniți cu un picior de hoitul animalului, bătându-și joc de capul retezat cu ferăstrăul al bietului omnivor înfometat. Reducerea adversarului sfânt la statutul de carpetă, cu toate tablourile și poemele alcătuind un fel de draperie cuviincioasă menită să mascheze discursul jubilant dindărătul ei.

— Bun, îi spune ea lui Charis, care își întinde brațele cu vaza peste balustradă.

Se aude un pocnet și vaza crapă în două. Charis țipă ușor și își trage mâinile ca arsă. Se uită la palmele ei: sunt vag albastrii, parcă pâlpâie. Cioburile se lovesc de oglinda apei și Zenia se pierde într-un fuior lung și tremurător, ca fumul.

— Maică Precistă! zice Roz. Cum de s-a spart?

— Cred că a izbit-o de balustradă, zice Tony.

— Nu, zice Charis cu glas scăzut. S-a spart singură. *Ea* a făcut-o!

Spiritele pot provoca asemenea lucruri, pot afecta obiectele fizice; o fac ca să-ți atragă atenția. Nimic din ceea ce i-ar spune Roz și Tony nu i-ar schimba părerea, așa că tac amândouă. Ciudat, și Charis se simte ușurată. Îi face plăcere să creadă că Zenia a asistat la propria-i împrăștiere, că

și-a semnalat prezența. E o dovadă a continuității sale. De acum, Zenia va fi liberă să renască, i se dă șansa altei vieți. Poate va fi mai norocoasă data viitoare. Charis se străduiește să-i ureze de bine.

Cu toate acestea, tremură. Apucă mâinile ce se întind spre ea, de-o parte și de alta, le strânge puternic, și astfel în-lănțuite alunecă în docul Insulei. Trei femei între două vârste, îmbrăcate în haine întunecate; femei în doliu, gândește Tony. Vălurile își au și ele rostul lor — e vorba de voalurile acelea demodate, grele și negre. Nimeni nu vede ce se ascunde îndărătul lor. Poți să râzi până-ți dau lacrimile.

Totuși, ea n-o face.

Nu crește nicio floare pe malul lacului și nici pe întinderile nesfârșite de asfalt. Totuși, Tony are nevoie de una. De o buruiană banală, pentru că orice-ar fi fost Zenia la viața ei, participase totuși la un război. Un război neoficial, de gherilă, un război de care, poate, nu și-a dat seama.

Cine să fi fost vrăjmașul? Ce nedreptate trecută căutase ea să răzbune? Și unde să fi fost câmpul ei de bătlie? Nu într-un loc anume, ci în aerul din jur, în însăși textura acestei lumi; sau nu în spațiul vizibil, ci printre neuroni — acele focuri minuscule, pâlpâitoare, din creier, care străfulgeră doar o clipă. O floare electrică, asta i s-ar potrivi Zeniei, o floare letală strălucitoare, ca un scurtcircuit, un ciulin de oțel topit care explodează în semințe scânteietoare.

Tot ce poate Tony să mai facă e să culeagă o crenguță de floarea-miresei, deja uscată și fărâmicioasă, din grădina lui Charis. O rupe pe furiș, în timp ce prietenele ei intră pe ușa din spate. O va lua acasă, apoi o va presa bine și-o va lipi cu scotch în albumul ei. O va așeza la sfârșit, după

Tallinn, după Valley Forge, după Ypres, pentru că e o sentimentală, în materie de morți; iar Zenia e moartă și, printre multe altele, a fost o curajoasă. N-are importanță de ce parte a luptat; cel puțin, pentru Tony nu mai are. Poate nici n-a fost de partea cuiva. O fi răzbătut singură.

Tony se uită lung, în sus, la Zenia, într-un colț al balconului, învăluită în vraja sa păguboasă, făcând echilibristică pe o muchie ascuțită, cu tolba ei de scamatorii în sfârșit golită. Și Zenia se uită la ea. Știe că a pierdut, dar tot nu-și dezvăluie taina. Pare o statueta străveche, dezgropată dintr-un palat minoic ruinat: are sânii mari, mijlocul subțire, ochi întunecați și păr involburat. Tony o ia, o cercează pe toate părțile, pune întrebări, dar femeia cu chip smălțuit nu face decât să surâdă.

Din bucătărie se aud râsete și zgomot de vase. Charis pregătește mâncarea, Roz povestește ceva. Asta or să facă ele, tot mai mult, de acum încolo: or să povestească. În seara asta vor povesti despre Zenia.

O fi fost și ea, în vreun fel, ca noi? reflectează Tony. Sau, altfel spus: om fi noi, într-un fel sau altul, ca ea?

Apoi deschide ușa și li se alătură prietenelor sale.

Aș dori să le mulțumesc următoarelor persoane pentru sprijinul pe care mi l-au acordat: agenților mei, Phoebe Larmore și Vivienne Schuster; editorilor mei, Ellen Seligman, Nan A. Talese și Liz Calder; lui David Kimmel, pentru că mi-a furnizat anumite detalii istorice; Barbarei Czarnecki, lui Judi Levita, Marly Rusoff, Sarah Beal și Claudiei Hill-Norton; lui Joan Sheppard, Donya Peroff și Sarah Cooper; lui Michael Bradley, Garry Foster, Kathy Minialoff, Gene Goldberg și Alison Parker, precum și lui Rose Tornato. Mulțumiri și lui Charles și Juliei Woodsworth, lui Dorris Heffron, lui John și Christiane O'Keeffe, pentru unele idei.

Mi-au fost de real folos: *The Face of Battle* (*Chipul bătăliei*) și *The Mask of Command* (*Masca de comandă*) ale lui John Keegan, precum și *None Is Too Many* (*Nimeni nu e de prisos*), de Irving Abella și Harold Troper; *The War Against the Jews* (*Războiul împotriva evreilor*) de Lucy S. Dawidowicz; de asemenea, pentru anumite evenimente și date, *A. D. 1000* de Richard Erdoes și *The Unknown South of France* (*Sudul necunoscut al Franței*), de Henry și Margaret Reuss. În legătură cu asasinarea expertului în balistică Gerard Bull,

m-am documentat din *Bull's Eye* (*Ochiul lui Bull*) de James Adams, și din *Wilderness of Mirrors* (*Pustietatea oglinzilor*) de Dale Grant.

Imaginea trupului transformat în abajur se datorează lui Lenore Mendelson Atwood; expresia „scursuri de creier” este a lui E.J.A. Gibson. Urmele de pași roșii și albe amintesc de-o poveste pe care mi-a spus-o Earle Birney; incidentul cu derdelușul și cu apartamentul vopsit în negru le am de la Graeme Gibson; stafia ca orezul uscat mi-a fost sugerată de un episod relatat de P.K. Page, ideea cu veșmântul de carne vine dintr-un poem de James Reaney, *Doomsday, or the Red-Headed Woodpecker* (*Judecata de Apoi, sau ciocănitoarea cu capul roșu*); povestea mătușii germane eroine mi-a fost sugerată, în parte, de Thomas Karl Maria Schwarz; iar profesorul care se opune ca femeile să se ocupe de subiectele cu caracter militar provine dintr-o anecdotă relatată de Susan Crean.

Zenia se pronunță cu *i* lung; Charis, cu *c*, de la *karma*.

Teutonii din secolul al II-lea î.H. sunt altceva decât teutonii din secolul al X-lea d.H.

CUPRINS

Cuvânt de început	9
Toxique	12
Emailul negru	153
Noaptele nevăstuicii	265
Mireasa hoțomană	387
Toxique	533
<i>Mulțumiri</i>	635

Pentru comenzi și informații vă rugăm contactați:

Editura LEDA

Difuzare și Clubul Cărții

Calca Plevnei nr. 145, sector 6, București, cod poștal 060012

Tel.: 021.319.88.22 ,021.319.88.33

Fax: 021.319.88.66, 021.310.15.30

Mobil: 0748.808.083, 0758.225.443

E-mail: vanzari@edituracorint.ro

Magazin virtual: www.grupulcorint.ro

www.ledabooks.ro

ISBN: 978-973-102-576-6

9789731025766

Tiparul executat la

B-dul Tudor Vladimirescu nr. 31,
sector 5, Bucuresti, ROMANIA

fedprint
t i p o g r a f i e

Tel.: 411.00.55; 411.47.76 office@fedprint.ro

ESOTERA

Miniona Tony, inteligentă și ciudată, cu talentul de a rosti cuvintele de-a-ndăratelea – de fapt, ea este Ynot –, predă la facultate istoria militară, un subiect masculin prin excelență și plin de agresivitate. Charis este o hippy vegetariană cu un suflet pur, pasionată de cristale. Roz, bogată, șic și zgomotoasă, dar naivă și nesigură, are propria ei companie și conduce un Rolls. Aparent, cele trei nu au nimic în comun – și totuși, ceva le leagă: Zenia, o *femme fatale* charismatică, lacomă și manipulatoră, care la un anumit moment a intrat în viața fiecăreia, câștigându-i simpatia, trădându-i încrederea și exploatându-i slăbiciunile, pentru ca în final să o distrugă, luându-i bărbatul. Acum însă Zenia este moartă, făcută bucățele într-o explozie la Beirut, și cele trei se simt în siguranță, convinse că își pot vedea liniștite de viață. Sau cel puțin așa cred ele... până în ziua când o Zenia încă seducătoare își face apariția în restaurantul unde își iau împreună prânzul.

„O narațiune șlefuită cu verva, umorul, inteligența și subtilitatea psihologică tipice pentru Atwood.” – **SALMAN RUSHDIE**

„Merită toate superlativale de la *hilar* la *înțelept*.
Un adevărat tur de forță, spiritual și original, plin de suspans
și inteligență.” – **BOOKLIST**

„Nimeni nu cartografiază psihicul femeii
așa cum o face Margaret Atwood...” – **NEWSWEEK**

„Studiul lui Atwood asupra impulsurilor care fac din viață
un chin debordează de imaginație, ingeniozitate
și inteligență.” – **PETER KEMP**

Recomandat de:

BookMag

LEDA, imprint al
GRUPULUI EDITORIAL CORINT

Designul copertei: Andreea Apostol

Imaginea copertei: © Wojciech Zwolinski/Trevillion Images

www.ledabooks.ro

ISBN: 978-973-102-576-6

9 789731 025766

www.grupulcorint.ro